

نہو دیوی کوستان

زہوی ناسن ناسمان مس

یہ شار کہ مال
و : رہ سول سولتانی

منتدی اقرا الثقافی

www.igra.ahlamontada.com

بہرگی دووہم

منتدى اقرأ الثقافي

-----

www.iqra.ahlamontada.com

ئەو دىۋى كويستان

زەۋى ئاسن و ئاسمان مس

ياشار كەمال

و: رەسوول سولتانی

بەرگی دووهم

وهزارهتی روشنبیری و لاوان بهریوه بهرایهتی دهزگای توژیینهوه و بلاوکردنهوهی موکیریانی
گشتی روژنامه نووسی و چاپ و بلاوکردنهوه
بهریوه بهرایهتی بلاوکردنهوهی ههولیز

● **ئهو دیوی کۆرستان (زهوی ناسن و ناسمان مس)**

● نووسینی: یاشار کهمال

● وهگێڕانی له تورکییهوه بۆ فارسی: رهزا سهید حوسینی و جهلال خوسرهوشاهی

● وهگێڕانی له فارسییهوه: رهسوول سولتانی

● نهخشهسازی ناوهوه: (باران)

● بهرگ: جێگر عهبدوڵجهبار

● چاپی یه کهم: ۲۰۱۱

● تیراژ: ۱۰۰۰

● نرخ: سی بهرگ ۱۵۰۰۰

● چاپخانه: وهزارهتی روشنبیری و لاوان

● له بهریوه بهرایهتی گشتی کتێبخانهکان ژماره ی سپاردنی (۹۹۴) ی سالی (۲۰۱۱) ی پێتراه.

● **ژنجیره ی کتیب (۶۰۶)**

ئهو کتیبه و کتیبهکانی وهزارهتی

روشنبیری له سه ر نهو مالپه ره بهۆتتهوه

مالپه ره: www.mukiryani.com

نیمیل: info@mukiryani.com

www.Kurdchap.com

پیشکشه

به دهسته ماندووه کانی همر سیّ برا تازیزه کهم (برایم، عمولا، ره حیم)

حەسەن لە پێشەو و ئۆمەخان بە دوایدا، وردە وردە بەرەو لیڤەرەوارە کە دەپۆشتن. حەسەن دەستەکانی خستبوو بەخەلیەو و برێک خۆی بەرەو پێشەو کووڤ کردبوو. ئۆمەخان سەیری پەنجە لە لاقی دەکرد.

قەسیان پێکەو نەدەکرد. شەلەژابوون. ئەوەندە لەسەر هەست بوون بەئندەیه کە فەربایە زەندەقیان دەجوو. چاوەکانیان قیچ کردبوو.

هەموو وڵات وەبەن بەفر کەوتبوو. بەفر هەموو گەرد و خەپ و دۆلەکانی داپۆشیبوو. دنیا یە کەسەر سپی دەچۆو. چووکترین پەلە چییە بەسەر ئەو سپیاییەو نەبوو، تەنانەت پەشایی بەئندەیه کە و بگرە مێشیکیش. ناسمانیش هەر سپی دەچۆو. ئەوەندە نەبێ لە دوور دورەو لە باشوورەو پەنگێکی شین باوی دڵگر بە سەر لیڤەرەوارەکانی کوێستانێ تۆروسەو شەپۆلی دەدا. ئەو سامالە دەتگوت دەسزۆکەیه کە بچووکە و بەسەر سپیاییەکی بێسنوور دادراو. کە لە دورەیشەو سەیری حەسەن و ئۆمەخان دەکرد، دەتگوت دوو زەپنەقوتەن لە هێلانەو بەربوونەتەو و پەلەقاژەیانە و هەولێ هەلقەینی دەدەن.

تاویکی تیژی وەک تاوێ کە چووکوراوا بەسەر ئەو سپیاییەدا کەوتبوو و لەسەر بەفرە کە وا دەدرەوشایەو چاری لەبەر هەلنەدەهات.

لەگەڵ هەر هەنگاوێکیان بەفرە کە کپە کپی دەهات. هەردووکیان پێخاوس بوون. لاقیان سوور سوور هەلگەراوون. دەتگوت پێی لەسەر ناسنی سوورەو کراو دادەنێن. هەربۆشە پۆشتنەکیان زۆر سەیر بوو.

هێشتا زۆریان مابوو بۆ دارستانە کە.

حەسەن ئاوڕێکی دایەو و بە توورەییەو گوتی:

- ھۆ كچى.

ئۆمەخان لەسەرەخۆ ۋەلامى دايەۋە:

- ئا، چىيە؟

خەسەن گوتى:

- كە گەشتىنە دارستانە كە...

بى دەنگ بوو...

ئۆمەخان پرسى:

- دەي؟ كە گەشتىنى؟

خەسەن:

- پىت ئاليم، پەشيمان بوومەۋە. نەگەر گەشتىنى، ھەر نەۋەندە...

ئۆمەخان ۋەك بەھەندى نەگرتى گوتى:

- مەيلى... پىت وايە بىلىنى چ دەي؟

خەسەن بە توورەيەۋە گوراندى:

- ملت بشكىنە..

ئۆمەخان زانى خەسەن شەر دەفرۆشى و بى دەنگ بوو.

- پىم گوتى برۆ ملت بشكىنە. تىناگەي؟

ئۆمەخان:

- تىگەيشتەم، براكەم، تىگەيشتەم. چ بكام، دە مەيلى.

خەسەن بە توورەيەۋە ھاۋارى كرد:

- نايلىم.

دىسان خۆي بەرەو پىشەۋە نوشتانەۋە. ھەنگاۋەكانى خۆشتر كردن. ئۆمەخان بە زەھەت دەيگەيشتى. كە گەيشتى، چىي نەما بوو پشوى راۋەستى و بكام. دوايى وردە وردە بى ھىز بوو و ۋەدوا كەۋتەۋە. خەسەن ھىچ شلى نەدە كەردەۋە و جار بە جار دوورتر دەكەۋتەۋە. ئۆمەخان نەيدەتوانى پىنى بلى: "برىك سووكت برۆ خەسەن. ناتگەمى." دەشيزانى بەجى بىنى و خەسەنى لى بزر بى، چىي بەسەر دى. بە شوتىندا غارى دا. برىكى لى نزيك بۆۋە. ديسان ماندوو بۆۋە و بەجى مايەۋە.

"ئەۋانە لە خەۋىدا ددانى چىر دەكەردنەۋە. لە ناكاو رادەچەلكى و دەيقيژاند. دوايىش لە بەيانىيەۋە ھەتا ئىۋارى ۋرتەي نەدەھات و ھەر گرژ و مۆن دەبىو. ئەۋ ھەتيۋە ھالەتتىكى

سەيرى بەسەردا ھاتتوۋە. ئەو مىندالانەي ئاۋا دەچنە فېكرەۋە، ئاخىرى ۋ ئاقىيەتتىكى خۇشيان ئابى، ئەۋانە بە سووكتىن نەخۇشى تېدا دەچن. مىندالتيك كە لە بەيانىيەۋە ھەتا شەۋى ھەر لە فېكرەدا بى، ئىدى كارى تەۋاۋە. جارى جازان ھەسەن بەردەۋام گۇزانىي بۇ دەگوتن. ئىستە ھەر جوۋكە ۋ نوۋكەي لى براۋە. دەلتىي دارى شەختە لىدراۋە."

ئۆمەخان لە دواۋەي بە ترس ۋ لەرزىنەۋە بانگى كرد:

- ھەسەن بەقورىانت بىم. بېرىك پاۋەستە. برا جوانەكەم.

ئەۋەندە لەسەرخۇ گوتى ھەسەن گوتى لى نەبوو.

- ۋەي برا دامادەكەم، كۈرە پشوت لى برا.

بېرىك دواتر ھەسەن ئاۋرىپكى دايەۋە ۋ سەيرى دواۋەي كرد. ئۆمەخانى نەدى. لەۋانەپە كەۋتېتتە قولكىنكەۋە ۋ بەجى مابى. ددانى چېر كىرنەۋە ۋ چاۋەپى ما. ھەتاۋ وردە وردە گەرمتر دەبوو ۋ گەرمايەكى خۇش لە مل ۋ پشتىيەۋە دەخزىيە گيانىيەۋە. چەند جارىك چاۋى ترووكاندن. دەستى كىرە سېبەرى چاۋى ۋ روانى. لەۋ بەفرەدا كە ئەۋ سەرى ديار نەبوو، تەنەنەت پەلەيەكى بېچوۋكىش ديار نەبوو. ھەراي كرد:

- ئۆمەخان، ئۆمەخان.

دەنگى لە پەۋەزە دوورەكان گەراي ۋ دەنگى دايەۋە:

- لە كۈي بەجى ماۋى ئۆمەخان؟

دەنگىكى كز گەيشتە ئۆمەخان ۋ بەسەر بەفرەكە ۋەربوو:

- ئەۋە دېم.

ھەسەن بۇي گەرايەۋە. كە لە گردىك ۋەسەر كەۋت پاۋەستا. ئۆمەخان لەۋ خوارەۋە ۋەك قالۋىنچەيەكى پەش بە رېنگەكەۋە نووسابوو ۋ بەرەۋ سەر دەخزى.

- ۋەرە كچى، خېرا بە، خودا بىتباتەۋە.

ئۆمەخان شەلالى ئارەقە بوو. ھەمرو تىنى دەدايە خۇي. كە گەيشتە لاي ھانكەھانكى

بوو. ھەسەن گوتى:

- كچى ئەۋە بۇ ۋاي؟

ئۆمەخان گوتى:

- پشوم لى برا.

ھەسەن ديسان ھەر ۋا بە خېرايەۋە كەۋتەۋە پى. ئۆمەخان لە دواۋەي گوتى:

- بېرىك پاۋەستە برا جوانەكەم. بە راستى پشوم نايە.

حەسەن راوەستا و چاوەڕێی بوو. یەكپارچە تورپەیی بوو كە لەسەر بەفرەكە راوەستا بوو و سیپەرەكەى كەوتبوو سەر پەنجەكانى لاقى.

كە ئۆمەخان گەيشتە لای گوتى:

ئەگەر وامزانیا نەمدەهینای. لەگەڵ ماكەر مەچۆ سەفەر، نەهامەتیت بەسەر دىنى. كە ئەو قسانەى دەکرد، دەنگى خۆى گری كردهو و وەك پیرەپیاوان دەستی بەرەو چەناگەى برد. لەو حالەتەدا لە كورتهبالاكانى نێو حەقايەتەكان دەچوو، كە بە قولانجىك بەژن و بالا و حەوت قولانج ردینهو...

ئۆمەخان بەردەوام بەو قەڵەفەى هەلبەزبۆو و پى شىت دەبوو: "كە ئاوا لاساى گەورەكان دەكاتو، پیاو دىنى نامىنى. فیلەزان، ديارە حەسەن هەموو شتىكى خراب نىيە، بەلام ئىدى نەوھيان پیاو لەدین دەھرى دەکا..." "حەزى لى بوو شەر بفرۆشى. ئەو هەتیو بە تامى کردبوو. ئەدى، باشە چۆن بوو شەرێك هەلايسىنى. زۆرى حەز لە شەرێ بوو... بەلام ئەگەر شەرێ کردبا، حەسەن ئەو شتەى پى نەدەگوت كە قەرار بوو لە لێرەوارەكە پى بلى... ئەدى چۆنە بگەرتتو؟ ئەو هەتیو چلكنە چلكنە... مەزكەر... لە نوێشدا مەز بەخزیدا دەکا. جیوانەكەى بەردەوام بۆن مەزى لى دى. لەسەر زمانى بوو بلى: "هەى مەزكەر..." جا وەرە لەو شەرەى ساز دەبوو.

حەسەن تورپە و شىوا، قیت راوەستابوو و جاروبارە قامكە گەورەكەى بە دەمى تىژى تەورەكەیدا دىنا كە بە دەستىووە بوو. دەیزانى ئۆمەخان زۆر بەوكارەى تورپە دەبى.

دىسان ئەدا و ئەتواری گەورەكانى دەرھینا. وەك ناشقەكەچلە، بە ئەدايەكەو دەستى بۆ چەنەى برد:

- لەگەڵ بى حەيا و بى نامووسان مەچۆ سەفەر. تووشى نەهامەتیت دەکا.

ئەو قسەى وەك، كە دڵنیاوو ئۆمەخان شەرەكەى دەکا. لە هەر شوێنێكى دىكە بوايە،

ناخۆ لەوانەبوو ئەو هەموو قسە قۆرە ببیستتو و دەنگى نەکا؟

- ژن هەموو درۆزن.

"ئىدى ئەو قسەى هەر دەيكوژى. دەیتەقینى."

چاوەڕێ ما. چاوەكانى بە تەوسەو بریە كچەكە. ئۆمەخان دىسان دەنگى نەکرد. هەر

ناخىكى هەلكیشا.

- قەحە دین و ئىمانى نىيە...

ناخۆ ئەو قسەى كاری تینەدەکرد؟

دىتى ئۆمەخان چاوەكانى پر بوون لە ئاو. بەزەبى پىیدا هات. پەشیمان بۆو لەو قسانەى

کردبوونى. چوو و دەستى گرت و گوتى:

- ئەتۆ خوشكە جوانە كەمى. خوشكە ئازىزە كەم. ئەو قسانەم لەگەل تۆ نەبۇن. نا، تۆ نەبۇى. ھەر ويستم بزاخم تىدەگەى ئەو قسانەم لەگەل تۆ نىيە يان نا؟ ھەر بۆيەش كەردەن.

نۆمەخان دللى خوش بوو. گوتى:

- تىگەيشتم و زانيم لەگەل منت نىيە. كوا پياو بە خوشكى خۆى دللى "قەچە"؟ زانيم بە منيان ناللى.

بەزەيىيەكەى حەسەن دەمودەست بوو بە توورەيى. لە دللى خۆيدا گوتى: "ئەگەر پياو خوشكىكى قەچەى وەك تۆى ھەبى، قەچەشى پى دللى و جاروشى دەردىنى..."
لەناكاو گەرايەو و گوتى:

- دەى، بەس نىيە؟ ھەرچى پشوو بوو كىشەت و ھىچت نەھىشتەو.

خىرا وەرئى كەوت.

نۆمەخان پشويەكى وەبەر ھاتبۆو. بەفرەكەى لاقى دەبرژاندەو. وەشوتىن حەسەن كەوت.
حەسەن دواى ئەوەى پرېك رۆيشەت، ئاوپرېكى داىەو و سەيرېكى دواوەى كەرد. زۆر زۆر توورە بوو. دەويست ھەمووى بەسەر نۆمەخاندە ھەلپرېژى: "راوەستە ئەو كچەتيو بە نزيك بىتتەو. ئەوجارە لە لووتى دەيھىنمەو دەرى. ئەوەى دەيىنى."

نۆمەخان نزيك بۆو. دەيزانى چىى بەسەر دى. بە ترس و لەرزەو ھەنگاوى دەنا. حەسەن دەتگۆت ھەلۆيەكە و نامادەيە لە نىچىرەكەى رۆبى. بە دەنگىكى گرەو گوتى:

- نۆمەخان... ھۆى كچى...

لە ناكاو بى دەنگ بوو. نىگاكانى كەوتبۇونە سەر لاقەكانى كچەكە. چلك و چەپەرى سەر لاقەكانى نۆمەخان كەمرەى بەستبوو و وەك پىستى مارمىلكەى لى ھاتبوو و ورد دەلەرزىن و چلىان دەدا. لاقەكانى وەك چەوئەندەر سوور ببوونەو.

حەسەن نەرم بۆو و گوتى:

- دەى خىرا وەرېكەو كچى... كە گەيشتىنە لىرەوارەكە...

نۆمەخان دەنگەكەى ئەوى وەك دەستىكى گەرم و بلاوتىن لە ھەموو گيانيدا ھەست پى كەرد، بەلام سەيرى روخسارى نەكەرد، ئەو ھەش ئەوى توورە كەرد.

حەسەن بە خۆشەيەكەى زۆرەو لىوئەكانى لستەو و گوتى:

- جا كە گەيشتىنە ئەوى... كە گەيشتىنى... يەكەم كارىكى كە دەيكەين...

نۆمەخان ھەر بە راستی بى تاقەت بېو. خەرىك بوو بىرى لى داخان، بەلام بەردەوام حالە شى و شېرىتو كەى رۆژانى رابردووى ھەسەنى دەھاتەو بەرچاو. بۆيەش زۆر بە ھەندى نەگرت و بىندەنگەى لى كىرد.

ھەسەن پىنداگر بوو:

- جا كە گەيشتىنە لىرەوارە كە...

نۆمەخان خەرىك بوو توورە دەبوو. بەخۆى گوت: "نەجارە دەلى. نەلى دەدرى."

ھەسەن چاوى لى چاوى نۆمەخان پىرى و دووياتەى كىردەو:

- كە گەيشتىنە دارستانە كە...

نۆمەخان بە بۆيەكى مەخسەرەو گوتى:

- دەى بە من چى.

ھەسەن ھەلچوو، گوتى:

- نەتۆ گەورە بى، ديارە دەبىيە قەچە.

ئىتر شىك رووى دا كە ھەسەن ھىچ چاوەروانى نەدە كىرد. نۆمەخان لى روویدا راوہستا و گوتى:

- كە گەورە بووم دەبە قەچە. نەویش چ قەچەيەك. زۆر زۆر باش.

ھەسەن چىركەيەك پىنى وابوو خراپى بىستوہ. لى پىشدا سەرى لى گىژەوہ ھات. دوايى

توورە بوو و ويستى تىنى ھەلدا، بەلام نەگەر لى دابايە، كچە دەپۆشتەو و بە بابى دەگوت و

بابىشى وەزعى لى ھەموو كاتىك شىرتىر بوو. بۆوہى نەدەبوو بچىتە لای. يەكپارچە ناگر بوو و

قسەى لى گەل كەس نەدە كىرد.

گوتى:

- كچى... دەبوايە وەبەر شەقانت بدەم، بەلام... بىرۆ شوكرانەبۆزىر بە... كە گەيشتىنە

دارستانە كە...

لىتوہ كانى لىستەوہ.

نۆمەخان خۆى پى نەگىرا و چوہ پىشى و دەستە كانى براكەى گرتن و گوتى:

- دەى بىلى... لى سەرت گەپىم ھەسەن... كە گەيشتىنە دارستانە كە چ دەبى؟

ھەسەن جارىكى دىكەش بە چىژەوہ لىتوہ كانى لىستەوہ و بەرەو لىرەوارە كە غارى دا.

نۆمەخان لى دواوہى ھەراى كىرد:

- ھەر نايم. يان لى سەرم رادەوہستى، يان ھەر لىرەوہ دەگەپىمەوہ. نەگەر بەقا ناكەى، يەك

شەقاوى دىكە بارى.

جا دەسبەجى گەرايەۋە.

ھەسەن دىتى ھەر بە راستى خەرىكە دەپوات. دەترسا بە تەننى بېچىتە دارستانەكە و
بەتمەنىش لەۋى بى. بانگى كرد:

- دەى ۋەرە، ۋەرە بگەپتۆۋە.

- نايەم. دەپۆم و ھەر ھەموۋى بۆ بايم دەگىرمەۋە.. موو بە موۋى...

ھەسەن توۋرە بوو و گوتى:

- ملت بشكىتە. بايم لە خۆى ۋەرەزە... برۆى بەو تەۋرەى دەستم ورد وردت دەكەم. دايك
قەچپە بم وات لى نەكەم. خىرا ۋەرە دەى.
- نايەم.

- سەير بگە، خەرىكە توۋرە دەيم. نەگەر ۋەدەستم بگەۋى...

- بە مەرچىك دېمەۋە پىم بلىتى كە گەيشتىنە دارستانەكە چ دەكەى.

- دەى ۋەرە، پىتتى دەلىم...

ئۆمەخان گوتى:

- باشە، قسە بگە.

جا گەرايەۋە و ھاتە پىشەۋە.

ھەسەن توۋرە بوو. ديسان چۆۋە قەپىلكى خۆيەرە و سەرى بەردايەۋە و ۋەپى كەۋتەۋە.

پۆلە بالئەدەيەك كە ھەر دەتگوت لوتچى دانەۋىلەى رەشن و بەو سىپايىيە بىتسنوۋرەۋە

كراۋن، بەسەر سەرياندا تىپەرىن.

ھەسەن دلى زۆر توند بوو. دلتەنگىيەكى لە رادەبەدەر. نەيدەتوانى چاۋ لە تەۋرەكەى

ھەلگىرى و سەيرى چەند ھەنگاۋىك پىش خۆى بكات. ھەر ۋەك بىنايەمىك لە پۆژىكى

ھاۋىنىدا لە بىبابانىكا لە خەۋ ھەستى كە لە ناكار نوقمى ھەتاۋ بى و لەۋ ھالەتەدا لە بن

بارستايى ھەتاۋىكدا كە ھەموو قورسايىيەكەى خستىتە سەرى، نەتوانى بچوۋلى، چۆن خۆى بە

عەرزەۋە دەۋوسىتىنى و ناتوانى جوۋلە بكا و چاۋەكانىشى بۆ ھەلئايەن... لەۋ كاتەدا ھەسەنىش

نەۋ ھالەتەى ھەبوو. ھەر ئەۋەندە بوو بە عەرزەكەۋە نەۋوسابوو و چاۋەكانى لىك نەنابوون.

چاۋەكانى نىۋەكراۋە بوون و بەبى ئەۋەى سەيرى دوو ھەنگاۋ پىش خۆيەۋە بكا، رىگەى دەپرى.

جاروبارە ۋەخۇ دەھاتەۋە چاۋەكانى ھەلدىنن و دەپروانى. چاۋى عادەتيان دەكرد، بەلام كە

ههتاوه که له نپوهندی چاوی دهدا، دهتگوت تازه له خه وهستاوه و له بن تیشکی تاوه که دا دهتلايه وه و دهله رزی و دیسان پتی دهبری.

لهو بالنده شینه، لهو بالنده بریقه داره... هه ر نهو بالنده یی کهنده لانه کانی وه که هیلانه ی ماران کون ده کرد، زور قول و دهچیتته ناخی زهوییه وه و لهویدا هیلانه که ی چی دهکا، هه میسه گولتیکیش له بهردهم هیلانه کهیدا شین ده بیته وه. گولووکی یان پنگه ی کیتی. نهو بالنده یه به بی گول هه لئاکا. ده بی له وانه یه که بگرم، به لام نهو تووک لی کراوه ناگیری. هه ر مام خه لیل دهیتوانی بیگری. مام خه لیلش تهواو لی کهوتوه. نهو مالتویرانه ناگرتیبه ربوه... نهو به لای سهری نهو گونده یه... له وه رزی په مۆ پنینه ویدا که له چوکوروا خوی بزر کرد، هه موو گوندی پییان وابوو مردوه. کوره که ی رایسپارد قورنانی بو بخوتین..

مریمۆک پتی چه قاند و گوتی:

- نهو نامری... نهو له گه ل نیزراییل رتیک کهوتوه... چما ده مری؟...

کورت و کورمانجی، مام خه لیل هه رچۆنیک بی دانیه که لهو کاشه له شینکه یه* ده گری. بالنده که دنووکیکی تیژ و دریژ و رهش و جوانی هه یه و ده بریسکیته وه. مام خه لیل سه لکی نهو بالنده یه وه که نه زری قوربانی به شانی مندالانه وه هه لده واسی. مندالتیکی نهو نه زری به شانیه وه بی، چاوه زار کاری لی ناکا. چاوه زار نایبری.

حه سن وه بری هاته وه، له ته نیشته جگ و کووژه که و نیسکی سهری ماره وه، سه لکی بالنده یه کی دنووک دریش به سه ر شانیه وه هه لواسرابوو. مام خه لیل به دیاری دابوویه مریمۆک.

گونديه کان ده یانگوت:

- نای مریمۆکی مالتویران. کوره نهو پیره میتردهش بنیاده مه، چما ده کری نه مری.

به لام نهو مریمۆک بوو. چما دهستی هه لده گرت:

- نهو پتی ده لئین مام خه لیل... چما ده مری؟ له خیللی جنۆکانه.... به رازی بی دین و نیمان و زالمه و خوینی هه لاله. نهو نامری. نامری. دراوسیکانی من...

---

*کاشه له شینکه: کهنده سمه. نهو بالنده یه بالنده یه کی شینی جوانه. له موکریان دوو ناوی هه یه، هه م کاشه له شینکه ی پی ده لئین و هه میش کهنده سمه. کهنده سمه له سی بهش پتیک هاتوه: کهنده+سمه+اته نهو ی کهنده ده سمی. نهو ی کهنده لان کون دهکا. چونکه نهو بالنده یه کهنده لانان کون دهکا.

هەر مندالێکی ئەو سەلکە بەشانییەوه بێ، سەر بە پۆزی دەبێ و قەت تووشی نەهامەتی و کوێرەوهری نایە. باو و باپەرەکانمان وایان وتووه.

باو و باپەرەکانی ئێمە... سالتی رابردوو مندالە وردکە لە ئەشکەوتەکە سالینجاق سەلکێکیان دۆزیبۆوه. چاو و گوێچکە و تووکی نەبوو. بەس ددانەکانی جوان بوون. زیت و زیندوو. دەتگوت پێ دەکەنێ. یەکیک لە مندالەکان گوتبووی: "باوو باپەرەکانمان... باو و باپەرەکانمان..." "حەسەن هەموو گیانی لەرزیبوو و بیری لە مردنێ کردبۆوه و گوتبووی: "رۆژیکیش سەلکی من ناوای لێ دێ." و کەوتبووه نێو هەستیکی ترسناک و داماوێ و نەمانەوه. دوايی بەبیریدا هاتبوو کە هێشتا مندالە و مەرگ زۆر لێتی دووره. لە داهاتوودا ئەو گەوره دەبوو و بەسالā دەچوو و دواتریش وەک مام خەلیل پیر دەبوو... جا دوايە دەمرد. ئەو بیره پێکی نەهوەن کردبۆوه، بەلام دیسانیش خەمناک بوو. تا ماوهیهکی زۆر نەیتوانیوو سەلکە و شکەکە لەبەر خۆی بەریتەوه.

دواتر تروسکە هیوايەکی لە دلێ گەرابوو. مەرۆڤ دواي مەرگ چیی لێ دێ؟ کە دەمڕێ دەینێژن. هەموو گیانی دادەپۆزی و کرم تێی دەدا. کرم لە گلێنە چاوهکانیا دەتلینەوه و ئەوەندە دەخۆن کە تەنیا ئێسکەکانی دەمێننەوه. دوايی پۆزی پەسلانێ دێ. قیامەت چۆن دەبێ؟ بایەک لە ئەستێرەکانەوه هەڵدەکا. بایەکی توند. زیندەوهرێک لەو دنیایەدا ناهێڵیتەوه. هیچ شتێک. ئەو بایە کێوێکان بەپەرە دەکا و دەیانکاتە تۆز. شیو و دۆلەکان پەر دەکاتەوه. وای لێ دەکا لە پۆژەهلاتەوه بڕوانی، لە پۆژناوا هێلکەیهکت بۆ دانێن دەییینی. دواتر مەرۆڤەکان وەک کوارگی سەوز، ورده ورده لە خاک دێنە دهرێ. دوايی تەرازوو و میزانی دادپەرەوهری خودا دادەنرێ و گوناحباران دەبەنە دۆزەخ و بێ گوناحەکانیش بۆ بەهەشت.

ئەوجار حەسەن مێشکی خۆی بە بیری شینبوونەوهی دووبارە مەرۆڤەکان لە خاک و بە بیری بەهەشت و دۆزەخەوه مانلۆ دەکرد و بێ پسانەوه پرسیاری ئەوهی لە مەرۆڤ دەکرد کە بنیادەم چۆن دەچنە نێو بەهەشتی. مەرۆڤیکیش بە عیش و کەفوکۆلەوه باسی بەهەشت و دۆزەخی بۆ دەکرد.

***

- قورئان خوێندن بۆ ئەو کافرە؟... "مەولوود" بۆ ئەو بێ دینە؟ بۆ ئەو کافرە لە دین وەرگەرێ؟

عەلی یە درێژ دەست بە زاری دایکییەوه دەگری و دەلێ:

- كچى دايه... نه كى... دواى مردووان په همت باشه. مردوو تازه مردووه دايه، دهستى لهم دنيايه بهرداوه. خۆت له تيخي خوا و پيغه مېهران مېده. مردوو زۆريش خراب بوو، دهستى له هممو خراپه يه ك شويش وړيوه.

- مام خهليل نامرئ.

له زهويه پټك و بى په موكه دا كورپه كى مام خهليل پټوپه سمى "مه ولودى" ي بؤ بابى دانا. هممو گوندييه كان به شدار بوون. ژنه كان به دهنگيكي دلته زين بؤى گريان. ته نيا يه ك كس نه هاتبووه نهو "مه ولوديه" نهو يش مريمؤك بوو. مريمؤك له گوندييه كان جوئ بؤوه و بهرهو نهو لاي مه زراكه رويشت و چووه سهر جوگه كه. له سهر خاكه سووره وه بووه كى چوكورواوا چوارمه شقى دانېشت. ده يگوت:

- با گويم لهو مه ولوديه پيروزه نه بى، كه بؤ نهو كافره ي ده خوئنه وه. نه گهر پيغه مېهره خو شه ويسته كه مان گوئى لى بى كه نهو مه ولوديه پيروزه بؤ مام خهليل ده خوئنه وه، له گوره كى هله ده ستيتيه وه و دپته نيره و مه ولوديه كى له زارى وهرده گريته وه و ده بيا.

نهو جار هله ده ستا و ده رويى. دهنكى ناشقه كه چهلش ههر وه شويى ده كه وت. كه گه يشته ميشه لانه كى كارابوچاك، دهستى له گوئچكه ي كرده وه. ديسان دهنكى ده هات. دياره لاواز تر بپوو. به خؤى گوت: "نه گهر لهو دارستانه تپه پرم و لهو قولكه يش بچمه خوارى... نيدى دهنكى ناگاته نهوئ." تروسكه ي هيوايه ك پيدا بوو. ديسان په نجى نايه وه نيو گوئچكه ي. سهرى له گيژه وه هات. وهك چؤن دواى ههر و هله لا و بارانيكى خهست، ناسمان پروون ده بيتيه وه و پروونا كاييه كى شيدار و گهرم هممو ولات داده گهرئ... دهنكه كه پراپوه.

له ناكاو دنياى لى كپ سوو. خوزگه دهنكه كى ناشقه كه چله نه پراپيه وه. نه گهر نهو مه ولود خوئنده بؤ مام خهليل نه بوايه و بؤ نهو له دين وهر گه پراوه نه بوايه و بؤ بهنده يه كى ديكه ي خودا بوايه، به گيان و دل گوئى ده دايه. به زيندوويش دهستى لى هله نه گريبو و نيتا به مردوويش ههر دهستى لى هله ناگرئ. مريمؤك زگى به خؤى سووتا. له سهر خؤله كه دانېشت. هله لا يه ك له سهريدا بوو. نهو مريمؤك كه بيفى به چؤله وانى و بيده ننگى نه ده هات. ههر بؤيش له مهرگ ده ترسا.

ده تگوت دهنگيكي سووك و خه مېار له گه ل هله لا و هه نكه مه ي جه ماوهره كه هاته بهر گوئى. نه مجاره يان گوئى نه ناخنى. هه ستا و دهسته كانى ليك دا. چه قه نه يه كى لى دا و هه لپه رى. سهر يكي دهورويشتى خؤى كرد. به خؤى گوت: "چاويان ده رى، با بمينن. با جوان بمينن. چما نهو بى دينه ش بؤوه ي ده بى مه ولوديه بؤ بخوئنه وه?"

نزيكهي نيوه پڙيه گهراپيه وه هڅه كهيان. مهولوود خوښندنه وه كه تهواو بېوو. تووشی ناشقه كه چهلّه بوو. ناشق ويستی قه شهريه كي پي بكا، بهلام مريتموك وا ليتي مږ بږوه كه ناشقه كه چهلّه هزار جار په ژيوان بږوه.

هاته نيو جه ماوهره كه. له نيوه راستيان پاره ستا. يه كپارچه ناورى لي دهبارى. ده ماره كاني گهر دني هه ستابوون. گوندييه كان چاويان له چاوييه وه پريپوو و چاوهرپي بوون بزائن دهيه وي چ بكا. دهستي راسته ي هه ليتنا. له وكاته دا كه دهيوست بيهيتته خواره وه و شتيك بلتي، نه ژنوي لهرزين و دانېشت. هه را كه دهستي به عهرزه كه دا ده كيتشا گوتي:

- نهی خاكه ره شه باشه كي من، نهی خاكي نووراني، نهی هه موو شتيكي نيتمه، ليتره كارم به كاري كهس نييه و قسه له گهل تږ ده كه م. نهو گونديانه بږوه ي نابن سهيري ده موچاويان بكه ي. تنانته بږوه ي نابي چاره وي و چوارپيشيان بدويني و سلاوي منداليشيان بستينيته وه. سلاوي منداليشيان بستينيته وه. له گهل تږمه خاكه به پيته كي خڅم، نه قله كي خڅم، باوكي من، نهو گونديانه وازيان له دين و نيمان هيناره. كږ ده بنه وه و مهولوودي بږ تږپيوكي له دين وهر گه راو ده خوښنه وه كه به چوار كتيبان خوښي هه لاله. بهو مهولووديه، هه زره تي محمه ده كه مان، كه هه م خڅش باشه و هه ميش ناوه كه، زوير ده كهن. هه زم ده كرد له نيو نهو خه لكه دا نه مينم... بهلام... پيري و هه زر عهيب. نه گينا چما له نيو نهو گوندييه كافرانده دا ده مامه وه؟ له گهل تږمه، نهی خاك، پادشاهي من، لهو گونده دا قسه له گهل كهس ناكه م. نهوه به تږي ده ليم. نه تږ گوي بدهيه. مام خه ليل نه مردووه. نه گهر بشمرم نهو بي دينه، نابي مهولوودي بږ بخويندري. خو گويت لي بوو خاكه كي من، هه لوكه ي من؟

"عهلي" بريك ليتوهي دور بوو. به غاردان هات و زاري داكي گرت. مريتموك هواروي كرد:

گوندييه كان گوتيان:

- نهو مريتموك به راستي چاوي سوور بووه. هار بووه و قسه به هه موومان ده لي.

- هار بووني پره كان زور خراپه. پيشترش...

- پيشترش هه هار بوو، بهلام نيستا خراپتر بووه...

له مهودوا نيدى مريتموك له بزي له له بزي هيچ كام له گوندييه كان تنانته ميروويه كي

ناواييش نه گه را.

***

"ئەو بالئەدەيە چۆن دەگىرى؟ ئەگەر بەو دارەوەي ھەلۋاسى، دوو ھىندە بەر دەگىرى. ئەگەر بىخەيتە مەزرايە كەو، بەر ھەم و حاسلاتە كەي پىنج بەرامبەر دەبى... ئەگەر ئاغاكانى چوگورارا بزانن بالئەدەيە كى لەو جۆرە ھەيە...

- كە گەيشتىنە دارستانە كە...

ئۆمەخان بە تەوسە و تەشەرەو گوتى:

- ئەگەر گەيشتىنى؟

حەسەن ددانى چىر كىرەنەو و گوتى:

- با بگەينە لىرەوارە كە... ھەر ئەوئەندە...

لە لاقانىيان وەراندە* لە دوورەو، دوو كەلپىكى شىن بار، لە كولانكەي مائەكانى گونەدە بە بەفرداپۇشراو كە بەرەو ئاسمان دەكشا. دوو كەلەكە بەرەو لاي پۇژھەلات خوار دەبۆو. پەوئەزەكانى سەرووي دارستانەكەش، زۆر دوورتر دەگەيشتە لووتكەكانى تۆرووس. ھەلەدەكشا. نەشكەوتەكان بىرپىك لە سەرووترەو بىوون و كۆشكى شاي پەرييانىش لەو دىوي ئەو پەوئەزانەو بىو. دەيانگوت لەو دىوي ئەو پەوئەزانەو، پەوئەزى بەرزى دىكەشى لىيە. ھىچ كەس نەيتوانىبوو بچىت و ئەودىوي ئەو پەوئەزانە بىيىنى. تەنانت پىنگر و ياغىيەكانىش نەياندەو پىرا بچنە ئەودىوي ئەو پەوئەزانەو.

شەوئىكىيان مام خەلىل پىنگەي لى ھەتلە بىو و گەبىو ئەودىوي ئەو پەوئەزانەو... لە ئاكاو دوو ھەزار سازلىدەرى دىتەبوو و لە لايەكىشەو دوو ھەزار شىشالژەن... ئاوازي جۆراوجۆر... و كچى سەماكار... ھەموو شىتەك نوقمى نوور بىو. پەوئەزەكان و گۇ و گياكان و دارەكان و تەنانت زەوى و ئاسمان... بە سەدان ھەزار كەس لە نىوان نوور و پەنگە جۆراوجۆرەكاندا دەسورپانەو. بە دىتنى مام خەلىل ھەمروان ھەژابوون. كچىكى بەژن بەرز ھاتىبو لە بەردەم مام خەلىل راوہەستابو. پىكەنىنى كچەكە، ددانەكانى، نىنۆكەكانى و چاوەكانى، ھەر ھەمووى وەك چرا دەدرەوشانەو. كچە گوتىبو:

- ئەو بۆچى ھاتوويە تە ئىرە ئادەمىزاد؟

مام خەلىل بە زمانىكى تىكەل گوتىبو:

- پىم لى ھەتلە بوو.

كچە گوتىبو:

---

* لە لاق وەراندەن: لەنەكاو غاردان. راكردنى لە نەكاو.

- ئەگەر لە دزییەوه نەهاتبايەوه دەکرا لە نیتوماندا بێنیتەوه. ئەگەر دزییەکانت نەبوايەن،
پیاویکی باش بووی... کابرایەکی دل ساف. ئەگینا...

مام خەلیل ویستبووی بلی. زاری کردبوو، بەلام دەنگی دەرئەهاتبوو. کچە لەسەری
پۆیو:

- یەك بریسکەم لی دەدای که ئیسک و پرووسکت هەلاھەلا بن... بەلام بەزەبیم بە گەنجی و
جوامیریە کەتدا هاتەوه. ئیستا چاوت بنووقینە...

خەلیل چاوەکانی لیک نابوو. هەر ئەوەندە زانییرو وەحەوا کەوتبوو و بە ئاسماندا
پۆیو... هیچی دیکە نەدەزانی...

پەریزاد گوتبووی:

- ئیستا چاوەکانت بکەوه، نادەمیزاد...

خەلیل چاوەکانی خۆی کردبوو و دیتبووی ئەوه لە نیتوەراستی گوندەکە یە. گوندەکە
لەحزەبەک دەتگوت بریسکە لی داوه و هەمووی پرووناک بێو. ئەو هەموو شتیکی بەچاو
دیتبوو، بەلام کەس نەزانی ئەو کچە نەوی هینابوو نەوی چیی لی هاتبوو.

***

حەسەن باوەشیکی پووشکە و چربی هینابوو. رەوێک وەکو سەیانیک داهاپۆوه و بەفر
نەگرتبوو. ئەوی وەك نەشکەوتیک هەتا ناخی رەوێکە پۆچوو بوو. بن رەوێکە خۆلەمپە بوو.
ئەو پووشکە یە هینابوو وردی کردن و لەسەر یەکی هەلچین. ئۆمەخان، کە لە سێبەری
بەردە کەدا راوێستا، دەستی کرد بە هەلگەرزین. ئەگەر چووبایەتە سەر بەفرەکە و بەر تاوێکە،
لەوانەبوو نەلەرزیا.

حەسەن درای ئەوی دەستەچیلەکی چنی، شەقارتەکی دەرینا. شەقارتەکی نوێ و پڕ
بوو. حەسەن شقارتە ی لە کوێ هینابوو؟ ئۆمەخان نەیدەوێرا بپرسی، بەلام سۆسە ی کردبوو.
فێلیکی بە مێشکیدا هات. گوێ:

- هەر دەتەویست کە گەیشتیە دارستانەکە ئەوەم پێ بلیی ئەو شقارتە یە لە کوێ
هیناوه؟

حەسەن تووێ بوو و گوراندی:

- نا، ئەگەر زۆررەت ھەز لىيىپە بزانى، پىتتى دەلىم. لە ھىچ كۆيىم نەدزىو. بە ئارەقەى نىوچاوان بەدەستىم ھىناو. بچۆ بە باجم بلى، بە داىكىشم بلى با شقارتەكانم لى بستىن. با ئەمىنىش ئەو سەرە سىپىنەى تۆ بەو تەورە بئەنجىم.

ئۆمەخان پىكەنى و گوتى:

- ئەمىن دەزانم ئەو شقارتەيەت لە كۆى ھىناو.

ھەسەن ھەستا و گۆراندى:

- دەى بلى با بزانم، بەلام ئەگەر بىللى و وا نەبى، تىھەلدانىكى خەست دەخۆى. ھەر ئە لىرەش.

برىكى تىژ بە مىشكى ئۆمەخاندە ھات:

- ئەھا، ئەتۆ بەو دارە بەلالوكانەى برىبووتن، ئەو شەمچانەت پى كرىون؟

ھەسەن ھىچ چاوەرۋانى ئەو قسانەى نەبوو: "ئەى لەو ئۆمەخانە سەگبابە چەندە زىرەكە." بىدەنگىيەكى قوول زال بوو. ھەسەن شقارتەى لىنداىو و دەستەچىلەكەى ئاگر دابوو. چىپىيەكان يەكجى سووتان. گەرمايەكى ھىمىن بلاو بۆو.

ھەسەن گوتى:

- دەزانى زۆر سەىر ھەلدەلەرزى!

ھەستا و دەستى برد و كچەى گرت و بە دەنگىكى بلاوئىنانە گوتى:

- وەرە دانىشە و خۆت گەرم كەو، دەى؟

ئۆمەخان دانىشت. ھەسەنىش لە تەنىشتىيەو دانىشت. شانيان بە شانى يەكەو دابوو. پەلەى كەسك كەسك بەسەر رەوۋەكانەو بوو. ئەو پەلە كەسكانە تا بەرەو قوولايى دەچوون پانتەر و گەورەتر دەبوونەو. جى پى جۆراوجۆر لەسەر خۆلەكە ھەبوون. ھەسەن لەناكاو ئەو شوين پىيانەى بىنى. جى پى كەو... ديارە، لە شوين پى پەلەوۋەرى دىكەى وەك خۆى ناچى. كەو لاقەكانى بە توندى لەسەر ەمرز دادەنى. شوين پىيەكانى وەك مۆر دەچن. شوين پى ھەلۆ ھىندەى لەپى دەستىك دەبى. جى پى چەقەل... جى پى رىوى... ھەروەھا جى پى كەروئىشك... جى پى كەروئىشك دەلنى پەمۆيە كەوتوۋەتە سەر خۆلەكە.

سەرى بەرز كەدەو:

- دەزانى ئۆمەخان؟، بەلام سوئند بچۆ بەكەس ئالىنى؟ سوئند بچۆ...

- وەللا، بىللا، ئالىم...

- بلىٰ به گيانى دايكم نايلىم...

ئۆمەخان ساتىك دېدۆنگ بوو. بريك بىرى كردهوه. دواتر گوتى:

حەسەن خۇشحال بوو. روخسارى گەش بۆۋە: "ئۆ دانە شەقارتەى دىكەشم لەو جۆرە ھەيە. دارە بەللوو كەكانم فروشت و ئەوانەم پى كرين. تەواو نابىن. ئەگەر پازدە سالى دىكەش بچمە ھەر جىيەك و ناورى پى بكەمەو، ديسانىش ھەر تەواو نابى..."

ئۆمەخانىش شاد بوو و گوتى:

- ھىچ تەواو نابى. دە سالى دىكەش... بىست سالى دىكەش...

جۆرىك لامە لامە كىردن و پىيىكىردن لە قسەكانىدا ھەبوو.

حەسەن تىنى گەيشت و دللى خۇش بوو. گوتى:

- ئەگەر مانگەكانى بەھار و ھاوين بىن... سەير كە.

جا تىر و كەوانەكەى لە باخەللى دەرئىنا:

- ئەو ھەشم كرى. با بەھار و ھاوين بىنتەو، بەو تىروكەوانە ئەو ھەندە پەلەو ھەر دەكوژم كە...

ئۆمەخان لىنى زىاد كىرد:

- زۆر دەنگىنوى، زۆر زۆ...

- بە شقارتە ئاگر دەكەينەو.

- ئەمەن بالئەدەكان چاك دەكەم، دەيانشۆمەو، خوئى دەكەم و دەيىرژىنم...

- دادەنىشىن و دەيانخۆين...

تاسە و ئارەزووى خواردنى گۆشتى سوورەو ھەكراو و بۆغخۆش ھەموو گيانىانى تەنىيەو.

ئۆمەخان ناخى ھەلكىشا. حەسەن گوتى:

- لىنگەرى با مانگەكانى بەھار و ھاوين بىنەو. لىنگەرى با بىتەو خوشكە جوانەكەم.

ورەدە وردە سۆز و خۇشەويستىيەكەيان بۆ يەكتى دەپشكوت. نە ئۆمەخان ترسەكەى مابوو

و نە تورپەيەكەى حەسەنىش. ئۆمەخان ئەو ھەلەى بە دەرفەت زانى و گوتى:

- ھەر بە راست حەسەن. باسى ئەو ھەت كىرد:

"كە گەيشتىنە دارستانەكە... ئەو چ بوو؟..."

حەسەن پەنجەى بۆ لىتوى برد و گوتى:

- وىست، دەزانى ئۆمەخان. ئەمەن زۆر دەترسم... زەندەقم لەو ھەش چوۋە كە بۆچى ھاتوم.

ئۆمەخان چاۋە درشت و رەش و قوولەكانى لە چاۋەكانى حەسەن بىرى. ويستى شتىك بزانى.

تىگەيشت چاۋەكانى حەسەن پرە لە ترس. و گوتى:

- ئەمەن زۆر دەترسم. زۆر، زۆر...
 - بابم، داماوە. ئەویش نازانى چ بكا....
 ئۆمەخان:
 - دايكىشم...
 ھەسەن:
 - نەنە مریمۆكىشمان لە ھیچ ناترسی.
 ئۆمەخان بە لووتبەرزىيەو ھە گوتى:
 - ئەو ناترسی.
 ھەسەن:
 - گوندىيەكان نادوتىنى، بەلام ئەمەن دەزانم، بە دزىيەو قسە لەگەل تۆ دەكات. وا نىيە
 درۆيان دەكەم؟...
 ئۆمەخان گوتى:
 - نە بەخودای. يەك قسە لەگەل منىش ناکا. ھەر خۇشى دەویم. لە پروانىنەكانىيەو دەزانم.
 ھەسەن:
 - جا خۆ ئەو ھىچ نىيە. كاتى توورەيە، ئاوا سەيرى ھەمووان دەکا.
 ئۆمەخان كە دەترسا نەكا ھەسەن توورە بكا، گوتى:
 - ھەر وا بە سۆزەو سەيرى مەن دەکا.
 بەلام ھەسەن نەيدەويست پەلامارى بدا. نارام بوو. گوتى:
 - لەوانەيە....
 ناخى ھەلگىشا:
 - لەوانەيە بە سۆزەو سەيرى تۆش بكا، بەلام ئەو ناترسی. بۆى گرنىگ نىيە بىيان نەيە...
 ئۆمەخان:
 - ھەر دەلتىي بە دوو دەستان دلەم پەك دەگوشن.
 ھەسەن:
 - جارى با جوان گەرم بىنەو. لای عەسرى ھەلدەستىن پووشكە كۆ دەكەينەو و بەرەو مال
 دەبىنەو.
 لە دەنگەكەيدا گەرمىيەك ھەبوو كە ئۆمەخان ھىچ خوى پتو ھەگرتبوو.

ئۆمەخان لىئوھەكانى خۆي گەست و گوتى:
 - ئەمەن لەو گوندە دەترسم. جۆرىكى لى ھاتوھ... ھەر دەلىي گورگ دەورىان داوھ.
 ھەسەن ديسانىش توورە بوو و گوتى:
 - يانى چى... گورگى چى... باشە پىم نە گوتى؟ تۆ...
 ئۆمەخان بە پەلە پەل گوتى:
 - نا، ھەسەن، نا... مەبەستم ئەو نەبوو.
 دەترسا ئەو رىككەوتنە خۆشەيان تىك بچى.
 ھەسەن پىشتى تى کرد. لاقەكانى زرد بېوون. قەلىش قەلىش بېوون. زەردىكى چلكن...
 مىلى درىژ بېۆھ.
 دەتگوت روخسارى لە پىستىك پتر ھىچى پتوھ نىيە. پىستىك كە بە ئىسقانىيەوھ
 نووسابوو. لىئوھەكانى تەنك بوون. توژيان لى ھەلبوو. برىكىش شىن و مۆر بېۆھ. ددانەكانى
 سىپى و درەوشاوھ بوون و چاوھكانىشى درشت و پەش. پەلەيەكى بارىكى جى سووتاو بە لا
 روومەتى چەپىيەوھ بوو كە وەگ دەمارىك ھەتا مىلى كىشابوو. دايكى قژى سەرى قەلت قەلت
 بۆ ھەلپاچىبوو. دەتگوت خورىى بزىنە و بە برىنگى برىويانەتەوھ پۆل پۆل قرژ بېۆھ.
 قامەكەكانى ھەسەن زۆر سەير درىژ و بارىك بوون. لاقەكانىشى ھەرۆھتر...
 ئەو ئۆمەخان زۆر لىك دەچوون. دەست و چاوھكانىيان و ناسكبوونەكەشىيان. ئەوئەندەيە لىئوھەكانى
 ئۆمەخان گوشتن و سوور بوون. روخسارى كچە، ژاكاو و ماندوو و خەفەتبار و پەنگىكى زەردى مەيلە
 و سىپى ھەبوو. لىئوھەسوورەكانى بەو ژاكاوى و بزركاویشىيەوھ ھەر گەش و درەوشاوھ بوون. دەتگوت
 گولنىكە و لە نىو ئەو گەلا زەرد و شەختەلندراوھدا پشكووتوھ.
 - لەگەل زەردەپەردا لە مالىوھ دەبىن. چەند خۆشە.
 ھەسەن كە لىئوھەكانى دەلستەوھ گوتى:
 - چەندە خۆشە... چەندە خۆشە... دايكم چاوھرپىيە. نىگەرەن دەبى. دەي با ھەر بە
 پەرۆش بى.
 ئۆمەخان:
 - خۆزگە ئەو كابرايە زوو بى و پزگاريمان بى...
 ھەسەن:
 - با بى و چىي لە دەستى دى بىكا و نەجاتمان بدا...

ھەسەن ھاتە تەنیشت ناگرەكە و تەواو لە نزیكییەو دانیشت. ئەجارە لە تەنیشت یەكتەرەو نەبوون و بەرەورووی یەكتری دانیشتبوون. جار و بارە، چەند بلیتسەك ھێندە چلە باریكەكانی پووشكەكان و ەك شووشەى سوور ھەلەستان و دەنیشتنەو. منداڵەكان چاویان بربووەو شكلی سەیر و سەمەرەى بلیتسەكان.

بلیتسە جوړیكى دیکە یە. دەسبەجی دەیگرۆ و دادەمرکیتەو. ئەگەر گوینی ناگر بەدەى، دەبێ زۆرت كۆ كر دبیتهو بۆو ھەركات ناگرەكە دامركایەو قولىكى بھیتە سەرى.

بلیتسەكان لە پرچ و بسكى درێژ و فری پەریزادەك دەچن. زوو زوو دەگۆرین، لەناكاو لول دەبن و نەوجار لە نیو خۆلەمیشەكەدا دادەمرکیتەو و نامینن. گەلە گۆرگیتكن... گورگی پێشەنگ گۆنچەكەكانی لەمووچەو بەردووە* سەرى ھەلێناو و لەسەر پەنجەى پیتی پاوەستاو و لە دوور دەوانی. لە داوای گورگەكانی دیکە خۆیان كوور دەكەنەو و خۆیان وێك دینن و غار دەدن و دەخەون و ھەلەستەو و نامبازی یەكتری دەبن... لە مەیدانی شەرى گورگەكاندا. ھۆپ... گورگی پێشەنگ پشتی وەرەزى كەوت... چوو كۆی؟ ئیستا... ئیستا خۆى كوور دەكاتەو و خۆى وێك دینى و ھەلەستى و گۆنچەكەى لە مووچەو دەبا، لە بن پەوژەكەو بەرەو لای پەلە كەسكەكە مل دەكیشی. بە زمانى، بە زمانە سپى بوو كە سەوزاییەكەى پەوژەكە دەلێستەو. دواتر كزە بايەك دى. بايەك كە دەلێى سرتەيەكە، لە ناوى دەبا... داوى گورگی بلیتسەى، سووتر و باریكتەر، تال تال ھەلەستى. تێكەلى گورگەكانى دیکە دەبى. گورگەكان تێك ئالۆن. لە بلیتسەكانەو دارستانىك شین دەبیتهو. دارستانەكە دەسووتى. ناگر بەربۆتە كێو پەوژەكان و ھەموو شتێك بە بلیتسەى بەرز دەسووتى.

دواتر ھەموو شتێك رەش دادەگەرى، دووكەل ھەموو ولات دادەپۆشى. گورگە بلیتسەىەكان بزر دەبن. دارستانی ناگرین ھەر ناسەواریشى نییە.

ھەسەن ماوہەكە چاوى دەبڕیتە ئەو دووكەلەى لە بەرماوہى ناوردووەكە ھەلەستى. دووكەلەكەى بۆنێكى خۆشى لێو دى. كە پینچكێكى تەر و شیدار دەسووتى، سەرەتا بۆنێكى تالى لى ھەلەستى. داوى وردە وردە ئەو بۆنەى كەم دەبیتهو. دواتر كە بلیتسەكان

---

*گۆی لە مووچەو بەردن: گۆی تیژكردى گيانلەبەر لە كاتى ھەست راگرتندا. بۆ ییستن.

دادەمرکیتەوه بۆنى دووکه‌لیكى بىنخەوش دەدەن. بۆنى دووکه‌لى پىنچك جۆرلىكى دىكەيه و دارى كاژ و بەرپو و سەرو و ئىزگىل و كەنگر، ھەركامەيان بۆنى تايبەت بە خۆيانيان ھەيه. ھەسەن لەو پىنچكانەى لە تەنیشتى بوون، قوللىكى دىكەى خستەن سەر ئاگرەكە، كە دووکه‌لى دەکرد. دوو درووه كەنگرىشى لەسەر دانان. ماوەيك دووکه‌ل بەرز بۆوه و بەرەو ھەسەن ھات و چاوەكانى پر كرد لە ئاو. ئۆمەخان كە ئارى چارى ھەسەنى دى، فووى لە ئاگرەكە كرد.

ھەسەن ھاوارى كرد:

- فووى لى مەكە كچى.

دەنگى زۆر كز بوو. ئۆمەخان ھەك گوناخىكى كەربى ناوړى دايمەو و گوتى:

- كە دىم دووکه‌لەكەى چووه چاوتەوه... بە دوو فوو ئاگر دەگرى.

بە توورەيەوه لەسەرى رۆيى:

- نەتۆش گۆراوى ھەسەن... بەردەوام دەگۆرپىنى. ئەو بۆ وات لى ھاتووه...

نۆچاوانى تىك نا. لاقەكانى كۆكردنەوه بىن خۆى و رووى لە ئاگرەكە كرد. پىنچەكانى سەر ئاگرەكە قرچەقرچيان لى بەرز بۆوه. بۆنيان لى ھەستا. لە ئاكاو گرى گرت. بلىسەيەكى بارىك، ھەتا نووكى رەوژەكان ھەلكشا. ھەسەن گوتى: "ئەو بوو بە سپىدارىك، سپىدارىكى بەرزى بلىسە."

ھەستا بەسەر گۆندەكەدا لە دوور دوورى روانى. دەشتەكە بە ھەموو سپىايەكەى خۆيەوه، لە بىن تيشكى خۆرەكە و لە ژىر بەفرەكەدا پان ببۆوه. تاقە سپىدارىكى زۆر بلند، لە چۆلايى دەشتەكەدا دەشنيەوه، بەلام زۆر دوور بوو. لە شەبەقى بەيانيدا دەبينرا. كە خۆر لىتى دەدا، دەتگوت لايەكى نوقمى رووناكيە. كە خۆر بەرز دەبۆوه پرىك ديار دەبوو لە قرچەى ھەتاودا ھەر نەدەبينرا و لە نۆتەم و مژ و ھەتاودا نوقم دەبوو. ھەسەن نەيتوانى سپىدارەكە ببىنى. چون ھەموو ولات نوقى سپىايى و درەوشاوبى خۆرەتاوہەكە بوو.

لە پانايى دەشتە درەوشاوەكەدا، پاناوکیك كە ھىندەى دنيا بەرین بوو، دەتگوت دووکه‌لىكى خەستى شىن باو دەبىنى.

لەو سەرى دنياوہ، لە نۆتوان ئەو سپىايەدا كە دەتگوت ھەشرە، كى ئاگرىكى دىكەى كەربۆوہ؟ خۆ لەوێو دارستانى لى نەبوو. ئاخۆ پەريیەكان ئاگرىان كەربۆوہ؟

ئەو بلىسەيەى ھەتا نووكى رەوژەكە ھەلكشا، ورو دەداكشايمەو. لە چاوترووكانىكا پرىك لە نۆتەندەوہ پرايمەو ھەلقىرى و رۆيى. كە نيوى سپىدارەكە دەرکەوت، بلىسەكان بلاو بوونەوہ و دەستيان كرد بە جۆش و خرۆش. ئىستا ھەك ھەزاران مېروو بە زەوى وەرېبون.

مىروۋەكانى دۋاى ئەۋەى بە غەرزەكە ۋەربون، سوورتر بوۋنەۋە ۋ ۋەك شوۋشەى بلوور برىسكانەۋە. لە
ھەر درەۋشانەۋەيە كدا مىروۋى بلىتسەكان چەندە زۆر بوۋن. چۆن دەچنە پال يەك ۋ تىك دەئالين.
حەسەن لەخۆرا رقى لە مىروۋەكان ھەستا. قولى پوۋشكە ۋ سى درۋوۋە كەنگرىشى لەگەليان
خستە سەر ئاگرەكە. لەناكاۋ ئەسپىكى بلىتسەيى بە خىرايى لە ئاگرەكە دەرپەرى. ئەسپىكى
گەرە... ۋ سوارىك بەسەر پشتىيەۋە گرمۆلە ببوۋ ۋ خۆى بە سەر يالى ئەسپەكە كىشابوۋ.

حەسەن ھاۋارى كرد:

- ئۆمەخان... سەير كە... خەرىكە رادەكا.

ئۆمەخان لەرزى:

- ۋەى چەنى جوانە.

لەۋ كاتەدا ئەسپەكە بە خىرايى لە ئاورگەكە دەرپەرى ۋ دەرچوۋ.

حەسەن ئاخىكى ھەلكىشا ۋ گوتى:

- پۆيى. ئاخ، مال كاول. نەمن شتى وام قەت نەدىبوۋ. دەرپەرى ۋ دەرچوۋ.

لە چاۋتروۋكانىكا دەرپەرى ۋ دەرچوۋ. ھەى دايك سەگ، چەندە جوان بوۋ. نەى لەۋ ئەسپە

دەتگوت ھەلۆيە. كچى، يالەكانىشى دەفرين. كلكى لە ئاگرەكە بۆۋە ۋ دەرچوۋ.

ئۆمەخان پىكەنى ۋ گوتى:

- ديسان بلىتسە؟ ئەسپى بلىتسەيى بوۋ، نەى بۆ نەمدى؟

حەسەن گوتى:

- تۆ ناتۋانى ببىينى.

ئۆمەخان:

- بەۋ قەلەفەتەۋە كە تۆ ھەتە، ئاخىرى شىت دەبى ۋ ۋەك "ئەحە شىت" ت لى دى.

حەسەن بە لاقەكانى خاك خۆلەكەى بىردە دواۋە ۋ گوتى:

- دەى جا چىيە... با وام لى بى. بۆ ئەحە شىت خراپە؟ چىيەتى؟

ئۆمەخان چوۋە فەرەۋە ۋ گوتى:

- ئاخىر شىتە. ۋا نىيە؟

حەسەن گوتى:

- كەس نازانى. لەۋانەشە شىت بى. تۆ مەترسە. ئەگەر لاسارى نەكەى ۋ جوان سەير بىكەى ۋ

چاۋ نەتروۋكىنى ئەسپ ۋ پەلەۋەر ۋ مىروۋ ۋ چيا ۋ پەۋەز ۋ بنىادەم ۋ جنۆكەكان... زۆرەيان

جئۆكەن. و بەريەكانىش... زۆرىشان پەرىن... ھەر ھەمويان لە بلىسەكاندا دەبينى. بلىسە ھەموو شتىكى لى ساز دەيى. ئاويش، تەنەت ئاويشى لى ساز دەيى. جارىكيان بايم كۆتەرە دارىكى خستە ئاگرەو. پازدە پۆژان لەسەر يەك سووتا. ئەو بلىسانەي لىيى بەرز دەبۆو، وەك ئاو ئوروزەي دەبەست و دوايش پىچاوپىچ بە دەشتەكەدا دەپۆيشت. وەك ئاوەكانى چوكوراروا....

ئۆمەخان گوتى:

- دەزانم، دەزانم... ھەمووى يەك بە يەك دەزانم.

خەسەن داھاتەو و دەستى گرت و گوتى:

- ئەتۆ خوشكى منى. مەگەر خوشكىم نى؟ خۆ بەكەس ئالتى ئەمن ئەسپى بلىسەيىم ديتووە؟.. ئەسپەكان و مېروەكان و پەلەوەرەكانم ديتووە؟ بە خوداى درۆيانى ئاكام. ھەر ھەمويان دەبينم. ھەر دەلتى زىندوون، بەلام لە بلىسەن... پراوەستە و بيانبينە....

ھەستا و ھىندىك پىچك و پووشكە و چوارپىنچ درووە كەنگرى خستە ئاورگەكەو و گوتى:

- ئەوجارە وەرە جوان چاوت بکەرەو و بيانبينە. يان ئەسپى ك دەردەپەرئى يان سىپىدارىك شىن دەبىتەو و ھەلدەچى.

ئۆمەخان بە كەسەرەو و گوتى:

- زۆرم سەير كرد... زۆرم سەير كرد، بەلام ھىچى لى شىن نەبۆو. جگە لەو بلىسانەي وەك پەتك تىك دەئالتىن شتىكى دىكەم نەدى.

خەسەن گۆراندى:

- چاوەكانت بکەرەو و بيانبينە... بيانبينە... بيانبينە... سەير كە تاڭيەك

ھەستا، ئەھا دەرچوو.

ئۆمەخان بە خەفەتەو و گوتى:

- نەمتوانى بيانبينم.

خەسەن گوتى:

- تەف، ئەي چ تاڭيەكى جوان بوو. ئەگەر دىتبايەت چەندە جوان بوو.

دىسان لە تەنىشت ئۆمەخانەو دانىشت و دەستەكانى ئەوى گرتە و بە لاواندەو و گوتى:

- خەمت نەبى، ئەتۆش پۆژىك دەيانبينى.

***

خۆرى دەم زەردەپەر، بەسەر چوگوروارادا دەخزى و دەپۆيى. بى دەرەنگ بوون. چووبوونەو
قەپىلىكى خۆيانەو. ھەسەن ئىدى ئەسپ و بالئەدە بلىتسەيەكانى نەدەدى. ھەر دووكيان بىريان
لە يەك شت دەكرەو. لەوانەيە ھەر بىريشان نەدەكرەو. ترس، پنچى كوتابووە مۆخى
ئىسكان و ناخيانەو و ھىلانەي كەردبوو. تەنانت لە ھەناسەكانىشاندا.

كى بوو؟ چ بوو؟ ئاخۆ گۆرستانىك بوو لە شەوئىكى تاريكدا؟ ئاخۆ بريسكەيەكى ئاسماندېر
بوو؟ ھەزىا بوو؟ ئاخۆ قەرار بوو بوومەلەرزە بى؟ ئاخۆ قەرار بوو لافاوتىكى بە تەوژم بى و
ھەموو خانووەكان پامالئى؟

ئەو بايەي رۆژى پەسلانئى ھەلەكا... نە شوئىنەوارى مالىك دەھىلئىتەو و نە گوندەكە و نە
چياكانىش. ئاخۆ كەسك دى و ەك بىشكەيەك ئەو ەرزە رادەژئى؟ مەتۆكە پىر دەلئى چى؟
"لە كۆندا، زەوى، شارىكى لە نىوان چيا پىر لە بەفرەكاندا قووت دا. بە ھەموو خەلكەكەيەو،
بە خانووەكانىيەو بە دوكانەكانىيەو، بە چوگورواراكەيەو، بە مەزراي لۆكەكەيەو و بە
مىرووەكانىيەو بە ناوەكانى و بە كىو بەرزەكانىيەو. ھاتن و سەير دەكەن ئاسەوارىك لە
شارەكە نەماوئەو.

ئەو دەيەوئى بى، كىيە؟ كەس ناوى ناھىئى. ھىچ كەس نايەوئى ئەوئىر بە ترسەكەي
بزائى. وردە وردە ھەر رۆژىكى بەسەر دادى، ترسەكە خەستەر دەبىتەو. تەنانت سەگەلى
ئاوايش ناوەرەن. دىلە سەگە زەردەكەي مالى "ئىفلىجەكان" ىش ناوەرەن. مىلى بردووەتە بن
خۆيەو و بە نىگاي پىر لە ترس و پىسارەو سەيرى رەيوارەكان دەكا.

ئاخۆ ھىلئىكى سىپى ەك برۆ بەسەر چاوى بالئەدەكەو؟ لاقەكانى ئاخۆ رەشن يان سوور؟
ئاخۆ رەنگىكى مەيلەكەسكىيان ھەيە، كەسكىكى تۆخە؟ يان كەسكىكى شىن باو؟ رەنگە
شىنەكەي ئاخۆ لە شىنايى ئاسمان پوونترە؟ ئاخۆ دەنووكەكەي زۆر درىژ و جوانە؟ ھەر
دەندووكى ئەو بالئەيەكە چەندى سەيرى بكەي لىئى تىر نايى و ئەو بالئەدە جوانە لە بن
تىشكى ھەتاودا دەبرىسكىتەو، بەلام لە رۆژە باراناويەكاندا دەبىتە شىنئىكى ناياب.

لە رابردوودا، لە زۆر زۆر كۆندا، شوئىن ھەلگريك ھەبوو بەناوى "يەل ەلى". ھەزاران سال
لەمەوبەر ژياو. ئەو، ئەم بالئەيەي زۆر خۆش دەويست... لە بەرامبەر خۆي دايدەنا و بى
پشانەو بەبى چاوترووكاندنئى، سەيرى دەكرە. لە كاتى بارىندا زۆرى سەير دەكرە. جا چونكە
بالئەدەكە لە ھەواي بارانىدا زۆر جوانتر ديار دەبوو، ناويان نابوو مەلەبارانۆكە.

ئاويك بە خۆر دەروا. ھەسەن ھاتۆتە نىوەرەستەكەي. ئاوەكە زۆر خۆرە. خەريكە لەگەل
خۆي بىبا. ماسىيەكان دەلئى بەسەر ئاوەكەو باليان گرتووە. خۆرەتاو كە داويئى لە تەركى

بنی ئاوه که. وهك چۆن له بهفره کهى ئهو چىایهى داوه، تهركى ئاوه که نوقمى تيشکه کهیه. پورله کهى ماسیه کان چاو به شهواره دهخه. حهسهن پیتی ده خلیسکی و له نیو ئاوه کهدا ده کهوتیه سهر بهرده درشته کانی تهركى ئاوه کهوه، بهلام دهسبهجی ههله دهستیهوه.

چاوه کانی سهوزن، لووتیکی قه پۆزه رانیی ههیه. به غرووریکی شکاوهوه دهوانی. نهوهی خاوهن زهویه کهیه، پستیکی سپی ههیه. حهسهن وای سهیر دهکا دهلیی بوونه وهرتکه و له دنیا به کی دیکه وه هاتوه. نهویش سهیری حهسهن دهکا. حهسهن کینچی له کهولێ کهوتوه بۆ دواندن. قژه سهیری بهشانه کراو و زهده و بریقهی دی. پیتاوه کانی پرتک تۆزای بوونه، بهلام دیسانیش بریقهیان ههر دی. پانتۆله کهى کورته و ئوتوی لی دراوه. کراسه کهى بی پهلهیه و وهك ههر بی تۆز و گهرد و خاوتیه. شتیکی به ملی دا کراوه و گرتیه کیشی لی دراوه. حهسهن وهخته له کونجکۆلییان بدری. خۆزگه توانیبای بیدویتی. ئهو ههتیوه شتیکی چۆنه؟ کورهبش حهسهنی بی سهیره. وهك گا چاوی تیهو بریهوه. نهگهر بیهوی شوولکه بهلا لۆو کینکی ده داتی. کوربه پشتی تیدهکا و ههر وا که به نووکه شق له گهلتکه کان دهکا، دوور ده کهوتیهوه. تۆخوا حهیف نییه؟ له گهلا ههر نووکه شه قێکیدا ده قۆزاخه له برکه کان ههله ورن. ههر بهراست ئهو ههتیوه شتیته؟

چاوه کانی عهلییه درێژ له ترسان زهق بوونه تهوه. حهسهن هه موو گیانی وهله رزین کهوت. نای خودایه چ نه هاهمه تیههک به سههر ئهو کابرایه دی؟ به سههر ئهو گونده؟ مچور کینکی پی دا هات و قولیک درووی خسته سهر ناگره که.

ئۆمه خان له خهیا لاته کهى هینایه ده رهوه:

- خۆر خهریکه ئاوا ده بی. نهگهر بکهینه تاریکییه وه دایکم شتیت ده بی.

ههر به راستیش سهرماکه ههر دههات و زیادی ده کرد.

- وه بهر تاریکی بکهوین، گورگه کان دین و ده مان...

حهسهن قهسه کهى له زاری وه رگرتوه و گوتی:

- بیدهنگ به. چما نه مگرت لای من باسی گورگان مه که؟

مووی لی بوونه نه شتهر. کچه له سههری رۆی:

- بۆ ناوی بینم چیه؟

حهسهن تیی خوری:

- بیدهنگ به، ده تکرۆم ها.

دیشان قولیک پووشکه و دوو درووی خستهوه سەر ناگره که. دواپی له بهر پهوهزه که،
ماوهیهک نهو سهرهوسهری کرد. لاقهکانی به خۆله کهدا رۆ دهچوون و جییهکانیان قوول دهبوو و
شوینی هەر پینج په نجه کهی ده مایهوه.

دواى ماوهیهک هاتوچۆ، بیرى له بالنده شینه که کردهوه، دیسان گهراوهو له بهر ناگره که
دانیشهوه و گوتی:

- خورپهیه کم له دلی دایه. هیچ ههز ناکه م بگه پیمهوه ناوایی.

دهنگه کهی گریانای و تۆقیو بوو.

خۆزگه توانیبایان ههزار دانه لهو بالندهیه بگرن... گۆشتی هەر ههزار دانه کهیان دهخوارد و
سهلکهکانیان وهک نه زری قوربان به سهر دارانهوه دهکردن و له چوار دهوری ناوایی
دهیانچه قانندن. ناخۆ دیسان نه هامةتی و به لا بهرۆکی ناواییه کهی دهگرت؟

باشه بۆ کارى وا ناکه؟ خودا ده زانی گرتنى ههزار بالنده زۆر دژوار و نهسته مه...

لهو شوینهوهی کهوتیوه ناوه کهوه... کاتی تهڕ و خووسا به چۆره چۆر دههاته دهڕی، له
قهلشته کهی رووبه پرووی خۆیهوه سی کونی دیتبوو. دیسان دیتبووی که له ناکا و بالندهیه کی
بریه داری باران له کونی کهوه هاته دهڕی و له شەققەى باڵى دا و رۆی.

نۆمه خان ناخیکی هه لکیشا و گوتی:

- نه منیش هیچ ههز ناکه م... خۆزگه... بریا دایکم نه گریابا... و شەرش بەسەردا نه هاتبا...

حهسەن:

- برسیشمان نه ده بوو.

- نه دی، راست ده کهی... خۆزگه هیچ برسیمان نه بایه.

حهسەن:

- خۆزگه نهو زگه هەر نه بایه.

نۆمه خان:

- سهیری خۆر بکه... خهريکه ناوا ده بی. حهسەن با پهلهی بکهین.

حهسەن پاچه نی. غاری دایه نیو لیڤه واره کهوه.

نۆمه خان وشکه له کان خپ کهوه. هه م زوو گر ده گرن و هه میش باش ده سووتین.

حهسەن به رهو دار به پروویه کی پرتیک گهوره چوو و تهوره کهی له لکیتکی وشکی پاکیشا.

دهنگی تهوره که گهرايهوه...

ههوا ورده ورده تاريك دهبوو. بهفركه ورده ورده له درهوشانهوه دهكهموت و سهرماكه پتر دهبوو. لهو بهرهوه، بهسهر دهشتهكهوه، ههورپكي رهش دهخوشي و دههات. به رهنگه رهشهكهيهوه، تورپه و كيتوي، له پيش خويهوه پرووناكايي ناسمان و سپيايي بهفركههه رادههالي و دههاته پيشمهوه. ههسهن گوتي:

- خيترا نهو دارانههه برپومن كزيان بكهوه. خيترا به. با زوو بكهوينه ري. خهريكه دي. ترسيكي بيوتنه ناخي ههسهنه داگرتبوو. به ترسهوه تهورهكهه دادپنايهوه. لاقهكانه دهبرژانهوه و سهرماكهه ههر دههات و پتر دهبوو.
- كزي كهوه، كزي كهوه و تنگهوتيلي ده. كزگاي منيش ناماده بكه و تنگهوتيلي ده. دايكم شيت دهبي.

تاريكيكههه ناخي ههر دههات و توختر دهبوو و چهندي له كاته چوونهوه نزيكتر دهبوونهوه، دهتگوت بهرهو چارهپهشي و نههامهتيههه گهوره دهروا.
نهو بالندهيه بهو دهنووكه جوانهيهوه... بالندهيههك لهسهر ههموو لكهكانه دار بهرووهكه... خوزگه نيتستا فرپياهن.. لهگهل ههر تهورپكي ديهوشاند، لهته سههولپكي سهر داركه بهر دهپوره. دارستانهكه به ههموو دارهكانيهيهوه، به ههموو لك و پو و گهلا و پهگ و خاكهيهوه سپياهههه بهستهلهك بوو.

نومهخان گورج و خيترا ههموو نهو وشكهلانهه ههسهن برپيوني، كزي دهكردنهوه و چولهپيچي دهكردن. نهو لكه وشكانهش كه كهوتبوونه عهرزي، نهوانهيشي كو دهكردنهوه. گوتي نه تهواو بوو ههسهن.

ههسهن وهك له خهوي راپهريبي راولهستا. بهسپايي و به لارههات. تهورهكهه لهسهر كولهكهه خزي دانا.

- جوان گريت داوه؟

- جوانم بهستوه.

ههسهن به نيگهرانييهوه گوتي:

- برپك راولهسته. سهرم نهكهه. پشت لهو لايهكه وا من دهچم. ناوپ بدهمهوه و بزائم سهرم دهكهه، دهتكوژم. ههر ليتره بهو تهوره دهتهنجم.

ههر جاريكي دههاتنه دارستانهكه، رپك له كاته گهرايهوهياندا، ههسهن نهوهه دهكرد. دهچوه كوي؟ چيي دهكرد؟ نهوه راز و نهيني نهو بوو. نومهخان سهرپاي نهو ترسهه

ههیبوو، به سیلهی چاو به دزییهوه سهیری دهکرد، بهلام حسەن له نیئو پهوهزه بهردهکاندا له چاوان ون دهبوو. ئۆمهخان هەر وا بوو...

حەسەن هەر بهو تهورهش ورد وردیشی کردبا، یان نهگەر تا مردنیش نهیدواندبا، دیشانیش سهیری هەر دهکرد، بهلام لهگهڵ نهوهشدا تا دهچوو و دههاتهوه نهیدهتوانی له جیتی خۆی بپزوی. چ دهسهلاتی نهبوو جگه لهوهی لهسهر جیتی خۆی راوهستی و وهك بهعهرزهكهوهت دووریی، نهپزوی... هەر لهو کاتهشدا وهخت بوو شیت بی بۆوهی بزانی چیه...

حەسەن به غارداان خۆی بهسهر بهردهکاندا فری دا و پژیی. دلێ سهیر لیتی دهدا. هەر جارێکی دهچووه نهوی هەر وا دهبوو. ههموو گیانی تژی دهبوو له ترس و دلپراوکی و ههستیکی وهك شادی و ترس پیکهوه.

لهو شۆینه تپیهری وا ناگرهکیان لی کردبۆوه. چووه نیئو دارستان و پهوهزه بهمرزهکانی دهتگوت دوورگەن و بهودیواندا بای دایهوه. ماوهیهك پشتی به پهوهزهكهوه دا و جوولهای لهخۆی بری. دواپی بهردیکی زۆر گهوهی وهك بلتی دهست لهشتیکی زۆر پیرۆز بدا، بهسپایی ههلتنا. ساتیک سهیری جیتی بهردهکەئ کرد. لهسهر عهززهكه چهند میرووهکی دی که دهجوولان. دهتگوت لهوه دهرسی بهردهکه بشکی و سیحرهکەئ بهتال بیتهوه، به هیمنی داینایهوه.

که حسەن نزیک دهبۆوه، ئۆمهخان بانگی کرد:

- حسەن ئاوڕ بدهمهوه؟

حەسەن به متمانەبهخۆیهكهوه و شاد وهك نهوانی کارهکەئ خۆیانیان راپهراوندوه، گوتی:

- ئاوڕ دهوه.

له پیندا کۆله دارهکەئ له ئۆمهخان ههلتنا و دواپیش هی خۆی ههلتگرت.

خۆر خەریک بوو ئاوا دهبوو. دهباویه بهرله ئاوابوونی خۆر له مالهوه بن.

ئۆمهخان له نیوهی رینگا گوتی: حسەن!

- حسەن راوهستا. چاوی یهکتری بری. حسەن گوتی:

- بێدهنگ به.

کهوتوهوه ری. ئۆمهخان به بۆلهبۆل گوتی:

- بهلێنت نهدا که گهیشتهنه دارستانهکه، پیتی بلتی؟ فریوت دام؟

حەسەن به توورپیهکی پترهوه گوتی:

- بێدهنگ به.

له دهوړی ټاگردانه که کوزیلکه یان کړدېو. مریمۆک پالې وه دیواره کهوه دابو و سهړی به سینگیډا شۆر کړدېووه و جوولې نه ده کړد. عهلی که روویه پرووی دانیشتېو، جار و باره سهړی بهرز ده کړدوه و سهړی کی نهو مرچ و مونییه دایکی ده کړد که وهک بهرد وشک و پهق بېو. مریمۆک ورده ورده سهړی بهرز ده کړدوه و وهخو دهاته وه و متهقی نه ده کړد. ههتا نه سپه که نه مردېو، مریمۆک یهک پشو قسهی ده کړد و ماله کهی وا پر ده کړد له خوښی و شادی کهس ههستی به تیپه پینی کات نه ده کړد. شوانی زستان نه وه ندهی شتی جؤراوجؤر ده گپړانه وه که هه تهاو نه ده بون. نهو هه مووه حقایه ته جوان و خوښی له کوی دینا؟ خوژگه لهو پوژه پر له نازار و خهفته تانه شدا وهک جاری جاران بویه... خوژگه وا بویه.. نیستا وهک بهرد و دیوار کړ و بیده نکه...

له بانگی خهوتنان چهندي لاداه؟ چهند؟ کهس متهقی لیوه نایه. مندالنه کان چونه ته قهپیلکی خویناوه. مات مات ده لینی خو لئ مردووت به سهردا کړدوون. نه لیف جار و باره تینیکي وه بهر دهاته وه و گر و تینیکي خوښی له ماله که ده گپړا، به لام دواپی دیسان هه موو سارد ده بونه وه. عهلی نازانی چ بکا و چ بلئ.

له دهروه و له دهشته کهوه دهنکی لووره لوور دهات. نهو لووره لوورانه "عهلی" یان شیت ده کړد. نه گهر وهک جار جاران بویه، مریمۆک چیه حقایه تی له سره چق و لووری نهو گورگانه ده گپړا یه وه.

دنیا که خرا بېو. گونده کهش گونده خوښه کهی جاران نییه. ده لینی خو لئ مردووانت به سهردا کړدوه. نه مسال به فریکي باش باریوه. بهرهم و دهغل و دان باش ده بی. باش ده بی، به لام...

عدلی هەولێکی دیکەى دا و گوتى:

- دایه، له دەرەوه گەله گورگ دەلووریتن...

مریمۆك هەر نەشى بیست.

عدلی برێك نەرمتر گوتى:

- دایه، باشه لەو سەرما و زەمەهریرەدا كە هەموو ولات بەستوویەتى، ئەو گورگانە چ

دەخۆن؟

دەیزانى مریمۆك له بەرامبەر باسى "گورگ" دا كێچى لەكەوتى دەكەوى و خۆى بۆ پاناگیرى. زۆر شتى خۆشى له سەر گورگان پییه. عدلی دەیویست لەوسەرى بیتەوه. هەولتى دەدا دەمارى مریمۆك ببزوتى. خۆزگە مریمۆك قسان بكا تەنانەت نەگەر لەگەڵ ناگرى کوانووەكەش بووبى یان هەر لەگەڵ ئەو بلیتسانەى هەلدەست و دەكشین، یان لەگەڵ ئەو كولانكەیه... هەر قسەیهك بكا... هەر قسە بكا جا چى پى خۆشە با بێلى...

بەلام باسى گورگ و مورگیش وەقسەى نەهینا. عدلی دواىین فێل و گزەى خۆى بەكار هینا. دەیزانى ئەگەر بەو جۆرە قسان نەكا نیدی هەتا مردنى زمانى له زمانى كەس ناگەرى. گوتى:

- دایه... دەلێن مام خەلیل نەمردووه... هیشتا گوندی له چوگورورا بوون كە ئەو گەراوەتەوه مائەوه و خۆى شاردۆتەوه... كۆرەكەى كە دەرگای مائەوهیان دەكاتەوه بە سەرسوڕماوییهوه دەبینى مام خەلیل له مائەكەیاندا خەوتووه... "ئەو مەولوودەشى" بۆى كۆرەبوو له تێرى سەى چووه... وا نییه دایه؟... ئەتۆ بۆ خۆت دەتگوت ئەو مام خەلیلە نامرى. ئەتۆ ناگات له هەموو شتى هەیه... هەر بە راستى پێت وایه بۆچى مام خەلیل نایەتە دەرەوه؟ وەك دەلێن خۆى بە شەرمەزارى گوندییهكان دەزانى كە دەرەنگ بردوونى بۆ لۆكە رێنەوه و سەرگەردانى كۆرەبوو. دەشێت لەوێش دەترسى كە گوندییهكان بێگرن لەتوبەتى بکەن. بە كۆرەكەى گوتووه: "ئەگەر گوندییهكان بزانن هاتوومەوه یان تۆ بچووكترین هەوالێكیان بەدییهى، ئەمن سەرى خۆم هەلدەگرم و دەڕۆم." وەك دەلێن گوتوویەتى: "بێت و ئەو گوندیسانە بێم بینن، بێ سى و دوو لەتوبەتم دەكەن." كۆرەكەشى سوێندى بۆ خواردووه كە "گلیش لێم نابیستى كە تۆ له مائەوهى." ئەگەر زانیت ئەو قسانەم له كێ بیستووه؟ "نەنە زەله". رۆژێكیان دەجیتە مالىیان و دەبینى ئەوه مام خەلیل لەوێه. "خەلیل" خۆى دەخاتە سەر پێلاوەكانى زەله و لەبەرى پاراوەتەوه كە "بە كەس نەلێتى... ئەمن نیم... ئەمن مردووم...." و دەسبەجى خۆى خستووەتەوه ئەمبارەكە و خۆى شاردۆتەوه... ئەدى دایه گیان ناوا بووه دایه....

مریمۆك هەر جوولەیه کیشی نه کرد...

دهشته که دهنه پیتی. نهو پووشکه و چرییهی ههسن و نۆمه خان هینابوویان، قرچه قرچ دهسووتین و ماله که پر ده کهن له بۆنیککی نهرم و نیان.

دیواره کهی پشتهوی مالهوهیان پشتی به کهندی گرده کهوه بوو. دیواره کهی پیشهوهشی به بهرد و قور هه لچنرابوو. به داری بهروو داره پایان کردبوو. مالتیکی پتمو بوو، به لām له باپیره ی بابی عهلییهوه به میرات بۆیان مابۆوه. له باهۆز و تۆفانی لهو چهشنه دا عهلی دهترسا ماله کهیان به سهردا کاول بۆ، به لām دهشیزانی که به زستان ناپووخی. چون له قور و بهردهوه بیگره ههتا دهک و دیواره کهی هه مووی بهستویه تی. ماله کان له بههاراندا و له کاتی توانهوی بهسته له کدا دهتلیسانهوه.

ماله که ده لاقیه کی هه بوو هەر دوو قولانچ ده بوو. نهو ده لاقیه ش قهت نه ده کهراوه. له گۆشهیه کی دیکه ی ماله کهوه له تاریکایه کهدا مانگیهک و سی بزنیان بهستبۆوه. له گۆشهیه کیشهوه تفاق و کایان هه لدا بۆوه. ماله که سارد بوو. نهو ماله نهی مانگا و مه پ و نهسپ و بزنیان زۆر بوو، گهرمتر بوون. ماله کان به هالای هه ناسه ی ناوه له کان گهرم داده هاتن. چارهوی زیاتر بۆ گهرم کرد نهوه باشن. نه گهر نه مسال بتوانن مهزرایه کی به پیت بۆ لۆکه چینه نهوه پهیدا بکهن، عهلی نیازی وایه مانگیهک و پینچ بزنی دیکه ش بکری و منداله کانی لهو سهرما و سه خهت و لیوه له رزهیه پرگار بکا. گو تی:

- دایه، نه مسال لۆکه زۆر ده پینه وه. به فریکی باش کهوتوه و ده غل و دان باش ده بی. پینچ بز و چوار مانگای دیکه ش ده کرم. بۆ گهرم داهینانی نهو ماله لیتمان سه روزیاده. وا نییه؟...

مریمۆك وهک دار و بهرد مهقی له خۆی بری بوو. بیر له چی ده کاته وه؟ نهو مریمۆکه ی بهر له مردن خۆی وهک مردوان لی کردوه. مرۆ نه گهر قسان نهکا مردوه. نهو مریمۆکه ئیستا فهرقی له گهل مردوان چیه؟

کوئخا چوه و قسه ی له گهل کردوه. نهو به کوئخای گوته وه: "به م زوانه دیمه ناوایی و بهر و راخه ری بن قوونیان ده ردینم و مانگا و بزنی مالتیان و رۆنی نیو کوپه و ته نانه ت نیوه کی ژنهکانیشیان ده برم و ده بیهم. خه لکی گونده کانی دیکه به ههر شیوه ی بوو قهرزی خۆیانیان دایه وه. نهوان گوندین و ئیوه نین؟ ئیوه ش وهک نهوان چونه چوکوروا. نهوان لۆکهیان پنییه وه و پاره یان وه رگرت. نهی ئیوه بۆچی وه رتان نه گرت؟ ئیوه درۆیان ده کهن. له مه هودا-

قوزەلقۇرتىستان بە قەرز ئادەمىز چاۋەرى بىن. بەر زووانە دېم. ئەو بە سەت سالا دەچى ئەو خەلكە ساتسەردايان لەگەل ئىتمە. لە زەمانى بار بايرە گەورەمەو. ئەو بە كەم جارە خەلكى گوندېك دواى گەرانەو بە چوگورواۋا قەرزى خۇيان نەدەنەو. ئەو بە كەم جارە نايەنەو بەر دەر كەم. با بزانم ئەو گوندىيانە چۆن لە روويان ھەلدەى چار لە چارم بىكەن. ئەگەر ئەو دىنا كاول نەبى ئەمەن پىشتى دەستەكانى خۆم داغ دەكەم. ئىو خەلكى گوندى "يالان" بە بە كەم چار ناد و پەيمانىكى كۇنتان شكاند. سەبى رۆزى كە دەچنە چوگور و گوندەكەتان چۆل دەكەن، ئەگەر دە كەس ھاتن و تالايان كەرد و مائەكانىشيان لى سوتاندن پىتان سەير نەبى، ئەو ئىوئەن كە بە بە كەم چار ناد و بەلئىنتان شكاندەو. ئەو ئىوئە بوون لەو چىيانەدا تۆزى خراپەتان چاند.

عەلى سەرى ھەلئىنا و گوتى:

- نەدى داىە... ئاۋا...

مرىمۆك خەيال ھەلگىرتىبوو. گوتى لە لوورەى گورگەكان ھەلدەخست. لە ناكاو ھەموو گىيانى لەرزى. سەرى ھەلئىنا و سەيرىكى عەلى كەرد. دواى دىسان سەرى بە سىنگىدا شۆر كەردەو. لە بەنچەرەو دەنگىك ھات:

- عەلى، عەلى، دەرگا بىكەو.

- ئەو تۆى تاشباش ئۆغلۇ؟

دەنگەكەى دەرەو گوتى:

- ئا، مەن.

نەلى ھەستا و دەرگاگەى كەردەو. ھەر لەو كاتەدا دلى لە شىتەك ترسا. تاشباش بەر نەبەشەو بە كارىكى سادە نەدەھاتەى لای ئەو. ديارە شىتەك قەوماپو. خودا وەخىرى بگىرى.

- دەنگ و باس چىيە برالە؟

تاشباش ئاخىكى ھەلگىشا و گوتى:

- خەبەرى ئاخۆش. عادىل ئەفەنى ئەو دى.

لەسەر جىيەكەى ئەلىف كە ھەستاپو دانىشت و پرسى:

- ئەتۆ چۆنى نەنە مەرم؟...

مرىمۆك ھىچ گوتى نەداى. ھەر مەقەشى نەكەرد.

تاشباش بە سەرسوورماۋىيەو پرسى:

- عەلى، ئەو نەنە مەرم ھەر قسان ناك؟

عەلى بەسەر گوتى: نا.

بە دەنگىكى شەكەت و مردوو پرسى:

- كەنگى دى؟...

- كەس نازانى. ديار نىيە. لەوانەيە ھەر ئىستاپەيدا بى.

عەلى:

- ئەي چ بىكەين؟

تاشباش:

- ئاپرۇ و ھەيامان چو. خۆ ئەگەر كاتى چوونغان بۆ لۆكەچىنى، بىت و خاكى ئەو

گوندەي بە توورەكە بىكىشى بۆمان نىيە يەك قەشەش بىكەين. خۆمان بە خۆمانان كەرد. ئىتمە

ئاد و بەلئىنەكەمان شكاند.

عەلى:

- ئەدى، ئىتمە شكاندەمان. ھىچ ھەقمان نىيە.

- ئەي چۆنە بىچىنە لاي و پىتى بلىتىن: "كۆرە عادىل ئەفەنى، كارە و لە پىياوان قەوماو.

مەزرايەكى خراپمان بە نەسىب بوو. جگە لەوئەي درەنگ گەيشتىنە چوگور. سالى دادى دوو

بەرانبەرى بىستىنە."

عەلى:

- تۆ پىت وايە قىبولى بىكا؟

- خۆزگە قىبولى بىكا و لە كەن خەلك و خودا رۇو زەردەمان نەكا و ئەوئەندەشمان بە رۇودا

نەداتەو كە: "ئىتو بىوون نەرىتەكەتان شكاند..."، بەلام چاوى سۇور بىو.

گوتوويەتى: "بومەلەرزە لەو گوندەي دەدا. لافا و دەييا. ئەو گوندىيە بى دىن و ئىمانانە

بەردىان لى دەبارى. "گوتوويەتى: "مار بەو گوندەي وەردەبن و داگىرى دەكەن... ھەر ھەمووان

وەك ئەحە شىتۆكە، شىت و فىدار دەبن."

عەلى بە دلەراوكتو پرسى:

- دەي باشە چ بىكەين. ئەتۆ فەكت بۆ چى دەچى؟

تاشباش:

- فەكرى چى. ئەمسال نەمانتوانى بىچىن گەزە جاوئىك بىكرىن. ژنەكەي مەن رۇوت و قوتە.

ناتوانى لە مالىش بىتە دەرى.

عهلی:

- هه مووان ئاوان. هه مورو گونده که.

تاشباش ئۆغلۆ:

- دوو کهس نهو گونده یان بهو دهرده برد: "یه کیکیان کویتخا سه فەر" و نهوی دیکهش مام

خهلیل...

که ناوی مام خهلیلی هیتنا، مریتمۆک سه ری هه لیتنا. لیوه کانی له رینه وه. ده تگوت دهیه وی
شتی بلی، به لām له ویی کرده وه.

تاشباش ئۆغلۆ له سه ر قسه ی خۆی پۆیی:

- هه ر به راست ناگاتان لییه مام خهلیل نه مردووه؟... بهر له ئیتمه گهراوه ته وه ناوایی و له

کادینه که ی...

عهلی قسه که ی له زاری وه رگرتیه وه و گوته ی:

- ناگادارم...

مام خه لیل جیویانه که ی خۆی له عه مباری پراخستبوو. به شهو نه بایه وه ده ره نه ده کهوت. نهویش که تهنگاو بایه و ناچار بایه دهستی به ناوی بگهیهنی. ئاوا نه بایه، شهو و پۆژی لهو عه مباره دا ده ژیا. ده کری بلیی پروناکایی نه ده دی. هه ر جاریکی ده رگای ده کرایه وه نهو نیوه عومر ده بوو و له ترسان ده خزییه قوژبنیکه وه و مات ده بوو. ده تگوت برپای کردووه که گوندیه کان به راستی گه ره کیانه بیکوژن بۆیه گوئی به قسه کانی کورپه که ی نه ده بزووتن. کورپه که ی ده یگوت:

- باباه، نه تو هیچت لهو خه لکه نه کردووه... هه رچی کرا، کوئخا کردی... نهو گوندیه کانی ماتل کرد و وه دره نگینی خستن... نهو نهو بوو نهوانی برده مه زرای بی حاسل... خه لک کاریان به سه ر تۆوه نییه. کورپه هه ر تاقه یه ک جار وه ره ده ری بزانه. نه گه ر خه لکه که پییان گوتی پشتی چاوت برۆیه، نهو کات وه ره وه و خۆت هه شار بده و ئیدی قه ت مه یه وه ده ری. مام خه لیل وه لآمی ده دایه وه:

- نه تو نازانی. نه تو هیشتا مندالی. نه تو ناگات له فرت و فیللی گوندییان نییه. ناچارم ده که ن بیمه ده ری و جا نهوکات ده لێن نه ها نه وه تا دوژمنی خۆمان دۆزییه وه و جا له تو کوتم ده که ن. نه تو نهو شتانه نازانی... نه تۆش یه کیکی وه ک نهوان. مه رگم به ئاوات ده خوازی. چما پیئت وایه نه من به مه کر و فیللی نه نگۆ نازانم؟...

- باباه، وه لآ تیک چووی. ناخریه که ی لهو عه مباره دا ده رزیی و ده تولییه وه. که یفی خۆته. حه ز ده که ی هه ر مه یه ده ره وه.

مام خه لیل ده یگوت:

- لیژه ده مره و نایه مه ده ری. و لیغه که ی به سه رخۆی ده کیشتا.

لهو دوايياندها هيندي شتي بيستبووه. له گونده كه دا ترس و هوجوليك ههست پي ده كرا. كوره كه شي ترسيكي به نيوجاوانهوه بوو.

له حزه يه كه سهری له عه مباره كه هينايه دهره وه و بانگي كوره كهی كرد:

— وهره كورم، وهره. شه توش پهروش و نيگه ران ديارى. بو ديانه وي توش بكورن؟ گونديه كانيش نيگه ران ديارم. قه رار وايه نه وانيش بكورن؟ كي ده تانكوژي؟ پيت وايه بهرديان لي بباري؟ يان گونده كه كاډل بي؟ گوييستي هيندي شت بوومه.... شه نه من چيم به سهر دي؟ نهوانه ههر له بهر من وا ده كهن. بو كوشتني من. چ به لايه كمان به سهر دي؟ كوره كهی پالي وده يواره كه دا و دانيش و يه كه به يه كه رووداوه كاني بو گيپرايه وه. قسه كهی خوي ناوا تهواو كرد:

— كي شه كه ليږه دايه. عادي له نه فني نه مړي يان سبهی ده گاته نيږه.

مام خهليل پرواي نه كرد، به لام ديسانيش ترووسكهی هيوايه كي له دل گه را و ناو پرژنيكي دلي كرا. كه وابوو هيوايه كه هيه بو رزگار بوون. له وانه بوو خه لك لي خوش بن. نه گينا نه ستم بوو. شه خه لكه ده يان كوشت. ته نانه ت نه شيان ده گوت پير و كه نه فته. ديا غنكاند. به كوره كهی گوت:

— روله گيان نه من ده مزاني شه خه لكه نيگه راني شتي كن... به لايه كي گه وره به سهر سهر يانه وه ده سوور پته وه. نهوانه نه ريتيان شكاندووه. نيدى رن گه يه كه نييه بو رزگار بوونيان. ته نيا يه كه ري هيه. له وانه يه مام خهليل بتواني رتيه كه بنوژي ته وه كه ههر هه مووان پييان سهر بي. نه گهر به لنيم پي بدن نامكوژن، نه منيش شه نيگه رانيه يان له كژل ده كه موه، به لام بهو خه لكه مه لي نه من له گونديم. چونكه بهر له وهی بتوانم كارتيكيان بو بكه م له تو كوتم ده كهن.

— نه ري بابو شه شي ت بووي؟ كي ده يه وي تو له تو په ت بكا؟

— شه تو جوان گوي بده قسهی من. تو نازاني. هيشتا مندالي. عه قلت پي ناشكي.

— بابو، شه شي ت بووي؟ چهنده مندالي. شه من شه ته مه نم شي ت ساله.

كه كوره كهی وای گوت، مام خهليل ساتيك را وه ستا و چوه فكر وه و گوتي:

— نا، نا، روله تو هيشتا بوئي شيري خاوت له ده می دي. به تايه ته نا قلت به كاري گونديه كان ناشكي. نه گهر پييان بلتي شه من ليږه م...

كوره له زاري ده رپه ري:

— ده زانن.

— مام خهليل له ناکاو گوراندي:

- تېداچوم، ئىستا دېن. دەرگاگە داخە. خېرا گالەي دە. دەي زوو، ھەستە خېرا...
دەسبەجى لە قوژىنى ەمبارەكەدا لىي دريژ بوو و لىفەكەي بەسەرخۆي كىشا. وەك بىيى
نىو ئاو دەلەرزى.

- ئەتۆ بوويە قاتلى من... قاتلى من. دەرگاگە داخە... خېرا دەي زوو...
كۆرەكەي وەيزانى بە راستى بابى شىت بوو. دەستى راستى بە نىشانەي وەرەزى پراوھشانە
و چوو دەري. لە بەر دەرگاگە بە لەبزيكى تەوساويەو ھەراي کرد:
- ئەو دەيدەخەم... دايدەخەم. بۆخۆم لىرە ئىشك دەگرن و ناھىلەم كەس بىتە ژوورەو.
مام خەليل دەينالاند و دەيگوت:

- ناخ خ خ، ناخ خ خ... ئەو كۆرەي منى بە كوشت دا... ئەو كۆرەي وەك گلینەي
چاوي خۆم خۆش دەويست و گەورەم کرد. ئەو كۆرەي كە لە زارى خۆم گىراو و بە دەمى
ئەووەم کرد و كۆك و پۆشتم کرد، كۆرەكەي خۆم كە سەري بە فەتەرات دام. كۆرەكەم كە ماڤ
كاوولى کردم...

مام خەليل چاوەرپى بوو. ھەر دەنگ و خرتەيەكى گويى لى دەبوو، دلى دادەخۆريا و
دەلەرزى و ديسان ھەر چاوەرپى بوو: ئىستا نا ئىستا دەگەنى. ھەر ھەموو گوناھەكان بەستۆي
ئەودا دىنن. ھەر لە كۆيخواھە بگرە تا دەگاتە دواين گوندى، ھەر ھەمويان سووچ و تاوانەكان
دەخەنە ئەستۆي ئەو و دواي ئەو كوشتيان بە عاديل ئەفەنیش دەلین: "بەمانبورو عاديل
ئەفەنى، ئەو تاوانبارى سەرەكيان كوشت. " ئەگەر ئەو مام خەليلە نەبوايە چما نىمە تووشى
ئەو نەھامەتيە دەبووين؟

دو ھەستى جياواز و لىك دژ لە ناخى مام خەليلدا شەريان بوو: "يەكەم مەرگ... و جا
زۆريش لە مەرگ دەترسا. جەستەي لە خوين شەلالتى خۆي دىنايە پيش چاوي. ھەر لەتەيكى
جەستەي بە دەستى يەكەك لەو كەسانەو بوو كە ھاتبوونە بەر دەرگاي و ئەو دیمەنە لە پيش
چاوانى لا نەدەچوو. وەبيري دەھاتەو كە لە رابردوويەكى زۆر دووردا، رۆژتيكيان ژنان لە
چوگورواوا كۆ ببوونەو و ئاغاھەكيان بەردباران كەردبوو و كوشتبوويان. ژنەكان دەتگوت ھار
بوون. دەتگوت دىلە سەگى زامارن. گونديەكان بە رۆژى روناك ئاغاھەكيان كوشتبوو، چۆن
مام خەليل ناكۆژن؟"

لە لايەكەو لە ناخى خۆيدا ھەستى بە مەزنى و گەورەي دەکرد. گونديەكان تەنانەت بۆ
كوشتنى كۆتخا سەفەريش ئاوا گەلەكۆمەكيان نەدەکرد. جا سەفەر كىيە؟ مندالى دوتىيە...

بەلەم مام خەلیل ھەزار ھەرگای بە قوون کردبۆو. کابرایەکی دنیا دیدە بوو. ئەو جار، سەردەستە چەتە و رینگەرەکانی ئەسلان ناغاش بوو. ھەم دەترسا و ھەمیش سات بە سات چاوەڕێ بوو ھەرگاکە بکەنەو. لە پێش ھەمووانەو ھەم مەوێک ھەسە ھار و بە سەر و قژی قرژبۆو ھەرە بێ و ھەرا بکا: "لێی دەن ژنەکان. پۆژ پۆژی تۆلە. لێی دەن برادەرینە. لێی دەن کورپنە. ئەو کافرە لەتوکت بکەن. ئەو سەگبابە ھێچ و پووجە گوندە کەمانی تووشی نەھامەتی کردوو و بە چوار کتێبان خۆینی ھەلە. لێی دەن، لێی دەن..."

مام خەلیل ناخێکی توندی کێشا و گوتی:

- ناخ مەوێک، ئەو پۆژانە رابردن. ئەگەر لەبەر دلی ئەو بڕایە نازدارە نەبایە، بۆخۆم دەزانم چم لێ دەکردی، ناخ مەوێک.

لە ئێوارەییەکی پاییزی لە چیغشارەو ھەتە خوارێ. گەلای دارەچنار سوور داگەرپابوون. ھەتاو لە پشتمو ھەو سووراییە دابوو... جار و بارە لە نێو ترس و خۆف دا، ئەو دیمەنی ھەتەمە پێش چار. نەیدەزانێ بۆ. ئاویک بە خۆر دەپۆیی. گەلای سوور ناو ھەیان داپۆشیبوو. ئاوە نەبوو، سوورە گەلای دارەچنار بوو کە ھەرەو خوار دەکشان. لە گوندە کە گۆگسۆنی سەروو، ئەسپێکی شیی ئالێ دزیبوو. ئەنگی ئەسپە کە و گەلای دارەکان لێک دەکالانەو. ئەسپە کە لە بن رێکێفانیدا بالی گرتبوو و دەفۆ. لە ناکاو ئەسپە کە سەلەمیەو. ئەگەر خووی بەو کارانەو نەگرتبایە، لە بن سەم ئەسپە کەیدا ھەپروون بە ھەپروون دەبوو. لە نێو تزارە کەدا کابرایەکی سەروچا و خۆنایویی دی. بە ئالە ئال بەرەو لای جادە کە دەکشا. لە ئەسپە کە دەبەزی. کراسە کە خۆ دراند و برینی کابرای پێچا. سواری تەرکی خۆی کرد و ھەری کەوت. کابرا گوتی: "مەمبە شاران و لای ھەکیمان. ئەمەن" مەمۆ. سەرکردە یاغییەکان. ئەویش کابرای بردە مەلە کە ئەسلان ناغا و لەوێ دانا و گوتی: ئەو ھەش بڕامە. ھەتا بڕینە کە چاک دەبیتەو چاوتان بەسەریەو بێ. بە ئەنگۆم ئەسپارد.

ئێستا داوینی چای تەکەج بەفر گرتوویە. ئەوێ ئەشکەوتییکی لێیە. دەبێ ھەستی و بچیتە ئەوێ. ناگرتیک بکاتەو و کاوړنیک سەر بڕی. ئێستا بێچوو ئەسکەکانیش گەرە بوون. مەمۆ، گورگی درندە کۆستانان بوو. ئەگەر مام خەلیل راییسپاردبا، تەنانت دۆژمەنی قەستەسەری خۆشی بایە دەبیە خشی. ئەگەر نەمردبا و مابایە... ئەگەر مابایە، بەو گوندیانە دەگوت پووتیک چەند کیلۆیە...

دیارە خەلک لە گوندێ کۆبونووتەو ھاوار دەکەن: "وەرە دەری مام خەلیل، وەرە دەری بێ کافری بێ دین... وەرە دەری بێ ئیمان، دۆژمەنی خەلک..."

چما مام خلیل لهوانهیه ده رگا بکاتهوه؟ با بیشکینن. برێک دواتر گهوره و بچوک، کچ و کور و له پێش هه مووانیشهوه نهو مریۆکه نارسه نه، هورۆژم دکه نه سهر ده رگا که. ده رگا که به قرچوهۆر ده شکێ و ده کرێتهوه. له توکوته که ی ده که وێته سهر عه رزه که. هه شیمه ته که خۆی به عه مباریدا ده که ن و به هاوار و ده نگه ده نگ. له نا کاو ده کشینهوه. ده یانه وێ را بکه ن. له ترسا به سهر یه کدا ده که ون. له به رده رگا پۆزی هه شه. چ بووه؟ له گه ل کرانه وه ی ده رگا که سی نووله ی تفهنگ به رهو سینگیان ده بینن. رێک سی ره یان له سینگیان گرتوه. سی یاغیی به فیشهک لعه وه له گه ل مه مۆی سهر کرده یان.

مام خلیل هاوار ده کا: "ته قه بکه مه مۆ. ته قه یان لی بکه لهو گوندیی به بی شه ره فانه. چما تو برای من نی؟ ته قه بکه مه مۆ، مه مۆ پێده که نی و ده لێ:

- به بی ته قه ش گوویان به خۆدا کرد. نیوه یان له ترسان دلێان ده تۆقی. تۆخوا فیشهک هه یف نییه مام خلیل؟

دوایی ده چێته نیو گونده که. سینگی ره پ ده کا، نهو سهر نهو سه ری دێیه که ده گه پێ. گوندی ده یانه وێ قسه یه کی بکه ن: "مام خلیل لی مان خۆش به... مه مانده یاغی مان کوژن... ده رگا که کرایه وه. مام خلیل راجله کی و گوئی هه ل خست. کورپه کی گوئی: - باب به ترسی نه منم.

مام خلیل که دلی وه ک بالی چۆله که فره ی ده هات گوئی: - خودا بتهاته وه. باب کوژ، نه تۆش وه نهو گوندیانه بی دین و بی نیمانی. جا پرسى:

- عادیل نه فنه ی قه راره نه مریۆ بی؟

- نا باب به، دیار نییه که نگی دی.

- هه یج جوو لێک له نیو گوندیه کاند هه یه؟... ناخۆ ده توانی به بی نه وه ی که س بمبینی هه لمگری و بمبه یته داوینى چیا ی ته که چ و له زارکی نه شکه وته که دامینى؟ - به فر و بۆرانه باب به. بارنه. زستانه. چیا ی ته که چ سه هله، پیاو شه قاوێک دوور که وێته وه ره قه لدی و ده مری.

- نه تو بمبه نه وى، بمبه نهو نه شکه وته... هاوړی گیانی به گیانیم مه مۆ...

به هیتانی ناوی مه مۆ بریسکه یه که له دلی گه را و له سه ری پۆیی:

- ناخ، نه گه ر نیستا نهو ده بوو... رامده سپارد هه موو نهو گوندیانه بداته بهر فیشهک...

- نهړۍ نهوه شیت بووی بابه؟ کورپه گوندی هر وه نازانن تۆ همدی یان نی. نهوان دهد و کورپه وهری و قورپه سهری خویان همدیه. چکاریان به تویه. بچو دهړۍ و به ناسوده یی پیاسه بکه. هر کس بتبینۍ دهست له نهستوی دهکا. نهو دهمدی تۆ له چوکورواوا بزر بووی و مه ولوده کم بۆ کردی، هر همدویان بۆت دهگریان. چما بۆم نه گپراهه؟

مام خلیل قیت بۆوه. هر له گهل نهوهی ترووسکاییه له عه مباره که گهرا چاوه کانی قیچ کردن. ماوهیه که گپژ و وپژ سهری پراوه شاند و دهستی کرد به هات و هاوار:

- همدیوه، همدیوه چلمنه. یانی گوندیه کان نه منیان پی به شهر نییه؟ چما نه من نه بووم نهوانم درهنگ برده لۆکه رنینه وه؟ چما نه من نه بووم نهوانم قهرزبار و مال ویران کرد؟ چما له سونگی منوه نه بوو، که نهوان برسی و پروت قوت و لیتقه و ماو بوون؟ برسی و پروت قوت کهوتنه وه؟ نیستاش نه گهر بچمه دهره وه چما نامکوژن؟ له توکوتم ناکهن؟ چما تۆ شیت بووی حاجیه چلمن؟ یانی ده لپی گوندیه کان نه منیان پی هیچ نییه؟ به بنیاده ممانانین؟ کورم، پۆله، که هر له زاری خۆم گپراهه وه و به دهمدی تۆمه وه کرد. بۆخۆم پروت و قوت گه رام و تۆم کوک و پوشته کرد، همدیوه که ره چلمنه که ی خۆم. ناخ، ناخ له دهست تۆ. یانی نه تۆ کوری نهو مام خلیل له که ده تگوت همدیوه؟

ساتیک پی دهنگ بوو. حاجی بزهی دههاتی.

- سهر مامه. سهر مامه. برۆ لیتفه یه کم بۆ بیته. بهو ژنه قهجه یهت بلۍ ترخینه یه کی خوش وه سهر بنۍ. بهر له وهی برم با ترخینه یه کی خوش بخۆم.
- ناخری گوت کویت دیشۍ.

حاجی باش دهیزانی همدیوه نهو هات و هاواره بۆ چپیه. دهیزانی همدیوه بۆ ترخینه یه کی گهرم و خوش و بههالاوه. ناش له خدیالیک و ناشهوان له خدیالیک..
- هر نیستا پیان ده لیم. دهبه جی سازی دهکا. نه تۆ خدمت نه بی بابه.
- لیتفم بدهیه حاجی لیتفه.

مام خلیل دیسان پروای به قسمی کورپه که ی نه کرد. چۆن خه لک ده شزانن له مالییه و نایه ن نایکوژن؟ حاجیه درۆزن. دیاره پیی نه گوتوون نه گینا شتی وا هر نابۍ نا.
له بن لیتفه که وه همدیوه له رزی و گوئی له دهنگی دهرگا همدیوه شتو که شاخو که ی دین. همدیوه چاوه ری ما. نه هاتن: "ناخ، دیهاتی پی نامورس." بۆنی خوشی چیشته که ی سهر ناگره که ی بۆ ده هات و نیشتیای دهبزووت. بوو کی بانگی کرد:

"دياره گوتوويەتى. وەك پيرەژنان قەسەى تيدا راناوەستى. قەسەى لە زاريدا راناوەستى. دلى وەك كانبيەكەى ئاقچاگۆز وايە. ئەگەر ئەويش نەيگوتبى، ديارە نەنە زەلە گوتوويەتى و گوتووشبە، هاتۆتە خەنم. رێك چوو بە کوێخا سەفەريشى گوتوو. ئەگەر ئەويش نەيگوتبى، عدلى بە دريژەكە گوتوويە. ديارە گوێى لە دەنگى كۆخەيەك بوو و ناوێى داوەتەو. باشە لە خۆى ناپرسى ئەو كينە دەكۆخى و لە كوێو دەى؟ ديارە، هەر گوێى لە دەنگى كۆخەكە بوو و ناسيويەتەو و تىي قووچاندوو و بەو دايكەى گوتوو كە بەخوينى سەرم تينوو. ئەى عەبە درۆزن كە لەو ڕووبەرۆو دادەنيشى، ئەگەر گوێى لى بى چا ھاوار ناکا كە "هۆى خەلكينە، وەرن، مام خەليل ئەو تا ليژە، بېگرن." واى دادەنيين هېچيان نەيانگوتوو، ئەى ئەو بووكە شپړتو چلكنە، دەك خودايە بكمويەتە نيو مەنجهلى تيزاوو و دايلىوخي، چا زمانى رادەووەستى؟

- ده زانم ږوله. سوماى چاوه كانم، سوماى چاوى نهو گونده، نوورى چاوى نهو دنيايه، كوپړه باشه كم، ده زانم شهو د دين بډ كوشتنم.

٤٦

نه گهر ديسان هر نه کرایه وه، دیواره که ده قه لشنه وه. نه من ده زانم، کون کردنی دیواره که زور ناسانتره له وهی مل بنینه بهر ده رگایه کی قایم. وه ختایه کی نه من نه وه ده زانم، کورپه کهی خوم، سو مای چاوه کانم، ناخو نه وان به وه نازانن؟ که هاتنه ژووری، وه ک بینچوه که رویه شکیتک پشته ملم ده گرن و ده مبه نه ده ری. دواپی یه کینکیان نه و پیلهم و نه ویتړ پیله کهی دیکهم ده گری و فریم ده ده نه سمر به فره که. گوندیه کان و ژن و مندا له کانیان، هر کامه یان فانوسیکیان به ده سته وه، تف له سمر و چاوم ده کهن. دواپیش وه ک گورگی برسی نامبازم ده بن. هر له ته ی جه ستم به ده سته یه کینکیانه وه ده بی."

ناخیکي هه لکینشا و له سهری رږی:

- نه دی رږ له گیان. مەرگی مام خه لیل، هه لوی کوستانان به و جزره ده بی. چ ده کری. مام خه لیل ده لی چاره نووس وا بووه. یه کینکی نه و هه مووه زیانه ی به خه لکه که گه یاندوه، چما گوندیه کان به شتویه کی دیکه ی ده کوژن؟ ریک به و جزره ی ده کوژن که ژنگه ل ناگاهه ی چو کووراویان کوشت و له تپه تیان کرد. کاتی پیاویکی وه ک مام خه لیل ده کوژن ده بی ناوای بکوژن. وا نییه رږ له؟ به لام چ ده کرا نه گهر له و ته مه نه دا و به و سهری پیریه م له کوشتنه کهم خوش بوايه. وانیه رږ له گیان؟

حاجی مات ببوو و نهیده زانی بلې چی. نه گهر گوتبای ده تکوژن، خو مام خه لیل له ترسان زراوی ده چوو و هه تا به یانی هر له جتویانه کهیدا جینگلی دها و هه لده له رزی و ده ینا لاند و جتوانی دها. نه گهر گوتبای که هر ناگاشیان له تو نییه و کاریشیان به سهر ته وه نییه و نه وان به ده ری خویانه وه گرفتارن، نه وه ده یکرده هه للایه کی وه ک حشر و ده یگوت: "نای، کورپه خو نه من به پیاو دانانین." حاجی دیسانیش به له سهره خوییه وه و به ساردوسرییه وه ده یگوت:

- باب، گوندیه کان هه زار ده ری بی ده رمانیان هه یه. نه تو خم مه خو. له عه مباره که ی خوتا بنوو. گوندی چ کاریان به تویه.

مام خه لیل:

- نه مشه و. هر نه مشه و دین و ده مکوژن. ورد وردم ده کهن. شاگه شکه به، حاجیه چلمن، دلت خوش بی. نه و پاروه نانه شت بو ده گهر پتیه وه که من ده یخوم. هه ی چلمن... حاجی به بی تاقه تییه وه گوتی:

- نازانم باب. له وانه شه بیت. بیت و دیواره که ی ماله که مان کون بکهن. هر چی نه وانه ده یچیزن له ده سته تویه. نه وه تو نه مسال نه وانه برسی و پروت و قوت هیشته وه. پیت وایه نه و خه لکه نازانن؟ و نه گهر زانیشیان چما ناتکوژن؟

مام خەلیل گەش بۆۋە:

۴

- دەمەكۆڭن، پۆلە دەمەكۆڭن. پروناكايى چاۋەكانم دەمەكۆڭن. ۋەرە لام ۋو گەردنم نازا بكة. ۋەرە كنم پۆلە. دەستم بگەرە. دەستم بگەرە نىۋ دەستەكاتتەۋە. بوۋكەكەم ۋ نەۋەكانىشم با بىن. ھەر كەس لەم گونەدا لە نەۋە ۋ نەتیزەى مە با بى. با بىن ۋ گەردن نازايان لى بھوازم. نەمن نىدى بەجىتان دىلم. نەم گوندىيەنە ناھىلن نانى زىندووان بھۆم. ئاخىر نەتۈش پروات كرد پۆلە. وانىيە كورم؟

- پروام كرد بابە، ناھىلن زىندوۋ بىتى.

- كەۋابوۋ ۋەرە پۆلە. نەم گوندىيەنە ناھىلن پۆۋ بكةمەۋە. ھەر لە نىستەۋە خەرىكن لەبەردەرگايە كۆ دەبنەۋە. ھەر نىستا نا نىستا، دەرگاگە لە پىسمە دەبن. نانا دىۋارەكە كون دەكەن. كورم، گلنەى چاۋەكانم.

بە ناماۋەيەكى بوۋكەكەى كە بزەيەكىشى لەسەر لىۋان بوۋ لەگەل مندالان خۇيان خستە عەمبارەكەۋە. حاجى چوۋ ۋ دەستى باۋكى گرت، بوۋكەكەشى دەستەكەى دىكە. مام خەلیل:

- پۆلەكانم گەردن نازا كەن.

سۆز ۋ مېتەرەبانييەك لە دەنگەكەيدا ھەبوۋ كە مرۆڧى دەھەژاند. حاجى، لەم كاتەۋە بابى خۆى دەناسى، قەت ئاۋا بە نەرم ۋ نيانى نەيدىبوۋ. لەسەرى پۆيى:

- چارەنۋوسى مام خەلیل ئاۋا بوۋ. كوژرانى بە دەستى گوندىيەكانى خۇمان.

دەستەكانى لە دەستى حاجى ۋ بوۋكەكەى دەرگىشا ۋ دەستى منداۋەكانى گرت:

- نەنگۆش گەردنم نازا كەن، چاۋ پەشەكانى خۆم.

دەستىكى بە قۇى يەكىكىيان ۋ دەستەكەى دىكەى بە سەر ۋ قۇى نەۋىترىاندا دىنا. نەۋجار ۋازى لەم دۋانە دىنا ۋ دەستى بەسەر نەۋانى دىكەدا دىنا. مام خەلیل لە ژيانىدا دەستى بەسەرى كەسدا نەھىتەبوۋ. ھەر نەۋە خۆى جىنى سەرسوۋرمان بوۋ. ئاخۆ بە راستى پىتى لەسەر لىۋارى گۆر بوۋ؟ گوتى:

- گەردنم نازا بكةن، لەۋانەيە ھەر نىستا بگەنى. خەرىكن دىن. لە پىشدا حاجى ۋ دۋاى

نەم بوۋكەكە ۋ دۋاترىش منداۋەكان:

- گەردنت خۆش ۋ نازا بى.

جا لە عەمبارەكە چۈنە دەرەۋە. ھاتن ۋ لە تەنىشت ئاگردانەكە دانىشتن. ماۋەيەك بى دەنگ مان. لە عەمبارەكەۋە دەنگى ئالين ۋ جىنۋەكانى مام خەلیل دەھات. گوتيان ھەلخست ۋ بىريان لە مەرگ كردهۋە.

كه له شيرى به ياني خويندبوويان كه مام خهليل هتور بووه. به سپايى وهك مندا لان پشوى ده كيتشا. بوو كه كهى ناوى فاتى بوو. فاتى به ميژده كهى گوت:

- ده بى نهو كابرايه لهو نازاره نه جات بدهين. به زه ييم زور پيدا هات. قسه كان نه وهنده يان كار تيكردم ويستم ده ست بكه مه گريان. وهخت بوو دهسته كانى ماچ بكه م. ليقه وماره نارا و قهرارى نيه. سبه ينى نه من لهو نازاره ي رزگار ده كه م.

حاجى گوتى:

- چون؟

فاتى گوتى:

- به ياني ده زانى چون. نه من هه تا نيستاش هيچ خوشم نده ويست و ده مگوت: "دهى با بيكوژن، چش". سهير كه حاجى، نهو كابرايه نهو هه مووه ساله خوينايى به من هه ليتناوه، به لام به دوو قسان وه ريگيرامه وه. نيدى هيچ رتيكى له دلدا نه هيتشته وه، جگه له وه خوشه ويستى و سوزيشم هاته دلوه. هه درهنگ نا، به ياني لهو ترس و نازاره ي رزگار ده كه م. زگم پي سووتا.

چوونه جيو بانه كه يانه وه و هه سهر يان له سه سهر ينى دانا، خه و بردنييه وه.

***

مام خهليل له ژياندا نوژنى نه كردبوو. له گه له نه وه شدا هه موو روژى مهلا بانگدانى به ياني له خهوى هه لده ستا. هه لده ستاو هه ر نه مويش بوو كه به يانيان پووشكه و چرپه كانى ده خسته وه سه ر ناگره دامر كاوه كه وه. هه رچى له خهوى هه لده ستا، ده يدى ناگره كه ني لهى دى و ماله كهش گهرمه، به لام مام خهليل دواى گه رانه وى له چو كووراوا و خو خزانده ني عه مباره كه وه، ته نانه ت بو جار تيكيش چييه ناگر دانه كهى دانه گيرساند بووه. كه چى نه مرؤ زورى هه چو بووه هه لكردنى كوانو وه كه. هه ستىك ناخى ته ني بووه. وهك پشيله يه كى گورج له عه مباره كه ده رپه رى. هات و خيرا ناگر دانه كهى داگيرسانده وه، به لام ده سبه جى گه راپه وه عه مباره كه و خهوت. "نه مرؤ زور سارده... نهو حاجيه چلنه مال كاولهش نه وهنده ده ستكورت و هه ژاره، جووته ناژه ليتكى بو ماله كهى خو پى ناكر دى. هه ده ليتى كورپى مام خهليل، خهليل هه لو نيه... نهو له توره مهى خهليل نيه و توره مهى عه به دروزه." برىك دواى به خه به رهاته نه كهى مام خهليل، فاتى بوو كيشى له خو هه ستا. "نهو كه چه تيوه چلكنه و هه ليه گروى. نهو جار مندا له كان، دوايش حاجيه چلن. حاجيه چلن شه رتيكى

باشی له گهڼ ژنه کمې ده کړد. همدو به یانیاڼ. نهوه به که یفی مام خلیل بوو. عاده ت و خوو، له پته تاي هاریش خراترن.

مام خلیل چاوه پړې ما. نه مړو شه پ له گوړې نه بوو. که له بابې به یانی خویندی. تاو کهوت، نه خیر شه پ نه بوو. "خودایه نهوه چییان به سهر هاتووه؟ نه خیر، شه پړې ناکه ن. چاوه پړې ما و دانی به جه رگیدا گرت. هیچ سریوه و وستیه کیش نه ده هات. گازی کړد:

- بووک فاتم، روژه...

چاوه پړې ما. هیچ سریوه یه که نه ده هات. گوتی:

- حاجی روژه، نهوه بووکې چی به سهر هاتووه؟ بو کوې چووه؟

- کاری هه بوو. به یانی زوو رویشته. کاریکی گرنگی هه بوو. کارت هه بوو بابو؟

مام خلیل گوتی: دهه ویست بلیم ناخو...

بیده نگ بوو.

- دهه ویست بلیم چی بابو؟

- دهه مگوت....

حاجی گوتی:

- هه یووو، نه ری ده بیلې دهی، دهه ویست بلیم چی؟

مام خلیل له جیوانه کهیدا ناخیزیکې کړد. ردینې له قولی گرت:

- حاجیه چلمن... حاجیه چلمن. یانی توش بنیاده می دهنگت به سهر مندا هه لدینې؟

نه تو هیشتا مندالتی... بونی شیرت له زاری دی... دهه ویست بلیم چتان به سهر هاتووه؟

- نا، بابو شتیکی وا نییه. دهه ویست چ ببی. دورد و داخی نیمه ش هه نهوه ی

خه لکه که یه....

- دهه مگوت....

- وه لاهی بابو، نه من نازانم مبه ست چیه...

مام خلیل به بن لیوانه وه پیکه نی و گوتی:

- روژه حاجی، کورم...

ماوه یه که بی دهنگ بوو و له سهری رویشته:

- نه ری دهه مگوت چی....

دیسان بی دهنګه لى کرد. دوايى له ناکاو گوتى:
 - نه مړې له گهل بووکى ليکتان نه دا... گوتم نه کا به لايه کتان به سهر هاتې. نيگه ران بووم.
 حاجى پيکه نى و گوتى:
 - نا، بابو. دهره تمان نه بوو. هيشتا خور نه که وتوره هه ستاره و چوره...
 مام خه ليل له ناکاو گوراندى:
 ۹ - دهرگاهه.... دهرگاهه... دهرگاهه داخه...
 حاجى به نانقه ست گوتى: داخراوه بابو...
 - نا، نا... پروونا کايى ده بينم. نه و پروونا کاييه له کوپوه دى؟
 - له په نجره وه.
 - برې پتوه دى ده.
 - دهرگاهه کرابزوه. حاجى چوو و دا بخت و ديسان هوه کرديه وه.
 مام خه ليل گوتى:
 - خودا بتپاريزى حاجيه چلمن، به لام مام مام خه ليل منه خه له تينه. بچو نه و دهرگاهيه جوان
 پتوه ده، که دا بخت و دواتر کردته وه.
 دوايى وه شيتان، نه ونده دى دهنګى دهرده هات هاوارى کرد:
 - خه ريکن دى ي يين... فريام که وه هزره ته که دى غه وس. خودايه گياني شيرينم به تو
 نه سپارد. نهى گوله بيابانيه که شه فاعه تى خوتم لى مه گره وه...
 له گونا حاتم خوش به... چما به تو م نه گوت... "که نه وه دى ده گوت، دهنګى تزيى بوو له
 خوشى." چما پيم نه گوتى نه و گونديان له تبه تم ده که؟ دهرگاهه داخه. کلومه که دى بخه.
 بهردى له پشت هه لېچنه. چما دهنګى پيانت گوى لى نابى. له وانه هه هزاران که س بن. چما
 نايستى؟ ژن و مندال، پير و لاو، به چوارى و نه سپه کانيان وه بو له تو کو تکر دنى من دين.
 خه ريکن دين. فريام که وه پتفه مېره که دى ناخر زه مان. يان هيچ نه بى نه تو نهى هزره تى خدر
 به و نه سپه خوله مي شيه گورجه ته وه فريام که وه....
 له ناکاو دهنګى کپ بوو. ليفه که دى به سرخويدا هه لکيتشا. يه ک پشوو ده لهرزى و دهنګى
 ووو نووو... له زاريه وه دهاته ده رى. هر له و کاته دا حاجى گوتى له کومه له دهنګى بوو.
 هات و هاوار و پيکه من... ديار بوو خه لکيتک به ره و ماله که دى نه وان دين. برېک دواتر ده ستيان
 کرد به له دهر که دان. فاتى گوتى:

- دەرگاكه بكهوه حاجى.

مام خەللىل لە غەمبارەكەوه بانگى كرد:

- نەيكەيهوه، نەيكەيهوه، بە قوربانت بێم حاجى. چما ئەتۆ كۆرى من نى؟ وەرە سەير بكە، ئىستابا بابت دەكوژن. مەيكەوه. ئەو ژنەتيوه سۆزانییهت ئەو بەلایەى تووش كردم. باب بە قوربانت بێ، كۆرە بە نۆكەرت بێم مەيكەوه. ئەمسال ئەگەر چوینهوه چوكووراوا، هیندەى پێنج كەسانت لۆكە بۆ دەچنمەوه. جگەرەش ناكیشم... مەيكەوه حاجى.

حاجى بەرەو لای دەرگایە چوو و پرسى:

- چیت دەوى فاتى. بۆچى دەرگاكه بكه مەوه؟ ئەو دەنگەدەنگە چيیه؟ فاتمە بە ئەسپايەوه گوتى:

- جارى تۆ بيبكه رهوه.

مام خەللىل لە غەمبارەكە دەپەرسىه دەرەوه و گوتى:

- مەيكه رهوه هەتيو.

بەلام لەو كاتەدا حاجى دەرگاكهى كردبۆوه. مام خەللىل لە بەرامبەر ئەو هەموو خەلكە و تەوژمى تيشكەكەدا پێى بە عەرزىهوه رەق بوو. چەند جارىك چارەكانى ترووكاندن و ئەوجار خۆى كۆ كردهوه و گورج لە خۆى خستەوه نێو غەمبارەكەوه و چۆوه نێو جى و بانەكهى. لێفەكهى بەسەر خۆى كيشا و خۆى گرمۆلە كرد.

لە پشت سەرىهوه دەنگى قاقای خەلكەكە بەرز بۆوه و هەموو ولاتى تەننیهوه. مام خەللىل زۆرى توند راجلەكى.

بەردەوام دەيگوت:

- كارى كردنى نيه. ئەمن كردم ئەنگۆ مەيكەن و بەزەيستان پێمدا بێتەوه. برادەرينە، ئەمسال درەنگ ناتانەمە لۆكەچينى. ئەمجارەيان لێم خۆش بن.

لە ناكاو وەخۆ هاتەوه. چ شتێك خەريك بوو دەقەوما؟... دەنگى گالتە و سوعبەتى تێكەل بە قاقا لە نێو خەلكەكەوه دەهات و هەر كامە لەو سوعبەتانه وەك خەنجەرىك لەسەر دلێ مام خەللىل دەنيشت:

- هەر بەزیندوویی...

- بەزیندوویی دەتخۆین...

- مام خەللىل... مام خەللىل...

- مریمۆكیش هات... مریمۆكیش...
 - جا وەرە و ڤدیتنت له چنگی ئەو دەرپینە مام خەلیل.
 - وەرە دەری مام خەلیل...
 مندالەکان ئیدی بێ تامیان کرد و گالتە و جەفەنگەکیان کردە گۆرانی.
 - مام خەلیل، مام خەلیل، کەنگی دەچیپەو چوکور؟
 جا یەك دەنگ دەیانگوتەو:
 - مام خەلیل... مام خەلیل... زەنگولەیهك بە کلکەو...
 بڕێك دواتر، دەنگەکیان بوو بە غەلبەغەلب. وا بە هەژاویەو پێ دەکەنین خۆیان پێ
 ڤانەدەگیرا.

گوملکسیز بە توورەییەو گۆراندی:
 - ئیمە هاتووین چاکە لەگەڵ ئەو کابرایە بکەین یان قەشەریی پێ بکەین؟ بێ دەنگ بن...
 گوملکسیز ئۆغلو ئەوەندە بە توورەییەو وای گوت، هەموو بێ دەنگ بوون. ئەو بە هیمنی
 هاتە ژوورەو و دەستی بە لاشیپانە دەرگای عەمباری گرت و بانگی کرد:
 - مام خەلیل... هیچ مەترسە. لەخۆرا دەترسێ. خەلک تۆ ناکوژن، خوشیان دەوێ. ئەتۆ
 خراب لەو خەلکە تێگەیی. ئەوانە ئەوەی جوامیرەکانن. وەرە دەری. ئەگەر حەز دەکەیت وەرە
 دەری، ئەگینا خۆم دێم و دەرپینە نێو ئەو خەلکە. وەرە دەری خەلیل خان...
 هەرچی کردی، مام خەلیل نەهاتە دەری. ناخریهەکی گوملکسیز ئۆغلو خۆی خستە نێو
 عەمبارەکەو و لیفەکی لەسەر مام خەلیل لادا. مام خەلیل خۆی وا گرمۆلە کەردبۆو بوو
 چنگینکی لێ هاتبۆو.

گوملکسیز ئۆغلو ئەو کابرا گرمۆلە بوو بە باوەش هەلگرت. مام خەلیل لە نامیزیدا
 هەر پەلەقاژە بوو. هێنایە دەری و لەسەر بەفرەکی دانا. مام خەلیل بۆ ساتێک لەوێ لەسەر
 بەفرەکە بێ جوولە مایەو. دواپێ بە گومانەو و هێدی و لەسەرەخۆ دەستی کرد بە
 جوولەجوول. لە پێشدا دەستی راستی لەسەر بەفرەکە دادا و بڕێک هەستا، دواتر دەستی
 چەپەیی دادا و چەند جارێک سەیری لای راست و چەپیی خۆی کرد و هەستا. کە تەواو هەستایە
 سەر پێیان، ساتێک لە حالێک دا خێرا خێرا چاوی دەترووکاندن، سەیریکی خەلکەکی کرد.
 چاوەرێ بوو حەشیمەتەکە پەلاماری بدەن و لێی دەن. ئیدی دلتیا بوو لەوەی کاریان بەسەریەو
 نییە، بەلەم هەر چاوەروانیشت بوو. هیوایهك...

كاتى مام خەللىل لە نىۆ ئاپۆزراى جەماوەرەكەدا ئاوا چاوەروان بوو، گوملكسىز ئۇغلۆ ھاتە پېشەوہ و بن پىلى گرت:

- سەير بکە مام خەللىل... خۆ دىتت. ھەموو خەلکى گوند شەوہتا لىرەن. تەنانەت ژن و مندالەکانىش. ئەو بەچاوى خۆت بىنىت ھىچ کارىيان بەسەر تەوہ نىيە. تازە، ھەتا ئەمن زىندوو، کەس ناوێرى پەنجەيە کىشت لى بدا. تەنانەت لە گولىشت کالتر پى بلین و بلین پىشتى چاوت برۆيە.

بانگى کورەكەى کرد:

- پۆلە ئەحمەد. وەرە و دەستەکانى مام خەللىل ماچ بکە.

کورەكەى بەغاردان ھات و دەستى مام خەللىلى گرت و ماچى کرد.

- وەرە حاجى ئەتۆش دەستى بابت ماچ بکە.

حاجىش ماچى کرد. ئاخىرى، کچان و کورە گەنجەکانىش بە بزەبز دەھاتن و دەستى مام خەللىليان ماچ دەکرد. گوملكسىز ئۇغلۆ گوتى:

- كاك خەللىل گەورەى ئىمەيە. بابى ئىمەيە، بەلام جارى بەسيەتى. لە سەرمان ھەلەلەرزى. ئەوانى دىكە سبەى دىن و دەستى ماچ دەكەن.

ھەر بە راستىش مام خەللىل ەك مێژۆكە دەلەرزى. گوملكسىز ئۇغلۆ، ھەليگرت و لەو جىوبانەدا كە فاتى بۆى راخستبوو، درێژى کردەوہ و گوتى:

- خودا بىتپارێژى مام خەللىل. ئەتۆ باپەرەى ئەو گوندەى. خودا سايەت لەسەرمان كەم نەكا. خەلکەكە بە گالتە و پىكەنىنەوہ بلاوہيان کرد.

***

مام خەللىل لە ناخى خۆيدا ھەستى بە بۆشايەك دەکرد. كەوابوو خەلک ئەيان دەويست بىكوژن؟ ئەو چۆن بوو؟ ئەى كى تووشى ئەو بەلایەى عادىل ئەفەنىيى کردبوون؟ ئەو كى بوو ئەوانى كاتىك بردبووہ لۆكە رېنەوہ، كە لۆكە نەمابوو و گوندیەكانى دىكەش نىوہى كارى خۆيانيان کردبوو؟ ئەى كى بوو سەبارەت بە پەيامەكەى ئىزگىل درۆى لەگەل کردبوون؟

ئەوانە ئەمرو کلاويان لەسەر نام. سبەى دىن و لەتوكتەم دەكەن. بە چێژ و لەرزەتەوہ دەمئەنجن. ئەو گوملكسىزەش زۆر خراپى سەير دەکردم. نا، نا، ئەگەر ويستبايان بمكوژن، سى و دوويان لى نەدەکرد. بەخوای تا قىامەتیش ناتوانن كارى وا بکەن. خۆ ئەو گوندیيانە دەمار و

غیرەتیان نییه. ئەو بەرازانە خوینی پیاوەتیان بە دەماردا ناگەڕێ. دلێشیان لەبری خوینی ناوی تێدا یە. ئەگەر هەموو ژنەکانیان لێ بستینی و لەبەر چاویان دەریشیان لەپێ داکەنی و هەتا شەوی ئەو گۆرەپانە هەلیانەپەڕینی، دیسان مەتەقیان لێو نایە. چیت حەز لێیە پێیان بکە. هەر بەلایەکی دەخوای بەسەریان بێنە دیسان وستیەیان نایە.

"بیری لێ بکەنەو... ئەوانە درەنگ دەبەیتە چو کووراوا. قۆزاخە لۆکەییە کیش چییە دەستیان ناکەوێ و ئەو سۆنگەییەو قەرزەکانی عادیل ئەفەنیشیان پێ نادریتەو. ئەوەندەش بە ترسەو چاوەڕپێ هاتنی عادیل ئەفەنی دەکەن هەر دەلێشی چاوەڕپێ نێزرائیلن. هەر دەلێشی هەموو ئەو گەواد و سۆزانیانە لە چاوەڕوانییا خەریکن شیت دەبن..."

دواییش هەڵدەستن و دین و دەستی مام خەلیل کە ئەو هەموو خراپەیی لەگەڵ کردوون، ملچە ملچە ماچی دەکەن. هەمی بێ ویژدانینە، هەمی بێ ناموسینە، هەمی کافری بێ دین و نیمان. کەلاکیشتان بۆوێ نابی نوێژی لەسەر بکری."

زۆر تەریق ببۆو. کۆرەکەمی دوو جارێ بۆ ترخینە خواردنی بانگی کرد. مام خەلیل نەیتوانی سەری لە بن لێفەکەمی بێنیتە دەری. قسەمی خۆمان بێ چێشتە کەش بۆنێکی خۆشی لێو دەهات. ئای ئەو چێشتە خۆشی...

ئەوان شۆرباوەکەیان خوارد و تەواویان کرد. مام خەلیل لە بن لێفەکەییە ملی دەکێشا و چاوەڕپێ بوو ئەوان بن ناگردانە کە چۆل بکەن. ناخەریکەمی دیتی کە تەنیا مندالێکی بچووک لە تەشت ناگردانە کەو ماوەتەو. دەسبەجێ هاتە دەری و رایکردەو عەمبارە کە و خزییەو قوژبێکەو. بە نالینەو گوتی:

- پۆلە حاجی. جێبەجێکەمی من لە تەشت ناگردانە کە هەلگەو بۆمی بێنە ئێرە.

حاجی هات و نوێنەکانی بۆ هێنایە عەمبارە کە و لە جێی جارانی رابجستەو و گوتی:

- هاوەرە بنوو بابە.

مام خەلیل پرسى:

- ئەو شۆرباوە خۆش و بەتامە هیچت بۆ هێشتوومەو پۆلە؟

- بۆم راگرتووی بابە. چۆن بۆت راناگرم. چما نازام ئەتۆ ئەندەشت شۆرباوی گەرم پێ

خۆشە؟

مام خەلیل بە پەلە گوتی:

- دەی بیهێنە... بیهێنە...

ههروا كه به پهلپهل ده بخوارد گوتی:

- یانی ناوا... ناوا... كه وابوو ناوا.. پۆلهم حاجی، نه تۆ كۆپكی بى غیره تى. نه گهر له جى تۆ بوايم، نهو شۆرباوه گهرم و خۆشهم نه ده دا به مام خهليل. چونكه مام خهليل دوژمنى قهسته سهرى من بوو. ئيمى درهنگ بردبووه لۆكه چينى. ههر بۆيهش ناوا به ترسهوه چاوه پى عاديل نه فەنين ههر ده ئى چاوه پى نيزايلين. ده زانى چيان به من گوت؟ گوتيان مام خهليل، نه تۆ خراپهت له گهڵ ئيمه دا كرد، برسيت كردين، نانت برين و نابرووشت بردين، به لām ئيمه ديسان ده ست ماچ ده كهين.

حاجى ههولتى دا هيورى بكاتهوه و وه لāmى دا يهوه:

- خهلك تۆ به خهتابار نازانن. كوينا به خهتابار ده زانن. بۆيهش ده ستى تۆ ماچ ده كهين. ئيدى نهوجار ده زانى مام خهليل بۆچى توو پيه. گونديه كان به شياوى نهو هيان نه زانيبوو تى ههله.

بيدهنگيه كى قوول به سهرياندا زال بوون. مام خهليل گوتى:

- ها وهره نهو قاپه شۆرباوه وهرگره و له بهر چاوم ون به حاجيه چلمن. شاخ نه تۆش بى ناموسيك نى وهك نهو خهلكه؟

حاجى گوتى:

- بابە، نه گهر نهو خهلكه تۆيان به خهتابار زانيبايه، ورد ورديان ده كردى. نهو خهلكه زۆر پۆل له تۆ ده گرن.

مام خهليل به دهنگى كى پر له پارانهوه گوتى:

- راست ده كهى پۆله.

حاجى گوتى:

- به خوداى راست ده كهى بابە.

مام خهليل له دلپيهوه دوعاى بۆ حاجى كرد:

- دهى خودا له ههردوو دنيا رزگارت بكا پۆلهم...

حاجى ناخى كى قوولى ههلكيشا:

- نامين...

مام خهليل ليفه كهى به سه سهرى خۆيدا كيشا و ديسانيش ترسى ديكى هينايهوه دلى خۆى. وه بىر خۆى هينايهوه كه گونديه كان دهيكوژن. بىر لهوه كردهوه كه، پيشتر ههر

دەوتىنى، چەندە دەترسا. ئىستايەك دوو سەعاتان ھەوتلى دا ھەتا دېمەنى جەستە خوينايىيەكەى خۆى ھىنايە پىش چاوى. كەچى جاران ئەو دېمەنە ھەموو گيانىي دىنايە لەرزىن و زراوى دەبرد. لە بۆشايىيەكى گەورەدا مابۆو و ئازارى دەچىشت. خۆزگە توانىباي بگرىي... زۆ لە مېژ بوو نەيتوانىبوو بگرى. لەوانەيە پازدە سالتىك دەبوو. بىرى كەردەو لەوانەيە مەرگ ھەر شتىكى ئاوا بى. جىنگلى دەدا. بىرى لە ھەر شتىك دەكەردەو دەستى بۆ ھەر كوتىيەك دەبرد، بۆشايىيەكى بى سنوور بوو. دەيەويشست پرواتە دەرى و ھاوار بكا.

لە دەرەو، لە دەشتىو، دەنگى لوورە لوور دەھات. تۆفان و باھۆز سەرى بە دەشت و دەردا دەكوتا. پىدەشتەكە پر بوو لە وىرەويپر و گفە و ھاشوھوشى با. دەشتە پر لە بەفر و بەستەلەكە ۋەك زەربايەكى گەورەى ھەوسار پچراو وا بوو. ساتىك ھەستى راگرت و گوتى لە دەنگەكانى دەشت ھەلخست. بىرى لەو بوونەوەرەنە كەردەو كە لەویدا بوون. لەو ھەشەويكدا بنيادەم نەيدەتوانى لە دەرەو بىننىتەو. ئەگەر مابايەو، لە چاوترووكانىكا دەيەست دەبوو بەرد. كەوابوو گورگ و رىو و ورج و دەعباي كىتوى چىيان دەكرد؟ بالندەكان؟ يان ئەو ھەلۆيانەى لە قەلشتى رەو ھەزەكانى ئەو چىا سەربەتەمانەدا بوون؟ شاخۆ ئەو كۆترە سىپىيانە؟ يان بالندەى بارانۆكە؟...

بە دەنگىكى بەرز گوتى:

- لە بەرامبەر ئەو بەفر و بۆرانەدا و لە زستانەدا ھىچ بوونەوەرەك خۆى رانەگري. خودايە گيان خۆت ئەو ھەموو مەخلوقەت بپارىزە. ئەوانە مندالتى تۆن. بەرھەمى زەھمەت و نوورى چاوى تۆن. ھەر بۆخۆت بيانپارىزە.

بالندە و مىروو و سۆرە چاو كوورەكەيەكان و دەلەك و بزنەكىتوى و مامزەكان، شىوہى ژيانىان و زاو و زىيان و شىر دانەكەيان و لەو ساتەدا بازەبوونىيانى لەو بەفرەدا ھىنايە بەرچاوى. دوايش ھەستى بە بۆشايىيەك كەرد و بى ھىز كەوت. خەرىك بوو پشوى رادەوہستا. ماوہيەكى زۆر، بە ھالەتتىكى ۋەك ئاويلەكەدان خۆى لەبەردەم دىوارى تارىكىدا بىننىيەو. ھەوتلى دا لەو بۆشايىيە دەرباز بى. ھەرچى پتر ھەوتلى دەدا، زياتر بە بۆشايى و تەنيابى و بىكەسيدا رۆدەچوو. لە ئاكاو پالېشت و دەسگرەيەكى دۆزىيەو. رىنگەى رزگارپوون و رۆچنەى ھىوايەكى ۋەك گلۆلەيەكى تىشك لە پىش چاوەكانى تەقييەو... خەلگ بۆ تىيان ھەلنەداي؟... بۆچى نەيانكوشتى؟ ھەى بى نامووسىنە، ھەى ھىچ و پوچىنە. ھەى دۆژمنە بۆق لە زگەكان، ھەى گورگەكانى زەوى و ئاسمان. شەياتىنى زەوى و ئاسمانىش ئەوہيان بە

زەيندا نەدەھات. ئەو گوندانە دەلەين چى؟ غەرزىم بە خىزمەتتان: دەلەين ئەتۇ ئەو نەدە ھىچ و پووچى، تەنەت نىمە خەزنا كەين دەستمان پىت گىلاو بى. ئەوان ئەمەن بە ھىچ دانائىن. تەنەت بە پەرە كايە كىشىم دانائىن و دەلەين مام خەلىل، ئەگەر ئەو سووكايە تىيانە نەتكوزى، دەى بە نازار و داخەو ېرە. چى دىكەش دەلەين؟ دەلەين مام خەلىل، دواى ئەوئى لەمەودوا ھەموو خەلگى ئاوايى بەتۇ رادەبوئىرن. ھەتا تۆمان ھەى خەلگى ئاوايى ئىدى پىتوئىستىيان بە شايبى و گۆفەند و رابواردن و كايە و گەمە نىيە. ھەر جىئو بە تۆ دەدەن و پىدەكەنن. ئەو گوندىيانە نەتكوزن، بەلام تۆلەيەكت لى دەكەنەو ھەزار جارەن خۆزگە بە مردن. ئەگەر ئەوئىيان نەكردبايە و ھەزار جارىيان كوشتىام و زىندوويان كوردبامەو، ھىشتا پىم خۆشتر بوو. ئىستا لەو بەفر و بۆرانەدا خودا دەزانى ئەوان نەنووستورن. چما دەخەون؟ دانىشتورن و باسى مام خەلىلى دەكەن. فەر و زىكرىيان لاي مام خەلىلە. ئاوى مام خەلىلىيان لە زار ناكەوئى. ئاخىر يەككىيان پەيدا كورد دانىشن باسى بگەن و تۆلەى لى بگەنەو...

گويىم دەزىنگىتەو: كە پاشەملى باسى بنىادەم نەكەن، چما لە خۆرا گويىچكەت دەزىنگىتەو؟ بۆ تۆلەكردنەو مەخسەرەى دەكەن. بۆ نەيانكوشت؟ لەبەر ئەوئى ھەتا دوايىن ھەناسەى ژيانى، ھەتا رۆژى قىامەتى مەخسەرەى پى بگەن. ئەى لەو بەرازانە؟ دوژمنى قەستە سەرن. وەك وشتەر بە كىن و بوغزن. ھەى كافرىنە."

بەرك سوكنايى ھاتبوو. بۆشايبەكەى ناخى لەناو چووبوو. خەوى لى كەوت. كەرەى بەيانى لە خەوى ھەستا. بە دزىبەو لە غەمبارەكەو مىلىكى كىشا. بووكەكەى لە تەنىشت ئاگردانەكەو دانىشتبوو و خەرىك بوو چىشتى لى دەنا. بۆنى كورد. ترخىنە بوو. "ئەو دەزانى مام خەلىل كەيفى بە ترخىنە دى. چما لى دەنى؟ تۆلە دەكەتەو. دواى ئەوئى لى مالا دە ترخىنە لى نانىتەو. ھالەتتىكى گەپجارانە لە روخسارى بووكەكەيدا ديار بوو. لە دلى خۆيدا خەرىكە گالتەى پى دەكا. سەيرى ئەو مىندالانەى... توتكە سەگىنە. ئەوانىش لە بنەو خەرىكەن پىدەكەنن. بە مام خەلىل پى دەكەنن." بەرك دواتر حاجى وەژور كەوت. ئوقمى شادى بوو. زارى تا بن گويى داپچىپىو: "ناخ حاجىيە چلەن، ئەوئى بەبابى خۆى پى دەكەنى. ئەو كورەى بە شىرى پەلەوەر گەورەم كورد. لە زارى خۆم گىراپەو. حاجى، ئەتۆش خەرىكە بە بابت پى دەكەنى؟"

چارى لە ژىللە ھاتن و بە توورەبەو گوراندى:
- حاجى ئەو بە چى پى دەكەنى؟ خەرىكى گالتەم...

له ناکاو بیدەنگ بوو و دەنگی نەرمتر کردەوه و گوتی:

- کوپری خۆم حاجی گیان.

دەترسا پرسیارى بکا، بەلام نەشتوانى دان بەخۆیا بگرى و لەسەرى پۆیى:

- کوپم حاجی گیان. وەرە لای خۆم. بابت دەیهوى شتیکت لى بپرسى. وەرە کوپە باشەکەى

خۆم.

حاجی پیتی سەیر بوو بابى بۆ وا له ناکاو گۆرا. له عەمبارەکە چووه پیتش. له دەرگای

مالەکەوه بەفر دەهاته ژوورەوه و تۆزیکیش رووناکایى.

- پۆله له کوپوه دى؟ سەر و پردین و برۆکانت بەستوویتى. لەو بەفر و بۆرانەدا له چى

دەگەرپى پۆله؟ سەرمات دەبى. لەو سەرما و سەخلەتەدا وەرە مەکەوه، نەخۆش دەکەوى

کوپری خۆم. له کوپى دىیهوه؟ دەنگ و باسى عادیل؟

حاجی گوتى:

- گوندییه کان چاوه‌رپى. عادیل هینشتا نەهاتووه.

- ئەى خولیكى نىو ئاوايیت لى دا؟ کیت دى؟ دەلین چى؟

- جا بلین چى بابە گیان. دانیشتون و چاوه‌رپى. له چاوه‌روانىدا خەریکن شیت دەبن.

- تاشباش دەلى چى؟ مەمەد تاشباش نۆغلو؟

- جا بلنى چى بابە. یەك پشوو جنىو بە گوندییه کان دەدا و قسەیان پى دەلى.

گوندییه کانیش بۆ ئەوى گوتیان لى نەبى، هەر گوتیان داخن. خۆزگە گوللەیه‌کم ویکەوى و

گویم له یەك قسەى تاشباش نۆغلو نەبى.

مام خەلیل قسەى بە کوپەکەى برى و گوتى:

- جارى وەرە. برىك وەرە لام پۆله. دەمەوى شتیکت لى بپرسم.

حاجی له دەلاقەکەى عەمبارەکەوه بەرەو لای بابى داهاتهوه:

- فەرموو بابە.

مام خەلیل بە ئحم ئحم گوتى:

- پۆله حاجی، ئەو گوندییه‌نە دوى شهوى هەتا بەیانى، باسى منیان کردووه. وام

بیستووه. کەرەى بەیانى دورسون لیچ شۆر، هاتبوو دەستم ماچ بکا. گوتى: گوندییه‌کان

هەتا بەیانى نەنووستون. هەر باسى منیان کردووه و پیکەنیون. بەو جۆرە تۆلەى خۆیان

له من دەکەنەوه. وا نییه؟

حاجی گوتی:

- بابە، چما شیت بروی؟

حاجی بیرى بۆ هیئدی شت دەچوو، بەلام نەیدەزانى چیه؟ لەسەرى پۆی:

- گوندیەکان بۆ دەبى باسى تۆ بکەن؟ بۆ دەبى بەتۆ پى بکەن؟ ئەوان بە دەردى خۆیانەوه دەنالتین. لە خەم و خەفەتى هاتنى عادیل ئەفەندىدا خەریکە شیت دەبن. ئەوان چما تاقەتى پیکەنینان هەیه تەبەتۆ پى بکەن؟ هیئەندە پیتش مەبەوه بەرخۆت. گوندیەکان چ کاریان بەتۆیه. هەر لەبەریشیان نەماوى. ئەمن لە هیچ کوێک تەنانت یەك قسەشم لەسەر تۆ نەبیستوه. "دورسوون لیچ شۆر" کەرەى بەیانى بۆ هاتۆتە ئێره؟ ئەو هەر قەت نایەتە مالى ئیمە... بابە پروات بى گوندیەکان قەت بەتۆ پیتەکەنیون. هەر کەشیش وای گوت پروا مەکە.

مام خەلیل ئەوەندەى تینى هەبوو گوراندى:

- بى دەنگ بە هەى چلەن. حاجییه درۆزن. ئیدی نەمدوینى...

لەبەرچاوم ون بە.

حاجی گوتی:

- بابە، ئەوه شیت بروی.

و وەدەر کەوت.

مام خەلیل هیژى لەبەردا نەماوو. لە جیۆبانەکەیدا کەوت. نیوه گیان ببوو. بەدەستى راستى خۆى، دەستى چەپى گرت و گوشى. دواىى باسكى خۆى گرت. بە هانکەهانکەوه لەبەرەخۆیهوه دەییۆلاند.

بووکەمى شۆرباوى بۆ هیئا. مام خەلیل نەبخوارد. بووکەمى دایە بەر جنىوان. بووکە

هیچی نەگوت و بەوەش ئەوەندەى دیکە شیت بوو.

مام خەلیل هەتا ئىوارى هەروا جینگلى دەدا. دەتگوت گیانى دەردەچى. بیرى لە پۆزانى رابردوو کردەوه. لە رینگى و چەتەییەکانى و لەو ئەسپانەى دزیبونى. لە کینگەى لۆکە و لە تف کردنى گوندیەکان لە دەموچاوى. بیرى لە هەموو شتێک کردەوه. نەیتوانى لە هیچ کوێ پالپشتیک بۆ خۆى بدۆزیتەوه. هەموو گوندەکە و لە هەموو دنیا. بەفر و بۆران و سەرمای بە دۆژمنى خۆ دانا، بەلام دیسانیش نەبوو. پەناى بردە بەر خودا. دوعای کرد. برێک وەخۆى هاتەوه. خراپەکارییەکانى هیئەوه پیتش چارى. بیرى لە جەحەندەم کردەوه. لە سووتانى لە جەحەندەم دا. لە بەربوونەوهى لەسەر پردهکەى سیراتەوه بۆ نیتو دەریای ناگر... لەگەڵ هەمووى

نهوانه شدا بیرى نهوهى گوندیهه کان نهیانکوشتبوو و گالتهشیان پی کردبوو، له میښکی نهدهچوه دهرهوه.

له ناکاو بیریک به چیژنکی سامناکوه ههموو گیانی داگرت. له ناکاو له جیههکهی دهرهپری و له عه مباری ودهر کهوت. پیدهکهنی. یهک به یهک نهوهکانی له نامیز گرت و ماچی کردن. تنانته بووکه کهشی ماچ کرد. خهریک بوو له برسان دهرمد. گوتی:

- بووکه جوانه کهم. بووکه رهسه نه کهم. شتیکم لیت دهوی. ترخینه یه کم بۆ لی بئی و پوښی زور تی بکه. تعناشی لی ده. با بۆن و بهرامه یه کی هه بی، ههموو ناوایی داگری. نه گهر بیبهری سوورت دهسکهوت توژیکیشی لهو تی که. بۆمی ده که ی بووکه کهم؟

فاتی گوتی:

- چۆن نایکه م با به. زور زور به تامتر لهوه ی ده لئی، لئی ده نیم.

مام خلیل دلی خوش بوو و دهستی به سهریدا هیئا. گوتی:

- با نه من بچم خولیک به نیو ناوایدا لی بدهم. با بزائم بهو بهفره گونده که چۆنه. له بیرم چۆتهوه. با بچم بیبینم.

چاوهکانی ترووسکه یه کی فیلبازانه ی پیوه بوو. گیانیکی به بهردا هاتبۆوه.

فاتی به خۆی گوت:

- بیست سال له مهو بهر ناوا بوو. ئیستا دیسانیش وای لی هاتۆتهوه.

مام خلیل گورج خۆی خسته ده ری. باهۆز و ره شه بایه که ورده ورده زیاتر ده بوو. دیار بوو دیار بوو شه وی بارنیک توندی پیوه ده بی. له دهره وه زینده وه ریك دیار نه بوو. ورده ورده به سهر بهفره به ستوه که دا ده پۆیی. له مهودای نیوان ماله کاندای هیچ بوونه وه ریك دیار نه بوو. ههوا بولیل بوو. ههموو گونده که گهرا. تهنیا یهک شتی دهویست. ههر نه وهنده ی بهس بوو یهک نه فره ی گونده که بیبینی. له بهر ده می ده رگای ماله کان راوه ستا، به لام که سن نهوی نه دی. تنانته مندالیکیش سهری به ده ری دا نه ده کرد. ناخری چوو و له ماله که ی تاشباش ئوغلو دا. تاشباش ده رگای کرده وه. روخساره مرچ و مۆنه که ی تاشباش به دیتنی مام خلیل که شایه وه.

گوتی:

- فهرموو مام خلیل. به خیر بیی. خیر و به ره که تته هیئا. دهنگ و باست؟

مام خلیل گوتی:

- نامەوى دانىشم پۆلە. دەمەويچ شتېكت لى بېرسىم. گوتىم با دەورېكى نىئودى لى بدەم. مال بە مالى ئەو گوندە بىكەم... دلىم بۆ گەندەكە توند بېسو... گوتىم با بېچىم شتېك لە تاشباشكەى خۆم بېرسىم. گوتىم، "تاشباش خۆشى دەوئىم."

- ئەى ديارە مام خەلىل، خۆشم دەوئى.

- عادىل لەوانەىە بى؟ بى؟ و گوندەكە تالان بىكا؟

تاشباش نىئوچاوانى تىك نا. ئەو شاگرەى لە ناگردانەكەدا بوو، لايەكى ئەو دەموچاوەى پرووناك دەكردەو. گوتى:

- مام خەلىل... دى و دار و نەدارمان دەبا. چارىش نىيە. فەرموو وەرە ژوورەو.

- جارى خەرىكم پىياسەى دەكەم. دواىى دىم... دواىى دىم تاشباشى خۆم. گەردنم نازاد بىكە.

كاتى گەردن نازاىى دەخواست، دلى خۆش بوو. چاوەپىتى دژكردەوەى تاشباش بوو. تاشباش بەبى ئەوەى گوتى بداتى گوتى:

- چما دەتەوئى بىچىتە شوئىتېك مام خەلىل؟

مام خەلىل بە خەفەتەو گوتى:

- نا، پۆلە، بەو تەمەنەو بۆ كۆى، بەو بەفر و بۆرانە دەتوانم بېچە كۆى؟ ھەر وا گوتى...

دەنگەكەى لەبىزىكى تەوساوى پىئو ديار بوو. گوتى:

خودا سەلامەتت بىكا تاشباش. وەرسووپاىەو پۆى.

ئەمجارەيان نەىگوتبوو تاشباشى من. لەبىزىكى رىقاوى ھەبوو. دەتگوت دەىەوئى بلى: "پىتان... پىتان دەئىم." تاشباشىش ھەستى بەو كەرد.

كە دەھاتەو مالى، لە دوورەو بۆنى ترخىنەكەى بەسەردا ھات. دەست و پى و گونچەكەى لەسەرما سى بېبون. سىئەلەكانىشى بەفر داىپۆشېبون. لەبەر دەرگاگە بەفرى سەر و ردىنى لى كەردەو و وەرور كەوت. فاتە بە دلىكى خۆشەو گوتى:

- بابە، ترخىنەىەكم بۆ لىئاوى لە ژياغدا شتى وام لىئەناو.

مام خەلىل دىسانىش دەستى بەسەرىدا ھىناىەو و ماچى كەرد. ئەوەكانىشى يەك بە يەك لە باوھش گرت و ماچى كەردن. كورپەكەشى لەباوھش گرت و ماچى كەرد و بۆنى پىئو كەرد. دواىى دەمودەست لەسەر سفەرەكە دانىشت. ھەر كەوچكىكى بۆ زارى دەبرد، لە چىژ و لەزەتېكەو دەىگوت: "ئۆخەىش". "ئۆخەىش ناخوا دەستت خۆش بى كچىم. ئەمنىش لە ژياغدا چىشتى وا

به تامم نه خواردبوو، کچم." له گه له تهاوکړدنې چيشته که، دهسبه جی خوی خسته وه نيو
عه مباره که و چوه نيو نوينه کانپيه وه و ليفه که ی به سرخویدا کيشا.

شوگار شق ببوو. له ماوه يه که له وه پيشه وه مام خلیل گوئی هه لڅستبوو. "لييان گه پي
با بنون. جوان بهون. بهون با بزنان مام خلیل چپيه و کپيه. مام خلیل بزيان دهسليمي." "
مام خلیل تنانه ت گوئی له ترپه ی پي ميروولش دهوو. شانازی بهو گوچکيه شهوه
ده کرد. نهوه هر نهو گوچکيه بهو که نهوی کردبوه سردهسته ی چته کانی نهسلان ناغا.
نيستاش هه ناسه ی خهوتوه کانی هه لدهسنگاند. هه ناسه ی نهوه ی نهووستوه جياوازه له گه له
هه ناسه کيشانی نهوه ی له خهويکی قورس دايه. چاوه پي بيستنی هه ناسه يه که بهو که نيشانه ی
خهويکی قورس بي. سات به سات شادييه که ی ناخی زيادی ده کرد. هم چاوه روان بوو و هميش
به زهجه ت خو له گوزانيگوتن و سه ماکردن دهوارد. کاتي يه که مين که له شيره کان، واته
که له شيره کانی نيوه شهوي خوينديان، ديتي چووکترين جووله نييه. هه مووان له شيرن خهويده
بوون. ده تگوت خوئی مردووانت به سرده کردوون.

"ياللا ده ی مام خلیل. باشترين ده رفته. ده بي مام خلیل بناسن. بزنان مام خلیل
کپيه."

که ناوی خوی دينا، که يفي ساز دهوو. له رزينيکی خوئی له ناخی خویدا ههست پي
ده کرد. به بي نهوه ی به ناستم خشپه و ترپه ی بي، له عه مباره که ده رپه رپه دهروه. له ميروبوو،
له سردهمی نهسلان ناغاه، پهسته کيکی دهستچنی هه بوو، دهستکاری کورده کانی نوزوون
يايلا بوو که نهیده هيشت هيچ کهس دهستی بزو بهري. له يه خدانه که دا و له بن هه موو
شته کانه وه و له نيوان پرياسکه کانی جيازه کانداسو. چوو و به خيرا ی دهريه پنا. چه که
لبادييه کانیشی له پشت ده رگاکه وه دانرابوون. نهوانیشی له پي کردن. هر هه موو نهو کارانه له
چاوترووکانيکا بوون. ده چوه دهري. له گه له وه ده کهوتنه که ی، کپيوه و ره شه بايه که وهخت بوو
به عه رزی دا بدا، به پرييه وه هات. چهند جاران به هيزی کپيوه و بزوانه که، به لادا هات. خوی
گرتهوه؛ "به له عه نه بی، مام خلیل زوری لهو به فر و بزوانانه ديتوه. وا نييه؟" تفت
هه لاويشتبايه ده بيهست. هر ده تگوت نيره گوندي يالاک نييه و قه راغ دهشتاي نييه و
ده تگوت نهو کاوالبوه له سر لووتکه ی چپای ته که چهوه يه.

داره که ی له ماله وه له بير چوبوو. هيچ خواردن و پيخوريشی هه لته گرتبوو. رپيواری بي
پيخور و نان و شقارته، چ به لا و نه هه مته ييه که خراپه نهوه ی به سر دي.

بەبىي ئەۋەي دەنگى دەرگاگە بىي، ديسان چۆۋە نىر مائەكەۋە. نان لە سفرە و پەنيريش لە كوۋپەكەدا بوو، ھەلگىرت و لە دەسزۆكەيەكى پىچا و لە پشتى توند كرد. دارەكەشى كە لە پشت دەرگاگەۋە بوو، ھەلگىرت و بەبىي دەنگى ۋەدەر كەوت.

بۆرانەكە وردە وردە ۋەحشىتر دەبوو. ديسانىش ۋەك بەردىك بەدەموچارى كەوت. گويى نەدايە. بە ھەنگاۋى خىرا و پشت لە با و بۆرانە توۋرەكە، ۋەپى كەوت. مام خەلىل دەيوست پىي و راست بەرەۋ باشوور پروا.

ئەو دەمەي لە ەمبارەكەدا گويى لە دەنگى ھەناسەي نوستوۋەكان ھەلدەخست، ھەستى كىرەبوو تۆفانلىكى پى لە بەلا و نەھامەتى لە دەرەۋە و لە دەشتەكەدا شىتەنە دەلوۋرىنى، بەلام نەيتوانىبوو مەزەنەي ئەۋە بكا ناخۇ با و بۆرانەكە ئاۋا بە توۋرەيىيەۋە ھورۋوژم دىنى. تارىكەسەلاتىك بوو ھەر مەپرسە. مائەكان بە زەھمەت دەيىران.

"دەي باشە. لە پشتەۋە لە كەپەنكەكەي دەدا. ئەو كەپەنكە دەتگوت بەردە. دەست و نەخشى كوردەكانە. تۆزقالتىك سەرما چىيە كارى لى ناكە."

كە لە گوندەكە ۋەدەر كەوت، لە نىر با و بۆرانىكەدا كە شىتەنە لە ھەر چوار لاۋە ھورۋوژمى دىنا، گرفتار بوو. ساتىك تەنەت نەيتوانى ھەنگاۋىكىش ھەللىنى. بىرىكى ھىۋاۋانە ۋەك بروۋسكەيەك بە مېشكىدا تىپەپى: "چۆنە بگەرپتەۋە؟" كەچى ديسانىش خۇشحاللىيەكەي زال بۆۋە. "بەيانى گوندىيەكان لە خەۋى ھەلدەست و دەيىن مام خەلىل نەماۋە... بەلى، سەير دەكەن مام خەلىل ديار نىيە. لە خۇيان دەپرسن لەۋ بەفر و بۆرانەدا چۆن رۆيۋە؟ ئەگەر رۆيشتوۋە بەرەۋ مەرگ رۆيشتوۋە و ئەگەر نەشرۆيۋە، ناخۇ بۆتە دوۋكەل و بە ئاسمانىدا رۆيشتوۋە يان بۆتە ئاۋ و ەرز قوۋتى داۋە. "سەرسوۋرماۋىيەكەي گوندىيەكانى ھىنايە پىش چاۋى. ئەو ھىزەي لە ناخىدا بوو ھەلچوۋ و مچورپكەي گەرم ھەموو جەستەي تەننىيەۋە."

بە دەنگىكى بەرز گوتى: "كۈرە ھەرچى دەبىي با بىي چش. ئىستا كە گيانى شىرنتت توۋر داۋەتە دەرەۋە، لىگەپى با لەۋەش خراپتر بىي. تەنەت ئەۋ ئاسمانەش يەكسەرە بىيىتە بەفر و بەسەر زەۋىيەكەدا ببارى، يان بىيىتە بارن و بۆران و بەسەر ەرزەكەدا دارمى."

بە دلىكى خۇشەۋە كەۋتە پىي. كە لە شىۋەكە ئاۋدىر دەبوو، بارنەكە پرىك كەمتر بۆۋە. ئەۋە دلى خۇشتىر كرد. ھەنگاۋى خۇشتىر كرد: "لە ھەۋايەكى ئاۋادا دەبىي خىراتر پىي. ئەگىنا بە داھىزراۋىيەۋە دەتەستى و تىدا دەچى."

چیی وای نه مابوو ته وواو له شیوه که بچیتته ته ختایی، بارنه که نه و نه ده به ته وژم بوو و له هه چوار لاهه هورووژمی کرد، بۆ ماوه یهک رینگه ی لی ون کرد. له ناکاو دیتی گه پاره ته ووه و به ره و ناوایی هه لده کشیتته ووه. ده سبه چی رینگه ی خوی دوزیه ووه و به ره و خواره ووه که و ته ووه پئی. تیگه یشت رپی لی هه تلله بووه. دیسان به هه له چوو بوو. ناخو مام خه لیلیش هه له ی ده کرد؟... به لی هه له ی کرد بوو... نه گهر نه و به رده ی دوزیه یه ووه که به به رده قوته به ناواینگ بوو، ده یتوانی رینگه که ی خوی بدوزیتته ووه و نه گهر بۆرانه که ش بریک خۆشی کرد بایه ووه... به لام له بری نه ووه که متر بیتته ووه هه ر ده هات و به ته وژمتر ده بوو: "لیی گهری با توندتر بی." به ره و راست چوو و به ره و لای چه پ گه رایه ووه، به لام ده یزانی یه که هه نگا ویشی بۆ پی شه ووه نه ناوه.

درد وژنگ بوو. ترسیک دلی داگرت. چۆنه بگه ریتته ووه؟ وا له و فکری ترسا که هه موو هیزی بیر کرد نه ووه ی خۆ کۆ کرده ووه، به خیرایی پرووه و به رده قوته ١ وهری که وت. له ته به تی سه هۆله که له لاملیه ووه ده خزانه خواره ووه. ملی کیشایه ووه ناوه ووه. له ناکاو گه یشته شویتیک که ته وواو هیمن بوو. بۆران و کرپوه و بارن نهیده گرتته ووه. بیرى کرده ووه: "نیترانه شوینی ناوای زۆره. و اباشه لیتره پشویه که بدهم..."

له سه ر به رده که دانیشته.

"نه و خواره شیوه دریتته یه. به هاری بوو که تهرمه که ی کوره که ی وه لی سونبولیان لیتره له بن ره و هزیک دوزیه ووه. تازه خه تی لی دابوو. هه ر ده تگوت کرپنۆشی بردووه. گرمۆله ببوو و هه ر به و جۆره ش به سته بووی. به رده که ی سه ر ده موچاویان سرپیه ووه. ده تگوت پی ده که نی. نه و نه ده جوان مابوو هه ر ده تگوت رایه و شینی وه خه به ر دی. له نه ژمار نایه نه وانه ی له شیوه دریتته دا ره قه لاتوون. هه ر نه سته یه که به ناسمانه ووه ببوو. شه ویکیان کاروان رینگه ی که و ته بووه شیوه دریتته ووه. کاروانیک ی رپی لی ون بوو. جگه له نه سته یه رپنوینی نه بوو. نه وان پرووه و نه سته یه کان رۆیشتن و رۆیشتن. نیستاش نه گه یه نه کازیوه. که به هار داها ت، هه ر هه موو کاروانه که یان له شیوه که دا دوزیه ووه. نه سپ و نیستر و گویدریت و بنیاده مه کان به پیوه، هه ر ده تگوت ناماده ی رۆیشتنن.

^١ ناوی نه و به رده م گۆریوه. له ده قه فارسییه که دا باسی به ردیک ده کا که وه "ده سکا ونگ" وایه. به رپیه ده بووه به ردانگ. "سنگ ها ون". نه من وام پی جوان بوو ناوی بنیم به رده قوته.

مام خەلیل دەیزانی ئەگەر لەو پەناگە و پەسیوە بە نارامی بێتە دەری، لەو خوارەو تووشی با و بۆران و کړپۆ و بارنێك دەبێ، کە زەویی لەبەری دەلەرزێ. دەیتوانی هەتا بەیانێ لەوێ بێنیتەو و بەیانێ وەرێ کەوێ، بەلام نا، نەدەکرا. رێبوار دەبێ رێی خۆی بپڕێ.

بە زەحمەت لە جێی خۆی هەستا. تێگەیشتم وەرە وەرە خەریکە دەبێستێ. بەخۆی گوت: "باش بوو هەستام."

بەردە قوتە برێک لە خوارترەو بوو. لەو بەریشەو شێوەدرێژە. خۆ ئەگەر هەتا بەیانێ ئەو هەواپە رۆیابێ، لەوانەبوو بتوانی لە شێوەکە بپەریتەو.

باشە گوندیەکان دەلێن چی؟ دەلێن بە دەستی خۆی، خۆی خستوو تە شێوەدرێژە پڕ لە بەفر و ڕەشەباو و بوو تە سەهۆل و مردوو. ئەگەر بتوان تەرمەکە لە بەهاریدا دەدۆزنەو. بەستوویەتی و چۆکی داداوە، وەک ئەوێ کړنۆشی بربدێ. ئەو ئەودەم دەلێن چی؟ دەلێن: مام خەلیل، کابرایەکی موسوڵمان بوو. پیاوچاک بوو. ئەو تە لە سەر نوێژی مردوو. سەیرە کە زیندووش بوو سەری بە فەرزێ خوادا نەدەدا...."

هەرچی کردی و کراندی نەیتوانی شوێنی بەردە قوتە بدۆزیتەو. ماوەیەک بە دەوری خۆیدا خولایەو، بەلام گەیشتبوو راستایی شێوەکە. ئەگەر ویستبای بگەریتەو، هەتا بەیانیش نەیدەتوانی ئەو هەوارزە بپڕێ کە پێیدا هاتبوو خوارێ... بە هەموو تینێ خۆیەو دەویست بێتە سەر ئەوێ کەسیرە دەبێ و دەبێستێ و دەمرێ و هەتا بەهاریش لەو تەختایی شێوەدرێژدا و لە بن بەفریدا دەمینیتەو. لە ناکاو پرواشی هینا. لە لای چەپی شێوە درێژەو، دارستانیکی کاژ هەبوو و خۆشی شقارتەیهکی لە گیرفانیدا بوو. پڕ بوو. هەلنەپچرا بوو. لە مالتی دزیبووی. لەو شوێنە فاتمە شاردبوویەو. مام خەللی سەردەستە چەتە و رێگران، ئەگەر نەتوانی قوتوو شقارتەیهک کە ژنێک، ئەویش ژنێکی کە لە مالتەکە ئەو دایە، تاقەتی کردوو، بدۆزیتەو، دەبێ ناری خۆی بگۆڕێ. ئەگەر بەفر و وەیشوومە بیکاتە قیامەتیش، هەر ئەو نەدە بەسە مام خەلیل باوەشێک پووش و پەلاش بدۆزیتەو. خۆی دەزانی چۆن ناگر دەکاتەو."

ئەو بابوورانی لە دەشتەو هەلێ کردبوو، لە تەختایی شێوەکەدا زۆر هاتر و درتر ببوو. وەک گەلایە ئەوێ بەولاولادا دەدا. کە گەیشتبوو تەختایی شێوەکە، باش تێگەییو کە ئەو تۆفان و وەیشوومەیه گالتە پێ ناکرێ و لەو جۆرانەیه وای بێ ئەولاولا کەسیرەت دەکا و دەتکوێ. کە ئەوێ زانیبوو، بۆ ساتێک خۆشی و شادییەکی کڵەیی سەند، بەلام دەست و قاچی خەریک بوو کەسیرە دەبوو و ئەویش تۆقاندی.

له ناکاو له جیټی خۆی چهقی. چه ناگه بڼی ددانه که ی ویک که وتن. به خۆی گوت: "نه وهی بنیادهم ده کوژی، ترسه، نهک بۆران." هه موو هیڼزی خۆی کۆ کرده وه و له شیوه که چووه خوار. خۆ تاقه یهک نه ستیره به ناسمانیوه بایه، بهس بوو. نه ویش نه بوو. تازه چاو چاوی نه ده دی. باشه بۆ نهو جیوانه گهرم و نه رمه ی به جی هیشتبوو و خۆی خستبووه باوهشی نهو با و بۆران و وهیشوومه دره وه؟

لیڼه راست له چهقی شیوه که دا و له سه رخالی مهرگ پاره ستابوو. نهوانه ی هاتبوونه نهو شیوه وه، دوا ی نه وه ی گه یبوونه خالی مهرگ، هه رگیز نه یان توانیوو بچنه دره وه.

به رده وام بیر ی له وه ده کرده وه بگه رپته وه. بگه رپته ناوایی و لهو مهرگه خۆی رزگار بکا که له سه ر ینگه ی بوو. گه یشتبووه بهر ده رگای مهرگ. مهرگ نه ستم و دژوار بوو. مهرگ گه و ره ترین بۆشایی بوو. نه وه ی له ره گ و پیستیدا هه ست پڼی ده کرد. دهستی کرد به هات و هاوار. ماوه یهک هه ر هاواری کرد، به لام نهیده توانی بگه رپته وه و به هاوار هاوار هه تا ناخی شیوه که ده رۆښت و هیژیک له پشته وه پالێ پته دهنه.

هه ر به راست لیڼه واره که له کوپوه بوو. هه موو هۆشی خۆی کۆ کرده وه و هه ولی دا شوینی دارستانه که بدۆڙپته وه. له ناکاو دیسان پاره وستا و هه موو گیانی که وته له رزین.

سه رده مانیک له چوکوراوا له رۆژیک ی گهرمدا، له بن داره توویه کی توژاوی... شه و رۆژیک نوستبوو... نیستا هزی لی بوو بنوی. ده شیزانی نه گه ر بنوی ده مرئ، به لام خه وپکی قورس و زال و دایگرتبوو که ده یویست هه ر له و ی له ناخی نهو سه رمایه دا بنوی، به لام مهرگ... ده ی باشه.

ساوایه کی مردووی هاته پښ چاوی. هه ر وهک زگی به ساوا مردووه که ده سوتا، ناواش زگی به خۆ سوتا. "لهو پښه وه به ردیک ی قوولی لێیه. سه ر به رده قووله که سی داری لی بوو. لک و پۆی وشک ببوون. له قوولایی به رده که دا ناگرتیک ده که مه وه و له ته نیشتی لینی ده نووم. به رده قووله که نه لیڼه یه. له پښه وه بریک له پښمه وه."

باهۆزه که ده لوورین. خه ویش وهک ناوکی شله تین هه موو گیانی داده گرئ. تاقه تپه... نهو چیژه ی خه وتنه، له هه موو چیژه کان خۆشتره. مام خه لیل. مام خه لیل، زۆر له میژ ساله، مام خه لیل که نهو هه مووه بار و بۆران و وهیشوومه یی ده یتبوو، چما نهیده زانی نهو خه وه رینگه یه که به ره و مهرگ...، به لام ده خه وت. له وانه شه مام خه لیل خۆشترین چیژی ژیا نی ده چیژی. خه و ورده ورده و به هه موو هیژه وه ده یباته وه. لهو چیژه له جه ستهیدا، ده خزیته

مووده ماره كانيشييه وه. چيى به فر و بارنه كه به تهرژمتر دهبي، مام خهليل به رهو به ههشتى خه وه كه مى ده روا و هه لده فرى... جهستهى سووكت دهبي، به لام ديسانيش به رپدا ده روا. خه و قورسايى ده خاته سهرى و نهو بۆ نه وهى دانه نيشى و ههر له وى رانه كشى و نه خه وى به زور خوى راده گرى. نهو كه په نه كى پييه. دهبي خوى به جوانى له كه په نه كه مى بپيچى. لاقه كانى كۆ بكاته وه و خوى گرمۆله بكا. وا گرمۆله بى نه ژنۆكانى بگه نه چه ناگه. ناوا هيچ سهرمايه ك نايگاتى. به يانيش مام خهليل دۆستى سهرما و به فره كان كه خه وى خوى كردوه، ساغ و سلاصهت و گهش له خه وى هه لده ستى.

به لام نه گهر به فرىكى زور ببارى و نهو نه توانى له بنى بيته ده رى چى؟... به فر بنياده م گهرم ده كاته وه. دهست و پيى بيتهز بوون... نيدى دهبي دانيشى و بنوى. بۆ جارىكى ديكهش هه موو تينى ده داته خوى. هيندهى نه ماوه بۆ به رده قووله كه: "خودا غه ززه بت لى بگرى. لهو تارىكى و به فر و بۆرانه دا چما ده كرى ناوا سووك و ناسان به رده قوولكه بدۆزيتوه؟ وا باشتره ههر ليژه راكشيم و لى بنووم."

وهك نهوانه مى به دهم خه وه ده رۆن، به لادا ده كهوت. با و بۆرانه كه بۆ هه موو لايه كى ده با. "ناگر كرده وه ئه قوولا ييه كه مى به رده قوولكه دا... ناگرىكى گه وه... سووتاندنى داره كانى به رده قوولكه... دهستى راسته مى له گيرفانيدا به شقارته كه وه يه: "نان گهرم كرده وه له سهر ناگره كه و خواردنى و دواتريش راكشان و خهوتن... "خه ريكه شيت دهبي."

بىرى ئالۆزى و خۆرايى... نيدى نازانى به رهو كامه لا ده چى... به پيوه وه نهوز ده دا. ها نيستا بكه وى ها تاو يكى دى. مام خهليل له ناكاو ههست ده كا كه وتوه ته بۆشاييه كه وه. سهر ده كا له سهر سه هۆلتيكى نه ستور و رهقه. نازارى باسكى ده خۆيته ناخييه وه. نازاره كه ده سبه جى جى خه وه كه ده گرته وه. به دهستى چه په ي باسكى راسته مى ده گرى. ههست ده كا خۆيتيكي شله تين له باسكييه وه به سهر ده ستيدا ديتته خوارى. ژانه كه تاقه تبه ره. گورج ده رده په رى.

شادييه كه به سهريدا زال ده بي و ده لى: "وهيش ش باسكم شكا."، به لام وه خۆ ديتته وه. با و بۆرانه كه زور دره. بۆ يه كه م جار گه وه يى و سامناكييه كه مى ده بينى و توند خوى له كه په نه كه كه ده پيچى.

"زەلە" دەیگوت:

- كۆرپە لە دەوری سەرت گەڕیم سەفەراغا... سەفەراگەى من. نازانم چىم لى
قەوماوە. خەون دىت بىزارى كردووم. لە خەون تۆقيوم. تۆقيوم لەوەى بچمە سەر جى. ئەو
دە پۆژە ناوام.

"لە دەشتەكەى چوكورواوام. لە ژوور سەرمەووە هەورێكى پەش دەخزى. هەورێكى
پەش... پەش وەك قەیتەران. وەك غەزەبى خوداى ھرووژم بۆ دىنى. ئەمىنىش
دەشتەكەى چوكورواوام گرتووەتە بەر و پا دەكەم. وەكو باى شەمالى دەفېم. دواى پشوم
سوار دەبى.

ئەوجار لە زەویەو ئەسپى بۆر بۆر بە پەو دەتە دەرى و دوايش ئەسپى پەش. زەوى
دەقەلشیتەو و زار لىك دەكاتەو و لە ھەناوى زەویەو ئەسپ دەردەپەرن. ھەر ئەسپىكى
كە دەردەپەرى، سەرى قىت پادەگرى و كلكى دەكاتە بەیداخ و بە چوار نالە و بە لىنگدانى
بەرەو دەشتى تى دەتەقینى. دوايش لە لە زۆنگاوەكەى ئاقچاسازدا ون دەبن. ئەمەن بە
شوی ئەسپەكانەو و ھەورەكەش بە شوین منەو. ئەمەن بە دواى ئەسپەكاندا
ھەرادەكەم: "كۆرە پادەست، لانىكەم یەكێكتان پادەست. ئیو وىژدانتان نییە؟ دین و
ئیمانان نییە؟" لە قەلشەكەى زەویەو پەیتاپەیتا ئەسپ بە نالى بریقەدارەو دەتە
دەرى. پێك لەو كاتەدا یەكێکیان سەرى لە قەلشەكە دینیتە دەرى، چنگ لە یالى توند
دەكەم. ئەسپەكە ماوەیەك بەدواى خۆیدا دەمكیشى و ئیدى ھەلمدەگرى. ھەورە توورەكە
بەجى دەمىنى. نازانم چۆن بوو لە ناکاوە ئەسپەكە لە چاوان ون بوو. زۆر گەورە بوو. وەك
ئاوینە دەردەرەوشایەو.

گوتم: "نەى ئەسپە چار جوانەكە، لەبەرت دەپارنەمەو، بىكە سەندووقى سەرت*، لەگەڵ خۆتم بەرە." "هېچ كاميان تەنانەت سەرىنكىشىيان نەكردم. لە نۆو نەو هەموو ئەسپەدا كە لە دەوروپشتم دەخولانەو، مابوومەو. هەورەكەش نەىك بۆو و شتەكى وای نەمابوو بگاتە سەرم. پەنام بەرە بەر قوولكەيەك، چىي هەورەكە پتر دادەگەرا ئەمن زياتر خۆم بە عەرزەكەو دەنووساند. لە ناكاو تازىيەك لە عەرزەكەو دەرپەرى. ئەمن خۆم خستە سەر پشەتى تازىيەكە. نەمزانی چۆن بوو ئەسپەكان و هەورەكەش بەجى مان. سەرم كرد تازىيەكەش بزر بوو و ئەمن لە دەشتەكەى چوگورواوادا تاك و تەنيا ماومەتەو. نە گىايەك و نە دارىك... هېچ شتەك نەبوو. سەرىوێ هېچ شتەك نەدەهات. هەر من مابوومەو و دەشتەكى كاكى بە كاكى. ديسان خۆم بە عەرزەكەو مەلاش دا. هەورەكە هەر هات هەتا بەسەرم كشا. هەموو گيانم لە تاريكايەكەدا نوقم بوو. لە ناكاو بينيم پەنجەرەيەكى نوور لە نۆوئەندى هەورەكەو دەركەوت. تيرىشۆ خۆرەكە وەك باران لەو پەنجەرەيەو هەلەدەرژا. لافاوتىكى تيشك، هەورە پەشەكەى كوت كردبوو و دەخزى. چاوەكانم بە شەوارە كەوتن. پووناكايەكە چاومى كزانەو. لە ناكاو هەورەكە تىك شكا و بوو بە دووبەشەو. پەشايەك لە نۆوئەستايەو هاتە دەرى كە لىوێ خوارەوێ عەرزى دەمالى و لىوێ سەرەوێ ناسمان. خەريك بوو لە ترسانا زەندەقم دەچوو. نەدى سەفەراغا. لەو كاتەدا بوو رووبارىك بەسەرمدا تىپەرى، ئەمن لە تەختايى ئاوەكەدا مامەو. كە بەخەبەر هاتم، شەلالى ئارەقە بووم. ئەو پۆنىشم بۆ هیناوى. پۆنىك كە دە پۆژە كۆم كردووەتەو. بىستە هیلەكەشم بۆ هیناوى... هەر ئەوەندەم لە دەست هاتووە بەخوداى...

كوخا گوتى بۆ شل كردبوو و ورد ورد، گوتى لە قسەكانى گرتبوو. گوتى:

- دەى چى دىكەش؟...

زەلە:

- زۆرە... بەلام تۆ جارى هەر ئەوەندە بلى...

سەفەر:

---

* سەندووقى سەرت: واتە سەدەقەى سەرت. گۆزىنكى كوردانەيە. من نەمگۆزىپوێ ناوام لە پیرەژنان و نەخۆندەواران بىستوو و دواتریش لە شيعرەكى مامۆستا هەژاردا (سواری مار) خۆتندوومەتەو. ئەو كاتەى بۆقەكە لەبەر مارەكە دەپارنەتەو و دەلى: "بىكە سەندووقى سەرت.... بىكە بە بارەبەرت...."

- هه وری پەش نیشانەى چارەپەشییه. ئەو ئەسپانەى لە زەوى دێنە دەرەوه، ئەو گوندییە هەژار و بێکەس و بێدەرەتانانەن کە نازانن پوو لە کۆى بکەن و بەو هەورەرا دیارە نەهامەتییه کیش بەرۆکى گوندە کە دەگرێ. تازییه کەش یانى ئەوهى، هیچ هیوايه ک نییه گوندییەکان نەجاتیان بى و کەل بە موو بەندە. ئەتۆ نیشانەى هیواى... هیوايه ک کە خەریکە لە دەست دەچى. هیواى گوندییەکان... ئەو هەورە پەشەش کە خەریکە نزیك دەبیتەوه، ناماژیه بۆ عادیل ئەفەنى و نیشانەى ئەوهیه کە دى و گوندە کە کاول دەکا. ئەو تیشکەش کە لە کەلینى هەورە کەوه دەپۆى، هیمايه بۆ دلە باشە کە عادیل ئەفەنى و هەورەها بۆ ئەوهى کوێخاکەتان وای لى دەکا دلێ نەرم بى. ئەواناوەش کە بەسەرتا تێدەپەرى، یانى ئەوهى شەویکی تاریک دەورمانى گرتووه و هیمايه کیشە بۆوهى ئەگەر گوندییەکان لەو پێیه نەگەرێنەوه و وەدواى تاشباش نۆغلو بکەون، ئەوا راماندەمالى و دەماخنکینى و بەردمان لى دەبارى. نیستاش ئەو هەورە پەشە سات بە سات نزیك دەبیتەوه. بە سواری ئەسپىکی پەش دى و ئیمەش وەك ئەو پەوه ئەسپە لە ماله کافان دێنە دەر و پێى چیا و چۆلان دەگرینه بەر. عادیل ئەفەنى واتە هەورە پەشە کە دى و جگە لە من کەس لەو گوندەدا نادۆزیتەوه. ئەتۆش کە لەسەر زەوییه کە راکشابووى، هیماى بۆ من. ئەمن لەبەرى دەپاریتمەوه. ئەویش وەك ئاسمان دەنەرپێنى و دەلێ ئەو گوندە پەیمان و بەلینى شکاندووه. نیدی هیچ کەس متمانەى بە خەلکى ئەو گوندە ناکا و ساتوسەوداشیان لەگەل ناکرێ. هەموو ئەو شتانەى دیتووتن، نیشانەن. چ بکەین خوشکى، قەزا و قەدەر خۆى لى ناشاردریتەوه... جارى ئەتۆ خەونەکانى دیکەشت بگێرەوه...

بەیان ئەنگوتبوو. زەلەجا هەتا نیوهرۆیه، هەتا ئەو کاتەى کوێخا ماله کەى کوێخا پریوو لە گوندییەکان، هەر وا خەونەکانى خۆى گێرانەوه. کوێخا سەفەریش هەموو جارى خەونەکانى ئەوى بە خێر و خوشى لیک دەدايهوه. زەلەجا دلێ خۆش بوو، بەلام ترسى هەورە پەشە کە دلێ دەگوشى.

کە هااتە دەر، یە کەم کەسیکی تووشى هات گوتى:

- خەریکە دى. هەورە پەشە کە ئەوه دى. دى و ئەو گوندە خاپوور دەکا.

- ئەوه شیت بووى زەلەجا؟

- بچن لە کوێخای بێرسن. خەریکە دى...

دواى چوووه نیو دەستەیه کى ژنان:

- خەرىكە دى، كىچى سەر بە قورپىنە... ۈك تۆفان ئەۋە بە سەرماندا دەبارى... بىچن لە
سەفەر بېرىسن... عادىل ئەفەنى خەرىكە دى.
ئەنگان دايانە پىكەن. يە كىكىيان گوتى:
- دا ۈرە بزانم...
زەلە جا گوتى:

- پى بىكەن، پى بىكەن قەچەينە. نازانن چ ئەھامەتتەك بەرۆكتان دەگرى و چىتان بەسەر
دى. ئەۋە دەيىبنن دى و ئەۋ لويچە دانەۋىلە و رىزق و رۆزىيەشتان بە لىفەكەى سەر پىشتانەۋە
و بە راخەرەكەى بن قوونتانەۋە ھەلدەگرى و دەيىبا.
ئەنگان دىشان دايانەۋە قاقا و پىكەن، بەلام ئەۋ ترسەش كە لە دلىاندا ھىلانەى كىرەبو،
زىاتىر بو.

يە كىكىيان بە گالتەۋە پىرسى:
- دىسان خەۋىت دىۋە زەلەجا؟... دىسان نىرىيە بىزە كىۋى و كەلە كىۋى ھاتنە باۋەشتەۋە؟
دىسانەكەش نىرىيەكە تويۋى خىست و بو بە گەنجىكى ئىكەلە؟ دىسانىش عادىل ئەفەنى
ھاتەۋە و ئەۋ نىرىيەى كوشت، ھا؟
زەلەجا بە تورپەيەۋە:

- پى بىكەن، باشە پى بىكەن ھەى كافرىنە. قەچەى ھەۋت ھۆز و ەشەرەتان، ئەۋە دى و
دەشەيىبنن. ھەر ۈك ئەۋى سالى...

بە نىگەى مات و خەفەتبارانەۋە، زەلەجايان - كە ئەۋ ھەۋالە شووم و شەرەى ھىنابو -
بەرپى كىرە. جا ئەۋ جارە ئەۋ ترس و چاۋەروانىيەى ئەۋ ھەموۋە رۆۋە لەسەر يەك لە ناخياندا
لانەى كىرەبو، دەرەكەۋت و ئاشكرا دەبو. ئىدى مەھال بو. بە دلىيەيەۋە دەھات....
دەھات و... جا ئەۋمىسال كە لە لۆكە چىنەنەۋە ھىچيان دەست نەكەۋتەبو، ئەۋ دەھات و پەز و
گويدىر رۆۋەكانيان و گەنم و ساۋار و قاپ و قاچاغ و لىفە و راخەر و ھەسەر و جەلەكانىشانى
دەستاند و دەيىرد.

ھەۋالەكە زار بەزار بىلاۋ بۆۋە. ھەموۋ ئەنگان، گەۋرە و بىچوۋك و پىر و گەنج لە
گۆرپانەكەى گوندى كۆ بىۋونەۋە و بى دەنگ راۋەستابون. ئەۋ بەلەيەى ئەۋ ھەموۋ رۆۋە
لەسەر يەك تۆقاندەۋونى، بەلام ھىچ كەس سەبارەت بەۋە ھىچ شىكى بەۋىتر نەدەگوت خەرىك
بو دەھات و ۈك تۆفان بەسەريان ۈرەدەبو.

ئىدى كەس بۇى گىرگىگ نەبوو كە ئەو ھەوالە لە زارى زەلە جاوہ و لە خەونە كانى نەو ھەو ھە چاوەى گىرتبوو. زەلە جا ناگرى خستبوو ھە مەبارى لۆكەو. ھىچ كەس نەيدە پرسى كى ئەو خەبەرەى ھىناو. عادىل ئەفەنى خەرىك بوو دەھات. ھا ئىستا بگاتى و ھا تاوئىكى دىكە. ھىندەى نە مابوو لە پشت رەو زەكانەو ۋەدەر بكوئى. باشە ھەقى خۆى نەبوو؟ شت و مەكى پى فرۆشتببون، پارەى بە دەستىش پىيان دابوو و لە جوابى ئەو ھەموو چاكەيەدا جا تۆ وەرە و لە لۆكە رەننى بگەرپۆو ھە ھىچى مەدەرەو...

پارائەو ۋە لالائەو ھىچ كارى لە عادىل ئەفەنى نەدە كرد. ئەى چ دەقەومى؟

جوجۆلىك لە نىر ژناندا پەيدا بوو. روويان بەرەو دەشتەكە ۋەرگىرا. لە دوورەو، لەو سەرى گوندەو مەرمۆك خۆى دەدايە سەر گۆچانەكەى و دەھات. ترورسكاى ھىوايەك كەوتە دلىانەو. باشە دىتنى مەرمۆك بۆچى دلىانى خۆش كردبوو؟ ھەمووان دەيانزانى مەرمۆك دەسلالەى ھىچى نىيە ۋە قەوئى بە عادىل ئەفەنى ناشكى. دەيانزانى، بەلام ديسانىش مەرمۆك ۋەكولئى ھىنابوون و ھەموو ھىوايان بەو بوو.

راوستان ھەتا مەرمۆك گەيشتى. نە جۆلەيەكيان كرد و نە قسەيەكيشيان كرد. چاويشيان لەسەر ھەلنەگرت.

مەرمۆك ھات و لەبەر دەميان راوستان. روخسارىكى وشك و بى ھەست و چاو قىچ. كە مەرمۆك گەيشتى، لە سەر رىئى لاچوون و رىنگەيان كرد. مەرمۆك لە نىوہراستياندا راوستان و چاوى لە عەرزەكە برى. ھەمووان دەيانزانى مەرمۆك قسان ناكە. دەيانزانى ورد وردىشى بكن، زارى ھەلناپچرى و ۋەك مردووان بى دەنگ دەبى. ئەى ئەو ھەموو خۆشى و شادىيەى بە ھاتنى ئەو لە دلىان گەرپابوو، چ بوو؟

سەيرى كەسى نە كرد. ھەوا سارد بوو. لاقەكانى لەسەر بەفرەكە ببوونە سەھۆل. بەفرەكە كرتە كرتى دەھات. بىدەنگىيەكى ۋا بالئى بەسەردا كىنشابوون كە جگە لە دەنگى كرتەى بەفرەكە، ھىچ دەنگىكى دىكە نەدەيىسترا.

ھەمووان لە دەورى مەرمۆك كۆ بوونەو. ھەر دەتگوت چاوەروانى رىنگە چارەيەكيان لىي ھەيە. دەيانەويست ئەو جارىكى دىكەش بلئى: "ئاخى ھاتىن، ئاخىيەكەى گەيشتىنەو." مەرمۆك بەلاى ئەوانەو ھىزىك بوو. زياترى لى نرىك بوونەو. دەتگوت پەيەندىيان لەگەل ئەو و پشووئى ئەو دەرمانى ھەموو دەردانە.

مریمۆك يەك دوو ھەنگاوی بەرھەو مالاھەكەي كۆيخا نا. ژنەكانیش بە دوایدا. مریمۆك چەناگەي لەسەر دارەدەستەكەي دانا و چاوی لەو پیاوانە بری كە دەچرونە مائی كۆيخا. كە دواين پیاو لە مالاھەكەي كۆيخا وەرژوور كەوت، شو لەسەر عەرزەكە دانیشت و دارەكەي لە تەنیشت خۆي دانا. ژنەكانیش وایان كرد. چارەروانیی شتیك، ترووسكەي ھیوايەکیان لە مائی كۆيخا ھەبوو.

ماوہەك لە بێدەنگیدا مانەوہ. ناخرییەكەي مریمۆك ھەستا و ئەوانی دیکەش وێكرا ھەستان. مریمۆك بەرھەو مالاھەكەي كۆيخا وەرپۆ كەوت. ژنەكانیش بە دوایدا وەرپۆ كەوتن. مالاھەكەي كۆيخا جیتی كەسی دیکەي نەدەبۆوہ.

ژنەكان لە بەر ھەیوانەكە كۆ بوونەوہ. لە نیۆ مالاھەكەشەوہ دەنگی ھیچ پیاویك نەدەھات. تەنانەت كۆيخاش بۆ دەنگ و كپ بوو. ژنیك بێدەنگییەكەي شكاند و گوتی:
- دوی شووی مام خەلیل پای كردوہ. كەپەنەكەكەي ھەلگرتوہ و چووەتە ئەشكەوتەكەي تەكەج.

ژنیکی دیکە گوتی:

- چوہ لەوی بمری. سویند دەخۆم نەییوستوہ لە گوندی و لە نیۆ ئیمەدا بمری.

یەکیکی دیکە گوتی:

- كابرایەکی لووتبەرزە. تەنانەت نەییوستوہ كەس تەرمەكەشی ببینی. ئەمن باشی دەناسم.

حەشیمەتە بێدەنگەكە گیانیکی وەبەر ھاتبۆوہ. گالەگال و دەنگەدەنگ بەرز بۆوہ. ھەر زاو و دەنگیكي لیوہ دەھات.

- لە ترسان نایەتە دەری. لە ترسی مردنی، لە گوندییەكان نەدەترسا، لە مەرگ تۆقیبوو.

- پیرەمێردە. نەگەر شووی كەوتبێتە پێ، دەتوانین بکەوینە شوینی و بیدۆزینەوہ.

ژنیکی ھەلدايە:

- دەیدۆزینەوہ. با بکەوینە پێ و بچین. یان پیاوہەكان بکەونە شوینی، یان ئیمە خۆمان

دەچین.

ژنیکی دیکە گوتی:

- زانیی عادیل ئەفەنی دی. دیسان گوندەكە رووت دەكاتوہ و دەپوات.

- زانی و بۆ ئەوێ بەچاوی خۆي نەییینی، سەری خۆي ھەلگرت و پۆیی.

ژنه كان وېكړا گوتيان:

- تاقه تى نه هېټا.

پيره ژنيك به هات و هاواروه گوتى:

- ياره بى خودايه، خودايه گيان نيتمهش بكوژى و نهو پوژه رهشې نه بينين.

هممووان:

- نامميين...

نوجار كويخا هاته دهري. تيكسمراپوو. سهرى پى هه لئنه ده هات و نه يده توانى سه يري كهس بكا.

- خودا بكا لهو به لايه مان رزگار بى، هاوينى داهاتوو ده گه رينه وه و مه زرايه كى باش ده دوزينه وه. نيستاش كه واى لى هاتووه، نه من به لئنتان ده ده مى، چو نى نه نگو بلين وا ده كه م. نيتمه به ده ستى خو مان و امان له خو كرد. خه تاى خو مان بوو. يه كمان نه گرت. همر كهسه و به رپيه كدا رويى. ملمان له بهر مى يه كترى نا.

دهنگه دهنك بهرز بووه:

- له گز يهك روچووين.

- ده بى بچين و مام خه ليل بدوزينه وه ز نابى بيلين قه ل و دال و گورگ و رپوى بيخون.

- كويخا نه مري كرد

- نابى بيلين. "يوسفه رهش كوره نه تو به تين و گورپ. ياللا دهى وه پى كه وه. نه تو ش

عوسمان سه وزه. دوو كهس بهسه. بچن و مام خه ليل بدوزنه وه و بيهيښنه وه.

ژنه كان گوتيان:

- تو خودا بيدوزنه وه و بيهيښنه وه.

- نابى بيلين عاديل نه فنى بيته گونده كهى نيتمه. نه گهر بى، نه دى چون سه يري چاوى

بكهين؟ جا نه گهر هات، تازه فخرقى چييه. دار و نه دارمان ده با و هممووان له برسان پى را دين. به هاتنى نهو حيامان ده چى.

هممووان گوتيان: نابروومان ده چى.

نوجار كويخا چوه ديوه خانى. ديسان سه ريان بهردايه وه. يوسف و عوسمان دريان به

ژنه كان دا و وهدر كهوتن. كه تيده پهرين، مريموك موړيه كى لى كردن. نه وانهى موړه ي مريموكيان بينى، لى تيكه يشتن.

يوسف و عوسمان ههتا له گوندی چوونه دهر و نيو مالى پروباره كميان پرې، ژنه كان ههر وا سهيريان كردن. ورده ورده نهو دووانه له سهر سپيايى به فره كه وهك دوو خالى ره شيان لى هات و له سپيايى به فره كه دا له چاوان ون بوون.

دواى نهو هى له چاوان ون بوون، مريموك درې به حه شيمه ته كه دا و لهوى دور كهوته وه. به دواى نهو دا هيو و ناواتى ژنه كان ره وييه وه. چه مهربيه كى دلته زين جىى نهوى پر كردبو وه. ده تگوت شتيك له ناخياندا مردبوو. ده تگوت بوومه له رزه يه كه هاتبوو و هه موو گونده كى خاپوور كردبوو و نهوان بى مالى و حال و بى پهنا مابوونه وه:

"نه مسال به هارى گوله كان به ماتهم و خه موه ده پشكوين. نهو هه ورانهى لهوديو ته كه چه وه دين، هه موو ره شوپوش ده بن. به فر بريقه بريقه كى نامينى. نهو به هاره سموز و شين نابى. به رغهل ناكارپتن و چياكان لايى لايى ناچرن. "عهلى" به درزيش له شمالي ناتوورپتنى. نه مسال نيزگيليش نايه، نه مسال پنده شته كه شين نابيته وه و مه زراكان ده سووتين.

"به هارى نه مسال له گونديدا زه ماوه نده. كوپه كى ساكارجا و كچه كى سونبوله شيت زه ماوه نديانه و كوپه كى "وهلى" به رهش و كچه كى ره شيد كويش، به لام بهو حاله وه زه ماوه نده و هه لپه ركبي چى؟ چ تاميكي ده بى؟

له ناكاو هه موو ژنه كان پرويان به رهو ريگاكى خواره وه وه رسوواند. له پيشدا ورته ورت و جموجوليك به رز بووه. دوايى هه مووان له سهر جىى خويان وشك بوون. كويخا و گونديه كان ههر هه مووان پيكه وه له مالى ده رپه رين.

له لاي خوارووه وه، سواريك به كهواى شوړه وه ورده ورده ده هات. كويخا به ده نكيكي كزي وهك مردووان گوتى:

- نهوه دى. عاديل نه فنه نييه. نهوهى نه ده بوو بى بوو. جهنده رمه شى له گهل نييه، به لام له گهلى بايه باشت بوو.

به په له پهل خوى خزنده وه ماله وه و دهرگاي له سهر خوى پيوه دا. ژنان و پياو انيش به بى نهوهى قسه يه كه بكن، بلاوه يان كرد و هه مووان چوونه وه ماله كانيان، دهرگا كانيان داخست و پشته كانيان خستن.

گونده كه چول و كپ بوو. ترس و خوف ته نانه ت خزيبووه ناخى دار و به رده كانيشه وه. هيچ گيانله به ريك له دهره وه نه مابوو. نه پشيله و نه چوارپى و نه په له وه. ده تگوت هزار ساله نهو گونده چول كراوه. ته نانه ت له كولانكهى ماله كانيشه وه دوو كه ليك نه ده هاته دهره وه.

تاقە گيانلەبەرىكى كە لە دەروە مابۆو، سەگە زەر و فسۇسەكەى ھۆمەرۆك بوو. لە بەر دەرگاگەى تاشباشەو وەر كەوتبوو، سەرى وەدەستەكانى كردبوو و وەنەوزى دەدا.

رېبوارە كەپەنەك لەبەرەكە كە لە لای سەروو وەدەهات، كە گەيشتە گوندەكە، ھەستى كرد شتىكى ناناساىى لەو گوندەدا ھەيە. لە پېشدا سەرى نەسپەكەى خۆى بەرەو مالى كوتخا وەرسو وړاندەو. سەرى كرد ھېچ دەنگىك نايە، بەلام بەفرى بەر مالىەكان پېخوست كرابوو و قوراوى ببوو. سەر بەفرەكە شوپىن پېتى تازەى پتو ديار بوو. نەگەر گوتباى نەمسال لە چوكووراواى نەگەر و نەتەو، نەدى نەو شوپىن پېتايە چ بوون؟ چۆلەكوژ بەديارەو نەبوو. چما دەكرا گونديكيان چۆل كړدې و دەرگايان گالەدای و رۆشيتېن؟ باشە كوئى ھەيە بچن؟

سوارەكە بەسەر ملی نەسپەكەدا خۆى شوپ كړدەو و پروو و مالىەكەى كوتخا بانگى ھېشت:

- سەفرەفەنى؟ سەفرەفەنى؟

ھېچ دەنگىك لە مالىەكەو نەھاتە دەرى.

- سەفرەفەنى، سەفرەفەنى.

"وہللاھى سەیرە، جا شتى وا چۆن دەبى، بەبى نەوئى تاقە يەك كەسيان لە گونديدا بېنیتەو، رۆشيتېن؟

كوتخا كە پشوى لەخۆى پرېوو، لە كەلېنى دەرکەو سەیری سوارەكەى دەكرد. دەسبەجى ناسیپەو. یازدە سال لەو پېشیش جازىكى دیکە ھاتبوو نەو گوندە. باشە نەوجار چىی دەویست؟ ناخو کارەكەى پەيوەندیى بە حیزبەو ھەبوو؟ نەو کابرایە کورە گەرەى كۆپلوزادەكان بوو. دەبى پەيوەندییەك ھەبى لەگەل ھاتنى نەو و عادیل نەفەنیدا. دەرگا بکاتەو یان نا؟ برېك دردۆنگ و دوو دل بوو. دواىى پرېارى دا نەیکاتەو. بەو جوړە رېبوارەكە، دواى گەراندەو، دەیگوت، گوندەكە چۆل بوو و عادیل نەفەنیش پېتى وا دەبوو، خەلكى گوندەكە، ناوايیەكەيان چۆل كړدوو و بۆ نیشكردنى چوونەتەو چوكووراوا و نەو زستانە ئیدى بەلای گوندەكەدا نەدەھاتەو. بەخواى فكرى چاك بوو.

- سەفرەفەنى، سەفرەفەنى.

پشیلەيەك دەستى كرد بە میاواندن. سەفرە بە توورەییەو و لە بن ددانەكانیپەو گوتى:

- نەو پشیلەيەك بى دەنگ بکەن.

ژنەكان دەسبەجى دەنگيان لە پشیلەكە برى.

سواره که دواى نهوهى چهند جارېکى دېکه بانگى کرد، بېټهيوه بوو و نه سپه کهى بهر وه نيو گوندۍ تاو دا به شکم تووشى زینده وړتک بۍ.

کوپه کهى کۆپلوزاده کان، دهيزانى گونده که چيى به سهر هاتوه. نه مسال دواى گهړانه وه يان له چوکورواو نه يان توانيپو قهرز و قۆلهى عاديل نه فنهى بده نه وه. نه دانم وهى قهرزىش بؤ گوندۍ نه وېرې حهياچوون و سهرشؤرې بوو. نه ريت شکاندن بوو، به لّام له وهش خراپترې به دوا وه بوو. چون نه وان سالتک قهرزى عاديل نه فنه ييان پۍ نه درابؤوه، له مه دوا هېچ دوکانداريکى گه وړدۍ شتيان به قهرز ناداتۍ. هېچ سوچ و تاوانيتک بؤ خه لکى گوند له وه گه وړتر نه بوو. باشه عاديل نه فنهى چؤنى توانيپو تاوانى نه دانم وهى قهرزى سالتک نه ونه ده گه وړه بکاته وه؟ نه پښى به سهر يه که وه نانى سهر ما يه يه کى نه ونه ده گه وړه له شارؤچکه يه کى ناوا بچو وکدا له وه دا بوو.

نه وه چ نه ريتک بوو؟ نه قلى بنياده م نه يده برې. که گونديسه کان ده چوونه لؤکه رښنه وه، ته نانه ت گيان له بهر يکيشيان له گونديدا به جۍ نه ده هيت. نه وان هه موو شته کانى خؤيان، نوين و قاپ و قاچاغ و پيخؤر و خواردن و جيازى ده خسته نيو سندووقه کانه وه و بهر خترين شته کانيشيان له ماله وه به جۍ ده هيت و له نه بوونى نه واندا هېچ که سيک پيى نه ده نايه ناوايه که وه و ته نانه ده ستيان له چله شقارته يه کيش نه ده دا. نه ورته نه که هر له گونديک به لکو له هه موو گونده کانيشدا هه را بوو. ده يان گوت: "نه گهر له مانگاندا وا گونده کان چؤلن گونده که پر له زير و گه وهر يش بکن و هه موو خه لکى ناوه دان يه که ش به وه بزائن، و هه موو چياو چؤلش پر بن له چته و رڼگر، ديسانيش مه حاله يه کيتک بچۍ و ته نانه ده ست بؤ بچو وگترين شتى نه وان و زيره کان يان بهرۍ." نه وه نه ريتکى زؤر سهره خودايه گيان. نه و بنياده مانه شتيکى سهر و سه مه رهن.

هه وروها هېچ کام له گوندا نه ش له گهړانه وياندا له چوکورواوه، مه حاله قهرزى خؤيان نه ده نه وه، به لّام نه گهر نه يده نه وه چ ده قومى؟

کوپه کهى کۆپلوزاده کان له ناخوه هه لچو و تووړه يه کى سهر دا يگرت. نه گهر نه مسال قهرزه کان يان بؤ نه درابؤوه، خؤ سالى دا هاتو هه ده ياندا يه وه... چؤن ده بۍ نه و خه لکه ناوا لى بکهى و بهو شيو هيه سزا يان بدهى و سهرشؤر و هه ناسه سارديان بکهى.

به خؤى گوت: "نه و عاديله کابرايه کى زؤر خراپه، دياره خه لکى نه و گونده بؤ وهى قهرزه کهى بده نه وه، بهو زستانه زه مه رير و وه شوو ميه چوونه ته چوکورواو و هه تا بايى قهرزه کان يان پاره کؤ

نەكەنمە، ناگەرپنەمە، بەلام باشە بەر زستانە چىيان دەستكەمۇ؟ كوا كار؟ چ پەيدا دەكەن؟ دەبى بە عادىل ئەفەنى بگوتى ئەو ناھەقى و زولمەيان لى نەكا. پرىك پساۋەتتى ھەبى و نەرم و نىان بى. ھەر نەمەندە بۇ ئەو بەسە گەزە جاۋىكى يەك لىرەبى بە پىنچ لىرە بەوان دەفرۆشى..."

بە ھىۋاى ئەۋەى بتوانى كەسىك بەدۇزىتەۋە مال بە مالى گوندەكەى كرد. گوندەكە چۆل بوو و ترس و سام و خۇفى دەخستە دلى بنىادەمەۋە. لەو پروناكايەى بەر ترووسكايى ئەو بەفرەدا كە خۆرەكە لىتى دەدا، وردە وردە خۇى نوقمى تارىكى و بىھىۋاى دەدى.

ھەر دەتگوت گوندەكە تازە چەند ساتىك لەۋەپىش چۆل كراۋە. بۆنى زىيان لە ھەموو لايەكەۋە دەھات. لە ناكاو بە دىتنى چوارپىتەك زۆر دلى خۆش بوو. ناخۇ ئەو سەيە تۆپىبوو؟ نەسپەكەى بەرەۋ لاي سەيەكە لىخۆرى. سەگەكە بە بىستىنى دەنگى سى نەسپەكە سەرى ھەلتىنا و سوارەكە دلى بەۋە خۆشتر بوو.

دىسان خولىكى دىكەى بە گوندەكەدا لى دايەۋە. كزە بايەكى سارد و سركەر لە دەشتەكەۋە ھەلى كىردبوو. ئاسمان رەنگىكى شىنى پروون و سامالى ھەبوو. دەتگوت خۆ لەبەر ئەو كزە بايە راناگرى و ۋەك لەتە سەھۆلىك پەرش و پلاۋ دەبى و لەتوكوتە شىنەكانى لە سەرۋە دەپژىنە خوارۋە و لە ساتىكدا سەر بەفرە سىپىيەكە بە وردە سەھۆلى كەۋى و شىن دادەپۆشرى.

وردە وردە نىگەرانى و خەم و ترسىك دلى دەتەنى. خوايە گيان ئەۋە چ ترسىك بوو. ناخۇ لە سۆنگەى چۆلى گوندەكەۋە بوو؟

خۇى پى نەگىرا. ھەر دوو خولەكى دىكە مابايەۋە، پشۋوى سوار دەبوو. قورگى پى بوو گريان. سەرى نەسپى خۇى ۋەرسوۋراند و بە چوارنالە ۋەك باى شەمال لە گوندەكە ۋەدەر كەوت. يەك پشۋو بە قەمچى لە نەسپەكەى رادەكىشا. دەتگوت سەريان لەدۋى نارە بىكۆژن. تا گەشىتە رىگەى شار و لە چاۋان ون بوو، شلى نەكرەۋە.

گوندىيەكان لە كەلتىنى دەرگاۋە سەيرى ھەموو ھەلسوكەۋەتەكانى سوارەكەيان كىردبوو. سەرسوۋرماۋىيەكى سەيرى پتۋە ديار بوو. سەرسوۋرمان و خەفەت و نىگەرانى و ترسەكەى ئەو، شادبۋونەكەى بە دىتنى چوارپىتەكە و رەنگ بزرگانەكەى كە دەتگوت خەرىكە بىخىكى و دواتر گەرانەۋە و نەسپ لىنگدانەكەى ۋەك ئەۋەى لەبەر دوژمنىكى نەبەدى* يان ھەژدىھايەك

---

* نەبەدى: شتىك كە بەچاۋ نابىرنى. ناديار. پىرەژنان كە دوۋعا دەكەن دەلتىن: ياخا تىرى نەبەدىت
ۋىكەمۇ/پىكەمۇ. واتە تىرىك كە بەچاۋ نابىرنى.

را بکا، هەر هەموویان دیتبوو. هەموو حالت و هەلسوکەوتەکانی و تەنانەت لە روخساریدا ئەوەشیان خۆیندبوو کە لە ناخیدا چ دەگوزەری.

سوار کە لە گوندە کە چوو دەری، هەر هەمووان بە پرویەکی گەش و شادەوه هاتنەوه دەری. گوندە کە دەتگوت جیژنەیهتی و نوقمی خۆشی و دەنگە دەنگیکێ بیوتنە بوو. وەرپینی سەگەل و کارەکاری مینگەل و زەرپینی گویدریژ و گریانێ زارۆکان و خۆیندنی کەلەشیر هەر هەمووی تیکەڵاو ببوون. هەر وەک چۆن پیش هاتنی بوومەلەرزه هەرچی ناژەلە دەههژین و دەنگیکێ سامناک گوندە کە پر دەکا، ئەو گوندەش وەک کاتی پیش بوومەلەرزه ی لێ هاتبوو. ئەوانە ی چەند مانگیک بوو بزەیان لە لیوان نەگەرپابوو و قسەیه کیشیان لە گەڵ کەس نەکردبوو، نوقمی شادی و خۆشی بوون. کوێخا گوتی:

- شوکری خودای جاری نەجاتمان بوو. ئەمڕۆ لەو مەترسییه پرزگاریمان بوو. دوايش خودا گەورەیه.

عەلی "یە درێژ شمشالە کە ی لەبەر پشتوینی دەرھینابوو و تیی دەتووراند و دە پازدە گەنج قۆلیان لە قۆلی یە کتری کردبوو و هەڵدەپەرین.

که له بابی نیوه شه وی ده یاغوریند. "حوسنی" هیشتا نه نووستبوو. نه مشه و قه رار بوو په جه ب بیته ژوانی. له میژ بوو نه نه و ده هات و نه حوسنیش چاره پتی بوو. زور سهیر بوو. که چی بیشتر هر دوو رۆژان په کتریان نه دیبایه، شیت و شهیدا ده بوون. به لام نه مشه و ده بوو بی. گوئی هه لڅستبوو و چاره پتی بوو. ئیستا نا ئیستا له وانه بوو دهنکی فیکه ی په جه ب بی. دایک و باییشی خو نه ده نووست...

له و جهنگه یه دا دهنکی فیکه یه کی کز وهک دهنکی بالنده یه ک هات. به حال ده بیسرا. دایک و بابی به خبه ریش بوايهن، نه یانده زانی چ باسه. دلّی داخوړپا. گوئی هه لڅست. بابی له جیوبانه کهیدا ده جوولایه وه: "شهیتان به له عننه ت بی. شهوانی پیشو و وهک مردووان ده نووست. که چی نه مشه وه هر جینگل ده دا."

باویشکی دا. په کپارچه ناگر بوو. خه ریک بوو گری تیبه رده بوو "خوزگه بنوی... نه وه مانگیکه، مانگ و نیویکه هر سه رده نیته سه ر بالیفه که خه وی لی ده که وی... به لام نه مشه و به خته که ی من، خودا غه زه بی لی گرتووه. دهک خودا بتباهه وه. نای له و ناهه قییه ی."

بی نۆقره بوو. دهنکی فیکه که دیسان هات. حوسنی هه ستا له سه ر جییه که ی دانیشته. گوئی له هه ناسه کانی بابی هه لڅست. دهنکی کاوپیژی مانگا فندق ده هات. بزنه کان بیده نگ بوون. مانگا بۆریش دهنکی نه ده هات. ده ی چ باشتر. مچورکینک به له شیدا هات. نه گهر بابی به خبه ر هاتبا و دیتبایه ی چی ده کرد؟ دیمه نه که ی هینایه پیش چاوی: "بابی به پرووتی به سه ر یاندا چووه و ته ورپکی به ده ستیه وه یه و به دهسته که ی دیکه ی قژی سه ری گرتووه و ته وره که ی به ملیدا دینّی. هه موو گیانی وه سه ر خوین که وتووه."

دهست و پيښه كاني له بهر يه ك دكشانه وه و چاره پرې بوو. دهنكي پشووه كاني بابي گډوډران. له خوښيان وډخت بوو بفرې. بابي خوي لى كهوت. به له رزه لهرز و به سپايى له جيوپانه كى هاته دهري. دهرگاهى كرده وه و ودهر كهوت.

له دالانى ماله كى تنيست ره وه زه كه، تارمايه كى دى. ره جبه هميشه له وي چاره پرې ده بوو. به غاردان خوى گهياندى. ره جبه بيش هستا و بوى لى چووه پيش. له بهر دالانه كه گهيشتنه يه ك.

بفره كه شوه كهى رووناك كړد بوه. بايه كى سارد له دهشته كوه هلي كړد بوو وه ك شير له شى دهرې. هه مو وولات به ستبوو. جگه له خشپه سدر به فره كه و هه ناسه نيوان سريوهى هيچ شتيك نه ده هات.

حوسنى ره جبه ي له ناميز گرتبوو. ده سوتا و ده شلهرزى. هه ناسهى ره جبه وه ك ناگر ده موچارى ده سوتاند. وا پي كه وه نوو سابوون ده تگوت بوونه ته يه كه جهسته. له رزينه كهى جهسته نيو ره جه بيشى گرتوه. خو له سهرما نه بوو، ته نانه ت به فره كه لاقه رووته كانيشى نه ده ته زاندى. ليوه كانيان تامى سويزى خوينى دا. شو و خوين و ليوه كانيان له بير چووبوه.

دواى ماوه يه ك وه خويان هاتنه وه و ليك جوئ بوونه وه. هه ستيان به سهرما كه كړد. ره جبه ده ستى حوسنىي گرت و بردييه ماله چوله كهى حه سونه كويژ. ههر دهر گايان كرده وه، شه پوليكي گهرما له سه روچاويانى دا. ره جبه له پيشدا ناگردانى ماله چوله كهى نيل دابوو. هاتن و له تنيست ناگردانه كه دانيشتن. هه تا پتر گهرم دا ده هاتن زياتر پي كه وه دهنوسان. ره جبه لاقى چه پى خسته سهر لاقه كاني حوسنى و له باوه شى گرت. نه وچار ره جبه ده لهرزى و حوسنى هيوو بوو و له باوه شيدا خوى مه لاس دابوو. گوتى:

- ناكري، ناكري، سهر كه. نه وده مهى ده هاتم، باهم هيشتا نه نوو ستبوو.

ره جبه به په له و به هه ناسه بركي گوتى:

- دهى با نه خهوتې. با بمانبني.

كتوپر ههر دوو كيان رووت رووت بوونه وه. دوو جهستهى رووت تيك نالان. نه گهر يه كيك له دهر وه به ويدا تيپه رپايه، گوتى له ناخ و نالينيان ده بوو. له خوښيان هوشيان نه مابوو. نو قمى چيژ و خوشى بوون. خو له كهى بنيان تهر ببوو.

نه يانده زانى چه ندى تيپه رپوه. ههر كامه يان به لايه كدا كهوتن. هه ناسه بركيان بوو.

له پېښدا په جېب وه خوی هاته وه و درايېش حوسنی. چوونه لای ناگردانه که. نه و جار شیتانه ده میان به ده می یه کتریه وه نابوو. ناگره که ده ست و لاقیانی ده سووتانده وه و نه وان هه ستیان پی نه ده کرد. په جېب سهرتاپی جهسته ی له ناره قه شه لالی حوسنیی ماچ ده کرد و ده یلسته وه... کچه تیوه ده ست و سهرخوش بوو و هه ناسه برکتی بوو و له ناخیه وه گیانی ده له رزی. له بهر تیشکی ناگره که جهسته یان ده تگوت مسیکی سووره وه کراوه.

حوسنی خوی کۆ کرده وه. خوی له ماچه کانی په جېب کرده وه و خزیه گوښه یه کی دیکه ی ناگردانه که وه. په جېب ساتیک چیه نه ده ده جی. لپی چۆه پیښی و دیسان ده ستی کرده وه به ماچ کردنی. تیر نه ده بوو. حوسنی خوی پی نه گرا و خوی دایه ده ست ماچ و رامووسانه وه. هه تا رۆژ بۆه هه ر عیشقبازیان کرد. هه تا نه وه ده می وا ماندوو بوون، نه یانده توانی ببزوون، ته نانه ت قسه شیان پی نه ده کرا.

رووپه پروی یه کتری له بهر ناگردانه که دانیشتبوون. حوسنی سه ری هه لته ده هیئا سه یری چاوی په جېب بکا. هه میشه هه ر وا بوو. دوا ی رابواردن و عیشقبازییه که یان، حوسنی ماوه یه که به پی نه وه ی سه یری په جېب بکا له بهر ناگردانه که داده نیشت و دواپی ده رده په ری و جله کانی له بهر ده کرده وه و راپیده کرد.

جهسته ماندووه که ی حوسنی هه مووی دارووشابوو و کوترابوو. ژانیکی خۆشیشی تیدا بوو. برتک دواتر شه که کانی له بهر کرده وه. په جېب چاوه پی بوو ده په پی و برپا، به لام حوسنی نه مجاریان نه رپیشت. دیسان له بهر ناگردانه که دانیشته وه و دیسانیش سه یری په جېبی نه کرده وه. په جېب زانیی شتیک له گوپییه. بهر وه پروی یه کتری دانیشتبوون. حوسنی چاوی له بهر ده می برپیوو و په جېبیش چاوی له چاوی برپیوو. په جېب به سپایی پرسیی:

- چیه؟ ... چ قه ماوه؟

به زاری داپچراوه وه چاوه پی ما:

- نه وه مانگیکه.. له وانه شه سی مانگه.. له چوکور گه راوینه وه...

ره جېب گوتی:

- نه متوانی بیم... ترسام. گونده که حاله تیکی سه یری هه یه. به لا و نه هه مه تییه که

به سه رمانه وه ده خولیته وه...

حوسنی وه لامی دایه وه:

- ده مه ویست شتیکت پی بلیم...

له دهنگه كهي خزي ترسا و بي دهنگ بوو.

ره جەب گوتی:

- دا بیللی بزانم.

بیری کردهوه: "باشه نهو کچه تیوه چیه تی؟"

حوسنی گوتی:

- وهره برۆین...

دهنگه كهي نهوهنده كز و مردووانه و خهفته بار بوو دهتگوت له گهرووی كهسیته

دهمه و مه رگه وه دیته ده ری. له ناكاو دهنگی گۆرا و له سه ری پۆیشت:

- ئیدی نهو گونده بۆ ژیان نابێ... خهلكه كهي هه ر ده لئیی یه كتری نابینن. ده ترسم. وهره

هه ر ئیستا هه لمگره با برۆین.... برۆین... باشه؟...

ره جەب:

- برۆین؟... جا بۆ كوی؟...

- ده چینه چو كوروا... با برۆین.

ره جەب:

- به و به فر و وهی شوومهیه... كۆره گورگ ده ماخوا.

حوسنی به توره ییه وه گوتی:

- با ماخۆن. ههسته با هه ر ئیستا برۆین.

ره جەب: باشه... به لām...

حوسنی:

- ده ترسم، به لایه كمان به سه ر دی. هه ر به لایه ك به سه ر نهو گونده بی خهتای ئیمه یه.

ته نانه ت له ش پیسیش له خۆیمان ده رناكهین... ههسته با برۆین.

ره جەب:

- نه منیش ده ترسم. نهو كایه یه هه ر دی...

- دی... با به ر له وه ی بی ئیمه برۆین. به ر له وه ی گونده كه لافا و بییا...

ره جەب گوتی:

- نه وه شیت بووی؟... گونده كه بۆ لافا و ده ییا؟...

حوسنی:

- بەر لەوہی بوومەلەرزە لیتی بدا...

رەجەب:

- ناخر لە پێیە پەقەلەدین.

حوسنی:

- با رەق ھەلێن و ھەلێن... بەلام پڕۆین.

رەجەب:

- بەفر و بۆران و قیامەتیکە ھەر مەپرسە. چوکورواوا پێی دە پۆژە. خۆ ھاوین نییە.
بێ دەنگ بوون. ھیوایان بڕابوو. ھەر بە راستیش لەو زستانە سەختەدا پیاوی ژیر لە گوندی
وہدەر نەدەکەوت.

ناگرەکە خەریک بوو دادەمرکایەوہ. حوسنی خۆی قیت کردەوہ و دەستی رەجەبی گرت.
دەستی رەجەب وەک سەھۆل واپوو. گوتی:

ئەو بەلایەمی بەسەر ئەو گوندە دی، خەتای ئێمە... خودا لە داخی ئێمە ئەو بەلایانە
بەسەر ئەو گوندەدا دەبارێنێ.

رەجەب:

- کچی ئەوہ تۆ شیت بووی؟ بۆ پیت وایە لەو گوندەدا ھەر من و تۆ ئەوہ دەکەین؟
- راستە، ھەمووان دەیکەن... بەلام... لە داخی ئێمە. ئەگەر رانەکەین، ئیدی نایەمەوہ
لات... ھەتا ھاوینی کە زەماوەندەکەمان دەکەین، ئیدی نایەمەوہ.

دەنگی زۆر سەیر توند و پێداگرانە بوو.

رەجەب گوێواندی:

- ئەوہ شیت بووی؟... لە کەللەمی داوی؟...

- نایەم... نایەم... بشمکوژی نایەمەوہ... ئەھا...

بە بیستنی دەنگی کەلەبابی بەیانی، ھەر دووکیان دەرپەڕین. بە ترسەوہ سەیرێکی
یەکتریان کرد. رەجەب دەستی حوسنی گرت. حوسنی دەستی راپسکاند و لە دەرگاکی
وہدەرکەوت. بە غاردان بەرەو مائەوہیان رۆزیش و خۆی خزاندەوہ نیو جییەکیەوہ. خۆی
گرمۆلە کرد. ھیشتا گیانی لەرزى مابوو. لیفەکی بەسەر خۆی کێشا. چاوەرێی بەلایەک بوو.
دەترسا. شەرمەزار بوو. سەری بردە بن بالیفەکیەوہ.

كەرەي بەيانی مریمۆك هات و لەبەر دەرگاکی کۆیخا سەفەر راوەستا و چاوی لە دەرگاکی بڕی. هەموو قورساییه‌کەمی خۆی داووه سەر دارەکەمی و بێ جوولە راوەستابوو.

کۆیخا لە کەلێنی دەرگاوه دەییینی و هەموو گیانی وەلەرزین کەوت: "ئەو خودا غەزەب لێگرتوو چی دەوی؟ چاوی لە دەرگاکی بڕیوه و دەروانی. بە راوەستانەکەمی شتیکی بە دەمەویە. دەلێتی غەزەبی خودایە. سەیری ئەو راوەستانەمی بکە. ئەو گوندە وێرانیش بێ، لە سۆنگەمی ئەو کافەرە کاول دەبێ. ئەگەر تاشباش ئۆغلو نەدەبوو، قەت ئەو نەهامەتییه بەسەر ئەو خەڵکە نەدەهات و ئەو مەزرا بێ بەرھەمەیان بەنەسیب نەدەبوو."

ئەگەر کۆیخا چووبایە و قەرزی خۆی داوایە بە عادیل ئەفەندی، عادیل ئەفەندی چیی پێ دەگوت؟ دەگوت: "هاورێ، ئەتۆ پارەت هەبوو و داتەوه، ئەمی گوندیە کانت؟ ئێوه نەمسال بوونە غونەیه‌کی خراب بۆ گوندیە کانی دیکە. لەمەودوا گوندیە کانی دیکەش فێری ئەو بەزمەمی دەبن و دوای گەڕانەویان لە چوکورواوا، قەرزە کانیان نادەنەوه." "خۆ مەرگ خۆشتەر و ئاسانتر بوو لە بیستنی ئەو قسانە..."

"ئەوجار دوای پۆیشتن بۆ چوکورواوا دەبێ دە نەفەر بکەنە پاسەوانی گوندە کەیان، نەگینا تالانی دەکەن و دەبیەن. نەمسال کە گوندیە کان لە چوکورواوا دەبن، عادیل ئەفەندی گوندە کە دەسووتێتی. چون دێهاتییه‌کان نەریته‌کەیان شکاندوو و قەرزە کەیان نەداوەتەوه. دز و چەتە و پیاو کوژ و یاغییە کانی نەریته‌کەمی خۆیان دەشکێتن و بەسەر گوندی دا دەدەن و دار و بەردی بەسەر یە کەوه ناھێلن و وەبالیان بەنەستۆم هەقی خۆشیانە. جا دەشێتن خەتای کۆیخا سەفەرە... و دەشیخەنە گەردنی ئەو تاشباشە بێ دین و ئیمانە. ئەگەر ئەو جووتە لەگژ یە کتری رانەچووبایەن..."

"نا، نا، شتی وا نابې. عادیل نه فېنی بڼه نوې گونده کانی دیکهش به نیمهوه ته مېې بن،
 د سپړې نهو گونده تالان بکهن و نه مر ده کا ماله کانیش بسووتینن."
 "جا نهوه داماننا واش نه کهن، نه مړو و سبهی دی و گونده که پروت ده کا و ده روا. گوئی
 ه فرمیسکی چاوی که شیش نابزوې. ده کری پېش به هم موو شتی بگرین، پېشی لافا و توفان
 و بومو له رزه، به لام پېشی نهومان پې ناگری. ههروه ها دهسه لاتیښ نییه هاورې."
 "ده بی ته گبریکې لی بکهن... ده بی به هم موومان ته گبر و رایه که له به لایه بکهن و
 پېشی بگرین."

کوڅا سغه ر لهو روزه وه تا نیستا له شهرمه زاریان خه ریک بوو بیته تنوکیک ناو. بیری
 نی بکهنه وه. چوڼ ده کری؟ لهو سوت و شیت گونده دا ته نیا گوندیه کانی نهو کوڅا چالاک و
 هه نسوړه قه رزیان پې نه درېته وه و نه ریتی هه زاران ساله یان بشکینن؟ شتی وا چوڼ ده بی؟ جا
 کوڅا سغه ر له شهرمه زاریا نه مړی کی مړی؟...

دواي نهوه نیدی ناتوانې پروو له شاری بکا. هه تا ده مړی پروو خساری شار نابینېته وه.
 کوڅای گوندیکې قه رزه که نه دابېته وه. نه ویش چ کوڅایه که. کوره کهی خدره مه زن و
 به ریزه که، که ردین سپی و ده مړاستی هوت گوندان بوو. نیستا وای دانین و ناچار بی و هه له
 بکا یان فرمانیک بی و قایمه مام بانگی بکا و ناچار بی بیچته شاری، ناخو له وی له ناست
 نهو خه لکه سهری هه لدی؟ ناخو ده توانی سهری چاوی خه لک بکا؟

به لام نیدی کار له کاری ترازووه. نه مړو سبهی، عادیل نه فېنی دی و چ هاتنیکیش... وه که
 هه لویه کی په لاماری پوله کوتریک بدا و کوتره کان له ترسی گیانیان، هه ر وا که په ر و بالیان به
 ناسمانی و هه ده بی، په نا به رنه بهر نیره و نه وی. دی و ته نانهت دوايین ده رزیی هه موو
 ماله کانیش ده ستینې و ده بیا. پروو دواي دیکهش ده قه ومی. کاری نهو خه لکه پېش بینی
 ناگری. نه گهر برسی بن، ده بنه سدی هار. نه ده بوو نهو گوندیانه برسی بن. هیچ دوور نییه لهو
 ساهه دا عادیل نه فېنی تیتول تیتول بکهن و ته نانهت چه کداره کانیشی...

بیریک وه که برووسکه به میشکیدا هات. بانگی گزیره کهی کرد:

- گزیر، گزیر، نهوه له کوئی هه تیو، زوو و هره نیره.

گزیر ده سبه جی و هلامی دایه وه:

- فهرموو گه وره م. لیړه م.

سغه ر گوئی:

- بچۆ جار بدە، با ھەموو خەربەنە. دوو قسەم پێیانە. دەمووی شتێکیان پێ بلێم.

گزیڕ دەسبەجی چووە نێو پەراستی گوندی و دەستی کرد بە جارکێشان:

- دوایی نەلێن نەمانبێستوو... ھەتا پێنج دەقیقەی دیکە، ھەموو دەبی لە بەر دەرگای کوێخا بن. خێرا بن. پەلە بکەن. کوێخای نێمە، نوێنەری یەکەمی ھۆکەتە کە مان، دەمووی پێنوێنیستان بکا.

مریمۆک ھەر لەوێ راوہستابوو و بەبی ئەوێ چاوی بترووکی، چاوی لە دەرگای مائە کەمی بریبوو. سێبەرە کەمی کە خۆی داووە سەر دارە دەستە کە، لە بن تیشکی ھەتاوہ کەمی بەیانیدا کەوتبوو سەر بەفرە کە و ھەتا گۆرە پانە کەمی گوندی کشابوو.

سەفەر دەترسا: "ئەو پیرەژنە غەزەبە لە خۆرا شاوا لە بەر دەرگای راناوہستی. بەخوای مەوێک لەو ماستەدا ھەیە کە ئەقلی مرۆڤ ناییری. با بزانی نا قیبەتی چ دەبی."

چووە لای مریمۆک و بە نەرم و نیانی گوتی:

- نەنە مریمۆک، ئەو نەندە راوہستای ناوی لاقت چوو، وەر ژووری دانیشە.

مریمۆک وەلامی نەدایەو و ھیچ نەشجولە. سەفەر ئەو نەندە دیکە لەوێ ترسا:

- ئەو نەھامەتیبە کە و بەرۆکی ئەو گوندە ی گرتوو. ھەر مەزراکەمی* نێمە و نەبوو.

ھەموو مەزراکانی چو کووراوا بی بەرھەم بوون. خەلکی ھەموو گوندەکان ئەمسال قەرزبەری عادیل ئەفەندین. وا نییە نەنە مریم؟ دایکی دایکان؟ ئەستۆندەکی تاوێ گوندە کەمی نێمە، نەنە مریمۆک. مام خەلیل و ئەو ھەتیوہ خوێریبەت ئەو عەلی" یە درێژە بە نۆکەر و بە قوربانی تۆ بن و لە دەوری تالە مەوێک گەڕێن. دەتەویست چی بە من بلێی؟ بلێ دەی، سەفەری کۆرت، چیی بفرمووی لەسەر چاوی خۆی دادەنی؟... ئەتۆ دایکی خۆمی. چما وا نییە؟...

گوندیەکان بە دەنگی جاری گزیڕ لە مالتیان ھاتنە دەری و بەرەو مائە کوێخای دەچوون.

کوێخا کە دیتنی بە پەلەپەل گوتی:

- سەر کە دایە گیان، گوندیەکان ئەو دەین. ئەگەر قسەبەکت ھەیە فەرموو لەسەر چاومی دادەنێم. ئەگەر بفرمووی مام خەلیل لەو گوندە و دەدر دەنیم و دی بە دەری دەکەم. ئەگەرچی خۆشی رای کردوو... و چاوی بەو دێیە ناکەوتتەو... وەرە ژووری دایە، وەرە ئەو کاتە قسە بۆ گوندیەکان دەکەم لە تەنیشتمەوہ راوہستە.

* مەزرا: ھەر مەزەدە عەرەبییە کەمی و کوردێنراو و لە موکریان بە کێلگەمی کشتوکالی دەلێن مەزرا.

پىلى مرىمۆكى گرت. مرىمۆك دەستى راپسكاند. كۆيخا بە تورپەيىەو گوراندی:
- چىتان لە گيانى من دەوى؟ ئەمن واز لەو كۆيخايەتيە دىنم. چش با گوندى بى گەورە
بن. چىتان دەوى؟ ئەمن نەبم، ئەو گونديانە تىدا دەچن. ئىستاش لەبرى ئەوئى لای من
راوەستى و وەك يەكەمى ئەنجومەن سەيرت بکەن، وەرە لێرە راوەستە و لە نىو گونديە کاندە
بمێنەو.

گوندى لەبەر دەرگای مالهەكى كۆ دەبوونەو. كۆيخا چووە پىشتەر و دەستى كرد بە سەير
کردنيان. هەموو سەرليشتاوا و بى هيو دەهاتنە بەرەو. بىدەنگ بوون... تەنانت مندائە
ساواکانيش نەدەگريان. پوالەتيكى ئەوئەندە تۆقيويان هەبوو لەوانەبوو بە چووکترين دەنگ
بگەپنەو و را بکەن.

كۆيخا گوتى:

- ئەندامەکانى ئەنجومەنى گوندى بىن و لە تەنيشتەم راوەستن. دانوستانيكى زۆر گرنگمان
هەيە. دەمەوى پىتان بلۆم چا چيە.

ئەنجومەنى گوند دەسبەجى ھاتن و لە لای راستيەو بە ريز وىستان. هەموو گوندەكە،
ورد و درشت بە پىر و گەندەو ھاتبوون و لە دەرکى كۆيخاى خىر بپوونەو. تاقە يەك كەس
نەهاتبوو. ئەويش تاشباش ئۆغلو بوو.

كۆيخا لە دلە خۇيدا گوتى: "ھەى كافىر، خۆ لە ھىچ كارىكى ئەو گوندە نادا و قسەيەكيش
ناكا. گونديەكان بە قسەى ئەو لەبنەو بەرە دەكەن. تەماحى لەو پلە و پاھى منە. بەو جۆرەى
دەستى پى کردووہ سالى دادى كۆيخايەتيەكەشمان لە چنگ دەردىنى. زۆر چاكە. ئىمەش
تەگبىر و راى خۆمان ھەيە. ئىمە زۆر دەرکەمان بە قوون کردووہتەو. تاشباشى داماو.

گوندى بەبى ئۆقرەيى چاوەرى بوون. كەس سريوہى لەبەر نەدەھات.

سەفەر بىرى کردەو: "گوندى بۆھى نابن وەرەزيان بکەى. ئەگەر وەرەز بن، ئىدى قسەيان
ناچيتە كەللەى... " و دەستى پى کرد:

- بەلایەكى گەورە بەرۆكى گوندەكەمانى گرتوہ. ئەو دووہم جارە تووشى نەھامەتى دەيىن.
خودا بەسەر كەسى نەھيىنى، بە تايەتى ھىچ ھاوولاتيەك تووشى نەبى. زۆر كەس لە بىريانە
رێك بىست و پىنج سال لەمەوبەر لە چوكووراوا لۆكە لە وشكەسالى و بىبارانيدا ھەمووى
سووتا... دەتگرت چلە گيايەكيش لەو چوكووراوايە نەراوہ. ئەو سالە چووينە چوكووراوا، كە
گەشتيني دىتمان مەزرا چييان بەسەر ھاتوہ. چارمان نەبوو. بە دەستى بەتال گەراينەو و

چاوه‌پ‌ی بووین. وایوو عادیل نه‌فهنی به‌خو‌ی و بیست جه‌نده‌رمه‌ی چه‌کداره‌وه هات. نو‌نه‌ر‌ت‌کی
 حو‌کمه‌تیشی له‌گه‌ل بوو. له‌ نی‌مه‌یان پرسی نا‌خو‌ قه‌رزی عادیل نه‌فهنیمان له‌سه‌ره یان نا؟ هه‌موو
 گوتمان به‌ل‌ی، حاشاکردن له‌ قه‌رز، حاشاکردنه له‌ خودا. گو‌ت‌یان عادیل نه‌فهنی دار و نه‌دارتان ده‌با.
 گوتمان، نو‌شی گیانی بی، هه‌قی خو‌یه‌تی. له‌وانه‌یه زو‌رتان له‌بیرتان مابی، عادیل نه‌فهنی ده‌ستی‌کی
 به‌ د‌یه‌که‌دا هی‌نا و چیی گه‌نم و ساوار و نارد و مریشک و که‌له‌شیر و بز و مانگا و گو‌ت‌د‌یر‌ت‌ژ و
 نه‌سپ هه‌بوو، هه‌مووی را‌دا و بردی و شتی‌کی د‌یکه‌شی کرد: "نی‌وفه‌کی ژنه‌که‌ی مچه‌که‌چ‌له‌یشی
 پری و بردی و گو‌تی: "جا، هه‌موو شتی‌کتان له‌بیر بچ‌ت‌ه‌وه نه‌وه‌تان له‌بیر ده‌می‌نی که‌ نی‌وفه‌کی
 ژنه‌که‌تانم پری و بردم. نی‌دی له‌مه‌ودوا پارهی من نا‌خو‌ن. " نه‌و ساله هه‌تا به‌هاری عادیل نه‌فهنی به
 عاره‌بانه و نه‌سپ و گو‌ت‌د‌یر‌ت‌ژان دار و نه‌داری گو‌ندی‌ه‌کانی هه‌موو برد. نه‌و گو‌نده‌ش نه‌وه‌نده‌ی ت‌یدا
 بوو ته‌واو نه‌ده‌بوو. نه‌و ساله له‌و سو‌نگه‌یه‌وه گو‌ندی برسی مانه‌وه. تو‌ت‌ک‌له دارمان خو‌ارد. گه‌می
 شین به‌ر له‌وه‌ی گو‌ل بکا، خو‌اردمان. نه‌و ساله نه‌و هه‌مووه منداله له‌و گو‌نده‌دا له‌ برسان مردن...
 ده‌لییه سه‌رخ‌وش، سی‌ مندالی له‌ برسان پی‌آهاتن* و له‌ تاوان هه‌ستا بچی عادیل نه‌فهنی بکو‌ژی،
 گوتمان "نه‌مانه، ده‌غیله مه‌ستان، نه‌که‌ی، کاری کردنی نییه. " خو‌مان به‌سه‌ر پی‌لاوه‌کانیدا کی‌شا.
 نه‌ی کی‌ شت و مه‌ک به‌ گو‌ندیان بفرو‌شی؟ نه‌گه‌ر عادیل نه‌فهنی نه‌بی، هه‌ر هه‌موومان رووت و
 قووت ده‌می‌نینه‌وه. " و ده‌لی سه‌رخ‌وش عادیلی نه‌کوشت. و خوداش سی‌ مندالی د‌یکه‌ی دایه‌وه.
 "جا نی‌ستا پ‌ت‌ان ده‌ل‌یم، بیستوومه عادیل نه‌فهنی به‌خو‌ی و بیست چه‌کداره‌وه نه‌وه دی.
 دیسان ده‌یه‌وی دار و نه‌داری گو‌نده‌که به‌ری. خو‌ نه‌مسال به‌رووبویه‌کی وا نه‌بوو. نه‌گه‌ر
 هه‌موو شته‌کافان به‌ری، نه‌وه نه‌هامه‌تییه‌کی گه‌وره‌یه بو‌ گو‌نده‌که و هه‌روه‌ها زو‌ر که‌س له
 برسانا ده‌مرن.

بو‌یه ده‌مه‌وی ته‌گ‌ب‌یر‌ت‌کتان پی‌ بکه‌م. که‌س عادیل نه‌فهنی پی‌ ناگ‌ت‌د‌یر‌ت‌ه‌وه. چار نییه.
 دی و گو‌نده‌که رووت ده‌کا و هه‌روه‌ها مندال و پ‌ریش هه‌موو له‌ برسانا ده‌مرن. له‌وانه‌شه هه‌ر
 هه‌موومان له‌ برسان ب‌رین و له‌ شه‌رمه‌زارییان بیینه دل‌ویه ناو‌ت‌ک و ب‌چ‌ین به‌ عه‌رزدا. جا چ
 بکه‌ین؟ بو‌یه ویستم ب‌ین، گو‌تم به‌شکم ر‌ت‌یه بد‌وزینه‌وه. ده‌ی باشه نی‌ستا چ بکه‌ین.

---

* پی‌آهاتن: نه‌وه‌ی له‌ تینووان ده‌مری ده‌ل‌ین له‌ تینووان خنکا. ب‌ز بریش ده‌ل‌ین: له‌ برسان پی‌آهات. پی‌آهاتن
 به‌ گشتی ب‌ز مردن و د‌یق کرد‌نیش به‌کاری د‌ینن.

له دوا دواوه پیره میردیک هه رای کرد:

- با گونده که چۆل کهین و برۆین، تا عادیل نه فەنی دی و دەبینی گونده که چۆل و پیتی وا
دەبی هیشتا له چوکور نه گەراوینه تەوه.

کوئخا رەگی ملی وەك گوریسی لی هات:

- ناکری. بەو بەفر و بۆرانه ناکری گونده که چۆل بکهین. بۆ کوئ بچین؟ پیتان وایه عادیل
نەفەنی نازانی ئیمه له چوکور گەراوینه وە؟ ئەوجار ئەگەر بی و گونده که چۆل بیینی، ناخۆ
تەگري نادا؟... ئەو قەسەت پووشتیک ناژی.

چەند دەنگیک پیکهوه گوتیان:

- هیچ چاری دیکه مان نییه جگه له وهی گونده که جی بیلین و برۆین.

- کوره چا ئەمن هیوام بە ئەنگۆ بوو. ئەوجار پیم وابوو گوندیسه کانی من ئەقلێکیان له
میشکیدا هەیه. هەر وهه پێشم وابوو رینگه چارهیه کم دەخەنه بەردەم. جا ئیستا که ئەنگۆ
هیچتان له دەست نایه، جوان و زەریف گوتتان بکه نهوه و بزانی دەلیم چی. هەرچی گوتیشم
یکەن. بێت و بە قەسم نەکن، هەرچی قەوما له ئەستۆی خۆتان. ئیدی له ئەستۆی من نییه.
رسی مانەوه تان له به هاریدا و مردنی منداڵ و نهخۆشه کانتان پەیه ونیدی به منەوه نییه و
ناشتوان هیچ بەرۆکی من بگرن. ئەو رینگه چارهیه به یانی زوو نەنه مریمۆک که هاته ئیره
خستیه بهر دەمی من.

هەموو ئاوریان دایه وه و سهیری مریمۆکیان کرد. مریمۆک که دەتگوت له سهر
داره دهسته کهی وەنەوز دەدا، به بیستنی ناوی خۆی سهری هەلێنا و دوايی به توورەپیه وه چەند
جاریک داره کهی له عەرزه که پاکیشا.

- ئەوجار نەنه مریمۆک ژیرترین و نازاترین و بەغیرترین دایکی ئەو گوندهیه. پیتی گوتم: "کورم،
کوئخا، خودا ئەتۆی وەك ئەولیای خۆی بۆ ئەو گونده ناردوه. پیتی گوتم: "ئەو قسه و پاسپاردیهی من
بەو گوندییانه بلی." ئەوه منیش دەمهوی قسه کانی ئەوتان پی رابگهیهنم.

مریمۆک پەیتا پەیتا داره کهی له عەرزى دەهژاند و بی ئۆقره بوو. نەیدەزانی چ بکا و هەر
بە دەوری خۆیدا دەخولایه وه، بەلام چون ئاد و بەلێنی بهخۆی دابوو، ئەو گوندییانه نەدویتی،
نەیدەتوانی هیچ بلی. کوئخاش دەیزانی ئەگەر ئەو بشمری یەك قەش ناکا و له سهری رۆشت:
- جا ئیستا بچنه وه ماله کانتان و چیی هەتانه و نیتانه، هەر له گەنم و جۆ و ئەسپ و
گۆتدیریژ و مانگا و گامیشەوه بگره هەتا دەگاته رۆن و ساوار و قاپ و قاچاغە کانتان، هەر

هه مووی بشارنمه. دیاره ده پرسن له کوټیان بشارینهوه؟ نه من چورواښم. هه کسه و بۆ خۆی جیگه یهک بدوژیتنهوه. نه منیش جیههک بۆ خۆم ده دۆزمهوه. که عادیل نه فنه ی و جهنده رمه کان هاتن، پووشیکیش چیه لهو گونده دا ده ستیان ناکه وی. سهیر ده کهن و ده بینن وه زعی گونده که زور شپزه و به چاری گریاناییه وه لیږه ده وړن. تیگه یشتن؟ نیستا ده چن وا بکه ن؟

یه که یه کیان، نه بی نه وی دیکه هه موویان له سهیر به فنه که پیخواوس بوون. هه موو ژنه کان له چکی په نگاوره نگیان له سهیر کردبوو و کراسی چلکن و پر له پینه یان له بهر دا بوو. زوړ به ی پیاوه کان چاکه ت و بالټویان له بهر دا نه بوو و پانتو له کانیشیان پینه کراو بوو. نهو هه شامه ته کونه له بهر بهو و روخساره په شهه لگه راوه تاوه سووته یانه وه له مهیدانه که راوه ستا بوون نه ده جوولان و هه هه موویان وه ک پووش و شوولک کز و له ر بوون. هه پیتست و نیسقان بوون. کوټخا به بی نه وی له جیتی خزی بچوولتی ماوه یه که سهیر ټکی جه ماوه ره که ی کرد و گوټی:

- ده ی براده رینه، چیه دیکه تان ده وی؟

ده نگه هه نهو پیره پیاوه که دیسان له پشه وه را بهرز بۆوه و پرسی:

- هیچ چاری دیکه نییه، بۆوه ی وا بکه ین نه مسال عادیل نه فنه ی نه یه؟...

جه ماوه ره که جوولیه کی کرد و گیانیکی وه بهر هاته وه. له هه لایه که وه ده نگیک هه ستا:

- رټیه کی دی نییه؟...

کوټخا:

- نه من رټیه که شک ناهم. ناشتوانم بچم پتی بلیم لیتمان خوش به. بشلیم قبوولتی ناکا. نه مسال گونده که ی نیتمه بوو به نمونه بۆ نهوانی دیکه. برۆن، ده ی برۆن هه چی هه تانه و نیاتانه بیشارنه وه. نه منیش هه نیستا خۆم ده چم وا ده کم. ده ی یاللا برۆن و ده ست پی بکه ن. کوټخا پشتی ټکر دن. مریمۆک که به تووړه ییه وه داره که ی له عمرزه که ده وه ژاند، به پللاړیکه رټی هالاند*. داره که وه ده رگای ماله که ی کهوت و بهر بۆوه.

---

* رټیهالاندن: ټیهه لکردن، زیاتر بۆ هویشتنی دار و بهر د گوتراوه. پللاړیکم/ بهر دیکم رټیهالاند/ ټیمه لکرد.

شەپۆلنىكى شادى بە گۈندەكە ۋەربوۋ. ھەموۋان پىندەكەننن و قىسەى خۇشيان بۆ يەكتى دەكرد. ئەۋ لىۋانەى پىنكەننىيان لەبىر چوۋبۆۋە ۋەك تەلەى تەقىۋيان لى ھاتىبو، ئاخىرىيەكەى بە پىنكەننەۋە ھەلچەراۋون. ھىچ كەس تا ئىستا عادىل ئەفەنىي بەۋ دەردە نەبردبوۋ.

لە خۇشىيەكى زۆرۋە لە سۆنگەى ئەۋ دەردەى بە عادىل ئەفەنىيان دابو، بەرەۋ مائەكانىيان دەۋىشتەنەۋە ۋ لە دلىاندا گالتەيان بە ئەقلى دەھات. بىرپار درا ھەر كەسە ۋ چىي ھەيەتى ۋ نىيەتى، بىشارىتەۋە. جۆرىك نوقمى شادى بوون ۋ بىريان لەۋ فىئە دەكردەۋە كە بىرپار بو لە عادىل نەفەنىي بىكەن، ئەگەر يەكىك لەۋ كاتەدا پىي گوتبايەن ۋەرن ھەموۋ مائەكانتەن بە دار ۋ بەرد ۋ خانوۋەكانىشەۋە بشارنەۋە، ئەۋان بە شوئىن رىگەيەۋە دەگەرەن بۆ ئەۋەى گۈندەكەش ھەشار بەدن. ۋيان لى دەكرد، ئەگەر يەكىك ھاتبايەتە لايان، ھىچ ئاسەۋارىكى لە گۈندەكە بەرچاۋ نەكەۋتبايەۋە ۋ جگە لە دەشتىكى ۋشك ۋ بە بەفر داپۇشراۋ ھىچ شتىكى نەدەدى.

مرىمۆك كە بە غاردان ھاتبۆۋە مائەكەى، ماۋەيەك لەۋى پاۋەستا ۋ دالغەى لىدا. ئەۋ چ شتىكى ۋاى ھەبوۋ شىۋاى شاردنەۋە بى ۋ دەبوۋ لە كۆيى بشارىتەۋە كە ھىچ كەس شكى لى نەكا؟

لە بەردەم سىندوقى جىازەكەى كە دار ۋ تەختەكانى ھەموۋى كرىمۆل ۋ رىزىبىوون ۋ كون كون بىوون ۋ نىزىك بە ھەشتا سالتىك دەبوۋ ساز كرابوۋ، دانىشت. سىندوقەكەى كىردەۋە ۋ ھەرچى تىدداۋو ھەلپىشتە ئىۋ داۋىنىيەۋە. لەۋ نىۋەدا ەلى "يە درىژ ۋ ئ ۋ مىندالەكەشى ھاتنەۋە مائەۋە. ەلى كە مرىمۆكى دى گوتى:

- دايە، ئەۋە چ دەكەى؟

مرىمۆك بە توۋرەيىيەۋە ئاۋرى دايەۋە ۋ لىي مۆر بۆۋە.

عەلى دووپاتەى كردهو:

- دايە، ئەوان چكارىيان بە سەر وردەوالە و مت و موروروى تۆو نىيە. ئەوان كورتان و پەلاس و جىوبان و بەرە و پىخۆر و مانگا و مەر و مالأت و قاب و قاچاغيان دەوى. ئەو زىل و زالەى تۆيان بۆچىيە. ئەوانە لەسەر جىي خۆيان دانىو و سندووقەكەشت پىو دە.

مرىمۆك جارىكى دىكەش ئارپى لى داو و بەوپەرى توورەپىيەو لىي مۆر بۆو. بەنرخترىن شتىكى ھەبىو، ئەموسىلەيەكى زىوى بە نەخش و نىگار بوو، كە براىى مېردى لەگەل مام خەلىل لە چەركەزەكانيان دزىبوو: "فەرمودەى پىغەمبەرى لەسەر نقيمەكەى نووسرابوو. ديارە دزىتىشە، بەلام ديسانىش متفەرک و پىرۆزە. ئەو ئەموسىلەيە لە ھەر مالىك بى، خىر و بەرەكەتى بەسەردا دەبارى. ھەموو ئەوانە لەجىي خۆى، يانى عادىل ئەفەنى ئەموسىلەيەكى زىو ھەلناگرى و نايبا؟ ديارە دەييا. ھەر دەبى بىشارمەو. " ئەو خەزىمە زىوئەى لە لووتى دەكرد و مىراتى نەنكى بوو: "ديارە ئەوئىش لە نەنكىيەو بەمىرات پىي گەبىو. عادىل چما خەزىمى ئاواى دەست بکەوى نايبا؟ خەزىمىكى گرانبايە. عادىل خۆ گەمژە نىيە. "

دوو لەچكى ھەورىشمىن. يەكىكىيان پرتەقالى و ئەويدىكە كەسك: "چۆن ئەوانە بەكارى بوو كەكانى عادىل ئەفەنى نايەن؟ دەى چۆن نايانبا؟ عادىل ئەگەر ئەوئەندە گەمژە و حۆل بوايە، چۆن ئەوئەندە دولەمەند دەبوو؟"

"ئەو ملوانكە كوورەكەيش لە زۆر زۆر كۆنەو مابۆو. كە بە دەستىيەوئە دەگرى وەك ئاو دەخزى و دەبرىسكىتەو. خودا دەزانى عادىل چاوى بەو بەكەوى بۆى شىت دەبى. چۆن ھەلناگرى و نايبا؟ چما شىتە؟..."

سى بازنەى شووشەى، يەكىكىيان زەردى زىرپىن، يەكىكىشان كەسك و ئەويدىكە سوورىكى ھەنارى: "باشە عادىل چۆن ئەوانە ھەلناگرى و نايانبا بۆ كچەكانى؟ بازنەى ئاواى لە كوئ و دەدەست دەكەوى؟"

كراسىكى ھەبوو ھەر زۆر لە مېژ بوو، ئى كاتى بووكىتييەكەى بوو مابوو. ھەر دوو سى جارىكى لەبەر كردبوو: "باشە عادىل چۆن ئەو كراسە نابا و نايكاتە بەر ژنەكەى؟"

دەرزىدانىكىشى ھەبوو لە چىوى كاژ داتاشرابوو، پىر لە نەخش و نىگار و سى دەرزىشى تىدا بوو: "يانى ئەو قوتووە دەرزىيە و دەرزىيەكانىشى بە كارى ژن و كچەكانى عادىل ئەفەنى نايەن؟ ئاى "عەلى" يە درىژى كەر!"

له سندووقه كهيدا چەند لەتە پەرۆی پەنگاورەنگی دەرھێنا لەگەڵ دوو لەچك، كە یەكێكیان پەر لە وێنە و ئەویدیكە شەر و دەر بوو. پێنج کووژەكەى شینیشی ھەبوو، كە بە داوھ دەزوویەکییەوھە كەردبوو. سندووقەكەى بۆنى دارە سێوی لێرەواری دەدا.

بەگومانەوھە سەیریکی دەرووبەری خۆی كەرد، دوایی بەخێرایى دەستیكى بێرە قوژینی سندووقەكە و پریسكەیهكى بچووكی ھێندەى چوار قامك كە توند لە جاویكى پێچابوو و لە مێوی گرتبوو، ھێنا دەرئ و لە باخەلئ نا. "عەلى" یە درێژ و ژنەكەى ئەو كارەى ئەویان نەدى. لەو پریسكەیهدا كە دەتگوت نوشتوویە، دە لیرە دراوی شارەبۆوھە.

دەرەگای سندووقەكەى پێوھە دا و وردەوالەكانى كەردە كۆشییەوھە و ھێنایە بەر دەرگا. پەرۆیەكى زۆر كۆنەى لەسەر عەرزەكە راخست و وردەوالەكانى لەسەر رۆكەرد. ئەوچار پێچایەوھە و بە داوھ بەنێك بەستى. ئەوئەندەى بادا و پێچای، پریسكەكە بوو بە گۆلۆ بەنێك. جا ئەوچارە دەبوو چ بكا و لە كوێى بشارتتەوھە؟ لە پێشدا بیری لەوھە كەردەوھە لە دووكەلکێشى كوانوھەكەیدا ھەشار بەدا، دوایی بەخۆی گوت نا دەیدۆزنەوھە و دەبیەن.

ماوھەىكى زۆر بیری كەردەوھە. ھەموو كەلێن و قوژینی مائەكەى ھەلسەنگاند، بەلام ھیچ كوێى نەدۆزییەوھە. دواى لە ناكار بەبیریدا ھات كە دەبێ چ بكا. لەبەر چاوى بوو. بۆ ئەوھى لە ھێلانەى پەرەسێلكەكانەوھە جیقنە نەكەوێتە خوارەوھە و ولاتەكە پێس نەبێ، عەلى لەتە تەنەكەیهكى لە بنەوھە بۆ ھەلئاسیبوون. ئەگەر پریسكەكەى لەوئ دانابایە كەس نەیدەدى، بەلام خۆ دەستى نەدەگەشتى لەوئى دابنئ و ھەر "عەلى" یە درێژ دەستى دەگەشتە مێچەكە، ئەدى چۆن دەكرا داوا لەو بكا ئەو كارەى بۆ جێبەجێ بكا؟ لەو ماوھەیدا نە عەلى دواندبوو و نە خەلكى ناوایی و نە ھیچ شتێكیشى لەكەس وێستبوو، كەچى ئەمجارەیان چار نەبوو. شتێكى واش نەبوو لە بن پێى خۆى دابنئ و بچتە سەرى. كۆتەرە دارێكیان ھەبوو، بەلام قەوھى پێى نەدەشكا ھەلێگرئ و بیھێنئ.

پریسكە بە دەستەوھە و چاوى لە چاوەكانى "عەلى" یە درێژ بێ. عەلى لە تەنیش تەنەكەى ناگەردانەكەوھە خەرىك بوو جێبەجێ ھەلئەكەند. ئەلیف و مندالەكانیش یارمەتییان دەكەرد. قەرار بوو ئارد و ساوارەكە لەوئ گەسەر بكەن و عەلیش مریمۆكى نەدەدى كە چاوى تێوھە بریبوو.

مریمۆك وا شلەژابوو دەتگوت ئیستا نا ئیستا دەگەنئ و دار و نەدارى لە چنگى دەرەدێن. وردە وردە بەبێ ئەوى بۆخۆى ئاگای لئ بئ، لە عەلى كە خەرىك بوو بە پاچ عەرزەكەى دەكۆلئ، چووە پێشەوھە. ئەوئەندە چووە پێشەوھە رێك لەبەردەمى عەلى راوێستا. ئەو پاچەى عەلى بەرزى كەردبووھە

دایهینابایهوه، کارساتیک دهقوما. که مریمۆکی لهبەر پاچهکه بینی، گۆرانندی: "دایه، شهوه بۆچی هاتوویه بهردهم شهو پاچه؟ چیی وای نه مابوو وهتهپلی سهرت بکهوی."

مریمۆک بهبی شهوهی وهسهرخۆی بیئی، یهك دوو ههنگار كشایهوه و سهیرئیکی كۆپهكهی و پرئیسكهكهی دهستی كرد و چهند جارێك دروپاتهی كردهوه.

عهلی نهیزانی چیی دهوی. دواپی مریمۆك پرووی خۆی ههلاویشته و چووه پێشهوه و مهچهکی كۆپهكهی گرت و بردییه بن هیلانهی پهپهسیلكهكه و به ناماژه داوای لێكرد پرئیسكهكهی بۆ لهوی دابنی.

عهلی به پێكهینهوه پرئیسكهكهی له دایکی وهگرت و له نیوان میچهكه و تهنهكهكهدا جۆرێك جێی بۆ كردهوه چاو نهیدهدی. گوتی: "ناوا باشه دایه؟ كس نایبینی."

مالی بنیادهم بهگیانییهوه بهستراوتهوه. مریمۆك بۆ یهكهمین جاری بوو بهزیبوو و شتیکی له كۆپهكهی ویستبوو. بهیهکی كال له لیوی گهرا. چووه قوژبنیکی دیکهی ژوورهكه و كراسهكهی داكهند و به دهززی و دهزووهك كه پێشتر نامادهی كردهبو، پرئیسكه له میوگهراوهكه له بن باخهلییهوه دووری و كراسهكهی لهبەر كردهوه.

عهلی ئارد و ساوار و كوپه پۆنهكه و مهنجهل و قاپ و قاچاغهكهی خسته نیو شهو قوولكهیهی ههلیكهندبوو و سهیریشی به پوش و گهلا و كهولی بز و مهپ داپۆشی و جارێکی دیکهش دار و چرپی لهسهر دانایهوه و شهوجار خۆلی پێدا كرد. ئهلیف سهه گلهكهی سواخ دا و بۆ شهوهی سواخهكه زووتر وشك بێتهوه، ئاگرئیکی لهسهر كردهوه.

جا شهوجار نۆزهی دانهویلهی عهمباری بوو. عهلی نهیدهزانی چ بكا. دهلێن بهندهی خودا تا لێی نهقهومی، ههزهرتی خدر بههاناویه نایه. دهسبهجی بهمیشكیدا هات كه وا باشتره قوولكهیهكه له عهمبارهكهیدا ههلكهنی و ههموو دانهویلهكهی لهویدا بشارتتهوه.

ههرچی توورهكه و گۆنیی دانهویله بوو هینایانه دهروهه و مریمۆكیش لهوكارهدا یارمهتیانی دا. عهلی ههتا نیوهپۆ قوولكهیهکی له عهمبارهكهدا ههلكهند و تهختی قوولكهكهی به چیلکه و چۆ داپۆشیو. به نهستووری كای لهسهر پۆ كرد. گۆنییه دانهویلهكانیان برده نیو قوولكهكهوه و به یۆنجه و كا دهووشتیان داپۆشی. جیویان و دهستهنوین و ههرچی دار و نهاریانه ههموویان به یهكهوه لهوی دانا. كا و یۆنجهیان بهسهردا كردن و سواخیان دا. نیو مالهکیان و ههموو سندووق و قهرتالهكان بهتال بوون.

له دهروهه، مهشكهیهکی دار مابۆوه، كه قهوزهی گرتبوو و كهسك دهچۆوه و ناوی دهدهلاند. لهگهلا قاپئیکی مسی و قابلهمهیهکی رهش و دوو كهوچکی چیتی و قاپئیکی

شيوخواردن و لەسەرە لەتە پەرۆيەك، هێندى ساوار بۆ خواردنى دوو رۆژان لە گەل لويچىك خوى و بەرە كۆنيتك لەسەر عەرزەكە...

"جا ئىستا با عادىل ئەفەنى بى و ھەر ھەموى پامالى و بيبا..."

مابۆھ شاردنەوھى ئاژەلەكان. ئەوھ لە ھەموى گرنگتر بوو. عادى بە تەنى ئەوھى بۆ چار نەدەكرا. دەبوو بەھەموو خەلكى گوندى بېرىك لەوھ بكنەوھ. بە ئەلفى گوت: "بۆ كاروبارى مەر و مالاتەكە دەبى لە گەل خەلكەكە قسان بكم. ئەوھ دەچم و دىمەوھ." و لە مالى وەدەر كەوت.

ھەولئى لەوھ گەورەتر ھەولئى ھەسەن بوو. شقارتەكانى لە كەلئىنى ديارەكەدا شاردبۆھ. بېرى كردەوھ ئەگەر بىن و مالاكە بگەرئىن بە دلتىايىمەوھ دەست لەو كونەش دەئىن و شقارتەكان دەردئىن. غارى دا و لەبەر كونى ديارەكە داھاتەوھ و شقارتەكانى ھەلگرت و نايە باخەلئىمەوھ و چووھ دەرى. لە دەروھ بەفرىكى نەرم دەبارى.

ئىستا ھەسەن مالا و مالى دەكرد بۆھى شوئىتاك بۆ تاقەتكدردنى شقارتەكانى بدۆزئىتەوھ. لە پىشدا چەند جارئك بە دەورى مالاكەى خوياندا سوورايەوھ. جىيەكى دلتىاي نەدۆزئىتەوھ. نەنە مريتمۆكى چەندە پىتۆل بوو. وردەوالەكانى خوى لە چ جىيەكى باش شاردەوھ. كەس ئەقلى بەوى نەدەشكا. ئەويش دەبوو شقارتەكانى خوى لەوى شاردبايەوھ بۆھى كەس نەياندۆزئىتەوھ. بەشى سەت سالتان دەكرد. بەھەموو گوندەكە ئەوھندەيان شقارتە نەبوو.

خەريك بوو لە ترسانا دىق بكا. ئەگەر شقارتەكانى لە شوئىتاكى باش شاردبايەوھ و ئىدى نەچووبايەتەوھ سەريان، تىدا دەچوو. ئەوكات لە خەفەتان شىت دەبوو.

مالە چۆلەكان و رەوھەزەكانى پشت گوند گەرا و نەيتوانى شوئىتاكى قايم بدۆزئىتەوھ بۆ شقارتەكانى. ديارە لە قوونەبانى مالاكەيان شوئىنى واى لىبوو لە قوولكەيان بنى، بەلام جا فايەدى چى. مال و سامانى بنیادەم دەبى لەبەر چاوى خوى بى.

ئەويش وەك نەنكى لە بى ئۆقرەيیدا خەريك بوو دەتەقى. پى و ابوو ئىستا نا ئىستا دەگەنى و شقارتەكانى لە باخەلئى دەردئىن. لە ئارەقەدا خووسابوو. لە خەفەتان خەريك بوو بجنكى.

بە گوندەكەدا دەسوورايەوھ. گوندەكە وەك پورەى ھەنگى لىھاتبوو و ھەر كەسە و بۆ ئەوھى خۆشەويستىرەين و بەنرخترەين شتەكانى لە جىيەكى قايم و دلتىا تاقەت بكا و كەس دەستى وئيان رانەگا، لە ھەول دابوون.

•

حەسەن گۆندەكەى سەنگ و سووژن دابوو و هیچ كوئى نەدۆزىيۆو بۆوئى سامانە گرانبايەكەى لى بشارىتەو. بىستىك بەفرى لەسەر كەوتبوو. بە ھەناسەساردى گەرايەو و لارەمل لەبەر بەفرەكە لە گۆشەيەكى مائەكەيانەو پراوەستا. باشە نەدەبوو ھەروا لە باخەلدا بن؟ ھەر دەستىشى لەسەر ھەلنەدەگرتن. ئەى شەوى كاتى خەو چى كردبايە؟ نەگەر داىكى دىتباى و پرسىباى حەسەن ئەو باخەلت بۆا ھەلتۆقيو؟ چىي گوتبا؟ ئەى قورى كوئى وەسەر كردبا؟ دەرگوت شقارتەكان لە باخەلدا بوونەتە سكل و پسكو و دەيسووتىنن. ناخۆ باشتر نەبوو لە يەكئىك پىرسى؟ كەسئىكى لە گۆندەكەدا شك نەدەبرد متمانەى پى بكا و نەيتىيە گەورەكەى خۆ بۆ باس بكا. نەرى ئۆمەخان چۆن بوو؟ ناخۆ ئەويش بۆوئى نەدەبوو متمانەى پى بكا؟ خۆ ئەو ھەر دەيزانى.

دەستەكانى لەسەرمان شىن و مۆر ببوونەو. ھىچ چارى نەبوو جگە لەوئى متمانە بە ئۆمەخانى بكا و پىكەو ئەقلىيان بكەنە يەك و تەگبىرىكى لى بكەن. چووە ژوورەو، مائەكە نيوەتارىك بوو. ئاگرى ئاگردانەكە دامركابۆو و ئۆمەخان لە تەنیشتيەو سەرى بەسەر سىنگىدا شۆر كردبۆو و دەرگوت خەونووچكە دەيباتەو. حەسەن بەسپايى لىي چووە پىشەو و دەستى لەسەر شانى دانا و گوتى:

- خوشكەكەم، تۆزىك وەرە دەرى.

بەھيوايى و پارانەوئەكە لە دەنگىدا بوو.

پىكەو چوونە دەرى. دواى ئەوئى ھىندىك لە مائەوئەيان دوور كەوتنەو حەسەن پراوەستا و دەستى ئۆمەخانى گرت. گوتنى ئەو نەيتىيە گەورەيەى بەلاو ئاسان نەبوو. بە تەتەپەتەو گوتى:

- دەمەوى شتىك بە خوشكى خۆم بلتىم. ئەتۆ خوشكى منى. لەو دنيايەدا ھەر تۆم ھەى.

ئىمە كەسمان نيە، وا نيە؟

ئەو ھالەتانەى حەسەن ھەميشە ئۆمەخانى دەترساند. ئەوجارە زياترىش ترسا.

- دەمەوى شتىكت پى بلتىم.

ئۆمەخان ھەم دەيزانى دەيوئى چىي پى بلتى و ھەم كىچىشى لەكەولتى كەوتبوو.

حەسەن دەنگى خۆى گر کرد و گوتى:

- ئەگەر ئەو بە يەكئىك بلتى سەرت ھەلنەدەقم. تىتۆل تىتۆلت دەكەم.

ئۆمەخان لە ترس ئەو ھەرەشەيەى لەرزى و لەسەرەخۆ گوتى:

- نايلىم. بە كەسى ناليم. بۆخۆت دەزانى كەس قەسەم لەزارى نابىستى.

- ھەسەن بە مەتەنەو لىي چوۋە پىشى و بە سرتەيەك پىي گوت:

- دەزانم. ئەو شەمچانە لە كۆي بشارمەو؟ چىي گەرام لەو بەقورې گىراوۋەدا شۆنىيەك نەدۆزىيەو. خۆ عادىل ئەفەنى بىت و بىيانىنى لىميان دەستىنى... دايەك و بابىشەم پىيى بزانن... ئەگەر گوندىيە كانىش چاويان پىيان بگەوئ تالانى دەكەن.

- نۆمەخانىش داھاتەو و بە سرتە شىيەك پىي گوت:

- بەتالانى دەبەن. ئەي لە كۆي تاقەتيان بگەين؟

- ھەر لەوئ لەسەر بەفرەكە دانىشتن. بەفرەكە يەك پشوو دەبارى. ماوئەك سەيرى يەكترىان كەرد. دوايى نۆمەخان سەرى ھەلپىي، روانىنەكانى شەلەژابوون. بىزەيەكى ھاتى و گوتى:

- ئەھا، دۆزىمەو.

- سەرى بەرەو لاي چەپ وەرسووړاند و گوتى:

- ئەلپەرە...

- ناماۋەي بۆ ئەو دارە چنارە كەرد كە لەو سەرى ھەوشەكەيان بوو:

- قەلشتى ئەو دارە. كەس فەكرى بۆي ناچى.

- ھەسەن كې بوو و سەيرى دارەكەي كەرد. دوايى پرسى:

- يانى كەس ئەقلى بەوە ناشكى؟

- نۆمەخان پىي داگرتەو:

- ئەقلى ھىچ كەس....

- ھەسەن لە جىي خۆي ھەستا:

- نەتۆ لپەرە پراوۋەستە. با مەن بچەم سەيرىيەك بگەم. ئەگەر يەككە ھات زوو ناگادارم بگەو.

- بە پارىزەو بەرەو دارەكە چو. چەند جارەك بە دەورى دارەكەدا خولايەو. بە غاردان بەرەو نۆمەخان گەرايەو:

- قەلشتىيەك قوولتى تىدايە.

- نۆمەخان لەخۆيايىنە گوتى:

- خۆ ئەمەن ھەر دەمزانى. بۆيە گوتم:

- ھەسەن ئەو خۆتارىفكەرنەي ئەوئ لە دل گران ھات:

- بۆخۆشەم دەمزانى بەس دلم قايل نەدەبوو. دارەكە لەبەر چاۋە.

ئۆمەخان:

- دەي باشترە كە لەبەر چاوانە. چون كەس فكري بۆ ئەرە ناچى ئىمە شقارتەكانمان لەويدا شاردىتەوه.

برووسكەيەكى شەيتانانە لە چاوەكانىيەوه هەستا.

حەسەن:

- كەوابوو نابى كەس مانىينى كە دەچىنە بن دارەكە.

ئۆمەخان كە چاوى لە چاوانى حەسەن پرېبوو پرسى:

وا باشترە نىيە راوەستىن تا بريت تاريك دەبى؟

- با ئىستا بەلاى دارەكەدا هەر نەچىن و كەس سۆسەى نەكا.

ئۆمەخان:

بە رۆژيش ناگامان لە دارەكە دەبى بۆهەى نەگەر يەكىنك لىتى چوو پىش، دەسبەجى دەچىن و شقارتەكان هەلەدەگرين و رادەكەين.

هەر دوو كيان نىگەران و بى ئۆقرە لە ئەنىشت يەكترى دالغەيان لى دابوو. جار و بارە پىدەكەين و جاروبارىش خەفەتبار و جارجارەش بەترسەوه و هيندى كاتيش شاد و دلخۆش، چاوەرپى شەوداهاتنى بوون. نوقمى چىژ و كەفوكولى نەئىنيە هاوبەشەكەيان بوون.

"عەلى" يە درىژ چەند سەعات دواتر گەرايەوه مالى و بە ژنەكەى گوت:

- شوئىنىشمان بۆ شاردنەوهى مەر و مالاتەكان دۆزىيەوه. پىراردە بىيانبەينە ئەشكەوتى پەرييان. ئەو شەكەوتە جىي هەموو ئاژەلەكانى گوندى دەبىتەوه. تەنانەت بەشى مەر و مالاتى پىنج گوندى دىكەش دەكا... هيشتاش شوئىنى هەر دەمىنى. كا و تفاقيشيان بۆ دەبەين. هەر رۆژەى پىنج كەسى ئاوايى بە ئۆرە دەچىنە ئەوى و تاقەتيان دەكەين.

ئەليف:

- ئەي چۆن مانگاكان بدۆشين؟

عەلى وەلامى دايمەوه:

- هەر كەسە و دەچى و ئى خۆى دەدۆشى. بىرمان لەوێش كردووەتەوه. ئاژەلەكان دەرەكە دەرى. شەو دادەهات. گوندەكە دەتگوت چۆلە، بەلام لەو گوندە چۆلەدا دواى ئەو فیل و گزەيەى لە عادىل ئەفەنىيان كەردبوو، شەپۆلى شادى و خۆشى مالمومال دەرۆسى. خەلكەكە و پشیلە و سەيەكان نەبى زىندەوەر لە گوندەكەدا نەمابوو. نە بزنىك، نە گامىشنىك، نە ئەسپىك و نە گۆتەرژىك و نە

مریشکیتک و نه کەلەبايێک... ماله کانیش چۆل چۆل بوون. جەوالەکان بێ ئارد و ساوار و کوپەکان بێ یۆن مابوونەوه. لیفە و دۆشەگ و قاپ و قاچاغ لە گۆرێ نەمابوون. لە هیچ کوتی دنیایە کەس گوندی ناوا هەژار و دەستکورتی نەدیوو. سەر و پوخساری خەلکە کەشی چلکن و شپ و شپرتو بوو، بەلام تەنانت لە قاتی و قریبە گەورەکانیشدا نەبینرابوو خەلکی ئەو گوندە هیندە پرووت و پەجال بن. منداڵ و پیرمێرد نیوە پرووت بوون و هەمووش پێخاوس.

تاشباش نۆغلو هەر وەک جاری جاران جلویەرگی لەبەر کردبوو. دەستیشی لە مائی خۆی نەدابوو. هیچ شتیکیشی نەشاردبوو. ئاژەلەکانیشی نەبردبوو نەشکەوتی. خەلک بە دەستییهوه و لە داخی ئەو کارانەیی خەریک بوو شیت بن و کوێخاش وەخت بوو لە داخانی بدری. کە لە مائی دەهاته دەری هیچ کەس سەیریشی نەدەکرد و تەنانت ئەزەیتیشیان دەکرد. گوندییهکان دەیانگوت: "ئیمە بە عادیل دەلێن، بام، ئەوانە خاوبێداو و دەولەمەندی ئەو گوندەن. ئەو تاشباش نۆغلوە ملیۆنەری هەموو گوندەکانی پشت تۆرووسە. تاشباش نۆغلو رێک وەک نەملیزادە کەمی نانائۆلییه کە چل باری ئیستری هەر زێر هەیە. کوێخا بە کوێخایەتییه کەمی خۆی کەر لە مائی بکەوی ددانی دەشکی. ئەه، بچن سەیری بکەن." دەیانگوت: "خودا بباتەوه تاشباش نۆغلو. خودا غەزەبت لی بگری. لەوێتا هەیە هەروا کەللەرەق بوو."

ئەگەر یەکیەک دەهاته نێو گوندە کەوه و دەچووە مائی، کافریش بوايه ئاور لە جەرگی بەردەبوو. کوێخاش مالا بە مالا دەگەرا و دەیگوت: "نافەرم، نافەرم، ئەگەر دێیەک خەلکە کەمی ناوا یە کدەنگ و یە کگرتوو بن و قسەیان تێدا راوہستی، هەتا هەتایە، هەر دەمیێن. کوێخای گوندیکی ناوا وەک پاسەوانە کەمی بەر دەرگای بەهەشت وایە. نای بارەقەللا بۆ نێو. بارەقەللا گوندییهکانی من. ئەو هەموو کەلپەل و قاپ و قاچاغ و لیفە و دۆشەگ و دانەوێڵەیان چ لی کردوو؟ هەر دەلێی عەرز زاری داچیریو و هەلیلووشیون. جا با ئەوجار عادیل ئەفەنی هەر بێ و با بزانی ئەنگۆ چەند هەژار و دەستکورتن و بلێ، ئەو لە قەرزێ خۆم خۆش بووم. نەمسالیێش نەیدەن، سالی داهاووش نەیدەن، هۆ سالە کەمی دیکەش خودا کەریە." ئەوێ تۆزێک پیاوہتی هەبێ، لەو زیا تر هیچ نالی.

کوێخا پێدە کەمی و گوندییهکانیش وێرا ئەو نوقمی شادی بوون. "هەروەها، ئەگەر عادیل ئەفەنی بێ و بەو حالەوه بتانیێن دەلی:" "هەو جێتان بە چی هەیە داوا لە من بکەن. هەر شتیکتان بۆی بە قەرز دەتاندەمی." و دەشلی: "لە خراپی و نارەسەنیتان نییە قەرزە کەتان نەداوہتەوه، دیارە لە نەبوونی و هەژاریانە." خەلکی شاری هەر رێک گەمژەن. ئەو

چووزانى ئىنمە چىمان ھەيە و چىمان نىيە و ناوا شاردوومانەتەو. ھەر ئەقلىشى پىيى ناشكى. عادىل ئەفەنى سەبەننىش نەيە، دوو سەبەر ھەر دى. خۇتانى بۆ نامادە بىكەن و گالتە بە ئەقلى بىكەن و تۆلەي خۇتانى لى بىكەنەو. بۆتان دەردەكەوئى چ كوئخايەكتان ھەيە."

نەو شەو گۈندەكە جىئىنى بوو. ناشقەكەچەلە لە مالاكەي كوئخا بەسۆزترىن گۆرانىيەكانى خۆي چىپىبوو. مچە زەردىش بە تەنەكەيەك تەپلى بۆ لىدەدا و "دووردومان" ىش زورپناي دەژەنى و گەنجەكانىش سى پىيى و شىخانى و فەتاح پاشايى ھەلدەپەرىن. مرىمۆكىش سەرەپاي ھەموو توورەيى و قار و قىنەكەي چىيى نەمابوو ھەستى و بە ھەوای شىخالى كورەكەي ھەلپەپرى. چىيى نەمابوو زار بىكەتەو و لەگەل كورەكەي و ھەموو گۈندىيەكان ناشت بىتەو و قسە بىكا و بلى:"ئەو لىتان خۆش بووم. بىيادەم چەندەي خرابىش بى، چەندى زالىشىش بى، لايەنى باشىشى ھەر ھەيە." بىرى دەكردەو:"ئەو مام خەلىلە داماوە لەو تۆف و وەيشوومە و بەفرەدا بۆ كۆي چوو؟ خۆزگە دۆزىبايانەو و ھىنابايانەو."

ھەسەنىش بەشدارى شادى و خۆشەيەكە بوو. يارىي دەكرد و پىدەكەنى، بەلام ھۆشى ھەر بەلاي شقارتەكانىيەو بوو كە لە پەرۆيەكى پىچابوون و لە قەلشتى دارەكەي نابوون. جار و بارە بەسپايى فیزمالكى دەدايە و خۆي دەگەياندەو دارەكە. دەستى لە قەلشتەكە دەنا و لە مانى شقارتەكانى دلىيا دەبوو ھەو و دىسان بە غاردان دەگەرايەو و بە گيان و بەدل بەشدارى خۆشەيەكانى نەو خەلگە دەبۆو.

شەوگار شەق بىبوو. ھەسەن خەوى لى نەدەكەوت. جارى جاران تا سەرى لەسەر بالىفەكە دادەنا خەوى لى دەكەوت. لە فەكردا بوو. فەكرى زۆر ئالۆز بوو. نەكا يەكەكە لە كاتى شاردنەو ەياندا ئەوى دىتەي... لە كاتى شادىيەكەدا دەجاران چووبوو دەرى. نەكا يەكەكە وەشۆيىنى كەوتەي و شۆيىنى شقارتەكانى پى زانىبى. ھەر بەراست ئۆمەخان بە كەس، بە دايكى و بابىي نەدەگوت؟ نە نەو باسى ناكە. ئەگەر پىيى خۆش بوو شقارتەيەكىشى دەدەمى. نەو فەكرەي پى خۆش بوو. ئۆمەخان لە تەنىشتىيەو نوستىبوو. ھەولتى دا بەخەبەرى بىيى. كچە بەخەبەر نەدەھات. نغورچەكەيكى لە باسكى گرت. كچە كە زىراندى ھەسەن ترسا و گوتى:

- مەقىيئەنە. ئەمنەم. ھەستە. قسەيەكم پىتە.

ئۆمەخان ماوہەكە ھەولتى دا تەواو ھەستى. ھەسەن پرسى: ھەستاي؟ ئۆمەخان بە رووگرۆيەو گوتى:

- ھەستام. دەي باشە چىت دەوى؟

ھەسەن:

- يەكەنك لە شقارتەكانت دەدەمى. نەگەر دەتەوى دووانىشت دەدەمى. نەتۆش بەلەين بەدە بە
كەس نالەيى. باشە؟...

ئۆمەخان تورپەيەكەى لەبەرچۆۋە و دلى خۆش بوو و گوتى:

- بە كەس نالەيم...

حەسەن بەسپايى و بەسرتە پىتى گوت:

- ۋەرە سەرىك لە دەرەۋە بەدەين بزانين كەس نەيىردوون؟

ئۆمەخان:

- لەسەرەخۆ، بەسپايى.

لە جىيەكەى ھاتە دەرئى و گوتى:

- بەبى دەنگى دەرگاگە بگەينەۋە. دايكەم زۆر لەسەر ھەست دەنوى. خەۋىشى لى

ناكەوى... بىت و بزانى...

ئۆمەخان دەرگاگەى كىردەۋە و ھەردووكيان چوونە دەرەۋە.

حەسەن دەستى برد و شقارتەكانى بەدەستەۋە گرت و دەستى پىدا ھىنان. دەستيان

ۋىنەكەوتىبوو. ئۆمەخان گوتى:

- نەمنىش با دەستيان لىدەم.

حەسەن:

- نايەوى. لە جىيى خۆيانن. با زۆر رانەۋەستين.

ئۆمەخان:

- دەى، نەمنىش ھەزم لىيە دەستيان لى بەدەم.

حەسەن كەيفى بەو پىداگريەى ئۆمەخان نەھات. بىرىك بەغىلىيى ھات، بەلام خۆ قوتوۋە

شقارتەيكە ھى ئەو بوو. بە تورپەيەۋە بۆلەندى:

- دەى ھا. ۋەرە بىيىنە، بەلام زۆر نا. خىراكە.

دواى ئەۋى ئۆمەخان دەستى لە قەلشى دارەكە دەرئىنا، حەسەن جىيەكى ئەۋى گرتەۋە و

نەوجارەيان ماۋەيەكى زۆر دەستى لەسەر شقارتەكان دانا.

ھەتا بەيانى ھەر پەرۆشيان بوو و دلىان خۆش بۆۋە و ترسان و قسەيان كرد. چەند جارىك

چوونە دەرەۋە و دەستيان لە قەلشەكە نا و ھەركامەيان چەند ساتىك دەستيان لەسەر

شقارتەكان دانا.

حوسنى لە گۆشەى دىواره كەو وەك تارمايىك غارى دا. لە تاريكايى شەو كەدا و لە ژيژ رووناكايى بەفرە كەدا، چوونە نيۆ باوەشى يەكتەرەو و بوونە يەك. وا تىكا لاڤوون، وەخت بوو ئىسقانەكانى يەكتەر بشكىنن.

برێك دواتر لێك جوێ بوونەو. پەجەب لە پيششەو و حوسنى بە دوايدا چوونە نيۆ مائە چۆلە كەو. ئاگرێكى نيلدراوى سوور لە ئاگردانە كەدا بوو كە تيشكە كەى ژوورە كەى رووناك كردبوو. لەبەر سوورايى ئاگرە كە ھەروا، برێك بەرەو پيششەو داھاتبوو و پراوەستابوو و نووكى قامكە گەورە كەى لاقي خۆلە كەى بەر ئاگردانە كەى تىك دەدا.

رەجەب بێ جوولە پراوەستابوو و سەيرى دەكرد و شيلە بزەيەكى لەسەر ليتوان بوو و شای بە سەپان نەدەگرت. دەتگوت بارێكى قورسى لەسەر شانى لاچوو، بەلام خۆشى نەيدەزانى نەو بارە قورسە چ بوو؟

ئاگرە گەورە كە نيۆ ژوورە كەى وەك چلەى ھاوينى گەرم داھيتنابوو. شەويكيشيان لە مەزراى چوكووراوا حوسنى ناوا ديتبوو. نەيانزانيبوو جەستەيان چۆناوچۆن بە خاكە نەرم و گەرمە كەى كێلگە پەمۆكەدا رۆچووبوو. كە وەخۆ ھاتبوونەو ھەموو گيانيان بە خۆل و قور سواخ درابوو. ھەر لەوى لە رووبارە كەى تەينشت خۆياندا خۆيان شوشتبوو و لەش پيسسيە كەيان دەكردبوو. نەو كات لە ئاوە كەدا ھەستى شيتانەيان پشكووتبوو. ھەموو خەلكى ئاوايى بەوكارەى ئەوانيان دەزانى، بەلام گوڤيان پيى نەدەبزووت.

رەجەب دەستى حوسنى گرت و ھەليستاند. كچە لەسەر پييان خۆى پيى نەدەگرا و بەلادا دەھات. پەجەب ماوەيەك شانى گرت و بەپيۆھى پايگرت.

لهو حاله دا جهسته ماندوه که ی حوسنی جاریکی دیکهش بوو ژاپه وه و سه رله نوی دهستی کرده وه له له رزین و مچورکه ی چیژ. خوئی خسته وه نامیزی ره جهب. ره جه بیش خوئی دایه دهست نهو ویسته و دیسان له سر عه رزه که تلانه وه و گه وزین.

به ره بهری به یانی بوو که وه خو هاتنه وه له پیشدا حوسنی جلویه رگه که ی له بهر کرده وه. دیسانیش وه که جاری جاران حوسنی نهیده توانی سهیری ره جهب بکاته وه. پیتی وابوو بیت و دوائ نهو کاره سهیری چاوی ره جهب بکات، هه موو سیحری چیژه که یان به تال ده بیته وه و هه ر بویه ش بوو نهیده ویرا و هیچ نه شیده توانی غیرهت بنیته بهر خوئی. حازر بوو بمری و نهو سیحره به تال نه کاته وه.

ره جهب پیتی وابوو حوسنی وه که جاری جاران، دوائ له بهر کردنه وه ی جلویه رگه کانی ده رده په ریته دهره وه، به لام دیتی وه که جاری پیشوو هاته وه و له ته نیشته ناگردانه که دانیشته وه و چاوی پرپسه بلنسه ی ناگره که. سیبه ری مژله دریژه کانی که وتبووه سر کولسه کانی. روخساره ثاره که کردوه که وه که پشکو سور ده چۆوه و لیوه کانیشی ده تگوت ناگر و گوله هه نارن.

ره جهب چاوی لی نه ده تروکانه. چهندی وه بیری ده هات، هه ر له سه رده می مندالییه وه ناوا تاسه بارانه سهیری کردبوو. نیستا دیسان وه که جاری پیشوو چاوه ری بوو نهو قسان بکا. قسه کردنی نهو شیئی ده کرد، به لام چیی چاوه ری بوو حوسنی سه ری هه لئه هیئا بووه ی قسه یه کی بکا. ره جهب نهیده زانی چ بلئی. ده بوو شتی که هه ر بلئی. ده بوو قسه یه کی باش بدۆزیتته وه و بیلئی، به لام ده بوو چ بلئی و چۆنی بلئی؟

ناخربه که ی دلئی توند بوو و وه که مندالان به زمانیکی پسک گوتی:

- باش بوو... هه موو گوندیه کان.. نه مسال دوائ لۆکه چینه وه... هه لته گرم و ده تبه م بۆ

چوکوراوا....

حوسنی به بزه یه کی تژی له به خته وه ریبه وه چاوی برپبووه ناگره که وه.

- چوکوراوا له گونده که ی خو مان باشتره... لهو تۆف و سه رما و سه خله ته دا ناکری

برۆین... نه گه ر به توئی پاییزی دوائ په مۆ رنینه وه نیدی ناگه ریینه وه ناوایی. نه من ده به شوفیری ته راکتۆر. پارهی زۆر به شوفیری ته راکتۆر ده دن. سه رته قه یه کی لی ده که م. وه ستا حه مید گوتی: به دوو سالان ده تکه مه شوفیری ته راکتۆر. چما ده کری لهو زستانه ره ش و وه شوو مه یه دا وه ده رکه وین و برۆین. گورگی گورگ ناسایی سه ر له لانی خوئی ناهیتیته ده ری. خو ت باش ده زانی. له ریگیاهه ره قه لدین و ده مرین. لهو به فر و بۆرانه دا چما ده توانین نهو

چيای تۆرۆسە بېرىن و بە سلاّمەتى بکەينە چوکورواوا. لىگەپى با بەھار و ھاوین بى، جا ئەوکات...

چارى لە ئاگرە دامرکاوه که بریبوو، بە بزەيەکی بەختەورانهوه و نەرم و نیا، بیدەنگ ببوو و دەتگوت ھەر لەویش نییە.

رەجەب ھەستا. ئەویش بزەيەکی لەسەر لىوى بوو... لەو ئاوردووهی لە گۆشەى ژوورە که بوو، چەند ويشکەلىكى ھەلگرت و خستییە سەر ئاگرە که. بۆنىكى تال و مزرى لى ھەستا. گەراپەوه و لەسەر جىي خۆی دانیشتمە. ساتىک دواتر ھەستا و ھات و بن گوێچکى حوسنى پامووسى. گەرمایەکی خۆش دەجەستەى حوسنى گەرا. بەرەو ھەژانىكى شىتانه بالى دەگرت. وردە وردە سىحرىک ئامىزى پىدا دەکرد و ئەوى بەرەو بەھەشتىكى تۆی لە بەختەورى بەلکیش دەکرد. رەجەب بە بزەيەکەوه گوتى:

- بەيانی عادیل ئەفەنى دى. بە پەنجا جەندەرمەوه. ماڵ بە مالى ئاوايى دەگەپى. دەستى لە گونى بارگىنيشمان گیر نای. بە سەرسوورپمايیەوه و بە توورپەيەوه ھەر ئاوپ لە پشتمەوى دەداتەوه و ملی رینگايە دەگرى و دەروا. دواى ئەوه... ئەوپەرەکەى سالى داھاتوو بە قەرز شتمان ناداتى. خۆ دووکاندار لەو دنيایە نەپراوەتەوه. دیتت گوندی چۆن ھەموو شتەکانیان شاردەوه، بەلام ئیمە ھیچمان نەبوو بيشارينەوه. ئەمن ھەرچى گەرام دەرزىيەکیشم نەدۆزىيەوه بيشارمەوه... زۆرم پى ناخۆش بوو... تا ئیستا ھەژارى ئەوئەندەى کار تینەکردبووم. چىي چارم گىرا ھىچم نەبوو لە عادىلى بشارمەوه... زستانی داھاتوو ئیمە لە چوکورواوا نايەينەوه. ئەمن دەبە شوڤىرى تەراکتۆر. لىفە و دۆشەگ دەکرم و سندووقىكى ئاوتنەدار و رادوى و... ئەگەر پۆژىکیش عادیل ئەفەنى ئەوتنەدر ھات و بەردەرکى بە خەلکى گوندە که گرت، ئیمەش ئەوکات شتىکمان دەبى بيشارينەوه. وا نییە؟...

چىي ئەو زیاتر قسەى دەکرد، روخسارى حوسنى گەشتەر دەبۆوه. ئەویش شادییەکەى حوسنى دەدى و یەك پشوو قسەى بۆ دەکرد.

رووبارىكى بەخۆپ و شلەتین، بە بن دار چنارە بەرزەکان و بەسەر چەوه سپی و درەوشاوەکاندا لووزەوى بەستووه و حوسنى خۆی تىدا دەشوا و جەستەى لە نىو ئەو بەختەورەيە پروون و پەوانەدا دەتۆیتەوه.

- لە چوکورواوا باغى گەورە لىيە، پرن لە پرتەقالي زرد. باغى زۆر گەورە. شەويک لەو باغانەدا پايدەبۆيىرین. باشە؟...

روخساره نارەقە کردووە کە ی حوسنی وە ک گول پشکووتیبوو. چاوەکانی لە ناگرە کە بریپوو و بزە ی لە لیتوی نە دە پە وی.

- لەوانە شە هیچ چاوە پتی پاییز و لۆکە رنینه وە نە بین. لە مانگەکانی بە هاریدا، هەر لە جیژنە ی خدری زیندودا دەستی یە کتری دە گرین و بەرە و چوکور راوا تیی دە قووجیتین. هە موو ولات شین و گەش و نوقمی گول...

دەستی حوسنی گرت. حوسنی بە بی نە وە ی چا و لە ناگرە کە بتروو کیتن، پرووی تی کرد. پە جەب تیشکی بە ختە وە ریی لە روخساریدا دی و دلّی خو ش بوو. دەستی حوسنی توند گو شی و گە رمای نە و دە ستە هە تا ناخی رۆ چوو. گو تی:

- پە لە مە کە با بە هار بی.

حوسنی دە تگوت لە خە ونیدا قسان دە کا. دوو پاتە ی کردە وە.

- پە لە مە کە با بە هار بی. دە ی با بی.

هیوا و تاسە یە کی بە تە و ژم لە دە نگیدا بوو.

کە لێ بابی بە یانی خو یندیان. حوسنی هە ستا. چاوی لە عە رزە کە وە بریپوو و سیبە ر ی مژ لێ در یژە کانی دە کە و تە سەر کولمە کانی. دە ستیان لە نیو دە ستی یە کتری نا و وە دەر کە و تن.

- پە لە مە کە با بە هار بی. دە ی با بی.

لیک جوی بوونە وە.

به‌یانییه‌کی تاو و ساو بوو. ئاسمال شین و سامال بوو. شنه‌ی بایه‌کیش نه‌ده‌هات. به‌فر بی مەوداکه‌ی ده‌شته‌که ده‌بریسکایه‌وه. ده‌تگوت ده‌ریایه‌کی بی‌یواری تیشک به‌پیده‌شته‌که‌دا ده‌روا. گوندیه‌کان له‌پاناوکه‌کی گوندی و له‌به‌ر ده‌رگای مالان، لیژ و له‌وی پۆل پۆل کۆزیلکه‌یان به‌ستبوو. باس باسی عادیل نه‌فه‌نی بوو. هەر هه‌مووان باسی نه‌ویان ده‌کرد. وا برۆایان به‌هاتنه‌کی عادیل نه‌فه‌نی کردبوو ئیدی سات به‌سات چاوه‌پیتی بوون...

ناخۆ به‌راستی یه‌کێک گوتبووی دی؟ ناخۆ عادیل نه‌فه‌نی لێی پاسپاردبوون که‌فلانه‌ پۆژ و فیساره‌ سه‌عات ده‌گه‌می؟ هه‌رگیز، به‌لام باوه‌ریان به‌هاتنه‌کی کردبوو و بی‌پسانه‌وه‌ باسی نه‌وه‌یان ده‌کرد که‌ نه‌گه‌ر هات چ ده‌کا و چ نا‌کا. بریسکه‌ی شادی له‌چاوی نه‌و که‌سانه‌دا بوو که‌ فیلتیکیان کردبوو.

- بی‌ت و بی‌ و چاوی به‌و گونده‌ بکه‌وی ده‌لی: "وه‌یش خه‌لکه‌ داماره‌که‌ی "یالاک" خۆزگه‌ خیر و خیراتی‌کم له‌ شاری بۆ خه‌ ده‌کردنه‌وه‌ و بۆم دێنان. کۆره‌ ئیمه‌ گوندی هه‌ژارمان زۆر دیون، به‌لام چما گوند هه‌بوه‌ هێنده‌ هه‌ژار بی؟ نه‌من ده‌به‌م تنۆکی‌ک ئاو، نه‌گه‌ر داوای قه‌رز له‌ ئیوه‌ بکه‌مه‌وه‌."

- ده‌لی: "نه‌ریتان شکاندوه‌؟ قه‌یناکا، گه‌ردنتان نازاد بی. وه‌ختایه‌کی نه‌و گونده‌ هه‌ر هه‌مووی هه‌ژار و دامارو بی و ماله‌کانیشی نه‌وه‌نده‌ پرووت و چۆل بی، نه‌ریت چییه‌، دین و ئیمانه‌که‌شی پی‌خوست ده‌کا." نه‌دی، عادیل وا ده‌لی.

- دوایش ده‌لی: "وه‌رن له‌ ده‌وری خۆم خه‌ر بنه‌وه‌، گوندیه‌ چاره‌په‌شه‌کان، خه‌ر بنه‌وه‌ با به‌هه‌موومان ته‌گبیر و پاریه‌ک له‌و وه‌زع و ژیانه‌تان بکه‌ین و پێه‌ک بدۆزینه‌وه‌.

- ده‌ی. بلێی وه‌له‌یتی نه‌ویش بنیاده‌مه‌. نه‌گه‌ر دلێشی له‌ به‌ردیش بی، ده‌بیته‌ ئاو.

گوندييه كان دواى ئەمەى مارەيەك بەم شىۋەيە لە نىۋەپراستى گوندىكەدا قەسيان كەرد و چارەپى مانەرە، بەرەر باشوور، بەرەر دەرەمەى گوندىكە و روو و شارى داگەرەن. رېنگە ديار نەبوو و بەرەر دايىۋىشىبوو.

چارەپى رېتوارىك بوون كە لە خوارۆو، لە نىۋەمەلى چۆمەكەرە وەسەر بىكەرى. مەرىمۆك گەردنى درىژ كەربۆو و بە ھەمەو گيان ھەستەمە چارەپى بوو. لەسەر تاشەبەردىك دانىشتەبوو و دەتگوت ھەلۆيەكە و دەمەى لە شەققەى بلە بەدا.

تاشباش ئۆغلوش چارەپى بوو و دەيويست بزانى ئەم گەمەيە چىلى لى شىن دەبىتەمە. ناخۆ عادىل ئەفەنى بە دىتنى ئەم خانووە بەتالانە، پەروا بە ھەژارەيەكەيان دەكا؟ ناخۆ پىاويكى. ئاوا دىيادىدە و بە ئەزمەونى ھەك عادىل ئەفەنى ئاوا سووك و ئاسان ھەلەدەخەلتى؟ ئەم ھەر پى بنىتە گوندىكە، دەزانى گوندييه كان دار و نەدارى خۆيانيان شاردۆتەمە. گوندييه كان لەم جۆرە كارانەدا گەمە دەبن. لەوانەشە لە كەرتى نەبى و گەمەى بىكەن. ئىستە گونديكى ئاوا گەمە خۆى بە يارەيەكى. ئەندالانەمە خاڤلانەدووە. چار، چار، سەركەن، چەندەش دليان بەم گەمەى خۆيان خۆشە. بە ھەمەو ئەم كارانە وەكەيف دىن و لەمەى دليان بەمەش خۆشە عادىل ئەفەنى گوندىكە ئاوا دەبىنى.

"ئەمە وای دانىن عادىل ئەفەنى پەروا بە ھەژارەى گوندىكەش بىكا. ناخۆ لەمەردا مەتەنە و پەروا بە وەھا گونديك دەكاتەمە و بە قەرز شتيان دەداتى؟"

ھەتا نىۋەپۆيە ئاوا قەسيان كەرد و پايانبەرد و ھەللا و دەنگەدەنگيان كەرد و چارەپى بوون. دوا نىۋەپۆ وەرەز بوون. خۆشەيەكەيان پەويەمە و يەك يەك و دوو دوو بەر جادەكەيان بەردا و چوونەمە مەلەكانيان.

دەمەدەمە ئىتوارى، تەنيا مەرىمۆك لەمەى مابۆو و مەلى درىژ كەربۆو و چارى لە خوارووى دوورەدەست بېرىبوو. ھەتا خۆر ئاوابوو و تاريكى بەسەردا ھات ھەر لەمەى مايەمە.

كە تەواو ھىوا بپاو بوو، لە جىي خۆى ھەستا و خۆى دايە سەر وەكازەكەى و وردە وردە بەرەر مەلى كەوتە پى. لەبەرەخۆيەمە گوتى:

- باشە ھەر بەراست عادىل ئەفەنى ئەمەپۆ بۆ نەھات؟

بەيەكى ھاتى:

"چما ناچار بو ئەمەپۆ بى؟... پىويست نەبوو رىك ئەمەپۆ بى كە ئىمە دار و نەدارمان شاردۆتەمە. ئەويش بى.... لەوانەشە سەبەى بى، يان ئەگەر سەبەينىش نەيە، دوو سەبەى...."

مریمۆك كه یفی بهو چاوه پوانییه ی نه مپۆ هاتبوو.
نهو شهوه گوندیه كان ناسوده نووستن. كهس قریوه قریوی نه كرد و هاموشۆی یه كتریشیان
نه كرد و له دهوری یه كتریش كۆ نه بوونهوه.

كه په ی بهیانی له خهوی ههستان. دهیانگوت: "نیدی نه مپۆ هه ر دی..."
چهند ژنیک و له پیشیانوه مریمۆك چوون و له دهروهی ناوایی له سه ر پییه كه دانیشتن.
دیسانیش به ره بهری ئیوارى مریمۆك له وی ته نیا مایه وه و دوا یی خۆر ناوابوو و شهو به سه ردا
هات و خۆی دایه وه سه ر وه كازه كه ی و به ره و ماڵ بۆوه. دیسان به خۆی گوت:
"دیاره پیویست نه بوو نه مپۆ بی. سبه ی دی."

نهو شهوهش بی خه م لیتی نووستن.
به یان نهنگوت. به یانییه کی تاو و ساو بوو. ناسمان ساماڵ و بی په له بوو. مریمۆك له گه ل
مندا له وردكه و پیره ژنان چوه دهروهی ناوایی و له سه ر پیگه ی شاری دانیشتن و چاوه ری بوو.

لەو کاتەوه مەپ و مالا تەکانیان بردبوو ئەشکەوتەکانەوه، گوندە کە حالەتیکى سەیری
 ھەبوو. مالا کان گەرم دانە دەھاتن. ھەر دەتگوت شتیکیان بزر کردوو. لە مالا وشک و برینگ
 و بەتالەکانیان دەترسان. تەنیاى و غوربەتیک بەرۆکیان گرتبوو وەك بلیى لە چول و چیا یان لە
 ناخى دارستانەکاندا سەریان لى شىوابى.

مریمۆك گۆلكە قارەبیە کەیانى زۆر خوۆش دەویست. زۆر غەریبى کردبوو. ئەگەر ئەو
 تاسەبارىیەى خوۆ ئاشکرا نەدەکرد و بەرەو ئەشکەوتان ملی پێیەى نەدەگرت، ھەر لەبەر ئەو
 گەنجینەى بوو کە لە ھێلانە پەرەسێلکە کەدا شار دەبوو یەو. لەوێ مالا و سامانە کە لە
 ھێلانەى پەرەسێلکە و لەبەرچاوى خوۆ بوو، تىنى لە دلى دەگەرا. لەبەرە خوۆیەو
 دەگوت: "ناخ، خوۆگە ئەو تووک لىکراوہ بى و پرواتەوہ و نەجاتمان بى."

رۆژتیکیان کەرەى بەیانى دیسان لە مالا کەى ھاتە دەرى. ھەمووان پێیان وابوو وەك
 جارەکانى پێشوو، دەچیتەوہ دەم پێیە کە و لەوێ دادەنیشى و چار دەپێتە پێگا کە. کەچى
 دیتیان بەرەو لای دارستانە کە وەرسووپایەوہ و بەرەو ئەشکەوتان دەچى. منداڵە وردکە
 کەوتنە شوینى. سەردەستەى ھەمووان ھەسەن بوو. ژنەکانى ئاواى دیتیان و ھەمووان
 وەشوین مریمۆكى کەوتن. مریمۆك لە دارستانە کە پەرپەوہ و گەیشتە ئەشکەوتى
 پەریان. لەوێ چەند ئافرەتیک خەریكى دۆشینى مانگاكان بوون و چەند پیاویکیش
 تفاقیان بە ئاژەلەکان دەدا. بە زمانى ئاماژە لەو ژنە گەنجەى خەریكى دۆشینى بوو،
 پرسی ئاژەلەکانى ئیمە لە کام کوۆز و ژنە کەش شوینە کەى نیشان دا. مریمۆك کە چووہ
 نىو کوۆزە کەوہ، ھەوايە کى گەرم و دەمچاوى کەوت. بۆنى گەغەشامى - کە ھەر لە بیریشى
 نەما بوو - لىووتى پى کرد. گۆلكە خەنەى لە گۆشەى کى کوۆزە کەوہ لەسەر یۆغە کە

خوتېبوو. لهو تاريك و پرونده دا جوانتر ده هاته بهر چار. چووه پيشي و سهرى گولكه كى له باوهش گرت و هدر دور چاوه كانى ماچ كرد. گولكه كه هستا.

مريتموك خو نه گهر سويندى نه خوار دبايه كه تهنانت ميرووليه كى نهو گوندهش چييه نه دويني، به دلتيايه وه گولكه كى هدر ده دواند و ده يگوت: "به قوربانى گولكه كى خوځم بم." بوى كرده وه: "نهو نه شكه وتانه هى كين؟ هى خدا گه وړه كه مانه." كه واپوو ديتوانى له گهل نه شكه وتنه كان قسه بكا. هوزى پيريانېش لهو نه شكه وتانه دا بوون و له وانهش بوو هدر نيتستا ژنه كى نه حه شيت له تهنشتييه وه بى. گوتى:

"كوزه كان، كوزه كان! نهى كوزه كانى خوداى گه وړه، نهى نهو كوزانهى خدا نتيوهى به پيرييه كان به خشيوه. نه من زور غه ريبى نهو گولكه خه نيه يم كړدبوو. كه س نادوينم. گولكه خه نيه كه ش نادوينم. له گهل نتيوه مه. نهى كوزه كان. خدا بوئى گولكه خه نيه كه له ماله كان نه برى. توخوا وا نيه كوزه كان؟ گولكه خه نيه كه كى منيش دلى بو نيمه توند بېوو. نهى كوزه، له گهل تومه، نهك له گهل گولكه خه نيه كه، ليگه رى با نهو كابر ا هيچ و پوچه بى و پروا جا نه من گولكه كه م هه لگرم و بيه مه وه ماله وه. خدا بتپاريژى كوزه كه."

چهنه جاريك له دورى گولكه كه گه را و جاريكېش چاوه كانى ماچ كرد و گوتى: "خدا بتپاريژى كوزه كه. نهو گولكه خه نيه كه كى خوځم به تو ده سپيتم. نيتستا له وانهيه نهو كابر ايه هاتبېته گونده كه. با بجم بزانم."

له كوزه كه هاته دهرى. پينى واپوو هه موو ژنه كانى گوند له وېن. له بهر خو يه وه گوتى: "هه موو كه سيك گولكيكى خه نيه يي بوخوى هيه. سهريان بكه، بزانه چون به نه شكه وتى پيرييه كان و هربوون. كه چى جاران هيچ ژنيك زاتى نه ده كړد به لاي نيره دا بى. نهك هدر ژنه كان به لكو پياوه كانېش ده ترسان. نيتستا نيدى نهو ليره دانېشتوون. هدر نه و نه دهى ماوه ته وه گونده كه هه مووى بېننه نيره."

وه رى كه وت. مندا له كان به شويتنييه وه بوون و حه سمن له پيش هه مووانه وه. مريتموك سهيرى كرد و بينى هيچ كام لهو ژنانهى له گه لى هاتبوون به دواوهى نين. داره كى راوه شانده. ده تگوت ديه وى بلنى: "ياللا دهى وهرن با برؤين. له وانهيه نهو نيتستا هاتبېته نارابى با په لى بكه ين، به لام هيچ ژنيك به هيتدى وهرنه ده گرت. چهنه كه سيكيان سهريان به مهر و مانگا كانيانه وه و هينديكيان به بزن و ميشكه كانيانه وه خافلا بوو. مريتموك تووړه بوو و

له بهرە خۆیهوه گوتی: "مەین، مەین، ئیشە لا ئیستا هاتوو و جا ئەنگۆ نایبین، ئیشە لا دیتە گوندی و هەر سەعاتیکە لێ دەمێنیتەوه و دەروا."

ملی رینگایە گرت. منداڵەکان لە دەوروپشتی هەقلی مەقزیان بوو: "باشترین قوناغی ژیاڵی بنیادەم منداڵییە کە یەتی. یاخوا رۆڵە گەورە بن و تەمەنیشان درێژ بێ. منداڵەکان، کۆترە سپییەکانی من." چەندە ی پێ خۆش بوو بە دەنگێکی بەرز ئەو قسانە بکا، بەلام ئەو سوێندە ی خواردبوو، زمانێ پێ گری دەدا. خۆزگە ئەو سوێندە ی نەخواردبا. گووی سەگ لەو سوێندە ی، باشە بۆ خواردی؟ ئەو دامنە مەولودیشیان بۆ مام خەلیل دەخویند. دە ی خۆ دنیا قیامەت نەدەبوو. تازە نابوووی خۆیان چوو. مام خەلیلش رای کرد و چوو و وەبن رنوو بەفران کەوت، بەلام ئەو نامری. بەهاری کە بەفرەکان دەتوانەوه، دەندی مام خەلیل ساغ و سلāmەت و قیت و زیت هاتەوه دەری. چما ئەو بەرازە تووک لێکراوه دەمری. ئەو دەگەیتەوه گوندی و دەشبینی گەنجەکان دۆزیویانەتەوه و هیناویانەتەوه."

کە لە دارستانە کە دەپەڕینەوه دیتی حەسەن لە منداڵەکان داپراوه و بەرەو لایەکی دیکە دەروا. خۆی لە گێلی دا، بەلام حەزی دەکرد دەیهوی چ بکا. چاوی لێ نەترووکاند.

حەسەن کە خۆی لە پشت پەوهزەکانەوه مات دەکرد، خەریک بوو بە دزیەوه بەرەو شوێنێک دەچوو. مریمۆک لە ناکاو بەلێدا هات بێ و نەبێ ئەو منداڵە شتیکی لەوی شاردۆتەوه، بەلام باشە بۆچی لەسەر گوندیکی ناوا گەرەوه هیناویەتە نێرە. باشە ئەو منداڵە دەبێ چ شتیکی هەبێ؟...

حەسەن چوو و لە بن پەوهزە بەرزە کەوه راوەستا. مریمۆک بە جوانیی لێیەوه دیار بوو. حەسەن دەستی لەسەر بەردێک دانا و دەتگوت دەستی بەسەردا دینی، دوا یی بەهەموو تینی خۆی بەرزێ کردەوه و رایگرت. چاویکی لە بن بەردە کە کرد و رەنگی گۆرا. برێک واتر بەردە کە لەسەر جیتی خۆی دانا یەوه و وەك هەلووک لەوی دوور کەوتەوه، بەلام لەو جەنگە یەدا زانیبوی مریمۆک لە بنەوه ناگای لێیەتی. نەترسا. لەبەرە خۆیهوه گوتی: "با بزانی. خۆ ئەو ناتوانی قسان بکا. یان لە من پەرسێ."

کە گەشتنەوه گوندی زانیان هیچ شتیکی تازە نەقەوماوه. کەس نەهاتبوو. هەر ئەو گەنجانە ی وا بەشوێن مام خەلیلدا رۆییوون، نەیان دۆزیووه و دەست لە گونان درێژتر گەرابوونەوه. مریمۆک نەیدەزانی بەو هەوالە شاد بێ یان خەمناک. کە بە نێو ئاوا ییدا دەرۆیی، کوێخا بە پیریەوه هات و گوتی:

- دەمەوى شتېك پى بلىم نەنە مەرمۆك، نەتۆ دايكى مىنى و ھەروھە رېك وەك دايكى خۆشم. سىخوپرېك لەو گوندە دايە. يەكېك كە دوژمنايەتتى لىگەل نەو گوندە ھەيە. نەو دوژمنە چووە و بە عادىل ئەفەنىي گوتووە: "مەچۆ گوندەكە، گوندىيەكان دار و نەدارى خۆيانيان شاردۆتەو... و ھەروھە بە فەرمانى كۆيخاكەشيان." نەنە مەرمۆك، نەتۆ پىت وايە نەو سىخوپرە كىيە؟

- دەمى بردە بن گوپى و بە سرتە پى گوت:

- دەمەوى شتېكت پى بلىم، نەو چوار رۆژە ھىچ كەس تاشباش ئۆغلوى نەديوە. چوار رۆژە ون بووە. باشە بۆچى نەو دەمەى گوندى دار و نەدارى خۆيانيان شاردەو نەو دەستىشى لى نەدان؟ تەنەت ئەمنىش چىم ھەبوو شاردەو. نەو كارىكى سادە و ساكار نىيە مالى كۆيخاى گوندىكى گەرە و ھەروھە كورى پياويكى وەك كۆيخا خدر ناوا چۆل و بەتال بى، بەلام ئەمن بۆم گرنگ نەبوو و بەخۆم گوت، گوندىيەكان ھەر شتېكيان كرد ئەمنىش وا دەكەم. ھەموو مال و سامانەكەم، زىرەكانى ژنەكانم و ھەروھە خەنجەرە زىرەكەمى بابى خوالىخۆشبووشم شاردەو. دەى سەرشۆرى لەو زياتر؟ ئەمن لەبەر خەلكەكەى خۆم نەو سووكايەتتەم قىوول كرد. تاشباش بۆچى تەنەت پووشىكىشى نەشاردەو؟ خۆ نەوجار زانىشت عادىل ئەفەنى بۆچى نەھاتە گوندەكەمان؟ يانى تا نەو دەمەى دار و نەدارمان شاردووەتەو ھەر نايە؟ ئىستا زانىت؟...

مەرمۆك بە سەرلەقاندەكەى نىشانى دا تىگەيوە. ناخۆ تاشباش ئۆغلۇ كارى واى دەكرد؟ ھىندەى پى نەچو لە زارىكەو كەوتە شارىك: تاشباش ئۆغلۇ چووەتە لای عادىل ئەفەنى و پىي گوتووە نەيەتە ناوايەكە، بەلام خۆ لەو گوندەدا ھەمووان يەكدى باش دەناسن. ناخۆ تاشباش ئۆغلۇ كارى واى دەكرد؟

بلىتى و نەلتي ھەمووان نەو پرسىارەيان لە خۆيان دەكرد. نەگەر نەو قسەيە بۆ كۆيخا ھەلبەسترايوايە، يان بۆ گۆملىكسىز ئۆغلۇ يان بۆ بەكرە شىت، ھەر ھەمووان پروايان دەكرد، بەلام بۆ تاشباش ئۆغلۇ ھىندەش بە سووك و سانايى نەبوو...

كويتخا ھەولتى دابوو ھەممو گوندەكە لە تاشباش ئۇغلۇ تىژ بكا، بەلام بۆي نەچوويو ھەممو سەرى: ئەو گوندىيە لاسارانە ھازر نەبوون كەس بە تاشباش ئۇغلۇ بلى پشتى چاوت برۆيە. سەفەر چۆنى دەيزانى خودا يەكە و نابى بە دوو و ھەكى دەيزانى ئەو بەردەي لە دەستىدايە بەردە، ئاواش لىتى سوور بوو كار كارى مەمەد تاشباشە، بەلام چۆن دەيتوانى ئەو بختە مېشكى گوندىيەكانەو؟ ئىدى لە گيانى خۆى ۋەرەز ببوو. خودا ئەو لۆكە پىنەو ھەممو كويتخايەتى و قەرز و قۆلەيە بەزىاد نەكا.

دوو رۆژ دواتر كويتخا ھەولتىكى دىكەي بىستەو، بەلام ھىچ پىتى سەير نەبوو: ھەممو گوندىيەكان ھەم ھەممو خەلكى شارىش زانىبوويانەو كە گوندىيەكانى يالابوك دار و نەدارى خۆيانيان شاردۆتەو. جا ئەو چۆن زانىبوو؟ كى ئاگادارى كرىبوونەو؟ كويتخا دەيزانى ھىچ شىتەك لەو گوندانەدا بە شاراوھى نامىتتەو. تەرىق دەبۆو. پەژىوان بوو لەو كرىبوو. گوندى يالابوك ھەيلى چووبوو. ئىدى نەيدەوئىرا چاۋ لە چاۋى خەلكى شارى و دەورەبەرەكەي بكا. نەيدەتوانى بچىتە شارىش. يىت و چووبايەتە ئەو ھەممو گالتەيان پى دەكرد و تانە و تەشەريان لى دەدا و جىنۆيان بە دايك و خوشكى دەدا، بەلام بۆ ئەدى خەلكى شارى كاتى دەولەت داۋاي مالىياتى لى دەكردن، مال و سامانەكەيان نەدەشاردەو؟ يان گوندىيەكانى دەورويشت لە كاتى نووسىنى مالىياتى ئاۋەلەندا، مانگا و مەر و مالەتەكانيان لە چىكاندا ھەشار نەدەدا؟، بەلام ئەوان ئەو كارەيان لەگەل دەولەت دەكرد نەك لە عادىل ئەفەنى كە ژيانى خۆى بۆ ئەوان تەرخان كرىبوو.

دىارە عادىل ئەفەنىش زانىبويەتەو و بە بىستى تىفەكى كرىدۆتەو و گوتويە: "بنيادەم شىرى خاۋى خواردوۋە. ھەممو بوونەو ھەرانى سەر زەوى دەبنە بنيادەم، بەلام ئەو ئادەمىزادە نايىتە پىبار، چۆن شىرى خاۋى خواردوۋە. ئەو ھەممو سەلە چاكەم لەگەل كرىن، ئەو ھەش جۈابەكەيان." و چەند جارى سەر پاۋەشانوۋە و چەند تىفى دىكەي كرىدوۋەتەو و گۆراندوۋىيەتى: "بىزىم لىيان ھەلەستى، پشانەو ھەم دى."

گوندييه كانيش جلّه‌وی کاره‌کميان له‌ده‌ست ده‌رچووبو. ئيدي ژنه‌کان چيشتيان لي نه‌ده‌نا و پياوه‌کانيش سهراسوتي ناژه‌له‌کانيان نه‌ده‌کرد. مندا‌له‌کانيش نه‌ده‌چونه ياري و گه‌مه. ئيدي که‌س ده‌ست و دلي بۆ کار نه‌ده‌چوو. هيچ که‌س وستهي نه‌ده‌هات. ههر ده‌تگوت هه‌مويان مردوون. ته‌نيا چاويان له شاري برپيوو. له مندا‌لي حوت سالانه‌وه هه‌تا پياوي هه‌فتا سالانه، ههر هه‌موو هه‌ستيان راگرتيوو و به شه‌رمه‌وه چاوه‌پتي ترووسکه‌ي هيوايه‌ک يان په‌يامه‌ينه‌رتيکي ره‌شي لي‌قمه‌وماو بوون که له شاره‌وه بيته لايان. نه‌و شادييه‌ي يه‌که‌جار بۆ نه‌و گزه‌يه‌ي کردبوويان، بارونه‌ي تيك نابوو. ههر هه‌مووان باسي عاديل نه‌فه‌نيان ده‌کرد و بيريان له‌و ده‌کرده‌وه. جگه له عاديل نه‌فه‌ني گوتيان به هيچ شتيکي ديکه نه‌ده‌بزووت. خو و خۆراکيان ببوه عاديل نه‌فه‌ني.

ده‌تدي رۆژتيکيان جگه له مریمۆک که له‌سه‌ر ره‌وه‌زه به‌رده‌که‌ي به‌ر گوندي نه‌ماوه‌ته‌وه و رۆژتيکي ديکه ههر هه‌موو خه‌لگي ناوايه‌که‌ي له‌وي ده‌مانه‌وه. له نا‌کاو تارمايي سوارتيک که به لينگدان له شاريه‌وه ده‌هات، به‌رچاويان ده‌که‌وت. بۆ ساتيک له‌سه‌ر ره‌وه‌زه‌کان وشک ده‌بوون و خويني نيۆ ده‌ماره‌کانيان ده‌يه‌ست، دوايي وه‌خۆ ده‌هاتنه‌وه و له چاو‌ترووکانيکا له‌سه‌ر ره‌وه‌زه‌کانه‌وه به‌ره‌و گوند و دارستان و ده‌شت و شير و دۆله‌که بلا‌وه‌يان ده‌کرد. له‌چاو‌ترووکانيکا گيانله‌به‌ر به‌سه‌ر ره‌وه‌زه‌کانه‌وه نه‌ده‌مايه‌وه.

نه‌وجار ده‌يانبيني که‌س نايه و پتي شاري چۆل و به‌تاله. چاوه‌کانيان هه‌لده‌گلۆفي و له خۆيانيان ده‌پرسی که ناخۆ خه‌ويان ديتوه يان خه‌يالآت هه‌ليگرتيوون؟ ديسان چاوه‌روانيه‌کانيان ده‌ست پي ده‌کرده‌وه. چهند رۆژ له‌سه‌ر يه‌ک هيواداران هه‌چاوه‌پي ده‌مانه‌وه. دوايي ديسان له چاوه‌رواني ماندوو ده‌بوون و په‌نايان ده‌برده‌وه به‌ر ماله‌کانيان. عاديل نه‌فه‌ني وه‌ک هه‌ورتيکي ره‌ش بآلي به‌سه‌ر گونده‌که کيشابوو. عاديل نه‌فه‌ني تيکه‌لاوي نه‌فين و ترس و نا‌ئين و سکالا و ناني رۆژانه و گه‌مه‌ي مندا‌له‌کانيشيان ببوو. چاوه‌روانيه‌که ليتيان ده‌بووه به‌لا و شتيکي تاقه‌تير.

له‌و نيوه‌دا هه‌سه‌ن پيسي لي قه‌وما‌بوو. هه‌موو شه‌وي له‌گه‌ل نۆمه‌خان چهند جاريک سهری قه‌لشتي داره‌که‌ي ده‌دا و به‌سه‌ري ده‌کرده‌وه. جاريکيان باوکيان ديتني و پرسی نه‌وه به‌و شه‌وي بۆ کوي ده‌چن؟ هه‌سه‌ن و نۆمه‌خان زمانيان گيرابوو و هيچ قه‌سيان پي نه‌کرا‌بوو. عه‌لي چهندي پرسی نه‌وان مه‌تقيان ليتوه نه‌هات. ناخري ماندو بوو و گوتي:

- ملتان بشکينن برۆن. ههر گوويه‌کي ده‌بخۆن بيخۆن. من کارم به‌سه‌رتانه‌وه نيه‌ه. برۆنه ده‌ري و له‌و تاريکه‌سه‌لاته‌دا وه‌ک مام خه‌ليل له به‌فر و بۆراني‌دا ره‌ق هه‌لئين و به‌رن.

حهسەن بریارى خۆى دا. ئىدى نەیدەویست شقارتەکانى لە نۆ قەلشتى دیواره کەدا
 بێننەوه. هینانییهوه مائەوه و لە کونەکەى پێشودا شاردنییهوه، بەلام دلى ناوی
 نەدەخواردەوه. ئەگەرچى دیار بوو ئىدى عادیل ئەفەنى نایە، بەلام خۆ پۆژىك هەر دەهات. لە
 ناکاو دەگەشتى و پێش هەمووان مائەکەى ئەوانى ئەویش لە داخى مریمۆک دەپشکنى... و
 ئەویش نەیدەتوانى شقارتەکانى پزگار بکا...

چەند شەویك شقارتەکانى لەگەڵ خۆى نواند. چەند پۆژىكیش لە نۆ جلەکانیدا
 شاردنییهوه. شقارتەکانى لە پزووی پانتۆلەکەى دەپێچا و دەببەست، بەلام چى دەکرد لە بن
 جلەکانییەوه هەر هەڵدەتۆقین.

حهسەن دەیگوت:

بریا ئەو کابرایە هاتبایە و پزگاریمان بووبایە.

هەر هەموو گوندییەکان ئەوەیان دەگوت. کوێخاش دەستەوستان ببوو و نەیدەزانى چ بکا.
 مالا بە مالا دەگەرا و دەییۆلاند:

— هەر بەراست ئەو هیچ و پووجە نایەوى بى؟ چۆنە بچین و خۆى بچەینە سەر پیتلۆى و
 بلىن: "عادیل، هەرچى لەسەر ئیمەت بیستووه، درۆیه. گوندى یالاك زۆر هەژارە. وەرە و مانبینە
 چۆن. ئیمە چى وامان نییه بېشارنەوه. ئەگەر بلىن: "وەرە و بە چاوهکانى خۆت بېبینە. " دیسانیش
 نایە؟ ئەگەر بلىن: "بەندەى خودا تا لى نەقەومى، حەزەرتى خەر دەفراى نایە، ئەى عادیل ئەفەنییه
 بە بەزەییەکە، ئەتۆش وەك حەزەرتى خەر فريامان کەوه!" لیتمان خۆش نابى؟ دەبى پى
 بگوترى: "عادیل ئەفەنى، ئەو گوندییانە خەلکى لىقەوماون. ئەگەر زۆر چاوهروان بن، لە کەللەیان
 دەدا. ئەو ترس و چاوهروانییهى هاتنەت ژەر دەکاتە گیانیانەوه و ناخەییەکەى شیتیان دەکا. هەر لە
 ئیستاشەوه زۆریەیان شیت بوونە و وەك گورگى هاریان لى هاتووه عادیل ئەفەنى..."

لە گوندییەکانیش قەلەس بوو: "ئەگەر زار بەهاوار نەبوايم، کى دەیزانى ئەوان دار و نەدارى
 خزیانیان شاردۆتەوه؟ دیارە چوون و لیترە و لەوى خزیان پەپ کردووه و هەر و گیقیان لى داوه و بە
 پیکەنین و گالتەچارانە گوتویانە: "دەى عادیل ئەفەنى دى لیگەرپن با بى بزانن چى پى دەکرى. با
 بى و لە هەموو گوندە کەدا مشکىکیشى دەست نەکەوى." ئەى لەو گوندییه بى ناموسانە، چما
 لەگەڵ ئەوانە دەکرى کارىک راپەرپنى؟... دەى، خۆ دیتان؟ هەر نایە. نایەوى بى. ئەوەندە چاوهروان
 بن تا گیانتان دەردەچى. چاوهروان بن، سەگباينە چاوهروان بن. ئەوەندە چاوهرى بن هەتا چاوهکانتان
 دەبنە چوار، هەشت و شازدەش. هەى کافرى بى دینینه، چاوهرى بن....

کوئخا سى رۆژ بوو نەنجوومەنى گوندى پىنك ھىتابوو بۆۋەى تەگبىر و راۋىژيان پى بكا. پىشتەر لەگەل "بەكرە شىت" و "گوملكسىز" و "ئۆكسوزدۆران" و "عەلىيە" قسەى كردبوو. خۆ نەترسابايە و دلتيا بوايە لەوەى بە قسەى دەكا پرسى بە تاشباش ئۆغلوش دەكرد. پىويست بوو برىارىكى گىرنگى بدا. برىارىكى وا بوو كە كوئخا سەركۆمارىش بوايە برىارى ناۋاى بە تەنى پى نەدەدرا.

تەگبىرى بە ھەموو گوندىيەكان دەكرد و جوابى وەر دەگرتنەو: "بەخۋاى بلىن چى كوئخا بۆخۆت باشتەر دەزانى كوئخا، ھەر ئەوئەندە بەسە عادىل ئەفەنى بى و چىى دلى دەخۋازى بىكا. ھەر ئەوئەندە تۆ بتوانى بىھىتەنەى نىرە."

ھەموو دەرگاكانيان لى داخرايوو و تەنيا رىنگەيەكيان لە پىش بوو. كوئخا ناچار ھەر دەبوو وا بكا. دواى ئەوەى پرسى بە ھەموو خەلكەكە و تەننەت تاشباش ئۆغلوش كرد، ساغ بۆۋە و برىارى خۆى دا. "زەكەريا" كە پىشتەر ئەندامى حىزب بوو نارد بۆۋە لاي تاشباش. زەكەريا كۆرە پوورى تاشباش بوو. دلى لەوئىشى تەواۋ ئاۋ نەخۋارد بۆۋە زەلەجاشى نارد بوو. زەلەجا پوورى خىزانەكەى تاشباش بوو. بەيانىيەك لەگەل تاۋكەوتن، كوئخا سەفەر باشتىر جلوبەرگەكانى و ئەو چاكەت و پانتۆلەى لەبەر كرد، كە لە كاتى رۆيشتىندا بۆ شار لەبەرى دەكردن. بۆينباغەكەشى گرى دا. جوان و زەرىف رەننىشى تاشىبوو. بانگى گزىرى كرد. گزىر دەستەونەزەر لەبەردەمى راۋەستا و گوتى: - نەمر كە گەورەم!

سەفەر لەسەرخۆ گوتى:

- چۆنى گزىر بەگ؟ وللاھى نەگەر لە ھەموو دىھاتى تۆرووسدا گزىرىك ھەبى ۋەك تۆ لىھاتتو بى، ئەمن ناۋى خۆم دەگۆرەم... جا ئىستا دەبى چارپىكى باش بىكىشى وابى كەس لە مائەو نەمىننىتەو و ھەموو لەبەر دەرگاگەى من كۆ بىنەو. ژن و منداۋ و پىر و گەنج. چارپىك بىكىشى تەننەت سەگەلى ئاۋايىش بىن و لىرە كۆ بىنەو. تىگەيشى؟....

- تیگه‌یشتم کوځا....

گزیر وک سربازان پاڼه‌ی جووت کردن و دوا‌یش سربازانه به‌ره‌ودواوه وهرسوراپیه‌وه و به‌ره‌و نیو دی غاری دا. دهنگی وک دهنگی ناشقه‌که‌چه‌له به‌سۆز بوو و به دهنگیکی به‌رز ده‌تگوت همیران ده‌لی جاری ده‌دا.

له چاو‌ترووکا‌نیکا به‌ر ده‌رگای مالی کوځا ده‌رزیت لی هه‌لاویش‌تبا‌یه و‌ه‌عه‌رزی نه‌ده‌که‌وت. ته‌نانه‌ت تاش‌باش ئوغل‌وش سو‌ینده‌که‌ی خو‌ی شکان‌دبوو و هات‌بوو. هه‌موو گون‌دیه‌کان هه‌ست و خوش‌تیا‌ن له‌خو‌یان بری‌بوو و چاو‌ه‌پ‌ی بوون بزانه‌ن کوځا ده‌لی چی. هیوا و نیگه‌رانی‌یه‌ک له‌ دل‌یا‌ندا بوو. که‌س وست‌ه‌ی نه‌ده‌هات. ده‌تگو ته‌پوت‌و‌زیکی وک هه‌ور سهر ناوایی داپوشی‌وه. له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا ناسمان ساو و سامال و پروون بوو. تاو له به‌فره‌که‌ی دابوو و بچوو‌ک‌ترین په‌له له‌ هیچ کو‌ی نه‌ده‌بینرا. هه‌موو شت‌یک، نه‌ندامی بنیاده‌مه‌کان و ته‌نانه‌ت جلویه‌رگه کۆنه‌کان‌یشیا‌ن له‌و پروونا‌کایی و دره‌وشاو‌یه‌ده‌ جوان و ړیک دیار بوون، به‌لام دیسان پی‌او هه‌ستی ده‌کرد هه‌وره‌ تو‌زیتک، تو‌فان‌یک له‌ ته‌پ و تو‌زیتکی قورس له‌ هه‌وادا شه‌پۆل ده‌دا.

ههر کوځا له‌ مال‌ه‌که‌ی هاته‌ ده‌ری، هه‌مووان پرویا‌ن بۆلای نه‌و وه‌رگ‌ی‌را. هه‌ل‌لا و هه‌نگه‌مه‌یه‌ک هه‌ستا و له‌ چرکه‌یه‌ک‌دا نه‌و بی‌ده‌نگی‌یه قورسه‌ شکا. هه‌موو هاواریان ده‌کرد: "بلی کوځا... بلی... هه‌والی خو‌شمان بده‌یه...."

مریم‌وک له‌ پ‌یش هه‌مووان‌وه بوو. ړیک له‌به‌ر ده‌می کوځا‌خواه‌ راوه‌ستابوو. چاو‌ه‌کانی زه‌ق ک‌ردبوون و له‌ چاوی کوځای بری‌بوون، ده‌تگوت ده‌یه‌وی قسه‌کانی هه‌ل‌لو‌وشی.

کوځا گه‌رووی خاو‌ین ک‌رده‌وه و چه‌ند نحم‌نحم‌کی ک‌رد و دوا‌یی بی‌ده‌نگ بوو و نیگای به‌سهر یه‌ک به‌ یه‌کیان‌دا گ‌ی‌را و دوا‌جار له‌سهر تاش‌باش ئوغل‌و گ‌یرسایه‌وه. هه‌رچی سۆز و خو‌شه‌ویستی‌ی هه‌یبوو له‌ چاو‌یدا کۆی ک‌رده‌وه و خو‌مانه‌ سه‌یری ک‌رد. ده‌یزانی ی‌له‌و سات‌ه‌دا گون‌دی وک نیوه‌شتیت‌یک وان و بچوو‌ک‌ترین هه‌له‌ سه‌ری به‌ فه‌ته‌رات ده‌دا. بۆ وینه‌ ده‌یا‌نتوانی له‌توبه‌تی بکه‌ن و قاچی بگ‌رن و به‌سهر به‌فره‌که‌دا رایک‌یش‌تن و هه‌موو گون‌ده‌که‌ی بگ‌ی‌رن. ده‌بوو زۆر وریا بی و قسه‌ی ماقو‌ل‌انه‌ بکا.

سینگی ده‌ره‌پ‌راند. لاقی راست‌ه‌ی هی‌نایه‌ پ‌یشه‌وه و چه‌ند جاری‌ک به‌ عه‌رزه‌که‌ی دادا وک مه‌لا قارات‌پاک‌لی ده‌ستی‌کی به‌ چه‌ناگه‌یدا هی‌نا و یه‌ک دوو‌جاران کو‌خی.

له‌ خه‌یا‌له‌که‌ی پ‌یشووی په‌شیمان بۆه. ماوه‌یه‌ک بوو زۆر ترس‌نوک ببوو. ک‌ی له‌و گون‌ده‌دا ده‌یو‌یرا ده‌ستی لی هه‌ل‌ینیت‌ه‌وه؟

"بی‌ت و گون‌دی بزانه‌ن ده‌ترسی - جا به‌ترسی ده‌زانه‌ن - نه‌و کات چی‌یا‌ن له‌ده‌ست بی پ‌یت ده‌که‌ن، به‌لام نه‌گه‌ر سه‌ی هاریش بزانی لی‌ی ناترسی په‌لامارت نادا. که‌وابوو ترسی ناوی.

تەنانت مەرگىشت يېتە سەر پى، نابى بترسى. ترس براى مەرگە. ھەر ئەو گوندىيانە لە ترسان ئاوايان بەسەر ھاتوۋە."

بە دەنگىكى ۋەك ھەورە تىرشقە دەستى پى کرد.

- برادەرىنە، ھەروەھا ھاسى مال و ھەروەھا مام و برا خۆشەويستەكان و ھاپى گيانى گيانىيەكانم...

تۆزە ترسىكىش چىيە لە دەنگىدا نەبوو. دەنگى پتەو و دۆستانە بوو:

- لە تەنگانەيەكى خراب داين.

ھەموو ھاواريان کرد:

- لە تەنگانەداين.

ئەو ھاودەنگىيەى خەلگەكە غىرەتى ۋەبەر نا و كوئىخاى پتر ھان دا:

- ئىمە چووين دار و نەدارى خۆمان شار دەو... زۆر باشىشمان شار دەو. تەنانت پووشىكىشمان

لە دەروە نەھىشتەو. ئەو كارىكى زۆر گرنگ و باش بوو. ئەگەر ھەموو پۆلىس و جەندەرەمە و

كۆنپشكەكانى كۆمارى توركىا و تەنانت بەريۆ و فالگرەۋەكانىش ھاتبايەن و گوندەكەيان سەنگ و

سوژن دابايە تەنانت سەر دەرزىيەكىشيان نەدەدۆزىيەو. ئەمەن شانازى بەو كارەى گوندىيەكانەو

دەكەم و لە ناخى دلمەو پىرۆزبايىتان پى دەلیم. خەلگى ئاوا يەكگرتو ئەك لە تۆرۋوس بەلكو لە

ھەموو دنياشدا پەيدا نابى، بەلام كارەكانمان لى تىك چوون. ئەو دلمان دەويست نەبوو. ئەو بەردەى

ھاويشتمان نىشانەكەى نەپىكا. ھەموو شار و گوندەكانى دەروەرمەن بەو كارە ئازايانەيەى ئىمەيان

زانى. ھەر لىرەو تا دەگاتە چوكورواۋا تىگەيشتن كە ئىمە مال و سامانى خۆمان شار دۆتەو. عادىل

ئەفەنىش بەو زانىۋەتەو بۆيە نەھاتە گوندەكەمان. ئەوئەدە چاۋەپى بووين ئاۋى چاۋمان چوو. لە

كەنگىۋە ھەر وا چاۋەپىن و ئەو نايە. كۆرە ماندوۋ بووين مردىن لە چاۋەپوانىدا.

خەلگەكە لەبەرەخۆيانەو:

- ماندوۋ بووين، مردىن..

- جا ئىست با شەرافەتى خۆمان رزگار بکەين. دەپى ھەموۋان بزەن... ھەموو خەلگ با بزەن كە

خەلگى يالاك بۆ نەدانەۋى قەرزەكانيان ھىچ شتىك ناسارنەو، ئىمەش ھىچ شتىكمان نەشاردۆتەو...

باشە بۆچى بشارىنەو. عادىل ئەفەنى با بى و چىمان ھەيە بىيا و بىرا. ھەرچى ھەمانە لە بەر چاۋانە.

ۋا نىيە؟ خەلگى گوندەكانى دەروپىشتان و دۆرۋمەنە حىزىيەكانمان لە شار بۆ ئەو لە نىۋ خەلگىدا

سەرمان ھەلئەيەى و سەرنەۋى بىن، ئەو بوختانە گەورەيان بۆ ھەلئەستووين.

"ئەو كابرايە، واتە عادىل ئەفەنى دەھات... لېم سوورە دەھات. ئەمەن دەيناسم. ئەو لە گيانى خۇي خۇش دەبى، بەلام لە مافەكەي، لە دراوھ سووتاوتىكى خۇي خۇش نابى، بەلام چ بکەين. ئەویش بەو بوختانەي زانیوھ تەوھ کە بۇيان ھەلبەستووين و بیستوویە تەوھ کە ئیمە مال سامانى خۆمان شاردۆتەوھ. بۆیش توورە بوو و نەھاتوھ. دەلئین چىی پى دەکرى؟ چما ئەقلى ئیمە مانان بەو بەلایە دەشكى کە خەلکی شاری دەتوانن بەسەرمانى بئین؟

"لەوانەشە بۆیەي وا کردبى ئیمە لە شەرمە زاریا سەرمان ھەلنەي... کورتى بېرنەوھ دەبى ھەموو خەلک بزائن ئیمە ھېچ شتیکمان نەشاردۆتەوھ. عادىل با بى دار و نەدارمان بەرى و پروا. ئەگەر پىشى خۇشە ئیمە بۆخۆمان ھەرچى ھەمانە و نیمانە بۆی دەبەینە بەر دەرگای مالاكەي و بۆی ھەلدەپژین... بەلام ئیدی بەسە. بەسمانە. ئیدی خەریکە لە خەفەتان دەمرین. چىی وای نەماوھ شیت بین و ھەکیوان کەوین. خەلکە کە یەكجى تەقینەوھ:

- چىی وای نەماوھ شیت بین...

- دەبى وا بکەين ئەو كابرايە بئینە ئیرە. بەشکم بى و ھېچیش نەبا، بەلام ئیمە بەو شەرم و شوورەییەوھ ناتوانین بژيین. ئەوھ لە نەتەوھى ئیمە ناوھ شیتەوھ. وەرن و بەرەي بن پیمان و لیفەي سەرمان و قاپ و قاچاغ و ھیلەگى ئارد پېژتەنمان کە بە دیوارماندا کردوھ، دەرزى دروومانە کەمان، چواریی بەر دەرگەمان، ھەر ھەمووی بەرى بۆخۆی. خودا بکا بى. با بى و تەنەت پرووشیک چىیە نەبەیتەوھ. با بى و لەو ئەشکەنجەيە پژگارمان بکا. حەز دەکا با مندالە کانیشمان لى بستینى. ھەر گيانىكى شیرغان ھەيە با ئەویشمان لى بستینى.

وھەكول ھاتبوو. دەیویست دیسان لەسەرى پروات، بەلام دەیزانى زۆرى پستووه و زۆرگوتن لەوانەيە گوندیەکان وەرەز بکا. پئویست بوو سەرى قسانى وىك بئینیتەوھ:

- ئەمەن بۆ ئەوھى عادىل ئەفەنى بئیمە ئیرە، چىی لە دەستم بى دەیکەم. سى کەس لە نەنجوومەنى گوندی دەنیرمە لای. پى دەلئین: "وەرە و ھەقەکەت وەرگەرە یان ئەگەر نەمسالیش نایە پیمان بلى. ئەگەر تۆ ئەمسالمان لى خۇش بى پیاوھتییەکت کردوھ کە لەگەل شان و شکۆ و رەسەنایەتیی بنەمالەيى و پینگەکەت لىک دەکالینەوھ."

"ئیدی لەوھ زياتر قسەم نىیە. خیرا بچنەوھ مالاكەتتان و بزائن ئیمە ھېچ شتیکمان لە قەرزدارە کەمان نەشاردۆتەوھ و ھەگیز ناشیارینەوھ. دیارە ھەمووشتان لە سەرمايە کەسیرە بوونە. خواتان لەگەل بى برادەرینە و ھاوړپیان و مام و خزم و کەسەكەي من. شتیکیشان پى بلیم: ھەر ئەمرو

عادیل ناگدار ده کړیتمه که نیمه هیچ شتیکمان لى نهشاردۆتموه. دیاره همر نهو کابرا سیخوړ و
قسه گیره ویهی لهو گونده دا ده ژى و دوژمنى نهنگویه بوى ده گیریتمه. نهو کابرایه قهت پیى خوش
نهبوه چاکهیهك له گهل گوندیه کان بکا. جا نه گهر همر له بهر نهو ش نهیویست نهو خه بهر بداتمه به
عادیل نه فهنی، نه من خۆم دواتر نه نجوومه نی گوندی دهنیرمه وه لای عادیل.... یاللا دهی خواتان له گهل.

مریمۆك به په ههله داوان هاتموه مالى. هيچ كهيفى بهو وه زعهى نه هاتبوو و زۆريش توورپه بوو. جنپوى به گوندى و كوښخا و دار و بهرد و فرنده و درنده ده دا.

هات و له بن هيلانه په پرسيلكه كهوه راوهستا. چاوى برييه گهځينه كهمى كه له ويدا بوو. له بينزقره بيان جينگلى ده دا. ده تگوت ئيستا نا ئيستا عاديل نه فنهى ده گاتى و يه كه وړى ده چيته مالى "عهلى" يه دريژ و هه ر بشگاتى ده ست ده با و پرسكه كهمى نهو له نيو هيلانه په پرسيلكه كه دا هه لده گرى. هه ر ئيستا ناچار بوو كارتيك بكا و گهځينه كهمى نه جات بكا. نهوانى ديكه هيشتا نه هاتبوونهوه مالى. هيندهى نه برد حه سهن گه يشتهوه.

مریمۆك ناماژهى به حه سهن كرد و هيلانه په پرسيلكه كهمى نيشان دا. حه سهن گوتى:
- خو ده ستم ناگاته نهوى.

مریمۆك ده ستى له بهر سينگى هه لپيكا و لاره مل راوهستا. چاوى له هيلانه په پرسيلكه كه نه ده ترووكاند. ده تگوت ده ستى كى نه به دى له سه ره وه رۆده هيشتري و كه لويه له كانى نهو ده با. ده تگوت بيت و ساتيك چاوى له وى بتروو كينى گهځينه كهمى ده دزرى.

حەسەن ناخىكى هەلكيشا و گوتى:

- خو زگه بريك كه له گه تر بوايهم. وه للاهى ده سبه جى بۆم دينايه خواره وه. نه گهر دوو سالى داهاتوو بوايه، بريك دريژتر ده بووم. چارى راوهسته با بام بيته وه...

مریمۆك بۆلەيه كى ليوه هات و به ناماژه نهو كۆتيره دارهى نيشان دا كه له قورښى نهو سه رى ماله كه وه بوو. پي كه وه چوون بيهيئن. يه كيكيان سه ريكي كۆتيره داره كه وه و نهو يترش سه ره كهمى ديكهمى گرتبوو. ده يانه ويست كۆلكه كه بكيشنه بن هيلانه په پرسيلكه كه و مریمۆك بچيته سه رى و پرسكه كهمى بينيسته خوارى. چيى تى نووسان نه يان توانى له جى خوى بيجوولينن. حه سهن گوتى:

- با خلۆرى كەينەوہ .

بە ھەموو ھىزى خۆيان ويستيان بيجولتېنن . لەو جەنگەيەدا عدلى و ئەليف گەيشتنى .
عدلى بە پىتكەينەوہ گوتى :

- ئەو كۆترە دارەتان بۆ چيىھ ؟ ... پرىسكەكەتت دەوى دايە ؟ ھەر ئىستا بۆتى دىنمە
خوارى .

لەسەر پەنجەكانى لاقى خۆى ھەلتىنا و پرىسكەكەى لەسەر ھىلانە پەرەستىلكەكە ھەلگرت و
دايە دەستى دايكى كە ھىشتاش بە ھەناسەپر كۆتوہ لە كۆلەكەكە نووسابوو . مرىمۆك كە بە
لاساربيەوہ لە كۆترەكە نووسابوو دەستى لى بەردا و پرىسكەكەى ۋەرگرت . ۋەك دايكىتك كە
دواى ماوہيك ساوا نازيزەكەى دەيىنيتەوہ ، ئاوا گەش بۆوہ .

لە لاشيانەى دەرگاكەدا دانىشت . پرىسكەكەى كردەوہ . لە پىنشا كراسكەكەى دەرنا و
لەسەر ئەو كراسەوہ كە لەبەرى دابوو ، كرديە بەرى . گوارەكانى لە گووى كردن . خەزىمە
زىوہكەى بە لووتى دا كرد . ئەو ئەمۇستىلەيەيشى وا قسەى پىتغەمبەرى لەسەر ھەلكۆلرايوو ،
لە قامكى كرد . لەچكە سپيەكەى لەسەرى كردەوہ و لە كە ھەوريشمينەكەى لەسەر كرد و
لە مالى ۋەدەر كەوت . بە ھەويا نەبوو سەر بە مالى كەسدا بكا . ھەر دەيويست بە نىو ديدا
بسورپتەوہ . ئەوانەى دەياندى ئاوا خۆى لە تەپلى گول داوہ ، بە تانە و تەشرەوہ دەگوت :
- نەنە مرىمۆك بۆتە بووك .

ناخ ، نەنە مرىمۆك ئەگەر دەيتوانى قسان بكا ، بەخوداى ۋەك مارى پتوہى دەدان ... ، بەلام
داخەكەى بە جەرگم ... چارەنووسى ئەو ئاوا بوو ....

كە گەيشتەوہ مالى ، دىتى ھەسەن و ئۆمەخان دەستيان لە تىتك و قزى يەكترى ناوہ و
تىكەھەلدەدەن . عدلى و ئەليف لە عەمبارى خەرىكى دەرئىنانەوہى دانەوتلە و ئاردەكە بوون و
ھىچ گوتيان لە شەرى منداڵەكان نەبوو . ئۆمەخان دەيگوت :

- بىدەيە ، ھىسى خۆم نىيە ؟ لەو تۆف و سەرماى زستانەدا ھەموو شەوى لەبەر ئەوہ
نەدەنوستم . تا رۆژ دەبۆوہ لەگەلت ئىشكەم دەگرت . خۆ ئەگەر لەگەلت نەھاتبايەم ، ئەتۆش
دەترساى و لە مالى ۋەدەر نەدەكەوتى و ئەوانيش دەھاتن و دەيانبرد . ھەقى خۆم بىدەيە .
ھەسەن دەيگوت :

- ناتدەمى . نۆ دانەيە . نابى بىنەوہ ھەشت دانە . ديسان با ئى تۆ بى ، بەلام ھەمووان
پىكەوہ بن .

ئۆمەخان:

- شتى خۆم ھى خۆمە. دەمەوى لى باخەلما ھەلىگرم. بىدەيە، ھى خۆم بىدەيە، ئەگەر نەمدەيەي بە زۆرى لىت دەستىنم. شەوى كە نوستى، لىتى دەدزم.

پىك ھەلپىزانە و ديسان لىكيان دا.

مىمۆك لى دلى خۆيدا دەيگوت: "توتكە سەگىنە... يەكتى لەتوپەت كەن... ۋەك سەي برسى." ناخرى خۆي پى نەگىرا سەيرى لىكدانەكەيان بكا و چو لىكى كىرنەۋە. ھەسەن لووتى خوتىنى لى ھاتبوو. ەلى بە ئەلىفى گوت:

- ئەلىف، دەلتى چى، نىۋە دانەۋىلەكە ھەر لەۋىدا بىلىنەۋە؟ دوو قاپ و چوار كەۋچك دەرىپىن و ۋەنەكەش نەھىنەۋە دەرى... باشە؟...

ئەلىف دەيگوت:

- دەي باشە.

بەو ھالەشەۋە مىمۆك ترسىكى لى دلىدا بوو. ناخۆ ۋاھەبوو عادىل ئەفەنى بىيادەم پروت بىكاتەۋە و شتەكانى بەرى؟... خەرىك بوو شىت دەبوو. ئەو خەيالى ۋەك خۆرە ناخى دەكۆلى. دەبوو پرسىيار لى كى بكا؟ بىت و لى كۆيخاي پرسىبىيە، ئەو لەرپۆە خۆي بە كاپرايەكى گىرنگ دادەنا و بە ھەموو ۋلاتى ۋەردەكرد كە بەلى مىمۆك ھات و ئەو شتانەي لى پرسىم. لى "ەلى" يە درىۆ؟ ۋەللا بىشەردبايە لەۋى نەدەپرسى. مەتەنەي بەھەر كەس لى گوندى، ھىنەيە بەرچاۋى خۆي و ناخىيەكەي تاشباشى لى ھەموۋان پى باشتر بوو. دەسبەجى چوۋە لاي تاشباش ئۇغلۇ. تاشباش ئۇغلۇ لەبەر ناگردانەكە دانىشتىبو دەتگوت قوزەلقورتە. نىچاۋانى گوى لى دەبارى. كە مىمۆكى دى، ھەستا و فەرموى كرد دانىشى. مىمۆك دانىشت. بە نامازە پى گوت بىتە بەر روۋناكايەكەي بەردەرگاگە. تاشباش ئۇغلۇ ھات.

مىمۆك قەد و قەلەتتىكى مەخسەرەي ھەبوو. تاشباش ئۇغلۇ بەزۆرى خۆي ۋاگرتىبو پىنەكەنى. خۆ مىمۆك زانىباي تاشباش ئۇغلۇ پى پىدەكەنى، ھەتا دىنيا دىنەيە سەيرى چاۋى نەدەكردەۋە. ئەو ۋنە كە لى تەمەنى خەسوۋى نوح دا بوو، خۆي بۆ ئاۋا لى تەپلى گول دابوو؟ ديارە نەھىنەيەك لى گۆرى بوو. ھاتنى مىمۆكىش لى خۆرايى نەبوو.

مىمۆك لى پىشدا گوارە و بازەنە و خەزىمە زىۋەكە و لەچك و كراسەكەي بەرى پىشاندا دا. يەككىك لى گوارەكانى لى گوتى دەرىنا و روۋى لى شارى كرد و بە نامازەي سەر و دەستى وىستى لى ھاتنى عادىلى تىبىگەيىنى.

تاشباش ئۇغلۇ زانىنى دەپمۇ باسى عادىل بكا، بەلام نەيزان چۆن. گوتى:
 - تىگەيشتم. دەلىتى عادىل دى، بەلام نەمزانى دواى ھاتنەكەى چ دەبى.
 مريمۆك كراسەكەى بەرىى نیشان دا و ناماۋەى بە داكەندنەكەى كرد. دوايش جۆرىكى
 نواند كە بەلى ھەموو خشل و بەرموور و جلەكانى لەبەر دادەپنن و دەپپچنەو و دەببەن.
 تاشباش ئۇغلۇ گوتى:

- دايە گيان، تۆ سوتندت خواردووه تەنانت ميروولەيەكى ئەو گوندەش نەدوتىنى. ھەقتە،
 بەلام ئەمنىش وەك تۆ وام. ئەمنىش دەلئىم ھەر كەس پى لەسەر ميزەكەشيان دابنى گروى دەبى.
 ئەو گوندىيانە تووكيان ليكراو. مردوون و تىدا چوون. ميشكيان پەين و كاي تىدايە. وەرە بزائە
 چۆن ئەو مال و سامانەى دوتىنى شاردوويانەتموہ نيتستا دەرى دىننەوہ. لەگەل من قسە بکە. با
 لانیکەم بە دەرد و مەرگت بزانم و چارەسەرىكى بۆ بدۆزمەوہ. دەى قسە بکە دەى.

مريمۆك بە توورەيەوہ سەرى راوہشان و دەرېخست كە نەخىر نابى و ھەرگىز قسان ناکا.
 ديسان بە وردى و لەسەرخۆ و بە ھىما و بە ناماۋە دەستى پى كردهوہ بۆ وەى بلى مەبەستى
 چيە. ئەمجارەيان تاشباش ئۇغلۇ ھەستى كرد تىگەيوہ:

- دايە، يانى دەتمۇى بلىتى عادىل كە ھاتە ئىرە، ئەو جلوہرگ و خشل و بەرموورائەت لى
 دەستىنى و دەيا؟ وايە؟ دەتمۇى ئەوہ بلىتى؟

- مريمۆك پىكەنى و دەستى تاشباش ئۇغلۇى لەسەر دللى دانا و گوشى. تاشباش ئۇغلۇ
 گوتى:

- ھىچ مەترسى دايە. عادىل ئەمسال نايەتە ئىرە. ناتوانى بى. ئەگەرىش بى، ھىچ ياسا و
 عورفىك نىيە بۆ ئەوہى پياو پرووت بکەنەوہ. لە تۆقى سەرىشتەوہ تا بەرى پىت لە زىردا بى،
 ناتوان تۆزىكىشىت لى بستىنن. ئەو خەلگە لە ترسانا شىت بوونە و ئەتوشيان شىت كردهوہ.
 بېرۆ و خەمت نەبى دايە گيان.

مريمۆك ھىر ھىر بۆوہ. دواى ئەوہى چەند جارېك دەستى تاشباش ئۇغلۇى لەسەر دللى
 گوشى، گەپرايەوہ و چۆوہ ماللى. كە گەيشتەوہ مالەوہ، دىتى مندالەكان ھىشتاش ھەر لىك
 دەدەن. ديسان لىكى كردهوہ و دەستى بەسەرى ھەر دووكياندا ھىتا و بە ناماۋە پىى گوتن،
 نابى شەرى بکەن. بىت و ئەمجارە پىك ھەلپرژىن، ئىدى كارى بە سەريانەوہ نابى.

عەلى دواى ئەوہى يەك لەسەر دەى شت و مەكەكانى لە ھەشارگەكە ھىتايە دەرى، چۆوہ
 لاي خەلىلە تەمبەل. باشە بۆچى چۆوہ لاي خەلىلە تەمبەل؟ چۆنكە خەلىل كابرايەكى ھىمەن و

رۆژ رۆژی ناشقه کهچه له بوو. شەش مانگ، سالتیک، دوو ساڵ جارێک ناشقه کهچه له ناوا وە کهیف دەهات. لەو رۆژانەدا سێ گۆلینگى وەسازە کهى دەخست. یەکی شین و یەکی زەرد و یەکی سوور. لە رۆژەکانى دیکەدا تەنیا گۆلینگى سىبى بە نووکى سازە که یەو کردبوو. که گۆلینگەکان دەبوونە سێ، هەموو دەیانزانى ناشقه کهچه له تەواو وەکوڵ هاتووە گۆرانى و نەفسانەى نەبیسرا و نەگوتراو دەچرێ و گەلى حەکا یەتان دەگێرێتەو. دەورو بەرى ناشقه کهچه له بەردەوام ئالۆز بوو. ناشقه کهچه له لەو رۆژانەدا دواى ئەوێ دەچۆو سەر جێیەکی خۆی، ماوێ یەک سەعات خەریکی سازە کهى دەبوو. دەستى بەسەردا دەکێشا و دەیلاواندەو و دەکرا لە هەموو هەلسوکه و تەکانییەو بۆت دەرکهوێ گيانى بەو سازەو بەستراو تەو.

شەوێ که، شەوێکی سارد بوو. تاق و لۆق ئەو ئەستێرانەى بە ئاسمانیو بوون، بە تریفى کەسێرەیانەو دەتگوت لەسەرمان هەلەلەرز. مانگی شەوێ چوار دە بە ئاسمانەو دەخزی و سێبەرى ماله کان و تاقەدارەکان و ئەو خەلکەى بۆ بیستنى گۆرانییەکانى ناشقه کهچه له بەرەو ماله کهى ئەنجوومەنى ئاواى دەچوون، بەسەر بەفرە سبیبە کهدا دەکێشا.

ناشقه کهچه له گوتى:

- ئاوردوو زۆر باوینە ئاگردانە کهو. با ئاگرە که بلیسە بستینى و شیت بى.

ئەوێش یەکیک بوو لە خووەکانى ئەو. چ زستان با یە ئاوان، ئەگەر ئاگرێکی گەورە لە تەنیشتیەو بلیسەى نەکێشا، نەیدەتوانى جوانترین گۆرانییەکانى بچرێ. کۆلە لەسەر کۆلە خستییانە ئاگرە کهو.

ناشقه کهچه له سازە که لە باوێشى گرت، قیت قیت دانیش و کړی بوو. لەو جۆرە ساتانەدا چاوى لێک دەنا و هۆشى بەخۆیەو نەدەما. ئەو حالەتە ئۆین و ئەدا نەبوو. چون ئەگەر وا با یە هەموو دەیانزانى. جارى یەکەم و دوو هیش نەیانزانیا، ناخریبە جارى دەیم پێیان دەزانى.

"جا دواى نەوھىيە گۆرانىيە سەرەككەي دەلى." "بەر لەوھى رۆژ بىتەوھە لىي دەپرەتەوھە و رېك نەو دەمەي خۆر لە ناسۆوھە سەر دەردىنى گۆرانىيەكى دىكە بۆ گراوئەكەي دەلتەوھە. بەوشۆوھە شەوئەك تىپەر دەكا. "ھىيى... قاز و قورینگە پۆنكەككەيەكان..." "ھەشیمەت وئەكرا گوتیان:

"ھىيى... كۆ و چا بەفرگرتوھەكان... ئەي قاز و قورینگە غەربەكان..." "ناشقەكەچەلە بەسەر سازەكەيدا نووشتاىەوھ:

"نەوھە عەبدالە بە رینگە چۆل و ھۆلەكاندا لەسەر چنگان دەروا. نەو ئەئىندارى چا بەرزەكان و پىدەشتە بەرىن و ھەراوھەكان و ھەموو بوونەوھەكانى خودا و مرۆقە باشەكان و ئىنسانە خراپەكانىشە. شەوئەكى نەنگۆستەچاوى بەسەردا ھاتوھە. شەوئەكى وەك بەرد قورس... پشتى لەبن بارستايى نەو تارىكەسەلاتەدا كۆرپ بووئەوھە... دەست بەسەر نەو شەوھە خەستەدا دىنى و دەچىتە پىشى. نەو دەشتەچۆل و كاكى بە كاكيە رېك و بى ھەوراز و نشۆوھە و عەبدال تەمەنى شىت سالاڤەنى خۆى تىپەراندوھە و رېبازى گۆرانىيەژەكانى گرتوھەتە بەر. عەبدال كۆرە. جادەكان نابىنى. دەست بەسەر پشتى شەوھە تارىكەكەدا دىنى و رېكە دەبىر بۆخۆشى ھە وا دەلى. لە دنيايەكى چۆلدا بەتەنى ماوئەوھە. دنيايەك كە تىيدا ھىچ گيانلەبەرئەك ھەناسە ناكىشى و ناجوئەلى... جگە لە عەبدال. ھەروا دەچىتە پىش، بە دەستىككەيەوھە شەوى پىتە و بە دەستەكەي دىكەي چەقۆيەكى دەم برىقەدار كە شەوھەكەي پى دەبىر و دەچىتە پىش.

"لە ھالەكدا عەبدال ھەر ناوا دەچىتە پىشى، لاقى لە شتەكى شەلتەين و نەرم و زىندوو ھەلدەنگۆ. دەست دەبا و سەير دەكا بەلندەيەكە، بەلام بەلندە دەبى ھەلقى. كەوابوو ديارە بەلەيەكى بەسەر ھاتوھە. ناخۆ نەو بەلندەيەش شەوئەكى قورس و گران كەوتوھەتە سەر شانەكانى؟ چىي بەسەر ھاتوھە؟

"بەلندەكە لە باوھەشى دەگرى و دەچىتە گوندەكەوھە، گوندەيەكان لە دەورى كۆ دەبنەوھە. عەبدال دەپرسى: "نەوھە چ بەلندەيەكە؟ چىي بەسەرھاتوھە؟" گوندەيەكان سەيرى نەو بەلندەيە دەكەن وا عەبدال گرتوئەتە نامىز و بەخۆيەوھە رېك گوئەوھە و دەلتەين: "نەوھە قورینگە، بەلەيكى برىندارە و بەلەكەي دىكەي دەرھاتوھە. نەو بەلندەيە تازە ھەرگىز ناتوانى ھەلقى.

"عەبدال خەمىكى قورس دايدەگرى و دەلى: "سەيرە، يانى ناوا، نەمن چارم نىيە و ھىچ كات ناتوانم بىيىنم و نەو قورینگەش بەلى نىيە و ھەرگىز ناتوانى ھەلقى.

"چ دنيايه كه نهو دنيايه. نه گهر چاوم هه بوايه، داوام له گولته كاني ده كرد بېشكوتين، به ده ریاكانیم ده گوت شه پۆلان بدن. به بارانم ده گوت ببارين و به فر و دره وشاوه یم ده دايه چيا بهرزه كاني و بالي پهنگاله یم به جر و جان هوه ره كاني ده به خشي و هیلانم بۆ مه له كاني چي ده كرد و دایم له هیلانه كانیاندا رۆ ده كرد، به لām نیستا تاریكه شه و یكي نهنگوسته چار قورسایه كه ی خستوه ته سهر شانه كانم و تاقه كاری من نهو هیه له ناخی نهو تاریكیه دا به ده وری خۆمدا بھولیموه.

"قورینگ نه گهر بالي هه بوايه، به سهر ناوه قوول و دووره كاندا هه لده فری. به سهر ناسمانی شاره گه و ره كاندا له شه ققه ی بالانی ده دا. به شابالیک ده ریاحی وانی ده بری. چیا یه هیه پتی ده لاین به رده نهستی. ده چوو و له سهر لووتكه كه ی ده نیشته وه.

نهو قورینگانه هه موو ژیانان له به هاردا تیپه ر ده كن. كوی به هار بی ده چنه نهوی. قهت پروی زستان و هاوین نابین و په ر و بالیان بۆنی به هاری لیوه دی.

"نهو جار له وانه یه یه كه مین جاری بی له هه موو ژیاناندا زستان ده بین و به فر و سهرما ده ناسی.

"دوو چاره نووس له شوینیک گه یشتونه ته وه یه ك.

"عبدال قورینگه كه هه لده گری و ده بیاته چیا. هاوین به ره و ته و او بون ده چی و پاییز به ریوه یه. ریزی قاز و قورینگان به سهر سه ریانه وه ده فرن و به ره و هه واری به هارانه یان ده رۆن.

عبدال نایانبینی، به لām به قاووقیژه كه یانه وه ده زانی نه و انن تیده په رن.

"عبدال قورینگه كه له پیش خوی داده نی و له گه ل هه لاتنی خۆره تاو تیی ده چریكینی له گۆرانیه كه ی. له چۆن بزانی كاتی رۆژنا و ابوونه؟، به لām عبدال ده زانی. نابینی، به لām به گوشت و خۆینه كه ی ههستی پی ده كا. كاتی زه رده په ر، نیدی گۆرانیه كه ی به ناوی گراویه كه ی ده ست پی ناكا. به قورینگه كه ده ست پی ده كا و به قورینگیش كۆتایی پی دینی. عبدال هه تا به یانی هه تا رۆژ ده بیته وه گۆرانی بۆ قورینگه كه ده لی. بۆ قورینگه كه و بۆ مرۆشه كان و چیاكان و دایكانی زهوی و چه م و رۆژبارة كان و میرووه كانی خاك و ماسیه كانی نیو ناو و نه ستیره كانی ناسمان و شه وه نهنگوسته چاوه كانی ده لی.

"قورینگه كه له به رده می گوی له گۆرانیه كه راده گری.

"رۆژیک، پینچ رۆژ، مانگیك، دوو مانگ، هه ر تیی ده چریكینی. بی پسانه وه ده یلی و نایه پته وه. داره كان و گوله كان و جروجانه وه ر و ده عبا و دایكانی زهوی و هه زمان دین.

"روژيکيان سەر له بهيانی که تاو هەلدي و گۆرانييه کهی عەبدال تەواو دەبی، له ناکاو حالهتيکی سهیری به سەردا دی. له ناکاو پروناکایه که له بهر چاری عەبدال دەرەوشیتەوه. عەبدال خۆی له بهر ئەو تیشکه تیژه پێ ناگیر و له هەمبەر تیشکاندن و هەلوەرینی ئەو تاریکیه له میژو سالتە تییدا به دەوری خۆیدا دهخولیتەوه، خۆی پێ پاناگیر و دهکهوی. له ترسانا ناتوانی چاوی هەلێنی. ماوهیه که وهك جهستهیهکی بێ گیان سهری له سهرا خاك دادەنی و دوايی ورده ورده هەلدهستی و چاوه کانی هەلدينی. له پێشدا ناسمانی بیسنور و شین دهبینی و سهری سوور دهمین. زمانی له گۆ دهچی و دوايی چاو له بهر پێی دهکا و زهویه که دهبینی. خاك وهك دایکێک "بهرا" گر پر له نیعمەت و مهیل بزۆینه .... به سهرا سوورمانیشهوه سهیری خاك دهکا. دادیتەوه و خاك و تیشکه که ماچ دهکا.

"لهو کاتانهدا قورینگه که له بهر ده می پاره ستاوه، بهلام عەبدال نایبینی. دوايی له ناکاو سهیر دهکا ئەوه قورینگه پۆنه کییه کهی له بهر ده می پاره ستاوه. قورینگێکی جوانی پۆنه کی. دهستی بۆ دهبا بیگرێ، قورینگه که له شهقەمی بال ددها و دهفری و پێی ناسمانان دهگرێته بهر. عەبدال تا باندە که له ناسماندا دهبیته خالێکی رهش، ههرا و چاوی لی ناترووکینی و ناخریه کهی له چاوان ون دهبی."

تاو هەلدي. ناشقه که چه له ناخرین زرینگه له سازه کهی دینی:

"هییییی ی قورینگه پۆنه کییه کان، قورینگه کانی عەبدال... ئەوانه ی چيژيکيان لهو چيژکه وهگرتهوه به خۆيان بنازن. ئەوه بوو به سهرا هاتی عەبدالی باپيره. له مهودوا عەبدالی باپيره ههتا مردنی ههرا گۆرانیی بۆ پروناکی چری و تف و لهعنهتی له تاریکی کرد. ئەوانه ی چيژيکيان لهو چيژکه ی عەبدالی باپيره وهگرتهوه، به خۆيان بنازن.... هییی... پروناکییه کان.... هییی... قورینگه پۆنه کییه کان... هی ی ی ی... مرۆقه کان به خۆتان بنازن..."

ههشمه ته که هاواریان کرد:

- با به خۆيان بنازن...."

ناشقه که چه له ماندوو ببوو. سازه کهی ماچ کرد و له تەنیشته خۆی دانا و سازه که له تەنیشته چۆکیه وه خزیه خواری.

بەر لەوەی خۆر لە ناسۆ سەر وەدەر نئ، ئەودەمەى ناسۆ پروون دەبۆو و سووراییەکی خۆی بەسەر بەفرە سپییەکەدا دەکیشا، هەموو خەلکی دئ لەخەو هەستابرون. دەتگوت خۆیان بۆ نەورۆز یان بۆ جەژنیکی دیکە نامادە دەکەن.

هەموو ژنانی ناوایی بۆ لەبەرکردنی جلویەرگ چاویان لە مریتمۆک دەکرد. هەمووان وەك ئەو باشتەین جلویەرگەکانیان لەبەرکردبوو و چیی خشل و بەرمووری هەیانبوو بەخۆیانەوێ کردبوو و هاتیبوونە پاناوکەکی ناوایی کۆ ببوونەو.

لەگەڵ تاوھەلات، گوندەکە ڕەنگارەنگ دەچۆو: کچەکان وردە ناوینەیان لەسەریان داوو و تیشکی هەتاوی بەرەبەیان لە ناوینەکانی دەدا و شۆقی دەداوە.

گەنجەکان قۆلیان لە قۆلی یەکتەری کردبوو و چووونە لای "عەلی" یە درێژ و گوتیبوون:
- مامە عەلی، ئەو شمشالەت دەریینە و چەند هەواوە کمان بۆ لێدە.

عەلیش هەستابوو و خۆی گەیاندا بوو پاناوکەکە و لەگەڵ گەیشتبوو ئەوئ شمشالەتێ لە بەرشتوونی دەرتناوو و تیی تووراندبوو و گەنجەکانیش دەستیان کردبوو بە شای و لۆغان. کچەکانیش لەلایەکی دیکەو بە دەفەلێدان و گۆزانی گوتن سەمایان دەکرد.

ناشقەکەچەلەش کە شەوئ گۆزانییەکانی خۆی گوتیبوون و تەواوی کردبوون، کێچی لە کەوڵی کەوتبوون و خۆی پێ نەگیرابوو. ئەویش بەسالاچووانی گوندی لە دەوری خۆ کۆ کردبۆو و بە سازه کەبەو ئەفسانەییەکی کۆن و بەهێز و هیوادەری بۆ چڕیبوون.

دەتگوت گوندی کوێرەوێ و خەفەتی ئەو چەند مانگەیان فەرامۆش کردوو و هەموو خەمەکانی خۆیانیان وەلا نابوو.

ئەو کۆتایی دووھەمین چاوەروانی بوو. ئیدی هەمووان پێیان وابوو ئەمڕۆ عادیل ئەفەنی ھەر دئ.

مهالّ بوو عاديّل نهفهني نهبيستبتهوه كه ههمووان مالّ و سامانهكهى خزيان له
حهشارگهكان هيتاوهته دهري. چون دهبوو دهمودهست به شارندهوى كهلوپلهكانيان بزاني،
بهلام له هيتانهدهري تاگادار نهبي؟ و هر بيستبايهوه، دهسبهجي جندهرمهى وهدوى قوونى
خوى ددها و دهگيشتي. كويخا سهفر دهگوت:

- خهلكى هيچ گونديكى نهم دنيايه هيندهى گونديهكاني من رهسهن و نهجيمنين. ههروهها
لهسهر نمو زهوييه گونديى نهوهنده باش و نازدار دهست ناكهوي.

ههى گيام به قورباني نمو گونديانه. جا نيستا نمو عاديله كه بي چ دهبيني؟ لهبرى
نهوى گوندى به چاوى فرميستكاوييهو ببيني، دهيانبيني نوقمى شادي و خوشين."

جاروباره بير و خهيالتيكى رهش به ميتشكيدا تيندهپهريين: "نهي نهگهر عاديّل نهيه؟ يان
نهگهر نهمرۆ نهبيستبتهوه كه گوندى ههمووش و مهكيان له ههشارگه هيتاوهته دهري؟"
دهسبهجي نمو خهيالهي له ميتشكى خوى دهردهكرده دهري: "ناكري نهيه. مهحاله به گويي
نهگهبيتهوه. نمو داوى خوى بو نمو گونديانه ناوهتهوه، نهگهر بهياني ليتره وزهى بالي ميتشك
بي، تا نيوهرو بهگويي دهگاتهوه. نمو خهبرهشي بي و نهبي ههر دويني بهر له روژناروايون پي
گهيوهتهوه و ههروهها وهري كهوتوه."

نهيدهزاني خهريكه درۆ لهگهل خويشي دهكا.

گوندى ههتا نيوهرو بهشادي و ههلهپركي ههر چاوهري بوون و پتيك نيوهرو به قريوهى خويشي
بهروه نمو رتييه دهچوه شاري، وهري كهوتن، بهلام چيي روانيان، كهسيان نهدي به ريگهدها
بي. خوشيان نهياندهزاني چ شتيك و چ ههوالتيك نهواني هيتاوهته لاي رتيهكه. كاتي به دهستي
بهتالّ دهگهرانهوه، شادييهكهيان دامركابوزه، بهلام هيواپراو نهبيوون.

دوانيوهرۆ، ديسان نمو خهبره بهنيو گونديدا گهرا كه "نمو دي"، و دهپهريين، بهلام
ههوالهكه بهدرۆ دهرجوو. لهگهل نهوهشدا تا نيوارى ههر هيوادار بوون. لهگهل تاريكي بهسهردا
هات.... نهوى نهدهبوو ببي بوو و هيوايان له دلّيدا نهما. دهستييان خسته بن باليان و ماندوو
شهكهت بهروه مالهكانيان گهرانهوه. هيچ كهس ليتوى ههلهندهپچري. چهقوت ليتدابايه
خونينيان ليتوه نهدههات. وشك ههلاتبوون.

كويخاش له داخان شيت ببوو. دهستي له قهدي نابوو و تيكشكاوانه نهوسهر و نهوسهري
ژوورهكهى دهكرد. ژنه بچووكهكهى له تهنشت تاگردانهكهوه دالغى ليتابوو و خهريكي نواندني نمو
ساوايهى بوو كه دواى گهرانهوى له چوكووراوا ببوو. له دهروه باو بززان و زههمهريير بوو و نمو

تۆف و بۆزانى له دهشته كهوه ههليكردبوو، لوورەى دههات. دهنكى شكاني بهفره بهستوهكان توندتر دهبوو و ههموو ولاتي دهلهرزاند. كوتخاش پهتاپهيتا دهگوت:

«نبوو عاديل، نهوه نبوو. بهو ههمووه چاكهيهتهوه، نهوهى كردت هيچ باش نبوو. گوندى بۆهوى نابن گالتهيان پى بكه. جوان تيبگه هاوپى. نهتۆ كابرايهكى سووك و چرووكى براله. نهتۆ خهريكى گونديهكانى من نازار دهدهى. گهپت له گهپى من مههالتهنه و وهپهزم مهكه، عاديل نهفنى. ههروهي گونديهكانم له تۆ تۆقاندوه و ترسى تۆم وهبرناون، سبهينيش ههلهستم و بهناوى تۆوه قهرزەكانيان دههخشم. عاديل نهفنى، كاكى خۆم، دهيهخشم و نهتۆش لهجى شهمامه دهپى بۆن به گونيهانهوه بكه. نهن نهرت و مهرىتم به گوندا ناچن. گونيشم پى نابزوى. نهوندهش كهر نيم. نهمن خۆم بهو نهرىتهى گونديهكانهوه كهر بكهم و ههروهها سالى داهاتوو، كه دهچينه چووكووراوا، پاسلهوان له گوندهكه بهجى ديلم و دهليم گونديهكان پووشيكيش چيه له عاديل نهفنيان نهكړيوه. كه من حاشام لى كرد، نهتۆش كام پنگه سهخته نهويان بگره و كام بهرد پهقه سمرت بهودا بكيشه. نهوجار بهردهكانيش چارى دهرت ناكهن. ههروهها دواى نهوه دهجم و له قهرلان غچۆغلو دوزمه قهستمسهرهكهت، شت و مهك دهكړم. نهتۆ له سهتا يهكم بۆ دادهشكىنى، قهرلان غچۆغلو سهتا سيم بۆ دادهشكىنى. نهوجار خۆى نهو داوايهى لى كردم. نهتۆ هيچ بهوهت زانيوه؟ ئاغا عاديلي سهت چاو و ههزار گوى؟...»

ههرو دهتگوت عاديل نهفنى راوهستاوه و نهو خهريكه قسهى لهگهڵ دهكا، بهلام ناخۆ به راستى له پرووى خۆيدا دهيتوانى ناوا بى تويكل و بى پيچ و پهنا قسان بكا؟
"بهلام بلى و نهلى ئيمه نان و نهكى يهكترىمان كردوه. كهچى تۆ نهمرۆ خراپهت كرد. بهو نههاتنهت دلى من و گونديهكانت كرده گۆمى خوين. لانيكه سبهى وهره، گهرچى نهوه دهرمانى دلە شكاههكهى ئيمه نيه، بهلام قهيناكا ههرو وهره. دهمانهوى شتيكت پى بليين براله. نهتۆ من دهناسى. خۆ ههرو گونديهكانى خۆم نابهمه لاي قهرلان غچۆغلو، بهلكو خهلكى بيست گوند، چل گوند، شيست گوند وىكرا وهدوى خۆم دهدهم و دهيانهم. كى ههوالى لى ناردوى نهوانه شت و مهكهكانيان شارذۆتهوه؟ و كيش دواى ئاگادارى كرديهوه كه نهوانه ههمويان دهرهيتاوهتهوه؟ و ديسانيش كى بو داواى لى كردى دهسبهجى پى؟... ههرو نهمرۆ پى و كارهكهت بكه؟... نهوهى قسهت لهگهڵ دهكا ولاغ و چواپى نيه، بنيادهمه.

"نهگر بنيادهم خۆيشى لاي تۆ هيچ بايهخىكى نيه، كهوابوو برادهرايهتى چل سالهشمانت بۆ گرنگ نيه؟ وهلامم بدهوه. نهتۆ چۆن دهتوانى قسهى كوتخايهكى گهوره، تاقانه كوتخاي

گزنگی گونده کانی دهوړوږشتی تورووس وک قسهی سهگ و پشيله بجهيته پشت گوی؟ نه تۆ ناتوانی قسهی من بجهيته پشت گوی. نه تۆ دهبی گوی بدهيه قسهی من نه گینا زۆر زهره ده کهی. وه بالی مزگهوت به ستوی مجیوری. خو بنیادهم هدر کاریکی پی ناکری. نه تۆ نه گهر برادهری وک منت نه بی، چیت پی ده کری؟ هدر چهنده نیمش تۆمان نه بی سهگ و شوانمان دیته وه. جا نه وه تۆ هه موو سامانی دنیا شت هه بوو به پووشیک...

نیستا که تۆ ناوات لی کردین، به لاین بی خاکت به توره که بکیشم. تا نیستا کاری قوړت زۆر کردوه، به لām نه من هدر توره نه بوومه. پیم گوتی: نهو سال مهیه ناوایی گوندی شپ و شپرزهن، گوت نا، دیم. گوتم لینگه پئی بۆ سالی دادی و سالی داهاتو قهرزه کت وهر گره وه و له بهریش پارامه وه، گوت نا هدر نه مسال دیم و گوندیه کان پروت پروت ده که مه وه. گوتم باشه وهره و پروتیاں که وه، به لām زووتر وهره، بهر له وهی گوندی وهرهز بکهی و شیتیاں بکهی وهره. هدر نه هاتی. گوندی چیی هه یانبوو شار دیا نه وه. هدر نه هاتی. نیستاش که شت و مه کیان هینا وه ته وه ده ری دیسان نایه ی.

"جوان گوی راگره با پیت بلیم براله. گوندی هه موو شتیک قبول بکا، نه وهی پی قبول ناکری، یه کیک گالتی پی بکا. نه تۆ هه تا نیستا زۆرت نه زیهت داوم، به لām نه من توره نه بووم. نه مجاریان له دین ده هری بوومه. وا ده زانم بامت کوشتوه. هدر نیستا له ده ستم دی بتت پیتم. بیری لی بکه وه براله، بیری لی بکه وه نهو تیره ی گوندیه خه لکیکی لیتقه و ماون که وه قوچی قورباغه چاوه پئی تۆن. وه چۆن قوچی قورباڼی سمی له خه نه ده گرن و به نیتکی سووریان له شاخی ده به ستن و دواپی سهریان ده برن، نهو گوندیه انهش وه قوچی قورباڼی خو یان پازانده وه و چاوه پیت بوون. ده یانه ویست دار و نه داری خو یانت به دلّوا ییمه بده نی. ده یان زانی له برسانیش ده مرن، به لām دیسان به هانت شاد و دلّخوش بوون. له کوئی دنیا شتی وا هه بووه؟ عادیلی سپله. ده ی بلّی بز انم شتی وا له کوئی دنیا یه هه بووه؟ عادیلی هیچ و پوچ. دنیا یه کت سهروه ت و سامان هیه. له کویت هینا وه؟ خو کهس نه زانی نه من ده زانم نهو سامان ت چۆن وه سه ر یه ک ناوه. چما به ناره قه ی نیوچه وان په یدا ده بی عادیل؟ نیستا ده ته وی راس تییه که یت پی بلیم؟ هه مووی ناره قه ی نیوچه وان ی خه لکی نهو شیت گونده یه که له بن قرجه ی گهرمای چو کوورا وادا ده چنه لۆکه رینه وه و له وی گیانیان دیته سه ر لیویان و ده مرن و ده ژیتنه وه و ده یکه نه گیر فانی تۆوه. چما خو ت به وه نازانی؟ نه تۆ نه ده بوو وات کردبا. نه مرۆ گوندیه کان، به هه لپه رکی و هه له که سه ما ده چوون به ره و قورباڼی و برسی تی، نهو ناوری تی به ردام. نه من دلّم

ههيه. ئەمن گوندييه كاڤم زۆر خۆش دەوێ، دلێ من وەك سندانێ ئەو ئاسنگەرانیە، بەلام وەزە و حالێ ئەو گونديانە کاری لەو دلەش کرد. چاوەکاڤم پێ بوون لە فرمیسك و ئاورم لە هەناوی بەربوو... ئەتۆش عادیل، لەو کاتەشدا نەهاتی. خۆ ئەگەر هاتبای و پروت پروتیش کەردبانەوه، لە خۆشیان شاگەشکە دەبوون، بەلام ئەجار نێر دیار نییە چ دەکەن... خۆ ئەگەر نیتسا بچم و بە زمانێ تۆوه پێیان بڵێم نیدی ئێوه فەلسەفەش قەرزیاری عادیل نین و هەموو قەرزه‌که‌تان بەخەشراوه، تەنانەت بزه‌یه‌کیشیان نایه‌تی. ئەتۆ هیواپراوت کردن. هیواپراوی زۆر ترسناکه عادیل. ئەتۆ خەلکی گوندی ناناسی. رۆژێک بە پێکه‌نین و شادییه‌وه بەره‌و مردنێ دەچن و رۆژێکی دیکه‌ تەنانەت بە گریانەوه بەپیشوازی جێۆنەوه دەچن. دەبێ ئەو هەلانی بقرزیتەوه. ئەتۆ ئەگەر بەوه‌ت زانیایه هەر ئەمڕۆ هەلت لەده‌سته‌خۆت نەده‌دا و ده‌هاتی... نیتسا که‌ وایه، چیی دەبێ با بێ، ئەمن هەموو قەرزه‌کانیان پێ دەبه‌خشم. دوايش ئەتۆ چیت لەده‌ست دێ لەگەڵ من بیکه. ئەمن ناتوانم گوندييه‌کاڤم لە ژێر ئەشکه‌جەدا پارگم. دهرسی چۆنی ده‌به‌خشم؟ ئەوه‌ بزانه که ئەو ده‌فته‌ره زهرده‌ی تۆ هێچ نرخ و بایه‌خێکی یاسایی نییه. ناخۆ بەلگه‌ی کاتب عه‌دلت هه‌یه؟ نا، که‌وابوو ئەمنیش حاشای لێ ده‌کەم. هه‌روه‌ها دواي ئەوه‌ رێژ و حورمه‌تم پیشکه‌ش به‌ جه‌نابت و چاوه‌کانت ماچ ده‌کەم، عادیل، ئەوه‌ت پێ باش بوو؟..."

چه‌ندی زیاتر ئەوسەر ئەمسهری ماله‌که‌ی ده‌کرد، دلێ توندتر ده‌بوو. ده‌بوو شتیك هەر بکا، بەلام چیی کردبا؟ چا ده‌کرا هەر ئەمشه‌و گوندی خر بکاته‌وه و پێیان بلی قەرزه‌کانتان پاک بوون؟...

"جا با عادیل بێ و پاره‌ی خۆی لە من بویتەوه. وه‌للاهی وه‌بیللاهی لێیان خۆش ده‌م. وه‌ك له‌ مائی بابی خۆم خۆش بوویتم ئاوا.... ئەدی ئەگەر به‌خۆی و بیست جه‌نده‌رمه‌وه‌ هات؟ کۆره‌ با بێ.... سه‌فه‌ر ئەفه‌نی پادشای کۆیخایان رێه‌ك بۆ ئەوه‌ش ده‌دۆزیتەوه. جا ئەگەر نەتوانی رێگه‌چاره‌یه‌ك بدۆزیتەوه‌ بۆچی پێی ده‌لێن "پادشای کۆیخایان"؟ کۆیخا یشتی به‌ ده‌فته‌ریکی زهره‌ به‌ستوه. چیی دلێ بێنی ده‌توانی تییدا بنووسی. ئەمن به‌لگه‌ی فهرمیم لێی ده‌وێ و هه‌روه‌ها ده‌شلیم هێچ قەرزی‌که‌مان له‌سەر نییه. هەر پێی به‌ عەرزیه‌وه‌ ره‌ق ده‌بێ و نازانی چ بکا. وه‌نییه؟ با هەر هه‌لبه‌زی و دابه‌زی. هه‌تیو سه‌فه‌ر، به‌خوای فکریکی باشه. ئەتۆ به‌ راستی پادشای کۆیخاکان نی، پادشای عاقله‌کانی. هه‌ی چاوی گه‌ردوون کۆیتر بێ که‌ تۆی کردوه‌ته‌ کۆیخای ئەو گوندۆکه‌یه‌ ئەگینا وه‌ك چۆن نه‌قه‌ (ماسی گه‌وره‌) له‌ ده‌ریادایه، ئەتۆش ده‌کرا مه‌مله‌که‌تیکی گه‌وره‌ به‌رپۆه‌ به‌ری."

نه گهرچې بېرې به خشینې قهرزه کان به گوندیبه کان شاگه شکې ده کرد، به لّام خه یالیشی زور ناسووده نه بوو. دلّه راو کښه ته نگي پټه لده چنی:

"نوه دامنا له هه مورو قهرزه کانیاں خۆش بووم. ناخو دواي نوه قهرلانغچ متمانه مان پی ده کا و قهرزمان ده داتی؟ ناخو خه لکی شاری به چاوی دوزمنمان سهیر ناکه ن و نالین وه ختایه کی پاش چل سالان نوه انه نوه یان له گه لّ عادیل کرد، ناخو له گه لّ نیمه شی ناکه ن؟ سه گ هه رگیز له لاقی سه گی دیکه رّ نایه."

نوه شوه ورد و درشتی گونده کی یالاک له خه فته تان خه وی لی نده ده که وت. ده بوو شتیک بو نوه خه لکه بکا. به دوری ماله کهیدا ده خولایوه و له بهر بی هیوایی هه جینگلی ددها. هه ده هات و هه نگاهه کانی توندتر ده کردن، له چاوترووکانیکا ده گه شته دیواره کی پیش خوی و ده گه پایوه. هه روا له هاتوچو دابوو... و په یتاپه یتاش دوپاته ی ده کرده وه: "چی ده بی با بی، لیان خۆش ده م... وه ک چۆن له مالی بابی خۆم خۆش ده م...."

هه ولی نوه ی ددها خوی قایل بکا. هه موو هیژ و تینی ددهایه خوی: "لیان خۆش ده م.... خۆش ده م.... خۆش ده م...."

به و قسه یه خوی هیژور ده کرده وه، به لّام بی سوود بوو. ورده ورده تا ده یتوانی خیراتر دوپاته ی ده کرده وه.

وای لیها ت زار و لیوی وشک بوون و شه که تی له شی داگرت و ترستیک خزیبه دلّیبه وه. چما پاش نوه ده کرا پیشتی دپهاتیه کان بگری. راسته وړی ده چوون به ره و لای تاشباش. وه لافاو پکی به نداوه که ی شکانده ی. دواي نوه هه مووه چاوه وړانی و دواي ساردبوونه وه له هه مووه خۆشیبه ی نه مړویان شتیک هه ده قهوما. تۆفانیلک به ریوه بوو. هه موو داره کهش له سه ر کوپخا سه فهر نه فنهیدا، پادشای ناقلاندا ده شکایه وه...

"چیشتی خۆش له نه نگزهی دیاره. کوره سهیری نوه توف و بۆرانه ی ده ری بکه. چی نه ماوه دهشت و ساراکه به خاک و به رده وه هه لگری و گونده کهش هه لکه نی و بیپاته سه ر لووتکه ی ته که چ. زه وی وا ده لهرزی. نوه چ بۆرانیکه... نیدی نوه چ تۆفانیکه.

نیستاش نوه خه یاله شوومه هه ناوی ده گوشتی و چی ده بکرد نوه دلّه راو کښه ی له ناخیدا بوو هه ده هات و لیی گه وړه ده بۆوه و لیی ده بووه ترستیکې رهش و تاریک:

"سه ی، که ره ی به یانی، گوندي به خه بهر دین و چ ببین؟... سهیر ده که ن عادیل نه فنی به خوی و بیست جهنده رمه وه له چه قی ناوایی راوه ستاوه و چاوه ریته. به فر له سه ر شانی که وتوه. له پشدا

تريشكى گموره ده كمويته دليانموه. دوايى بريك خو شحال دهبين... دوايى ديسانيش دليان له ترسانا دلمريزى. دلمريزى و دلمريزى... دواتر ترسه كميان داده مركى... كه للى سمران گهرم دادى. ورده ورده له دورى يه كترى كز دهبنموه. ليك تريكت دهبنموه. وهك مېر سمر له بمر يه كترى دهبين. پتر و پتر... ههتا وهك كز گايه كيان لى دى... و نهوجار وهك هموره تريشقه داده گزتنه عاديل... كه وازى لى ديتن نيلى عاديل هيچى لى نه ماوتهموه. له سمر عمرزه كه چمند دلپه خو تنيك و له وانمشه چمند نمتوكوته دهست و قاچى يان نيوى لووتى ماييتموه... نهو قهلافته زبه لاهى عاديل چيى لى هات؟ چمندرمه كان چوونه كوى؟... كاتى گوندى داده گزتنه سمر عاديل، نهوان سمران لى دهشتوى و سمرى خزيان هه لده گرن و له گوندى دهچنه درى... گوندى ماندوون و نيلى عاديل نه ماوه. گوندى دهستيان بمر داوتهموه و سمران داخستوه. له گزپه پانه كى گوندى راوستان و نازانن چ بكهن. همر نيستا مندا لژچكه يه كى دوازه سالانه يان به تفهنگيتموه لى پيدا بى همرويان و پيش خوى ددا و بؤكوئى ييخوش بى دهبانبا.

"ناخ عاديل... ناخ، هدى بى ناموس، نه تو چت به سمر خه لكى نهو گونده هيتا... ناخ... چيت كرد...؟"

نه مشه و دهبى پروت و قوت بېمموه و به پيشوازي نهو بؤرانموه بېم. دهبى بېم وله بهر به فره كه بنووم. بهر دل كوئى و نيگه رانيى مرؤ ده شواته وه و له گهل خوى دهبيا، به لام نهو بهر و بؤرانه پياو كه سيره ده كا، خوئنى مرؤ دهبه ستي. دهبه ستي... دهبه ستي."

هم قسمى ده كرد و هميش ههنگاهه كانى توندتر ده كردن. خهريك بسو بخنكى. هانكه هانكى بوو. چاوه كانى ره شكه و پيشكه يان ده كرد و سمرى له گيژه وه ده هات. له ناكاو خوى له ماله كى خسته دهر وه. شويكى تاريك بوو. بؤران وهك لا فاويك خوى به دهموچاوى دادا. سهر له سمر جى خوى وشك بوو.

تاريكى... خسه خشى بهر له بن پييه كانيدا... سمرماي به سته لك... سهر بهر به پهله گهرايه وه ماله وه. دهر گاهى داخست.

بريك هاتبووه سمر خو، به لام ديسانيش تووره بوو. ده ترسا دلى له وهش توندتر بى. خه يالنيك وهك برووسكه به ميشكيدا هات:

"كچه كى قيرسمایل... زور له ميژه قسم له گهل نه كرووه..."

كه وهير كچه كى قيرسمایل كه و ته وه، مچور كه يه كه به له شيده هات. گهرمايه كه له هم مرو گياني گهرا... دهسته كانى دلمريزين. مچور كه يه كى شيرين و به چيژ له لهشى گهرا... به ژنه كى گوت:

- نەر مندالەي باۋەشت لە لانكى بىنى و بينۆينە... بينۆينە و زوو ھەستە بىچۆ مالى
قىرسمايل و كچەكەي بىنە نىرە... نەمانتوانىو ھىچ كارىك بۆ نەر كچە دامارە بكەين. خىراتر
برۆ و بىھىنە نىرە.

ژنە نەر خوۋەي سەفەرى دەناسى. مندالەكەي لە بىشكەدا نواند و دەرپەريپە دەرەو. خۆ
تۆزىك وەدرەنگى كەوتبايە كوئىخا دەيكۆشت.

سەفەر لە دواۋەي بانگى كرد:

- خىرا بە و زوو ھەليگرە و بىھىنە.

نەر ئالوۋشەي لە دەنگەكەي دابو لەرزىكى خستە دلئى ژنەكەيەو. ژنە گەنجەكە لەبەردەم
با و بۆرانەكەدا ھەموو تىنى خۆي كۆ كردهو و بەغاردان دوور كەوتەو.

سەفەر ھەروا بە مالىكەيدا پىاسەي دەكرد. ھەجىنى نەبوو. تامەزرۆيى و ھەوەس بەناخى
ئىسقانىدا رۆچووبو و سات بە سات مچوركىكى خۆشى بە لەشيدا دەھات.
"وەرەنەو... زووتر وەرن..."

ترسىك لە ناخيدا بوو. نەكا بەر لەوێ كچە بى، تامەزرۆيى و ھەوەسەكەي بنىشيتەو.
دەستى كرد بە گۆرانى گوتن. جار و بارە دەرگاكي دەكردهو و دايدەخستەو. ھەر جارىكى
دەيكردەو، شەپۆلىك بەفر و بۆران ھوروزمى دەكرە نىو مالىكە.

ژنە گەورەكەي بە مندالەكانىيەو لەبەردەم ئاگردانەكە كۆزىلەكەيان كردبوو و دانىشتبوون.
بەبى ئەوێ مەتيان لىو بى چاويان برىبوو ئاگرە سوورەكەو. سەفەر كە دىتنى ئاوا كپ و
بىدەنگن گوراندى:

- دەي ھەست دەي... برۆن بنوون دەي. چاوم پىتان نەكەوي ھا.

ژنە لەسەر خۆ گوتى:

- مەيكە ھەرا سەفەر... ئەو شىت بووى؟.. ئەو دەچىن دەنووين. بۆ وات لى ھاتوۋە؟

- بە گۆرى بابتەو... بچۆ بنوو..

ژنە چاۋىكى سەيرى لى كرد:

- ئەو ديسان ھار بووى سەفەر، ديسان چىت بەسەر ھاتوۋە؟

سەفەر بى دەنگ بوو. لەناكاو تىگەيشت وردە وردە ھەژانەكەي نىشتوۋەتەو. ھەستى كرد

نەر چىژە شىرن و خۆشە تامەزرۆيەي وردە وردە لە لەشى دەچوۋە دەرەو.

"كچەكەي قىرسمايل... ناخ... دايك قەحپە..."

دەرگا کرایه وه. له پيشدا کچه و به دوویدا ژنه تازه کهي سەفەر و له گەل ئەوانیشدا با و بۆران و زستانی دهشته که هورووژمیان کرده ژووره وه.

سەفەر دهستی کچهی گرت. هەر دهستی و دهدهستی کهوت، هه موو گیانی کهوته لهرزین. مچۆرک و لهرزینیک به ناخی ئیتسانیدا پۆژوو. گوتی:

- وه ره... وه ره کچه جوانه کم... وه ره جوانکیله کم... وه ره... وه ره... وه ره با چارنکی دهر دت بکه... وه ره ته گبیریک بۆ مه لحه می برینت بکه مموه...

کچهی برد و له بهر دهم ناگردانه کهي دانا. خۆشی له تهنیشتییموه دانیشت و به ژنه کهي گوت:

- نه تۆش ههسته برۆ... مندا له کهت هه لگره و بیبه. ده مهوی لهو کچه بپنجموه...

ژنه مندا لی به بپنشموه هه لگرت و چووه ژووره کهي نپوه راست.

- دهی بلێ... بلێ... خیرابه...

کچه نیدی خوی گرتبوو. دهیزانی ده بی چ بلێ. نیدی وهك جارن، واته وهك پۆژه کانی سه رهتا له شهرمان جینگلی نه ده دا. راهاتبوو، له گەل نه وه شدا ئیتاش برنکی شهرم ده کرد.

- دهی بلێ کچم، بیگیڤه وه، بیگیڤه وه ناسکه کهي خۆم... بیگیڤه وه، بیگیڤه وه که...

نه و جار کچهش گیڤانه وهی پوودا وه کهي پی خۆش بوو. نه ویش له گەل سەفەری پی خۆش بوو:

- برایه کهي نهو گونده...

- له برایی گهړی... ئیڤه هپچ پیویست نییه.

- پیکه وه له جی خۆیانی دراوسی بووین.

- له خه رمان و مه رمانیش گهړی...

- خه له تاندمی و گوتی ده تهینم...

- کچی له وانهی گهړی و باسی نیو نه شکه وته که بکه... نهو براده ره کهي تۆیان بره نیو

نه شکه وته که وه... نه شکه وته که پر بوو له شه مشه مه کوڤڤه که به میچه که یه وه شوڤر بپوونه وه. چوونه نیو نه شکه وته که وه.

- چوینه نیو نه شکه وته که وه. هەر وه ژوور کهوتین برام دهستی بۆ نه ویم هینا. نه من خۆم

به دهسته وه نه دا و هه تا شه وی هه ر یه کتریمان هینا و برد. دوایی براده ره کهي هات و خۆم به دهست نه ویشه وه نه دا.

ده موچاوی کوڤخا سوور هه لده گهړا:

- دەى، دەى دەى... بېگىرەو پەلەى بکە.

کچە بېدەنگ بوو. ئەویش چىژى وەر دەگرت و چاوەکانى خومار کردن و بزەىەكى هاتى و زانىى هەموو گيانى هەژاوه و نوقمى نەوسە کە بوو.
- دەى دەى دەى...

ئىدى کچە شارەزا ببوو. گوئى نەداىە و لەسەر خۆ لەسەرى پۆشت:
- برادەرە کەى پۆشت و گوئى: "نەمن دەرۆم. تاقەتم نىيە خۆم بەو کچە تىوہوہ ماندوو بکەم. ئەتۆش چیت پى خۆشە بىکە." دلم زۆر بە پۆشتنە کەى خۆش بوو. نەمن برايم خۆش دەويست. برايم خۆى پىدادام. سەيرم کرد چەقۆيە کى بە دەستەوہيە. لە چاوترووکانىکا هەموو جلوبەرگەکانى لەبەر دادريم و لەتوکوتى کردن و پرووت و قووتى کردمەوہ. لەبەر دەرکەى ئەشکەوتە کە ناگرە کە دايسا. جلوبەرگە کە مى برد و هاويشتيە سەر ناگرە کە بۆ ئەوہى هەموو بسووتين. بەرى نەدام. دوايى لە باوہشى گرتم. نەمن خۆم بە دەستىيەوہ نەدەدا. ئەویش پرووت و قووت بوو. گيانى وە گيانم دەکەوت. وەك ناو دايسا. گيانى دەسووتاند... نەمن وردە وردە هيزم لى دەبرا و خۆم پى نەدەگىرا. چيى نەما بوو شيت بم...

سەفەر هەموو گيانى کەوتە لەرزىن:

- ئەى دوايى... دوايى؟ دەى خىراکە... خىراکە... دوايى چتان کرد؟...
کچە گوئى نەداىە. هەروا بە هيمنى، هاوکات کە چىژيشى لە هەموو وشەکانى وەر دەگرت، لەسەرى پۆشت:

- شيت... شيت دەبووم. هيج شتيك هيندەى لەشى پىاو بەچىژ نىيە. چەندى لەشى وە لەشم دەکەوت و ناگرى دەدام، نەمن زياتر لە خۆ دەچووم. ئەگەر لە هۆش خۆم چووبايەم، چيى پى خۆش بايە لەگەلى دەکرد و کچينىمى دەبرد. بەخۆم دەگوت: لانىکەم بەر لەوہى لەهۆش خۆم بجم با کچينىم بەرى. لەگەل نەوہشدا کە زۆرىشم پى خۆش بوو ديسانىش هەر خۆم دەبوارد. برايمىش پتر بەخۆيەوہ دەگوشيم و نيسقانه کام دەيانزريکاند. سات بە سات بىهيزتر دەبووم و دىتم کەوتوومەتە سەر عەرزە کە و لە خۆل و خاکدا دەتليەوہ. برايمىش هەروا بەخۆيەوہم دەگوشى...

کچە دەستى کرد بە لەرزىن.

سەفەر بىتۆقرە گوئى:

- ده‌یگوشیی...

کچه:

- ده‌یگوشیم... خه‌ریک بوو له‌خۆ ده‌چرووم... خۆم به‌ده‌سته‌وه نه‌ده‌دا. ده‌هوچاری و
هه‌ناسه‌ی ببوه‌ ناگر. ده‌یسووتاندم... جه‌سته‌ی یه‌که‌پارچه‌ ناگر بوو... نیگا‌کانیشی حاله‌تیکی
سه‌یریان لی‌ هاتبوو. له‌به‌ر نیگای خۆم پی نه‌گیرا و شل بوومه‌وه...
سه‌فه‌ر هاواری کرد:

ده‌ستی کچه‌ی گرت و وای گوشی، ده‌ستی کچه‌ ژانی کرد. نه‌وجار له‌ باوه‌شی گرت. کچه
نه‌ نیو باسک و باهۆی سه‌فه‌ردا ده‌تگوت چۆله‌که‌یه.
له‌ده‌ره‌وه به‌فر و بۆران قیامه‌تی ده‌کرد.

"عەلى" يە دريژ له ته نيشت ناگردانه كهوه دانىشتبوو و پرووى كردبووه دايكى و ده پيرسى:
 — وا نيه دايه؟... سهروهت و سامانى عاديل نه فەنى هەموو دنيای ته نيوه و
 نه سه ره سه ره شار ئى نه وه، كوا ئيمه يير ديتەوه؟... ئيمه نه گەر نه مساليش قه رزه كاغان
 پاك نه كهين، سالى داهاتوو ده ياندهينه وه. له وانه يه ئيمه ي هەر له بيريش نه بى. هەر كه له پهل و
 شت و مهك ده شارينه وه و ده ريدتينه وه و نه وه چەند مانگه ئيمه هەر چاوه پتي نهوين. عاديل
 نايه نا. نه گەر ويستباي بى، تا ئيستا له ميژبوو هاتبوو. نه وه جارى جاران بوو هه لده ستا و
 ده هات. له بهر چەند قروش خه لكى ناوايى پرووت ده كرد. نه وه سه رده م، ده هات و گوندى پرووت
 ده كرد و ناگريشى ده دا... نه ي ئيستا؟... ئيمه له خوڤايى هه لده چين دايه، وا نيه؟...
 كه رويشك دهنگى له كيو گزيوه و كيوه كه هەر ناگاشى لى نيه. پيت و نيه دايه عاديل
 نه فەنى هەر ناگاشى له و شتانه هەبى؟ وا نيه دايه؟...
 مريمۆك قسه ي نه ده كرد، زارى هه لته ده پچرى، به لام له دلى خوژدا وه لامى پرسيا ره كانى
 عەلى ده دايه وه:

"هه تيوه كه ره ليقه و ماوه كه ي من عەلى، چما خه لك له حەقى خوڤان خوڤ ده بن؟...
 ناده ميزاد هەموو دنياشى هەبى ديسان چاوى هەر تير نابى. عاديل دى وه كه هه لۆ، وه
 بارانى ناگر به سه ر گونده كه دا ده بارى و گونده كه پرووت ده كاته وه. هەر ده رده و ده رمانىكى
 هه يه، ته نانه ت مه رگيش، به لام نه وه ده ردى بى ده رمانه. هه تيوه كه ر و شيته كه ي من.
 شاخ، خوژگه زمانم گه رابايه و قسه م كردبايه و بريتكم نه قل ده كرده نه و مي شكه
 بو شه تانه وه. خودا غه زه ب له وانه بگري و زمانيان به ستم... عاديل دى. چما ده كرى له
 حەقه كه ي خوى خوڤ بى. له چاوه روانيدا وه خته برن. يه كيك نيه پييان بللى چتان لى

قەوماۋە. ئەۋەي دەپى بېي، ھەر دەقەۋمى و ناشتوانن پېشى بگرن، ھەي خودا بتانگىرى،
ئەۋەي دەقەۋمى، بۇ ئەۋەندە بېتۆقرە چاۋەرۋانن؟...

- ۋا نىيە داىە؟ كابرايەكى ئەۋەندە دەۋلەمەند بى بۆچى دەبى گوندىكى ھەزار لەسەر ساجى
عەلى دانى؟ ۋانىيە داىە؟...

"دايدەنى، پروتى دەكا، ۋاشى پروت دەكا... پروتى دەكا و لە خوشيانىش ھەلدەفرى."
عەلى ھەستا. كە ئەۋەندە لى دەپرست و داىكى ھەر ۋەلامى ئەدەدايەۋە، خەرىك بوو
توۋرە دەبوو.

با و بۆرانەكە كىرەبۇيە قىيامەت. بە دەنگىكى سامناك، لە دەشتەۋە بەرەۋ چىاي تۆرۈوس
بەپىۋە بوو. عەلى ساتىك بەدوۋدلىيەۋە راۋەستا. دوايى بەخىرايى بەرەۋ دەرگا چو و كىرەيەۋە
و ۋەدەر كەوت. بايەكە ۋاى خۆي بە دەموچاۋىدا كېشا، ۋەخت بوو لە ەمرزى بدا. بېك بەلادا
ھات و ئاخىرى خۆي كۆكرەۋە و بەرەۋ مالى تاشباش غارى دا. لە كەلىنى تەختەكانى
دەرگا كەۋە پروناكاي ديار بوو. بانگى ھىشت:

- ئەمەنم برالە، مەمەد.

دەرگا كرايەۋە.

لە تەنىشت ئاگردانەكەۋە چوارمەشقى بەرەۋروۋى يەك دانىشتن. دار بەرۋەكە لە
كۈنۋەكەدا بېۋە ئاگرېكى سوور. جارۋارە لە كولانكەۋە بايەك لە ژورېتى دەكرد و سوورايى
ئاگرەكەى دەبرد و دەيكرەدە بلىئەيەكى سېي. دوايى، ئاگرەكە دادەمركايەۋە.

مالەكەى تاشباش ھەر ژورېتى ھەبوو. كۈنۋەكەى(ئاگردان) گەۋرە بوو. سەر
كۈنۋەكەيان بە قور و قامىش گرتېو. دىۋارەكانىشان بە قىسل سېي كىرەبۆۋە. دىۋارەكانى
مالەكەى ئەۋەك دىۋارى مالەكانى دېكە بە كەرسەك و وردكەبەردى نارېك و خوار و خېچ
دروست نەكرابوو. لە تەختى ژورەكەۋە ھەتا پېنج قولانچ بە نەخش و نىگارى جۆراۋجۆر
پازىنرايۋە. قورېنگى بالگرتو، دار و درەختى چەماۋەى بەر با، باخچەيەكى پىر لە گول،
ئاسكەكىۋى و ئەسپى رەۋىۋە... تاشباش ئۆغلۇ دىيايەكى لەسەر دىۋارەكانى مالەكەى
نەخشاندېو...

لەسەر كۈنۋەكەشەۋە، رېك لە نېۋەراستەكەيەۋە، ۋىئەيەكى مستەفا كەمال ھەلۋاسرابوو.
كلۋېكى چەرمىي لەسەرنابوو. بىرۋەكەنى بەرەۋ سەر بىرېو و ھالەتېكى تەۋساۋىي نەرم و
نىان بە رۇخسارىيەۋە بوو. تاشباش ئۆغلۇ ھەر جارېكى سەيرى ئەۋە ۋىئەيەكى دەكرد،

ههستیکی وهك بهزهیی تیدا دهگورا. نهو مستهفا كه مالتی پی کابرایه کی باش بو، جوامیر و نازاش بو. بریکیش قۆز بو. باشه نهو کابرایه بۆ وا بو؟ زۆری زهجهت کیشابوو و ههموو گیانی خۆی به میللهتهکهی بهخشیبوو... زۆری کار کردبوو. زۆر کهند و کۆسپ و تهگهری سهر رینگهی لابردبوو، بهلام كه مایهسییه کی ههبوو. شتیکی نهکردبوو. باشاری نهکردبوو. نهگینا مهحال بوو پیاو دانیشی ناوا نهرم و نیان گالتهی به دنیا بی... و کهسیش پیتی نهزانی. تاشباش نۆغلو سهیریکی عهلیی کرد. خهم و خهفته له روخساری دهباری. تاشباش لیی پرسی:

- چ بووه عهلی؟

تهوسیکی نهرم له دهنگیدا ههبوو.

عهلی گوتی:

- خیره شوکور...

ماوهیهك ههردووکیان چاریان بریه ناگرهکهوه و. قسهیان نهکرد. ناخری عهلی دهستی پی کرد:

- دهبی تهگیریک لئ بکهین. نهو خهلهکه له پهژاره و بینۆقرهیدا وهخته دیق بکهن. هاته لات دهرمانیک بۆ نهو دهردهی گوندیهکان بدۆزینهوه. نهو عاديله بهرازه تهنانهت نایه گوندهکش پرووت بکا. هاته لات بهیانی پتکهوه بچینه شار بۆلای عادیل. ههموو شتیکی بۆ باس بکهین و بلتین یان ههر نیستا وهره و چیی ههمانه و نیمانه ههلیگره و بیبه یان دهست لهو قهرزته راگره تا سالتی داهاتوو دواي لۆکه پنینهوه. خو بیته و ناوا بچیتته پتشی گوندیهکان شتیک بهسهر خۆیان دتین. گهخهکان یاغی دهبن و پیرهکانیش لهگزیهک رۆدهچن. گوندهکه دهشیوی. ههر له نیستاهه دهستی پی کردوو. دوتینی پتشیمان نهگرتباهه شهريک ههلدایيسا مانگیکیش نهدهبرایهوه. مههمهه براله، دهرترسم. گوندهکه مان خهريکه تیدا دهچی... نهگهر نهو عاديله قهراره بی، با بی. بچین و پتی بلتین. دهلتی چی؟

تاشباش به زۆری خۆی قیت کردهوه. چاری له چاوهکانی عهلی بری. چاو رهشهکانی پر بوون له خهم. لیوهکانی لهبهر یهك کشابونهوه:

- نهو گوندیهانه دهلتی؟ ههی دایک و خوشک و ژن و مندال و ههموو شتیکی نهو گوندیهانهت ب...م... تینگهیشتی براله، عهلی! بهخوا تهنانهت نووکی نینۆکیشم بۆ نهو خهلهکه نابزوینم. گووی خۆیانه با بیشیلن. لییانگهری با ملیان بشکی و ههلیگرهوه. نهو

گوندییانه نه گهر به قسه ی منیان کربایه و له زینوئی سویتلو له رووی کوڅخادا راوه ستابانه وه و نه چووبانه نه مه زرا وشک و برینگ و بی حاسله ی هه تیوه که ی میرنالا ی، نه وه به لایه یان به سه ر نه ده هات. پرۆ ده ست هه لگره کاک عه لی، نه من هیچم له ده ست نایه بۆ نه وه خه لکه. لێیان گهری با به قن و برن. لێیان گهری با یه کتری بخۆن. نه وه گوندیه هیچ و پوچ و بی ناموسانه... نه من خۆی تیوه رنده م. نه گهر له ده ستم بی تاقه رۆژیکیش له و گونده دا نامینه وه. ناخریه که شی هه ر نامینه وه. هه ر به هار بی، بارده که م و ده چمه گوندیکی دی. پیاو له مه وودا ناتوانی له و دتیه دا به یی. نه من خه رکم ده خنکیم. نازانم نه تو چۆنی، به لام من...

هه تا که له شی ری نیوه شه وی خوتندیان، ئیدی نه نه وه قسه ی کرد و نه عه لییش. چه ند جار یکیان له دووره وه له ده شتی، ده نگیک ی وه که ته قینه وه یان بیست و راچه نین. تاشباش ئوغلۆ هه ر بۆی قووت نه ده چوو که گوندیه کان بۆچی لای کوڅخا ده گرن. خه ریک بوو شیت ده بوو. وه ره پینچ شه ش سالان زه حه مت بکیشه و هه موو فیل و گزه کانی سه فه ر بین ه و بۆیان له قاو ده، دیسان هه ر لای نه وه بگرن... باشه نه وه چ که رتیه یه که، ده بی چ به لا و نه هه مه تیه یه کیان به سه ر بی...

عه لی هه ستا. لاقه کانی ته زیبوون. ماوه یه که نه یه توانی له سه ر عه رزیان دا بنی. له شه له شهل به ره وه ده رگا رۆبی و گو تی:

- خوا سلامه تت کا براله. حه قته. هینه ده ی عه رز و ئاسمان حه قته.
تاشباش ئوغلۆ له داخان خه ریک بوو شیت بی. بیت و زاری هه لپه رپایه هه تا به یانی ده ی نه راند و نه وه گوندیه نه ی جنیو یاران ده کرد. گو تی:
- به خیره اتی عه لی گیان. خۆت نا ره حه مت مه که. لینگه ری نه وه نده په ته بکیشن هه تا ده پی.

و به رۆکی عه لیی گرت و گو تی:
- ئاوا به جته پی شی نه من شیت ده م.
عه لی گو تی:
- ده غیله براله، نه وه چ قسه یه که ده یکه ی؟
نه وه بۆرانه ی له ده شته که وه هه لیکر ده بوو، کتوی تر ببوو. ده رگا که ی له ده ستی تاشباش ده ری نا و دا یخسته وه. تاشباش دیسان ده رگا که ی کرده وه و گو تی:
- به خیره اتی عه لی گیان. خۆت نا ره حه مت مه که. لینگه ری نه وه نده په ته که بکیشن تا ده پی.

عەلى بەغاردان بەرەو مائەكەى رۆيشتەو. ئەلىف لەبەر دەرگا بەپیریەو چوو. هەركات نەهامەتیەك بەرۆكى دەگرتن ئەلىف ئاوا چاو لە دەرکى و چاوەرپى دەبوو. هەر دەستی عەلى و دەەرگاگە دەكەوت، دەرگای دەکردهو و نیگایەکی سەیر و خەمبارانەى لى دەکرد. عەلى کە لە پشت دەرگاوه دیتی دلى داخوړپا و پرسى:

- ها، چ بووه؟

و خۆى هاويشته ژوورى.

دیتی دایكى لە تەنیشت ناگردانهكەو ړاكشاوه و لیفەكەى هەتا بن قورقورۆچكەى هەلكیښاوه و چارى لىك ناوه تنۆكى نارەقه لەسەر تەوئلى نیشتهو.

- چ بووه؟...

- دەرگاگەى كردهو و وەدەرکەوت. ئەمنیش پىم وابوو بەرەو بۆشایى دەروا. ئیدى هۆشم نەبوو. لەناكاو وەخۆ هاتەو دىتم چىى واى نەماوه بىتە نۆهشەو و دایكم هیشتا نەگەرپاوهتەو. بەخۆم گوت چى بووه؟ چۆتە كۆى؟ وەدەر كەوتم. لە دەرەو با و بۆرانىك بوو بنیادەم خۆى بەسەر پىوه پى نەدەگىرا. باو بۆرانەكە لە نۆهپاستى گوندەكەدا وەك تۆپ دەتەقیتهو. چوومه دەرۆ و كۆى چۆل و هەر جییهكى لەوانەبوو ئەو پرووى تیپكا گەرپام. نەمدییهو. هەسەم ناگادار كردهو. نۆمەخانىش لەگەلمان هات. كەوتینە رى بە نىو دیدا. نیرە و ئەوى هەموو ئاویمان سەنگ و سووژن دا. دواىى لە دەرورجیرانان پرسى. لە هیچ كۆى سۆراغى نەبوو. لە ناكاو بەبیرمدا هات نەكا ئەو پیرەژنە لە گوند راپىكردبى؟ وەرپىكەوتم و بەرەو رپنگەى شارى رۆيشتم. كە گەيشتم، تارمايەكم دى دەجوولئ. دیم لەسەر بەفرەكە و لە تەنیشت رەوێزەكە دانیشتهو و كرووشمەى كردهو. گوتم: "دایە". دهنكى نەهات. یەك دوو جارن بانگم كرد هەر جوابى نەبوو. لە تەنیشتى دانیشتم. دیم خۆى گرمۆلەكردووه و هەلدەلەرزى. بەكۆلم دادا و هینامەو.

عەلى لە تەنیشت دایكى دانیشت و دەستى لە نىوان دەستەكانى نا و گوتى:

- خودا نەكا دایە، خودا نەكا.

ئەوجار پرووى لە ژنەكەى كرد و گوتى:

- ئەلىف خیرا ترخینەیهك وەسەر ناگرەكە بنى. بیخوا باشتەر دەبى.

مریمۆك كە ئەو قسەیهى بیست، لەسەر خۆ نالاندی و سووراپیه سەر باسكى راستەى.

باو بۆرانه كەي شەوئ ناسەوارى نە مابۆو. پۇژىكى تاو و ساو و خۆش بوو. بەفرە بەستووە كە وا دەدرەوشاوە سۆمای چاوى دەبرد. تاقە دارە دوورە كە لە نێو پراستی دەشتە كەو. نەوئەندە نزیك دیار بوو دەتگوت دەستی بۆ بەرى وئى دەكەوئ. بەفرە سەهۆلینە كەي سەر لكۆپە كانی دەتگوت لەسەر پێن بۆو بە سروەيك پڕژینە خوارئ. هەوا ئەوئەندە نیان و خۆش بوو لە پۇژە پڕ گۆلە كانی نێو پراستی بەهار دەچوو. دەتگوت هێندەي نە ماو بەهار بە هەموو خونچەكانییەو دەكرەوئ و بەفر و بەستەلە كى سەر زەوى راڤا و رايمالئ.

حەسەن لێو بە پێكەنن لە مالتئ هاتە دەرئ. دەلینگى پانتۆلە كەي هەتا ئەژنۆي هەلكردبوون و تەورە بچووكە كەي و پەتئكى پئ بوو. داىكى گوتئ:

- لە دەورت گەرئیم حەسەنى خۆم. ئەوجارەيان دار و پووشكەي ئەستورر بێنە. چرپییەكانى جارى دیت، هەر لە ناگردانت داویشتن، دەسووتان.

نۆمەخان گوتئ:

نەمنیش حەز دەكەم بچم.

حەسەن گوتئ:

- لاچۆ، لەگەل من مەيه، لەگەل هەر كەس دەچى بچۆ. خۆ پئى لێرەواريان لئ نەگرتوى.

نۆمەخان لە دەنگئى گریاناوى، چلمى هەللووشییەو و گوتئ:

- دايه، ئەمن دەمەوئ لەگەل ئەو بچم. دەمەوئ لەگەل حەسەن بچم. ئەتۆ پئى بلى.

ئەلیف فەرماندەرانه گوتئ:

- كچەكەش لەگەل خۆت بەره. ئەویش كۆلئك هەلدەگرئ. چما خراپە؟ دوو كۆل چرپى

دئننەو.

حهسن:

- دهبيهم، بهلام نابي زماني بگهړي. نهوڼدهي لي دهړيسي، ميشكي سهرم دهب. تومه خان گوتي:

- زماڼم ناگهړي.

وهړي كهوتن. له گهل له مالي ودهر كهوتن، مندالي گونديشيان په گهل كهوتن. حهسن له نهوي له هه مووان گوره تری پرسى:

- بؤ كوي؟

كوړه:

- ده چينه لپړه واري بؤ پووشكه.

سي مندالي ديكهش كه نهواني پيگهوه ديتبوو، كهوتنه گهليان. كه له گوندي ودهر ده كهوتن، ناوړتيكان دايهوه و سيريان كرد هه موو مندالي گونديان ودهوو كهوتون.

يهك منداليش قسه نه ده كرد، بهلام نهوڼده خيرا دهړيشتن دهتگوت دعباي كيوي سيريان له دوو ناو. كه گهيشتنه دارستانه كه، هه موو هانكه هانكيان برو. هه هه موويان پيخاوس بوون.

هيشتا پشويان نه هاتبووه بهر، دهستيان كرد به زورانبازي. كوړه كان زورانبيان ده گرت و كچه كانيش خوشاردنه ويان ده كرد.

هه هه موويان به تهو و گوري سهوه هاتبوون. پاش نهوي جوان جوان له به فركه دا تلانهوه و هه موو سهر وچاويان هه لمسا و تهواو ماندوو و شهكت بوون، نهوچار دهستيان كرد به چرپي برين. وا له دارستانه كه بهر بېوون هيچيان به دار و لكه كانيهوه نه ده هيشتن. وهك پهوه كولله يهك به دارستانه كه وهربوون.

له چاو تروو كانتيكا هه موو كولتي خويان تيك نا و له سهر كوله كانيان دانېشت و خيال بردنيه وه. له نيوهړ لاي دابوو. له ناكاو دوواني پيگ هه لپړان. نهواني ديكه ليكيان نه كردهوه. ماوه يهك هه سيريان كردن. نهو جووتهش كه ديتيان كهس ليكيان ناكاته وه، له خووه ليك بوونهوه.

حهسن چوو و ديسان له پهنا په وهزه كه تاگريكي كردهوه. هه له گهل كردهوهي ناگړه كه شقارتكه ي شاردهوه. منداله كان له گهل حهسن سيري ناگړه كيان كرد و هيچيان نه دي. يه كيك له منداله كان گوتي:

- جا ئەو ئاگرە چىيە. نە ئەسپى تىدايە و نە ناسك و نە مەزراي لۆكە...

ئەوانى دىكەش شانىان ھەلتەكاند و گوتيان:

- جا خۆ ئەو ئاگرە چىي تىدا نىيە...

ھەسەن بىرى لەۋە كەردەۋە كە باشە ئەو مىندالانە لە كۆي بەو شتەي ئەويان زانىرە و

مۆرەيەكى لە ئۆمەخان كەرد.

ئۆمەخان گوتى:

- ۋەللاھى ... ئەمەن بە كەسم نەگوتوۋە...

قىنەكى خۆي خواردەۋە و بەبى ئەۋەي ۋەسەر خۆي بىنى، بە دەست و پىتى ئاگرەكەي

بلاۋكەردەۋە و دۋايى بەبى ئەۋەي سەرنجى كەس پاكىشى، ھەر ۋا كە بەگومانەۋە سەيرى

دەۋرۈپشتى خۆي دەكەرد، ۋەردە ۋەردە بە بن رەۋەزەكەدا خوشى. مىندالەكان بە ۋەردى چاۋيان

بەسەريەۋە بوو.

ئۆمەخانىش لە پىشت دەرختەكەۋە خۆي مات دابوو و چاۋي لى نەدەتروۋكاند.

ھەسەن دەيزانى، بى و نەبى يەككە لە مىندالەكان ھەر دەيىنى و شتەك بەسەر بەردەكەي

دېنى. پرىك لە تەنىشت بەردەكە راۋەستا. پىۋىست نەبوو ھەر ئەمىرۋ بچى و بن بەردەكەي

بىنى. سەيىنى يان رۆژىكى دىكە دەيتۋانى بەتەنى بى و سەيرى بكا، بەلام ئەۋەندە كوچىكۆل

بوو كە بەبى سەيركەردنى بن بەردەكەي نەيدەتۋانى بگەرپتەۋە. دوۋدلىيەكانى زۆرى خايانەد.

ئاخىريەكەي بەخۆي گوت: "ئەگەر بىشى بىنىن، ھىچ نابى". ئەۋانە كە بلىسەكان نابىن

چوۋزانن بن بەردەكە چىي تىدايە؟ جگە لەۋەش ھەركەسە و سەرى بەكارى خۆيەۋە خافلاۋە و

سەيرى ئەو ھەر ئاكان... دىسان بە شك و گومانەۋە سەيرىكى دەۋرۈپشتى دەكەرد و بەبن

رەۋەزەكەدا دەخوشى و بەرەۋ پىشەۋە دەچوو.

ئەو مىندالانەي چاۋيان بەسەريەۋە بوو، مەتەقيان لە خۆيان بىۋىو و بى ئۆقەر دەيانەۋىست

بزانن بۆ كۆي دەچى. بەرەۋپىش خىزىنەكەي ھەسەن زۆرى بى چوو. ئاخىريەكەي بە پاكەردن خۆي

گەيانەدە پىشت رەۋەزە گەۋرەكە. مىندالەكانىش بە دوايدا ۋەك فېشەكە شىتە دەپەرپىن و خۆيان

گەياندى و لە پىشت دارەكانەۋە مات بوون.

ھەسەن ھەستا. سەيرىكى دەۋرۈبەرى خۆي كەرد و دۋايى چوۋە بن ئەو رەۋەزە بەردەي ۋەك

سپىدار بەرز بوو. داھاتەۋە و بەردىكى گەۋرەي بەرز كەردەۋە چاۋي لە بنەكەي بىرى. نەيتۋانى

چاۋي لى بىروۋكىنى و ماۋەيەك ۋەك سىحر لىكراۋىك وشك بوو. دۋايى ۋەك شتەكى زۆر پىرۋز

له جیئی خۆی دابنیتمهوه، بمرده که ی به هیمنی و به سپایی له سهر جییه که ی خۆی دانایمهوه و به ترس و دوودلییهوه سهیری دهووپشتی خۆی کرد و گورج لهوئی دوور کهوتهوه.

ههر لهوئی دوور کهوتهوه، منداڵه کان له پشت داره و دهوه نه کانهوه ده ره پهرین. یه کهم منداڵ که گهیشه لای بمرده که، به جۆش و خرۆشهوه بمرده که ی به سپایی بهرز کردهوه. منداڵه کان وستهمان له خۆیان برپبوو و چاره پێ بوون شتیک له بن بمرده کهوه بیتته ده ری. منداڵه که ی بمرده که ی هه لێنا و چه قانیدی. به فری سهر بمرده که پڑایه خواری.

بن بمرده که خاکیکی رهش بوو و رهگ و پنجه سپی و زهردباوی رهگی گیا. رهگیکی باریک به گۆشه ی بمرده کهوه نووسابوو و پاکشابوو. خا که رهش و چهور و به پیتته که لۆچ ببوو.

مندالّه کان ماوه یه که به چاوی زهقهوه سهیریان کرد. دوا یی به یی نهوه ی بمرده که له سهر جیئی خۆی دابنیتمهوه ههر وا به جییان هیشت و وه شوین کاری خۆیان کهوتن. خهیا لێک می شکی مندا له کانی بهخۆه خهریک کردبوو. ناخۆ شتیک له بن نهو بمرده دا هه بوو که نهوان نه یانده توانی بیبین؟

حه سه ن له دووره وه سهیری کردبوون و دیتبوونی که بمرده که یان بهرز کردبووه و به سه رسوورمانه وه سهیری ژیره وه ی ده کهن. ههر مندا له کان له بمرده که دوور کهوتنه وه حه سه ن هات و ماوه یه که له ته نیشتی راوه ستا و سهیری خا که که ی کرد، دوا یی دهستی به سه ر به ره که دا هیتنا و به سپایی له جییه که ی خۆی دانایمهوه.

مندالّه کانی دیکه دیسان راوه ستابوون و سهیری حه سه نیان ده کرد. حه سه ن دوا ی نهوه ی بمرده که ی له سهر جیئی خۆی دانایمهوه، له ته نیشتی دانیش و جووله ی نه کرد.

مندالّه کان له نا کاو ده ستیان کرد به قریوه و هه را. حه سه ن به بیستنی دهنگ و هه را که وه خۆ هاته وه. مندا له کان وهک شیتان هه لده به زین و پێک هه لده پڕووسکان و له سه ر به فره که ده تلانه وه. وهک شیتانیان لی هاتبوو. حه سه ن هه ستا و له بمرده که ی دوور کهوته وه. دهستی له نیوقه دی نا و به شله ژاویه وه سهیری کردن. مندا له کان نزیک به سه عاتی که ههر پێک هه لپه ژان و زۆران باز بیان گرت. ئۆمه خانی ش وهک نهوان.

حه سه ن له دلی خۆیدا گوئی:

- پیت ده لیم پروتیک چه ند کیلویه. نه وه بی نهوه ی پرسیک به من بکا له گه ل هه تیومه تیوی له خۆی گه وره تر دا یاری و گه مهی ده کا؟ دوا ییش له گه ل نهوان ده که وی و چاودیری من ده کا؟
حه سه ن چۆه دارستانه که و کۆله پووش که که ی هه لگرت و به یی نهوه ی قسه یه که له گه ل یه کیکیان بکا، وه پێ کهوت. نیوچاوانی گرژ گوردبوو.

هممو منداآله كان يه كدهنگ هاواريان كرد.

- هاتووه، هاتووه...

وهك ميگه له مهر سهریان له بهر يهك نا. كۆله كانيان داگرت و له سهري دانيشتن.

ههست و خوستيان له خويان برپيوو و گوڤيان له دهنگانه ههڅهستبوو كه له ناوايهوه دههاتن.

خۆر له ناسۆي رۆژئاواوه بهرهو نهوڊيوو چيا داده گهړا. چيا پر له به فره كه وا ده دره وشايه وه سۆمى چاوى ده برد. بايه كى سارد و تير له دهشته كه وه ههڅى كردبوو و ورده ورده توندترى ده كرد.

منداآله كان نه قسه يه كيان ده كرد و نه ده شجولان و جار به جار پتر پالتيان وىك ده دا. له ناكاو دهنگه دهنگه كى ناوايى برپايه وه و بيته نكييه كى سامناك بالى به سه ر ولاتدا كيشا.

منداآله كان نه يانده توانى سه يري يه كترى بكهن. "وهلى" له بن ليتوهوه گوتى:

- هه هه موويانيان كوشت. وانپيه هه سه ن؟...

هه سه ن ناخىكى ههڅى كيشا و گوتى:

- كوشتيانن. هه موويانيان كوشت.

ههروا بى ھەست و خوست دانىشتىبوون. رۆژ ئاوا بىو و سەرمايەك ھەلىكردبوو تفت ھەلاويشتبا دەيبەست. تا زياتر سەرمايان دەبوو زياتر خۆيان وئەك دىئا و خۆيان پتر پىكەو ھەنووساند. گوئيان ھەلخستبوو. بچوكترين دەنگ ھاتبايە دەيانبيست، بەلام بىدەنگيەكى زوور لە باوەر بەسەر گوندەكەدا زال بوو.

كۆرەكەى "ھەمەچكۆل" گوتى:

- ئەمن ئەو دەپۆم. با بىكوژن. كۆرە خۆ لەسەرمان مردم. ھەركەس پىتى خۆشە لەگەلم بى.

ماوہەك پراوہستا و دىتى كەس نابزوى. ئەجارەيان بە توورەيبەوہ گوتى:

- ھەركەس پىتى خۆشە لەگەلم بى.

- كەس نايەوى بى؟

پىتى بەعەرزا دا و گورج بەرەو ئاوايى وەرئ كەوت. كە گەلى مندالان بەجئ مان و لىيى نەديو بوون، ترس و خورپەيەك لە دلى گەرا و لە جىيى خۆى وشك بوو، بەلام وردە وردە دەست و پى و ھەموو گيانى خەريك بوو كەسیرە دەبوو. ددانەكانى لەسەرمان وئەك دەكەوتن و شەققەيان دەھات. لەناكاو شەققەشەقى ددان لە ھەموو لاوہ ھات. ھەمووان خەريك بوون نەسەرمان رەق دەبوون.

كۆمەلەك دىمنى سامناك دەھاتنە بەرچاويان. ھەسەن كەلاكى ئەسپىكى دەدى. سەگەلەك كە سەرتاپيئيان خوتناوى بوو ئەو كەلاكەيان لەتوبەت دەكرد. دوايى لەسەر شىناوہردەكە تەنيا پەلەى سوورى خوین و ئىسكى سىي بەجئ دەما.

"وہلى" شىش كاژەلاكە سەرى دەدى كە ددانە سىپىيەكانى زەق دەرپەربوون.

منداڵەكان سات بە سات بە دنيايەكى تاريك و سامناكدا پۆدەچوون.

"دورموش" ته مهنی یازده سال بوو. قژه تهنک و زهرده کمې قرژ بیژوه. چاوه شینه مه یله وسه وزه کانی وهک شووشه یهک به مۆلق وهستابوون. که له دوروه سه یرت ده کرد، هر نیوشانه پانه که ی شو دیار بوو.

له جیی خوی دهریپری و پیی به به فزه که دا و گوراندی:
- نه من ده موی ناگر بکه موه. نه گهر پییان خوشه با بیته نیره. بیتن بمانبینن خه ریکه ده مرین له سرمان. خه ریکه ده مرین. ههتا به یانی هه موومان لیږه رهق هه لدین.
حه سن هه ستا و گوتی:

- وا باشته بگرینه موه و بچینه موه نیو دارستانه که. له پشت ره وه زه کانه وه ناگر بکهینه موه. لهوی کهس نامانبینی. پووشکهش زوره.

نومه خان و کچه کانی دیکه گوتیان: پووشکهش زوره.
نیدی کهس قسه ی نه کرد. گهلی مندالان دانیان به جهر گیاندا گرت و به پیی پیخاوس به سر به فزه به ستوه که دا، به رهو رووه با سارد و تیژه که ی دهستی، به رهو دواوه گه رانه وه و رووه و دارستانه که غاریان دا.

هر له گهل گه یشتنه دارستانه که دورموش گوتی:
- حه سن شقارته کهت دهرینه و لیږه له نیوه راستی شو بهردانه دا، لهو قولکه یه دا با ناگره که بکهینه موه. "با"ش نایگری. یاللا مندالینه دهی بیتکار رامه وهستن. بچن و ویشکهل کۆ کهنه وه. با زور وشک بن. پهله بکهن.

شقارته که ی له حه سن وهرگرت. دووسی وشکهلی له داره که شکانده وه. خولیکی به دهوری ره وه زه که دا لندا و گه یشته وه سر قولکه که. با له هر لایه که وه هه لیکرد بایه، نهوتی نه ده گرتوه. دورموش بانگی کرد: خیرا بن.

له ناکاو له هه موو لایه که وه، بارانیک له چل پوپه وشکه کانه وه به سر شوینه گچکه یه نیوه راستی ره وه زه کاندای کرد. دورموش دهسته چیله که ی* ناگر دا. ناگره که

---

* دهسته چیله: نهو پووشه ناسکه ی زوو گر ده گری، بویه وه بن داره نه ستوره کانی هه لده دن بویه نه وانی پیوه بگرین. هه ژار له وهر گتیرانه که ی خه یامدا ده فهرموی:

.... زور وشکی دهی به دهسته چیله ی ناگر .... فهرموو وهره مه یخانه ده می ته ر بیوه

بلیسه‌ی سه‌ند. پووشکه‌یه‌کی زۆریان له سه‌ر دانا. به‌فره‌که‌ی سه‌ر چرییه‌کان قرچه‌ی ده‌هات و ده‌توایه‌وه.

منداله‌کان له‌سه‌ر به‌فری ده‌وری ناگره‌که‌ کۆزێلکه‌یان کردبوو و جار به‌جار پتر له‌ ناگره‌که‌ ده‌چونه‌ پێش. ورده‌ ورده‌ گهرم ده‌بوونه‌وه و خۆینی ده‌ست و پێ سپ و که‌سیره‌کانیان ده‌که‌وته‌وه گهر. هیچ کامیان، له‌ ژيانیدا به‌شه‌وێکی زستان له‌ نێو به‌فریدا نه‌مابووه. نه‌و ترسه‌ی له‌ هه‌ناوی وه‌لی "دا بوو، هه‌ر ده‌هات و پتر ده‌بوو، به‌لام نه‌شیده‌ویست وه‌سه‌رخۆی بێنی. دوا‌یی هه‌سته‌ی کرد خه‌ریکه‌ ده‌خنکی. نه‌یگوتبا شیت ده‌بوو. له‌ناکاو ته‌قییه‌وه:

- نه‌گهر ئیتستا گورگ بێن هه‌موومان بخۆن؟...

حه‌سه‌ن به‌ده‌نگێکی گهره‌وه‌ گوتی:

- گورگ ناوێرن له‌ ناگرێ بچنه‌ پێشی.

"وه‌لی" هه‌ر ده‌یگوته‌وه:

- ده‌وێرن...

هه‌موو منداله‌کان یه‌کده‌نگ هاواریان کرد:

- ناوێرن.

"وه‌لی" ترسا و بێده‌نگ بوو. هه‌ر قسه‌ی کردبا، به‌هه‌مووان دا‌یده‌گۆانی.

نه‌گه‌رچی یه‌کده‌نگ گوتبوویان: "ناوێرن"، به‌لام له‌هه‌مانکاتیشدا ترسابووشن... هه‌مووان له‌ ناخانداندا چاوه‌ڕێ بوون. چاوه‌ڕێی هاتنی گورگ. ماوه‌یه‌ک چاویان له‌ ناگره‌که‌ بری و بێ ده‌گ بوون. که‌ پووشکه‌کان ته‌واو بوو، بێده‌نگ و مات هه‌ستان و پووشکه‌یان کۆ کرده‌وه له‌ لایه‌که‌وه‌ هێنده‌ی ره‌وه‌زه‌که‌یان پووشکه‌ هه‌لدا‌یه‌وه. هه‌رکات ناگره‌که‌ ده‌هات دامرکیتسه‌وه، یه‌کیکیان هه‌لده‌ستا و باوه‌شێکی پووشکه‌ ده‌خسته‌ سه‌ری، به‌لام هه‌یچیان قسه‌یان نه‌ده‌کرد. ترس و ته‌نیا‌یه‌کی وه‌ک یه‌ک، له‌ ناخی هه‌مووان دا‌بوو.

له‌به‌ر چاوه‌کانی هه‌سه‌ن، له‌ نێو بلیسه‌کانه‌وه‌ پۆلی مامز و دوا‌یی ره‌وه‌ نه‌سپێک ده‌رسه‌رین. هه‌زی ده‌کرد پێشانی منداله‌کانیان بدا، به‌لام سه‌یری کرد کاتی نییه‌... ته‌نانه‌ت سه‌یریشیان کردبا‌یه هه‌ر نه‌یاندده‌ی و دیتباشیان گوتیان نه‌ده‌دا‌یه.

"گورگه‌کان په‌لامارمان هه‌ر ده‌دن. ده‌لێن گورگ گۆشتی مندالی زۆر پێ خۆشه‌. گه‌وره‌کان وا ده‌لێن." چاوه‌کانی به‌ رووناکییه‌که‌ راها‌تبوو. که‌ ناو‌ری ده‌دا‌یه‌وه و سه‌یری دوا‌وه‌ی ده‌کرد، له‌سه‌ر

په وهزه كهوه كۆمه لټك سټېهرې به جوړلې ده بېنې. له تاريخكايه كه شدا په وهه گورگينكي ده دي كه زاريان داپسچرپيوو و كۆمه لټك پياري چه كد اريش به دوو گورگه كانه وه بوون... حسمن جاره نه جارېك ناوړې ده دايمه وه و سه يري دواړه دي ده كرد. مندا له كانې ديكه ش هره وايان ده كرد.

له ناكاو مندا لټك له جيتي خوي ده په پي:

- نه ها هاتن... گويتان لي بوو؟...

- هه موو قوت بوونه وه. له په ناي په وهزه كهوه كۆبوونه وه. هانكه هانكيان بوو و گويتان له ترپه دي دلتي يه كترې ده بوو.

يهك دوو مندا له دايانه گريان. دوايي هه مووان پينكه وهه گريان. ده نكه كان ورده وورده نزيكتر ده بوونه وه.

بيستني ده نكي بنياده م پرېنكي نه هوه و دلنيا كردبوونه وه. گريانه كانيان كه متر بووه. نيتستا هينديكيان له گريان كه وتبوون و خه ريكيوون چلميان هه لده لووشي.

له ناكاو له وديو په وهزه كهوه ده نكيكي روونيان گوي لي بوو:

- مندا لينه...

مندا له ده مو ده ست ده نكه كيان ناسيه وه. ده نكي "دوردومان" بوو. له گهل بيستني ده نكي ناشنا ديسان لووشه لووشي گريانيان ده ستې پي كرده وه.

دوايي ده نكي "عه لي" يه دريژ و به دواي نه واندا ده نكي به كره شيت و عوسمانوك هات. و نه و جار هه موو ده نكه كان تيكهل بوون.

قريوه دي خو شي و شادي هه ستا و مندا له كان خو يان خسته ناميزي باوكيانه وه.

له ناكاو بيده نكيه ك زال بوو. گوندييه كان هاتن و له ده وري نه و ناگره دي مندا له كان كردبوويانه وه، كۆزيلكه يان به ست و جگه رهيان داگيرساند.

گهرم بوونه وه. كهس له مندا له كانې نه پرسې بوچي تا نيتستا له وي ماونه ته وه. مندا له كانيش نعيانگوت و ناخريش هره نعيانزاني نه و شه وه مندا له كانيان بو له و دارستاندا مابوونه وه.

هر مندا له و بيانويه كي هينايه وه. زوريه يان بيانوه كيان ده برده وه سه نه و به رده دي حسمن هه لپه يان بوو و سه يري به كه دي كردبوو. مه سه له دي نه و به رده له پيشدا "وه لي" و له وانمه په مه زان هينابيتيه گوړي. له وانمه مندا لټكي ديكه، به لام هره هه موو مندا له كان نه وي كه ده يانگوت له بن به رده كه دا ديتويانه، وه كي بيانويه كي رزگاريدهر هره باسيان كرد و وه لايان نه نا.

هیشتا تاو هه‌لنه‌هاتبوو. دایکی وه‌لی به‌سەر کۆره‌که‌یدا نوشتابۆوه و به‌سه‌رسوورپماوییه‌وه چاری زه‌ق بیوونه‌وه.

- به‌رده‌که‌ی هه‌لێنا... نه‌ها، هه‌ر به‌راست، هه‌سه‌ن به‌ر له‌وه‌ی به‌ره‌و به‌رده‌که‌ بچی به‌ جوانی سه‌یریکی ده‌روپشتی خۆی کرد بۆوه‌ی بزانی که‌س ناگای لییه‌تی یان نا؟ له‌و کاته‌وه گه‌یشتبووینه دارستانه‌که‌ له‌و هه‌سه‌ن به‌ گومان بووم. هه‌سه‌ن شتیکی له‌بن سه‌ریدا بوو. پۆیی پۆیی هه‌تا گه‌یشته‌ به‌ن په‌وه‌زه‌که‌ و پاوه‌ستا. سه‌یریکی ده‌روبه‌ری خۆی کرد و نه‌وجار داهاته‌وه و به‌رده‌که‌ی هه‌لێنایه‌وه. چاویکی له‌ ژێره‌که‌ی کرد و ده‌سه‌بجی له‌ جێی خۆی دانایه‌وه و له‌وی دوور که‌وته‌وه. دوا‌یی نه‌من چووم و به‌رده‌که‌م به‌رز کرده‌وه. له‌په‌ر تیشکی که‌ له‌به‌ر چاوم دره‌وشایه‌وه. چاوم هیچ کوێ نه‌دی.

هاتم و بۆ منداڵه‌کانم گێرایه‌وه. منداڵه‌کانیش چوون و دیتیان. هه‌رکامه‌ و شتیکیان له‌بن به‌رده‌که‌دا دی... دیار بوو بازاریکی زی‌پ له‌ بن به‌رده‌که‌دا هه‌یه و نه‌و به‌رده‌ش له‌ سه‌ر دوو پێیانی که‌ و ده‌چێته‌وه سه‌ر بازاره‌ زی‌په‌که‌. نه‌من نه‌متوانی ده‌رگا که‌ ببینم. چون له‌ گه‌ل به‌رز کردنه‌وه‌ی به‌رده‌که‌ تۆپه‌لێک تیشک هات و به‌ به‌ر چاومدا بلاو بۆوه و نه‌منیش هیچم پێ نه‌بینرا... نێمه‌ش گومان با هه‌تا به‌یانی دانیشین و چاوه‌پێ بین بزانی کێ له‌ بن نه‌و به‌رده‌ دێته‌ ده‌ری. نه‌گه‌ر نه‌هاتبا‌یه‌ن و نێمه‌یان نه‌دۆزیباوه به‌ دلێاییه‌وه بنیاده‌مه‌کانان ده‌بینی."

ژنه‌که‌ به‌ر له‌وه‌ی ترخینه‌که‌ وه‌سه‌ر ناگره‌که‌ بنی له‌ مائی وه‌ده‌ر که‌وت و به‌ره‌و دارستانه‌که‌ وه‌پێ که‌وت. که‌ له‌ په‌وه‌زه‌ به‌رز که‌ نزی که‌ بۆوه سه‌یری کرد زۆربه‌ی ژن و پیاوه‌کانی ئاوا‌یی له‌وی کۆ بوونه‌ته‌وه. ته‌نانه‌ت منداڵێکیشی لی نه‌بوو.

به ههله داوان درې به حشيمه ته که دا و گهشته سهر نهو قولکه يه ي کرد که پټی و ابو شوینی بهرده که يه و سه يری کرد. دیتی نه بهردی کی لیته و نه هیچ شتی کی دیکه. ته نیا له نیو سپایی بهرده که دا په لیه که خاکی په شی چین چین ده بینرا و که سیش چاری لی نه ده تروو کاند.

لهو ژنانه ی پرسى وا له دهو روبه رى بوون:

- کوا؟

گوټيان:

- نهو هتا، خو کوټر نی.

ژنه به وردی سه يری کرد و پرسى:

- نهو جیتی بهرده که يه، نهی کوا بهرده که؟

برټک له ولاتره وه ته نیشته ره وه زه بهرزه که يان نیشان دا:

- هو له وټيه.

ژنه بهره لای بهرده که پژیشت و داهاته وه و له سهره خو دهستی کی پیداهیتا و له هه موو

لایه کی ورد بږوه و نیو چاوانی ټټک نا و پرسى:

- جا دلټیان هه نهو یه؟... و هه ستا:

- کی نهو بهرده ی هیتاوه و لیږه ی فری داوه؟ گوناچه. چوزانن نه نیییه که لهو بهرده دا نییه؟

له وانه یه چاری نیییه، به لآم مندا له کان ده ییسن، نیییه نایبیین. مندا له وهک فریشت

پاکن. هه بویه شه ده توانن بییسن. نه من نهو بهرده م پی هه لئا گری. وهرن، وهرن هه لیگرین و

بیبه ینه وه سهر جییه که ی خو. خیرا کهن، نامانه، نه کا به لایه که مان به سهر بیټی. چما نه نگو

شیت بوونه؟

ژنه کان ترسان. ده سبه جی به هانایه وه چوون. به سپایی بهرده که يان هه لیتا و بردیان و

له سهر خو له سهر جییه که ی خوټیان دان.

راسته بهرده که يان گهړاند بږوه سهر جییه که ی خو، به لآم دیسان نه یاند توانی چاری لی

بترووو کټن. چاوه روانی شتی کیان له بهرده که هه بوو. ده یانویست تیشکی که بیین.

مریموک له دواوه ی ژنه کانه وه مابووه. خو دابووه سهر داره ده سته که ی و سه يری شوینی

بهرده که و هه لسو که وت و حالاتی ژنه کانی ده کرد. ژنه کانی لادا و خو گه یانده نری که بهرده که.

یه که دوو جارن به داره که ی له بهرده که ی کوتا. بزه یه کی ده هاتی و هیندی شتی له بن لیوه وه

ده گوت. ژنه کان گوټیان دایه بږوه ی بزائن چی لی تیده گهن:

"ئاي ھەسەن، ھەسەنە شتۆكەي خۆم، ھەسەن نازاكەي خۆم، ئەو ھەمىشە گەمە بە بەرد و
بالىندە و زەردە والەكان دەكا و ئەو گوندىيە گەمزانەش تى ناگەن."

بەلام كەس گوئي لە قسەي ئەو نەبوو.

مەيمۆك دواي ئەوي دوو سى جاري دىكەش بە بزەبز نووكى دارەكەي لە بەردەكە كوتا،
گەرايەو و بەرەو ناوايى كەوتە پى.

لە ناكاو دەنگەدەنگىك لە خەلكەكەو ھەستا، ھەر وا كە بەرەو ناوايى كەوتبۆنەو پى،
بە دەنگى بەرز . يەكتريان دەواند. ھەركەسە و شتىكى دەگوت.

گەيشتبۆنەو قەراغ ناوايى، دوو ژن لىيان بوو بەشەر. چىي واى نەمابوو لە دوينيش
قەباحەتر بقمەي، بەلام نەمپۆ ژنەكان نەياندەويست تووشى شەر بن. لەوانەشە لە شەر تىر
بووين. ھەر جۆرە شەكەتى و ۋەرەزىيەكيان پتو ەديار بوو.

دوينى كە كچەكەي خدر لە كانىيەو دەگەرايەو، دەسكى گۆزەكەي شكا و لە دەستى بەمپۆو و
زرد و خاش بوو. خىزانەكەي مەحمود ديتى و گوتى: "ۋەيش، ھەيف بۆ ئەو گۆزە جوانە." كچەي
خاوەن گۆزە ھەلچوويو و ژنەي جنيوياران كرد. ژنەش ۋەلامى دايمە و دەستيان لە تىتكى يەكتري نا
و تىك بەربوون. لەو كاتەدا ئەو ژنانەي خزم و كەسى كچە بوون لەسەريان كەردەو. ژنەكانى خزم و
كەسى ژنەكەش لەسەر ئەويان كەردەو و بە دواي ئەواندا مپۆزەكانىشان تپۆەگلان. گونەكە شپوا و بوو
بە شەرك سەگ خاوەنى خۆي نەدەناسىيەو و ھەتا ئتواري خويان ماندوو شەكەت نەبوون ھەر لىك
نەبوونەو. زۆريەي خەلكەكە بريندار ببوون. كەس نەمابوو لانىكەم شوئىتكى دانەرووشابى. ئەو دەنگ
و ھەللایەي پۆژي پابردو مندالەكان بىستبوويان، ھى ئەو شەرە بوو...

كە ژنەكان گەيشتەنەرە نزىك ناوايى، ھەر لەوى پراوەستان. كەسيان پيى خۆش نەبوو
بچيتەو نپو ناوايەكە، بەلام چيان پى دەكرا؟ لەوى لە نزىك ناوايى برىك بە دەنگى بەرز
نەپانديان و دەمەقالەيان كرد و دواي لىك جوئ بوونەو و ھەركەسە و چۆو مالى خۆي.

"ھەيە، ھەيە، لەو بن بەردە بى و نەبى شتىكى لىيە."

سەدا نەوەدي ژنەكان كە گەيشتەنەو مائەو، باوەريان وابوو.

دايكي ۋەلى بانگى كۆرەكەي كرد و بە خۆشحالىيەو گوتى:

— نەياندى، كەس دەرگا زپرينەكەي بن بەردەكەي نەدي. لىگەرپى باكەفوكولەكە
دامركيتەو، شەويكيان بەبى دەنگىيەو بۆخۆمان پىكەو دەچين. بەردەكە ھەلدەگرين و دەرگا
زپرينەكە دەدۆزىنەو.

"وہلی" کہ چاوی لہ خوشیان دہبریسکانہوہ گوتی: "دہیدۆزینہوہ."

مہسہلہی دەرگا زۆپینہ کہ دہمودہست ھەموو گوندەکەئ تەنیۆۆ و ھەرکەسە و خۆی نامادە دەرکەد بۆ ئەوہی لہنیوہشەویدا دەستی کورەکەئ خۆی بگری و بۆ دیتنی بچیتە لیپەرەوار و نەشەیلێ کەس بزانی، بەلام پرووداویک ھاتە پیتشی کہ دەرڤەتی ئەو کارەیان نەما. دەرگا زۆپینہ کہ دوی چەند رۆژێک لہ بیر چۆوہ و کەس لہبیری نەما. ئیدی کەس تەنانت ھەر باسی ئەو بەردەشی نەکردەوہ کہ لہ دارستانەکەدا بوو. بەردەکە و دەرگا و دارستانەکە بوونە نەفسانە. تەنیا یەک نەفەر مەسەلہی بەردەکەئ لہبیر نەچۆوہ لہ خەیاڵەکەئ ناخی خۆیدا پاراستی. ھەرکات بیری لہ بەردەکە دەرکەوہ، خۆشییەکی بەچیۆ وەک ھەوای بەھاران ناخی دەرەنی، ئەو کەسەش ھەسەن بوو.

تاشباش نۆڭلۈ خەرىك بوو لە داخان شىت دەبوو. ژنەكەى لە شەرەكەى رۆژى پېششودا سەرى شكابوو. ژنەكەى لە "تا"دا چەقوچۇى بوو.

ترسىك كەوتبۇو دلى تاشباشەو. نەكا ژنەكەى بىرى. نەدى نەو كەرتكە مندالەى چ لى كىرەبا. ديارە ديسان ژنى دىنايەو، بەلام كى وەك دايكى مندالەكان ناگاي لىيان دەبوو. كەس جىي دايك ناگرىتەو. چووبو بانگى مرمۆكى كىرەبو مەلەمىكى بۆ دروست بكا. "نەو پىرەژنە خودا غەزەب لىگرتووش خۆ قسە ناك. نالى ناخرى چاك دەبىتەو يان دەمرى..."

لە داخان خەرىك بوو شىت دەبوو. دەرگوت نەو نەو گوندىيانە تا نىستا كىرەبو يان بەس نەبوو، شەرىشيان دەكرد و يەكترىشيان شى و شىپىر دەكرد.

"وەللاھى مرمۆكىش چاك دەكا. نەو گوندىيانە، نەو خەلكە گەمژەى نەو نىن بىاندوتى. كەوتنە شوین سەفەر... بە گيانى ناخىريان بەلنىشيان دابو ديسانىش ھەر چوونەو وەدووى قوونى رى كەوتنەو... سەفەرىش وەدووى خۆى دان بردنى بۆ نەو مەزرا وشك و بى بەرھەمە. ھەر قۇزاخەى كىش چىيە دەستيان نەكەوت قەرز و قۇلەى خۆيانى پى بەنەو. دراىى قەرزەكانيان پى نەدرايەو و ناوايان بەسەر ھات. ناخ گوندىيە گەمژەكان، نەو سەفەرە تووشى نەو بەلەى كىرەوون و لەسەر زگى نىو دەلەوېرى. نىستاش ھەر لىي نەبەو. نەنگۆ لۆكەى دەچنەو و نەو كەمىف و نەھەنگى خۆى پىو دەكا. ھەى گەمژەىنە، ھەى نەو كەسانەى پىتان نەناو تە كۆلانى نەقلەو.

"نەنە مرمۆك، بىرىنى سەرى دايكى مندالەكان چۆنە؟

مرمۆك سەرىكى لەقاند. يانى: "باشە، نايكوژى."

جاربەجار دەچو سەر ناگردانە دوو كەلاويەكەو و شىكى دەخستە نىو قابەلەمە پەشەكەى سەرى كە تەنك بىووەو و سوورايى مەسەكەى وەدەركەوتبوو، يان لىي دەردىنا. تەنىشت

ئاگردانەكە جىڭگەي نۆيىن و بانەكە بوو و گۆننپەكانىش بە بەر نۆنپەكانەوہ بوون. لە لاى راستەوہ تەبەكى نانەكە ھەلۋاسرابوو. بەرى راستى ئاگردانەكەش ئاورددوى لى ھەلچنرابوو. ئاگردانەكە دەتگوت سىنپىيەكى گەورەي خۆلەمىشە.

ئاگردانەكە نۆلەي دەھات و سى مندالەكەي تەنىشتى، لە گۆشەيەكەوہ كرووشمەيان كەردبوو و دانىشتەبوون. خەفەت و پەژارەي برىنداربوونەكەي دايكىيان بە نىچاوانەوہ بوو. دەرگاىەك مالىەكەي دەكەردە دووبەش. لاى ئاگردانەكە مالىەكە بوو و لاىەكى دىكەشى ناخوپ. دوو گامىش و پانىر* و نىنگوين* ۋىك و دوو جوانەگا و دوو بزن لە لاىەكەوہ و لە گۆشەيەكەشەوہ ھىلانەي مەرىشكەكانى لى بوو و پىك پرووبەرووى دەرگاكەش لۆدە كاىەك ھەلدرابۆوہ.

"دەبى بچمە لىپەرەوار و پىك شوولئى داران لىبەكەمەوہ و بىھىنم بۆ ئەو بزانە. ئەگىنا دامارانە لە برسانا پىرادىن."

نىئومالەكە بۆنى كا و ھەرنەھووت و بۆنى شتىكى وەك ئارەقەي ئاژەلئى لى دەھات لەگەل بۆنى شياكەي تازەي مانگا...

بۆنى بەھارانەي دارستانى كاژ لە قابىلەمەكە ھەلدەستا. نىستاش بۆنى ئەو مەلھەمەي مەيمۆك لە ھەزار و يەك دەرەخت و ھەزار و يەك گول كۆي كەردبۆوہ و لىكى دابوون و لەسەر ئاگردانەكەي دانابوو، لە سەررووى ھەموو ئەوانەوہ بوو: "خۆزگە ئەو بۆنە بەسەر دىوارەكان و پەنجەرەكان و بە بن مېچە قورماوييەكەوہ بنىشى ۋ قەت لانەچى. ھەزاران و ھەزاران سال بىندەنەوہ. ئەو بەفرەي دەبارئ، ئەو بايەي دەشنىتەوہ، ئەو بۆنە لەگەل خۆي بەرى..."

مەيمۆك قابىلەمەكەي لەسەر ئاگردانەكە داگرت و لە تەنىشت جىئى نەخۆشەكەوہ دايئا. مەلھەمە داغەكەشى كە ھەلئى لى ھەلدەستا، بە كەوچكىك لە پارچە جاويكى ھەلسوى و دەسبەجئ لەسەر برىنەكەي دانا. ژنەكە لە پىشدا ھاوارىكى كرد و راچلەكى. دوايى ددانەكانى لەسەر يەك دانان و دەموچاوى وىك ھىئا. ھەموو ماسولكەكانى دەموچاوى وىك ھاتن و ھەروا مايەوہ. بەنالينەوہ گوتى: "ئاورم گرت، وەي مردم."

* پانىر: گۆرەكەي نىرى يەكسال تەمەن. گۆلپار....

** گۆللىكى مى پى دەگوترئ نىنگوين. ھى گامىش نىرەكەي پىي دەلئىن: كەلپە و مېيەكەي پىي دەگوترئ

تاشباش ئۇغلۇ گوتى: "نەنە مریمۆك...."

هەستىكى شیرن و خوش بە گیانى مریمۆكدا گەپرا. "ناخ تاشباشەكەى خۆم ئەگەر دەمتوانى زار ھەلپچىم خوا بزانى قسەى چەندە خوشم لە ناخى دلمەوہ بۆ دەکردى. ئەو مەلحەمە جگە لە خۆم، لەو کويستانانەى تۆرووسدا کەس نازانى سازى بکا. کەس جگە لە نەنە مریمۆك ناتوانى لە ھەزاران گول دەرمانىك دەرکيشيئە دەروہە رۆلە گیان. بەخوای برينى خەنجەرى ژەھراویش بى، نەنە مریمۆكى تۆ چارەسەرى دەکا. ئیمە لە رەچەلەكى "سارى تانىشمان" ین. ناسنى گیا و گول و ئەو گژ و گیایانەى دەرمانى دەرد و برينان، خودا بەو تۆرەمەيەى داوہ. ھىچ نىگەرەن مەبە تاشباش گیان، تاشباشە خوشەويستەكەم، نەنە مریمۆك لەسەرى گەرى. ئەدى تاشباش گیان، کۆرە ئاقلەكەم، ئاى بریا توانىبام دەم لىك کەمەوہ، جا دەتزانى چيھا قسەى جوامم بۆ دەکردى."

ئەوجار ھەستا، بەسۆز و روخسارىكى گەشەوہ و بە سەرلەقاندنىکەوہ ماللاوى لە تاشباش کرد.

تاشباش گوتى:

- بەخوای دايە کارى چاک دەکەى ئەو گوندييانە نادويئى. ئەو گوندييانە ئەوہى چاندبويان ھەليانگرتەوہ و ديسانيش ھەر دەيدروونەوہ. ھەلگرتنەوہيەك... ناخ دايە، ناخ... مریمۆك ديسان بە جوولەى سەر و چاو قسەکانى ئەوى سەلماند و وەدەرکەوت. تاشباش ئۇغلۇ لە داوہ سەيرى کردى. مریمۆك ھيشتاش وەك کچۆلەيەكى عازەب چالاک بوو. بە پيئى پەتى، گورج بەسەر بەفرەکەدا دەپۆيى. يەخۆى گوت:

- نەنە مریمۆك، دايكى دايکان، تاقە ئەو گوندە ئەگەر يەك مەزقۇ تىدابی ئەوہ تۆى.

تاشباش ئۇغلۇ لە خۆرا دلئى توند بوو. جاروبارە توورە دەبوو و خەريک بوو لە داخان شيئ بى و جارى واش بوو رەقەكەى دادەمرکايەوہ و لە دل توندييان خەريک بوو بتەقى. لە دوئيئەوہ کە ژنەكەى بريندار ببو، ديسان توورەيەكەى سامناک دايگرتبۆوہ. چيى نەمايوو لە داخى ئەو خەلکە شيئ بى: "ھەم وەشويئ سەفەر دەکەون و دەچنە ئەو مەزرايە کەر لىئى بکەوئى ددانى دەشكى، ھەميش بە ترسەوہ و ترسنۆکانە چاوەرپى دەبن. لە توورەييان خەويشمان لى ناکەوئى. چيى وای نەماوہ يەکتەرى بچۆن." تاشباش ھەر دەھات و توورەتر دەبوو و دەھات شيئ بى. خۆ ئەگەر ماوژەرپىكى ھەبوايە، دەچوہە نيئەراستى گۆرەپانەكەى ئاوايى و ھەرچى لە مالى سەرى وەدەر نابايە، بيبەزەييانە دەيكوشت.

چووه ژوور سهري ژنهكهي و دهستي لهسهر تهويلى دانا و ليتي پرسى:
- چوڼى؟...

ژنه به نيوهنوزهيهكهوه گوتى:
- برېك باشترم.

"جا باشه نهو ژنه گوناحى چ بوو كه گونديه كافرانه ناوايان ليكرد؟ پهله مهكهن، نهوه دهيبينن چوڼ تيك بهردهبن و يهكترى لهتوبهت دهكهن."

هرچى چاوى پټى دهكوت، دهیگوت، نهو تاشباشه نهمرؤ ژور سهر گؤړاوه. جا ههر به راستى ژور سهر ببوو. ههر لهو شموهيا كه كويخا له دؤلهكهي سويوتلى خهلكهكهي خهلهتاندبوو و وهداى خوځى دابوون، تاشباش نيتر نهبووه تاشباشهكهي جارى جاران. نيتر ههردهتگوت تاشباش ههر خهلكي نهو گوندهش نهبوو و لهو ناوايهشدا نهدهژيا. دهتگوت نهو خهلكهي دهروبههكههي ههر مرؤفیش نين، ههر دهتگوت دار و بهرد و خوځ و خاكڼ.

دواى تيكههلدانهكهي دوينى، ورد و درشتى خهلكهكه بهپانهوه لهبهردهم مالهكهي كويخاي كو بوونهوه. له نيوياندا تهنيا يهك كهس ديار نهبوو، نهویش تاشباش بوو. تاشباش نوغلو بوو كه نيوانى له ههموو ناوهدانى گؤرپبوو. تاشباش بوو كه دهیگوت: بيت و نهو زستانه برپوات و بههار بى، مهحاله لهو گونده برئى. ههتا ئيست جگه له حوسينه كهچهل كهس لهو گونده راي نهكردوه و بو تاههتايه نهوټى بهجى نههيشتوه، بهلام تاشباش سوور بوو لهسهر رويشتنهكهي. ههر بههار بهسهردا بى، شهويكيان خانوهكهي دهسووتينى و ناوايهكهي بهجى ديلى: "لييان گهرى با نهو گونديانه لهگهل كويخا هيچ و پووجهكهيان ميئننهوه. با ميئننهوه و بهرديان لى ببارى. با لهوه خراپريان بهسهر بى."

كهس سهردهر له كارى نهو خهلكه دهرناكا. نهو خهلكه گونديه ههر دهليتى مندالى حموت سالانمن. ريك حموت سالانه... سهرهتاكان، تاشباش به چاوڼكي سووك له گونديهكانى دهروانى و ههرچى دهيانگوت گالتهى پيان دهكرد. كه چووبوه نيو موزرا بى بهرههمكهوه و سهر دهكا لوكهي بو دهرمانيش لى دهست ناكهوى، وهك مندالان دهستى كردبوو به قريوه و ههلپهرين و كلاوهكهي ههلاويشتبوو و لهبر چاوى گونديهكان بهسهر خوځ و خاكه گهرمهكهي موزراكهدا سهرموفلاتى ليډابوو. دواى قاقايهكي كيشابوو و له بن ليوانهوه مرانديبوى: "چما پيم نهگوتن، چما نهمگوت نهو سهفهره و نهو بهكره شيته، دايك و خوشكتان دهكهنه يهك و دهتابنه كيلگه و موزراى بى حاصل، جا نهوجار ههليگرنهوه، ههليگرنهوه بزائم، نهگمر تاقه يهك قوزاخهشتان دوزيهوه، كزى كهنهوه."

گوندییه کان خوځیان لهو سووکایه تی و جنیو و قسه په قانه ی نهو گیل کردبوو و گوتبویان: "تاشباش حه قیه تی. تا خودا حه ز ده کا حه قیه تی. هه رچی بیللی و هه رچی بیکا حه قی خوځیه تی. نهو هی نهو ده یگوت پړک وه دی هات. گوتبوی نهو کوځیاخه ده تانابه مه زرایه کی پروته لآن و قاقو و ده ست له گونان دریژتر لهو لاره ده گه پښه وه. چیی نهو گوتی پړک وه دی هات. جا لیتی گه پښ چیی پتی خوځه با بیللی. نای لهو تاشباشه، کوا پیایو ناوا... کارتان به سهریه وه نه بی. لیتی گه پښ چیی دللی ده خوازی بیللی."

له هه موو نهو ماوه یه دا که گوندییه کان له مه زرا بی حاسلاته کدا تاك و لوقوزاخه یان ده دوزیه وه و کوځیان ده کړده وه، تاشباش گالته ی به ورد و درشتیان ده کړد. نیت تاشباشه کی جارن نه بوو، ماریک بوو ژه هری ده رشت، ژه هری له زمانی ده باری، ژه هریک که هه ر دلپه یه کی، مرؤقی ره هه لډینا، به لآم نهو گوندییه خویان گرتبوو به کوځیله یه وه و سهریان به رده دایه وه.

که لۆکه پښه وه ته و او بوو، نهویش و گوندییه کانیش ده ست به تال مانه وه، تاشباش ته و او گؤرا و بوو به بنیاده میکی دیکه. نوقمی په ژاره یه کی بی دره مان و نیت زاری لیک نه کړده وه. که پاییز داهات و گه رانه وه ناوایی، له نا کاو پروداویکی چاوه پوانه کراو اته ترس له هاتنی عادیل نه فنه ی به رۆکیان گرت. نهو جارهش تاشباش نؤغلو، به شیوه یه کی دیکه گؤرا. زمانی پړا. بی پسانه وه قسه ی ده کړد، له که ره ی به یانییه وه ده یگوت هه تا شوگار شق ده بوو. نهو جاره یان، نیت نه گالته به که س ده کړد و نه جنیو و قسه ی تالی به خه لک ده گوت. به لکو به ناشکرا ژه هری هه لډه رشت و هرووژی ده برد. زمانی وه کشمیر به رشت بوو. که سی له ناواییه کدا بیبشه نه ده کړد، ده یگوت: "نهو گوندییه بیتامووسانه، ده بی له وهش خراپتریان به سهر بی، زور له وهش خراپتر."

رؤژی و ابوو که ره ی به یانی له گؤره پانه کی ناوایی داده نیشته و بی پسانه وه رق و قینه کی خزی هه لډه رشت. گوندییه کانیش لاره مل گوتیان لی راده گرت و ناخریه کی ده یانگوت: "نهو تاشباشه نیت ته و او هار بووه." و به ترس و له رزه و لیتی دور ده که و تنه وه و چیی بویان لو ابایه، و چهن دی له توانایان دابایه، هه ولیان ده دا لیتی نریک نه بنه وه.

نیستاش که ژنه کی له شه په کی رۆژی رابردودا بریندار بیوو.... نیت که سی نه ده پاراست.

تاشباش له توو په ییان شیت ببوو.

بهلام تاشباش حەقى بوو: "لینگەرېن تاشباش چىي پى خۆشه با بىلى. ئەو تاشباشە شتىكى
ھەر بەسەر ھاتوۋە."

ھەموۋان كەوتىۋىنە شەك و گومانەۋە. ئەو تاشباشە؟....

***

تەنانتە بالئەندەكانىش بەسەر ئەو گوندەدا نافرېن. ئەۋە ھەموۋى فىتى ئىەنگۆيە.
نەگبەتییەكەى ئەنگۆ بەرۆكى ھەموو شتىكى ئەو گوندە، دار و بەردەكەى، ئەو بەفرەى كە
دەبارى، بالئەدە و دەعباكانى و تەنانتە مېروولەكانىشى گرتوۋە. ھەموۋى لە ساىەى سەرى
ئەنگۆۋەيە. ھەى دەستى كۆتخا سەفەرتان لەسەر بەزىاد بى. پىاۋى پىاۋان. ئەو كەسەى باش
دەزانى چ دەكا. مېروولەى بن عەرزى، بالئەدى ئاسمانان و دەعبا و جېر و ناۋەرە كە لە
ھىلانەكانىاندا بسون، خۇيان لەبەر نەگبەتییەكەى ئەو گوندە پانەگرت. مەخلوقە
بەستەزمانەكانى خوداش خۇيان لەبەر بارى نەگبەتییە ئەو گوندە پانەگرت و تىيان تەقاند و
رېشتىن. ھەموۋى خەتاي ئەنگۆيە. ھەر چاۋاتان بە ئەسپ سۈارتىك دەكەۋى كۈنە مشكتان لى
دەبىتە قەيسەرى. بېت و سى كەس بېيىن كە بە پىنگاكەى شارىدا بەرەو ژوور دىن، ئەنگۆى
ھىچ و پوچ دەرگای مالاكانتان گالە دەدەن و گوندە چۆل دەكەن.

"ھەموۋى فىتى ئەنگۆيە، تازە دۆلە بارانىكىش چىيە بەسەر ئەو گوندەدا نابارى. لەجىي
بەفر ناگر دەبارى. خەتاي ئەنگۆيە. لەجىي بەرەكەت، نەگبەتى و لە جىي چاكە خراپە و لەجىي
ژيان مەرگ دەبارى. كىلگەكان دەسووتىن و ئىدى لەو گوندەدا چاۋاتان بە نان ناكەۋىتەۋە. ئىدى
چاۋتا بە گەمى قۇزەرد ناكەۋىتەۋە. كىلگەكان دەسووتىن و ھەموۋى فىتى ئەنگۆيە. ئەنگۆ
بوۋنە ھۆى ئەۋەى ئەو ھەموۋە نەگبەتى و نەھامەتییە بەسەر ئەو گوندەدا ببارى. ئەو گوندە
نەخۆشى و سىل و تاعوون و بوۋمەلەرە دەيىا. ھاكا دىتان رۆژىك بە ھەزاران سەلكى سەوز و
بەھەزاران زمانى دووسەر و چاۋى سوور.... و سەدان ھەزار مار، لەو دەشتەۋە دىن و گوندەكە
داگىردەكەن. ئەۋەكات ناساتۋان ھەر لاقىش ھەلئىننەۋە و ھەر بچوۋلئىنەۋە تەنانتە
ھەناسەكانىشتان ژەھراۋى دەبىت. ئەو ھەۋايەى ھەلئىدەمۇن، ئەو ناۋەى دەيخۆنەۋە، ئەو نانەى
دەيخۆن، ئەو نۆتەى تىيدا دەنوون و ئەو زەۋىيەى بەسەرىدا دەپۇن، ئاسمانى ساۋ، لووتكەى
چىاكان، ھەرەكان و ئەستىرەكان ھەموۋىان دەبنە ژەھر.... ھەموو شتىك ژەھراۋى... ئەۋە
ھەموۋى خەتاي ئەنگۆيە. واتان لەو دىيە كە تەنانتە مەلى ئاسمانىش بەسەرىدا نافرېن.

دوو مانگی ره‌به‌ق چاوم له بالنده‌ی ناسمان بری. به هه‌زاران پۆله بالنده‌م دی، به‌لام هه‌ر هه‌موویان که ده‌گه‌یشتنه سه‌ر گونده‌که‌ی ئیتمه، لایانده‌دا. ده‌زانن بۆ؟ چونکه نه‌و گونده ترسی تێدایه، خۆفی تێدایه، مه‌رگی تێدایه، نه‌خۆشیی تێدایه، ته‌نانه‌ت مه‌ل و بالنده‌ش خۆ له‌به‌ر نه‌و شتانه‌ پاناگرن. زه‌رده‌واله و می‌شه‌نگوینم دین بێ هه‌ژمار، که ده‌گه‌یشتنه لای گونده‌که‌ی ئیتمه وه‌ک بلیتی دیواریکی به‌رزیا‌ن له‌ پێش بێ، به‌ وزه‌وز کۆ ده‌بوونه‌وه و دوا‌یی بایان ده‌دایه‌وه و به‌ پێشه‌کی دیکه‌دا ده‌پۆیشتن و له‌ گونده‌که‌ی ئیتمه دوور ده‌که‌وتنه‌وه. به‌ جۆریک له‌ گونده‌که‌ی ئیتمه‌ پایان ده‌کرد وه‌ک بلیتین به‌ وزه‌وز له‌ دۆزه‌خ راده‌که‌ن.

"باش بوو، هه‌زار جاری دیکه‌شی ده‌لێمه‌وه گوی خۆتانه‌ بیه‌شێلن. ئیسه‌للا نه‌مپۆش نه‌یه سه‌بی، عادیل دی و ده‌رپێ له‌به‌ر ژنه‌کانتان داده‌که‌نی و ده‌یبا. مال و حاڵتان شارده‌وه چونکه سه‌فه‌ره‌فنه‌ی گوتیبوی و هی‌ناتانه‌وه ده‌ری چونکه سه‌فه‌ره‌فنه‌ی گوتیبوی. سه‌فه‌ر گالته‌تان پێ ده‌کا. بۆ خۆشتان گالته به‌ خۆتان ده‌که‌ن. هیشتا ده‌بێ بیکێشن. عادیل گالته به‌ هه‌مووتان ده‌کا، نه‌ویش له‌به‌ر چاوی خه‌لکی شه‌ست گوند و شاریک.

"عادیل ژنه‌کانتان لێ ده‌ستینی و ده‌یانبا و له‌ شاری ده‌یانفرۆشی. به‌هه‌رزان و تالان. زۆر باش بوو. باش بوو وای لی‌هات. با ژنه‌کانتان بێده‌رپێ بن. چرکه‌یه‌ک بیه‌یینه به‌رچاوتان. ده‌زانن چ ده‌بینن؟ ده‌سته‌یه‌ک ژنی به‌ قوونی رووتی، له‌ بازاردا به‌ شوین عادیل نه‌فه‌نییه‌وه، پێتان خۆشه؟ ئای چه‌نده خۆش ده‌بێ، وا نییه؟ ها.... هه‌ی گوندییه بێ ئاقل و بێ‌نامووسه‌کانی کوێ‌خا سه‌فه‌ر؟...

"جا نه‌نگۆش له‌ قوژنی مال‌ه‌کانتاندا خۆتان ده‌خزێنه‌ تاریکاییه‌که‌وه و له‌ شه‌رمه‌زارییان له‌رووتان هه‌ل‌نایه سه‌یری چاوی ژنه‌کانتان بکه‌ن. له‌ به‌رچاوی خه‌لکی گونده‌کانی دیکه ده‌بنه‌ په‌رۆیه‌کی گوا‌وی.

"نه‌نگۆ پیا‌وی نه‌وه نین بچن و بلیتین عادیل، نه‌مسال بۆ نه‌گه‌تی، تووشی مه‌زرایه‌کی بێ حاسل و به‌ره‌م بووین و وه‌ره‌ پیا‌وه‌تی بکه و لی‌تمان خۆش به‌. خۆ نه‌گه‌ر لی‌تان خۆش نه‌بوو، نه‌نگۆ ناتوانن سه‌لکه‌ گرۆپیه‌که‌ی نه‌و بجه‌نه‌ نێوان دوو تا‌وی‌ره‌به‌رده‌وه و بیه‌نجن، له‌گه‌ل سه‌لکی سه‌ری نه‌و کوێ‌خا ژیره‌تان. نه‌ریته‌که‌ ده‌شی‌و؟ ده‌ی با بشی‌و. نه‌گه‌ر گونده‌که‌ چۆل بوو چه‌ته و پێگرن دین و ده‌ستی پێده‌خه‌ن؟ با بێن و هه‌مووی پامال‌ن. چما ناتوانن دوو پاسه‌وان له‌ گونده‌که‌ دا‌بینن؟ خودا نه‌و نه‌ریته‌تان به‌ریته‌وه. نه‌و نه‌ریته‌ قو‌ره به‌زیاد نه‌بێ. نه‌وجار سات و سه‌ودا له‌گه‌ل عادیلیش ناکه‌ن. نه‌وه چییه نه‌و هه‌مووه ترس و شه‌رمه‌زاری و تو‌قینه؟.

"وهها ترسیکتان خسته دلّی دار و بهرد و خاک و ناو و کیتو و شیو و دۆل و چوارپی و نەسپ و کرد و دەعبای کیتی و بالنده و پیتی و چەقەلّی ئەو گوندەوه که هەمووان لە یەکتەری تۆقیون.

"جوان و زەرف گۆی بگرن، هۆی گوندییه بیتناموسەکان، ئەمەسالا بەهاریش لە ترسان نایە. ئەگەریش بێ، گیا و گۆل شین نابنەوه و دار و دەوێ و چیاو لێرەوارەکان چرۆ ناکەن. ئەگەر چرۆیش بکەن گۆلیان ناپشکۆین. بالندهکانیش هێلکە ناکەن. ئەسپ و پەز و بزنەکانیش نازین و بشزین، جاشک و جوانو و بەرخێ مردوویان دەبێ. ژنەکانتان لەزگ دەوێست* و لە زگیش نەوێست و مندالیشیان بێ، بە مردوویی دەیانبێ و بۆیان نامینیتەوه. ناوێکانیش رادەوێست و راشنەوێست، هەر خراپتر. ئەو تاشباشە ئەوێ حەوت سالا قسەتان بۆ دەکا، باسی چاکە و خراپەتان دەکا، بەلام ئەنگۆز هەر بەلای خراپەکەدا دەپۆن. بەرەو ئەمان دەپۆن. چا پێم نەگوتن، چاوساغەکەتان قالاوێکە و هیچی تر؟ ئەوێ دیسان دەپێتمەوه. وازی لێ بیتن، لیتی گەپێن با ئەو نەریتە نەمینی و جەحەندەمی لێ پێ بێ. کوپە ئەو عادیلە سەیر ئەنگۆز تۆقاندووه....

لە ترسانا لە پیاوێتی دەکەون و ژنەکانتان لە زگ دەوێست. بۆ دواوە جار پیتان دەپێتمەوه، مەترس، لە چوکوراوا ئەو هەموو بنیادەمەتان بینی. هیچ بێرتان کردووەتەوه، که ئەو دەریا و دەشتە کاکی بە کاکیانە تا کۆی چوون؟ هیچ بێرتان کردووەتەوه، که خۆر چۆن هەلدی و چۆن ناوا دەبێ؟ ئەودووی هەتاو چیی لێیە؟ رادیۆ چۆن قسان دەکا و مەل چۆن دەفری؟ هیچ بێرتان لێ کردووەتەوه؟"

***

جا نیستا که ژنەکی بریندار ببوو، وەرە و زمانی تاشباش قەبوول بکە. تاشباش چیی دەیکوت گوندییهکان ناحەقیان نەدەگرت. تووڕە دەبوون و دەهاتنە سەر ئەوێ بیکوژن....

بیریان لەوه دەکردهوه بیخەنکینن و بیکوژن، بەلام....

نیستا تاشباشیش لە گوندەکەدا خۆی ترس و سامیکی دیکە نابۆوه. گوندییهکان عادیل ئەفەنیان لەبەر دەکرد و دەبوو بێر لەوه بکەنەوه که بەدەست تاشباشەوه دەیکێشن. هەمووان

---

* لە زگ وەستان: نەزۆک کەوتنەوه. نەزۆک ئەوانەن هەر مندالیان نابێ، بەلام لە زگ وەستان، حالەتیکە دواي مندالیون بەسەر ژنان دێ و دواي ئەو مندالیان نابیتەوه. واتە پێشتر بوویانە. مامۆستا هەزار لە شیعری "جاش چوونە میسر" دا دەلێ:

لە ژێر بارا زۆر چەوساون ..... ماندوو بوون، لە زگ وەستان

عريان له‌وه ده‌کرده‌وه. وهک پياوچاکيک له تاشباش ده‌ترسان، همر زاری ده‌کرده‌وه، گوندييه‌کان وا ده‌توقين ده‌تگوت همرچی بيلی وه‌راست ده‌گه‌ړی. نه‌گهر گوتبای مار ده‌باری، گوندييه‌کان چاوه‌پړی ماريارینی ده‌بوون و تهنانت همدی‌کیان چاويشان له ناسمانی ده‌پړی و چاوه‌پړی ده‌بوون. گوندييه‌کان له همر کوی تاشباشیان ديبايه، رایان ده‌کرد. تاقه ریگهی سلامه‌تبوون، پا‌کردن بوو. هه‌موو گوندييه‌کان به‌خویانان ده‌گوت: "ده‌بی نه‌و تاشباشه بکوژين، نه‌و بنياده‌مه... تهنانت منداله‌کان له یاری‌کردنه‌کانیشیاندا هاواریان ده‌کرد:

- ده‌بی تاشباش بکوژړی.... ده‌بی سهری به‌ردی.

به‌لام ویده‌چوو کهس نه‌ویري تهنانت لیثی نزيك بیت‌هوه. بیت و یه‌کيک لیي نزيك بیت‌هوه ناگری تیبه‌رده‌بی و ده‌بیته خه‌لووز. همر کهس لیي راسی*، تیغلیج ده‌بی و بیت و یه‌کيک لیي به‌جیته پيشی لاقه‌کانی ره‌ق ده‌بن. نه‌ک همر نه‌وه‌ی ده‌ستی له‌سهر به‌رز بکاته‌وه یان به‌ر له نازاردانی بکاته‌وه، به‌لکو تهنانت نه‌وه‌ش که قسه‌ی له‌سهر بکا، همر خرابی به‌سهر دی. برینی سهری ژنه‌که‌ی تا خراپتر ده‌بوو، تاشباشیش تووره‌تر ده‌بوو و که‌فی خه‌لده‌خراند. باشتري براده‌ره‌که‌ی واته‌علی" یه‌ دريژ چهند جاريک چوه ماله‌که‌ی که پيشی بلی: "ده‌ست هه‌لگره، به‌و زمانه ژه‌هراویيه‌ت نه‌وه‌نده زولم له‌و خه‌لکه مه‌که. ده‌ست هه‌لگره. کوپه نه‌و گوندييانه ناخرييه‌که‌ی به‌لایه‌کت به‌سهر دینن."، به‌لام تاشباش چاری له ژیللا هاتن و زاری که‌فی کرد و چپی نه‌مابوو علی له ماله‌که‌ی ده‌رکاته ده‌ره‌وه.

تاشباش تا پتر قسه‌ی ده‌کرد، ترس و خوف و ریژ و حورمه‌تی گوندييه‌کان پتر ده‌بوو. ده‌نگه تال و ژه‌هراویيه‌که‌ی به‌رده‌وام له گوتیاندا ده‌زرينگايه‌وه. همر ده‌تگوت له دامه‌زرانی نه‌و گونده‌وه تاشباش همر ناوا قسه‌ی کردووه و نه‌گهر تاشباش نه‌بوايه نه‌و گونده همر نه‌ده‌بوو. له لایه‌که‌وه ترسی عادیل نه‌فهنی و له لایه‌کی دیکه‌وه تاشباش، گونده‌که له نیتوان دوو به‌رداشدا ده‌هاردرا.

---

* راسان: راست و چه‌پ بوون به‌مه‌به‌ستی لیدان له یه‌کيک. کورد ده‌لی: راسان نیوه‌ی لیدانه. یان نیوه‌ی سهرکه‌وتنه.

حوسنی له جیویانه کې دهرپړې و به دهسته کوته له تاریکایه کېدا بهره و دهرگا که چوو. دهستی وپشتی مانگا که کهوت. مانگا که کاویشی دهکرد. لهو دهمیدا که دهرگا که دهکردهوه، شاخی مانگا که ی گرت. مانگه شهو بوو. بهر هه موو ولاتی داپوشیبوو. تهنانهت ناسمانیش وه که بهر هه که سپی دهچوه.

بهره و ماله چوله که راپکړد. له نیو ماله کېدا ناگردانه که دایسا و له تهنیشت ناگردانه کهوه، ره جهب چاوه پتی بوو. حوسنی له نیشتدا شیت ببوو. وه کو درنده یه که نامبازی ره جهب بوو. نه مشه و ره جهبش لهو شیتتر بوو. سی سمعاتی ته و او جگه له عیشقبازی و جهسته ی پروتی حوسنی بیری له هیچ شتیکی دیکه نه کردېوه. خوشیان نه یانزانیبوو چ بوو و چ نه بوو. دوو جهسته ی پروت له چرکه یه کېدا بوونه یه که. ماسولکه کان له خوشیانا و له بهر یه که کیشرابوونه وه ده تگوت ده یانه و ی له بهر یه که بچن و لیک بنه وه. شوقی بلنسه ی ناگره که که وتېوه سر نه و دوو جهسته یه که شه لالی ناره قه بوون و وه مار تیک نالا بوون. ماسولکه کان هه ستابوون و نازای نه دامیان وه که مس سووره وه ببوو.

حوسنی وه که نیوه زیندوان دهینوزاند. ره جهب هه ناسه برکتی بوو. ره جهب بیری له خاکیتی گهرم و نهرم دهکرده وه. بیستانیکی شووتی دینیتته پیش چاوانی خو، له بن که پری مهزراکه، شووتیه قاش کراوه کان و توکلی شووتی و زهرده واله خالسور به و باله مهیلو شین و سهوز و نارجیانه یانه وه، له نیوقه دی بهره و خوار هتا درویشی زهرده واله که ناسک و زهرده و ورده مووی هیه.

له ناکاو نهرمایي و گهرمای ژنه که له بن جهسته یدا ....

ره جهب بیری له زور شت دهکرده وه و ژنه که به زاری نیوه داپچراو و چاوی نیوه کراوه وه ده نالیتی.

رەجەب بىر دەكاتەۋە، كە ئەۋ دەمەي گوندى مال و سامانە كەيان دەشارنەۋە، ئەۋ ھىچى نىيە بىشارىتەۋە و كە دەرىشى دىننەۋە، دىسان ئەۋ ھىچ شىتېكى نىيە لە بن عمرى دەرىيىتەۋە. ئەۋ خەيالا ئە شىتې دەكەن.
بلىسە كان بەسەرياندا تىدەپەرن.

تىك ئالانى گەرم و گوناجارانەي دوو مرۆڭ. ژنەكە نەيتوانى پېش بە ھاۋارەكەي خۇي بگرى.
رەجەب دەستى حوسنىي گرت و ھەلىستاند. مەمكە خەپەكانى حوسنى بە گەندەموۋە كانىيەۋە، دەتگوت دەستيان لى نەدراۋە. رەجەب كە ئەۋ مەمكە تورتانەي دى، ھەر دەتگوت ھىچى نەكردوۋە، ناگرى تىبەربۆۋە.

***

حوسنى دەستى رەجەبى گرتبوو و دەيگوت:

- ئەمەن چىدى ناتوام راۋەستم، دۋاي ئەۋە ھەموو ژنەكانى گوندى نەزۆك دەبن و لە زگ دەۋەستەن. بەھارې گولەكان ناپشكوين و گيا شين نابن. خەلك قريان تىدەكەۋى، بولەرزە گوندەكە تەخت دەكا.... ھەر ئىستا، ئىستا لە گوندەكە را دەكەين. كەس نامانكوڭى، ھىچ كەس ناماندۆزىتەۋە. ھەر ئىستا، خىراكە، خىراكە... سەيركە بوخچەكەشم لەگەل خۇما ھىتاۋە... لە دەۋەۋەش ئاسمان ساو و سامالە. ھەر دەلىي بەھارە. لەبەر ئىمە...

"ئەگەر تۆش نەيەي مەن بەتەنى دەپۆم... ژنەكان نەزۆك دەكەۋنەۋە... نەزۆك... نەزۆك... مندالىشيان بېيە مردوۋى دەيانى. ئەمەن ئىدى ناتوام لەۋ دىيەدا بىم. شەتۆش كە تەننەت پووشىكىشت نەبوو بىشارىتەۋە... ئىستا... ھەر ئىستا... پەلەي بىكە، با ھەر ئىستا بېۋىن.

رەجەب دەيويست شىتېك بلى، بەلام حوسنى ۋا ھەزابو، گويى لە ھىچ نەدەبوو و قسەي پى دەبىرى و توند دەستەكانى گرتبوو و دەلەرزى و پەيتاپەيتا دەيگوت:

- ئىستا... ھەر ئىستا... بارانى مار بەسەر ئەۋ گوندەدا دەبارى، سەت ھەزار مارى چاۋسور دەبارى... مەزراكان وشك دەبن، دەسوۋىتىن... مانگاكان گوانيان ھەلدەچۆرى... ژنەكان نەزۆك... نەزۆك دەكەۋنەۋە... پەلە بىكە... خىراتر... دەي زوۋ....

رەجەب: كچى لەۋ تۆف و بەفر و بۇزانەي زستاندا... خۇ دوو ھەنگاۋ ھەلناھىيىنەۋە كەسیرە دەبن و دەمرىن، راۋەستە با بەھار بى.

- بەھار نايە... پەلە بىكە... پەلە بىكە... ژنەكان نەزۆك دەكەۋنەۋە...

- مام خەلپەت لەبەرە؟...

- مام خەلپەت لەسەرمان رەق ھەلنەھاتووہ... کەسێک رەق ھەلن، تەرمەکەى دەدۆزیتەوہ. ئەى کوا تەرمەکەى ئەو؟... ئەو بەو پیریىەى خۆى نەترسا و سەرى لەو بەفر و بۆرانە نا و رۆیى... ژنەکان نەزۆک دەکەونەوہ... پەلەى بکە...

- نەگەر بەھار داھات...

- نایە...

- کە بەفرەکان توانەوہ...

- ناتوتنەوہ... پەلەى بکە... پەلە...

- تەرمەکەى مام خەلپەت لە بن رنووى بەفران...

- نایەتە دەرى...

پریاسکەکەى بە دەستى راستییەوہ بوو و بە دەستەکەى دیکەى توند دەستى رەجەبى گرتبوو و تۆکی درشتى ئارەقەى بە نێرچاوانییەوہ دیار بوون.

رەجەب یەکسەر خۆى دابووہ دەست خەمیاڵى راکردنەوہ. ئەو کەفوکۆلە بەتینەى بۆ راکردن گىانی حوسنىی داگرتبوو، نێستا ئەویشى گرتبۆوہ. ئەویش حەزى لى بوو پروات، لە ناخى شەوہکەدا لە بەفر دەترسا، بەلام نێر ترسیش بەلایەوہ مانایەکی نەمابوو. حوسنى کوێى حەزى لى بوایە دەیتوانى بەرەو ئەوێى پەلکێش بکا. لەو حال و ھەوايەدا نەگەر حوسنى چووبایەتە نێو پراستى جەھەندەمیشەوہ یان چووبایەتە جەقى دەریاوہ، رەجەبیش بەبى سڵەمینەوہ بەشوێنیدا دەرۆیى. ھەر دەتگوت سىحرى لێکراوہ. لەگەڵ ھەمووى ئەوانەشدا دیسان وردە خۆپاراستنێکى تێدا ماپۆوہ. "راوہستە با بەھار دابى، بەفرەکان بتوتنەوہ، ھەوا برێک خۆشى بکاتەوہ... تەنانەت رۆژیکیش چییە لەو گوندە تووک لێکراوہدا نامینمەوہ..."

حوسنى:

- مام خەلپەت نەگەر زانییای رەقەلدى و دەمرى، چما دەرۆیى؟... پیرەمێردێک، ئەویش لەو تۆف و بەفرەدا...

و ھاواری کرد:

- پەلەى بکە... نەزۆک... نەزۆک... نەزۆک دەکەونەوہ.

دەستى رەجەبى گرت و بەرەو دەرەوہ و بەرەو شەوہکە راپیکششا. شەوہکە سێى دەچۆوہ و دەدرەوشایەوہ. لە ھیچ کام لەشەوہکانى دیکە نەدەچوو. سەرما وەك خەنجەرێکى تیز بە دەموچاویاندا ھات.

ئىستا بەرپىگە بوون. تەنەت نەشيانزانی كەي لە گۆندەكە چوونەتە دەرەو، كەي وەرپى
كەوتن و كەي نەوئەندە رپىگەيان برى. حوسنى لە خوشيان بالى گرتبوو و توند دەستى چەپەي
رەجەبى گرتبوو و ماچى دەکرد:

- خەريكين دەرۆين و لەو جەھەندەمە نەجامان دەبى. گوى بەدەيە با شتيكت پى بلیم.
عاديل ئەفەنى بەيانی دیتە ئاوايى. ھەموو ژنەکانى گوندی نەزۆك دەكەونەو... ھەر
ھەمويان... ھەمويان...

رەجەب ھىچى نەدەگوت. خەيال بردبووى و وەك سىحرليكران پەلکيش دەکرا.
- بەيانی زوو، كەرەي بەيانی، بەر لە تاو کەوتنان، دیتە ئاوايى و ھەر ھەمويان پروت
دەکاتەو و تاقە پاروھ نانتيك چيە لە ئاوايدا ناھيتلەتەو. ئەگەر بابايەنەو، چيمان خواردبا؟
ھەر ھەموو گۆندەكە لە برسانا دەمرن. ژنەکانيش تا مردنى ھەر نەزۆك دەبن.
حوسنى دەستى رەجەبى کيشا و بە سينگيەو نا:
- دەمرن و لە زگ دەوستان...

حوسنى چيى قسەي دەکرد، خيراتريش دەرۆيشت، وا دەرۆيى رەجەبى بەجى دەھيشت.
دەست و لاقەکانى لە سەرمان كەسیرە ببوون، خشە خشى بەفرەكەي لە بن پيەکانيەو گوى لى
دەبوو. ئەو دەمەي گەيشتە عەلى باستی، بيّت و تاو ھەلنەھاتبایە، لەسەرمان رەق
ھەلنەھاتن. لەگەل تاو ھەلنەكە حوسنى پروي لە خۆرەكە کرد و دەستى بەرەو ئاسمانى ھەلپى
و دوغای کرد و دوغاکەشى ئاوا تەواو کرد:
- سوپاس بۆ رزگاریدەر...

لە ئاسۆو، تيشك و تيرۆيىكى زيرين، لە بەفرەكە و گردە دوورەکانى دەدا. كە خۆر برپىك
بەرز بۆو، لە خاك و بەفر و كوتستانەكان و شيو و دۆلەكان و دارەكانەو، لافاويكى تيشك
بەرەو ئاسمان ھەلچوو.

دوو سيبەرى دريژ بەسەر بەفرەكەدا دەخوشين. خۆرەتاو لە پشتهوھيان بوو. سيبەرە
رەشەكەي ئەوان بەفرەكەي دەلستەو و لە پيشيانەو دەرۆيشت.

حوسنى باسكى رەجەبى وا بەتوندی گرتبوو دەتگوت رەجەب لەدەستى ھەلدى و ئیدی
و دەدەستى ناکەوتتەو. ئىستا ئەگەر رەجەب نەبایە و حوسنى خۆي پيە نەنوساندبايە، لە
ماندوويى و شەكەتييان نەیدەتوانى ھەنگاويكيش بنى.

له دوور و نزيكهوه، هيچ گونديك بهرچار نه ده كهوت. ئيستا گهيبيونه بناري چيای ته كه چ. برسييان بو. نهو كه فوكولهي وا حوسني پاكيشابو و هيتابو، ئيستا دامركابووه و په جه بيش لهو سيحره هاتبووه دهري و وه خوي هاتبووه. نهو جار دهيتواني بير بكاتهوه. گوتي: - مه ترسه، چهند گونديك له وديو نهو چيابهين. بهر دهباري. باراني به دوودا دي، هه وره كان لووتكه چيای ته كه چيان گرتووه، به لام مه ترسه بهر له وهی هه لكاته گيژه لووكه و بارن، ده گهينه گونديك. نه من ئيرانه باش شاره زام.

حوسني به له بزتيكي گرياناويدهوه گوتي: به لام خهريكه هه لده كاته بارن. هه موو ولات وا بهر و تاريكي ده چي و نه ئنوكانيشم تينيان تيدا نه ماوه.

به سهري ناماوهي بو لووتكه ته كه چ كرد و گوتي: - سهير كه ...

ره جهب دلي دايمهوه:

- نهو گوندانه زور ليروهه دوور نين. نه گهر تووشي بارنيش بين، هه ده توانين خومان بگهيهينه ناوايهك.

حوسني:

- نهی نه گهر بارن نه هيتلي پرون؟

- نه من رييهك هه ده دوزمهوه.

حوسني ههولي دا دلي خوي بداتهوه. له بن ليتانهوه ده يگوت: "نهوان ده مرن... نه زوك ده كه نهوه... نه زوك... نه زوك..." و په يتا په يتا دوويتا ته ده كردهوه.

ره جهب پرسى:

- نهوه قسه له گهل خوت ده كه ي؟... ده ليتي چي؟...

حوسني گوتي:

- په له ي بكه... په له ي بكه... تا تووشي بارني نه بوينه... ده رازبون له بارن زور ناسان نييه...

ورده ورده ههواكه تالتر ده بو. هيندهي نه مابو خوره تاوه كهش ون بي.

بو ساتيك هه موو ولات به تاريكيدا روچو و دواي بريك رووني كردهوه.

له نيوه راستي ده شته كه وه و له بناري چيای ته كه چ، ته نيا و بي په نا... نه بالنده يهك و نه

چر و جانه و هريك و نه چوار پييهك و نه گورگيك... دوو مروفي ته نيا له چنگي سرووشي بيتهزه

و بي سنوردا...

لەناکار دیسان ھەوا تاریک بۆۋە. پەجەب بە توورپەییەو گوتی:
 - ھەر گوتت نەزۆك دەكەونەو... نەزۆك دەكەونەو... كى نەزۆك دەكەویتیەو؟ كى لە برسانا
 دەمری؟ نەتۆ شیتی. ئەقلت نەماوە. خودا ئەو زمانەت بیری. خودا ئەو تاشباشەش بەریتەو...
 حوسنی سەری ھەلینا و بە دەنگیكى نیوہزیندوانەو گوتی:
 نەزۆك دەكەونەو پەجەب گیان، باش لە زگ دەوہستەن، ھیشتا زۆرمان ماوہ؟...

***

ھیشتا تاو ھەلنەھاتبوو ھەوالەكە بە ئاوەدانى وەرہوو.
 - ئوكسوز پەجەب حوسنی ھەلگرتوہ.
 دایكى حوسنی خۆى خستبوو سەر بەفرەكە و دەتلايەو و دەیقیژاند.
 رەجەب كەسى نەبوو شینی بۆ بگپیری.
 ھەللا و ھەنگامەيەك كەوتبوو ئاوايەو، ھەر دەتگوت تازیەو و برپیکیش لە خۆشى
 دەچوو. شادییەكى شاراوہ و بزۆزانہ.
 مریمۆك پرومەتى دابوو سەر دارەدەستەكەى و چاوى لە دوور برپیوو.
 تاشباش كە ھەمیشە لە مائەوہ دانیشتبوو، دوو شەقاویك لە مائەكەى ھاتە دەرەوہ.
 شادییەكى بەدفعەرانە كە لە بن دەمامكى تازیەدا شارابۆو، ئەوى توورە كرد. گوتی:
 - خۆزگە زەوى زار داپچپى و ئەو گوندە ھەللووشى. شەنگۆ بوونە ھۆى ئەوہى ئەو دوو
 لیقەوماوہ بەو بەفر و بارپە را بكەن... لە ھەر سەعاتیكدا وەدەر كەوتبن، ناگەنە ھیچ گوندیك.
 ئەگەر دوى شەوى پایانكردبى، مەھالە بگەنە شوینىك و وەبن بەفرى دەكەون و دەمرن.
 ئەو قسەيە لە چاوترووكانىكا بە گونى وەرہوو.
 - وەبن بەفرى دەكەون و دەمرن.
 - یەكتریان خۆش دەویست.
 - بۆ یەكترى شیت ببوون.
 - كەس نەیدەزاین.
 لە سەر چىای تەكەچەوہ ھەورە پەشەكان بە خیرایى بەرەو دەشتەكە دەخزین و بەرەو ئاسۆى
 خۆرھەلات دەپۆشتن. بايەكى پەش و توند ھەلێكردبوو. ئەو بايە شیتترین باى بارن و كریوہ بوو.
 - دەبى جووتى ئەسپ بدۆزینەوہ.

- جوتىڭ نەسپى باش لە كۆي بېنىن؟... چما لەو گوندهدا دەست دەكەوى؟...
 - دەبى بگەينە ناشقە شىتەكان.
 - خەرىكە كړپوه دەكا.
 - ئەگەر دەستىش پى نەكا و بىت نەمشو لە دەرەوہ بىننەوہ پەق ھەلدن...
 - ۋەك مام خەليان بەسەر دى...
 دواى چەندىن مانگان ئەوہ يەكەم جار بوو گوتيان لە دەنگى مريمۆك دەبوو:
 - لەوہش خراپتر...
 بى ئەوہى خۆى بزانی لە زارى دەرپەريبوو. كە دىتى قسەى كردوہ، لىوہكان وا كرۆشت.
 خوينيان تى زا.
 لە نيۆرەپاستى گورپەپانەكەى ئاوەدانى، دوو گەنج بەسەر نەسپەوہ پاوەستابوون و ديار نەبوو
 كين و لە كۆپوہ ھاتوون. گوتيان:
 - ئىمە ئىستا دەچىن و عاشقەكان دەدۆزىنەوہ و دەيانھيتىنەوہ.
 لە نيۆرەپاستى گوندهكەوہ بەرەو خوارو نەسپيان لىنگ دا.
 خەلگەكە چاريان تىوہ پريبوون. ۋەك ھىوايەك لە گوندهكەوہ خزىن و ۋەدەر كەوتن.
 تەواوى ئاوايى لە بەيانىيەوہ تا شەوى بيريان لە عاشقەكان كردهوہ و باسيان كردن. باركى
 حوسنى دەيگوت:
 - سۆيىد دەخۆم بىت و نەجاتيان بى و بىنەوہ، تەنانت پيشيان ئاليم پشتى چاوتان برۆيە.
 ئەو گۆلكە سپىيەشيان لەبەرپى سەر دەبرم. قسەيان لەگەل دەكەم و لەگەليان پووخواش دەبم.
 خودايە بۆخۆت رزگاريان بكەى.
 بەفرەكە لە بەيانىيەوہ داىكردبوو و دەمەدەمى نيوہرۆيە خۆشى كردبۆوہ. ئىستا ببوہ بارن
 و بۆران. بۆرانيكى سارد و رەش و پىر لە نەگبەتى. بۆرانيك كە چار چاوى نەدەدى.
 تاشباش ئۆغلۆ چىي سەيرى بۆرانەكەى دەكرد، توورەتر دەبوو.
 دەيگوت:
 - لە جىي مانەوہ و ژيان لەو ئاوايەدا وا باشترە پيار خۆى بەو تۆف و بارن و بۆرانەدا بدا و
 لەویدا بمرى. لەسەر ئەو گونده...
 دەستى دەكردوہ بە بەريۆيە ترسناك و مەرگھينەرەكانى و دووپاتەى دەكردنەوہ و ھەمرو
 توورەيەكەى بەسەر خەلگەكەدا دەپشايەوہ.

باو و بۆرائىك بو زهوى و ئاسمانى بەسەر يەكدا دابوو، چۆلەكەكوژ لە دەرى نەماپۆوه و ھەمووان خەزىبونەو نىو مالاكانيانەو لە كەلىنى دەرگا و دەلاقەى ژوورەكانيانەو سەيرى دەروەيان دەکرد. كەچى جارى جارن قىامەتیش بوايە، گوندییەكان عادەتيان نەبوو ئاوا سەيرى دەرى بکەن. ئەو رۆژە لە شەوئىكى نەنگوستەچاو دەچوو كە چاو چاوى نەدەدى. تەننەت مالاكەى رووبەرۆوش ديار نەبوو. ئەدى بۆچى ئاوا چاويان برىبوو دەروە. خۆ جگە لە بەفر و بارن ھىچ شتێكى دیکە نەدەبينرا....

پیش ھەمووان گوملەكسىز ئۆغلو دیتی. پىي وابوو لە كەلىنى دەرگاگەو خراپى دیتوو. چاوەكانى ھەلگۆفین و جارىكى دیکەش روانى. بەقاي نەکرد. قەلافەتێكى دريژ و بارىكەلە بەفر و بۆرانەكە رايداابوو و ەك با، بەرەو خوار دەكشا. گوملەكسىز ئۆغلو گوتى:

- ئەو سەگبابەش شیت بوو....

ھىشتا قسەكەى تەواو نەکردبوو، تارمايەكە گەرايەو و ئەجارەيان دەستی کرد بە ھەلکشان بەرەو لای سەروو.

گوملەكسىز ئۆغلو گوتى:

- سەگبابە ئىستا رەق ھەلدى، بەلام پەريەكان ئاگايان لىيەتى. لەوانەشە ھەر ئىستا باليان بەسەر كىشابی.

لەودەمەدا، تارمايەكە جارىكى دیکەش گەرايەو و بەرەو خواروو ملی پتوونا و ئىتر لە چاوان نەديوو.

گوملەكسىز ئۆغلو ديسانیش ماوہەك لە كەلىنى دەرگاوە ھەر وا چاوى برىە دەروە و سەيرى دەروەى کرد. ھەوا وردە وردە تارىكتەر دەبوو و سات بە ساتیش با و بۆرانەكە توندترى دەکرد.

ھاتە تەنیشت ئاگرەكە و لاقەكانى دريژ کردن و دانىشت. لە دلێ خۆیدا گوتى:

"دەبىي بېچم ئەو عادىلە بكوژم. چارەيەكى دىكە نىيە، بەلام عادىل زۆر پىرە. لە بنەمالەي گوملكسىز ناوەشيتەو دەست لە سەر پىر و پەككەوتان بەرز بكنەو. بنەمالەي گوملكسىز ئەو ھەموو سەرەيان پىرە، لە سەلكەسەر منارەيان ساز كەردو، بەلام نەبوو پىر و پەككەوتەيەك، يان مندائىك يان ھەژارتيكان نازار دابى.

عادىل زولمىكى گەورە دەكا، ئەو گوندەي ناوەتە نىوان دوو بەرداشمو ھەر پىكى دەگوشتى. خوئنى ھەلە و ئەو دەيكوژى ھىچ تاوانتيكى نەكەردو. بەياني پۆژى مەحشەريش بكوژەكەي عادىل بى سوال و جواب ھەلدەفري و دەچيتە بەھەشتى، بەلام چ بكم، پەچەلەك و تۆرەمەي گوملكسىز دەست بۆ يەككە نابات كە تەمەنى لە پەنجا تىپەريبي. پەچەلەكەي گوملكسىز پەچەلەكەي خوئنى. لەو ھەتا ھەن، لەو چيا و چۆلەدا ھەر خوئنيان رشتوو. ھەتا ئىستا كەي نەبوياو ھەتا يەكەي كەسى ئەو گوندە بكوژى. ھوكمەتەكان پادشايان ھەيە، چياكانيش پادشايان ھەيە. بنەمالەي گوملكسىز پادشاي ئەو كىوانە بوون، بەلام عادىل بۆ كوشتنى نابى. خۆ نەگەر دوو سال لەمەوبەر بوايە يان دەسال پىشتەر بوايە، بنەمالەي گوملكسىز بەرئى جەھەندەميان دەكەرد.

بانگى كۆرە دەسالانەكەي كەرد و گوئى:

- پۆلە...

ئەو جار پىدەنگ بوو و خەيال ھەليگرت و دەستىكى بەر دىنەكەي داھيتا:

- لەو دنيايەدا بنەمالەي گوملكسىز چ بنەمالەيەكن؟....

كۆرەكە لەسەر يەك، وەك گرامافونتيكى قورمىشت كەردى، دەستى پى كەرد:

- مەملەكەتە گەورەكان پادشايان ھەيە. جەندۆكە و بەرى پادشايان ھەيە. ھەموو كىوانيش پادشايان ھەيە. بنەمالەي گوملكسىز پادشاي پادشاكەي ھەموو چياكان. ئەمەن دوايىن گەورەدارى پەچەلەكەي گوملكسىز. ھەموو چياكان گوپرايەلى فەرمانى منن. دۆستى ھەژاران و دوژمنى ئاغاكانم. بنەمالەي گوملكسىز ھەمىشە لە دەولەمەندانى ئەستاندوو و داوئىتە ھەژاران. پەچەلەكەي گوملكسىز دەچيتەو سەر "دەمىرچى ئۆغلۇ" پالەوانە نازاكەي "كوپر ئۆغلۇ". ھەر ئەو دەمىرچىيەي وا چوار نالى ئەستى لە نىوان دوو پەنجەكەي خۇيدا شكاند. زىندوو مانەو ئەو عادىل ئەفەندىيە پىچەوانەي عەدالەت و دژى قانونە، بەلام پەچەلەكەي بنەمالەي گوملكسىز ناتوانن خوئنى سوورەكەي ئەو بەسەر ئەو خاكە پەشەدا برىژن. چونكە گوملكسىزەكان دەست لە بنیادەمى پىر و پەككەوتە بەرز ناكەنەو. يەككەكەي قانۇنى بنەمالەكەي گوملكسىز پىشپىل بكا، كوپر دەبى و نەگبەتى بەرۆكى دەگرى.

گوملكسىز ئۆغلۇ دەستى كۆرەكەي گرت و توند بەرەو لای خۆي راکىشا و گوئى:

- باره قەللا كۆپم. ئەتۆ دەبى بزانى كە ئاۋى دەريا ھىچ كات وشك ناكە و ئەۋى لە مشكيش بى ھەمبەنە و تۈۋرەكە ھەر دەدرى. ەھەرت درىژ بى كۆپم، پىر و خەپۆ بى. ئەگەر ئىمە توانىيما ھەمبەنە ئەۋ عادىلە بىرئىن، شان و شكۆى گۆملىكسىزەكان دەچۈۋە كەشكەلانى ئاسمانى.

كۆپىژگە قەسەكەى لە زارى بابى ۋەرگرتەۋە:

،- بەلام چ بگەين بىنەمالەى گۆملىكسىز دەست لەسەر پىر و پەككەۋتان بەرز ناكەنەۋە. باۋكى بۆى سەلمانە و گوتى:

- ھىچ كات كۆپى خۆم، ھىچ كات بەرزى ناكەنەۋە.

كۆپە سىنگى ھىننايە پىشەۋە و بە غرورەۋە گوتى:

- خۆ ئەگەر تەمەنى عادىل كەمتر بۋايە، بىنەمالەى گۆملىكسىز لە ئاسمانى لەتپەتپان دەكرد.

گۆملىكسىز سەرى بۆ لەقاندە و گوتى:

- ناخ، دەرۋەتپكى گەۋرەمان لە كىس خۆمان دا. ئەۋە كام گۆملىكسىز بۋو ئەۋ نەرىتە

قۆرەى دانائە...

مىندالەكە گوتى:

- بىدەنگ بە بابە گيان، بىنەمالەى گۆملىكسىز دەزانى چ دەكا. خۆت گوناحبار مەكە.

گۆملىكسىزەكان ھەموو كاريكيان باشە. ھەرچى كىرەۋىيەنە راستە.

باۋكە گوتى: چىي كىرەۋىيەنە راستە. و دىسانەۋە چاۋى بە كەلىنى دەرگاگەۋە نا.

مىندالەكە دەيزانى ئىتەر دەبى بىدەنگ بى، بۆيە چۈۋە لاي مانگاگە. مانگاگە خەۋتەۋ.

چاخەكانى درىژ بۋون. كۆپە دەستى بەسەر شاخەكانىدا دەھىنا. گۆملىكسىز ئۆغلەۋە زىاتەر

تاقەتى نەھىنابۋو و چۈۋۋو مانگاگەى لە نەشكەۋتى پەرىيانەۋە ھىنابۋو مالى. دۋاى

شاردەنەۋەيان، ئەۋ مانگاگە يەكەم ئاژەلئىك بۋو دەگەراپەۋە ئاۋەدانى.

گۆملىكسىز لە قەلشتى دەرگاگەۋە سەيرى دەرىتى كىرە و دىتى تارمايەكە ۋا بەرەۋ

مالەكەى ئەۋ دى. بەخۆى گوت:

"دىارە پەرىيەكان پىتيان گوتۋە، ئەحە شىت، بچۆ مالى گۆملىكسىز و مىۋانى بە. ئەۋ

گەۋرە مالە و مايە شانازىي نادەمىزادە.

بەر لەۋەى ئەحە شىت بگاگە بەر دەرگاگە، گۆملىكسىز دەرگاگەى كىرەۋە و ھەراى كىرە:

- فەرۋو براۋە، بەخىر بىيى بۆ مالەرسەنەكەى گۆملىكسىز. ئەۋ ھۆزى پەرىيان ناردۋىيەنى

بۆ لاي مىن. ئەگىنا ئەتۆ مىۋانى كەس نابى. ھەر بۆين ئەۋانەى تۆيان ناردۋەتە لاي مىن. بى

ۋەى بن. سەر سەر و سەرچاۋان بەخىر ھاتى. خىر و بەرەكەتت ھىنا.

شیتته گوتی نه دایه نهو قسانه. وه ژوور کهوت. سی ههنگاو چووه پیشی و راهه ستا. به فر هه موو گیانی داپوشیبوو.

گوملکسیز لیتی چووه پیشی و گوتی:

- فهرموو براله. وه ره دانیشه.

شیتته له وه پتر نه چووه پیشی. چاویتیکی وای لیکرد، گوملکسیز له جیتی خۆی وشک بوو.

شیتته دهستی پیکرد:

- دلداره کان وه بن به فری کهوتن و ره قه لاتن.

دوایی رووی له گوملکسیز کرد و نه راندی:

- نه توش لهو گونده دای. سه گی نهو گوندهی.

چه ند جارێک به نه نه ره پوه نه وهی دووپاته کرده وه. دوایی له سه رخۆ و به له بزیتیکی

گه پچارانه وه که کاری له ناخی بنیادهم ده کرد له سه ری پژیی:

- بنه ماله و ره چه له کی گوملکسیز له ره چه له کی سه گن. هیچ و پوچترین و فیلبازترین بنه ماله ن.

سه گ و ناژهل و ژن و مندالی، گهنج و پیری ههر هه مووی درۆزنن. ده زانی بۆچی پیتان گوتوون

گوملکسیز؟ گوايه باپیره یان کراسه که ی خۆی ده دایه فه قیر و هه ژاران و بۆخۆی به رده وام به پرووت و

قووتی ده گهرا و سالدهری دوازه ی مانگان کراسی له به ردا نه بوو. نه وانه هه مووی درۆن. راستیه که میت

ده وی، نه وه نه ده ستکورت و هه ژار بوو، له ژیانیدا کراسی کی بی نه کردرا. ههر بۆیه ش پیتان ده گوت

گوملکسیز. ده لێن سوپایی بووه. ناخر نهو بنه ماله یه که نگي نه سپیکیان له ده رکي بووه هه تا بینه

سوپایی؟ درۆزنانه، بنه ماله ی گوملکسیز، بنه ماله ی گوملکسیز سه گی ترسنۆکن. مناره

سه لکه سه ره که یان به قوربانی چاو یان بی. گوملکسیزه ترسنۆکه کان له ژیانیدا میروولیه کیشیان

نه کوشتوو. دیاره کاریکی باشیشیان کردوو. خودا جووقه وار لهو که سانه نه هیلایتموه که له

سه لکه سه ر مناره ساز ده کهن. نهو بنیاده مه درۆزنه ش که شانازی بهو کاره وه ده کا، یاخوا مووی

له سه ری زمانی بی و چاوی کویر بن و دهسته کانی گۆج بن. نهو منداله مه خه لعتینه. لیتی گه ری با

ببیته به شهر، نهک وهک تۆ بچی. تیر کارم به سه ر تۆ و باب و باپیره چه په له سوپایه که ی تۆ و نهو

بنه ماله داماهه ی گوملکسیزه کانه وه نییه. پادشای درۆزنه کان.

پشتی تی کرد و گوتی:

- دلداره کان رایانکرد و وه بن پنووی به فری کهوتن. و ده ره پری و له چرکه یه کدا له چاوان

نه دیو بوو. کرپوه و بارن کردبوویه قیامهت.

گوملکسیز پرووی له کورپه کهي کرد و گوتي:

- شېته. نهو شېتانه زور درويان ده کهن. بنه ماله و په چله کي گوملکسیزه کان، زيندوويان
هو کيوانه نه هېشتوه توه، هر هه موويان قه لټورې کردون. هر بويه شه هه مووان له
گوملکسیزه کان توقيون. درويه، درويه، شېته کان بهر دهوام درويان ده کهن.

شېته له ويوه به غارداني بهرو ماله کهي کوستو نؤغلو چو. وه ژورور کهوت و گوتي:
- عاشقه کان وهن بهرې کهوتن و په قه لاتن، به لام کوستو نؤغلو کابريه کي چلني داهيزراوه و
هر له خورايي له سر نهم دنيايه. ميشکي کهي خواردوه. چل سالان کراسه کهي له بهر ده کات و
ينلاوه کهي له پي ده کات و کونيان ناکا. چوارپي مالي خه لکي کهوت هشت سالان دزيي که چي
ه گي ماله کوستو نؤغل چل سالان ده زيي. له جيي خوي نابزي. سه گابه تهنانت ده ستيشي
ناجو ليني. بنه ماله کوستو هه مووي ناوا داهيزراون، داهيزراو، داهيزراو، داهيزراو... له (خه ليل
ته مبهل) ش داهيزراوتر. دلداره کان رايانکرد و وهن کهي بهرمان کهوتن....

نهو ماله دوي نهوه وه با خوي پيدا کرد، مالي (خه ليله ته مبهل) بو. "ته مبهل"
هشتا له بهر ده رگا که دانېشتو و خه ريك بو خولي سر قولکه کهي لا ده دا. خا که کهي به
دو په غه هه لده گرت و لهو لاهه روي ده کرد، ده تگوت به مه قاشه که هه لده گري.
شېته گوتي:

- دلداره کان رايانکرد و له بهر پيدا رهق هه لاتن.

نهو جار به سر ته مبهل هه راوه ستا و سهيري جو له نه سپايه کاني نهوي کرد و گوتي:
- يا نه لا...

دوايي تووره بو و تفيکي گه وره له نيوجاواني کرد.

خه ليله ته مبهل به سر سورپاويه و سهيري کرد. چوي تيوه بريو و له سر جيي خوي وشک بيو.
نه حه شېته، رقي لهو نيگا بي و اتايانه هه ستا و ده رپه رپه ده ري و دوپاته ي ده کرده وه:
- دلداره کان رايانکرد و له بن بهر پيدا رهق هه لاتن.

نهو ته مبهلانه، نهو "کوستو" انه هر وا بوون. نهو جوته ناموزا بوون. نهو گاسنه ي زهويان پي
ده کيلا ميراتي باپهريان بوو. که چي گاسني خه لکي ديکه سي سالي نه ده برد و کون ده بوو. کوستو نؤغلو
نه ونده له سره خو بهر پيدا ده روي له ژيانيدا لاقی له بهر ديك يان په گي داريك هه لته ده نگوت. مه حال
بوو پي له سر ميرووه، گيان له بهر ديك يان تهنانت گه لايه کيش دابني. خه ليله ته مبهل ش هر وا بوو.

به لهوي رور بيته وه، له مالي وه ده ده کهوت و لاي نيوه رويه ده گيسته مه زراکهي. گاسن و
نير و نامووري ده به ست، هتا دو ريزي ده کيلا نيواره داده ات. خه ليله ته مبهل ش هر وا بوو.

باب و باپره كانى كوستۆ ئۆغلۇ و خەلىلە پېرىش ھەر وا بىون. خەلك پېيان وا بو مندالە كانيان لەوش خراپەر دەبن، ئەگەر بەيانى لە مالى وەدەر كەون، بۇ نيوەرۆ ناگەنە بەر دەرگای مالى كوتخا. لە لۆكە رېنەو ەشدا ئەگەر خەلك بىست كىلۆ لۆكە كۆ بكەنەو، ئەوان تازە كىلۆيەك خې دەكەنەو.

ئەحە شىت لەوئە چووە مالى قىرسمایل. وەك گۆلە بەفرىكى سەھۆلەن وەژوور كەوت. مالى كەى ھەمويان زراويان لىتى چو. رېنە درىژ و خورمايە كەى وەبن بەفرى كەوتبو و برۆيە كانىشى بېوونە يە كپارچە سەھۆل. شىتە زانىلى لىتى ترسان و گوتى:

- مەترسن، مەترسن. خۆ پياوخۆر نىم. دلدارە كان وەبن بەفرى كەوتن و رەقەلاتن. كابرا، تۆ لەبرى ئەوەى لە من بترسىنى ناگات لە كچەكەت بى. سەيرى ئەو شاخانەى لەسەرت رۋاون. كوتخا وا لە كچەكەت دەكا. چما دەبى ناگات لى ئەبى. لەسەر دوو ژنان- را، كچەكەى تۆشى كىرەو ەتە ژنى سېھەمى خۆى. ئەتۆش خەنى بووى كە كچەكەت دەبىتە ژنى كوتخا. ئەنگۆ خەلكىكى ھىچ و پوچن. لە جىنى ئەوەى كچەكەت بەدەيتە كوتخاى چوارچا* بۆچى نايدەيتە كورەكەى "وەلى" يە كەچەل؟ لىتى گەپى با ئەو دامادەش خۆشى لەخۆى بېينى. با سمت و سۆلىك لە باوەش بگرى. نەخۆشى و گرۋىتى و سىل ئەو گوندە ويران دەكا. دلدارە كان وەبن بەفرى كەوتن و مردن.

قىرسمایل و ژنەكەى و ئەوانىتر مەقيان لىتە نەھات. شىتە ھەر وا بە ھەشتا و دەرپەريە دەرى و تىكەلەى با و بۆرانەكە بوو و لەچاوان ون بوو.

مالەكەى "مچە توورە" لەو سەرى گوندەكە بە شانى راستەو بوو. دەرگای مالىشى لەسەر پشت بوو. ئەحە شىت خۆى خستە مالەو:

- دلدارە كان مردن و لە بن بەفرىدا مانەو. ئەنگۆ لە عادىل دەترسىن. لە مېروولەيەك تۆقيون... تۆش لە تەنىشت ناگردانى لىتى تھىل بووى و گونەكانت گەرم دادىنى. بوويەتە نۆكەر ئەو كوتخا كافەر. كىرى فېلت شكاندووە. ەتۆش وەكو ھەموو ئەو گوندىيانە بوويەتە كابرايەكى زەلىل و ھىچ و پوچ. پياوھەتت لەبىر چۆتەو. دلدارە كان وەبن بەفرى كەوتن و رەقەلاتن.

---

* چوار چاو: لە كوردیدا بەو پیاوانە دەگوترى كە دوو ژنیا ن ھەيە. دەلێن سێحەبى چوار چاون.

ناگردانه كهوه عهلى" يه دريژ و زه له پيره و ئوككهش داغ قوردۆ و مهحموده گروي و دۆردومان و ناشقه كهچهل دانىشتبون و قسهيان نهده كرد.

تاشباش له لايه كهوه پاره ستابوو و پالى دابوو به ديواره كهوه.

كه چاويان به نهحه شيت كهوت، سهريان سوورما. شيتته دهويست چ به تاشباش بلتي؟ دهيانزاني چيي به كويخا و نهوانيتر گوتوو و چۆن دهردى سهگى داونهتت.

شيتته سهري داخستبوو، ورده ورده هاته پيشهوه و بهرهر وروي تاشباش پاره ستا. سهري بهردابۆوه. گوتي:

- دلداره كان وهبن بهفري كهوتن و رهقه لاتن.

دهنگى وهك نووزه و نالهى شينگي پري تال و دلته زين بوو. تاشباش بهو دهنگه چاوى پر بوون له ناو.

شيتته سهري ههلتينا و چاوى له چاوه كانى تاشباش پري و گوتي:

- نهو گونده بههار بهخويه نابيني. كينلگه و مهزراى شين نابنهوه. ژنه كانى له زگ دهوه ستن. بوومه له رزه و لافاو دهيبا. له ناسمانهوه غه ززه ب و مار دهباري و نهگه ههتا نيستاش ويران نهبووه، نهى تاشباش، نهوه له بهر خاترى تويه.

له پر چۆكى دادا و سى جارن خاكي بهريتي ماچ كرد و ههستا و دهريه پيه دهري. ده رگاكي دانه خست. كرپوه و بارنه كه له ده رگاوه هروژمى هيتا و گهيه بهر ناگردانه كه. نهو كلوه بهفرانهى كهوتنه ناگردانه كهوه، چزيان لي ههستا.

تاشباش ئۆغلو دواى ماوهيه كه بهخۆى هاتهوه و به چاوى فرميسكاوييهوه له بن ليتوانهوه گوتي:

- نهحهى خۆم، رۆلهم، رۆلهم، شيتته كهى خۆم، پياوچا كهى خۆم، بى مال و حاله كه.

نهوهى كه نهحه شيت مال به مالى گونده كه گه رابوو و جنيوى به هه مووان دابوو، بهلام كه گه بيووه ماله كهى تاشباش، له ههنته شى نهودا چۆكى دادابوو و سى جارن عه رزه كهى ماچ كردبوو و نهو قسانهى كردبوونى، ده موده ست كهوته سه رزاري هه موو گونده كه.

نهو شهوه گوندى نه نووستن و تا به يانى هه ر باسى تاشباش ئۆغلو و نهحه شيتيان كرد.

بى ۋ نەبى ئەو تاشباش شىتېكى لە بن سەرى داىە . حازرم دەستم بىنېمە نىۋو ئاگرەوہ ئەو ماستە بى موو نىيە . ئەگىنا چۆن ئەو شىتەى خوداى ، ئەحە شىتەى زاۋاى شای پەرييان ، ھەموو گوندەكە جىنئو باران بكا و دوايى بى ۋ لەبەردەم تاشباشدا چۆك دابدات و عەرزەكە ماچ بكا و دوايىش ئەو قسە سەير و سەمەرانە بكا . دوايىش ئەو قسانەى تاشباش كە پىياۋى شىت دەكەن ، كى دەتوانى قسەى ئاۋا بكا ؟ لە وەتەى دنيا دنيايە ، تەنيا ئەوانەى ئەولىياى خودان ، توانىويانە قسەى وا بکەن .

دوو سى پۆۋىك بو كەس سەردانى تاشباشى نەدەكرد . ئەويش لە مالى ۋەدەر نەدەكەوت و ھەر خەرىكى برىنى سەرى ژنەكەى بوو . مەلحەمەكەى مرىمۆكىش كارى كىردبوو و برىنى سەرى ژنەكە خەرىك بوو سارپىژ دەبووہوہ .

گوندىيەكان سى پۆۋ بوو لە تاشباش نىزىك نەدەبوونەوہ ، بەلام لە دوورەوہ چاويان بەسەر ھەموو جوولە ۋ ھەلسوكەوتەكانىيەوہ بوو و دەيانزانى لە مالەوہ چىي بە ژن و مندالەكەى گوتوۋە و چۆن دانىشتوۋە و چۆن ھەستاۋە ، چىي خواردوۋە و چىي خواردوۋەتەوہ . ھەر ھەموو ئەو شتانەيان دەزانى . جار بە جارېش پىرى لى دەترسان . وردەوردە ھەموو فەكر و زىكرىان بىوۋە تاشباش .

چەند پۆۋىكى بەسەردا ھات . ئىتر گوندىيەكان ھەر لە دوورەوہ و بە دىيەوہ سەيرى مالەكەى ئەويان دەكرد . مندالەكان ھەست و خوستيان لە خۆيان دەبىرى و بەسەرى پەنجەيان بەسپايى لە مالەكەى نىزىك دەبوونەوہ و دوايى بە ترس و لەرزەوہ ، دەگەرپانەوہ و غارىيان دەدا . تاشباش ئۆغلوش ھەستى بەھىندى شت كىردبوو و لە مالەكەى ۋەدەر نەدەكەوت . ئەويش كەوتبۇوہ بن بارساى قورسى ھەستى بارىنى نەگبەتتەك . شىتېك بەپىۋە بوو . ئەو ھوجۇل ۋ

هەلسۆكەوتەى گوندییەكان پەيوەندىيى بەوەرە ھەبوو، بەلام چ بوو؟ بەردەوام نىگەران و
تۆقىرى ئەوانى بەسەرەوە بوو. ئەو نىگەيانەى ۈك خەنجەرىك لە پشتى رۆدەچوون...

رۆژتيكىان لە مائەكەى ھاتە دەرى بچى بۆ مالى عەلى" يە دريژ. لە نيوەى رتيە ناچار بوو
بگەرپتتەو. ئەوئەندە سەير و سەمەرە لىيان دەروانى لە تارىف نايە. بەسالاجووەكان چۆنى بى.
دەيانتوانى بەسەر خۇيانا زال بن و ھەوليان دەدا، ھەستى خۇيان بشارنەو و دەرىنەپرن، بەلام
منداڵەكان ھەر چاويان بە تاشباش دەكەوت، وا دەترسان و كورشەيان دەکرد يان رايانەدەکرد
ۈك بليى لە كون و قوربنيتك بگەرپن خۇيانى تيدا ۈشارن.

تاشباش ئۇغلۇش پىنى وابوو ئەو گوندىيانە شتيكىان لەبن سەرى داىە. ئەوانە شتيك
دەزانن. بەخۇى دەگوت: "دلىام ھەلسۆكەوتى ئەو خەلكە ناسايى نىيە. منداڵ ئاوتىنەى
ھەلسۆكەوتى گەورەكانن. باشە بۆچى ئاوا بە ترس و لەرزەو لىم دەروانن و دوايىش بە
ترسەو رە دەكەن و خۇيان دەشارنەو؟ نابى پەلەى بكەم. دەبى راپوەستم بزانم ناخرى چى
لى شين دەبىتەو."

- گوتى ئەو گوندە بەردى لى دەبارى... بەردى بە سەردا دەبارى...

- چوزانى؟...

- گوتى ژنانى ھەر شەست گوندەكەى تۆرووس لە زگ دەوەستن. مەپ و مانگا و
ئەسپەكانىش تازە نازىن. خاك ھىچ گىاي لى شين نابن. گىاي ئەو كىوانەش دەفەوتىن و ھەر
بەردە ھەلبرىنگاۈەكان لە جىيەكەيان دەمىننەو. بەردەكانىش ورد و پرد دەبن و كىۈەكانىش
لەبەر تەپوتۆزى ژەراوى نابىرنىن.

- چوزانى؟

- گوتى كاتى ئاۋەكان راپوەستن و بەيتىن و "با" لە شنە بكەون و ئەو تۆۋەى بە دەچىنرى
ئىدى شين نەبىتتەو و شىناۋەردەكان وشك بن و مرۆڤ دەست و پىنى لە جوولە بكەون، واتە كاتى
دنيا بىرى، لە گەل ھاتنى نەورۆزىشدا دنيا نازىتتەو... نابورۆتتەو و ھەموو شتيك تيدا دەچى.
- باشە چوزانى؟...

- ئەو تاشباش ئۇغلۇ ۆر شت دەزانى. دەلى چوكورواۋايەكان ئىدى لۆكە ناچىنن،
بشچىنن، ھەر بە مەكىنە دەپرنەو و دەپشكنن.

ئەو نەگبەتییە ئەمپروۆش بەسەرمان نەییە سبەی ھەر دى. ئىدى چوگورواۋى چى. نابى ھىوامان بە چوگورواۋى ھەبى. دەبى ۋازى لى يىننن و لە دلى ئەو چىايانەدا رىگە چارە و گوزەرانىك بۆخۇمان بدۆزىنەۋە.

- چۆن دەزانى؟...

- بنىادەم ھەزى لە پرووناكايە. بۆ تىرۆژە تىشكىك نامادەيە گيان بدا. ئەگەر ۋا نەبى، ئەو پەردە تارىكەى بەسەر خۇماندا كىشاۋە، ۋەك ھەورىك دەخزى و دەورەمان دەگرى و ھەرگىز لە تارىكەى رىزگاريمان نايە و ھەتا مردنى ھەر لە تارىكەيدا دەبىن.

- باشە چوزانى؟...

- گوتى: ئەو دەشتە خۆلەمىشىيە و ئەو زەۋىيە بى بەرەكەت و سووتا دەقەلشى، لە نىۋان قەلشەكەيمەۋە بلىسى ۋاگر دىتە دەرى و ھەموو پىدەشتەكە دەكاتە دەريايەكى ۋاگر. لە بلىسى ئەو دەريا ۋاگرە مرۆڧ تەنانت لەسەر لووتكەى تۆرووسىش لە ئەماندا نابى.

- باشە چوزانى؟...

- ئەو تاشباش ئۇغلۆە شىكى لەبن سەرى داىە. ۋايە، باىم شىك ھەيە، بەلام چىيە؟... گوتى بالندەكان و زەردەۋالەكان و تەنانت فرۆكەكانىش لە ترسانا بەسەر ئەو گوندەدا نافرەن.

- باشە چوزانى؟...

- دار و نەدارى خۆيانيان شاردەۋە و ئەو نەشاردەۋە. گوتى عادىل نايە...

- باشە چوزانى؟...

- ئەحە شىتوۋكە مال بە مال گەرا و جىنوى بەھەموۋان دا، بەلام ھات و لە مالەكەى تاشباشدا ەرزەكەى ماچ كرد. لە بەردەم تاشباش... و باسى راكردنى دلدارەكان و رەقەلەتنيانى كرد...

- باشە چوزانى؟...

ورەدە وردە، بە تىپەرىنى رۆژەكان تاشباش لە مىشكى گوندىيەكاندا دەبوۋە پرسىارىك. پرسىارەكان ھەر دەھاتن و پتر دەبوۋن و لەۋانەبوۋ زۆرىش ھەست پىكاراۋ. لە مال ۋەدەرنەكەۋتنەكەى تاشباشىش ئەو دەنگۆيانەى پتر دەكرد.

ئىستا و لەو ساتەدا ئىدى تاشباش ھەر ئەو كەسە نەبوۋ كە لە ئاۋايى و لە مالەكەى خۇيدا دەرى. تاشباش پىۋاچاكى ئەو گوندە و ئەو كىۋانە بوۋ كە ھەزار سال بوۋ ھەبوۋ. بىت و برىكىيان ھەول دابايە و ھەنگاۋىكىيان زياتر نابايە، دەيانتۋانى ئەو مەسەلەى تاشباشە بگەيىننە جىيەك كە ھەر ھەموۋيان لەخودايان دەويست، بەلام كەس نەيدەۋىرا ئەو ھەنگاۋە بنى.

زەلەجە ھەموو شەوئى لانیكەم دووجاران خەونى بە تاشباشەو دەدى. چەند جاران
ويستبووى ئەو خەونانە بۆ کوئىخا بگىرپتەو و داواى لى بكا بۆى لىك بداتەو، بەلام کوئىخا
زۆرى لى توورە ببو و دەرى کردبوو دەرەو.

- ئەگەر ھات و جارىكى دىكە خەونت بە تاشباشەو بىنى، مەيە لای من. خەونى ئەو
كابرايە بۆ من و بنەمالەكەم بئفەرە.

زەلەجەش خۆى پى نەگىرابوو و خەونەکانى خۆى بۆ ھەموو کەس گىرپاڭو و گوندىيەکانى
بە گيان و دل گوئيان بۆ ئەو خەونانە ھەلەدەخست کە ئەو بە تاشباشيیەو دەدیتن و زەلەش
شاگەشکە دەبوو. گەرچى کەس وەك کوئىخا سەفەر نەیدەزانى خەونەکانى بۆ لىك داتەو و ھەر
نەوئى کە خەلگەكە ناوا بە تاسەو گوئيان دەدایە گىرپانەو کەى، ئەو چىژى وەرەگرت:

- چارشىوئىك پىدا درا، چارشىوئىك لە تاريكايى. تاريكايى وەك ناو لووزەو دەبەستى و ھەر
چوار دەرەم دەگرى، لە ناسمانەو بەسەرمدە دەبارى. ئەمن كروشە دەكەم. دەكەومە سەر
عەرزى و رادەكشىم. تاريكايەكە دىتە خوارتر، خوارتر و خوارتریش. بە زەويەو دەنووسى.
ئەوئەندە قورسە پشوم لى دەبىرى. خەريکە دەخنىكم. دەست و پىم سى بون. لەو دەمەدا
تاريكايەكە وەك بلىسى بە شمشىرئىك بىردى، درزى برد و بوو بە دوو بەش. ئەمن لە
درزەكەيەو تەوانىم ھەناسە بكيشم. كە وەخۆ ھاتمەو دەزانن چىم دى؟ دەستىكم دى لەو درزەو
ھاتە دەرى. دەستى جوان. خوايە ئەو دەستى كىيە؟ روخسارەكەى پشت ئەو دەستە كىيە؟
سات بە سات نزىكتر دەبەو، بەلام ناتوانم سەيرى ئەو روخسارە بكەم. چاوەكان بە مۆلەق
دەوئەستن. روخسارەكە نوقمى نوورە و سەوزە. بە قۆزەكەى دەيناسمەو. ئەو روخسارە دەموچاوى
تاشباشە... خۆمى بەسەر پىلاوئەكانىدا دەكيشم. تاريكايەكە وەك لافاويك بەسەرمدە دەكشى
و دەروا. لە خەو رادەپەرم... دەچمە دەرەو و خۆم دەگەيئەمە مالەكەى تاشباش و چ ببىنم...

- چىت دى؟...

زەلەجە ئىدى ئەوئى بە كەس نەدەگوت. نەيئىيە گەرەكەى بۆخۆى ھىشتەو.
گوندىيەكانىش ھەستيان دەکرد ئەو ماستە بى موو نىيە. ھەر دەھاتن و دردۆنگتر دەبوون.
زۆريان لە زەلەجە دەکرد:

- چما پىاو بە نىوئەشەوئى لە مالى تاشباش چى دەبىنى؟....
بەلام نەياندەتوانى يەك وشەش لەبن زمانى زەلەجەى بئىننە دەرى.
زەلەجە دەيگوت:

- قسه مه كهن. قسه مه كهن له سهرتان گهرېم. ناچارم مه كهن بيلېم. زارم خوار ده بې و ده ست و پېم وهك وشكه له دار وشك ده بن. تۆ خودا كه تان ناچارم مه كهن بيلېم.

بېده ننگيه كه ي زه له جه ده بووه هۆي نه وه ي له ميشكي ههركام له گوندويه كاندا خوليايهك و دنيايه كي تي كه لاو له گهل راستي و خهون و خه يال بيچم بگري. هيچ كه سيش نه وه ي له ميشكي خويدا بوو به ويديكه ي نه ده گوت. له گهل تي په پريني روزه كان، تاشباش دوورتر ده كه وته وه و زياتر ده بووه كه سيكي سيحراويي و خه يالي.

- هه ر به راست تاشباش چيي گوت؟... گوتي شه ويكيان له خه وي هه لده ستين ده بينين تاريخا ييه كه نه ماوه و مانگ و نه ستيره كانيش نه ماون. نه وانيان له ژوور سه رمانه وه هه لگرتووه و بر دوويانن.... تاشباش چيي گوت؟ گوتي روزه كيان كه ره ي به ياني له پر ده بينين ناسمانه شينه كه ي ژوور سه رمان نه ماوه. رايانكي شاهه و بر دوويانه. روزه يك سه ير ده كه مين و ده بينين دارستانه كه ي تۆروس نه ماوه. بر دوويانه. سه باره ت به عادي ليش گوتي: يان دي يان نايه.
- باشه چووزاني؟...

کۆيخا سەفەر سەرى بېوۋە ماش و قوۋنى بېوۋە ناش. كچه كەي قېرسمايلى لە مېشكى نەدە چوۋە دەرى. لېڭرېبوو بېھىتىنى و بېكەتەي ژنى سېھەمى خۆي. لەو پۆڭگارە دژوار و تالەدا ئەو كچه نەبوايە سەگ و شوانى دەھاتنەو. كچه بېوۋە چراي پوۋناكى ئەو پۆڭرە پەشانەي و كۆيخا تا توۋشى تەنگانە دەبوو، دەينارد بۆي بېئىن يان خۆي دەچوۋە مائەكەيان.

عادىل نەدەھات. ھاتنىك لە گۆڭرى نەبوو. ھەر بۆيەش پۆڭرە بە پۆڭر گوندەكە خراپەر دەبوو. گوندىيەكان ھەنگاو بە ھەنگاو لېتى دەتەكېنەو و دوور دەكەوتنەو. كۆيخا ئەوئەي بە چاۋەكانى خۆي دەدى و بە گۆڭرى خۆي دەيىست. ھەموو ئەو گېچەل و كېشانەي ئەو لە بن سەرى ھېچ و پوۋچىيەكەي عادىلدا بوو.

"جا نەوجار ۋەرە بۆ بەزمى تاشباش... گوندى پۆڭر لەگەل پۆڭر پياۋچاكتىكى لى دروست دەكەن. ناگرەكەش لە گۆڭرى عادىلەو ھەلدەيىسى. گوندى ھەر لېتى دەقەومى، بە شوۋىن پەتېكەوئە دەستى پى بگرى. دەست بۆ ھەموو جۆرە پەتېك دەبا و بەرى دەدا و ناخريەكەي ئەو پەتە دەگرى كە پىنى وايە پتەوترە و ناپسى، ئىدى بەرى نادا. ھەر ھەموو ھىۋاي خۆي بەوئەو دەبەستېتەو و پەنای بۆ دەبا. بېت و پەتېكى دەست نەكەوي، خۆي پەتېك ساز دەكا و دوايى خۆي پىتە ھەلدەواسى. گوندى بە پىنى پەت ناڭيىن.

"گوندى كە ھىۋايان بە ھېچ شوۋىنك نەما، تاشباش ئۇغلۇش كە مەۋقېكى ژىر و زىرەكە، دەسبەجى تېيان گەيشت و دەستى كرد بە جىنۇدان پىيان و ۋەك كىتېبى پىرۆز توۋك لەعنەتى لى كردن و گوندىيەكانىش لى ترسان.

دواي ئەوئەش ئەھە شىتى فېر كرد ئەو كارانە بكا و دواچارىش بىتەو و لە بەردەمى ئەو چۆك دابدات و زەوى ماچ بكا. دواي ئەو بوو گوندى بوۋنە يەكپارچە ناگر و ھەموو شىتېكيان

بوۋە تاشباش ئۇغلۇ. يېت و ئاۋا بېۋا - تاشباش ئۇغلۇ، گەرەرتىن دوۋمنى ئىتمە، خۇى لەۋ خەلگە دەكاتە پېر و پىۋاچاك و دەبىتتە پادشاى بى تاج و تەختى كىۋەكانى تۆرۋوس و ئەۋجار بە گوندى بلى بىرن، دەمرن.

"رۇژىك دادى، سەير دەكەى تاشباش ئۇغلۇ بە گوندىيەكانى گوتوۋە، ئەۋ كوتىخايەتان لە گوندىكەتان و ھەرۋەھا لە ناۋچەى تۆرۋوسىش دوۋر بىخەۋە. يېت ئاۋا بېۋا، گوندى قسەى لە قسەيدا ناكەنەۋە. ئەگەر عادىل نەيەتە ئاۋاى و دوۋ قسەيان لەگەل نەكا، ئالمان شپىتو دەبى. جا ئەۋ جارە تۆ ناتوانى بەرۋكى خۆت لە چنگى تاشباش دەرىپىنى و تاشباشىش قەت ناتوانى يەخەى خۇى لە چنگى گوندىيەكان دەرىپىنى."

ئەندامانى ئەنجۋومەنى گوندىكە، ئەندامى يەكەم "كورت فاكى"، ئەندامى دوۋەم "زىبى دىك موسلو"، ئەندامى سىتھەم "قادىر زىغىر دۇغدو" و ئەندامى چۋارەم "خەلىل كۆلەسىز ئۇغلۇ" و كوتىخا سەفەر لە دەۋرى يەك دانىشتىبۋون و كۆيىۋونەۋە. مەسەلەى تاشباش ئۇغلۇ كە ھەر دەھات و ۋەك رنۋە بەفرىك گەرە دەۋرۋە، ھىتابۋە بەر باس و تەگبىر و پايان بوۋ بۆ چارەكردنى.

زىبى دىك موسلو گوتى:

- ھىچ بىانۋىيەكى قانۋنىمان نىيە دەسبەسەرى بىكەين. تاشباش ئۇغلۇ نە لە مالەكەى ۋەدەر دەكەۋى و نە ئىزنىش دەدا كەس بچىتتە مالەكەى. ديارە جگە لە مرىتۋك. سەفەر:

- باش خۇى خوتىندۆتەۋە. پىۋاىكى زىرەكە. دەزانى چى دەكا، بەلام چىم بەسەر مورتەزاي ھىتا ئەۋەش بەسەر تاشباش ئۇغلۇ دىنم. ھەرۋەھا بە دەھۆ بۆ كارىكى دەنىترم. تاشباش زادەكەى ئىتمە باش لەۋەى دەزانى...

موسلو:

- بىانۋىيەكى ياسايمان نىيە. جارى ھىچ بىانۋەك نىيە. ھىچ ناكىرى. ئەۋەيان ئىدى مورتەزا نىيە. مورتەزا كابرايەكى دامارۋ دەستەۋستانە. تاشباش ئۇغلۇ لە كوى و ئەۋ لە كوى؟ نىۋەى گوندىكە خزم و كەسۋكارى تاشباشن و نىۋەكەى دىكەش چىيى ۋاى نەماۋە كپنۆشى بۆ بەرن و بىپەرستىن. دەبى لىتى بترسىن. ئەۋە بە دەردىكمان دەبا. ئەۋىش لەۋ حال و ۋەزەدا. گوندى لە ھەموو شتىك ماندوۋ و بىزار بوۋن و ھىۋايان بە دنيا نەماۋە. بۆۋەى دەبى لىتى بترسىن.

كوتىخا سەفەر ئاخىكى ھەلكىشا و بە شلەزاۋىيەۋە گوتى:

- بۆۋەي دەپى. ئىمۇ كارە ھەر دى ۋ ئالۋىزىر دەپى. گوندى رۇژ بە رۇژ خەرىكىن تاشباش دەكەنە ئەوليا. ئىمۇ ۋەزىئە نابى درىژەي بى. رۇژىك دادى دەپىنى تاشباش بوۋەتە پىاۋچاكتىك ۋ ھەرچى لەۋلاۋە دى شۆين پىيەكانى ماچ دەكا. ئىمۇ كات جا ۋەرە ۋ ئىمۇ كەرە لەۋ قورپەي دەرىيىنەۋە. عادىل ھەر دەپى يىت ۋ خۆي نىشانى ئىمۇ گوندىيانە بىدا. لانىكەم با پىيان بلى ئەمسال قەرزەكانم لىتان ناۋىتەۋە. مەن ئەگەر پىيان بلىم عادىل ئەمسال نايە ۋ قەرزەكانى ناۋىتەۋە، بىروا ناكەن، تۆ ئەگەر بلى بىروا دەكەن. تەنەنەت ئەگەر تاشباش تۇغلۇش پىيان بلى دىسانىش بىروا ناكەن. ئىمۇ ھەر ۋا لە چاۋەرۋانىدا دەمىننەۋە. لە ۋەھا بىنەستىكدا گىرم خواردوۋە نەپىتەۋە. قەسەي تىدا نىيە عادىل دەپى بى. ئەمەن ناتراۋم لەگەل ئىۋە يىتە لای عادىل ئەفەنىيەكەمان، ھەر باش نىيە. دەپى ئىۋە بىچن ۋ پىي بلىن ۋەزەكە ئاۋايە. ئەگەر نەيە ئالۋىزىر دەپى. تاشباش تۇغلۇ يەكەم بىرسەكەيەكە كە لەۋ گوندە بەرز دەپىتەۋە ۋ دۋاي دەپىتە سوۋقاننىك كە سەرانسەرى ناۋچەي تۇرۇس دەگرىتەۋە. ھەتا تاشباش نەبوۋەتە بەلای گىياغان، خۆي بگىمەنىتە ئىرە. ئەگەر سى رۇژى دىكەي پى بىچى ۋ دەنگىزى ئىۋە داکەۋى كە تاشباش پىاۋچاكى خۇدايە، ئىدى ھاتن ۋ نەھاتنەكەي بە پىۋىشنىك... ئىمۇ ئەگەر يىت ۋ دار ۋ نەدارى گوندەكەش راماللىت يان ھەر نەيەش، جارى ئىۋە بە سەلامەتى بىرۇن ۋ ۋەرەنەۋە. رۋوداۋەكانى گوندەكە ۋ ئىمۇ حال ۋ بالەي ھەمانە ھەمۋى بۆ لەبىنى كۈلەكەي بىدەن ۋ ھەرۋەھا بىشلىن ئەمەن دەستە مۇبارەكەكانى ماچ دەكەم. ئىۋەش لە بىرتان نەچى ھەر گەمىشتىنى دەستەكانى ماچ بىكەن. دەي خۋاتان لەگەل. خۇدا ئاگادارتان بى. بەيانى زوۋ زوۋ....

رەنگى ھەلبىزىكابو. بەردەۋام جۋى دەتروۋكاند. دەتگوت لە شۆيتىكى بەتال دەگەرپى خۆي تىدا بشارىتەۋە. ئىمۇندەي قەسەكردىبو چەنەي شل بىبو. ئىمۇ رۋوداۋەي تاشباش ۋا تەنگاۋ كىرەبو، يىت ۋ ھەۋتۈۋەك لەسەرىك قەسەي كىرەبايە، دىسانىش ھەر كەم بوۋ. قەسەكانى لە ناخىيەۋە ھەلدەقۇلن. لە گوندىيەكان تۈرۈپە بوۋ: "جا ۋەرە ئىمۇ ھەمۋە سالى ۋەك سەگى پى سۋوتاۋ، ۋەدۋى كارۋىارىيان بىكەۋە ۋ نۆكەرىيان بىكە، لەبەر خاترى ئىۋان سەر بە ھەمۋە شۆيتىدا بىكە، لەبەر ئىۋان ھەزاران بەلا ۋ نەھامەتى تۈۋشى خۆت بىكە، تازە ئىۋان بىنە دۋۋمىنى گىيانت ۋ گەۋرەترن دۋۋمىنى بەخۋىن تىنۋوت لى بىكەنەۋە ئەوليا....

***

عادىل دىگوت:

- گۈي بىدەنى برادەرىنە، ەمەزم بە ھوزۋورتان، ئىستا لەۋ رۇژانەدا ئەمەن بەھىچ شۆيەيەك ناتراۋم ھەستەم يىتە گوندى. چىي دەپى با بىي، تەنەنەت قىيامەتىش رابى، ئەمەن ناتراۋم بىم.

نهخیر ناتوانم بيم و دهست بهسەر دار و نهدارى گوندييه كاندا بگرم، ناشتوانم بيم و بلينم نه مسال له قهزە كانم خوش بوومه. نهوه له دهستی من نایه. چونكه عەرزى ئاغای خۆم بكهم... چما نهنگۆ نازان... جا له كوێ بزائن. ناتوانن. هەر نهيزانن باشتره. نهمن ناتوانم بههيج كەسيك بلينم بۆچی نامەوێ بيمه ئاوايى. له منهوه سلاو له سهفەرى برام بكهن و پیتی بلين عادييل دهلي، وهزعهكه زۆر شپړتیه و زۆریش شپړز و خراپه. نهو دهزانى دهليم چى. پیتی بلين عادييل نهفەنى دهلي با سهى نووستوو وهخه بهر نههينى. پیتی بلين حال و بالمان شيواوه و نيدى قهباحهتى گوندى يالاكيشى نههينته سهرى. چونى له دهستی دى، با بۆخوى نهو مهسهلهيه بپريتوه. نه مسال نهو گونديانه كاريك نه ماوه نه يانكردبى. هه موو نه ريتە كانيان شكاندوو و ريتوشونتيكى خراپيان بۆ هەر شهست گونده كهى تۆرووس كيشاوه. كه له لۆكه چينيى گهراونه تهوه، تاقه كەسيكى نهو گونده و ته نانهت سهفەرى نه هاتۆته لای من. دواى نهوهش له هاتنى نهمن ترساو و دار و نه دارى خويانيان له بن گل ناوه و له قوولكه و بن گابهرداندا شار دوويانته تهوه. دواى نهوهش عەرزى به حوزوورتان، نهمن منهتى كەس ناكيشم، بهلام تا من يم بيم نايه تهوه نيۆ نهو گونده. نهمن دلتم لهو گونده ئيشاوه. نهمن گوندييه كانى نهو ئاواييم وهك منداله كانى خۆم خوش دهويست، بهلام نيدى ئيستا خوشم ناويين و تا زيندووش يم هەر خوشيانم ناوى. نيدى تا من يم، چاو له چاويان ناكهم، نهمن سهعات به سهعات ده زانم له گونده چ باسه و به شويين ده رفه تيكدا ده گهريتم. نهمن له وه تهى خۆم ناسيووه فامم كردۆتهوه، نه مهيتشتوو كهس مالم بخوا. نهوى پارەى عادييل نهفەنى دهخوا، هيشتا له دايكى خوى نه بووه. بيت و بيهخوا له وهك ئيسك له قورگى ده گيرى. به سهفەر بلين، خوى ماندوو نهكا و پهيتا پهيتا ليم رانه سپيژى، وه ره. ئيستا نهمن ناتوانم بيم و ناشتوانم بلينم بۆچی ناكري بيم. له وانديه مانگيك دوو مانگى ديكه نه گه ر بار و دۆخه كه له بار بوو، ديمه ئاوايى و وهك باز و باشوو لهو گوندييه سپلانەن رۆدويم. به براى خوشه ويستم سهفەر بلين، چه ند قسهيه كيشم بهو هيه. ده مهوێ برتيكى گلهيى لى بكهم. پیتی بلين دواى نهوه چۆن ده توانى چاو له چاوى من بكا؟... نهمن خۆم ده زانم كهنگى بيم. نيدى هه موو رۆژى له سهرم نهكا. جارى بيم ناكري بيم. له بهر چى ناكري بيم؟ ناتوانم بلينم له بهر چى، بهلام سهفەر ده زانى نهمن تۆلهى خۆم هەر كردۆتهوه. له گوندييه كانى يالاكيشى ده كه مهوه. هەر كاتى خوى بى، حەقى خۆم له كوئى لووتى نهو گوندييه بيتا مووسانه ديمه وه دهري. عادييل باش ده زانى و هه ميشهش زانيوتى چ له سپلهيى نهو گونديانه بكا، بهلام به سهفەر بلين نهمن جارى چيم له دهست نايه. ته نانهت

پەنجەكانىشىم ناجوولتىم. سەرىشم تىداجى ناتوانم ھۆكارەكەي بىركىتىم، بەلام ئەگەر ھەلىكىم بۇ ھەلەكەتتى، ئەمەس خۇلا بەسەر ئەمەس گوندىيانە، دەبى ۋەك مار پىتوھيان بەدەم. بەسەفەر بلىن لە دورەۋە چاۋە پەشەكانى ماچ دەكەم. ئەمەن جارى ناتوانم لە مالى خۇم سەر بىنمە دورەۋە. ئەگەر بىشپرسن بۇچى؟ ناتوانم بەكەسى بلىم، با ھەر لە خۇتان و لە سەفەر بىرسم: "باشە خەلكى يالاك بۇچى ۋەك پۇژى جىژنى نەورۇزان خۇيان پازاندېۋە و چاۋەپى ھاتنى مەن بوون؟ لە كوتى دىنايە، بىنا دەمىكى تۆزە غىرەت و پىاۋەتتەكى تىدا مابى، ئاۋا پىشۋازى لەم قەرزدارەي دەكە دەيەۋى بى و مال و دار و نەدارەكەي پاماللىت و بىبا؟ ئەمە دامنا جلوبەرگى نوپشيان لەبەر كەرد و خۇشيان پازاندەۋە، ئەي ئەمە ھەلپەرىن و شايبە تا ئىتۋارى بۇچى بوو؟ بەسەفەر بلىن ئەمەن ئەۋەندەش گەۋج نىمە. ئەمەن ئەمە بەرادرەي خۇم دەزانى. چاۋەكانى ماچ دەكەم. چاۋەروانىي ھەمەو شىتەك دەكەرد جگە لەۋەي خەلكى يالاك كاتى قەرزەكانيان پى نادىتەۋە، كارى ئاۋا بەكەن، بەلام ئەمەن لەمە دىيەي پرون دەكەمەۋە. دلىنايە، دلىنا بە. ئەمە دىيە پۇژىك سزەي خۇي دەيىنەۋە و خۇشى نازانى چۇناۋچۇن.

"جا ئىستاش غەرزەم بە حوزورەتان، سلاۋى سەفەر بەگەيەن. دوو چاۋە پەشە موبارەكەكەي ماچ دەكەم. با گوندىيەكان ھىۋەر بەكاتەۋە. ۋەك دەلەن ھەر گوندىيەي تىلەيەكى بەرووي پى بوۋە و ھەمەۋانىش دەمانچەيان لە مالى دايە. ھەر شەۋەي سى چل پىاۋ... دىيارە سەفەر گونەكەي پى ھەلئاسوۋى. ھەمەو پۇژى ھەۋالى زۇر ناخۇش لە يالاكەۋە دەگاتە دەستى مەن. ئەمەن ناتىسم. ھىچ ناتىسم. تەنەت ئەگەر مال بە مالى يالاك تىربار، يان تۇپتىكىشيان لە مال، ۋە ھەبى، دىسانىش لىيان ناتىسم. چما ئەمەن چ خراپەيەكەم بۇ ئەمە گوندىيانە ھەبەۋە؟ ئەۋان چوون و سوراۋ و سىپاۋيان كەدوۋە و جلوبەرگى نوپان پۇشيوۋە و چاۋەپى مەن بوۋە. ئەۋان دەيانەۋى بچمە گونەكەيان... و كە دەشېنن ناچمە گونەكەيان، خەرىكەن لە داخان شىتەن... ئەمەن دەزام ئەۋان چىيان لەبەن سەرى دايە، بەلام ئەمەن چاۋەپى دەمە و پۇژىكىيان ۋەك پەتا بەسەرياندا دەدەم. چاۋەپى پۇژىكەم مال و ھالىيان بىشۋىم.

(ۋەكىلى سلاۋان بىن بەسەفەر بلىن دوو چاۋە پەشە موبارەكەكەي ماچ دەكەم.)

"ئەمەس ئەمەن ھەمەو دەسلەتتى خۇم دەدەمە دەست ئەمە. ئەمەس خەلكى يالاك لە شەرمى ئەۋەي قەرزەكانيان پى نەدراۋەتەۋە نەھاتوون بۇ شت كرىنى. با بىن. بۇيان ھەيە بىن و شتومەكى خۇيان بەكەن. دەتوانن دۋاي لۆكەچىنەۋەي سالى داھاتوۋ ھەمەو قەرز و قۇلەي خۇيان پاك بەكەن. ھەر ئەۋەندە بە سەفەر بلى گوندىيەكان دوۋان دوۋان و سىيان سىيان نەتېرەتە دوۋكانى. با بەتەنى يەك يەك

بیتن. چییان بوی دهیاندەمی. ئەگەر دووسی کەس پێکەوه بیتن یان بە پۆل بیتن.... نا، بابە گیان وازی لێ ییتە، چۆنی کەیفیان دیتنی با بیتن. بیتن و لەو زستانەدا پرووت و قووت نەبن. ئەوانە گوندییەکانی خۆمن. ئەوان برای منن. ئەمن بۆ ئەوان کار دەکەم. با ئەوه باش بزانن.

"با پرۆن و شوکری خودای بکەن. دوغای بکەن. ئەگینا ئەمن دەمتوانی سەت چەکدار کە هەر هەمووشیان یاغی و پێگرن و دەدوی خۆم بەدەم و بێمە سەریان، بەلام گوتم ئەو گوندییانە، گوندیی خۆمن. برێک سێلەن، بەلام هیچ نەبی ئەوه چل سالا سەتوسە و دامان پێکەوهیە. نان و نمەکی چل سالان بایەخ و بەهای خۆی هەیە. ئەمن دەمتوانی بێمە سەر گوندی و ژن و مندالیان پرووت و پروت بکەمەوه و لە نێو پاستی گوندەکەدا بەرەللایان بکەم. دەمتوانی تاقە پارووه نانێک و قومە ئارێکیان بۆ نەهێتمەوه. دەمتوانی جێوانەکانیان و تەنانەت راخەری بن قوونیشیان دەرکێشمە دەری و بیانبەم. هەر کەشیش ملی بادابا، دەمدایە دەست ئەو یاغییە چەکدارانە بیانکوشتابە. با رقم هەلنەستینن. ئەمن دەتوانم هەر نەمڕۆ بەیانی بەخۆم و سەت چەکدارەوه بێمە سەریان، بەلام نا، تەقی بەرەوژوور هەر وەرپووی خۆت دەکەویتەوه. ئەو گوندییانە گوندییەکانی خۆمن.

"وەکیلی سلاوان بن بۆ لای سەفەر. ئەوه دەستیم ئاوەلا کرد. هەر دووچاوە پەشەکەمی ماچ دەکەم. گوندییەکان باشە بۆچی بەو خشل و زێر و زەمبەرەوه و بە جلویەرگی جێژنانەوه چاوەرپی من بوون؟ سلاوی سەفەر بگەیهنن. بەخوای بەردی ئەو گوندە بێتە زێر و خۆلەکەشی بێتە گەوهەر و بلێن عادیل وەرە، دیسانیش نایەم. بۆچی نایەم؟ ناتوانم هۆکارەکەمی بەکەس بلێم.

"بەلێ، ئیستا قسەمی ئاخریم دەکەم. ئەو قسەبەم بۆ خەلکی یالاکێ بگێرێنەوه. دەزانم ئەمسال نەیانتوانیوه لۆکە خڕ بکەنەوه، بۆیەش قەرزەکانیان پێ نەدرایەوه. دەی باشە، ئەوه توورەبوونێکی ناوی. با بیتن، دەرگای دووکانم بۆیان لەسەر پێشە. چیی کەیفیان دیتنی با بیکرن و بیبەن. لە لۆکەچینەکەمی سالی داها تودا پارەمی هەر دوو کرپنەکە بەک جی دەدەن. ئەمن تەواو لە خەلکەکەمی یالاک دانیام. ئێوەش هەر ئیستا راستەوڕی بچنە دووکانەکە و چیتان دەوی بیکرن. کوڕ بکرن ها. ئەگەر نەکرن سەیری چاوتان ناکەمەوه. راستەوڕی بچنە دووکانەکە، باشە؟

"سلاوم بگەیهنن سەفەر. چاوەکانی ماچ دەکەم. ئەمن لە کەس ناترسم با هەموو خەلکی یالاک و شاریش باش ئەوه بزانن. ناترسم، ناترسم...."

مالەکەمی عادیل دوو نەمۆمێکی زەردباو بوو. هەشت ژوور و هۆلێکی گەورەمی تێدا بوو. خوارەوهی تەویله بوو و بۆنی شیاکە و میزی نەسپی لێو دەهات.

عادیل نەعلی چەرمی و شەلواوی شینی لە پێدا بوو و سەعاتێکی زنجیر زێری لە بەرکی پەستەکەمی دابوو. دانیشتبوو و پالێ وەدیوارەکەوه دابوو.

ددانه کانی عادیل زیرن. ورگنه و بهرخه بهی چرچولۆچ بهسەر یه کدا کهوتوو. ږدینیشی پاک تاشیوه.

له هه لسو کهوته کانی را دیاربوو شله ژاوه و له شتیکی نادیار ده ترسی. هه ده لئی دهستی له دنیا بهرداوه و نیدی مال و سامانه کهی به لایه وه بوو ته پووشیک. له نیو قوزاخیه کی ترسا که خوی له دهوری خوی ته نیو ته وه، په له قازیه تی و له ترسانا گرمۆله بووه. ماویه که هه رکس دیتوویه تی، ناوی لی تیگه یوه. هه ده لئی گه ره کییه تی بلی: خوا ده کا لهو گیتچه له ږزگاریم دی... نهو کاته بو هه موو نهو دنیا بهی ده سه لیتیم.

نه گه ره سه یری بن چاوه هه لئساو و رهش داگیرساوه کانی بکهی، به خۆت ده لئی: مامه عادیله که مان ده میکه نه نووستوو. توو په یه کی سامناک و ترسیکی له تاریف نه هاتوو له سهر روخساری نیشتوو:

- به خیرچن، به خیرچن، ږۆن براده رینه. نه من له خوی نه بی له کهس ناترسیم. گوندیه کان نازار مه دن. نه وان هه ږۆخیان شیت بوون. تووشی گۆنگه لیکمان ده کهن. نه کا نازرک به گوندیه کان بگه یهن. با بین و له دوو کانه کهی مندا هه رچی هه ی و نییه بیبهن. سلاوی مامه خه لیله که شم بگه یهن. هه تا هه م نهو چاکه یه م هه ر له چاودا ده میتیته وه که له خه قی مندا کردی. چاوه کانی نهویش ماچ ده کهم. نهو له قهرزه کانی نهو و کوره کهی خۆش بووم. نه کا له بیرتان بجی. به گوندیه کان بلین با بین و چیان به که یقییه له دوو کانیدا هه لیگرن و بیبهن. دوا بی چۆنی بی، سالی داهاتوو پاکی ده کهن. خۆ هه موو سالی هه ر وا نابی. پینان بلین هیچ نیگه رانی من نه بن. خه لکی یالاک برای خۆمن. به خیر هاتن. راسته و ږی ږۆنه دوو کانی و بلین خاترتان بگرن. له ده فته ره که دا به نرخی کرینی له سه رتانی بنووسن. نه مسال خاتری هه موو گونده که ده گرم و ږۆیان داده شکینم. بو نهو برایانه ی نهو هه مووه چهر مه سه ری و چاره ره شییه به رۆکیانی گرتوو، نهو شتیکی و نییه. به سه فهر بلین چاوه ره شه کانی ماچ ده کهم. له خۆه با له سه ر داوا کهی سوور نه بی. نه من ناتوانم بیتمه گوند. نه گه ریش له هۆکاره کهی په رسی، ناتوانم به که سی بلیم.

مراد چل درۆ دهیگوت و ناشقه که چه لیش وهبالی بۆ ده کیشا.

مراد چل درۆ دهیگوت:

- نمو بنه ماله یه تاشباش بنه ماله یه کی زۆر گرنگن. کوربه خه لکی نمو گونده زۆر سپلن و
 قه دری بنه ماله کی تاشباش نازانن، نه گینا کوا بنه ماله ی و. با نه وهش بلنم، نمو بنه ماله ی تاشباشه
 عاده تیکی تایبهت به خۆیانان ههیه و ههر نه منیش ده زانم و کەس له وه ناگادار نییه. تاشباشه کان
 هه موویان کورپان ناو ده نین مەمەد. گوێ به نه ی با هه لیاندهم. نمو تاشباشه ناوی مەمەدە. سی کورپی
 ههیه ناوی ههر سێکیان مەمەدە. ناوی بابی تاشباشیش ههر مەمەد و باپیری تاشباش و بابی
 باپیریشی ههر مەمەد بوو. له وه تا تۆره مە تاشباش له سهر نمو عه رزه ن، چیی پیاویان هه بووه ناوی
 مەمەد بووه. نمو شتیکی تێدایه. کوێخاکه ی ئیمه چهنده جوان ده فەر موئ: "حیکمه تیک له وه کاره دا
 شاراو هیه." خه لکی نمو گونده نه گهر می شکیان بوایه، سه ریشیان چووا نه یانده هیشته نمو بنه ماله ی
 تاشباشه میان له کیس به چی. نه من ناگام له هه موو شتیکه، به لām خۆ له وه گونده دا کەس گوێ له قسه ی
 من ناگری. ده ی باشه، گوێ مە ده نه ی، بۆم گرنگ نییه.

"نمو بنه ماله یه له کوێوه بوونه ته تاشباش؟ ههر نه وه ی گرنگه. ده ی ورد بینه وه و زۆریشی لی ورد
 بینه وه هه تا شتی که مان لی روون ده یته مه و ناسووده ده یین. ئیستا پیتان ده لیم بۆچی به و بنه ماله یه
 گو تراوه تاشباش. ناخر نا لێن و نا کو لنه وه، هه ی که رینه. بۆچی نا پرسن بۆ نه وه ی بزائن و چۆنی باش و
 شیاوه وا به و لینه وه هه ی بی می شکی نه. نمو پله و پایه ی تاشباشه له کوێوه بۆ نه وانه هاتووه؟...

"له کوێوه هاتووه؟ نمو تاشباشانه له وه ته ی هه ن پشتیان به چیاوه به ستووه. نه وانه نه ولیا
 و پیاو چاکه کانی کوێستانن و حیکمه ته که شیان له هه موو چیا و کوێستانه کان دایه. گورگ و
 بالنده و ریتی و چه قه ل و ورج و پلنگ گوێرا به لی فەرمانیانن. تۆره مه و بنه چه ی نمو تاشباشه

فەرمانپره‌وای هه‌موو ئه‌و گه‌يانله‌به‌رانه‌يه. ئه‌نگۆ نازانن. ئه‌ممن ده‌زانم. هه‌ر من ده‌يزانم و ئه‌و نه‌يئنييه‌يه‌زدانييه‌ش به‌كه‌س نا‌ئيم، به‌لام ئيستايتم كاتى خۆيه‌تى و پرياسكه‌ى د‌ل‌م كرده‌وه و ناوى مه‌مباره‌كى بنه‌مال‌ئى تاشباشم ه‌ينايه‌ سهر زار.

روژن‌ك له‌ پ‌ژژان تاشباشى گه‌وره، فەرمانپره‌وای ك‌ئوه‌كان، واته‌ باپه‌ره‌گه‌وره‌ى ئه‌و تاشباشه، يه‌ك‌ئ‌ك له‌ يه‌كه‌مين مه‌مه‌ده‌كان، له‌ چيا سهر ده‌كه‌وت. له‌ ناكاو چ ب‌ي‌ينى؟ ده‌ب‌ي‌ينى گه‌نج‌ئ‌ك هه‌تا گه‌ردنى بووه‌ته‌ به‌رد. ته‌نيا سه‌رى ماوه‌ته‌وه‌ كه‌ قسان ده‌كات و ده‌گرىي و پ‌ئ‌ده‌كه‌نى و باقى جه‌سته‌ى هه‌موو به‌رده. چاوه‌كانى درشت و په‌شن. كاكو‌ئ‌ى پ‌ژاوه‌ته‌ سهر ته‌و‌ئ‌لى و ن‌ئ‌وجاوانيشى ئاره‌قه‌ى كردووه. هه‌ر چوار ده‌ور و ته‌ن‌يشتى له‌ چياكان به‌هار‌ئ‌كه‌ مه‌گه‌رخودا بزائى. دار و بار و گو‌ل و شيناوهره‌ و هه‌موو چياكان لايى لايى ده‌چرن.

"تاشباشى گه‌وره‌ له‌و گه‌نج‌ئ‌ى تا قورق‌ور‌ئ‌چكه‌ى بووه‌ته‌ به‌رد، ده‌چ‌ئ‌ته‌ پ‌ئ‌شى و ل‌ئ‌ى ده‌پ‌رسى:" ئه‌وه‌ ب‌و وات ل‌ئ‌ى هاتووه؟" گه‌نج‌كه‌ سه‌رب‌رده‌ى خ‌و‌ى ب‌و ده‌گ‌ئ‌پ‌ئ‌ته‌وه‌ كه‌ به‌ل‌ئ‌ى: "جادووه‌گه‌ر‌ئ‌ك د‌ل‌ئ‌ى چووه‌ سه‌ر گراو‌يه‌كه‌ى* من، ب‌و‌يه‌ به‌و ده‌رده‌ى به‌ردم و خ‌وشه‌ويسته‌كه‌شى به‌رد ب‌و خ‌و‌ى. ئه‌ت‌و مه‌مه‌ده‌فه‌نييه‌كه‌ى ئ‌ئ‌هه، فەرمانپره‌وای ئه‌و ك‌ئ‌وانه‌ى. ده‌غ‌ي‌لت يم ده‌زمانى ده‌رم به‌د‌وزه‌ره‌وه." مه‌مه‌دى گه‌وره‌ ده‌ل‌ئ‌ى: "ده‌يد‌وزه‌مه‌وه، ده‌ست هه‌ل‌ده‌پ‌ر‌ئ‌ى و له‌ به‌هه‌شتى ل‌قى دار هه‌نار‌ئ‌ك ل‌ئ‌ى ده‌كات‌ه‌وه. دوايى ك‌رن‌وشى ده‌با و هه‌تا ئ‌ئ‌وار‌ئ‌ى هه‌ر ده‌پار‌ئ‌ته‌وه، كه‌ ن‌زا و پارانه‌وه‌ى ته‌مو‌لو ده‌ب‌ئ‌ى، به‌و شو‌ل‌ه‌ هه‌ناره‌ س‌ئ‌ دانه‌ له‌ جه‌سته‌ى گه‌نج‌كه‌ ده‌دا. له‌پ‌ر جه‌سته‌كه‌ نه‌رم ده‌ب‌ئ‌ته‌وه‌ و ده‌ب‌ئ‌ته‌وه‌ به‌ گو‌شت و ئ‌ئ‌سقان. مه‌مه‌ده‌فه‌نييه‌ گه‌وره‌كه‌مان، د‌ل‌ئ‌ى ز‌ور خ‌وش ده‌ب‌ئ‌ى، به‌لام كه‌ ده‌ب‌ي‌ينى نه‌مجاره‌يان سه‌رى گه‌نج‌كه‌ بووه‌ته‌ به‌رد، و جه‌سته‌ى گو‌شت و خ‌و‌ئ‌ن و پ‌ئ‌سته‌كه‌چى ئ‌ئ‌سقان و سه‌رى به‌رده، به‌خ‌و‌ى ده‌ل‌ئ‌ى: "گه‌وره‌ خ‌و‌ خ‌راپ‌ترم كرد." و جار‌ئ‌كى د‌ي‌كه‌ش ك‌رن‌وش ده‌با و هه‌تا به‌يانى د‌وعايه‌ ده‌كا. كه‌ شن‌ئ‌ى باي به‌يان هه‌ل‌ده‌كا، سه‌ر هه‌ل‌ده‌پ‌ر‌ئ‌ى و ده‌ب‌ي‌ينى ه‌ي‌چ نه‌گ‌وزاوه‌ و سه‌ل‌كه‌كه‌ هه‌ر وا به‌رده. مه‌مه‌د ئه‌فه‌نييه‌ مه‌زنه‌كه‌مان تووره‌ ده‌ب‌ئ‌ى و ده‌ل‌ئ‌ى: "خ‌وزگه‌ ئه‌و سه‌ره‌ وه‌ك خ‌و‌ى ل‌ئ‌ى ب‌ئ‌ته‌وه‌ و به‌ خ‌وشه‌ويسته‌كه‌ى ب‌گا و له‌برى ئه‌و سه‌رى من ب‌ئ‌ته‌ به‌رد." له‌ پ‌ر سه‌رى ده‌ب‌ئ‌ته‌ به‌رد. گه‌نج‌كه‌ د‌ل‌داره‌كه‌ش نه‌جاتى ده‌ب‌ئ‌ى و به‌ره‌و گراو‌يه‌كه‌ى م‌ل‌ى ر‌ئ‌يه‌ ده‌گر‌ئ‌ى و پ‌ئ‌ى ده‌گا.

جا ئه‌نگۆ پ‌ئ‌تان وايه‌ ئه‌و مه‌مه‌ده‌فه‌نييه‌ مه‌زنه‌مان، واته‌ باپه‌ره‌گه‌وره‌ى ئه‌و تاشباش مه‌مه‌ده‌ ناخ‌ريه‌كه‌ى چ‌يى ك‌رد‌ئ‌ى باشه؟ خ‌و‌ زارى ناك‌ر‌ئ‌ته‌وه‌ د‌وعايه‌ ب‌كا. چاوى ن‌ي‌يه‌ ب‌ي‌ينى. م‌ئ‌شكى ن‌ي‌يه‌ به‌ر

* گراو‌ى: مه‌عشوق، خ‌وشه‌ويست. ه‌ئ‌من ده‌ل‌ئ‌ى: د‌ئ‌م گراو‌يى خ‌ۆم له‌ باوه‌ش وه‌رگرم.... د‌ئ‌م نه‌ه‌ئ‌لم به‌ره‌ئ‌ست

بکاتەوه، گوئی نییه بییستی. لەو سەر کێوه، بەخۆی و سەرنکی بەردینەوه تاق و تەنیا ماوەتەوه، بەلام لە خواى بەزىاد بى جەستەى ئەو جەستەىەکی موبارەكە و درێندە و دەعبای کێوی و مار و دوشك و ورج ناتوانن زەهەری پى بەرن. رۆژتێکیان سوورە گولتێکی سەد گەلا لەسەر لەپى مەمەدەفەنییه کەمان دەروى. گەلاکانى ئەوەندە بە نەرم و نیانی لێك دەبنەوه هەر دەلتی لە ناخی تارىکستانەوه هاتوونە دەرى. ئەو رێك ئەو گولە سىحراویە کەیه. جا تێستا خۆزگە مەمەدەفەنییه مەزنەکەى تێمە کارنکی ژیرانە بکات و لەپى دەستە گولکردووە کەى بە سەرى خۆیدا بکێشێ بۆ ئەوێ سەرى لەو بەردینەییە بێتە دەرى...، بەلام خۆ ئەو مێشکى نییه تا بیر بکاتەوه و بەخۆى بلێ ناخۆ ئەو گولانە بۆچی لەسەر لەپى دەستى من راون. لەو جەنگەیدا هەلۆیک دیت و لەسەر تەپلى سەرە بەردینەکەى دەنیشیتەوه و بە دندوکان بەردەبێتە چاوەکانى و هەر دندوکیكى لێى دەدا سەرە کە تەکانێك دەدا. مەمەد ئەفەنییه کەمان دەستى راستى بۆ سەرى دەبا و گۆرێچکەى پەلکە گولە کە وەسەرى دەکەوى. رێك ئەو شۆتە بەردە کەى هەلەوهەرى و هەر جارنکی هەلۆیکە دندوکیكى لێ دەدا ئەو دەستێك بەسەرى خۆیدا دەدا. دواى هەر دوو دەستە کەى وێکرا بەسەرى خۆیدا دەکێشیت و سەرى لە نیوان هەر دوو دەستەکانى دەنى. سەرى لەو حالەتە بەردینەییە دیتە دەرى و نەجاتى دەبى و مەمەدەفەنییه کەى تێمە هەر لەوێ دەکەوى و سى شەو و رۆژان خەوى لێ دەکەوى. کە دەگەرێتەوه ئاواى، ئەوێ بەسەرى هاتوو بۆ خەلکى گوندە کەى دەگێرێتەوه، بەلام کەس برۆای پى ناکا.

"تۆزۆپۆراز کە گوندییه کەى بەسالآچوو بوو، گوئی:

- گوئی بەدیە مراد چل درۆ، خودا پیستی سەرت بە لەعنەت بکا. ئەوێ تۆ گوتت بەسەرھاتى تاشباش نییه. بەسەرھاتى "مەلا ئەحمەد"ە. مەلا ئەحمەدیش هیچ کات لە لووتکەى کێو کە نەهاتۆتە خوارى. رۆژێك لە رۆژان چوو تە ئەو سەرە و بوو تە پیاو چاک و پیری هەموو بوونەوەرەکانى کوێستان، هەر لە درێندە و دەعبای کێویە بگرە هەتا دەگاتە بالێندە و هەرچی هەیه. نان و ئاوەکەشى، هەر درێندە و دەعبای کێوی و بالێندە و گیانلەبەرەکانى دیکەى کوێستانى بۆی دەبن. کورتى بپرینەوه ئەو سەربردەیه، بەسەرھاتى مەلا ئەحمەدە. ئەتۆش کلاوچیی درۆزن، ئەو دەکەیه بەسەرھاتى تاشباش.

مراد چل درۆ:

نەتۆ نازانى. خۆ ئەقڵت پێى ناشکێ. ئەوێ لە لووتکەى چیاکە بوو خۆ مەلا ئەحمەد نەبوو. بەلکو مەلا مەمەد بوو کە یەکیکە لە تاشباش ئۆغلۆەکان.

تۆزۆپۆراز گوئی:

- ههك خودا غەزەبەت لى بگري هەي درۆزن. درۆزناني، مال كاول.
مراد:

- بۆخۆت درۆزنى. خودا غەزەبەت لە خۆت و ئەژدادەت بگري...
دوايى پروي لە گوندییەكان كرد و پرسى:
- تۆخوا ئەمەن درۆزەم يان تۆزۆ؟...
گوندی هەموو گوتیان:

- وەبالت بەستۆمان ئەتۆ راست دەكەي. تۆزۆ يان بەسەهو چووە يان بە نانقەست درۆيان دەكا. كەس نىيە پىي بلى؛ ناخر كابرەي بى مېشك، ئەگەر وا بوايە، ئەدى بۆچى بەو بنەمالەيە دەلەين تاشباش. هەي بى ئەقلەي بى مېشك. ياللا دەي مراد، بىگيرەوه.
- كورتى بېرىنەوه ئەو پياوھ مەلا ئەحمەد نىيە و بە دلەنياسەوه هەر "مەلا مەمەد تاشباش نۆغلو" يە. حاشا كەردن لە بنەچە و پەچەلەكى خەلكى چ قازانچىكى بۆ نىمە هەيە؟
- تازە، ئەو پياوھ، باپيرە گەرەي تاشباش نۆغلوھەكى خۆمانە.
- لىگەرپ، هەندى خەلكى خۆبەزلان با هەر نكۆلىي لى بكن. نازام چ قازانچىكى بۆيان هەيە.
- بەلى، باپيرە گەرەي ئەو. باپيرە گەرەي بەريزەكەي ئەو.
- ئەگەر ئەو پرووداي بە بەردبوونە بەسەر ئەو نەهاتوو، ئەي بۆچى بەو بنەمالەيە دەلەين تاشباش؟...

- پياو دەبى ئەقلەي بى. هەندى بنیادەمى بى مېشك بۆ ساتىكيش دانانىشن بىر بكنەوه كە ئەي بۆچى بە وەچە و پەچەلەكى نىمە نالەين تاشباش؟...
- خودا بۆ خۆي ناگادارە كە نىمە هەر لە باو باپیرانمانەوه و لە باپیرەي باپیرانمانەوه ئەو پرووداوەمان پێك بەو جۆرە بىستوو كە قەوماوه.
تۆزۆپۆراز دىتى هەمووان لای مراد چل درۆ دەگرن و بەهێچ جۆرىك ناتوانى قايلىيان بكا.

***

حەقايەتى بوون بە بەرد لە زارىكەوه كەوتە شارێك. كەس نەبوو بە لانى كەمەوه دوو جارى نەبىستى. هەر كەس دەرفەتى هەبوايە، دوو سى جارەن ئەو نەقلەي بۆ خەلكى دەگيرايەوه.
لەو جەنگەيەدا و لە ماوێ چەند رۆژێكدا حەقايەتێكى دىكەش، واتە حەقايەتى چىاي "نێرجىيەس" بە هەموو گوندى وەرەبوو. تەنانەت كەوتە سەر زارى مندالەكانىش.

تاشباش ئۆغلوش ئەو ھەقايەتەى بېستەۋە.

تاشباش ئۆغلۇ گوتى:

- ۋەللاھى ۋە بېللاھى پەچەلەك و بنەمالەى ئىمە شتى ۋاى بەخۆۋە نەدىۋە و ئەۋەندەى ئەمن بزانم كەسى ۋامان تىدا ھەلنەكەۋتوۋە. ئەمنىش بېستوۋمە ئەۋ پىرەى كوستانان "مەلا ئەجمەد" ۋە ئەۋەش كە چۈۋەتە سەر چىاكەى ئىرجىيەس، باپىرەى مەن نىيە، بەلكو "لوقمانى ھەكىم" ۋە ھەمۋو كەسكىش بەۋە دەزانى.

كە گۈندىيەكانى گوتىيان لە قسەكانى تاشباش ئۆغلۇ بوۋ، لە پىشدا توۋرە بوۋن و جىنوبارانىيان كەرد و گوتىيان:

- ئەۋ سەگبايە ھار بوۋە، خۇدا بېيكا بە قوربانى پەچەلەك و ئەژدادەكەى. ئەگەر ئەۋە بىيادەم بوايە، كۈا ئەۋ گۈندە توۋشى ئەمۋ دەبوۋ. دۋايى بىريان كەدەۋە و نەرم بوۋنەۋە:

- كۈرە جا داماوە بلى چى. خۆ ناتۋانى بلى باب و باپىرەكام ھەلبىزراۋانى خۇدا بوۋن. كابرايەكى خاكەرايە ئەۋ پىاۋە نازدارەى ئىمە جگە لە نكۆلى كەردن چىي لە دەست دى؟...

***

لە كۆنى كۆندا، كابرايەك ھەبوۋ پىيان دەگوت "تاشباش لوقمان". ناۋى ئەۋەش مەمەد بوۋ، بەلام لە سۆنگەى ھۈنەرەكانىيەۋە نازناۋى لوقمانىيان لەسەر دانابوۋ. لە سايەى ئەۋ لوقمان تاشباش ئۆغلۇۋە، ھىچ پەتايەك لەسەر زەۋى نەمابۆۋە و گشتى لەناۋ چۈۋبوۋ. لە زەمانى ئەۋدا دىيا بىۋە دىيايەكى دىكە. دىياى مەۋكەلەك كە نەياندەزانى نەخۇشەن چىيە. ئەگەر سكالايەكىش ھەبوايە لە دەست مەرگ بوۋ.

تاشباش لوقمان چۆن ئەۋ كارانەى پى دەكرا و دەرمانى ئەۋ نەخۇشەيانەى دەۋزىيەۋە؟ ھەمۋو خەلكى ھەر لە مەندالى ھەۋت سالانەرە ھەتا پىرى ھەفتا سالانە ئەۋەيان دەزانى. ئەۋ تاشباش لوقمان مەمەدە گەرىدەيەكى گەۋرە بوۋ. لە رۆژھەلاتەۋە تا رۆژناۋا شۋىتەن نەمابوۋ ئەۋ سەردانى نەكەردى و نەچۈبى.

دەچۈۋە ھەر شۋىتەك، گىاۋگ و دار و گول، پەگ و خاك و ئاۋ و پەۋەز قسەيان لەگەلى دەكەرد. بۆ ۋىنە كە بە تەنىشت گۈلەكدا تىدەپەرى، گۈلەكە سەرى ھەلدەنا و دەيگوت: "تۈزى سەبەرت بى لوقمان تاشباش. گۈچكەت يىنە با شىتەك پى بلىم. ئەمەن دەرمانى چاۋنىشەم.

نام... " و ناوه‌که‌ی خۆشی ده‌گوت و بۆی روون ده‌کرده‌وه که چۆن ده‌توانی بیکاته ده‌رمانه. لوقمان له لایه‌که‌وه ناوی گول‌که‌ی ده‌نوسی و له لایه‌کی دیکه‌شه‌وه، لهو جوړه‌گول‌ه ده‌پنیه‌وه و پریاسکه‌که‌ی لی‌پ ده‌کرد. ده‌چوه هه‌ر شوینیک، سرت و خورتی گول و گیایه‌کانی له‌گوتدا بوو. هه‌موو سروشت نه‌وی ده‌دواند.

تاشباش لوقمان، وه‌ک باب و باپیره‌کانی خۆی لهو گونده‌بوو. زیاتر له هه‌موو شوینه‌کانی دیکه‌ش به‌چیا‌کانی تۆرووس دا ده‌گه‌را. چون نه‌و گیایانه‌ی ده‌رمانی گشت ده‌ردانن، له تۆرووسی شین ده‌بن.

لوقمان تاشباش زۆر ماندوو ببوو. نه‌وه‌نده‌گه‌رابوو له‌پهل و پۆ‌که‌وتبوو. نه‌و به‌شوین ده‌رمانی باداری* دا ده‌گه‌را. ده‌چوه هه‌ر شوینیک، هه‌موو سروشت بانگی ده‌کرد. ده‌رمانی هه‌موو نه‌خۆشییه‌کانی دۆزبۆوه، به‌لام ده‌رمانی نه‌و ده‌رده‌ی وه‌چنگ نه‌ده‌که‌وت، به‌لام نه‌و دابوویه‌باری لاساری و وازی نه‌ده‌هیتا. چیا به‌چیا ده‌پۆشت هه‌تا گه‌یشته‌لووتکه به‌ردینه‌که‌ی تۆرووس. نه‌ستیره‌درشته‌کان به‌سه‌ر په‌وه‌زه‌کانی لووتکه‌که‌وه ده‌یانجریواند. تاشباش لوقمان زۆر ماندوو ببوو و به‌خه‌ویکی قولدا پۆ‌چووبوو. ده‌مه‌ده‌می به‌یانی به‌ده‌نگی گوره‌یه‌کی سه‌یر پاپه‌ری. چاوی هه‌لێنا و دیتی ئاسمان له‌به‌ر بالی هه‌لۆ دیار نییه. به‌هه‌زاران هه‌لۆ له‌سه‌ره‌وه داده‌گه‌رپن به‌ره‌و خوار. له‌نزیکییه‌وه کانییه‌که هه‌لده‌قولی و ناوه‌که‌ی به‌خوپه‌خوپ له‌تاویره به‌رده‌کانه‌وه ده‌پۆتته‌خواره‌وه و نیو تاشه به‌رده‌کانی کردووته‌گولیکێ که‌سک. لوقمان تاشباش سه‌یر ده‌کا و ده‌بینی نه‌و هه‌لۆیان له‌ئاسمانه‌وه راست به‌ره‌و نه‌و نه‌ستیره‌دین.... خۆیان له‌ناوه‌که هه‌لده‌کیشن و دینه‌وه ده‌ری. سه‌ر ناوه‌که و به‌رده‌کانی ده‌ورو به‌ری و هه‌روه‌ها ئاسمانه‌که‌ش له‌به‌ر هه‌لۆ دیار نین و هه‌موو شوینیک پڕ له‌فره‌ی بال و قاو قیژی بالندان. ناوی نه‌ستیره‌که‌ش له‌بن هه‌روژمی نه‌واندا شه‌پۆل ده‌دا.

هه‌تا نیوه‌پۆیه هه‌ر وا ده‌پوا. هه‌لۆ هه‌ر دین و خۆیان له‌نه‌ستیره‌هه‌لده‌کیشن و ده‌ورۆن. دوا‌یی له‌ئاسمان و له‌سه‌ر نووکی په‌وه‌زه‌کان گه‌مه‌ی هه‌لۆیان ده‌ست پێ ده‌کا. هه‌لۆیه‌که له‌پڕ باله‌کانی کۆ ده‌کاته‌وه و وه‌ک گولله‌یه‌کی لی‌دی و به‌خیراییه‌کی سامناک له‌ئاسمانه‌وه له‌و‌وری زه‌وی ده‌بی.

* له‌ پۆماتیزم. ژانه ئیسک

دە بیست مەتری مابى بۆ زەوى، بالەكانى دەكاتەره و پادەوہەستى. لەو نىپەدا ھەلۆى وا ھەبە ناتوانى بەو خىزايىيە خۆى بگريئەو و وەك تۆپىك و ھەرزەكە دەكەوى. لاشەى ئەو ھەلۆى مردارەوہ بووانەى لەولا و لەولا كەوتون، زۆربەيان ئەوانەن كە بەو تەرزە مردوون.

دەمەدەمى ئىتوارى تاقە ھەلۆىك چىيە بەسەر ئارى ئەستىركەكەو و، بەسەر بەردەكانى ئەوبەرەوبەرى و بە ئاسمانەو نامىنئەتەو. ھەموو دەچنەرە ھىلانەكانيان. كە ھەموو ولات چۆل بوو تاشباش لوقمان ھەلەمەستى دەچىتە لای ئەستىركەكە. كە ئەستىركەكە چارى بە تاشباش دەكەوى، دیتە زمان و دەلئى: "ئەى بەندەباشەكەى خودا، ئەى لوقمان، جوان و زەریف گوڤم بەدەبە. ئەمۆ زۆر گەپراى، بەلام ئەوہى بەشۆنئىيەوہ بووى ئەوہ دۆزىتەو. ئاوەكەى من دەرمانى بادارىيە. جوان گوڤى بەدەبە. ئەوانەى لە ئاوەكەى مندا مەلەى دەكەن، با ئەو چەورەيانەش بە كەم نەگرن كە لە بن پەپر وبالى ھەلۆكانەوہ لە دەورەوبەرى من پڑاون. با دواى مەلە كردنى، بە سەرى پەنجەيان ئەو چەورەيانە لەو شۆنئە ھەلبەسوون كە نازارى ھەبە. "تاشباش لوقمان ئەوہەش لە دەفتەرەكەيدا دەنوسىتەوہ. ئەو كانىيەى وا بە "قارتال چىمەك" بەناوبانگە و كەوتووەتە نۆپەرەزەكانى تۆرروسەوہ و ھەركەس خۆى تىدا بشوا نەخۆشىيە پڑماتىزەمەكەى نامىنئە، ئەوہ لوقمان دۆزىوہتەوہ.

تاشباش لوقمان كە دەرمانى ھەموو دەرەكانى دۆزىوہ و پەتا و نەخۆشى لە سەر زەوى بنەپر كردبوو، بە دواى ئەوہدا دەگەرا عىلاجىكى مردنىش بكا و ئەوىشى دۆزىوہ... .

تاشباش لوقمان سولتان لە پىشدا چوہ سەر "ئىزجىيەس". لە لووتكەى چىاي ئىزجىيەس گولئىك ھەبە. گولئىكى زۆر گەورەبە. سەعات بە سەعات، سات بە سات، پۆژ و شەو پەنگەكەى دەگوڤئە. پەنگەكەى زۆربەى جاران شىرىيەى مەيلەو ھەنگوینە. ھەر دەلئى چرايەك لەودىوہەوہ دايسى.

ھەر مەوژ و بوونەوہرئىك لەو گولە بچىتە پىشئى و بۆنى بكا، قەت نەخۆش ناكەوى. بشمرئى، بەبئى نازار و بەبئى نەخۆشى و لەوپەپرى پىرىدا دەمرئە. ھەركەس لەو گولە نزىك بىتەوہ ھەتا ھەتايە لە بەختەوہرى و خۆشىدا دەژىئە. وەك ھەموو ژيانى خۆى لە بەھەشتىدا گوزەراندبئە. ھەژارى و نەدارى نابىنئە. ھىچ مەوژىكىش ناتوانى زيانئىكى پى بگەيەنئە.

ئەو گولە موعجىزەبەكى دىكەشى ھەبە: چارەسەرى مەرگىشە. ئەوہى پىنى زانى و دۆزىوہ ئەوہ تاشباش لوقمان بوو. ھەر كەس دەستى وەپەلكىكى بكەوى و ساتىك لە سىبەرەكەيدا راوہستئە، قەت نامرئە. ئەدى نازام بۆ ھەموو خەلك ناچن و دەستىك لە پەلكەكانى بەدن و ساتىك لەبن سىبەرەكەيدا راوہستئە؟ ئەو گولە كە ھەر پەلكىكى ھىندەى دارە سنۆبەرئىكە، ھەژدىھايەك پاسەوانىتئە. ئەو ھەژدىھايە لەو لووتكەيە ئالاولە كە گولەكەى لەسەرە. لە بیست و چوار سەعاتدا تەنیا ساتىك دەنوى،

به‌لام نەو لە حەزەییە کەنگیته؟ ناخۆ شەو یان رۆژ؟ کەس نازانی. دەبی نەو ساتە بەدۆزیەو و بچیتە لای گولە کە... هەتا نیستا کەس نەیتوانیوە لەو گولە نزیک بێتەو. ناخۆ نەو هەژدیهایە ناکوژی؟ بەهێج کلۆجی ناکوژی. چونکە هەژدیها نامری. تەنانت نەگەر رێگەییە کیشی بۆ بەدۆزیەو و لەتوبەتیشی بکەیت و گۆشتە کەشی لە ناشیدا بکەیتە تۆز، یان بیسووتینی و خۆلە میشتە کەشی بە بادا بدە، دیسان کە سەر دەکەوێ نەو هەژدیهاکە لە لوتکە کە نالۆتەو. چە نەو هەژدیهایەت پی دەکوژی کە لەو هەمی دنیا دنیایە، لە سێبەری نەو گولەدا نوستووە؟

تاشباش لوقمان زۆر سالان چاوەری بوو تا بۆی پوونبۆو هەژدیهاکە کە دەنوێ و بچیتە لای گولە کە، بەلام دوا نەوێ دەستی لە گولە کە دابوو و دەبویست بگەریتەو، هەژدیهاکە دیتی، ویستی بیکوژی، بەلام بەزەیی پیتی داها و وازی لی هینا، تەنیا سیحری نەمریە کە لی بەتال کردووە. بێت و هەژدیهاکە لەو ساتەدا چاوی هەلنەهینابایە، تاشباش لوقمان بە نەمری دەمایەو و نیستا لێرە لەنێماندا دەبوو.

نەو تاشباش لوقمانە کە باپەرە گەورە هەر نەو تاشباش نۆغلوە، کارێکی دیکەشی کردبوو. چوار قورنەمی دونیایە گەرابوو و لەو گەرانەشیدا چیی گولە هەیه راز و نەینیی خۆیانان پیتی گوتبوو، بەلام نەو بە شوێن گولتیکەو بوو کە نەیدەتوانی نەینییە کە خۆی بە کەس بلی. گەلی سالان لەسەر هەست، هەر گەرا و گەرا و نەگەشتە نەو گولە کە نەو نەینییە پی بلی. دواوی هاتە چوکورووا و زۆر سالان لەوێش گەرا. ناخیریە کە لە چیاوی تۆرووس وەسەر کەوت و لەوێ بەسەر هەزاران گول و گیا و شینکەدا کەوت. هەموو تۆرووسی سەنگ و سووژن دا. رۆژێکیان گەشتە کوێستانە کە سەرروی تەرسۆس، بەلام پیر و زورەهان ببوو. لەوێ چناریکی گەوێ لی بوو و کانییەکی لەبەنی هەلەدەقوێ. تاشباش لوقمان لەو ناوێ خواردووە و لە سێبەری چنارە کە سەری وەسەر بەردێک کرد و لیتی نووست.

هێشتا بەیان نەنەنگوتبوو کە تاشباش لوقمان لەخەو هەستا. لە ناکاو دەنگی قرچەمی شکانێک لە بن چنارە کەووە هەستا و لەوێ تیشکێک هاتە دەری و هەموو دنیای را پرونە کردووە دەتوانی قاچی مێروولەش ببینی. لەو رۆوناکییەو دەنگێک گوتی:

"نەمن چارەسەری مەرگم" لوقمان گوتی: "خوایە شوکرت، نەو چارە نەویشم دۆزیەو" و لە دەفترە کەیدا نووسی و بە غاردان لە کێو کە هاتە خواری و گەشتە پردە کە "می سیس". ئیدی هەموو خەلکی تیگەیاندا لەوێ "نەمن چارە مەرگم دۆزیوتمەو". خەلک خەپ بوونەو. دەرزی هەلاوشتبا وەعمرزی نەدە کەوت. چاوەری بوون لوقمان قسان بکا. لوقمان دەفترە کە کردووە بۆ

ئەوئى ئەمۇ نەيتىيەمى لەوتىدا نووسىبوو، بىز خەلگە كەمى بۆتۈنئىتەمۇ. لەمۇ سائەدا بالىكى سىمى لە ئاسمانمۇ دەرگەمۇت و لە دەفتمەركەمى دا و بىردى خستىيە رووبارى "جەيخان"مۇ.

***

كويتخا سەفەر نىتر دەيزانى ناخرى و ئاقىيەتى ئەمۇ كارە بەكوى دەگا. ئەمۇئى ئەدەبۇو بىمى، بىبوو. ھەمۇمۇ ئەمۇ ئەفسانە و ھەقايەتەنە بىز گەمۇرە كىردنەمۇئى تاشباش بوو. كويتخا سەفەر دەيزانى و بە ئەزمۇونىش سەلمىتئىرا بوو كە ھەمۇمۇ پىاۋچاكەكان لە سائەكانى قاتى و قىپىدا دەرگەمۇن: ناخرىن مۇمۇنەكەمى مورتەزايە كە ھىشتاش لە شىتخانەمى. ھەر ئەمۇ گۇندىيە بىننامۇسانە بوون كە بە زۆرەملى ئەمۇ كابرايەيان كىردە پىاۋچاك و ئەمۇ بەلەيەيان بەسەمى ھىنا. "بەلام تاشباش خۇمى ئەمۇ ھەقايەتەنە بىلاو دەكاتەمۇ. زۆر زىرەكانە ئەمۇ شتانە پىك دەخات. لە پىتئىدا باپىرەمىكى دەبىتە بەرد، دواىى باپىرەكەمى دىكە دەبىتە لوقمانى ھەكىم. خەلگىش گۇتئىان شل كىردوۋە كە بىروا بەمۇ شتانە بىكەن و ھىوايان بەمۇ شتانەمۇ بىسەتەنەمۇ.

"دىسانىش ئەزمۇون سەلماندوۋىەتى كە لەمۇھا بارودۇخىكدا، لە پۇژگارى ئاۋا دۇۋار و بىھىوايىدا، لە ئاكاۋ ئەمۇ شتانە پەردە دەرگەن. پۇژىك بەمىانى كە ھەلدەستى، دەبىنى ئەمۇ دىنا شىۋاۋە و ئەمۇئى ئابى بىمى بوۋە. ئەمۇجارە كارەكە لە باپىرە و ئەزادەۋە دەستى پىمى كىرد. ئەگەر دەستى خودى تاشباشى تىپدا نەبوايە، مەھال بوو ھەمۇمۇ شتەكان بەمۇ وردەكارىسانمۇ لەسەر باپىرە و پەچەلەكى ئەمۇ بن.

"ناخ، ئەگەر عادىل ھەر ئەمۇ دەھات و دەيگوت، ھۇ خەلگى گۇندى، ئەمۇ لە ھەمۇمۇ قەرزىكتان خۇش بووم يان گوتبەمى ھاتووم ھەر ھەمۇوتان پروت پروت دەكەمۇ، بەھەر بارىكدا، تاشباش لە دەستى دەھات.

"خۇزگە عادىل و پىاۋەكانى بىن. ناخۇ ھىچ پىيەك نىيە تا دىن، سەرى گۇندىيەكانى پىتوە بىخافلىنم؟ خۇ ئاۋا پروت، ئەمۇمۇ و سىبەمى پىس دەقەومى. دەبىمى چارىكى بىكەن...

"شتەكە بىبوو. چىرۆك و ھەقايەتەكانى پىاۋچاكىبون، ۋەك كەمۇمى بەفرى، بەسەر گۇندەكەدا دى. خەمۇنەكانى زەلەجەمى خودا غەزەب لىگىرتوش تام و خۇمى پروداۋەكەمى. ناخۇ ئاكرى شتىك بىكەمى زەلەجە خەمۇنەكى سىر بىنىمى و دوو سىمى پۇژان سەرى گۇندىيەكانى پىتوە بىخافلىنم؟ و يان..."

ئەو لە ھەمووی باشتەر بوو، بەلام ھەر بەراست، ئەو سەری دەگرت؟ خەلك بە كەينوبەينەى نىوان ئەو و كچەكەى قىرسمايلىان دەزانى. ئەگەر بەسەرييه وەيان گرتبا، ناخۆ دەيتوانى وابكا بەو كارە تاشباش لەبەر خەلكەكە بەريتەو؟ كەس سەرى لەو خەلكە دەرنەچى. لەوانەش بوو بتوانى. ئەو گوندييانە جارى وابوو گرنگترين كاريان بە پووشيك نەدەويست، بەلام جارى واش ھەبوو دوو سالان سەريان بە كاريكەو دەخافلا كە پووشيكى نەدینا.

ئەگەر بيت و زەماوەندى بکردايە، لانيكەم دوو رۆژان سەرى خەلكەكەى دەخافلاند. لەو دوو رۆژەشدا ئەوانەى چوبوونە شارى لەوانەبوو عاديل لەگەل خۆيان بىسن و بىتنەو، بەلام زۆريش ئاسان نەبوو بۆ ئەو زەماوەندە ھەموو گوندەكە نان بەدى.

قىرسمايلى بانگ كرده مالهەكەى خۆى. ئەوئەندە شلەژابوو نەيدەزانى چ بكا. ئەو بە گيانى ناخىرى دەبوو خوازبىينىكەر بىتيرىتە مالهەكەى قىرسمايلى، بەلام رۆژگارنىكى قۆر بوو....
گوتى:

- كاكە سمايل، لىم دلگران مەبە كە بانگم كرددويەتە ئيرە. دەزانم زۆر بەجى نەبوو، بەلام وەزەكە شپرىتە. دەزانم چ دەكەم. بە كورتى، بەپىتى ويستى خودا و فەرموودەى پىتغەمبەرى دەمەوى كچەكەت بخوازم. دەمەوى وەك ژنى سىيەم، منداالم لىنى ھەبى. ژنە گەورەكەم و زەلەجە دەنيرمە مالهەكەت با كچەكەت ھەلگرن و بىھينن، ئاشقەكەچەلەش مارەى دەبرى. دەى برالە چ دەفەرمووى؟

قىرسمايلى مىلى بەلارەو نە و گوتى:

- ويستی خودا و فەرموودەي پيڤەمبەر لەسەر سەرم، بەلام ئەمن ئەو کچەم گەورە کردووە و ئەو هەموو سالتە بەخێرم کردووە و خەرجم کێشاوە، يانی ناتەوێ بپرە پارەيە کیشم وەك شیربایی بەدەيتی؟

کوێخا وەلامی دایەو:

- هەتێو، خۆ ئەو کچ نییە... بۆخۆت لەمن باشتەر دەزانی و هەموو دنیاش دەزانی. ناخر کێ ئەو کچەي دەوێ؟ بچۆ شوکری خودای بکە داوای شتیکیشت لێ ناکەم. قیرسایل ترسا لەوێ نەکا پاشگەز بێتەو و گوتی:

- نەگەر ويستی خودایە، ئەو لەسەر سەرم. نەگەر فەرموودەي پيڤەمبەریشە لەسەر چاوەکانم. هەيە و نییە ئەو کچە، کە حازرم لەبەر پیت بیکەمە قوربانی. خوازیینی کەرەکانت بنێرە با کچە کە بینن.

کوێخا ئەو قسە نەرمانەي قیرسایلی بەدل بوو و گوتی:

- سەیر کە کاکە سایل گیان. ئەتۆش حەیا و نابرووت هەيە. بۆ ئەوێ خەلکی پاشملە خراپەت نەلێن، وەك شیربایی کچە کەت مانگایە کت بە گۆلکە کەيەو دەدەم. لای خەلکیش دەلێم پێنسد لیرەشم داوەتێ. دیارە دەبێ بەهاری مانگا کەم بەدەيتەو و بلیتی پێم فرۆشتووەتەو. بەو شیوەيە پوالتی کارە کە پادەگرم و ئیدی کەس نالێ کوێخایە کێ ناوا گەورە کچە کەي بەخۆرایي لە چنگ دەرەیناوی.

قیرسایل دەستەکانی گرت و بە خۆشییەو گوتی:

- خوا راوەستاوت بکا، راوەستاو بی کوێخا گیان، گەورەي گوندە کەمان. بنێرە با خێرا هەلیگرن و بۆتی بینن...

کوێخا:

- هەر وەها، لەبەر خاتری خۆت و کچە کەت، سبەینێ هەموو خەلکی ناوایی بانگهێشت دەکەم بە ژن و مندال و پیر و جوانەو. دەلێم چوار بزن بکوژنەو و دە مەنجەل ساوار وەسەر بنێن. تێگەيشتی؟... زەماوەندی کچی تۆ لە هەموو کچە دەست لێنە دراوێ کان گەورەتر دەبێ. خۆ قایل بووی؟...

قیرسایل وتی:

- زۆر سپاس. خودا تەمەن درێژت بکا. ئەتۆ بۆ ئێمە وەك دایک و باب وای...

ئەو شەۋە كۆيخا، ئەگەرچى دۇو ژنىشى ھەبۇ، لەگەل ژنى سېھەمىدا چۈرە پەردۇو. ئاشقەكەچەلە مەرھى پرىن.

ھەر ئەو شەۋە ھەمۇو خەلگى ئاۋايى بەۋكارەيان زانى، بەلام كەس گوتى نەدائى. بە لايانەۋە ئاسايى بوو. ھەمۇوان بە كەينەۋەينەي كۆيخا و كچەتۈرەكەي قىرمايلىيان دەزانى و دەشيانزانى كچەتۈرەي ۋەقسە دىنا و دەۋرۇرۇزا و ھەلدەلەرزى ھەتا رۇژىكىيان لەبەر چاۋى ژنەكانى لەباۋەشى دەكات و دەيباتە نىو جىۋانەكەيەۋە.

كەرەي بەيانى بۇنەكانيان سەر برى، ئاگردانيان نىل دا و مەنجەليان لى ۋەسەر نان. چىشت لىترا و نامادە كرا. ورد و درشتى گۈندەكە بانگ كرابوون. ھەمۇو تىرېكىيان نان خوارد. ھەر ھەمۇوان لەسەر نان، باسى تاشباش ئۇغلۇ و تايەفە و تۆرەمەي ئەۋيان كىرد. ئەو مىۋاندارتېيە لە جىي ئەۋەي تاشباش لەبىر خەلگەكە بەرېتەۋە و بەشتىكى دىكەۋە بىاغافلىنى، ۋاي لىكردن پىر لە جارى جاران باسى تاشباش بگەن. ئەگەر ئەو مىۋانېيە نەۋايە مەھال بوو گۈندىيەكان ھەمۇو لە شوئىتېك كۆ بىنەۋە و باسى تاشباش بگەن.

كۆيخا خەرىك بوو شىت بى. ئەو فېل ۋ تەلەكەيەشى سەرى نەگرتبو ھىچ، پىچەۋانەش بىۋە. بەبى ئەۋەي بزانى پاروۋى تاشباش ئۇغلۇ خىستېۋە رۆنەۋە.

تازە مەھالە لە دەستى تاشباش ئۇغلۇ نەجات بى. بە خۋاي ئاۋا بىۋاتە پىشى، لە پىشدا ئەو گۈندە و دۋايش ھەرچى گۈندى تۆرۈسە دەخاتە بن چۆكى خۆيەۋە. نىدى لەمەۋدوا ئەو گۈندىيانەش قەمى لە قەسەيدا ئاكەنەۋە، لە مەلا تۇپاكلى "ئىش بەلايانەۋە گەۋرەتر دەبىتەۋە. خۆ ئەو ۋەك مورتەزا گىل و گەۋرە و ساۋىلكە نىيە بتۋانى بىدەيتە دەستى دۇو جەندەرمە و بىخەيتە شىتخانەۋە. خۆ ئاۋا بچىتە پىشى، كۆيخا و دۇو جەندەرمە ھىچ، بەلكو حۈكەمەتە كۆمارىيەكەي تۈركىياش ئاتۋانى پىي بلى پىشتى چاۋت بىۋىيە. ئەو رۆۋە نىدى رۆۋى مەرگى تۆيە كۆيخا سەفەرەفەنى. ئەگەر بىناگوتى خۆت بىنى، كۆيخايەتەش دەبىنيتەۋە. نىتر گىيانى شىرنت لە ئەماندا ئابى. تاشباش ئۇغلۇ دۇو بانگى گۈندىيەكان دەكا و دەلى: "موسولمانان، خۆنى ئەو كۆيخايە ھەلالە. بچن و بىكوۋن." ھەر ئەۋەندە بەسە ئەو قەسەيە لە زارى بىتە دەرى، خۆ دەمەۋدەست، كۆيخاي چى، بەخۋاي عىسمەت پاشاش بى، دەبىتە تىر بىن گۆم.

لەگەل پەرەگرتنى چىرۆك و نەقل ۋ ھەكايەتى جۇراۋجۇر لەسەر رەچەلەكى تاشباش، كۆيخا سەفەرىش ترسى زىاتىر رىدەنىشت. ئاقە يەك رىگە چارە مابۆۋە. ئەۋىش ھاتنى خىراي عادىل بوو. لەۋە پىر ھىچ رىگەيەكى بۆ نەمابۆۋە.

کوځا دیسانیش هر وا له حمل و دهول دا بوو. پیاوه کانی و خزم و کسه کانی خڅی ناچار ده کرد له هممو شوینتیک بلین شو حکایت و چیرلکانه هممووی هله بستران. نهوانیش لای خڅی دهیانگوت باشه، و بهلینان بو دهگوت، بهلام کاتی دهچرونه نیو خه لکه که، گالتیهان بهو هله په هله پی شو ده کرد و پتی پیده کهنین و به گوندیه کانیان دهگوت:

"کوره شو کوځایه تیک چوه و ناوای به نیمه گوتوه."

کوځا که شو قسانه دی دهیستنه وه، له تورپه بیان شیت ده بوو و دهیگوت:

- کوره کوا هاورپی گیانی گیانی لهو دنیایه ماوه، هرچی هیه کار بو تاشباش ده کهن. هه گوندی بئ ناموس. بیکه نه نیما مزاده و پیاوچاک، با بزانم چیتان پی ده بری. په له مه کهن با پیستی سدرتان هله لقنه و پروت و قووتتان بکاته وه نینجا بژتان پرون ده بیته وه."

دوایی دهچوه نیو ناوه دانی و دهگه شته هر کسه دیگوت:

- کوره شو درو شاخدارانه چین، درو ناوا کس نه بیستوه. لوقمانی حکیم بهو همموه گوره یه خڅی کی ده لی بایره تاشباشه. یان بابی بایره تاشباش چو توانیوی خڅی بگه یه نیته لوتکه ی جی یه س؟... نهوه شیت برونه؟ به خوی تاشباش خه ریکه ده تافه له تینی. له پیر و گنج و ژن و مندالته و بگره، تووشی هر کس بوايه له گه لی راده وه ستا و شو قسانه بو ده کرد.

گوندیه کان ده یانزانی بڅچی شله ژاوه و بهوه خوشحال ده برون. گویان ده دایه قسه له براننه هاتوه کانی و به بئ نهوه هیچ جوابیکی بده نهوه ملیان بو خوار ده کرده وه و لی دی دور ده که وتنه وه.

به شوین عه لیدا گه را: عه لی، کورې مریموک و دوژمنی قسته سهری شو. له به یانییوه هه تا نیستا سی جاران چوبوه ماله که ی و نهیدی بوو. ناخریه که ی له نیوه راستی گوندی، تووشی بوو و گوتی:

- نهوه چیه عه لی؟ دیوته چ بووه؟

عه لی ساویلکانه وه لامی دایه وه:

- نه خیر، نه من هیچم نه بیستوه. چما چ بووه؟

- هه یهو، کوره عه لی نهوه تو شیت بووی؟ وه لاهی نه هاهمه تییه که به سر شو گونده دی هر مه پرسه. خه لک خه ریکن تاشباش ده کهنه پیر و پیاوچاک. چما نه بیستوه ده لین، لوقمانی حکیم بایره تاشباش بووه، و شو همموه قسه یه دی که ش... هممووی شو قسانه قسه ی

گیرفانی تاشباشن و له پټی پیاوه کانییوه له گونده که دا بلاویان ده کاتوه. ناوا پروا لهو گونده و له سرانسه ری تۆرووسدا له مه لا تۆپاکلیش گه ورت ده یته وه. مه لا تۆپاکلی لانیکه م وهك ئیتمه بنیاده میکی ناسایی بوو. سهیر که کی ده که نه بنه چه ی تاشباش. لوقمانی حه کیم. چه ند پۆژی دیکه نه گهر دوو سی پیغه مبه ری دیکه شیان به بنه ماله یوه به سته وه، نه من هیچ پیتم سهیر نابی. نهو مه مه د تاشباشه ش ناخریه که ی یان له زینداندا ده پزی یان له شیتخانه ی ده بینته وه نهو ده بیینی. ته وای نهو کارانه ی له دژی منه. پتی بلتی نهک بویتته پیاوچاک، به لکو بیته پیغه مبه ریش بهر له وه ی خۆم تیدا به جم تۆله ناو ده به م. بهر له وه ی خۆم به رم تۆ ده کوژم. با نه وه ش به تۆ بلیم عه لی، دوا ی من نه تۆ کویتخای نهو گونده ده بی، نیت نه من پیر بوومه و عومری پیره مه ریکم ماوه. نه تۆ زۆر گه نجی. کویتخایه که به تۆ ده سپیتم. نهو قه ولی پیاوانه. ده مه وی قورنانت بۆ به جۆم. تاقه کوپ و له مه ری سه ر پتی تۆ نهو تاشباشه یه. نهو نا هیتلی نه تۆ بیته کویتخا. ده بی پیشی بگهری. هه تا کاره که قوولتر نه بوته وه، ده بی مشووریککی به جۆن. ده ب نهو گوندیانه له خه وه ستین و نه وه ش یه کی که له گه ورتنه ترین نه رککی نه ته وه یی و نیشتمانیی ئیتمه. خۆ بیت و حوکه مت بزانی گونده که ی ئیتمه شتی ناوای لی هه لکه وتوه، تۆبارانمان ده کات. وا نییه؟

شانی راستی عه لیی گرت و چاری له چاوه کانی بری و گوتی:

- نه تۆ پیاویکی تیگه یشتوی، جا پیتم بلتی، لوقمانی حه کیم باپیره ی تاشباش بوو؟ باشه نهو یان له کوپه هیناوه؟ کی گوتویه تی؟ له کام کتیبدا نووسراوه؟ ده ی بلتی ده ی، خۆ تۆ پیاویکی ناقلی.

عه لی:

وه للاهی چووزانم...

- هه تیو نه تۆ شیتی؟ ناخر چۆن ده بی لوقمانی حه کیم بهو گه ورییه ی، باپیره ی نهو تاشباشه چلمنه بی. چما تۆ پروا ده که ی؟

- وه للاهی بلیم چی...

- بابه گیان، نهو پیاوه گه ورییه ی چاره سه ری مه رگی دۆزیوه ته وه، چما ده بی باپیره ی نهو

سه گبابه پی په تییه بی؟...

- وه للاهی بلیم چی...

- کوپه، بۆ لوقمانی حه کیم هه ر ژن و مندالی هه بووه هه تا وه چه و نه وه ی وهك نهو تاشباشه

له چه ر و بی حه یایه ی هه بی؟...

عەلى توورە بوو و گوتى:

- لەوانەشە ژنى هەبووبى. ئەتۆ چووزانى؟ لە كام دەفتەردا نووسراوە ژنى نەبوو؟...
- سەيرى من بکە عەلى، سەيرم بکە. ئاقل بە و بزانه ويژدانى چىت پى دەلى. لە تۆ دەپرسم: ناخراشتى وا دەبى ئەو تاشباشە بەرەللايە ئەوەى لوقمانى حەكىم بى؟...
عەلى بە دەنگىكى گپ گوتى:

- چووزام، بەشکم بى. پلار لە تاريكى مەگرە... ناتوانى لە پوالەتەو خەلك بناسيت...
كويتخا كە دەستى لەسەر شانى ئەو دانابوو، پالتىكى پتوہ نا:
- ھەر ھەمووتان لە زارى يەكترى تفيون و خەريكن شۆرشەكەى شىخ سەعيد دژى حوكمەت دەژێننەوہ. جا باشە نەنگۆ ئەو بکەنە پياوچاكى خودا با ببيتە خۆركەى گياتانان. ئەمن باش دەزام چ لەو بکەم چيش بەسەر ئتوہ بيتەم.
عەلى لەسەر خۆ وەلامى داہوہ:

- بپۆ كام پڻگە سەختە ئەو بگرە، كويتخا سەفەرەفەنى...

و بەجىي ھيشت.

كويتخا بە بۆلەبۆل گوتى:

- لەعنەتى خودا لە ئابا و ئەژدادى لاسار و شىت و شوورتان. تۆرەمە وەحشىيەكەى مريمۆك. پيتان دەلیم...

ھيچ ھىوايەك نەبوو. تاھە پڻگا، عاديل ئەفەنى بوو. ئەگەر عاديل ھاتبايە، پياوچاكەكەى ئەوان لە چاوترووكانىكا بزر دەبوو:

"بگەيە عاديل بگەيە بابى من، خەريكە تيدا دەچم. ئەتۆش لەگەل مندا خەريكە تيدا دەچى. ئەگەر ئەمشەو نەيەى كارم لە كار دەترازى. خۆت بگەيەنە شيرە پياو، بەنۆكەرت بمبگەيە.

"دەبى بەر لەوەى پياوچاكەبونى تاشباش بکەويتە سەر زار و زمانان، مشوورىكى لى بۆيىن، ئەگينا دواتر بەكەس جيبەجى نابى، تاشباش پياويكى ژير و نازا و چاونەترسە و لە ھەمانكاتيشدا وەك پتوى بە فرت و فيلە و ئەوئەندەش چاونەترسە گوتى بە ھيچ شتى نابزوى. بيت و بزاني خەلكى تۆرووسى لە پشتن و دەپيەرستن، نيتەر لە ھيچ شتى نابرينگيتەوہ، كويتخاى گوندىكى بچووك سەھلە، عاديل ئەفەنييەكى كاسبكارى شارۆچكەيەك ھەر ھيچ، لەبەر حوكمەتە كۆمارييەكەى توركياشدا رادەوہەستى و گالتەى پى دەكا. ئەو تاشباشە لە پياوچاكەكانى ديكە جوييە. بيت و رقى ھەستى، تەفەنگەكەى لە شانى دەكا و بە چيا

هەلەگەرێ. هەم دەبێتە ئەولیا و هەمیش یاغی... ئای خودایە گیان، وەیش... لەو چیاپانەدا کۆماری تۆرکییە هیچ، خۆ ئەمریکاش بە بۆمبە ئەتۆمییەکیەوه بێ، پێی ناگیرێ. خەلکی تۆرووس هەتا دوا پشویان پشستی دەگرن...

"کۆرە ئاگات لێ بێ عادیل، ئاگات لێ بێ حوکمەت، ئەوەی وا پێ دەگا، تاشباش نۆغلۆ، کە سێ هەریم و چوارسەت پارچە گوند و هەژدە شارەدێی لە پشتن و کەوشەنەکەشی بەرەبەرە فرەوانتر دەبێتەوه. تۆ ئیتر باشاری ناکە. ئەوە دەگاتێ. چیی وای نەماوه. ئێمە لەمەودوا ئیتر ناتوانین ئیترە بژێین. ئیتر لەمەودوا ئەو گیانە شیرنەشان کە تا ئیستا پاراستوومانە، گورگ و چەقەل دەبخۆن.

"هیچ چار نییە. دەبێ کارێکی وا بکەین، لەبەر چاری خەلکە کە سووک بێ. دەبێ بەلایەک بەسەر ئەو گوندە بێ، تاشباش و ماشباشیان لەبەر نەمیێ. دەبێ بۆمبەلەرە بێ. هەموو مالهەکان تەخت بکا. تەنیا یەک هەوتوو، لانیكەم هەوتوویەک ئەو خەلکە نەتوانن بێنەوه سەرخۆ و بێر لە تاشباش بکەنەوه، بەلام جا فایدە ی چێ. دواي ئەوە دیسانیش زیاتر پێبەندی تاشباش دەبنەوه ئیتر دەستی لێ هەلناگرن.

"دەبێ دەستەیک چەتە بێن. شەویەک لە شەوێک بەسەر گوندەکە دا بدەن و هەموو گوندییەکان قۆلبەست بکەن و نینگەلیان داغ بکەن و لە هەمووشیان زیاتر تاشباش. ئاواش پیاو دەتوانێ بۆ ماوهی هەوتووێک هەلی بۆ برەخسێ...

بەلام دواي، کاتیەک ئاواي لیهاات و تاشباش دەستی کرد بە هاندان و دنەدانی خەلکەکە، ئیتر ناتوانی لە چنگی گوندییەکانی دەربێتەوه.

"ئاوا باشتەرە هەر ئەمشەو سەری تاشباش بە گۆمدا بکەین و لەناوی بەرین. ئاوا نەبێ لە چنگی دەرباز نابین."

هەر ئەو ساتە یەکیکی بە شوێن بەکرە شێتدا نارد. لەو گوندەدا ئەوی کارێکی لەدەست هاتبایە و لەو بارودۆخدا کە مەسەلە ی گیان لە گۆرێ بوو و بۆه ی دەبوو متمانە ی پێ بکە ی، هەر ئەو بەکرە شێتە بوو. پیاویکی دیکەش کە متمانە ی پێی بوو "عەلی عومەر" بوو. عومەر گەنجیکی نازا بوو، بەلام جار نەبوو گوو لە کارەکان نەکا:

"جاری با ئەو بەکرە شێتە بێ، با بزائم ئەو دەلی چی؟

- برالە بەکر، لە هەچەلێکی گەورەدا گیرمان خواردوو. خەریکە جلەوی کارەکەمان لە دەست دەردەهێ. بێت و کار لە کار بترازی، دواي هەزار ناخ بە پووشێک.

به کره شیت گوتی:

- به لئی براكهم، به پوشیتك، بئی سووده. چیی وای نه ماوه كار له كار بترازی. خهركه به لایهكت به سهر دی كه به سهر هیچ كهس نه هاتوه.

سه فهر ناخینکی هه لکیشا و به له بزینکی تالوه گوتی:

- به سهر هیچ كهس نه هاتوه... نه مې و سبهی كه له هه موو شوینی دهنگی دایه وه و مهسه له كه مسۆگهر بوو، نیتر كهس له ترسانی ناویری پینی بلی پستی چاوت برۆیه.... ته نانهت نه من و تۆش كه سوور ده زانین نه وه هه تاشباشه گیل و شیتته كهی جارانی خۆمانه، به بئی گوتنی بیسمیللا ناتوانین ناوی به رین. ده بئی هه نه مشه و به له وهی كار له كار بترازی سهری به گۆمیدا بکهین. نه مشه و ده بئی تاشباش بچته دنیا به کی دیکه. نه گهر نه و نه پوا، هاوړی نیمه تیدا چوین، دهی نیستا ده لینی چی؟ ده کری پینگه یهك بدۆزینه وه؟ ده توانین دوو به دوو بیکهین؟ چه كه كهت فیشه کی تیدا به؟ نه تۆ ساخ بوو به ته وه؟

به کره شیت رهنگی به روخساریه وه نه ما. لیوه کانی كه وتنه له رین. کوخا كه ناوای بینی، به گالته پیگردنه وه گوتی:

- نه وه چیه؟ پاشگهز بوو به ته وه؟ رهنگی مردوانت لی نیست. بۆ وات لی هات؟ نه كا له تاشباش ترسابی؟

به کره شیت به نیوه نوو زه به كه وه گوتی:

- نه من ده ترسم.

کوخا به توو ره بیه وه گورانندی:

- له چ شتیکی نه وه سه گباهه ده ترسی؟

به کره شیت:

- كوره بیته و هه به راستی له تۆره مهی لوقمانی حه كیم بئی یان نه ولیای خودا بئی، خودای نه وه له ناومان ده با. نهی نه گهر نه وه ده مهی په له پیتكهی ده مانچهی لی پاده كیشم ده ستم وشك بوون چ بکهیم؟ یان نه گهر هات و نیفلیج بووم؟....

کوخا نه رانندی:

- كوره خۆل وه سهر هه مووتان. ههی ژنانیله مینه... نه وه هه مووی گوری ئیوه به من دهیشلم... و خۆی پئی نه گیرا و سی تفی له نیوچاوانی كرد:

- تف له پرووت... تف لهو پرووت، فت... ياللا لهبر چاوم ون به و له مالم ودهر كهوه. دهى بچووه پال ژنه قهچپه كهت بنوو. نه من بههر شيويهك بى دهبى نه مشهو نهو كابرايه لهناو بهرم. ناچارم وا بكهم. بيت و وستت ليوه بى، نه توش ده كوژم. بيت و نه من نهو كابرايه نه كوژم، دواى سى رۆزى ديكه نهو من ده كوژى. ياللا ههسته جهه ندهم پر كه. گهو داي ترسنوكينه...

به كره شيت ملى به لاره وه نا و گوتى:

- نه من ده ترسم، به لام نه گهر بتهوى له گهل ديم، چون نه گهر سبهى رۆزى مه سه لهى تاشباش ناشكرا بى و نهو له گونديدا ده سه لات بگرته ده ست، ههردوو كمان ده كوژى.

كوخا ده ستى به كره شيتى گرت و گوتى:

- كوره نه تو كهى ترساوى؟ نه تو براى منى.

به كره شيت ديسانه كهش به ترسه وه وه لامى دايه وه:

- ناخر گوتم نهو تاشباش ئوغلوه... نه گهر راستيت دهوى كهس نازانى... بنيادهم چووزانى... گوتم نه كا هه به راستى پياوچاكيك شتيك بى... نهو كات ناھى نهو ده مانگرى و له بنه مان ديئى. له وه تو قيووم... به لام نيستا هه چوئيك بى خو نهو هه نيحه ده كوژى، نهى چار چيه؟

كوخا نهو چاره تووره تر بوو:

- جهه ندهم پر كه و پرۆ ده رى. ون به لهبر چاوم و بچووه لاي نهو ژنه گانده رت. سهيركه نه من پيم وابوو تو پياوى... ون به. لهبر چاوم ون به... ناخر چوون ده بى خودا نهو تاشباشه بى ده سه لات ه گيله بكاته نهولياى خو؟ چوون ده بى نهو هه تيوه نهولياى خوداى بى؟... خودا لهوى گه مژه تر نه خولقاندوه.

خهريك بوو دهينه راند.

كوخا خو شى له ناخيدا ترسيكى هه بوو كه نه يده ويست بهرووى خو بى. نهو جهه ندهر مه يهى مورته زاي بردبووه شيتخانه، له گه رانه وهيدا له نهسته نبول له سه ر پرده كهى دروكانى "گولهك" سه ياره لييدا بوو و كوشتبووى و هه مووان ده يانگوت ناھى مورته زا گرتويه تى كه زولمى لى كر دووه.

- تاشباش پياوچاكوونى لى ناوه شيتيه وه... مه حاله. هه وهك چوون شهيتان ناتوانى بيته پيغه مبه ر، نهو يش ناتوانى بيته پياوچاك. چما وا نييه؟ نه تو تا نيستا ديتوته تاشباش سه ر به فه رزى خوداى دابدا؟...

- من نەمدىر، بەلەم پىياچاكان بە دزىيەو نوڭۇ دەكەن.
- ھەر گوۋىيەكى پىتتى خۇشە با بىخو، بەلەم ئەو نايىتتە پىياچاك. مەھالە ھارپى،
مەھالە...

دەيوست خۇي قايل بكا.

بەكرە شىت:

- ئەو تۆلە خۇتەو كىرەوتە بە پىياچاك، كى گوتويە تاشباش پىياچاك؟ بۇ ھەر كەسنىك
لە تۆرەمەي لوقمان بى، خۇشى دەپتە پىياي خۇدا؟ ئەتۆ ئەوت لە كۆي ھىناو؟...
كۆيخا ۋەلەمى داپەو:
- لە كۆي ھىناو؟

دەتگوت لەخۇي دەپرسى: ھەر بە راستى ئەو قەسەيە لە كۆيە ھىنا بوو؟... چۆن بە
مىشكىدا ھاتبوو؟ ئەو ترس و دەست تىكەلھاتنە ھۇي چ بوو:
- ئەتۆ تا ئىستا لە كەست بىستوۋە بىل تاشباش پىياي خۇدايە؟ پەرچىيەك شىتىكى لى
بىنراۋە؟ ھىچت بىستوۋە؟... دىتوۋتە كەسنىك ۋەك پىياي خۇداي سەيرى بكا؟...
- ھىچ نەمبىستوۋە.... گوۋىيىستى ھىچ شىتىكىش نەبوۋمە... كەسش بەو چاۋەي سەير
ناكا... تەنيا زۆرى لى دەترسىن. زراويان لى چوۋە.

كۆيخا ناخىكى ھەلگىشا:

- خراپەكەي لەۋەي داپە... ترسان شىتىكى خراپە. خەرىكە ۋاي لى دى. ئەمەن باش دەزانم.
با جارى يەك دوو رۆژى دىكەش راۋەستىن. با دەستمان بەخوۋىنى ئەو پىس نەكەين. تەنيا تۆ
نەمشەو "عەلى عومەر" لەگەل خۇت ھەلگەرە و بچۇ دەرەۋەي ئاۋايى. دە پازدە فىشەك بەسەر
ئاۋايدا بىتەقەنە. وريا بە كەس نەتەنبىنى...

بەكرە شىت بە خۇشەيەو گوتى:

- باشە، ھەتا بەياني گونەدەكەت بۇ تىرەباران دەكەم.

***

كە بەكرە شىت رۆيشت، كۆيخا توۋشى دىلەراۋكى و ترس ھات. پىتت و ھەر بەياني
مەسەلەي تاشباش دەنگى داپەو... نەگەر فىتى خۇي بى تاشباش، ديارە ھەر بەو زوۋانە
پەرچىيەكىش ساز دەكا، بەلەم نەگەر كارى ئەو نەبى؟... مەھالە... فىتى خۇيەتى... لە

پیشدا دەستی کرد بە تووک و لەعنەتی گوندییەکان. دواییش ئەحە شیتۆکە لەبەر پێیانی کڕنۆشی برد. ئەوانە هەمووی دارپێژراون. هەمووی لە بن سەری ئەو تاشباشە رێوییە داوە. دواییش پەرچۆی باپەرەیی تاشباش، ئەو حەقاییەتی کۆی سازی کردووە؟... تاشباش نەبێ کۆی دەیتوانی ئەو درۆیانە بەسەر یەکەوێ بنێ. ناخیش ئەو بەسەرھاتەیی لوقمانی حەکیم. نەخێر، ئەمە ناخەلەتیم، هیچ کەرتیک برۆا بەو فرت و فیتلانی ناکا.

"هەر بەراست، بێت و پیاو بچێ لەگەڵ خۆی قسە بکا، بلێی بۆی روون نەبێتووە کە خۆی ئەو فرت و فیتلانی ساز دەکات یان نا؟..."

"خودا دەزانی، لەوانەشە گوندییەکان هەر لە خۆیانەووە سازی بکەن و ئەو تاشباشە قور بەسەرە رێحیشی ناگادار نەبێ. بەلێ کاری ئەو گوندییە خودا غەزەب لێگرتوانەییە. ئەوانە ئەگەر کەوتنە تەنگانە جا چ ناکەن؟ .. تەنانت پێغەمبەرەکانیش لە گۆرەکانیان دێننە دەرەو و دەیانھێننە گوندی یالاک. ئەوەندە درۆ بەسەر یەکەوێ دەنێن، هەتا سەری ئەو تاشباشە قور بە پەتەووە دەکەن. دەیکەنە پیاو چاک و وای لێ دەکەن ئەو لێقەوماوە سەرلێشێواو و دەرەدەر بێ. ئەگەر کار ئەوان بێ، کێشەییەکی نییە، بەلام بێت و لەبن سەری تاشباش خۆیدا بێ، ئەو کات زۆر مەترسیدارە."

هەستا و لە خۆی پرسى: "هەر بە راستی تاشباش دەرگا لە من هەڵدەگرێ؟... جاری پراوەستە با شەو بەسەردا بێ و ئەو گوندییە سەگبابانە نەمبینن کە من دەچمە مالتی تاشباش... تاشباش پیاویکی جوامێرە. بێت و یەکیەک لە دەرگای مالتی بدا، مەحالە دەرگای لێ نەکاتەو."

کە نانی شەوێی خوارد، هەستا وەدەر کەوت و چوووە مالتی تاشباش و لە پشت دەرگاکی گەرووی خۆی خاویێن کردووە و بە دەنگێکی خۆمانەووە و بە رێزەووە گوتی:

- مەمەد، برالە، دەرگا بکەو. ئەمەم کوێخا سەفەرم. هاتووم چارم پێت بکەوێ. هاتووم دوو قسەت لەگەڵ بکەم.

خودایە ئەو بەلایە چ بوو بەسەری دەهات. خەریک بوو دلی بەتەقی. دەست و لاقی بێ هێز ببوون و دلەکوێی بوو.

تاشباش ئۆغڵو گوتی:

- فەرموو ناغا سەفەر.

دەرگای لێ کردووە: بەخێر ئی، گەورەت کردین.

بزه‌ی ده‌هاتی. نیگای پر له پرسیار بوو. خیره بهو نیوه‌شوه نهو پیاره بو هاتووته نیره؟....

سه‌فهر هر له په‌نا ناگردانه‌که دانیشته ده‌ستی پی کرد:

- هیچت بیستووه؟ نهو گوندییانه خه‌ریکن به‌لایه‌کت بو ساز ده‌کهن. هاوړی نه‌من دوژمنی تو نیم. دوژمنی هیچ مه‌خلووقیکی خودای و هیچ موسولمانیکیش نیم و ناشتوانم بېم. نهو گوندییانه‌ش وه‌ک برای خوّم وان. نه‌توش که خزم و که‌سی خوّمی. هر بویه‌ش نه‌مشو هاتوومه لات. دیتم شته‌که خه‌ریکه مه‌ترسیدار ده‌بی. خه‌ریکه ده‌بیته قوربانیی فرت و فیلیک. سه‌یرم کرد نهو گوندییانه ناوا پروا تووشی هزار به‌لآت ده‌کهن. به‌خوّم گوت با برۆم و داوای یارمه‌تیی لی بکه‌م و لهو نه‌هامه‌تییبه نه‌جاتی بده‌م. ویزدانم نازاری ده‌دام و خوّم پی نه‌گیرا. به‌خوّم گوت، پیاوایک خه‌ریکه تیدا ده‌چی... سه‌فهر، وه‌جاغیک خه‌ریکه کویر ده‌بیته‌وه. هاوړی فریای تاشباش بکه‌وه. نه‌گهر نهو وه‌ک دوژمنیش سه‌یری تو ده‌کا، به‌لام نیستا که گوندییه‌کان خه‌ریکن سه‌ری به‌په‌ته‌وه ده‌کهن، نه‌تو بهر له‌وه‌ی هلدیژدری، بیگه‌یه و ده‌ستی بگره و نه‌جاتی بده. به‌لی، ناوام به‌خوّم گوت. و برپارم دا و هاتمه لات.

تاشباش به‌سه‌رسورپماویسه‌وه و به‌گومان و کوچکۆلییه‌وه گوتی:

- به‌خیر بی، گه‌ورته کردم، خوا راوه‌ستاوت بکا، بو چما خوّم ناتناسم...

سه‌فهر بزه‌یه‌کی هاتی و پرسی:

- هر به راستی خوّت ده‌زانی چ بووه؟...

تاشباش ساویلکانه گوتی:

- نه‌وه‌للا، چما چ بووه؟... دیسان خه‌ریکه به‌لایه‌ک به‌سه‌ر گونده‌که دی؟...

کوڅخا:

- به‌لا؟... نه‌ویش چ به‌لایه‌ک، هم به‌سه‌ر نهو گونده و همیش به‌سه‌ر من و له‌وه گرنگر

به‌سه‌ر تو... هر به راستی ناگات له هیچ نییه؟...

تاشباش گوتی:

- به‌خوای بی خه‌به‌رم، چما چ بووه؟...

- نهو که‌سه‌ی جووتی گولی له لپی ده‌ستیدا پروا بوون و کاتی سه‌ری بیووه به‌رد، گول‌ه‌کانی

به‌سه‌ری خویدا خشان و دیسان وه‌ک خو‌ی لی هاته‌وه، باپیره‌ی تو مه‌مه‌د، تاشباش نه‌بوو؟

تاشباش به پیکه نینهوه گوتی:

— زه منانی زوو، حقایه تیککی وایان ده گپرایه وه، به لām کس نازانی بۆچی وه بیریان هاتۆته وه؟...

— یانی تۆ نه تده زانی؟...

— وه لā، بیللا ناگام لی نه بووه.

— شتیککی دیکهش، نهو پیره به ناوبانگه، دکتۆری هه موو دکتۆره کانی دنیا، لوقمانی حکیم، ده لاین باپیره ی تۆ بووه. هه موو گوند پر بووه لهو قسه یه، نه تۆ هیچ ناگات لییه؟...
— نا، ... نهو جار نهو هیان له کوی هیناوه؟... نهو نه تر درۆیه کی شاخداره...

کوێخا سه فهر دهسته کانی نهوی گرت و چای له چاوه کانی بری:

— راست بلێ یانی نهو هه لāیه نه بیستوه ته وه؟... حقایه تی لوقمانی حکیم و تاشباش و نهو گالته و گه مه یه... و ناشزانی ناخریه که ی نهو قسانه چیان لی شین ده بیته وه؟...
تاشباش وه لāمی دایه وه:

— نهو هه لā نازانم، به لām قه ی چی ده کا؟ نه من فشم پی دی... گوندین ئیدی. لییان گهری با بلین، هه ر بیلین و بیلینه وه، چما چ ده بی؟... هه موو پۆژی هه زاران درۆی ئاوا به سه ر یه که وه ده نین.

سه فهر هیچ نیشانه یه کی درۆکردنی له چاوه کانی تاشباشدا نه دی و له دلی خۆیدا گوتی:
"هه ی گووی سه گ به گۆری دایک و بابی نهو گوندیانه. به خوی بی ناموس و هیچ و پووچن." و گوتی:

— جا براله، نه من نه گه ر پیته بلیم چیی لی ده که ویتته وه زراوت ده چی. نه گه ر بزانی نهو گوندیانه چیت به سه ر دینن و ده یانه وی بته که نه چی، هه رچیت به سه ر زاریدا بی پییان ده لیتی. جگه له وهش، نه تۆ وه ک برای خۆم وای، ره سه نترین پیای و نهو گونده ی، سه یر بکه، نه من نه تر نهو پر بوومه و هه وت هه شت سالی دیکه نه تۆ له جیتی من ده بیته کوێخای نهو گونده. نه من خۆم یارمه تیت ده که م. به لاین پی ده ده م. نه مه سالی ش با دۆزینه وه ی مه زرای لۆکه له نه ستۆی تۆ بی. خۆت ده بی بگه رپیته و بدۆزیتته وه، نه ک به که ره شیت. پاره ی گرتنه که شی هه ر بۆخۆت ده بی و نه گه ر نه من قروشیکم لهو پاره یه لی ویستی، خودا گول و کوێرم بکا.

تاشباش ئۆغلو گوتی:

- ئەمەن هیچ شتیکم ناوی. ھەر ئەوەندەم دەوی گوندییەکانی جاریکی دی تووشی ئەو پۆژە پەشە نەبنەوہ.

کوئخا دەنگی بەرزتر کردەوہ:

- ئەوجار گوندییەکان، ھەتا منی پوورەش زیندووم، ئیتەر قەت پۆژی وا نابیننەوہ. کام زەوی پر پیت و بەرەکەتە لە چوکووراوا، ئەویان بۆ دەگرم. ئەو گوندییانە دەولەمەند دەبن و ئیتەر پیتان ناچیتەوہ مەزراکە ی کۆری میر ئالای. ئەوجار پیاوانە بەلێن بە تۆ و گوندییەکانیشم دەدەم. ئیستا با بیینە سەر ئەو بەلایە ی چاوەڕوانی تۆیە.

خۆی خەفەتبار کرد و دوو دۆڤ فرمیسک لە گۆشە ی چاوەکانیا قەتیس مان. بە دەنگیکە گریانایییەوہ گوتی:

- برالە، ئەوہ بۆ تۆ زۆر مەترسیدارە و ئەستەمە لیتی نەجاتت بێ. ئەگەر زووتر وەخۆ نەکەوی، دلتیا بە سووتاوی و تێداچووی. ھەر خۆت دەتوانی پێش بەو کارە بگری. ئەمەن ھەموو ھەولێ خۆم دا. گوتم بابە گیان، لوقمانی ھەکیم ھەرەب بووہ و مەحائە باپیرە ی تاشباشەکە ی خۆمان بووبی، بە گوتیاندا نەچوو. گالتەیان پێ کردم. کۆرە خەریکە کارەکە ئالۆز دەبی. ئەو گوندییانە دەیانەوی پەندەکە ی مورتەزا بەسەر تۆش بیئن. جاری ئەوہ نان و پۆنەکە یەتی. ئەگەر ھەر ئیستا بتوانی پێشی بگری باشتر، ئەگینا تێدا دەچی. بیئت و دەنگ بداتەوہ، ئەتۆ هیچ، پێغەمبەریش بێ، ناتوانی پێشی بگری. ھۆکمەت و عادیلیش چاویان لیمانە. ئەوان بە ناوی ئەوہ ی دینی نویمان داھێناوہ، دەماخەنە گرتووخانەوہ و ئەتۆش بە ناوی ئەوہ ی خۆت وە "مەھدی" ناساندووە، دەبەنە شێتخانە و ھەیا ی گوندەکە مان دەچی. پریک بیر بکەرەوہ. بیر لە ناخری و ناقیبەتی ئەو کارە بکەرەوہ. برالە تاشباش، بیر بکەرەوہ. سۆمای چاوەکائەم. بیر بکەرەوہ و بزائە ناقیبەتی ئەو کارە چارەپەشی و لەناوچوونە و لە مەرگیش خراپترە. تاشباش رەنگی بە روخسارەوہ نەما و گوتی:

- ھیندی شتم ھەست پێ کردووە، بەلام نازانم ئەو کارە بۆچی ناوا تەنیوێتەوہ و گەشتووەتە ئێرە. ئەوہ زۆر خراپە. نازانم چی بکەم...

- کەوابوو پۆ بە ھەمووان بلێ، پەچەلەکی مەن پیاوچاکیان تێدا نەبووہ و شتی وا نەبووہ... تاشباش ناخیکە ھەلکیشا و گوتی:

- پڕوا ناکەن، دەبی پێگە یەکی دیکە بدۆزینەوہ.

کوئخا:

- نه تۆ پياوڭكى ژيرى. خيرا زانيت ناقيبه تى نهو كاره به كوڭ دهگا. نه تۆ له من باشت نهو گونديپانه ده ناسى. هه موو پيارچا كه كان، له سالانى قاتى و قىرى و په تا و شه ركه اندا ده رده كه ون. نهو كاته مى سه ربازه كانى نيمه له "سارى قه مىش" شه رپان ده كرد، لهو كيوانه دا هه موو رۆژى مه هديه كه ده رده كه وت. گونديه كان له برى نه وهى په نا بۆ خواى به رن، هه موو هيوايان به وان بوو. شه ر براه وه، شه رى يونانيش براه وه. دواى نه وه هه موو مه هديه كان له بير چوونه وه. نهو مه هديه انه مى سه رده مانىك گونديه كان ده يانپه رستن، دواى كه ديتيان كه س تنانته سه ريشيان ناكهن، زۆر به يان له داخان ديقان كرد، نه وانيدى كهش رايان كرد و چوونه شوښنى ديكه. هينديكي شيان ده ستيان كرد به پياو كوشتنى. مه هديه كيش ليژه په نجا كه سى له دورى خۆى كۆ كرده وه و ياغى بوو و ده ولته گرتى و له به نديغانه مى توند كرد. جوان گوڭ بده به بزانه ده ليم چى، براله تاشباش. نه م رۆژانه رۆژى مه رگ و ژيانى نهو گونديپانه به. ده يانه وى تۆ بكه نه پشت و په ناى خۆيان. هه لته ده كيشتن و به رزت ده كه نه وه هه تا كۆرته وه ريه كانيان ته واد ده بى و بى خه م ده بن، نهو كات لهو سه روه فرېت ده ده نه خواره وه و پاشقوت ده دن. سه ر كه، تا ئىستا ديتبوت نهو مه لعونانه نوڙى بكهن؟ ئىستا له به كترى كۆ ده بنه وه و به بى پيشنوڙ نوڙه كه يان داده به ستن به جه ماعت. سه بهى كه كيشتيه يان نه ما، جگه له نۆكه كهش داغ قوردو، كه سى ديكه خوداى له بير ناميښ. هه ر عاديلى بى و ترس و نيگه رانيه كانيان ناميښ. ته توش نه گه ر تا نهو كات نه خرابيښته زيندانه وه يان نه نيرد رابىښته شيتخانه، لهو نيوه دا به ته نى ده ميښته وه. نه و جار ده كه ونه شوښت و هۆيت هۆيت لى ده كه ن و گالته ت پى ده كه ن و ده ليم: "وه رنه سه رى نهو پياوهى خودا". نه من له به ر تۆ و له به ر گونده كه مان و له به ر خۆم نهو شتانه ت پى ده ليم. وه ره و پيشى نهو كاره بگه ر.

تاشباش له بن بارستايى نيگه رانيه كى توندا گوتى:

- هه موو قه كانت راستن. زۆر ريش راستن. گوندى كه شتيك بچيښته ميشتكيانه وه تازه ته واد. كه س باشاريان ناكا. چاره چيښه؟...

هه ر دووكيان چوونه فكر وه و دالغه يان لى دا. سه فه ر پاش چهند ساتيك سه رى هه لينا و چاوى له ناگر دانه كه وه به ره و چاوه كانى تاشباش وه رسووړاند و گوتى:

- ته نيا به كه رپگه هيه. نه و يش نه وهى تۆ هه ر نه مشه و واز لهو گونده بيښت و برۆى بۆ چوكو وراوا. نه من له وه پتر نه قلم نيش ناكا.

تاشباش پيڅه نى و گوتى:

- كورە قورپتر دەبى. ئەو كات ئىدى ھەر يەكسەر دەمكەنە پىياۋى خودا... ھەر ئەۋەندەى دەمىنى ئىدى ۋەك حەزرىتى عىسا بچمە ئاسمانان.

دىسان بىدەنگ بوۋەنەۋە. تاشباش لەبەر خۆيەۋە بىرى كىردەۋە. "ئەو سەفەرە بۆ ئەۋەندە دەترسى؟ دەبى ھۆيەك ھەبى. رەنگە پىيى ۋابى ئەگەر ئەمەن بىمە ئەۋلىيا، ئازارى دەدەم." لە دلى خۇيدا تىر بەۋ فەكرە پىكەنى: "بەلام ئەو حازرە بىرى ۋ نەھىلى ئەمەن بىمە پىياۋى خوداى. ھەزار، بەلام بەسەر دىنى. جارى ئەۋە ھەموو ھەرەشەكەنى خۆى كىرد. با بزانين ناخىيەكەى چى لى دىتەۋە."

سەفەرىش بىرى دەكرەۋە. ئەو سەگبابە خۆى لى گىئەل دەكا. ھەر ھەمورى لەبن سەرى خۆى داىە. ھەوت سالە بۆ لەناۋەردنى مەن چىيى لە دەستى ھاتوۋە كىردۈيەتى ۋ دىكا. ئەۋەش دۋاين فىئەل ۋ تەلەكەى ئەۋە. با بزانين ئاقىيەتەكەى بە كۆى دەگا."

ھەر ۋا كە چاۋيان بىرپىۋە ئاگرەكەۋە، بىريان لە رىنگەچارەيەك دەكرەۋە بۆ ۋەى نەھىئەل تاشباش بىكرىتە ئەۋلىياى خودا. لە ئاكاۋ راچلەكىن. دەنگى تەنەگىك لە پىشت مائەكەى تاشباشەۋە ۋ لە نىزىكەۋە ھات. تەقەكە بەردەۋام بو.

كۆيخا دەرىپى ۋ ھاۋارى كىرد:

- بەسەر گۈندەكەيان دادا. ئەتۆ تەنگ ۋ فىشەكت نىيە؟ دە بۆر خىرا بىيەنە."

تاشباش ئۆغلۇ گوتى:

- كورە ئەمەن تەنگ ۋ گۈللەم لە كۆى بو؟

- با مەن بۆۋەۋە. بابچەم پىشيان بىگرم. ئەگىنا دىن ۋ رىشەكۆزىمان لى دەكەن.

دەرىپىيە دەۋەۋە.

شەرى نىۋان كۆيخاۋ بەكرە شىت سەعاتىكى پىر خايند. گۈندىيەكان ھەر نەشىاندەزانى چ باسە. باشە ياغىيەكان بۆ پەلامارى گۈندىكى رەشۋوروت ۋ بىرسى دەدەن؟ گۈندىكە لە قەرزەكەى خۆى پى نەدراۋەتەۋە.

***

لە پەنجەرەى مائەكەيەۋە تىرى بە تارىكايىەكەۋە دەنا، بەلام دەشىزانى ئەۋ كارەى لەخۇرايە. گۈندىيەكان يەك دوو سەعاتىك باسى ئەۋ ھىرشەى دۆى شەۋىتيان دەكرە ۋ دۋاىى باياندەدايەۋە ۋ دەچۈۋەۋە سەر باسى تاشباش. دەيزانى ئەۋ فىشەكانەى

دەيانتەقېتىنى، بەفېرۆ دەچن. كارەكەي ئەمشەوى بەخۆرايى چوور. دەبوو پرووداويكى زۆر گەورە قەومابايە جا ئەو خەلكە لە تاشباش سارد دەبوونەو، بەلام چ پرووداويك؟ لە ناكاو گوتى: "دۆزىمەو". و لە جيتى خۆى دەرهپرى. تەنگەكەي بە عەرزى دادا و بە غاردان بەرەو مائەكەي تاشباش رۆيشتەو.

كە سەفەر دەستى لە تەقە ھەلگرت، بەكرە شىت و عومەريش ئىدى تەقەيان نەكردەو. سەفەر، كە ەك لافاويكى خۆشى و شادى خۆى بە مائەكەي تاشباشدا كوردبو و ھاواری كرد: - كۆرە نازانم كى بوون ھېرشيان كرده سەر ناوايەكە، بەلام خۆ ديتت بە نيوسەعات چۆن بێدەنگم كردن. خۆ ديتت مەمەدەكەي خۆم. برالە. ديتت لەبەر خاترى گوندیەكانى خۆم گيانیشم دادەنیم. بەبى دورودلى.

بەرەو تاشباش چوو كە پرووبەرووى راوەستابوو و بە كەفوكولەو لە نامىزى گرت و گوتى: - دۆزىمەو، دۆزىمەو، مەمەد گيان، برالە، رېنگەكەي باشم دۆزىمەو. ھەم تۆ و ھەميش خۆم و ھەميش گوندیە ليقەوماوەكانى خۆم لەو بەلا و نەھامەتيە نەجات دا. دواى ئەو نيتەر كەس ناتوانى ەك ئەوليا سەبرى تۆ بكا. ئەگەر ھەولیش بدا، بى سوودە و خۆشيان بكوژن ناتوانن. ناخ... كۆرە خۆ رزگارمان بوو.

وا ھەژابوو خەريك بوو بھنكى. تاشباشى بەردا و لەسەرى رۆيشت: - با دانیشم و جارى پشووئەكم وەبەر بېتەو. ھەر رېنگەچارەكەم دۆزىمەو بەغاردانى ھاتمەو لات. كە دەھاتم لە خۆشيان سەرم لە گيژەو دەھات. چى وای نەمابوو بکەوم و بمرم. ھىشتا پشووئە ھەتەبۆو سەرخۆى و خەريك بوو ھەناسەى قوولى ھەلەدەكيشا. تاشباش ئۆغلۆ گوتى:

- خودات لى رازى بى برالە سەفەر گيان. من دەزانم ئەتۆ ھەر لە خەمى گوندیەكانت دای و خەمى منیش دەخۆى.

سەفەر ھەستى بەو تەوسە كرد وا لەو قسانەيدا بوو، بەلام وەرپرووى خۆى نەھىنا. بەى ئەوئەي بىللى كارىگەريى قسەكانى كال بېتەو لە تاشباشى پرسى:

- پىت وايە پياو دەبى لەو دنيايدا دەبى چى بكا و خۆ لە چ گوناح و تاوانىك بدات كە نەيكەنە ئەوليا و پياوى خوداى؟

برىسكەيەكى بە تەوژم و زىرەكانە لە چاويدا بوو كە زياتر لە چارى ئەو كەسانەدا دەبى كە داويكيان ناوەتەو.

تاشباشیش بیره‌رچی دایه‌وه. ده‌یزانی سه‌فه‌ر ده‌یه‌وی سه‌ری قسه‌کان به‌ره‌و کوی به‌ری.
گوتی:

- هەر گوناخیکی ده‌یکا با بیکا، خودا له گوناخی بنیاده‌م خوش ده‌بی، بنیاده‌م به‌هۆی نه‌و
چاکه‌کاریانه‌ی کردوویه‌تی ده‌توانی بیته‌هه‌ پیاوچاک و نه‌ولیا. عه‌ره‌بیك...
سه‌فه‌ر قسه‌که‌ی پی بری...

- راست ده‌که‌ی، هه‌قته. نه‌من ده‌مه‌وی نه‌و گرێبووچه‌یه‌ت بۆ بکه‌مه‌وه. ده‌مه‌وی
گوناخیك بکه‌ی نه‌و گوندییانه‌ ده‌ست به‌رۆکت به‌رده‌ن. خه‌ریکم لی‌ت ده‌پرسم که نه‌گه‌ر بی‌ت و
بنیاده‌م دزییه‌ك زیناخیك بکا یان له‌گه‌ڵ ئاژه‌لێکی مائی یان کێوی جووت بی، یان پیاویك
بکوژی، دیسانیش خه‌لک هه‌ر به‌ پیاوچاک و نه‌ولیای ده‌زانن؟
تاشباش له‌سه‌رخۆ گوتی:

- چوو‌زانی هه‌ر به‌ نه‌ولیای دانانی...
سه‌فه‌ر گری گرت:

- چۆن ده‌بی داینی؟ یانی نه‌گه‌ر نه‌تۆ به‌سه‌ر که‌ریکه‌وه‌ بگرن، ده‌ نه‌فه‌ر بی‌ن و بتبینن که‌ر
ده‌گیتی، دیسان هه‌ر به‌ پیاوچاکت ده‌زانن؟
- که‌س نازانی. نه‌گه‌ر بیانده‌وی کاریکی بکه‌ن، هه‌ر ده‌یکه‌ن.

- پێشنیاریکم هه‌یه‌ بۆ. گایینی که‌ر و ماین و دیله‌ سه‌گ، کاریکی پیسه‌. کرده‌وه‌ی
سه‌رده‌می هه‌رزه‌کاریه‌. خۆ له‌و ته‌مه‌نه‌دا پیاویش پی ناکوژی. دزیکردن کاریکی ساده‌یه،
به‌لام نه‌تۆ نه‌وه‌شت له‌ده‌ست نایه‌. نه‌ی چ ماوه‌؟ زیناچ، خۆ ده‌توانی بیکه‌ی. هه‌زیشت لی‌یه‌...
پێکه‌نی و له‌سه‌ری رۆیش:

- نه‌تۆ به‌وه‌ ناوبانگت ده‌رکردوه‌... له‌ کێلگه‌ی په‌مۆ کچ نه‌ماوه‌ ده‌ستیکت پێدا نه‌هێنابی. له‌و
جهنگه‌یه‌دا نه‌گه‌ر نه‌من و نه‌نجوومه‌نی ئاوابی، له‌به‌ر چاوی گوندیه‌کان، به‌سه‌ر ژنیکه‌وه‌ بتگرتن،
ئێتر نه‌ پیاوچاکبوونه‌که‌ت پێوه‌ ده‌نوسۆ و نه‌ولیابوونه‌که‌... نه‌و کات نه‌تۆش نه‌جالت ده‌بی. نه‌من
و گوندیه‌کانیش... له‌و نێوه‌دا تۆش که‌یف و نه‌هه‌نگی خۆت ده‌که‌ی و ژنیش نه‌وه‌ ناماده‌یه‌.
شاجوان، ژنی به‌که‌ری برامان. به‌که‌ر شیت خۆ ئاگای له‌ هه‌موو کاره‌کانی ژنه‌که‌یه‌تی. رقیشت لی
هه‌لناگری. جگه‌ له‌وه‌ش، به‌ر له‌وه‌ی کاره‌که‌ رێک بجه‌ین، نه‌من به‌گوێدا ده‌خوینم.

چه‌نده‌ی پتر قسه‌ی ده‌کرد، ره‌نگی تاشباش پتر هه‌لده‌بزرکا. له‌ تووره‌ییان ده‌ست و پێی
ده‌له‌رزین. ناخریه‌که‌ی ته‌قییه‌وه‌ و نه‌رپاندی:

- كوپره شهوه دانارپزى سەفەر؟ ئەتۆ دەزانى ئابروو و نامووس يانى چى؟ ئاخىر تۆش بىنا دەمى؟ دەزانم پىاۋنى، بەلام پىشم وانەبوو ئەوئەندە سووك و چرووك و پىس بى. ئەگەر تۆزىك شەرمەت كەربايە ئەتدەگوت بېرۆ دەزى بىكە، بېرۆ پىاۋ بىكوۋە و بېرۆ كەر و سەگ و ماين و بەراز بىگى. خۆ گوت... جا جوان و زەرىف گوت بىكە... دەزانم لە چى ترساۋى. ئەگەر بىشم ناهىلەم لەبەر چاۋى ئەو گوندىيانە قىسەيەكم بىتەو سەرى و حەيام بىچى. ئىستەنەك بىكەنە پىاۋچاك، بىكەنە پىتەمبەرىش، بىكەنە مەھدىيىش، ھەرچىم بەسەر دى گىرنگ نىيە. ئەتۆش چىت پى خۆشە دەست مەگىرەو. دەزانم لە چى دەرەسى. ھىچ نىگەرەن مەبە. گوندىيەكان بىنا دەمىكى ۋەك مەن ناكەنە پىاۋچاك. بۆ كارى ئاۋا لە يەككىكى بەستەزمان و لىقەوماۋ دەگەرەن كە بە ھەراي ھەموو بىلورىك ھەلپەرى. پىاۋچاك دەبى كابرەيەكى ساۋىلكە و بىرپىكىش شىتۆكە بى. واى دانى ئەو خەلكە بەپىاۋچاكىشم بزانن، ئاخۆ دەتوانن خۆشم قايل بىكەن؟ ئەتۆ پىتە وايە خەلك نازانن؟ ئىستەنەكەر گوندىيەكان بىچنە لاي ئۆكەش داغ قۆردو، و پى بىلەن خەرمەنەيەكى تىشكىمان لە پىشم دەرگاي مالىكەت دى و ئەتۆ بويەتە پىاۋى خوداى، ئەو لىقەوماۋ دەمودەست بىرۋا دەكا، بەلام ئەتۆ ھىچ نىگەرەن مەبە و ھىچ مەشترە. كارى ئاۋا گلاۋىش مەخە پىشم مەن. با كىلاۋمان تىكەنە دەبى و براپەتەيمان نەچى.

سەفەر كە زانى تاشباش لە دىن دەھرى بوو، و ھىچ پىشنىارەك قەبول ناكە گوتى:
 - بەلام بزانە، كەس ناتوانى فرىات كەۋى لەو چارەنۋوسەي لە پىشتە. سەرت بە پەتەو دەبى.

تاشباش:

- باشە، با بىي

سەفەر:

- راستە، گوندى بىنا دەمىكى ۋەك تۆ ناكەنە ئەوليا. ھەموۋى ئەو قىسە و حەقايقەتەنە خۆت خىستۋوتتە سەر زار و زمانى ئەوان. شەۋانە پىاۋەكانت كۆ دەكەيتەو و ئاچارىيان دەكەي ئەو قىسە قۆر و تورەھاتانە لەبەر بىكەن و بەيانى بە ئىتۆ خەلكەكەدا بىلاۋيان بىكەنەو.

تاشباش گۇراندى:

- درۆ مەكە كاكە.

سەفەر:

- ئەوئەللا، ئەمەن باش دەزان راست راستە.

ههستا:

- هەرچی دیتت له چاری خۆتی دهبینی. ناتوانی بهرۆکت له چنگی نهو گوندییانه و سه‌رت له په‌تی سێداره نه‌جات بدهی. گوری خۆته به‌شێله...

تاشباش ههستا. چیی وای نه‌مابوو به‌رۆکی سه‌فه‌ر بگری و هه‌لیتلیشیته و وه‌به‌ر مست و پێله‌قه‌ی بدا، به‌لام سه‌فه‌ر له‌ مالتی نه‌و بوو. بۆیه‌ توو‌په‌یه‌که‌ی خۆی خواردوه و گوتی:

- نه‌وپه‌یه‌که‌ی مردن نییه؟ گیانیکی سووکمان هه‌یه و نه‌ویش ده‌ده‌ینه‌وه. قسه‌ت ما؟
سه‌فه‌ر:

- مادام کاره‌که‌ت گه‌یان‌دوو‌ته‌ نێره و په‌تی سێداره‌ت قه‌بوول کردوه و هه‌روه‌ها نه‌گه‌ر بیرت له‌وه‌ش کردوه‌ته‌وه که به‌سه‌ر گوندی و من و ژن و منداله‌که‌ت دی، نیت قسه‌یه‌کم نییه. نه‌گه‌ر هه‌موو نه‌و گونده‌ ده‌رکه‌ن و بیان‌به‌نه‌ نه‌و سه‌ری نه‌و ده‌شته‌ کاکی به‌ کاکیه، ناخ‌ر گۆڤی دایک و باب و نازیزه‌کافان لێره جی ده‌مینن و له‌ بیر ده‌چنه‌وه و خاپوور ده‌بن. نه‌گه‌ر نه‌تۆ هه‌موو نه‌و شتانه‌ت له‌به‌رچاو گرتوه، نیت نه‌من قسه‌یه‌کم نییه.

تاشباش ئۆغلو گوتی:

- به‌لێ، قه‌بوولم کردوه.

له‌ توو‌په‌یه‌یان وه‌خت بوو شیت بی.

سه‌فه‌ر ده‌یزانی توو‌په‌یه و ده‌یدی ورده‌ ورده‌ خه‌ریکه‌ ته‌واو هه‌لده‌چی، له‌زه‌یه‌که‌ هه‌ستی کرد نیت تاشباش ئاسایی نییه. به‌ ترسه‌وه‌ خۆ له‌ ماله‌که‌ی خسته‌ ده‌ری.

"ديسان ههمان تاس و هممام" با بزاین پوژی نۆی چ هه والینکی تازهی پییه. با بزاین نهو فیشه کانهی دۆی شهوی هاوراوان، کاریگه رییان له سهر خه لک چ بووه؟"

له که ره ی به یانییه وه سه فهر پیاوه کانی به ناوایی وه رکردبوو. خه ونیکیشی بو نه نه زه له جه پینکه وه نابوو، نهو خه وه شی بو لیک دابووه و زه له جه شی ناردبوو بو خه لکه که ی بگپیتته وه.

نهو خه ونه، دۆی تاشباش بوو و خه ونیکیشی زۆر پیس بوو. زه له جه چه ندی هه ولی دابوو نه یه توانیبوو بو خه لکی بگپیتته وه، و ده یزانی قهت قهت ناویری. ههر به راستی نهو سه فهر کابرایه کی زۆر پیس بوو. زه له جه ی خه ونی وای ههر نه دیبوو. وای دانین، دیتیشی، مه حال بوو بو کهمی بگپیتته وه. چیی سه ری دینا و ده برد، پیتی شهرم بوو و رقی زیاتر له سه فهر هه لده گرت.

پیاوه کانی سه فهریش کهم نه بوون. ههر هه موویان به ناوایی وه ربسوون و دۆی تاشباش قه، یان هه لده به ست و شتی سه یر و سه مه ره یان به سه یر یه که وه ده نا. نهو یکه تاشباش چی کردوو و چیی نه کردوو، چیه دزیی کردوو، مالی هه تیوانی خواردوو، ده ستریتی کردوو ته سه ر کچنکی دوازه سالانه ی هه تیو و له گه نجیدا کاری نهو ههر کهر گایین و به راز گایین بووه. نه گهر مه لا کارا توپاکلی نه بویه، نهو ده ستی لهو کارانه هه لده ده گرت. ده لێن دلای چوو بووه سه ر مامزیک و شهو و پوژ به شوینییه وه بووه. مه لا کارا توپاکلی دوعایه کی له سه ر خویند و تاشباش توانیی لهو عادهت و خووه چه وته ی رزگاریی بی و بتوانی تیکه لاوی ناده میزاد بی. نهو ده میش چوو زگ کچانی ته مه ن هه شت سالان و دایک و باوکیان نازار دا و تو قاندنی. هه روه ها چوو زگ هه تیو مه تیوانیش.

"چما بنه ماله ی ناوا پیاوچاکی لی ده که ویتته وه؟ باپیره ی پیاوکی ناوا مه حاله لو قمانی هه کهیم بی. وه ها بنیاده میک بووه ی نابی له نیو مرۆ قاندا بژیی، چۆن ده توانی..."

مەسەلەى كرنۆشەكەى ئەحە شىتۆكەش، بە شىۋەيەكى دىكە لىك دەدرايەۋە: "شىتە، چووبوۋە ھەر مالىكى، گوناج و تاوانەكانى كابرايە بەچاۋى دادابۆۋە. بۆۋاى كىرەبۆۋ؟ ئەۋە يانى ئەۋەيكە، لەم دىنايە ھەر كەسە و گوناھىكى ھەيە. دەكرى گوناھى ھەر كەسە و بە پىۋى خۇيدا بەدەيتەۋە، بەلام گوناھى تۆ بۆۋەى نابى بە پىۋىدا بەدەنەۋە. چونكە گوناھەكانى تۆ ئەۋەندە زۆرن، ئەى تاشباش، ئەتۆ بەبى پىسىار و جواب دەخىتە جەھەندەمەۋە. ھەر بۆيەش لەم دىنايەدا ھەر بۆۋەى دەبى، خاك و خۆلى بەر پىت ماچ بىكەن. جگە لەۋە ناكى ھىچ شىتەكى دىكەت بۆ بىكەن. ئەتۆ لەۋ دىنا، گۆلمەزىك بەسەر دى و تىۋى عەزەبىك دەبى، كە لەم دىنايە لە زەۋى ماچكىردى بەرپىت بەۋلاۋە ھىچى دىكەت لەگەل ناكى."

ئەۋ پىۋانەى سەفەر راپەيتىنابوون و ناردىۋىيە ئاۋابى، لە ھەمىۋە مالا و كۆر و مەجلىستىكدا و تىۋى ھەر كەس بۋايەن، بى پىسانەۋە ئەۋەندەيان لەۋ پىسانە دەكرە ھەتا زارىان كەفە دەكرە و زىمانىان وشك دەبۆۋ، بەلام خەلەكى ئاۋەدانى، لەۋ گۆتچەكەيەۋە دىنايىست و لەۋى دىكەۋە دەياخستە دەرەۋە. جارى ۋابوۋ ئاكانى پىچەۋانەشى دەبۆۋ.

رۆژىك نۆى دەستى پى كىرە. سەفەر زۆرى ھىۋا بەۋ رۆژە بوۋ. لە خۆى دەپىسى ئاخۆ ئەۋ پىۋە چەنەۋرەنەى راپەيتىنابوون و ئەۋ سەربىرەدە و خەقايەتەنى ھەلىبەستىۋون و ناردىۋىنى بىگىرەنەۋە، و ھەرۋەھا ئەۋ فىشەكانى دۆى شەۋ ھارپىزىۋون، ھىچ كارىگەرىيەكىان لەسەر ئەۋ ۋەزە دەبۆۋ؟

ھەلسۆكەۋى دۆى شەۋى تاشباش ۋەك خەنجەرىك جەرگى ھەلدېرىۋو. ئىتەر شەپى نىۋانىان ھەلەيسابوۋ، بەلام ئەۋ شەپە ھىچ لە شەپەكانى پىشۋىۋىان نەدەچوۋ. ئەۋ شەپە، شەپىكى تەۋاۋ دەستەۋىتخە بوۋ. يەكىكىان دەبۆۋ ئەۋى دىكە لەناۋ بەرى. ئەۋ رۆژانە رۆژى مەرگ و ژيان بوۋ. ئاخۆ خۇدا كامىيانى بەسەر ئەۋىتەردا سەردەخست؟ رۆژى سەر تىدەچوون بوۋ و جارى تاشباش لەگەل پىۋە باۋەپىكرەۋەكانى خۇيدا خەرىك بوۋ لە سەركەۋىتى نىزىك دەبۆۋە... ھەر كەس لە دورەۋە سەپىرى كىرەبايە، دەزىانى جارى تاشباش سەركەۋتەۋە.

"ئاخ عادىل، كۆرە بە نۆكەرت بىم، بىگەيە. بىگەيە، با رىسەكەى تاشباش بىكەينەۋە خورى. ئەگەر ئەمىرۆ بىگەيە، باشە، ئەگىنا... دەزەم ھالەت شى و شىپىۋە... ئەگىنا مەھال بوۋ قىسەم لە عەرزى دەى. چىما ئاتاناسم؟ چىما تۆ برا و برادەرى خۆم نى؟ خۆزگە ئەمىرۆ بىگەيەى.

"ئەۋە تۆ و ئەندامانى ئەنجۋمەنى دى چىتان بەسەر ھاتوۋە؟ چەند رۆژە رۆيشتوون. چىيان بەسەر ھاتوۋە؟ بۆچى نايەنەۋە؟ ئاخۆ بەفر و بۆرانەكەى دۆى شەۋى رىتى گىرتوۋە؟

ناخۆ هه‌وره‌کانی چیاى ته‌که‌چ، ڕێیان ناده‌ن؟ خۆ ئێمه‌ هیوامان به‌ هیچ کوی نه‌ماوه‌، خۆزگه‌ لانیکه‌م نه‌ندامه‌کانی نه‌نجوومه‌نی دی بگه‌ڕێنه‌وه‌. ده‌کرا واز له‌ هه‌موو کاره‌کان بێنم و بچمه‌ شاری و خۆم بچمه‌ سه‌ر پێلاوه‌کانی عادیل و هه‌موو شتی که‌ و مه‌سه‌له‌ی شه‌ره‌ چاره‌نووسا‌سه‌ره‌که‌شی بۆ باس بکه‌م، به‌لام ناگرێ نه‌وانه‌ به‌جی بێتی. تاشباش بۆوه‌ی نابێ یه‌که‌ سه‌عاتیش لێی خافل بێ. جگه‌ له‌وه‌ش نه‌گه‌ر نه‌و عادیله‌ کۆک و پۆشته‌ نه‌بێ، خۆشت بکوژی هه‌ر نایه‌. ئیستا با ڕاوه‌ستین و بزاین براده‌ران و ڕدین سپیه‌یه‌کان و خزم و که‌س و هاوڕێیانمان چ خه‌به‌ریکی نیو ناوه‌دانیم بۆ دینن.

پێش هه‌مووان مووسا قۆله‌بنه‌ هاته‌وه‌. مووسا قۆله‌ باوه‌ڕپێکراوترین پیاوی سه‌فه‌ر بوو له‌ دێیه‌که‌دا. نه‌و هه‌تیو بوو. تا گه‌یشته‌ ته‌مه‌نی سه‌ربازی، هه‌ر له‌ مالتی نه‌م و نه‌و گه‌وره‌ بوو و دوايش کویخا داڵده‌ی دا‌بوو. کویخا ژنی بۆ هینا بوو و به‌ یارمه‌تی خه‌لکه‌که‌ش خانویه‌کی بۆ دروست کردبوو. هه‌ر بۆیه‌ هه‌موو شتیکی نه‌و ئی کویخا بوو. مووسا قۆله‌، پیتی وابوو نه‌گه‌ر کویخا نه‌بێ، نه‌و ناتوانی له‌و دنیا‌یه‌دا بژی.

سه‌فه‌ر گوتی:

— ها مووسا گیان، خه‌لک چۆن باسی ته‌قه‌که‌ی دوینی شه‌وی و هێرشه‌که‌ی چه‌ته‌ و یاغیه‌یه‌کان بۆ سه‌ر ناوایی ده‌که‌ن؟

مووسا قۆله‌، که‌ هه‌ر هینده‌ی منداڵی که‌ هه‌شت سالان ده‌بوو، نه‌وه‌نده‌ کز بوو، سه‌گ کلکی لێدا با ده‌که‌وت. ڕوومه‌تی تێک قوپی‌بوون. هه‌میشه‌ی خودا ڕه‌نگی زه‌رد بوو و نیگه‌ران دیار بوو. هه‌ر ده‌تگوت ئیستا نا ئیستا یه‌کی که‌ دی و لێی ده‌دا. ده‌تگوت پیتی له‌ سه‌ر ناسنی سوورکراوه‌ داده‌نا.

— ده‌لێن نه‌وه‌ چ یاغیه‌یه‌که‌ بوون. گه‌ران و گه‌ران و گوندی که‌ ڕه‌ش و ڕووت و قه‌رزباریان دۆزیسه‌وه‌ تالانی بکه‌ن. نه‌وه‌ چ یاغی و چه‌ته‌یه‌کی که‌ر و گه‌مزه‌ بوون که‌ ده‌یان‌ه‌وێست ناگرانی ناگرێکی کوژاوه‌ بدزن. له‌وه‌ پتر باسی ته‌قه‌که‌ی دوی شه‌ویان نه‌ده‌کرد. هیچ بۆیان گرنگ نه‌بوو.

ناخۆکی هه‌لکێشا و له‌سه‌ری ڕۆی:

— نه‌م‌ڕۆ دیسان باس باسی نه‌و بوو. هه‌ر هه‌موو باسی باب و با‌پیرانی تاشباشیان ده‌کرد... یه‌کی‌کیشیان... واته‌، ئۆکه‌ش داغ قۆردوو، ده‌یگوت: یه‌کی که‌ هه‌موو نه‌ژدای که‌رامه‌تیان بووبی و غه‌ییزان بووبین، مه‌حاله‌ خۆشی وا نه‌بێ و پیاویکی ناسایی بی و ناشی نه‌بێ.

"هه موو ئەر گوندییانەى لەوى بوون، ویکرا دەیانگوت: "نامەننا، رێک وایە، یەکیک باپەرەى ئاوەهای بووبی، مەحاله خۆیشی کەرامەتێک شتیکی نەبی."

— یانی ئاویان دەگوت. جا خراپەکەى لێرەى دایە. تازه بیسورودە. تازه ئاگرەکە هەلایساوە. پیتیست بە هیچ شتیکی دیکە ناکا. تازه حوکمی ئیعدامی ئیمە دەرجووە. تازه پەتە سێدارە بە ملمانەوێە. ئەمن بەرامبەرەکەى خۆم دەناسم. هەر لە ئەوەلەوێ دەمزانى ئەر ئۆکەشە کافرە، بەو پێنج فەرە نوێژکردن و پۆژووی سێ مانگەییەو، بەندەى خودا نییە، بەلکو کۆیلەى تاشباشە. تاشباشیش باش دەزانى یەکەم بلیسەى ئاگرەکە بەدەستى کى بجاتە کادیئەکەو....

ئەر بنیادەمە هیئەندەى دنیاىەک زێرەک و ژیرە، بەلام بەرامبەرەکەشى لەو کەمتر نییە. دەبی ئەوێ لى سور بی. موسا گیان پۆلە، ئەر هەوالانەى هیئەتەن باش بوون. ئاخۆ حەقاییەتى تازهشیان بۆ باپیرانى هەلبەستووە؟ دەبی هەلیانبەستبى. ئەر کارە بە حیسیب و کتیب دەچیتە پێشەو. ئەگەر هەموو پۆژى حەقاییەتێکی نوێ نەخەنە سەر زارى خەلکەکە، ئاگرەکە دادەمرکیتەو. هەر بۆیەش تاشباش ناچارە هەموو پۆژى حەقاییەتێکی نوێ بهۆنیتەو. ئیستاش بلى بزەم، ئەمۆ ئیتر کامە پیاری خودایان کردووەتە باپەرەى تاشباش؟

موسا قۆلە گوتى:

— وەللاهی نازەم ئولیا بووە یان نا، بەلام دەلێن تاشباش باپەرەیهکی هەبوو کە پیاری وەک ئەر لە دنیاىەدا نەبوو.

و پێکەنى.

سەفەر قسەکەى پى برى و لى پرسی:

— ئەدى لەسەر ئەر قسانەى ئەنگۆ کردتەن وەک دزیکردن و زیناح و دەستدریژیەکانى تاشباش، دەلێن چی؟

موسا قۆلە ناخیکى هەلکێشا و گوتى:

— پیت وایە ئەر دێتاییە بێناموسانە قسەیهکیان هەیه بیلێن. دەتوانن بلێن چی ئەر هیچ و پووچانە. دەتوانن بلێن چی. نایانەوى تۆز و گەردێک بە داوینی تاشباشەو بنووسی. دەلێن ئەر قسانە هەمووی بوختان و ئیتر ئیزن نادەن ئیمە قسە بکەین. گۆندەکە وای لێهاتوو کە ناکرى لەگەڵ مندالیکیش دژی تاشباش قسە بکەى.

سەفەر گوتى:

— ئەوئى نەدەبوو بىبى بوو. بىرىرى سىدارەكەمان بۆ دەرجووه و سىدارەكەمانىان لە گۆرپانەكە چەقاندووه. ئەو تاشباشە بىت و بە دەسلەت بگا، كەسى كۆتخا لەو گوندەدا ناھىلى و ھەمووان دەردەكا و ئاوارە و دەربەدەر و سەرگەردانىان دەكا. لە داریان دەدا. موسا قولە و ئەوانىتر بە ترس و لەرزوھ سەریان بۆ لەقاند و ھەبالیان بۆ كىشا. — پىئى نەجامان نىبە.

و بە پاستىش پىگەئى نەجات ھەر نەبوو. ئۆكەش داغ قوردوو يەكەم بلىئسەئى لە عەمبارى بارووتەكە دابوو. شتىكى واى نەمابوو بىتەقیتەوھ و جا ئەو جار ۋەرە و سەبرى تەقینەوھ بکە و ئەو بەلایەئى بەسەر سەفەر و كەس و كارەكەئى و لایەنگرەكانى و ئەو گوندیە بى ئەقلانە دى...

سەفەر شىت و شەيدای ئەو ھەقايەتانە بوو كە بۆ بنەمالەئى تاشباشیان ھەلبەستبون. ئەو بى دین و ئىمانانە، ھەقايەتەئى نەوئەندە جوان ھەلدەبەستن پىياو سەرى سوور دەمىنى. ئەگەر سەفەر نەيزانىبا ئەو قسانە لە راستیدا ھوكمى مەرگى ئەون، ھەزى دەکرد، بە تام و خویوھ بۆ ھەمووانیان بگىرپیتەوھ. بە موسا قولەئى گوت:

— دا بلى بزائم موسا، ئەئى نەمپۆ بنەمالەئى تاشباش چ شتىكىان کردووه؟ ھەر بە پاستى دەمەوئى لەتۆ بېرسم: ئەقلت چۆن بر دەكا؟ ئەو ھەقايەتانە كى پىكىانەوھ دەنى؟ و كى بلاویان دەكاتەوھ؟

موسا قولە گوتى:

— لە بىرت چوو پىت گوتوومە، يەكەم كەسەك كە چىرۆكەكە دەگىرپیتەوھ، ئەوھ خۆئى ھەلبەستووه. ئەمن زۆرم ھەول دا، بەلام بۆم پوون نەبۆھ ناخۆ كى ئەو ھەقايەتانە ھەلدەبەستى. ھەر دەلئى خاك و گل و بەرد و با و ئەو بۆران و بارن و كړتويەئى دەبارىن، بە گوئى مۆڤەكانياندا دەخوئىن. لەوانەشە لەو دەشتە كاكى بە كاكيیەوھ ھەستى و بى. زۆرم ھەول دا، بەلام بۆم دەرنەكەوت بزائم كى سازيان دەكا. ئەگەر ھەموو بنیادەمە ژىرەكانى دنياش ھەول بەدن ديسانىش بۆيان نادۆزىتەوھ. ھەموو شتىكىان پى دەدۆزىتەوھ و ئەوئىان بۆ نادۆزىتەوھ. نەوئەللا.

سەفەر گوتى:

— دەزائم بۆيان نادۆزىتەوھ. گۆرانىبەكانىش ھەر وان. ھىچ كەس نازانى كى سازى کردوون. ھىندى شت ھەن كە ھەمووان دەيزانن و ھىندى شتىش ھەن كەس پىيان نازانى.

باپیره‌ی ئەو تاشباشە، ھەر ئەو مەمەد تاشباشە‌ی گوندە‌کە‌ی خۆمان... باپیره‌ی باپیره‌ی... و ھەر ئەو بنە‌مالە‌یە‌ی کە تاشباش نۆغلیان پێ دە‌لێن، ھەر ھە‌موو ئەو پیاوانە‌ی ئەو بنە‌مالە‌یە کە پێیان دە‌گوترێ مە‌مەد، ئە‌گەر دانیشی و حیسابیان بکە‌ی، لە‌وانە‌یە لە‌ ھە‌زار مە‌مەدیان پتر ھە‌بێ.

دە‌لێن لە‌ لای مە‌غریب، لە‌ دە‌م دە‌ریا، کێ‌وتکی لێ‌یە بە‌ ناوی "غاز داغی"... گومبە‌زی "کچی زە‌رد" * لە‌وتێ‌یە. ئەو کێ‌و پیاوچاکێ‌کی لێ‌ بوو. ئەو دە‌م، لە‌و کۆ‌ستانە‌دا تە‌نیا دوو پیاوچاک ھە‌بوو. یە‌کێ‌کیان لە‌ غاز داغی و ئە‌وێ‌تر لە‌و تۆ‌رووسە‌ی خۆمان بوو... پیاوچاکە‌کە‌ی تۆ‌رووی باپیره‌ی ئەو تاشباشە‌ی ئێ‌مە بوو و ناویشی "مە‌مەد تاشباشی گە‌ورە" بوو... ئە‌وی دیکە "کچی زە‌رد" بوو لە‌ غاز داغی.

کچی زە‌رد، پادشای مە‌لانی ئاسمانی بوو. و تاشباشە گە‌ورە‌کە‌ی ئێ‌مە‌ش پادشای گاکێ‌وی و بزە‌نە کێ‌ویان. ساری قیز بۆ ھەر کۆ‌ی دە‌چوو، بە‌ ھە‌زاران جۆ‌ر بال‌ئە‌ندە و ھەر کامە‌ی لە‌ پە‌نگێ‌ک، لە‌ ئاسماندا و لە‌ خە‌رمە‌نە‌یە‌کی نووردا شە‌پۆ‌لیان دە‌دا. کە غاز داغی بە‌ پێ‌شە‌دا دە‌پۆ‌یی، دە‌وروو‌پشتی وە‌ھا پتر دە‌بوو لە‌ بال‌ئە‌ندە، زە‌وی و ئاسمان و گیا و گۆ و دار و دە‌وێ‌ن و ئە‌ستێ‌رە‌کان و دە‌بوون. کچی زە‌رد ھە‌روە‌ک لە‌ ناوە‌کە‌یە‌و دیارە، بە‌ قۆ‌ز زێ‌رینە‌کە‌یە‌و کە وە‌ک تافگە‌ی زێ‌ر بە‌ شانیدا دە‌رژانە‌ خوار، لە‌ چیا‌ی غاز‌ی داغیدا دە‌ھات و دە‌چوو.

چاوہ درشت و شینە‌کانی دە‌بریسکە‌نە‌وہ. لێ‌وہ‌کانی وە‌ک گۆ‌لە‌ھە‌ناریان لێ‌ ھاتبوو. کچی زە‌رد کچی‌کی ھە‌ژدە‌سالان بوو.

تاشباشە‌کە‌ی ئێ‌مە‌ش گە‌نج بوو. بە‌ژن و بالا جوان بوو. پدێ‌نێ‌کی خورما‌یی ھە‌بوو دە‌گە‌یشتە سەر سینگی. کە‌لە‌گە‌ت بوو. برۆ‌کانی پتر و چاوی گە‌ورە و پە‌ش و نێ‌وشان پان. سواری یە‌کێ‌ک لە‌و کە‌لە کێ‌ویانە دە‌بوو، پۆ‌ژێ‌کیان پادشای کە‌لە‌کێ‌ویان لە‌ حال‌تێ‌کدا بە‌ ھە‌زاران کە‌لە‌کێ‌وی شاخ گە‌ورە‌ی بە‌شوێ‌نە‌وہ بوون بە‌رەو دە‌شتە‌کە‌ی چوکوراوا خلۆ‌ر بوونە‌وہ. ھیچ مە‌رۆ‌قێ‌ک، ھیچ مە‌خلوقێ‌کی نامۆ نە‌یدە‌توانی زیانیان پێ‌ بگە‌یە‌نێ. تاشباش دە‌چووہ نێ‌و لانێ کە‌لە‌کێ‌ویە‌کانە‌وہ و لە‌گە‌ڵیان دە‌یخوارد و دە‌خە‌وت. خواردنی ئە‌ویش ھەر چۆ‌رێ‌ک شیرێ مامزە‌کێ‌وی و تۆ‌زێ‌ک ھە‌نگوینە کێ‌وی و لۆ‌یجێ گە‌نم و چۆ‌ری ئاو بوو.

* کچی زە‌رد بە‌ تورکی واته کچە زە‌ردە‌کە. من نە‌مویست ناوہ‌کە‌ی وەر‌گێ‌ترم و ھەر تورکییە‌کە‌یم دانا.

روژنیکیان بالندهیهک هات و له بهران بهر پادشای کهله کیتییهکان لهسەر بهردیک هه‌لنیش. بالندهکه نه‌وه‌نده جوان و په‌نگاوره‌نگ بوو هه‌ر ده‌تگوت له به‌هه‌شتیوه هاتوه. تاشباش نه‌یده‌توانی بۆ چرکه‌یه‌کیش چاو له‌سەر نه‌و بالندهیه هه‌لگری و له به‌رام به‌ریدا نیشتبوو. له دلی خۆیدا به ناواته‌وه بوو بچی و بیگری و ده‌ست به سەر بال و په‌ره په‌نگینه‌کانیدا بیتی. لهو کاته‌دا بیر له‌وه ده‌کاته‌وه، بالندهکه راست دی و له‌به‌رده‌می هه‌لده‌نیشی. تاشباش ده‌ست ده‌با و ده‌یگری و ده‌ست به‌سەر بال و په‌ره جوانه‌کانیدا دیتی. لهو ده‌ستپیدا هیتانه‌دا، له نا‌کاو سندووقه‌ زیتیکی بچوک به بن بالی بالنده‌که‌وه ده‌بینی. که سندووقه‌که ده‌کاته‌وه، گۆله‌ لۆکه‌یه‌کی وه‌ک به‌فری سیپی تیدا ده‌بینی. سه‌یریکی لۆکه‌که ده‌کا و له‌ویدا تاقه‌ تاله‌ موویه‌کی زه‌رد ده‌بینی. تاشباشی مه‌زن تیده‌گا نه‌و مه‌له‌ له‌ کوینه‌ و بۆچی نیردراوه. تاله‌ مووه‌ زیتینه‌که هه‌لده‌گری. تاله‌ موویه‌کی زۆر درێژ بووه. له‌ گه‌لا زیتون‌کییه‌وه ده‌پیتی و به‌ ملی خۆیدا ده‌کا و دوا‌یی ده‌ست ده‌با و له‌ نا‌گردانه‌کی "چل سواره‌ی غه‌یبی" که هه‌تا رۆژه‌کی قیامه‌تی هه‌ر دایسی، پشکۆیه‌ک هه‌لده‌گری و ده‌یخاته‌ نینو سندووقه‌ زیتینه‌که و سندووقه‌که ده‌خاته‌وه بن بالی مه‌له‌که و به‌ره‌لای ده‌کا. پشکۆی نا‌گره‌کی چل سواره‌ی غه‌یبی، لۆکه‌کی کچی زه‌رد ناسوتیتی. تاشباش پادشای کهله‌کیتییه‌کان به‌و جوژه‌ ده‌یه‌وی بلی: "تۆ به‌ منت گوت وه‌ک لۆکه‌ نه‌رمی. نه‌منیش ده‌مه‌وی بلیم وه‌ک نا‌گره‌کی نا‌گردانی چل سواره‌ی غه‌یبی دایسیم، به‌لام نا‌گره‌ به‌تینه‌کم، لۆکه‌کی تۆ ناسوتیتی."

مه‌له‌که ده‌پرا و سندووقه‌که ده‌باته‌وه بۆ "کچی زه‌رد". کچی زه‌رد، که سندووقه‌که ده‌کاته‌وه، زمان‌ی له‌ گۆ ده‌چی و ده‌لی: "نه‌و، هه‌م له‌ من ناشقته‌ و هه‌میش له‌ من پتر له‌‌خوا‌ی نزیکه‌. نه‌من ده‌بی بچمه‌ هه‌نته‌شی و کپنۆشی به‌رم."

هه‌ر له‌و ساته‌دا پادشای کهله‌کیتییه‌کان به‌ چاوی دل سه‌یری ده‌کا و ده‌بینی کچی زه‌رد به‌رپۆیه‌یه. هه‌موو بالنده‌کان له‌ ده‌وری خزی کۆ ده‌کاته‌وه و زه‌وی و ناسمان له‌ بالندان جه‌ی دی و هه‌وریکی سپیش به‌شوتیندا ده‌پرا. به‌خۆی ده‌لی: "نه‌وه‌ له‌ من ناوه‌شیتته‌وه، ده‌بی په‌له‌ی بکه‌م، به‌ر له‌وه‌ی لای کچی زه‌رد و هه‌موو مه‌خلووقات‌ی دنیا‌یه‌یه‌م بچی..." خۆی ده‌خاته‌ سه‌ر کهله‌ کیتییه‌کی. کهله‌ کیتییه‌که وه‌ک برووسکه‌ له‌ چایه‌که‌وه باز ده‌داته‌ سه‌ر چیا‌یه‌کی دیکه‌ و ده‌پرا. له‌و جه‌نگه‌یه‌دا تاشباشی پادشا، نا‌وریک ده‌داته‌وه و چ ببینی، به‌ هه‌زاران په‌وه کهله‌کیتی و به‌ هه‌زاران نه‌ستیره‌ به‌ شوتنه‌وه‌ن. کهله‌کیت و نه‌ستیره‌ و نه‌ستیره‌ و کهله‌کیتی تیکه‌ل بوون. که نا‌وریکی دیکه‌ ده‌داته‌وه، ده‌بینی نه‌وا چیا مه‌زنه‌کی تۆرووس به‌ دار و به‌رد

و پرهوز و كانيا و جۆگه و جۆزار و مار و ميروويهوه كهوتوه ته شويني و به دوويده دهخشي. تاشباشي گموره له ناكاو دهيني دنيايه كي وهشوين خۆي داوه و به پيشوازي كچي زهردهوه دهچي. به خۆي دهلي: "ئموه دروست نيبه. لهوانيه كچي زهرده به خويده بشكيتمهوه و بلي سيري ئموه پياوه بكه دهيموي لمهر چاوي من خۆي وهك پادشاي نهوليا بنويني، ههر بۆيه شه كيئو و دهشتي وهشوين خۆي داوه و دي. " تاشباش بهو فكرهوه دهگهريتمهوه و به تۆرووس دهلي: "ئهي چيا پيرۆزه كه، نه تو ليره پاوهسته. نيزن نادهم له گه لئا بيتي. " و تۆرووس لهوي دهچقي. ههر بۆيه شه سهرتيكي تۆرووس گه يرهتمهوه نه زمير. دوايش روو دهكاته نهستيره كان و دهلي: "ئهي نهستيره جوانه كان، ئيهوش له ناسمانه كي خوتانا ميتنمهوه. " نهستيره كانيش به ناسمانمه راده وهستن. ههر بۆيه شه ناسمانه كي چوكوراوا پر له نهستيره و نهستيره كان چي و زۆرن و شه پۆل دهدهن.

له يهك ساتدا، دوو نهولي اي ناشق له نانتاليا و له تهنيشت بوركانه كي "يانار تاش" دهگه نه يه كترى. ئموه يانار تاشه پۆژ و شهو بليسه دهدا، ناگري ئموه پينك گه يشتنه يه كه تا پۆژه كه ي قيامه تي ههر دايسى. ئموه دوو ناشقه كه له تهنيشت ناگه كه ي يانار تاش پيك گه يشتون، دهچنه غاز داغي. لهوي شهوه دهينه تۆرووس. ههر دهگه نه ئهوي، پۆل پۆل بالنده و پوه پوه كه له كيئوي و مامز له نهشكهوتي داغي و دوايي له تۆرووس دهگه نه يه كترى و ههموو ولات پر دهكه نهوه.

تاشباش پادشاي كه له كيئويه كان به كچي زهرده دهلي: "ئه گهر تو بمرى، له داويني غاز داغي و نه گهر منيش مردن ئهوا له بناري تۆرووسي دهمنيژن. گۆري تو له ئيو بالنده كانتدا و ئي منيش له ئيو كه له كيئويه كانا دهبي. " و بهو جۆره ناد و بهلتن پيك دهدهن. كچي زهرده دهلي:

- نه گهر پيت ناخوش نهبي، دهيموي بليم چونكه مندا له كان ئيمه له تۆرووسدا دهژيئن، نه من دهبي دياريهك بدهمه تۆرووس.

تاشباشي مهزن دهلي:

- حهقي خوته. وا بكه. بۆ ئموه خاكه ي نهوه و تۆره مه ي تو پهره رده دهكا، ههرچي بيكه ي جبي خويه تي.

كچي زهرده مسته خۆليك له خۆله كه ي قازداغي هه لده گري و له داويني تۆرووسدا و له سهر رتي چوكوراوا دهيجيني و دهلي:

- ئەو دارە يارمەتیدەر و دەستگىرى لىتقەوماوان دەبى و پرووناكايى شەوہ تاريكەكانيان و لە ھەر شونىنى خدرى زيندو بە ھاناي لىتقەوماوانە نەھات با ئەو دارە بى.

نەمامى گۆزەكە گەورە دەبى و شەوئىك لە شەوہكان دەبىتە يەكپارچە نوور و بەرە و ناسمان ھەلدەجى. ھەر كاتىكىش مەزقەكان دەكەونە تەنگانەوہ، داواى يارمەتى لەو دارە دەكەن و دارەكەش بە ھانايانەوہ دەجى و ئەوہش ھەتا رۆژەكەى قىامەتى ھەر ھەيە.

ئەو پادشاى كەلەكتىويانە، تاشباشە گەورەكەى ئىمە و ھاوسەرەكەى كچى زەرد، باپىرەى ئەو تاشباشەى خۆمانە.

ھەر بۆيەشە ئەو گونديانە تۆرووس راوى كەلەكتى و مامزىيان پى گوناحە. دەزانى بۆ؟ لەسەر ئەو پادشاى كەلەكتىويەكانى خۆمانە.

سەفەر پرسى:

- گونديەكان بىروايان بەو چىرۆكە ھىناوہ؟....

موسا گوتى:

- نەخىز ھىچ كەس بىرواي نەكرد. گوتيان ئەو پىاوچاكە، نە باپىرەى تاشباشە و نە ھىچى دىكەش. ديارە لە رابردووشدا وەھا پىاوچاكتىك بوو، بەلام ئەو ئى زۆر زۆر كۆنە. جگە لەوہش لەگەل كچى زەرد زەماوەندى نەكردووە. درۆيەكەى ئەو مەسەلەيە لەوہى دايە كە كچى زەرد ھەر شووى نەكردووە و ھەر بە كچى، كەوتووەتە گەل چل سوارەى غەيبى.

سەفەر گوتى:

- كارمان تەواوہ. حوكمى سىدارەمانيان بە ملماندا كرووہ. بىت و بىروايان بەو مەسەلەيە كەربايە دياردەبوو كە شتەكە زۆر قوول نەبووہتەوہ، بەلام ئىستە ديارە شتەكە قوول بۆوہ. جا وەرە و بتوانە پىشى تاشباش بنگرە. بەخوای لافاوتىك بەرپۆيە ھەموومان رادەمالتى.

سەفەر بە نامازىيەك ئەوانەى تىنگەيانە كە لە ژوورى بىوون، بۆرنە دەرى. ھەمووان نىوچاوانيان گرژ بوو. بە ناقابىلى چوونە دەرەوہ. ھەر دەتگوت لە كۆرى پرسەى دەچنە دەرەوہ.

سەفەر گوتى:

- كورم، ەلى عومەر، تۆ راوہستە. دوو قسەم پىتە.

عومەر گەرپايەوہ و لە تەنىشت ئاگردانەكە دانىشت. چارى لە بەرپىتى بىرپىو.

سەفەر ھىشتاش چاوەرەى بوو لە ئاوايەوہ ھەوائىكى بۆ بى. ديارە ھىراى بە عادىل نەمابوو، بەلام ديسانىش ھەر چاوەرەوانى بوو. بەخۆى دەگوت: "بى و نەبى شتىك ھەيە بۆيە

هيندهيان پى چووه. لهوانه يه عاديل پتى گوتبېن جارى يهك دوو رۇژان مېننهوه پيځكهوه ده رۇژين. لهوانه يه نندامه كانى نه مجووه من مرگيښيه كى خوشيان بۇ هيتا بېتم، به لام كهى؟ نه گهر نه مېرؤ بېننهوه باشه، به لام بگاته سبهري، نيتړ پېتم وا نيه به كارم بى. تازه كار له كارى تراز اووه.

هه تا نيتوړى، به بېهيوايهوه چاوه پوان بوو، به لام كهس ديبلر نه بوو. نه كهس هات و نه كه سيش چوو...

گوتبوو: "ديسان هه مان تاس و هم مام". گوتبوو "رۇژى نوئ هه والى نوئ پييه". به لام هيچ هه واليكي نوئ نه بوو. رۇژ به رۇژ و ساعات به ساعات كار كه خراپتر ده بوو... تاشباش سات به سات لهو مملاتى گه وره يه دا پراوه تر ده بوو.

خوړ ناوا بوو. كه شهو به سهر دا هات، ترسيكي گه ووه، ترسي مردن، ناخى پر كرد. تاشباش دواى رووداوه كانى دوى شهو، نيتړ لى خوځ نه ده بوو و به دلتيابه وه ناماده بوو رۇځى بكيشى. چما گونديه كانى چوكو رواوا، به تاييه تى ژنه كانيان، كو نه ده بوونه وه و نهو ناغايانه و زولميان لى ده كردن، له تړه نه ده كرد؟ ته نانه ت دلويه خويندكيش چييه وهك تاسه وار لهو ناغا له تړه تكرارونه، له سهر زوى نه ده مايه وه. ورد و پرديان ده كرن. ناخو تاشباش نه وى نه ده زانى؟ چما نه بيبستبوو؟ چما هزى لى نه بوو شهو به لايه به سهر منيش بېتن؟ نه گهر هزى لى نه بوو بۇچى هه والى ده دا خوئ لهو خه لكه بكاته نه ولىا؟

دواى شهو خه لكه كه رويشتن، بېدهنگيه ك بالى به سهر دا كيشا. عومهر ههر خوئ كه مدوو بوو و نقه نه ده هات. سهر ريش هيچى نه گوت. كچه كهى قيرسمایل سفره نانى هيتا و رايغت به بى نه وى قسه يه كيش پيځكهوه بكهن، نانه كه يان خوارد و كشانه وه.

دواى خواردنى، سهر گوتى:

- عومهر گيان، نيتړ كار له كار تراز. تازه وه جاغه كهى كوړخا خدر، دواى شهو هه مووه ساله كوړر ده بېته وه. وه جاغى شهو بنه ماله په سهر نهى كه په ناغه و دالدهى هه مووه هژار و ليقه و ماوېك بوو، شهو وه جاغه شه ريفه و شهو بنه ماله گه وره يه كه خانه خوئ و ميواندارى سولتاني عوسمانى بوو، ده بېته توى بانان. هه مووان بۇ كوړر كړدنه وى شهو وه جاغه، كلكيان له كلكى يهك نالاندوه. چ لهو گونده وه چ له ديهاته كانى ديكه وه، زور كهس بۇ كاول كردن و كوړر كړدنه وى شهو بنه ماله يه شالويان هيتا وه. تا نيتا له خواى به زياد بى و دواى شهو شه به يارمه تى خه لكىكي جوامير و نازاى وهك تو، پيشمان گرتوون، به لام شهو تاشباش توغلو،

بۆخۆت دەزانی ئەو ھەوت سالی پەبەقە تیی ھەلکیلاوین. ئەو بنەمالە ی تاشباشە، ھەر لە ئەو ئەو دوژمنایەتیان لە گەڵ ئیتمە ھەبوو. ھەو سالی پەبەقە، بە تاقی تەنن، لە بەرانبەر پەلامارەکانی تاشباشدا راوہستام. ھیچ داوای یارمەتی یەکیشم لە ئیوہ نہ کردووہ. سوپاس بۆ خودا کەسی ھیچ و پوچ لە بنەمالە کە ی کوێخا خدر ھەلنە کەوتووہ و ھەمووان وە ک قەلایەکی پتەو، لە دەوری ئەو بنەمالە یە کۆ بوونەتووہ و پاراستوویانە.

"جا، بەلام، دوژمنە کە ی ئیتمە، پەنای بۆ ھەر فیل و تەلە کە یە ک بردبێ، ئیستە، فیلێکی گەورەتری لە بن سەری دایە کە جنۆکەش نەقلی پێی ناشکی. ئەو فیلە ی ئە مجارەیان لە ھەر ھەمووان مەترسیدار ترە. تاشباش کە بەتاقی تەنن، باشاری منی نہ کردووہ، ئیستە ھەر دەرفەت بێنن، خۆی وە ک ئەولیا دەناسنن. زۆر لە میژوہ چاوہکانی من، وە ک چاری ھەلۆ، بەسەر ییەوہن. ئەو وەھا بەرنامە یەکی بۆ ئەو بانگەشە یە خۆی دارشتووہ پیت سەیر دەبێ.

عو مەر گیان، ئەتۆش کابرایەکی ژیری. وە ک ھەموو ئەندامەکانی بنەمالە کە ی کوێخا خدر. ئەتۆش لەو شتانە ناگاداری. ئەگەر ھات و خۆی وە ک ئەولیا ناساند و خەلکی ناوایش، ملکەچی بوون، دە ی پیم بلێ چیمان بەسەر دینن؟ ناخۆ تۆزێکی بەزەیی پیماندا دیتەوہ؟ دە ی بلێ بزائم، جووقەوار لە بنەمالە ی کوێخا خدر نابری؟ بلێ دە ی."

عو مەر بە توروپییەوہ گوتی:

- دە ییری.

- کەوابوو، بەر لەوہ ی ئەو ئیتمە لەناو بەری...

عو مەر گوتی:

- ئیتمە ئەو...

- باشت زانی... نای بارە قەللا...، بەلام چۆن؟

عو مەر گوتی:

- بۆخۆم دەچم دەیکوژم... ھەر ئەو ئەندەم بەسەر ئەتۆ وە ک ئەندامێکی بنەمالە ی کوێخا خدرم دا بێنن.

- ئەوہ وام دانای. ھەر وەھا، ئەتۆ گەورە و سەر وەری بنەمالە ی کوێخا خدری. و گوتیشی:

- نا عومەر، نا، ئەتۆ دەبێ شاگری بن کا بی. وا بھوولیتەوہ کەس رۆحیشی ناگادار

نەبێ... تاشباش وا لەناو بەری، کەس شک نہ کا.

عو مەر گوتی:

- كورده نەو شتانه باش دەزانم. هەرچی تۆ بفەرمووی دهیکەم.

- گوێ بدەیه پۆله، عومەر، ئەمن هیچ کەیفم بە پیاوکۆشتنی نایە، مەرۆ مەخلووقی هەلبژێرای خودایە. ئەمن نامەوی نەو گیانەی خودا پیتی داوای لێی بستیئەم، بەلام چ بکەم چارە ناچارە. خۆ ئەگەر هەر خۆم لە مەترسی دا بوايەم، دیسانیش قەیدی نەدەکرد، بەلام چ بکەم نەو کابرایە، هەموو بنەمالە و بنەوبنەچەکمی خستووێتە مەترسییەوه و دەمن ناتوانم لێی گەرێم بژی. لە بیرتە ئەحە شیتۆکە چیی گوت؟ هەر نەو پۆزەیی تۆ خۆت لێرە بووی؟ خۆت گەورەترین شایەتی نەو قسەیدە. پێمی گوت: "نەتۆ بەهیچ نامری بە دەستی تاشباش نەبی." نەتۆ بەو گۆییانەی خۆت گۆیت لێ بوو. ئەمنیش گۆیم لێ بوو. هەموو دنیا گۆی لێ بوو. وابوو نەمەرۆ بپارم دا بەدەستی تاشباش نەچم.

هەلچوو و توورە بوو و دەمارەکانی لاملی هەستان:

- هەرەها، نەو بە دەستی من تێدا دەچی. ئەمشەو بەر لەوهی نەو تاجی ئەولیایی لەسەر بنی، گیانە شیرینەکەمی دەنێرینە جەحەندەمی. هەستا و پرووی لە عومەر کرد و گۆتی: - وەرە ئێرە.

چوو ژوورەکەمی پشتەوه. عومەریش بە دوایدا چوو.

- جا ئیستا، کورم، نەو مەسەلەیم باش لێک دایەوه. هەتا تۆم هەیه کارەکه زۆر ناسانە. ئەوهی که تاشباش خۆی بە ئەولیا دەزانی، بەکارمان دی. نەتۆ دەتوانی لاسایی دەنگی عەلی "یە درێژ بکەیتەوه؟

عومەر هونەرێکی سەیری هەبوو. دەنگی خۆی دەگۆری و کێی پێی خۆش بوايە دەنگی وەکی هی نەو لێ دەکرد. دەنگی عەلی "یە درێ و گۆملیکسیز و تاشباش... و تەنانەت هەزی لێ بوايە پێک وەک مەرمۆک قسە دەکرد. ئەگەر یەکیێک گۆی لێ بوايە، نەیدەزانی تاخۆ ئەوه مەرمۆک خۆیتە قسان دەکا یان عومەرە لاسایی دەکاتەوه.

- پێک وەک خۆی قسان دەکەم.

- زۆر باشە، جا ئیستا خۆمان پرووت دەکەینەوه. تەنیا جلەکانی بنەوهمان دێلینەوه. مەترسە. هەرچی هەمانە لە بن ژێرکراسەکەوه لەبەرمانی دەکەین. مەترسە سەرمانان نابێ. - ئەمن گۆیم بە سەرمايە نابزوی.

كۆرە ھەر پروت دەبىنەۋە. چارشىۋىكى سېى ۋەك كفن لە خۆمانەۋە دەپپىچىن، بەلام چارشىۋ، لە لاق و لە تەرمان دەتالى. دەموچاومان بە قورم رەش دەكەين و جامانەيەكى سېى لەسەر دەنيىن. نيوەشەۋى دەپۆينە بەر دەرگاي تاشباش، ئەتۆ لە دەرگا دەدەي و دەنگى عدلى دەردىنى. ھەر تاشباش دەرگاگەي كردهۋە، ئەو گۆننەي بەسەريدا دەكەين و ھەلى. دەگرين و دىبەينە دەرەۋەي ئاۋەدانى. لەۋى دەيغنىكىنن و دەيغەينە نىو "بىرە وشكەكەۋە". دوايىش دىينەۋە و بە گوندى ۋەردەكەين كە "چل سوارەكەي غەيىي" تاشباشيان بردوۋە. باشە؟...

عومەر گوتى:

- زۆر باشە، بەلام ئەي چ لە ژنەكەي بكەين؟ دەبى ھەتا نىمە تاشباش دەبەينە بىرە وشكە، يەككە نەھىلى ژنەكەي بىتە دەرئ و پەرۆيەك يان ھىندى گىاي لە زارى بناخنى...

سەفەر گوتى:

- ئەك مامە بەقوربانى ئەو مشوورەت بى... ھەقتە. ئەو كاتەي نىمە تاشباش دەبەين... دەبى يەككىش ھەبى زارى ژنەكەي بگري نەيكاتە قىامەت و گونديان ۋەسەر نەگىرئ. نابى ئەو جۆرە كارانە بە بىگانە بسپىرئ.

دەبى يەككىكى ۋەك خۆت بى. لە رەچەلەكى خدر كى ھەيە ئەو كارەي لە دەست بى؟

عومەر لووتبەرزانە گوتى:

- كەس.

سەفەر:

- بە راستى بنەمالەيەكى دەستەۋستامان ھەيە كە يەككىكى تىدا دەست ناكەۋى دەرەقەتى ژنىك بى.

عومەر ھەر بەو لەبزەۋە گوتى:

- نىيە نىدى... ئەگەر ئەمنىش نەبوايەم...

- راستە كورم، ئەگەر تۆش نەباي، خۆ ئەمن تىدا چوۋوبوم. ئەگەر تۆ نەباي، ئەمن بە تەنى بەو كارەي نەدەۋەستام. ئىتر تاشباشىش نىمەي لە بنە دىنا.

عومەر گوتى:

- دەمەۋى شتىكت پى بلىم. و برىك پراۋەستا.

سەفەر گوتى:

- بلى، بلى، ئەتۆ دەرياي ئەقلى...

عومەر:

- وا باشتره که سیتیکی دیکه، نه گهر برای خوشمان بی، نه هیئینه نیو نهو مهسه لهیهوه.

سه فەر:

- راسته. مهسه لهی مهرگ و ژیانه.

عومەر:

- ژنه که شی هه لده گرین و ده بیبهین و ده یخهینه نیو بیره وشه که کهوه.

سه فەر:

- ژنی داماو، ناخر نهو چیی کردووه؟

- دهی با ژنی نه بایه. نهوه بوو به ژنی نیدی، به لām نهو ده مهی نهو ده یویست خوی بکاته
پیاوچاک، نه ده بوو بیتلی. نهوه داماننا بوو به پیاوچاک. نه ده بوو چاو بر پتته بنه ماله ی کویتخا
خدره وه.

سه فەر له مشتومی و دلهر او کتیه که ی ماندوو بیوو:

- نهو چه کانه باش تاقی بکه وه. سهیر بکه هیچ راهستان و گریان نه بی. نهو جار برۆ
سهیر بکه بزانه ههوا چۆنه. بو نهو جوړه کارانه، ههوا زۆر گرنگه. یاللا دهی بچۆ
سهریکی ده ری بده.

عومەر چوو و گه رایه وه:

- بوژان له ده شته که دا قیامه تیکی نابۆوه. هیچ گیان له بهر تیک نهیده توانی له ده ره وی خوی
راگری. هه رچی ده عبایه له گورگ و ورچه وه بگره تا ده گاته بالنده و جروجانه وه ره، خزیونه ته
لانی خویانه وه.

- عومەر!

- فهرموو گه وره م.

- نهو پیاو کوشتنه کاریکی خراپه، وه نییه؟

- نا!!!

- نه تو تا نیستا پیارت کوشتووه، عومەر؟

- نه مکوشتووه، به لām نهوه ندهم حمز لیه نهو تاشباشه بکوژم هه ره مه پرسه... پینج شهش

سالی دیکه ش ده توانم به هه مووان بلیم. ده توانم یان نا؟

سه فەر گورانندی:

- ههتيو نهوه شيت بووی؟ نهو قسانه بۆوهی نابن به هیچ کهسیان بلتی. نه تو بیت وایه
بنه ماله کهی تاشباش تۆلهی تاستیننهوه؟... حوکمت بهرۆکمان ناگری... بیت و قسدت تیدا
رانهوهستی پاشگهز ده بهمه ها.

عومهر:

- کوره گالتهم کرد... گالتهم کرد. چما نهو کارانهی بۆوهی ده بن به کهسیان بلتی؟...

سه فهر پشوویه کی هاتهوه بهر و گوتی:

- دیاره نابن کورم. یاللا دهی، جا ههسته بجۆ خهریکی چه کهکان به. نه منیش لیڤه تاوینک
پال ده کوم. که کهله بابی بهیانی خوتندی، وهره به خه بهرم بیننه.

له سهر قهره ویله چتینه که لیتی راکشا و چاره کانی لیک نان. نارا و قارای نه بوو. بۆ ساتیک
هه موو گیانی کهوته له رزین. "نهو پیاو کوشتنه چۆنه؟ قورگی ده گوشت و چاره کانی له ژیللا
دین و پهله قاژیه که ده کا و لینگگی رهق ده بن. دواپی لینگه فرتییه که ده کا، وه ک شیتان
لینگه فرتی ده کا. دواپی دیسان گیانی رهق ده بیتتهوه و خۆی له بهر یه که ده کیشیتتهوه و نیت شل
ده بیتتهوه. شل ده بیتتهوه و ورده ورده ش سارد ده بیتتهوه. دواپی هه لیده گری و ده یخیه نیو بیره
وشکه که وه. دهی باشه، جا نهوه چییه. عومهر گه یخیکی به غیره ته. ده شزانی چی ده کا. عومهر
نهوهی له ده ست دی. کهس وه ک نهوی پی ناگری... لهو دنیا به دا نهوه به کهسی دی ناگری...
ههر به عومهر ده کری.

"چۆنه وازی لی بینم. با بچم و له بهر تاشباش بیاریتمهوه و بلیم وهره ده ست مال و ناموس
و کویتخایه تییه کهی من هه لگره. نه منیش بۆ نهولیا بوونه کهت یارمه تیت ده ده م و ده تکه مه
پیاو چاکی نهو ناوچه یه، به لām نهو کابرایه کی لاساره و سهیره. قه بوولی ناکا. وه ک جاری پیتشوو
پیاو له ماله کهی ده کاته ده ری و حه یاشی ده با.

سهری مه ر و به رخ و مانگا و گامیش و مریشک و کهله شیر و هه موو ناژه لیک وه ک
ئاو خواردنه وه ده بن و میشتیکیشیان لی میوان نییه، به لām که ده یانه وی پیاو لیک بکوژن..."
دیسان ده ست و پیی که و تنه وه له رزین و شه که تی و دا هیتزارای هه موو گیانی
ته نییه وه: "ههر به راستی نه گهر تهرمه کهی له بیره که ده ریتنه وه چی؟... یان نهو کاته ی
ده یه بن یه کیک بانبینی، چی؟... دواپی زیندان... و دواپیش سیداره..."

"نه ی نه گهر پاشگهز بیه مه وه چ ده بی؟... و نه گهر لیتی گهریم تاشباش بریی، چ زیانکی بۆ
من ده بی؟... ههر پۆژی یه که می که بوو به نهولیا به خه لکه کهی ده لی: "بچن نهو کویتخا بی

دين و نيمانه و نجر و نجر بكن. "جا گونديش دين و له مائى ده مكيشنه دهره وه و ده مبدن و له گۆره پانه كهى ناوه دانى، ده مهارن."

"چەند سال لە مەوبەر بوو؟..." سەفەر هەولێ دا بیهێنیتەوه بەرچاوی خۆی:

وهرزى لۆكه رڤينهوه بوو. له وانهيه پازده سال پيش. نهوان خەريك بوون له يەكيك له گونده كانى چوكوروا لۆكهى يەكيك له ناغاكانيان دەرڤيهوه. مەزراى لۆكه، بە بەر ناوايهوه بوو. له تەنشت ديارى يەكيك له ناخرين ماله كانهوه دەستى پى دەکرد. هەموو ماله كانى ناوايى، زهوى و زار و كىلگه و هەرچى له گونده كه هەبوو، ئى ناغا بوو. ناغا دەيوست گونديه كان له ديه كه دەر بكا، بەلام نهوان نه يانده ويست برۆن. دوو سال بوو قهر و كيشهى نيوان ناغا و گونديه كان بەرده وام بوو.

دوا نيه رۆى يەكيك له رۆژه كان، هەمووان سەرقالى لۆكه رڤينهوه بوون. چەند ساتىك بوو ناغا هاتبوو ماندوونه بوونى لى كەردبوون و رۆييوو. ناغا تەنانهت له گۆره پانى ناوايى و له حەوشه و نيوان ماله كانيشاندا هەر لۆكهى چاندبوو. خەريكى رڤينهوهى لۆكهى حەوشه كانيان بوون. له ناكاو دهنگه دهنگىك له ناوايهوه بەرز بۆوه. دهنگه دهنگ نه بوو. هارار و هەللاى بنيادەم بوو. دەستيان له كار هەلگرت و رابوون. دە هەنگار له پيشيانهوه ناغاكه خەريك بوو رايده كرد. بە دوايدا له وانهيه بليتم سىسەت و له وانهشه پىتسەت ژن دابوويانه بەر بەردان و هەوليان دەدا بيگەنى. ناخرىه كهشى گەيشتنى. حەشيمەتى ژنه كان دەمودەست وەك هەلۆ داياهاتنى. ماوه يەك هەر وا مانهوه، دوايى بە زىقه زىق و زرىكاندنې، هەر وا كه خۆيان بەسەر ناغاكه دا دابوو، لىك جوئ بوونهوه. هەر كەسه و بەره و لايەك رايده كرد. و دوايى دەسبەجى يىدەنگيهك زال بوو گويت له دهنكى بالى ميش دەبوو. پياوه كان چوونه پيشى، چ ببينن؟ دەبينن نهوه تەنيا لاقيكى له خوئين شەلالى ناغا و دەستىكى خويناو و نيهوه جەستەيهكى خۆلاوى له خوئين گەوزوى لى ماوه تەوه. ئەدى لەتوكوتەكهى دىكهى چيى لى هاتبوو؟ هەموو جىيه كيان بۆ دۆزينهوهى لەتوكوتەكانى دىكهى سەنگ و سووژن دا و چييان نەديهوه.

نەو رۆوداوه له گونديكى چوكوروا، له بەر چاوى هەموو خەلكه كهى يالاك روى دا. دواتر هەوال هات، كه سى مانگ زيندانىيان برپوه تەوه بۆ هەر ژنىكى كه ناغاي كوشتوه.

نيتەر دواى نەو رۆوداوه، عاديل نەدەچووه گوندان. سەفەر خەريك بوو تىدە گەيشت: "عاديل، عاديل، براكەم..."

"نەكا ديسان لەو هەشتەك تۆقېيى و نەهاتىيى؟ لەوانەشە... راستە ماوەيەكى زۆر بەسەر ئەو ڕووداوەدا تىپەريو، بەلام بنیادەم کوا ڕووداوى ئاوا گرنكى لەبىر دەچىتەو؟ قەت لەبىرى ناکا..."

دوو مانگى ڕەبەق لە چوگورواوا لۆكەيان ڕىبىو و دوو مانگ لەسەر يەك، نىوہ جەستە لە خوین شەلەكەى ئاغايان لە پىش چاوى بوو. بۆ چەند سالان ئەو لەتوگوتبونەى ئاغايان لەبەرچاويان، هەر لەبىر نەکرد.

ئەحە شىتۆكە چىي گوت؟ گوتى: "هاورې"، ئەتۆ بەدەستى تاشباش تىدا دەچى. "دەلین شىتەكان جارى وایە وەك پىغەمبەرەكان و ئەولياكان قسە دەكەن. هەر بۆيەشە دەبى پىشى ئەو كارە بگريڻ. نابى بىللى لەتوگوتت بکەن.

"ئەمشەو هەر شىتەك دەبى با بىي. چار نىيە. هېچ چار نىيە. خۆشت فريو مەدە سەفەر، قايم بە. مەترسە سەفەر. يا تاشباش تۆ دەكوژى، يان تۆ ئەو دەكوژى. تازە كار گەيشتووتە ئىرە. هاورې! ڕىگەى دىكەت نىيە. هەرچى دەبى چش. ئەمشەو تۆ بەلاماردەرى. جا چونكە عادىل قەت ناتوانى بى، چارى دىكەت نىيە... ناخ، ئەو لەرزىنە تووك لىكراوہ چىيە؟ ئەوہ چ دلەراوكىيەكە؟

كە چارى بە نىوہ جەستەى ئاغاكە كەوتبوو خوینى لى دەچۆرايوە، دللى تىكەل هاتبوو. سەرى لەگىژەوہ هاتبوو. بەر چاوەكانى ڕەش بىوون و گوئیەكانى زرينگابوونەوہ. ئىستاش خەرىك بوو وای لى دەهاتەوہ. جگە لەوہش خەرىك بوو ڕىشىتەوہ...

خۆى سەركۆنە دەكرد و دەيگوت: "هۆى سەفەر، ئاى، چما تۆ دەبى پىاو بكوژى؟... خۆ ئەتۆ هېچ ناكەى. عومەر دەيكوژى، دەى باشە ئەى چىت دەوى؟ ئاى ئاى، لەو نازايەتى و غىرەتە؟ تۆخوا تۆش پىاوى؟... كۆرە خۆ وەك بىنى ئاو دەلەرزى.

"دەبى واز لەو كارە بىنم. راستە، بەلام ئەى چ بە عومەر بلنم؟... زۆر سادەيە. پنى دەلنم كۆرە ئەوليا بۆوہى نابى دەستى لى هەلنيتەوہ. هەرچى دەستى لى هەلنيتەوہ، دەستى ڕەق دەبى. عومەريش بىت و بىيستى دەست و لاقى وشك دەبن و ناتوانى لە جىي خۆى بچوولى.

"هەر بەراست نەكا بە راستى ئەو بنەمالەيە پىاوچاك بن؟..."

بەخۆى پىكەنى: "ئەگەر ئەو پىاوچاك بوایە، تەنانەت تۆزىكىش چىيە، دەسەلاتى غەيبى ھەبوايە، لەو حەوت سالەدا جا چىي نەدەكرد؟ تاشباش پىاويكى بى وىژدانە. سەبرى فرمىسكى چاوى بنیادەم ناکا.

"نهكا هەر لىم رۆژانهدا بهو پلهيه گهيبي؟ نا، نا، مهحاله. نهوه نهوليا بووني لى ناوه شيتتهوه. نه نوڙى دهكا و نه رۆزوى دهگرى. كوا پياو به دانىشتن و دووعاو پارانهوى وهك پيرهژنان دهبيتته پياوچاك..."

"نهوه هه مووه خزم و كهسهى ههيه. ناخۆ نهوان ناكهونه پى و شوينى تهرمهكهى و بكورژهكهى؟"

ناخ، خۆزگه ناچار نهبوایه هەر نه مشهوه بیکوژى. نهگەر ههوتوهك، تهنيا ههوتوهكى دهرفهت ههبوایه، دهچوه شاخ و لهوى چهللۆ ياغيى ده دۆزیهوه و خۆى به سهر پىلاوانيدا دهكيشا و ناچارى دهکرد نهو، نه مكارهى بۆ بكا.

باشه نهى ياغى بۆ چى دهبي؟ هەر بۆ پياو كوشتنى.

له ناكاو ههستى كرد ئيتړ نه دلّى تىكهك دى و نه سهرى له گىژهوه دى: "جا به راستى هەر دهبي بكورژى؟ نهحه شيتۆكه چيى گوت؟ گوتى "يان نهو، يان تۆ"

ئىستا كه هاتبووه سهر خۆى... دهريهري و هاواري كرد:

- عومهر.

- هه رموو گه وره م.

- كه له بابا به كان...

- چيى واى نه ماوه بخوين.

- ياللا با جل بگۆرين.

خيرا جلويه رگيان گۆرى. چاكهت و پانتۆله كانيان له بنهوه له بهر كرد و شهكه كانى بنهويان له سه رهوه. قاپىك قورم و ره ژوو، له ئىواره وه ناماده كرابوو. دهست و ده موچاو و لامل و گوڤچكهى خويانيان تهواو رهش كرد. كوڤخا گوتى:

- هەر بۆ قايمكارى، وا باشتره هەر كامىكمان سه رچه فهيهكى سپيش له گهك خۆمان بهرين.

هەر كهس شتى كه فنيپۆش ببيني، پى به عه رزيه وه رهق دهبي.

دهرى نه وه نده تاريك بوو، چاو چارى نه دهدى. جگه لهو نهنگوسته چاره، بهفر و بۆرانيش قيامهتى نابۆوه. بهفر و بۆرانه كه چهند جاريك سه فهري به عه رزى دادا و عومهر هه ئىستانده وه.

ديسان سه فهر گيانى كه وتبووه له رزين. ده شبوو بله رزيبايه. نهوه كاره گالته نه بوو. دهچوه پياو كوشتنى. نهویش بنياده ميك كه تر و تايه فهى هه موو پياوچاك بوون.

- لایته کت هینا؟
 - پیمه.
 - خو فیشه کت له بیر نه چوه؟
 - سەت و په نجا دانەم پیمه.
 - نه منیش پیمه. لایته که هەر پێ مەکه. باشه هەر به راست بهو تاریکیه ماله که ی ده دۆزیتوه؟
 - وهك ناو خواردنهوه.
 - عومەر...!
 - فەرموو گەرهم...
 - نه گەر هات و نیمه نهومان پێ نه کوژرا و نهو نیمه ی کوشت؟ و وه جایی بنه ماله یه کی گهره کوژر بووه وه؟ نهحه شیت چیی گوت؟
 - گوتی ده تکوژی.
 سه فەر نه ژنۆی له زین. چیی نه مابوو به عەرزا بکهوی. هیچ هەزی له پیاو کوشتنی نه بوو، به لام تا له ماله که ی تاشباش نزیکتر ده بوونهوه، قینه که ی نه ستورتر ده بوو و خوێ تووره تر ده کرد.
 رێک به پێچهوانه ی نه وه ی بیر لێ کردبۆوه، پوی دا. پیتی وا بوو تا ده گنه بهر ده رگا که ی تاشباش، له ترسان نه ژنۆی ده شکێ، به لام وا نه بوو... به پێچهوانه وه، هاته وه
 دله راوکیی نه ما. نیستا تهانه ت ده یوانی به دهسته کانی خوێ تاشباش بجنکیی و هیچ ناره حه تیش نه بی.
 به بیستی دهنگی "عهلی" یه درێ راچله کی و توند چه که کی گرت، به لام که دیستی عومەر وه پێش که وتبوو و له ده رگای ده دا، تیگه یشت. دهنگی ژنه که ی تاشباش هات:
 - نه تۆش کاکه عهلی؟ مه مه دت ده وی؟ به خوی له ئیوار یوه چاوه رتی نه وم. هیشتا نه هاتۆتوه مالتی، نه کا شتیکی به سه ر هاتبی؟...
 ده رگا که ی هه لگرت. مه شخه لێکی به ده ستوه بوو. که دوو پیاری کفنپۆشی بیینی، زیقاندی و ده رگا که ی له سه ر داخست. عومەر شانی دایه بهر ده رگا که و کردیسه وه و به سه فەری گوتی:
 - مامه خه لیل. نه تۆ ناگات له ده رگا که بی که س نه چیتته ده ری. و وه ژوو ر که وت. سه فەر هات و له لاشیپانه ی ده رگا که دا راوه ستا و دهسته کانی به چوارچێوه ی ده رگا که وه نا.
 عومەر خه ریک بوو له نیو ماله وه ده یگوت:

- بلئی... دهی بلئی هه ی ماکهر. نهو میرده سهیهت بۆ کوی پای کردووه؟ لایته که ی هه لکردبوو و له عه مبار و ناخوړکاندا به شوینیدا ده گه را. ناخوړیه که ی به سه ر ناگردانه که دا نووشتایه وه و تیشکی لایته که ی له دوو که لکیشه که ی گرت و ورد سهیری کرد. که سی تیدا نه بوو.

- تاشباش چووبووه کوی؟

ژنه که ی وشک هه لآتبوو و زمانی شکابوو.

- بلئی بزایم چووه ته کوی؟... کارمان پییه تی. نه گهر نه لئی ده تکوژین. به قۆناغه تفهنگه که ی به عه رزیدا دا. ژنه که هه ر ته نیا نووزه یه کی لیوه هات و بیده نگ بوو.

عومهر ترسابوو. ده سه بجی له ماله که ی هاته ده ری و ده رگا که ی پیوه دا و گو تی:

- با پاکه یین.

نهو له پیشه وه و سه فهر به دوایدا هه تا ماله که ی سه فهر رایان کرد. هه ر دووکیان وا ده لرزین، که به بی نه وه ی به فره که له خۆیان بته کیئن، خۆیان گه یانده به رده م ناگردانه که.

ماوه یه کی پی چوو جا وه خۆ هاتنه وه. به لآم ترسه که ی ناخی عومهر هه ر ده هات و زیادی ده کرد.

- هه موو ولآتم سه نگ و سووژن دا... عه مباره که، سندوقخانه که، ناخوړه که، ته نانه ت که لیئی جه وال و ته لیسه کان و نیو دوو که لکیشه که ش... له هیه کوی نه بوو. باشه بهو

نیوه شه وه ده بی چووبیته کوی؟

خه ریک بوو پشووی لی بیری. نیتر قسه ی پی نه کرا. چاوه کانی له ترسان له ژیللا هاتبوون.

سه فهر نیتر خۆی دابوو ده ست قهزا و قه ده ره وه:

- هه ر به راستی

بهو نیوه شه وه ده بی چووبیته کوی؟...

دوی شموی کاتی که له باب خویندیان، به دهنگی ده رگای وه خه بهر هاتم و درایش له پشت ده رگاو گویم له دهنگی کاکه عه لی بوو. گوتم با بزاتم بهو نیوه شموه چ کاریکی پیمانیه؟ و ده رگاکه لئی کرده وه. دوو چه کدارم دی وه ک دیو و درنج، خویمان له په رۆی سپییه وه پیچابوو. ده موچاویشیان رهش کردبوو. یه کیکیان هر له کاکه عه لی یه دریژ ده چوو به لام سی هینده ی چی، پینچ هینده ی نهو ده بوو. کابرایه کی چوارشانه ی زل، قه لافه تیکی دیکه هر ده تگوت مام خه لیله، به لام پیتم وایه ده هینده ی نهو ده بوو ده تگوت دارچناریکی به رزه. له ترسان زمانم شکا. قه له می ده ست و پییانم شکا. نهو ی له کاکه عه لی یه دریژ ده چوو، پرسی: "تاشباش له کوئییه؟" نه منیش گوتم: "له ژوروه نوو ستوه." وه ژورور کهوت و تیشکی چراکه ی له قه ره ویله که گرت. سه یرم کرد و دیتم مه مه د لهو ی نییه. کچی خۆ هر چند ساتیک پیشتر لهو ی بوو و گیانی وه گیانم ده کهوت و وه مندالیک نوو ستبوو. بهو کابرایه ی له دیو ده چوو گوتم: "هر ئیستا لی ره بوو." گوتی: "نییه. نه وه تا نییه. رای کردوه." گوتم: "جا ده بی بۆ کو ی هه لاتبی، خۆ ئیمه له بهر ده رگایه بووین و ماله کهش هر نهو ده رگایه ی هیه." کابراکه گوتی: "ئیستا مادام وایه ده بی جوان و زه ریف ماله که بگه ریم." گوتم: "ده ی بگه ری." تفهنگیکی زلی به شانوه بوو. نهو کابرایه نه وه نده دریژ بوو و تفهنگه کهشی نه وه نده گه وره بوو که بژوه ی سه ری وه میچه که نه کهو ی، خو ی نوو شانده بووه. هه موو ماله که ی سه نگ و سووژن دا. ته نانه ت شاخوړ و کادی ن و دوو که لکی شی ناگردانه کهش گه را. سه ری به کونه مشکه کانیش دا کرد. زانیم بنیاده میکی باش نییه و بیت و مه مه د بلوژیته وه ده ی کوژی، به لام نه گه ر نه ی دۆژیته وه. مه مه د بۆ کو ی چوو بوو که نهو نه ی ده دیته وه؟ نه من بۆخۆم سه رم سووړ ما بوو. کابراکه گوتی: "ناخ، کوره خۆ بۆم نه دۆزرایه وه. خۆ دۆزیباموه، به ری ج هه نده مم ده کرد." نه منیش پیتم گوت: "ناخه برا گیان. نه تو بهو رووه

په شه‌ته‌وه، خۆت لی‌ کردوینه‌ علی‌یه‌ دریژ و هاتوویه‌ مالم‌ان. جنۆکه‌ی؟ مرژی؟ چیی؟ بلی... خو‌ نه‌گه‌ر علی‌یه‌ دریژ بوایه‌ی، مه‌حال‌ بوو بۆ کوشتنی‌ برای‌ گیانی‌ گیانی‌ خۆت هاتیبی‌." کابرا ددانی‌ لی‌ ده‌چیره‌ برده‌م، ده‌نگی‌ ددانی‌ هه‌ر ده‌تگوت ده‌نگی‌ هه‌وره‌ تریشقه‌یه‌. زراوم‌ چوو. گوتی‌:"نای، خۆزگه‌ نه‌و تاشباشه‌م نه‌مشه‌و ده‌ست بکه‌وتایه‌..." و نیتر وه‌ده‌ر که‌وت. له‌ ده‌ره‌وه‌ با و بۆرائیک‌ بوو ده‌تگوت قیامه‌ته‌. زه‌وی و ناسمانی‌ ده‌له‌رزانه‌وه‌. نه‌وان به‌ره‌و چیاکه‌ی ته‌که‌چ وه‌پێ‌ که‌وتن. نه‌وه‌نده‌ دریژ بوون له‌و شه‌وه‌ نه‌نگوسته‌چاوه‌دا وه‌ک شه‌وه‌ ده‌بینران. که‌ له‌چاوان نه‌دیو بوون، گه‌راومه‌وه‌ ژووری‌. هه‌موو ماله‌که‌ گه‌راوم‌. مه‌مه‌د نه‌بوو. ده‌تگوت زه‌وی زاری‌ کردۆته‌وه‌ و هه‌للووشیه‌، یان میچی‌ ماله‌که‌ قه‌لشیوه‌ و له‌ویوه‌ چوه‌ته‌ ناسمانی‌. سه‌رتان نه‌یه‌شینه‌م مه‌مه‌د ناسه‌واری نه‌بوو. چوومه‌ سه‌ر جیویه‌نه‌که‌م، به‌لام‌ خه‌م لی‌ نه‌ده‌که‌وت. به‌ره‌به‌ری‌ به‌یانی‌ بوو له‌ ده‌رگا درا. نه‌مه‌کرده‌وه‌. له‌ ترسانا نه‌مه‌وه‌ی‌را ببزووم‌. له‌و کاته‌دا گوتم‌ له‌ ده‌نگی‌ مه‌مه‌د بوو. دوودل‌ بووم‌.

نه‌کا نه‌و جاره‌یان خۆیان کردبێته‌ مه‌مه‌د و گه‌راپیتنه‌وه‌. له‌و کاته‌دا گبوتم‌ له‌ ده‌نگی‌ مه‌مه‌د بوو. په‌یتاپه‌یتا له‌ ده‌رگای‌ ده‌دا و بانگی‌ ده‌کردم‌:"گچی‌ نه‌وه‌ مرده‌وی؟ ده‌رگا هه‌لگه‌ر." ناخربه‌که‌ی به‌خۆمه‌م گوت: چش، وه‌للا ده‌یکه‌مه‌وه‌. چووم‌ ده‌رگا که‌م هه‌لگرت. دیتم‌ مه‌مه‌ده‌. له‌سه‌رمان هه‌لده‌له‌رزى. رچیوو. ده‌موچاو و شه‌که‌کانی‌ نوقمی‌ به‌فر بوون. ده‌تگوت په‌یکه‌ره‌یه‌کی‌ به‌فرینه‌ی‌ ده‌سکردی‌ منداڵۆچکانه‌. به‌ زه‌جه‌ت خۆی‌ گه‌یانده‌ ته‌نیشت ناگرده‌نه‌که‌. هه‌موو شتی‌که‌م بۆ له‌ بنی‌ کووله‌که‌ دا. خه‌یاڵ هه‌لی‌گرت. نه‌ شتی‌کی‌ پرسى و نه‌ هه‌یچی‌ گوت. هه‌ستا و وه‌ده‌ر که‌وت. پرسیم‌ بۆ کوی‌:" مه‌مه‌د بۆ کوی‌ ده‌چی‌" گوتی‌:"زۆر دوور نا‌رۆم‌." پۆیشت، تاو هه‌لاتبوو که‌ گه‌راپه‌وه‌. دیسانیش به‌فر دایۆشی‌بوو که‌ گه‌راپه‌وه‌. هه‌لده‌له‌رزى. نیستا نه‌وه‌ له‌ مائی‌ دانیشته‌وه‌ و چاری‌ بریوه‌ته‌ ناگرده‌نه‌که‌ و جووله‌ی‌ نییه‌. ته‌نانه‌ت پارووه‌ نانێکی‌شی‌ نه‌خواردووه‌."

ژنه‌که‌، نه‌و رووداوه‌ی‌ له‌ پێشدا بۆ مریمۆک‌ و علی‌"یه‌ دریژ و دواتر بۆ هه‌موو خه‌لکی‌ ناوه‌دانی‌ گه‌ی‌راپه‌وه‌. هه‌ر ده‌تگوت نه‌و بنیاده‌مانه‌ خێو و جنۆکه‌ بوون، به‌لام‌ خێو و جنۆکه‌ تفه‌نگی‌ بۆ پێیه‌؟.

- نه‌وان له‌وانه‌یه‌ باوباپیرانی‌ تاشباش بووبیتن که‌ هاتبوون یارمه‌تی‌ خه‌لکه‌ لی‌قه‌وه‌ماوه‌که‌ی‌ نه‌و گونده‌ به‌دن.

- نه‌گه‌ر وا بوایه‌، نه‌ی‌ تاشباش بۆچی‌ پای‌ کرد؟

- چما مرۆڤ ههیه نهوهنده كه له گهت بێ؟ ههر جن و خێو دهكرێ نهوهنده درێژ بن. دياره كارى خێرێيان به دهستهوه بووه.

- نهى نهو تهنهنگانهيان بۆ پێ بووه؟

-، بهلام جن و خێو، بنيادهم به تهنهنگ ناکوژن. دهستى لى دهوهشتين.

- نهى نهگهر كارى خێرێيان به دهستهوه بووه، تاشباش بۆچى راى كرد؟

- ههر به راستى، نهوان چكارێكيان به تاشباش بووه؟ دهيانهويست چيى پێ بلتين؟..

- دهيانهويست پتي بلتين: هاوړى، نهو گونديانه خهلكيكي ههژار و ليقهوماون. ميشيان له

دهمى خۆيان پى دهناكرى. ههر داياندهپهلوسن و رسق و رۆزيان لى دهبرن. نهو گونده به تو دهسپيرين. بيسپاريزه.

- دهى نهگهر ايه، نهى تهنهنگيان بۆ پێ بووه؟

- لهوانهيه نهوانه، ياغيه غهيبيهكان بن؟

- باشه ئادهميزاد ياغييان ههيه، نهدى بۆ خێو و جنۆكه نهيانبى؟

= دياره، بنيادهم نهقلى ههيه. جا بۆ نهيبى؟...

- يانى نهوان دینه لای تاشباش و ناشزان نهو له كوێيه؟

- باشه نهگهر خێو و جنۆكه بوون، نهدى تاشباش بۆ راى كرد؟

-، بهلام چما ئادهميزاد ههيه ده هيندهى عهلى"يه درێژ بى و سهر و چاويشى رهش بى؟

- ئادهميزاد چۆن دهتوانى نهوهنده زل و زه بهلاح بى و خوشى بكاته عهلى"يه درێژ و مام

خهليل؟...

- ههمووان دهزانن مام خهليل راى كردووه و رۆيشتوو و نهو شهوش عهلى"يه درێژ له

مالهكهى خۆى بووه.

- مهحاله. بى و نهبى خێو و جنۆكه بوونه...

- نهگهر وايه نهى تاشباش بۆچى راىكرد و له نواله بهفراندا خۆى شاردهوه؟

- نه تاتزانى. تاشباش راى نهكردبوو. هيچ دووريش نه رۆيبيو. ههر له مالهكهى خۆى وهدهر

كهوتبوو، بهلام چاوى نهوان نهيدىبوو.

- راسته. دوايش له گهلاى خێو و جنۆكان بهرهو تهكهچ چوو.

- دواى نوقمى به فر گهرايهوه.

- جارێكى ديكهش بانگيان كردوه و نهو يش چوو و بهرهبرى بهيانى گهرايهوه.

- ئىستا بلىنى خىتو و جنۆكان چىيان پى گوتى كە وا تاشباش چاوى پىپوئە ناگردانه كە و
ھەر پىر دەكاتەوہ؟

- ئەو جۆرە بىيادەمانە بەردەوام چار دەپرنە ناگردانه كەوہ.

"دوئى شەو دوو كەس بە جلوبەرگى سىپىيەوہ ھاتوونە مائەكەى تاشباش و ئەويان زىيارت
كردووە. دوايى تاشباشيان نەبەدى (غەيب) كردووە و لەگەل خۆيان بردوويانەتە چىاي تەكەچ بۆ
كۆشكى خىتو و جنۆكان و لەوى پراوژيان پى كردووە و دوايش ھىناويانەتەوہ مائەكەى خۆى.
بە ئانقەست لەو بەفريان وەرداوہ و ھىناويانەتەوہ دەرى بۆ ئەوہى ھەمووان وا پىر بکەنەوہ كە
ئەو بە پىيان چووەتە چىاي تەكەچ و گەراوہتەوہ."

كوئىخا كە گوتى لەو دەمگۆيانە بوو، ھەر شىت بوو. نەشىدەتوانى بلى: "كۆرە بابى بايم،
ئەو دوو كەسە ئەمن و عومەر بووين كە چووبووين بىكوژين و شانسى خۆى نەماندۆزىيەوہ و
پزگارى بوو."

"باشە ئەو نامەردە چۆن توانى خۆى دەرياز بكا؟ چۆن سۆسەى كردبوو و وەدەر كەوتبوو؟
چەند بە باشى كەلك لە ھەموو شىتەك وەردەگرى. ئىستا ژنەكەى بەرداوہتە ئاوايى كە بەند و
بارى بۆ ھەلبەستى."

كوئىخا بەياني بەميانيەكەى زانىسوى ئەو شەوہ تاشباش لە مالى عەلى "يە درىژ بووہ و
بىستبووشىيەوہ ھەتا بەياني بەبى ئەوہى چار لىك بنىن، دانىشتوون و قسەيان كردووە. سىخوړىكى
لەسەر عەلى "يە درىژ دانابوو، بەياني ھاتبووہ لای و ھەموو شىتەكى بۆ لە بنى كۆلەكە دابوو: "ئەك
خودا پىستى سەرى ئەو گوندىيانە بە لەعنەت بكا. "كفن لەبەر دەكەى و دەچى يەكەك بكووژى،
دەتكەنە خىتو و جنۆكە. كابرە دادەنیشى ھەتا بەياني لە مائەكەى عەلى "يە درىژ و لە تەنیشت
ناگردانه كە خۆى گەرم دەكاتەوہ، ئەوان دەيكەنە وەلى و پىاوچاك و دەينىرنە چىاي تەكەچ. نەخىر،
لەمەودا كەس باشارى ئەو گوندىيانە ناكە. دەبى وازى لەو گوندىە بىنى و بىزى و لە شارۆچكەكە
دووكانىك دانئى، بەلام تۆ خوا ھەيف نىيە؟... ئەو گوندىە بەو كارە ناوى نازرى؟ چما خەلك نالين
ئەوانە نەيانتوانى كۆرەكەى كوئىخا خەرى مەزن راگرن و ئەو لىقەموماوہ بەناچارى بەجى ھىشتە و لىيدا
پۆيى و چو لە شارى دووكانىكى دانا؟ گوندى پىرناشتەر ئەك قسەى ئاوايان وەدوو بكووى.

ھەر ھەنگاوىك ماوہ و گوندىيەكان ئەو ھەنگاوەش دەنئىن. ئەو گوندىيە سەگ و سەگبابانە
كاتىك ئەوانەى چوون تاشباش بكوژن دەكەنە خىتو و جنۆكە، دەى ديارە ئەويش دەكەنە وەلى و
پىاوى خودا و تەناتە پىغەمبەرىش.

"يەك رېڭگە چارە ماۋە... بىگىيە عادىل بە نۆكەرت ىم، چارى دەردى من ھەر تۆى...
فريام كەۋە... دەست و قاچت ماچ دەكەم، برالە بىگىيە... خۆزگە لانىكەم ئەمپۆ ئەندامەكانى
ئەنجۈمەنى دى بىگەپتەۋە ۋە ھەۋالىكى باش يان خراپ بىتن.

"ناخ، خۆزگە ئەۋ گۈندە بە غەرزدا پۆچۈربايە. خۆزگە ھەرۈك تاشباش گوتۈپتە،
بوۋمەلەرزىيەك دەھات ۋە دارى بەسەر بەردىيەۋە نەدەھىشت: گۈندەكە خاپوور دەبى... لە بن
دارۋەردوۋى مائەكانەۋە دوۋكەل ھەلدەستى... مريمۆكە بىدەنگەكە ھاۋار دەكا: "رەزگارم
بەكەن، نەمن مريمۆكەم. "ئەتۆ، چما ھەر ئەۋ مريمۆكە نى، كە دەتگوت لەبزم دەلەبىزى
تەننەت ميروۋەكى ئەۋ گۈندەش ناگەرى؟ كەس بە دەنگتەۋە نايە. ھەر لەۋىدا بىيئەۋە ۋە بىرە،
ھەي پىرە سە. "كۆلەكەي مائە كاولبوۋەكان قوت بوۋنەتەۋە ۋە كاۋلاشەكان بەفر داپيوشىون.
تەنيا چل پەنجا كەستىك رەزگارىيان بوۋە ۋە ئەۋانىش ھەموو خىزم ۋە كەسەكانى سەفەرن. غەلى
عومەر، ژنەكانى ۋە مىندال ۋە براكانى..

لايەنگەر ۋە ئاۋەلەكانىشى... تەنيا ئەشكەۋتى پەرييان ماۋەتەۋە. ئەۋىش لە ساپەي بەمشورىي
سەفەرەۋە. ئاى، گۈندىيە بى ناموسەكان، ئەگەر سەفەر نەيگوتبا، چما ئەقلىتان بەۋە دەشكا مەر ۋە
مالاتەكەتان بەرنە كۈن ۋە ئەشكەۋتان؟... باشە نەتانىردبايەن، چما ئەۋانىش لەۋ بوۋمەلەرزىيەدا
ۋەك خۇتان تىدا نەدەچوون؟ كۆرە خۇ ئەۋ دىھاتىيانە بۆ چاكەي نابن."

لە خەيالى خۇيدا گۈندەكە ۋىران بوۋە ۋە مال بە مال دەگەرى: "لە بن دارۋەردوۋى مالىكەۋە،
دەنگى كۆستۈ تۇغلۇ دى. سەفەر لەبەر خۇيەۋە دەلى، ۋا باشە ئەۋە رەزگار بەكەم. بىيادەمىكى بى
زەرە ۋە نەجاتى دەدا. بەفر دەبارى. لە دورەۋە، لە قوۋلايەۋە، لە بن دارۋەردوۋى مالىكى دىكەۋە
دەنگى نيۋەنۈۋە "ئۆككەش داغ قۇردوۋ" دى: "ھەي ئۆككەش داغ قۇردوۋ، ئەي تۆ نەتدەگوت
قەرار ۋايە بېچىتە بەھەشتى. لە زارى خۇتت دەگرتەۋە ۋە پارەت ۋەسەر يەك دەنا بېچىتە ھەجى. شەۋ
ۋە پۆۋى نەدەسەرەۋتى. سەرت چۈوبايە نوپۇ ۋە پۆۋوت نەدەچوون. دەي باشە ئىستە ئەۋە دەتەنە
بەھەشتى ئەي ئەۋ ھاۋار ۋە ھەللايەت لە چىيە. باشە، باشە، كۆرە با ئەۋ ئۆككەش داغ قۇردوۋەش
نەجات بەدم. ھەر باشە پرىك درەنگەر دەچىتە بەھەشت.

"ئەي ئەۋەيان دەنگى كىيە؟ دەنگى بىيادەمىكى نيۋەزىندوۋ. مېچى مائەكەي يەكسەر بەسەردا
تەپپە. ديارە لە قورنىنىكدا ماۋەتەۋە ۋە نەمردوۋە. پرىك دواتر يان پىشورى لى دەپرى ۋە دەخنىكى يان
ئەۋەندە خۇي رادەپسكىنى چىي خۇل ۋە خاكە بەسەرىدا دەپرىت ۋە دەخنىكىنى. ئەي ئەۋە نالەنالى
كىيە؟ سەپەر، لە بن ئەۋ ھەمۋە بەرد ۋە گلەدا ھەر ماۋە. ئەۋە دەنگى تاشباشە ۋە لىيەكەي خۇمە.

باشه خۆ تۆ پیاوی خودای بووی و همموو شموئ له چای ته که چ ده چوویته کۆشکی خێو و ئەشقی و
لەسەر سفرە ئێوان هەر له شیر مەشکەوه بگره تا ده گاته رۆجی بنیاده می لی بوو، داده نیشتی و
خەلکت چهواشه ده کردن، نیشتا بۆچی لهو بن داروپەردووه دا ماویتەوه؟ ئەهێ بۆچی نایەیتە دەرەوه؟
ئەهێ بۆچی خێو و جنۆکان نایەن دەستت بگرن و بتهینه دەرئ. هەهێ درۆزنه گەرە که.

"ئەو کابرایه شیاوی ئەوهی نییه رزگاری بکهین. هەرەها هەبوونه کهشی زیانی بۆ جسناتی
مرۆڤ هەیه. لێی گەرئ با هەر لهویدا بیهینهوه و مەری."

تای لیبوو و وهخت بوو ناگر بگرئ و له ناخهوه هەستی ده کرد، ئەو بوومەلەرزه سامناکه
هاتوو و ئەو خەلکه ئاوا له مردن و گیاندانی دان:

"ئەهێ ئەگەر ئەمەشەوه هەر بهو قەلافەتەوه بچیتەوه ماله کهی تاشباش و ماله کهی بداته
بەر فیشهکان، ئەو جار ئەو گوندیه بی نامووسانه چیی بۆ هەلده بهستن؟ دیاره ده لێن، چما خێو
و جنۆکش تهقه ده کهن؟..."

- عومەر!

- بەلێ گەرەم...

- چ بکهین عومەر؟... ئەو کابرایه بیتامی کردوو. سەیر که. تەنانەت ئیمه که چووینه
ماله کهشی، بووینه خێو و فریشتە. ئەوه به خێر چوو بووین بیکوژین. خۆ ئەگەر وهک دۆست و
برادەر چووباین، هەر دهیانکردینه پیغه مەبەر. نا تۆخوا؟

- راست وایه مامه گیان.

- ده لێی چی ئەمەشو له جیهی بیهینه تەلەوه و بیکوژین؟

- ئەمەشو له هیچ کوئ دەستمان ناکهوی.

- بۆ؟...

- ناخر چونکه را ده کا.

- هەر به راستی ئیمه به هیچ جۆر ناتوانین رینگهیهک بدۆزینهوه بۆ کوشتنه کهی، عومەر؟
... باشه رۆله ئەوه کاری تۆیه. هەر کەسه و له شتێک شارەزایه. ئەتۆش له پیاوکوشتنیدا
لێهاتوو. دەهێ باشه ده لێی چی عومەر؟...

- کوشتنی مه حاله.

- دەهێ باشه، ئەگەر هەر ئیستا پرۆی و چەند فیشه کی لەسەر دلی بدە، ئیستا که له
تەنیشته ناگردانه کهی دانیشتوو و چاوی بریوه ته ناگره کهی، چ ده بی؟... ده لێی چی؟...

- يانی به پوژئی پرووناك؟...

- دهی جا چیه؟ با پوژئی پرووناك بئی، نه من نه جات ده دهه. هه ریهك دوو سالان له زیندانیدا دهی، له وانه شه هه نه شكه ویتنه زیندانه وه. هه موو گونده كهت بۆ ده كه مه شایهت كه بلین، نه گهر تۆ نهوت نه كوشتیا نهو تۆی ده كوشت. دهی، ده لئی چی؟ دیسانیش ناكری؟...

- يانی ده فهرمووی به نوژی نیوه پو، نهویش پیاو كوشتن؟

- يانی نه وهنده نهسته مه عومهر؟...

- كوپه نه وه پیاو كوشتنه، خۆ مریشك سه برین نییه.

- يانی نه تۆش ده ترسی عومهر؟... يانی تۆش با وه پرت كردوه تاشباش وه لی بئی؟

- نا، نا...|||

- نهی چی؟

- كوپه به نوژی نیوه پو؟...

- به لئی، چما چیه نوژی نیوه پو؟...

عومهر بیتهنگ بوو. سه فهر پرسیاربارانی كرد و عومهریش هیچ وه لامی نه دایه وه. سه فهر

نه راندی:

- ههی ترسنۆكینه، بئی دینینه. كوپه مه گهر به چاوی خۆت نه تدی نهو قسانه درۆن؟

تهنانهت خۆ دیتت نه من و تۆشیان كرده پیر و پیاو چاك. به گوئی خۆت بیستت كه... دوی

شهو تاشباش هه تا به یانی له ماله كهی عه لی"یه درۆ بوو، نیت له چی ده ترسی؟

عومهر وه لامی نه دایه وه. سه ری به ردابۆوه و گوئی دابووه جنیو و سووكایه تییه كانی

سه فهر كه نه ده پرانه وه:

- عومهرێك كه له دایك و بابی خۆی زیاترم زهحمهت بۆ كیشا. له چنگی جهنده رمه و

پۆلیسانم قوتار كرد. عومهرێك كه نه مهیتشت تهنانهت ناوی له دهفته ری سه ریا زیشدا بنووسری.

وهك كوپه كهی خۆم پیتی راگه یشتم. له زاری خۆم گرتوه و له زاری نهوم ناخنی. له بهر خۆم

كرده وه و ده به نهوم كرد. كه سێك كه لهو دنیا به دا به تاقه پشترانی خۆم ده زانی، تاقه هیوا

و پشت و په نام بوو. به خۆم گوت، نهو ناماده یه له گه لم بمری. پیم وابوو جوامیری نیو

میرخاسانه. چاونه ترس و نازایه. كورم، كوپرێگه كه عومهر، نه تۆش؟...

نه وهنده ی ههست به ته نیایی ده كرد چیی وای نه مابوو له بیتهیوا ییدا دیق بكا و

هه لئه ستیته وه. پیتی وابوو به ته نی و بێكهس و بێدهر مانه وه، له مه رگیش خراپه ره. له وانه شه

مه رگ هه ره نه وه بئی. هه ره نهو ته نیایی و داماییه.

عادیل پشتی تیگردبوو. گوندیش هر پشتیان تیهلکړدبوو. خزم و کهسیش لایان له لای دده و عومهر... ته نانهت عومهریش...

"نیر نهو دنیایه بووهی نابی تییدا بژی. دنیایه کی بیس و بیزارکهره. له نیو نهو هه مووه بنیاده مه هیج و پوچه دا؟ وا باشته پیار بری و نهژی. ته نیا هیوایه کی له دلدا مابوو. نهویش نهوه بوو ریش سپییه کانی نهغومهنی دی، هه والیکي خوشیان پی بی. نهگهر نهوانیش به خبهری ناخوشهوه هاتبانهوه، نیر نهو کات..."

چ دهوو نیستا خوی چووبایه و له سر ناگردانه که تاشباشی دابایه بهر فیشهکان؟... باشه چ بوو؟... لانیکه کم پازده سال ده خرایه زیندانهوه، به لام پازده سال زیندان بو نهو وه مردن واپوو. نهو کات کی کوتخیایه تی ده کرد؟ دهی باشه دیاره. "عهلی" یه دریژ، کوره مل شکاوه کی مریموکی خو لاڅ کردوو. هر نهوه وا له پشت تاشباشهوه راوه ستاوه نیسه تی که بهرداوه. قازاڅه کی بهو ده بری، جوانی لیک داوه تهوه.

"هه دایک سهگ، چ بکه م؟"

"به گورگیان گوت، بو وا مله پوری، گوتی، له بهر نهوهی خو م کاره کانی خو م ده کم. دهی سه فدر گیان، نه توش ده بی بوخوت کاره کانی خوت راپه رینی. بیت و خبهریکی ناخوشت له لای عادیل نه فنییهوه بو بی، نیر سه لات لی راده بی"، نهو کات پازده سال زیندانه که به گیان ده کپی و کاره که ت راده په رینی. هیج چاره ی دیکه ت نیسه، به لام له کاتی خویدا مشوریکي هه تیوه کی مریموکیش ده خوین. چار نیسه. به شی نیمه وا برابوو."

نهو شهوه توزه خه ویک چیه نه چوهه چاوی سه فدره وه. له سر جییه کی هر جینگلی ددها. تف و تووکی له دنیا و نهو خه لکه سپله و پینه زان و بیغیره تهی ده کرد. بیت و له دست نهو تاشباشه به سلامه تی ده چووبایه، قسه یه کی له گهل نهو خه لکه ده کرد. ههروه ها دوژمنه کانی ده بویه سزای خو یان وه رگرنهوه.

له بهر خوییهوه بو لاندی:

"وهرن، دهی، وهرن. به خبهری خوش یان ناخوشهوه. نیر به سه. وهرن با نیسه مشوریکي خومان بخوین و به دهستی خومان چاری تاشباش بکه یین. وهرنهوه، دهی، براکام..."

---

* سه لا لی رابوون: هارار لی ههستان. لی قومان.

تۇفان كىرەبىيە قىيامەت. ئەو رۇژە بىيانىيە كەي ئەرى گىيانى لەبەردابو لە دەرەو نەدەبىنرا. كەس سەرى لە مائەكەي نەدىنایە دەرەو. تەننەت سەگ و پشیلەش لە دەرەو نەمابوون.

هەلۆ گەرەكانى چىا سەربەرەزەكانىش پەنایان بىرەبۆو ھىلانەكانى خۆيان و سەرى شىكۆمەندى خۆيان نابووە بن بالەكانىانەو گوتيان لەو قىيامەتە ھەلخستبوو كە لە دەرەو رابوو. گورگ و رېويىيەكانىش خىزىبوونە لانى خۆيانەو و خەوتبوون و شەوش تاقە رېنگەي رىزگارەبونيان بوو لە سەرما. نەگەر چەند رۆژان لەسەر يەك برسى بوايەن و ئەو تۆفانەش ھەر وا خۆشى نەكردبايەتەو، لەوانەبوو ھىچ بوونەوەرەك لە ھىلان و لانەي خۆي نەيەتە دەرەو. ديارە ئەو تاقە سىپتارەش كە لە بىابانى و لەبەرامبەر ئەو ھەموو تۆفانەدا راوەستابوو، ئەمەىرۆ بشكى. دەنگى شكانى دارەكانى لىپەرەوار تىكەلەوى وىزە و گھەي بايەكە دەبوو.

بارنەكە، ئەو كولوو بەفرانەي وا ھەر بە ناسمانەو بېوونە سەھۆل، وەك دەنگە زىخ بەولاولادا دەدا. لە ناكاو دەتدى لە قوربىنىكى گۆرەپانەكەي ئاوەدانى تەپۆلكەيەكى سەھۆل دروست بوو.

لەو باو بۆران و زەمھەرىرەدا، پىاويك كە سەرى نابووە قەپىلكى خۆيەو و چاوەكانى قوچاندبوون، وەك برىسكە لە مالىكەو بەرەو مالىكى دىكە را دەكا، بەلام بارن و بۆرانەكە رېنگە نادا لەو كابرە كۆماوہىە نزىك ببىتەو كە لەو مائەو خۆي دەكوتىتە مائەكەي دىكە. ناھىلى يەك دوو مەرتىكى لى نزىك ببىتەو و سەرىكى بىكەي و بزانى ناخۆ كىيە. نەخىر مەحالە بىناسى. ئەو "مەمى دىك"ە. راوچىيە. وەك بۆ خۆي دەلى، لە سۆنگەي ئەو راوہى وا لە زستانىدا دەيكا، لەو گوندەدا، لە ھەمووان تىترەرە. مەپ و مالات و بزىن و نەسپ و مانگاي نىيە، بەلام ھونەرەيكى بەرزى ھەيە و ئەويش راوہ. وەك بۆخۆي دەلى لەو ھەرىمەي تۆرووسدا كەس وەك ئەو تەلە بۆ سۆمۆرە نانئىتەو. ھەموو سۆمۆرەكانى ئەو تۆرووسە گەرە، تەنيا

يەك كەس راۋى كىردون، ئەۋىش "مەمى دىك" ە. جا ناۋىشان ناۋە "مەمى دىكە چەقەل". نەك لەبەر ئەۋەى لە چەقەل بېچى، بەلكو ئەۋ ناۋە بى جىيەيان بۆيە لىناۋە، چۈنكە لە راۋىكرەنى سۆران زۆر شارەزاىە. لەۋ گۈندەدا لاۋى لەۋ كۈرتە بالاترى تىدا نىيە. كاتى كچەكان پىيى دەلتىن: "ئەى تۆ كەنگى ەلەدەدەى مەمى دىك؟ ئىدى خەرىكە پى دەگەى. ەەر دوو پەنجەى دىكە بالا بگەى، مېردت پى دەكەم." ەىچ كارى تىناكا. سەرى بەر دەداتەۋە و دوور دەكەۋىتەۋە. پىيى واىە ناخرى رۆژىك ەل دەدا. كۈرە خۆ بىيادەم بە رۆژىك بالا ناك... ورده ورده، لەسەر خۆ... تازە مەمى دىك، ەەر ناىەۋى بە قەدراىى ەلى "يە درىژ كەلەگەت بى يان ەك گۆملىكسىزى لى بى. خوا نەكا. تۆ خوا ئەۋەش قەد و بالاىە؟... سەىر و سەمەرە... زەۋى و ئاسمان دادەگرى.

باۋكى مەمى دىك، كاتى ەشتا ئەۋ شەش مانگانە بوو، مردبوو و دايكىشى لەۋ كاتەۋە بە بىۋەژنى مابۆۋە.

داىكى بە مەمى دىك دەلتى:

"خەمت نەبى كۈرپ. بابى تۆ ەك خەلقى دارەچنار كەلەگەت بوو. چما تۆ تەمەنت چەندەيە؟ ئەتۆش كەلەگەت دەبى. زۆرىش كەلەگەت. گۈيت بە تانە و تەشەرى كچەتىۋمچەتىۋانى ناۋاىى نەزۋى. ئەۋان ناۋا سۈعەت لەگەل كۈرتەبالايان ناكەن، لەگەل كەم تەمەنەكان ناۋا جەفەنگ لى دەدەن."

مەمى دىك يەك دوو رۆژان باۋر بەۋ قسانە دەكا، بەلام داۋىى، سەىرىكى بەژنى خۆى دەكا و دەلتى: "ئا، ئا، ئەگەر بەژنم ەلەىدابايە، تا ئىستا ەلتى دابو، بەلام چ دەكرى، بەژنىشم كۈرت بى، ئەۋەى باشە، بۆ راۋى سۆرەى بەكارى خۆى دى، لە قوژىنىك خۆت مەلاس دەدەى و مات دەبى. ئەۋ كاتە نە سۆرە دەتبىنى و نە بالندەش."

بەلام ئەۋانە ەمەۋى قسەى قۆر بوون. تەشەرى كچان، شىتتيان دەكرە. سال و مانگان تىدەپەرىن و ئەۋ پەنجەيەكىش تەنانت نىو پەنجەش ەلتى نەدا بوو. مەمى دىك، ورده ورده كەمتر دەهاتە نىو خەلكى و زياتر كاتەكانى خۆى لە راۋ و لە چياكاندا دەگۈزەراند.

زۆر باشە، لەۋ با و بۆرانەدا، ئەۋ كۈرە، خۆ چاۋىشەى نەبوو ناۋا خۆى بەۋ دەرگا و ئەۋ دەرگادا دەكرە؟

بەر لە ەەر شتى، با چاۋى لە ژىللا ەاتۆۋە لە ترسان، چۆۋە مەلكەى خۆيان و ەەر گەشتەۋە دانىشت و دەستى كىر بە گىپرانەۋە بۆ داىكى. دەست و پىيى سىر بىوون. سەر و مىلى

که بردبوه نئو قەبیلیکی خۆیەوه دەتگوت ھەر لەوێدا بەستوویەتی و ماوەتەو'. مەمی دیک،
لە سەرمان گرمۆلە ببوو. دەیگوت:

- دیتم، بەلێ دیتم...

چاوەکانی لە ژێللا ھاتبوون و لیوێکانی دەلەرزین. دایکی دەیگوت:

- مەمی دیک، کۆری خۆم، بەفرەکی سەر و دەموچاوت بەتەکیئە و وەرە سەر ناگردانەکە
دانیشتە و ئەوجار بیگێرەو. لەو قیامەت و بەفر و بۆرانەدا، خوا بزانی لە سەرمان چیت
لێھاتوو.

مەمی دیک، ھیچ گوێی لەو قسانە نەبوو کە دایکی بەردەوام دەیکردنەو. دەیگوت:

- دیتم. بەلێ دیتم. خوا کوێرم بکا ئەگەر درۆیان بکەم.

بە دوو پەنجە چاوەکانی ھەلەدەگلۆفین و دەیگوت:

- بەو دووچاوەی خۆم دیتم. بەو دووچاوەم، ھەر بەو دووانە، بەوانە... کەس پرۆا ناکا. بەقا
ناکەن، بەلام... ئەمن خۆم دیتم. زۆر باشیش دیتم.. چۆنت بۆ بگێرەو... جوان جوان دیتم.
یەکیکیان ئەمن دیتم و یەکیکیشیان... کێ دیتی؟ ھیچ کەسی دیکە نەیدی.. ھەر خۆم
دیتم. ئەو دوو گلیئەیم بێنە دەری، دیتم. ئەمن دیتم. ھەر دوێ شەوێ.

"پۆژ خەریک بوو ئاوا دەبوو، کە لایەکی ئاسمان پوون بۆو. دەنگیکێ لیوێ ھات و پوون
بۆو. بەخۆم گوت: ئەو مالتۆزان، بەخوای نەتینیەکی تێدا ھەیە. ترستیک خزیبە دڵمەو...
بەلام ئەمن چوو بووم تەلەئە بئیمەو. یەخۆم گوت ئەو پووناکیبە مەیلە و سەوزە کە شەپۆلان
دەدا، ھێمای ئەو یە سۆرەیکە ئیتر پێو دەبن. چوار تەلەم لە بەر ھێلانە چوار سۆرە دانا.
تۆفانەکە ھەلێ کرد. ئەمن پەنام بردە بەر ئەشکەوتەکی پەرییان. پووشکەم کۆ کردەو و
ناگریکم کردەو. تۆفانێک بوو لەو کێو، ئاسمان و زەویی پێکەو دووریبوو. کەس نەیدەزانی
شەو یان پۆژ. ئیدی وابوو دیتم. پروام نەدەکرد. چاوەکاغم جوان ھەلێنان. دیسان، دیسانیش
سەیریم کردەو. پروام نەدەکرد. کزە سەرماکەش بێ وێنەبوو. بەردەکان ببوونە سەھۆل و لە
سەرمانا درزیان دەبرد. سەپایی بەفرەکە پەشایی شەو شیتەکی دایۆشیبوو. رێک کاتی
سۆرەگرنتی بوو. لە دڵەخۆمدا گوتم: "مەمی دیک، چوار سۆرە دەگری." ئەدی، بە چاوانە خۆم
دیتم. دەیلێم. بە ھەموو کەسی دەلێم. بە زەوی و ئاسمان و بەلەندە و دەعبای کێوی دەلێم.
ئەگەر سەیریشم بە فەتەرات بچێ ھەر دەیلێم. ئەگەر تووشی تووک و نەفرەتیش بێم، ھەر
دەیلێم. ئەدی، بەو دوو چاوانە خۆم دیتم. لە ناکاو دیتم دەنگی ئالینێک لە زوویەو ھەستا.

سەیری زەویم کرد، ترسام. راستە کاتی بنیادەم بە تەنی بی، گوئی لە دەنگی زەوی دەبی، بەلام لە عومرمدا گویم لە نالینی ناوا نەبوو. دوایی دیم ڕەوژەکان دەزریکیستن. دوایی لە ناكاو هەستم کرد دەنگی زریکە و نالینی زەوی و ناسمان و ڕەزەو ز و لیڕەوار و بۆرانەکە تیکەڵ بوون و کردوویانەتە قیامت. ئەوەندە ترسام هەر مەپرسە... ڕۆحم هاتە لەسەر لووتم... ئەو زریکە و نالەیه بریکی دیکە کیشابایە، یەکسەر زراوم دەچوو. لەو کاتەدا لە ناكاو دیتم، نە دەنگیەک مایە و نە نالین و زریکەیه کیش... نە تۆفانیەک مایەو و نە بۆرانیەک. نە شوینەواریک لە کزە ی سەرمایەکە نایەو نە سەرماکە خۆی. هەواکە خۆشی کردەو و شەوێکە وەک شەوێکی بەهاری لی هات. لە هەر چوار لاه عەتری گۆلی تازەپشکووتوو هەستا. تا ویستم بلیم سوبخانەللا ئەو چیه، دیتم حەوت تۆپەلی نوور، هەر کامەیان هیندە دوو بنیادەم، لە خوارەو بەرەو ژوور هەلەکشین. تۆپەلە نوورەکە بە سەماکردن و خولانەو بەرەو دەرشتەکە دەهاتن و دنیا نوقمی نوور و بەهار و هەوایهکی خۆش و عەتری گۆلەکان ببوو. هەموو ولات ڕووناک ببۆو. تەنانەت دەتوانی شوین پیتی میروو بدۆزیتەو... لەو کاتەدا... گوئی بدەیه دایە.. بەو چاوانە ی خۆم دیتم. خۆ بە چاوەکانی خۆم نەمدیبايه، ڕوام نەدەکرد. لە پێش ئەو حەوت تۆپەلە نوورەو کە بەرەو من دەهاتن، کابرایەکم دی، جلویەرگیکی سپی لەبەردا و خەرمەنە ی نووریکی سەوز بە دەوری سەریهوه و بەرەو لام دەهات. نوورێک لەو کابرایەو بە چوار دەوریدا دەباری، کە ئەو حەوت تۆپەلە نوورە لە بەرامبەریدا هەر هیچ نەبوون. بەلی... ئەو کابرایە ناوا نوقمی نوور بوو... سەرم لی شیوا بوو. بەخۆم گوت: ئەو تارماییه کییه؟.. بەلی، دیتم. بەو چاوانە ی خۆم دیتم. جوان جوانیش دیتم. دیتم ئەو کابرایە بە خەرمەنەیهکی نووری کەسکەو بەسەر سەریهوه و لە پێش حەوت تۆپەلە نوورەو، بە جلویەرگیکی سەرتاپی سپیی نوقمی نوور، خەریکە دی. بەلی دایە، دەستم کرد بە هەللەرزین. گوتم بی و نەبی شتیکی تیدایە. نەکا ئەو بنیادەمە پیر و پیاوچاک بی. دار بوو بنیادمیکی ناوا حەوت تۆپەلە نووری هیندە ی کینۆکی بەدوای خۆی دابی، لە چاوترووکانیکا سارد و سەرماش ناھێلی و هەوا دەکاتە هەوایهکی بەهاری، دەبی وەلی و پیاوچاک بی. گوتم هەتیو، نەکا خەون بی. نووکی چەقۆگەم لە ڕانی خۆم کوتا. ڕانم ژانی کرد. بەخۆم گوت/ مەمی دیک، ئەو چ خەونیکە؟.. بەلام ئیتەر دەرەتم نەماوو. ئەو بنیادەمەم دی، کە بە حەوت تۆپەلی نوورەو بە بەر دەمدا تیپەری و بەرەو چیا ی تەکچ خوشی. تەنیا بۆ ساتیک ڕوخساریم دی کە لە نووردا شەپۆلی دەدا. دواییش هەم خۆی و هەمیش حەوت تۆپەلە نوورەکە لەبەرچاوان ون بوون. ئەوجار تاریکیههک ولاتی داگرت چاو

گوتم: "کورِه به نۆکەرت یم تاشباش ئەفەنی! بمانبۆرە." وام گوتم، بەلام دەنگم دەرئەهات. لە ترسان نەمدەزانی چی بکەم. دەمەویست بچمە پێشەو و خۆم بەسەر پێلاوەکانیدا بکێشتم و بلێتم، ئەمن، ئێمە، دایکم و گوندەکەمان ببۆرە، بەنۆکەرت یم، بەلام قەلەمی دەست و پێم شکابوو و نەمتوانی هەستم. وەک بای شەمال بە پێشەدا تێپەری و بە حەوت تۆبەلە نوورەکەمەو کە بە دوایدا دەخوشین، دوور کەوتەو. وەک بای شەمال وابوو. چۆنی بۆتی دەگێرمەو ناوام دی بەو چاوانی خۆم. بەرەو چای تەکەچ خۆشی و پۆیی. نەمدەتوانی چاوە تاشباشی گەورەمان هەلگرم کە دەخۆشی و دەپۆیی. برێک دواتر دیم، لووتکەیی چیا ی تەکەچ نوورباران بوو و شەپۆل دەدا. بە غاردان بەرەو مالهەو هاتەو. "

مەمی دیک، هەر قسەکانی تەواو بوون، بەبێ ئەوێ گوی بداتە داوای دایکی کە دەیگوت: "تۆزێک پراوەستە، مەمی دیک"، و لە مالتی دەرپەریه دەرەو.

رۆژ دەرەنگ ببوو. با و بۆرانەکە هەر وا بوو، بەلام خەلک لە ماڵ هاتبوونە دەرەو. دەچوونە مالتی یەکتەری و دەیانگێتپرایەو. پەیتاپەیتا مەمی دیکیان ناچار دەکرد باسی نوورەکە بکاتەو. گوندەکە نوقمی شادی و خۆشی بوو. هەمووان بە گیان و دل گوێیان دەدایە بەسەرھاتەکە و لە ناخی خۆیاندا چێژیان لێ وەرەگرت. ئەوانە لە ئاوەدانیدا لەوانی دیکە بە دەمۆدوتر، هەر کامەیان چەندین جاریان دەگێتپرایەو. جار بە جار ژمارەیی ئەوانە لە دەوری ئاگردانەکە کۆ ببوونەو زیاتری دەکرد و بەردەوام ئاگردانی دیکەشیان هەڵدەکرد.

مەمى دىك دەچوو بۆ مالى كوتخا كە بۆى بگيپتەو چىي ديتووه، لە سەر پتە نوکسوز دوران پيشى پى گرت و گوتى:

- هەتيو، چما شيت بووى مەمى دىك؟ كورە بەخواي كوتخا يەك قسەى ئاوات لە زارى ببيستى، دەستبەجى دەتكورى.

بۆيە مەمى دىك پاشگەز بۆوه و نەچوو مالى كوتخا.

رووداوه كە لە چەند پتي جۆراوجۆرهوه، دەمودەست بە گوتى كوتخا گەيشتەوه و شيتى كرد. نيتەر ئەوهى نەدەبوو بپى، ببوو و مەسلەكە تەواو ببوو شتيكى فەرمى. ئەوهى لىتى دەترسا بەسەرى هاتبوو. ئىستا نيتەر هاتن و نەهاتنەكەى عاديل وەك يەك وا بوو: "بە جەحەندەم با بپى و بە دەرهك با بروا. پتگە ئاوه لايە."

"ئەو مەمى دىكە، كتي لە پشته؟ ئەوه گرنگە. مەمى دىك، چيپە، هەتيوتكە و هيچى دى. خۆ دەستويپتوهندى تاشباشيش نيبە. داىكيشى بۆره خزمایەتپيەكى لەگەڵ ئيمە هەيە... ئەو مەمى دىكە شتيكى لەگەڵ دەكرى."

چيى زياتر بپرى لى دەكردهوه، پتر لە مەمى دىك توورە دەبوو. فەرمانى دا بەگزيه كەى: - دەسبەجى ئەو مەمى دىكەم بۆ پتە. ئەگەر نەشەات، بلى حوكمى حاكمە... بە شەق بپهتە.

بانگى عومەرى كرد و پتي گوت:

- لەوانەيە ئەو تووتكەسەگە لاسارى بكا. ئەگەر نەيوست بپى، پپرى پيدا بکە و بپهتە. لانیکەم ئەو کارەمان بۆ بکە. ديتت چەند بە جوانى پيشبينيم کردبوو كە ئەو کابرايە ئەمپۆ دەكرتە وهلى؟... هەر بە راستى عومەر، ئيمە تيداچوين؟ يانى مردين و نەماين؟

عومەر سەرى داخست و لەگەڵ گزیرە کە چووە دەری.

سەفەر بە بێ ئۆقرەیی، چاوەڕێی مەمی دیک بوو: "ئەو توتکە سەگە، دەبێ بەریتە بەر شەق و پێلەقە و پشتی لە زگی نەرمتر بکری. ئەو قسە قۆزاندت لە کوێ هینان؟" ئەو حەقايەتە تاشباش بە حەوت تۆبە لە نوورەت لە کوێوە هەلبەست؟ یانی ئەو شەخسە تاشباش بوو، هەتیوێ چلمنە؟... ئەوەی تۆ دیتووتە، چما "سولتان نووری قەراچە داغ: نەبوو؟... چما تۆ نازانی هەتیوێ گەمژەییە "سولتان نوور" چ شەو بێ و چ رۆژ، حەوت تۆبە لە نوور بە سەر سەرییەوێ؟ نێر تاشباش لە کوێ بوو بە سولتان نوور، هەتیوێ کەرە. هیچ بیرت لەوە نەکردووە کە بە پێلەقە دەتپلێشێنمەو؟ هەتیوی چارەپەش.

"مەمی دیک، ئەو چیرۆکە سولتانی نووری لە کوێ بیستبوو و بۆ تاشباشی هەلبەستۆتەو؟ نەکا خۆی تاشباش لە گوێی خۆیندبێ؟ دەبێ هەر هەموو ئەو شتانە لە بنی زمانی دەرکێشم. هەر بەراست نەکا، ئەو هەتیوێ بوودەلەییە، تەنیا بۆ ئەوەی بلی "نەمنیش ئەزم" ئەو حەقايەتە هەلبەستبێ؟ یان خەونی دیوێ کە... یان ئەوەی... هەر بەراست تاشباش وەک سولتانی نوور خۆی پێشان داو؟

"مەسەلە کە هەر شتێک بێ، دەبێ ئەو مەمی دیکە بپازێت بکری. بۆ ئەوەی تەمبێ بێ و جاریکی دیکە درۆی ناوا هەلنەبەستی."

هەر وا کە چاوەڕێی هاتنی مەمی دیک بوو، جار بە جاریش توورەتر دەبوو. ئەوەندە توورە دەبوو حەزی دەرکرد بیکوژی، بەلام کە ملە باریک و چاوە پرووشەکانی و قەلافتە لەر و نارێکە کە دینایە پیش چاوی، رێکە کە دەنیشتەو.

"بەلام ناخر چ قازانجێک بەو دەگات، بێ و خۆی لەو کارانە هەلقوریتێتی و مالتی من وێران بکا؟ راستە مەسەلە کە، هەر وای لێ دەهاتەو، بەلام خۆ ئەگەر مەمی دیک نەدەبوو، دیسانیش چەند رۆژێکم دەرەفت هەر دەبوو. وا نییە؟

"گوت لە ژبانی من کرد مەمی دیک، مالتوێزانت کردم. کردقە تۆزی بانان، مەمی دیک. مردەلوخەش بێ، سیرمە کۆنێکیش بێ، سزات هەر دەدەم...."

ئەو زیانە لە مەمی دیک پێی گەییو، خەریک بوو شیتێ دەکرد. مستی توندکردبوو و قەپی لێ دەدان. لە دین دەهری ببوو.

رێک لەو کاتەدا مەمی دیک لە پێشەوێ و گزیر و عومەر لە دواوەی وەرژوور کەوتن. سەفەر هەر چاوی پێی کەوت، دەرپەری و پەلاماری دا. مەمی دیک، هەر کە دیتی چاوەکانی لە ژێللا

هاتون و پهنګی به روخسارییه وه نه ماوه و لیوه کانی دهله رینه وه، له بهر په لاماره کې که دهیویست بیخنکیږي، هه لات خوځی خزانده قوژبنیځی ژورره کوه و کرووشمی کرد. سغه ر که لیی چووبوه پېښی وه خو هاته وه. بیت و نهو مسته ی داهینابایه، مه می دیک همر جاریک زاری پیکدا ده دا، یان بؤ تا هه تایه نقوستان ده بوو. سغه ر به خوځی گوت: "کوره نه وه چ ده که ی سغه ر؟ خه ریکه له خوځی ده شپوینی ها."

توژیک راوه ستا و گوتی:

- کورې خوځ مه می دیک، به خیر بیی. براله گیان، چوځن پیاو سهر به هه موو مالیک داده کات و نایه ته مالی مامه سغه ری خوځی؟... نیستاش نه من بویه بانگ کردی بویه نه وه دیوته بومی بگریته وه...

مه می دیک نه وه نه ده ی پی سهر بوو واقعی ورمابوو. نهیده زانی چ بکا... نهو کابرایه که وه توفانیک په لاماری دابوو، کتوپر بچی وا نه رم و نیان و میهره بان ببویه؟ هیشتاش له ترسان گیانی ده لهرزی.

- نه وه چته کورم؟ بچی خوځ خزانده نهو قوژبنه وه؟ وهه کورې خوځ. وهه و چیت بینیه بؤ له بنی کووله کې بده.

مه می دیک ورده ورده وه خو ده هاته وه و دلنیا ده بویه. قه لافه ت و چاوه کانی سغه ر ورده ورده ناسایی ده بونه وه.

دهستی گرت و هینایه بهر ناگردانه که و بانگی کرد:

- ژنه که، کچه ی قیرسمایل، دا جایه کمان بؤ بیته...

ژنه له چادانه کې ده ناگره که، کوپیک چای تیکرد و دوو کلن قهندی تیخت و له گه ل کهوچکیک که همر ده سکه کې پتوه مابوو، تیکی وه را و دایه مه می دیک.

سغه ر کهوتبوه پیکه نین و سهیری مه می دیکی ده کرد که خه ریکې چا خواردنه وه بوو. مه می دیکش سهیری نه وی ده کرد و بزه ی ده هاتی و له دلې خوځا ده یگوت:

- همر هه مووی درؤ بوو. نهو گوندیانه همر هه موویان درؤیان ده که ن. ناخر، چما نهو مامه سغه ر پیایوکی خراپه؟ بنیاده می وا له کوی هیه؟... مامه سغه ر کابرایه کی نازداره. له پیتدا که له دورره وه سهیری ده که ی، پیاو زنده قی لیی ده چی، به لام که لیی نریک ده بیته وه، زور له بهر دلانه. نهو گوندیانه خه لکیکې باش نین. ناخر نهو مامه سغه ر چ خراپه کی هیه؟ چنده پیایوکی باشه. چنده جوانیش پی ده که نی. بنیاده میک ناوا جوان پی

بکەنئ، چما دەکرێ خراب بێ؟... لەمەودوا ئەمنیش هەر لەسەر مامە سەفەر دەکەمەوه... تازە، مامە سەفەر خزم و کەسی ئێمەیه. دەبێتە خالێ دایکم. دیارە زڕخاڵتیی. دەی با زڕ بێ چییە؟ خۆ هەر خزمی خۆمانە."

مەمی دیک سەری هەڵێنا. فرمیسکی لە چاویدا قەتیس مابوون. دلتی پڕ بوو لە خۆشەویستی. بابیشی زیندوو بایە، هەر هێندە سەفەری خۆش دەویست، ڕێک هێندە ئەر سەفەری بەرامبەری دانیشتبوو. حەزی لیبوو دەستی لەنەستۆی بکا و باوەشی پێدا بکات و دەستەکانی ماچ بکا.

هەموو عیشق و خۆشەویستییهکە لە چاوەکانیدا کۆ کردەوه و سەیری سەفەری کرد و گوتی:

- مامە سەفەر، تۆ خالێ دایکمی. خالێ خۆشی. لەمەودوا من لایەنگری تۆم. تا مردن چیی تۆ بفەرمووی لەسەر چاومی دادەنێم.

مەمی دیک گەڕابۆوه سەردەمی منداڵیی خۆی و ئیستا خەریک بوو خۆی دەکردەوه منداڵێکی حەوت سالانە.

سەفەر دەستی برد و بە سەر و قژی و شانەکانیدا هێنا و گوتی:

- دیارە، ئەتۆ خوشکەزای خۆمی، بەلام ئەنگۆ خۆتان لە من دوور ڕادەگرن، ناشازم بۆ؟ لە حالێکدا ئەنگۆم هەر بە خزم و کەسی خۆم زانیوه و دایکیشتم وەک کچی خۆم سەیر کردووه. بێرێک وەک بێرسکە بە مێشکی سەفەردا تێپەری. دەیویست قەشەرییهک بەو دێهاتیانە بکا، زەوی و ئاسمان بلێن دەست خۆشز لەو قەشەرییانە... ئیستا کە مەمی دیک، هەر ئەر مەمی دیکە ئەفسانەکە تاشباش و حەوت تۆپەلە نوورەکە هەلبەستبوو، لەبەر دەستی خۆیدا بوو... های ی هە... ناخری پۆژگار خولێکی بە کەیفی ئێمەش لێ دا. "بەقوربانی بەشت بەم خوایه گیان، ئیستا دەبێ وایان بەچۆک دا بێنم نەبێتەوه. هەر بژی کورێ خۆم، مەمی دیک." و بە خۆشەویستییهوه سەیریکی مەمی دیک کرد و دەستی بەسەر شانیدا هێنا:

- بەلێ، مەمی دیک خۆم، مەمی دیک ئازا و ژیر و باشی خۆم. دوژمنەکان دەیانویست ئێمە لێک بکەن. خودا چاوی دوژمنەکانمان کورێ بکا. چما نینۆک لە گۆشت جوی دەکریچتەوه؟ تۆ برای خۆمی. ئێمە لە یەک خویین و گلێن. لێگەرێ دوژمن چیمان پێی خۆشە بیلێن. چیی دلێان دینێ با بێرێسن. ئەتۆ ناتوانی لە من جوی بێتەوه. چما وا نییه...؟

مەمى دىك بەبى ئەۋەي سەر ھەلئىنى بە سەر لەقاندن بۆي دەسەلماند. ئەو مېرمندالە لە خۆشەمىستى و سۆزدا توابۆۋە. لە خۆشيان شاگەشكە بېۋو. ھېچ كەس تا ئىستا ئاۋا لەگەللى نەجوۋلا بۆۋە و قسەي ئاۋا خۆشى بۆ نەكردبۇو.

"خزم و كەس بوون، بۆخۆي شىتىكە. ديارە. چما كەس جىيى خزم و كەست بۆ پېر دەكاتەۋە. كوتېر بن ئەۋانەي وا خزم و كەسان لىك دەكەن و نىنۆك لە گۆشت جوى و كور لە باب و كچ لە دايك و ناشقە و ماشقە لىك دەكەن، پىستى سەريان بە لەعنەت بى ئەو دوژمنانە."

- بېۋورە مامە سەفەر. ئەمەن نەمدەزانى ئەۋەندە مېتەرەبان و پىۋايى چاكى و كەسەش نازانى ئەتۆ ئەۋەندەت خزم و كەسى خۆت خۆش دەۋى.

سەفەر ناخىكى ھەلگىشا و گوتى:

- با نەزانن كورم. ئەو خودايەي لە ژورور سەرمانە خۆي دەزانى....

مەمى دىك بەبى ئەۋەي سەرى ھەلئىنى بۆي سەلماند: راستە. ديارە دەزانى.

سەفەر:

- دەلئى جى ئەو بەسەرھاتەي تاشباشم بۆ بگىرپتەۋە...

چىت دى.... چىت بىست؟... بۆمى بگىرپتەۋە كورم. ئەو مەسەلەيە زۆر گرنگە. ئەو مەسەلەيە تاشباش پىتەستە مەن بىزانم. بۆ حوكمەت و دەۋلەت و حوكمەتى كۆمارىيى توركىيا و بۆ دەمىرقىراسى زۆر گرنگ بوۋە.

مەمى دىك، لە خۆشيان بالى گرتبۇو. سەرۆكى گوند، كوتخاي مەزن و لە ھەمانكاتدا گرنگىر پىۋايى ئاۋايى و خالى خۆي سەفەر ئاغى، داۋاي لى دەكرد چىي بە چاۋ دىتۋە بېگىرپتەۋە. ھەرۋەھا پىشى دەگوت قسەكانت بۆ حوكمەتى دەمىرقىراسىيى توركىيا زۆر گرنگە.

دەستى كرد بە گىرپانەۋە. تا زياترى دەگىرپايەۋە كەفوكولەكەي پتر دەبۇو. لە سۆنگەي ئەو ھەلچوون و كەفوكولانەۋە، وشەكان ۋەك لافاۋ لە زارىمەۋە ھەلدەپراۋان. نوۋرەكان نەنجارە لەبرى ئەۋەي ھىندەي دوو كەس بن، بە قەدرابى سىپىدارەكانيان لى ھاتبۇو و لەبرى ئەۋەي ھەوت تۆپەلە نوۋر بن، بېۋونە بىست و پىنج يان پەنجا تۆپەلە. داۋايى دەشتەكەي خواروو و بنارى چىاي تەكەچ بە ھەزاران و بە سەدان ھەزار تۆپەلەي نوۋرى ھىندەي سىپىدارىك روۋناك دەبۆۋە. لە پىشەۋە، گەرەمان تاشباش ئۇغلۇ مەمەد ئەفەنىيى خاۋەن شكو و بە داۋيدا ھەزاران تۆپەلەي روۋناكى ۋەك دارستانىكى نوۋر، ھەموو كىتو و دەشت و پەرەز و داۋىن و بنارەكانى پېر كىردبۇو و بەرەۋ چىاي تەكەچ دەخوشىن و دەرۋىشتن...

مەمى دىك وا ھەژابوو كە نەگەر لە دەستى ھاتبايە، لە برى تاشباشىك باسى ھەزاران تاشباشى كەردبا، بەلام ھەرچى ھەبوو تاشباش ھەر تاشباشىك بوو و بەژن و بالاكەى يەك دوو مەتر دريژتر بۆو.

مەمى دىك، دواى ئەوئى چيى لە دلئيدا بوو لە بنى كوولەكەى دا، پشووئەكى كىشا. نارەقەى كەردبوو:

- بەلئى، ناوا بوو، مامە سەفەر. ئەمن ھەمووى ئەوانەم دى... چۆن بوو؟ پىت باش بوو؟ مەمى دىك، نوقمى شادى و غرور بوو. ئەو جارەيان زۆر لە جارانى پىشووئەى باس كەردبوو. سەفەر ناغاش، كوئىخاى مەزنى گوندەكەش مەست و سەرسوورماو، چاوى لە زارىيەو بىبوو. - جوانت باس كرد. زۆرم پى خۆش بوو مەمى دىكى خۆم، بەلام ئەوانەى باست كردن ھىچكاميان راست نىن.

مەمى دىك پى سەير بوو. سەرى سوور ما. يەكەم جار بوو يەكئىك لە ناوئەدانئيدا پى دەگوت قسەكانى راست نىن.

- زۆرىش راستن. ھەر چۆنى دىتوومە گىرامەو. ئەو دوو چاوەم كوئى بن نەگەر درۆم كەردبى. بە خودا و بە پىر و پىغەمبەر بەو دوو چاوەى خۆم دىتم...

سەفەر: بىدەنگ بە. سوتئى مەخۆ مەمى دىك، رۆلە، ئەمن خالى تۆم و زىخالى تۆم. ئەوئى تۆ باست كرد خۆت ھەلتەبەستووە، بەلام جوانىشت ھەلتەبەستووە ھا...

مەمى دىك سوور ھەلگەرا. بلىسەى لە روخسارى دەبۆو:

- وەللا، بىللا، ھەلمەبەستووە. بەو دوو چاوەى خۆم دىتوومە.

سەفەر تىگەيشت ناوا بە ھىچ كوئى ناگا و ناتوانئى قايلى بكا. رىيەكى دىكەى گرتە بەر.

- كورى خۆم، ئەمن نالئىم ھەلتەبەستووە. ئەتۆ لە ئەشكەوتەكەدا خەوتبووى و خەونت دىو. ناگرتكىشت لە بەردەمى خۆت كەردبۆو و سەبرى ئەوت كەردووە و رووناكايت دىو. لە پشت ناگەرەكەشەو سەبەرى دارئىك ھەبوو كە وەك بنىادەم و نوور ھاتۆتە بەرچاوت. جا نىتر وەك تاشباش ھاتۆتە پىش چاوت و ئەھا. ئەدى رۆلە ناوا بوو. ئەتۆ خەونت دىو.

مەمى دىك گوتى:

- ئەمن بەتاقىشم كەردووە. بەخۆم گوت نەكا خەون بىنىم. نووكى چەقۆكەم لە پانم پۆكرد. جىگەكەى كزايەو و خوئى لى ھات. تىگەيشتم ھەر بە راستى بەخەبەرم و خەون نابىنم و ئەوئى لەبەردەم راپووستاو، تاشباشى خاوەن شكۆمانە.

سەفەر توورە بوو و گوتی:

- ئەوەندە بەو سەگبابە مەلّی ئاغا و خاوەن شکۆ.

مەمى دىك گوتى: "ئەستەغفىرۆللا، ئەستەغفىرۆللا" و دەستی کرد بە دووعا کردن و

لەسەرى پۆیى:

- تۆبەى بکە، تۆبەى بکە مامە سەفەر. ئەگینا زارت خوار دەبێ.

سەفەر ترسابوو: "ئەکا بە راستى ئەوەهەتیوه شتێكى دیتبێ. ئەکا هەر بە راستى ئەو

تاشباشە نەیتیبەى كى هەبێ... " و بەوجار بەخۆى گوت: "نا، نا. شتى وا لە گۆرێ نىيە.

تاشباش هیچ كارەيەك نىيە. " بزهيه كى هاتى:

- هیچ نابێ كۆرم مەترسە. تاشباش لى ئاوه‌شیتەوه وهلى و شتى وابى. ئەو ئەوەندەى

گوناح كێدوو هەر مەپرسە... ئەتۆ خەونت دیتووە.

- خەونم نەدیوه. سەیر بکە، ئەوەتا جینگەى نووکی چەقۆیەكە لەسەر پانە...

و دەلینگى شەلوارەكەى هەلکەرد و شوێنى نووکی چەقۆیەكەى نیشانى دا:

سەفەر چاوى چووه پشتە سەرى. گوراندى: درۆیه.

مەمى دىك بە زمانىكى نەرم و قایلکەرانهوه وهلامى دايهوه:

- درۆ نىيە. مامە سەفەر درۆ نىيە. ئەمن پىت دەلێم بەو چاوانەى خۆم دىتم. چۆن

درۆیه...

سەفەر گوتى:

- درۆیه و هەزاران جارێش درۆیه.

ئەو مشتومر و دەمەقالەى نێوانیان هەر درێژەى هەبوو. مەمى دىك هەولێ دەدا قایل

بکا و سەفەریش دەيوست ناچارى بکا بلێ: هیچى نەدیوه و خۆى هەلبەستووە يان بەخەون

دیتووێتى.

سەفەر ناخرى زانىی ئەو کارە کردەنى نىيە و کۆرەتیوه* لە قەسەى خۆى پاشگەز نابیتەوه.

ناخريه كەى گوتى:

- سەیر كە پۆلە گيان. قیوولمانە، ئەوەى گوتت راستە. هەر هەمووى باوەر دەكەین، بەلام

ئەوەى لە پێش تۆبەلە نوورەكانەوه بوو تاشباش نەبوو، لێشى ئاوه‌شیتەوه ئەو بى. ئەتۆ یەكێكى

---

*كۆرەتیو: كورتكراوى "كۆرە هەتیو" ئەو كچان لە خۆشەويستیدا بە یارەكەيانى دەلێن كاتى بانگى دەكەن.

دېكەت دیتووه و وه تزانپوه شهوه و دراييش كه بېرت كړدوه شهوه ټيگميشتوړى شهوه نورى كهسكى لى هله دهستا، زياتر له من دهجوو. دواتریش كه جوان لى ورد بويو شهوه، سهرت كړدوه نو نه له تاشباش دهچى و نه له منيش. نو كابر ايت تا ئيستا نه ديوه و ناشيناسى.

مه مى ديك به له بزيكى زيره كانه وه و ژيرانه وه گوتى:

- نا، نا، مامه سهر، نو پياوه تاشباش خوى بوو. نه من بهو دوو چاوهى خوم ديتم.
- تازه نه گهر خودى تاشباشيش بووبى، نه تو ده بى مال به مال بگه پى و چى من پىتى ده ليم شه بلنى.

مه مى ديك بزه يه كى هاتى و گوتى:

- ناتوانم شتى وا بلتم مامه سهر. ناتوانم. نو تاشباش خوى بوو.
سهر:

- چما تو خوشك زاي من نى؟ نازيزى من، جهرگ و دلى من نى؟ ده بى وا بلنى، به چيت پى ده ليم شه به خه لكى ناوايى بلنى....
مه مى ديك وه لامى دايه وه:

- نه من ناتوانم درو له گهل هم مو خه لكى ناوه دانى بكه م. شه جار پيم ده لين "دروژن" و هه تا ده مرم بهو ناوهم بانگ ده كن. ئيدى له رووم هه لئا به چاو له چاوى كه س بكه م. نه گهر ئيستا بچم و بلتم من ههر چاوم به نور و شتى وا نه كه وتوو و شتى وام ههر نه ديوه و شه پياوه ش تاشباش نه بوه، شه وان ده مكورن. نه گهر نه شكورن، ناهيلن لهو گونده دا بريم و له مه ودوا به سه گيكيشم دانانين. تنانته دايكيشم قسم له گهل ناكا. نه من نه تو زوژ خوش ده وى. تنانته له بابيشم خوشتر ده وى. چيت پى خوشه بو تى ده كه م، به لام رووم لى مه نى بو شه ويان. بروات بى، بهو دوو چاوهى خوم ديتوومه. چاوم كويز بى نه گهر درويان بكه م. نه تو ش خوت له تيخى خودا و پيغه مبر مه ده. شه وى به دارستانك نووره وه به ره و چياى ته كه چ ده خوشى و ده روى، ناغامان، تاشباش تو غلو بوو.

سهر نه راندى:

- راستيه كه م پى بلنى مه مى ديك، راستيه كه م پى بلنى. نه تو درويان ده كه ي، شه جار به نه رميه وه گوتى:

- نه گهر بيت و بلنى خهونت ديتووه چ ده قه ومى؟ چ شتيكت له كيس ده چى؟ خه لكى گونده كه ش هيچت لى ناكه ن. رو له گيان، له گهل تو مه. نه گهر تو حاشا لهو قسانته نه كه ي،

یان لانیکه‌م نه‌لئی نه‌وهی دیتووته تاشباش نه‌بووه... وه‌جاغی کویتخا خدری، کویر ده‌که‌یت‌هوه. نه‌منیش تیدا ده‌چم و نه‌تۆش...

نه‌وجار بۆ مه‌می دیکی پروون کرده‌وه که چۆن تیدا ده‌چن و جووقه‌واریان لی ده‌بری و دوابی:
— با‌وای دانیتین که ئیمه تیدا چووین و هیچ گرنگیش نه‌بی، به‌لام سه‌باره‌ت به
حوکه‌ته‌که‌مان، غرووری شارۆچکه‌که‌مان و ناوه‌باشه‌که‌ی گونده‌که‌مان ده‌لئی چی؟... تازه
هیچ دووریش نییه که بێن و هر هه‌موومان به‌رنه به‌ندیخانه...

بۆ مه‌می دیکی باس کرد که حوکمه‌ت له جیدا درۆی نه‌و فرتوفیلانه‌یه و جگه له‌وه‌ش
جاریکیان له رابردووشدا، هه‌موو خه‌لکه‌که‌ی یه‌کێک له گونده‌کانی چوکورواوا به ژن و
مندالیانه‌وه، ماوه‌ی پینچ سالان، خرابوونه به‌ندیخانه‌وه هر له‌بهر نه‌وه‌ی فریوی خوانه‌ناسیکی
وه‌ک تاشباشیان خواردبوو.

— کورتی بپرینه‌وه مه‌می دیک، خه‌لکی ناوه‌دانی دوابی نه‌و حه‌قابه‌ته هه‌لبه‌ستراوه‌ی تۆ، شیت
و شه‌یدای تاشباش بوونه. نه‌گه‌ر به‌لایه‌ک به‌سه‌ر نه‌و گونده‌بی و نه‌گه‌ر تاشباش له سیداره
بدری، هر هه‌مووی نه‌وانه له‌سه‌ر نه‌و حه‌قابه‌ته درۆینه‌ی تۆن و ده‌که‌ونه نه‌ستۆی تۆ. له‌وانه‌یه
حوکه‌متیش خاکی نه‌و گونده به‌تووره‌که بکیشی و به‌مه‌رده‌ی گونده‌که‌ی چوکورواوامان به‌ری.
هر هه‌مووشی له‌سه‌ر تۆ... هه‌تا ده‌رفه‌ت هه‌یه بلی درۆت کردووه، ده‌نا بلی خه‌ونت دیتووه با
هه‌م گوندیه‌کان نه‌جات به‌دی و هه‌میش سه‌ری تاشباش به‌په‌ته‌وه نه‌که‌ی.

مه‌می دیک وه‌ک پیاوان، به‌متمان به‌خۆسه‌وه و به‌دلتیاییه‌وه گوتی:
— به‌لام نه‌من به‌و دوو چاوه‌ی خۆم دیتم. نه‌وه‌ی له‌پیش دارستانیک نووره‌وه بوو،
ناغا‌که‌مان تاشباش نه‌فه‌نی بوو.

سه‌فه‌ر ورده ورده تووره‌تر ده‌بوو. له‌پیشدا هه‌ره‌شه‌ی نه‌وه‌ی کرد و گوتی: له‌زیندانیدا
ده‌پرزینی، هر له‌بهر نه‌وه‌ی گوندیه‌کان رزگار بکا، و چونکه تاشباشی لیتقه‌وماویش له‌و
نیوه‌دا هیچ تاوانیکی نییه، ده‌بی نه‌ویش رزگار بکری. خودا هه‌لناگری، ده‌ی چ ده‌بوو نه‌گه‌ر له
پیناوی خه‌لکی شارۆچکه و گوندیکدا، کوپه‌تیوکی چلنه‌ی وه‌ک مه‌می دیک له به‌ندیخانه‌دا
برزی. هه‌رچه‌نده کویتخا کزه‌ی له جهرگی ده‌هات له‌وه‌ی یه‌کێک له خزه‌کانی خۆی بخریته
به‌ندیخانه‌وه و ناوری له هه‌ناوی به‌رده‌بوو، به‌لام چاری نه‌بوو:

— ده‌ی رۆلهم مه‌می دیک، ئیتستا ده‌لئی چی؟ ناخۆ ناته‌وی گونده‌که و شارۆچکه و شه‌ره‌ف و
ناپرووی ناوچه‌ی تۆرووس رزگار بکه‌ی؟

• مەمى دىك گوتى:

- بۆخۆم بەر چاوانەى خۆم دىتم. بەخوای درۆم پى ناکرى. خەونىشم نەدیو.

دىسان برىنەكەى کردەو و نىشانى دانەو:

- ئەوئەش بەلگە، كە خەونم نەدیو...

سەفەر لە دىن دەهرى بوو و دەستى كرد بە جنىودان و قسەى سارد و سووك. ئەوچارە
هەرپەشەى كوشتنى لى كرد و لى پرسی، چا دایكى هەر ئەو كۆرەى نىيە، ئەى چۆن قایل
دەبى لە خۆراى بى؟

مەمى دىك بە زمانى يەككى كە بىرى لە هەموو شتىك كرىتەو گوتى:

- ناتوانم. ئەمەن قەت ناتوانم قسەى وا بكەم. تەنانت نەگەر سەرىشم تىدا بچى....

هەر ئەوئەى كە گوتم.

سەفەر دەستى كرد بە پارانەو. دەپاراپەو و دەلالاىەو و مەمى دىكى دەبرە ناسمان.

ناخريەكەى گوتى:

- ئەتۆ هىشتا گەغى. ئەمەن شتىك لە تەمەنم نەماو. ئەتۆ لەجى كۆرى منى. ئەو

سەفەر هانای بۆت هیناوە. مەمى دىك. مامە سەفەرت بەرى پىت ماچ دەكا. واى دانى بابتى

كوشتووە و خۆى لە مالت هاويشتووە. نەكەى مەمى دىك كاری كردنى نىيە. هەرچى دەتەوى

بۆتى دەكەم. چىت بوى دەتەمى.

مەمى دىك تەنیا بە يەك وشە جوابى دەدايەو:

- ناتوانم.

ئەو هەتیو بەستە بالاىە، دەیتوانى بە يەك وشە ژيانى ئەو رزگار بكا، بەلام سەگابە مىلى

بادەدا. چا چ دەبوو. گوندىيەكان دەیاننوانى چى لى بكەن؟ پى دەگوت: "مەترسە. لە گوندىيان

مەترسە. تەنانت لە نيزرايىلش مەترسە چونكە مامە سەفەرت وەك كىتو لە پشتتە."

دواى تەماحى وەبەر دەنا. گوتى نامادەى ژنى بۆ بىنى، مال و حالشى بۆ پىكەوە بىنى.

تەنانت واى لى هات گوتى: نامادەى كوئخايەتییەكەشى بەو بسپىرى.

بەلام مەمى دىك ديسانىش گوتى:

- ناتوانم.

كوئخا ئارا و قارای لى براپوو. چى فرتوفىلە دەكاری كرد، بەلام بى سوود بوو بە گوئیدا

نەدەچوو.

سەفەر زانیی ئەو ھەتیو بە زمانی خۆش ھالی نابێ:

- ڕۆڵە گیان مەمی دیک، دوایی ئەوێ دیوتە لە چاری خۆت دیو. ئەوەت قەت بیستووە؟
دەتکوژن و کەلاکەت فری دەدەن. جوابی ئەو، پەھەیه. ئەو قسە بەجێهشت بیستووە؟
خوێن بە خوێن دەشۆنەو. ئەوەش قسەیکە ماقوولە، بیستووتە؟ دەرزێک بەکە بە خۆتا و
سووژنیک لە خەلکی ڕۆیکە. ئەوەش لەو قسە باشانە، بیستووتە؟

مەمی دیک سەری داخستبوو و هیچ ھەستیک لە روخساریدا بەدی نەدەکرا. بەبێ ئەوێ
جوولەیک بەکا گوتی دابوو قسەکانی سەفەر. سەفەریش لە توورەییان دەست و پیتی دەلەرزین و
بەخۆی دەگوت، ژيانى گەورە پیاویک بە دەستی ئەو گونە گیسکە چلەنەوێ و بەو دوو
قسەیکە بەستراوەتەو کە لە لە زارییەوێ بێتە دەری. ئەویش بە چەقی لەعەتدا چوو و هیچ
نالی. نێستاش ھەڵیدەگریتەو. ھەرای کرد:

- عومەر!

مەمی دیک لەو توورەیی و نەفرەتە ترسا کە لە دەنگی ئەودا بوو. کروشەوی کرد و سەری
ھەڵتێنا و بە بێھواییەو سەیری روخساری کرد.
- فەرموو گەورەم.

- عومەر، بەو براھەمان، مەمی دیک، حازر نەبوو بۆ ڕزگارکردنی بنەمالەکەى مەزنى
کوێخا خدر و گیانی من و تۆ و گیانی خۆی و ھەروەھا گیانی ھەموو خەلکی ئاوەدانى، دوو
قسەى حیسابى بەکا. ئەو براھەمان، مەمی دیک، خزم و کەسى نزیکى تۆیە. ئەنگۆ ھاو
تەمەنن. باشتر لە زمانی یەكترى تۆ دەگەن. مەمی دیک ھەلگەرە و ببیە بجۆ ژوورەکەى خواری
و لەوێ قسان بەکەن، بەلام هیچ نامەوێ ھات و ھەرا و تێھەلدانی تێدابێ. بە تاییبەتى بە بێ
قەرە و ھەرا. دانیشتن و جوان و زەریف قسان بەکەن.
و ناماژەیکەى بە عومەریش کرد.

عومەر چوو دەری و بە تێلایەکی گەورەى دار بەرووھەو گەراپاھەو. بە توورەییەو پیلێ
مەمی دیکى گرت و گوتی:

- ھەستە و پێشتم کەو بەزائەم.

لە تەنیشتن ناگردانە کە رايکيشا و ھەلگەرت: چەند قسەیکەم بێتە، پوورزا.
مەمی دیک، بە دیتنى تێلاکەى دەستى عومەر و توورەبوونەکەى، دوو قرائیەکەى کەوت و
زانى چ باسە. چاوی لە چاوی سەفەر بریبوو و چاوەروانى یارمەتیەک بوو.

عومەر هەر وا که بهرەو ژووره‌که‌ی خواره‌وه ده‌یک‌ک‌شا، له بن لێوییه‌وه جنیویشی ده‌دايه .
 مه‌می دیک ه‌یشتا هەر چاری له سه‌فه‌ر بوو و چاره‌روانی پ‌یگه‌ی ده‌ربازبوونیک بوو . که
 گه‌یشتنه‌ به‌ر ده‌رگای ژووره‌که‌، عومەر پ‌الیک‌ی وای پ‌یوه‌ نا، مه‌می دیک، له نیوه‌پ‌استی
 ژووره‌که‌ وه‌عه‌رزی که‌وت . عومەر به‌ له‌سه‌ره‌خ‌وییه‌وه لیتی چووه‌ پ‌یشی و هه‌ل‌یستانده‌وه و
 په‌ر‌ۆیه‌کی له گیرفانی ه‌ینایه‌ ده‌ری و له زاری ناخنی . مه‌می دیک ه‌یچ جووله‌یه‌کی نه‌کرد و به
 په‌ر‌ۆیه‌که‌ی نیو زارییه‌وه، له نیوه‌پ‌استی ژووره‌که‌دا مایه‌وه .

عومەر پ‌شویه‌کی قوولی هه‌ل‌ک‌ک‌شا و تا ه‌یزی له‌به‌ردا بوو داریک‌ی له پ‌شتی مه‌می دیک
 پ‌اک‌ک‌شا . مه‌می دیک به‌ره‌و ده‌م وه‌عه‌رزی که‌وت . عومەر په‌یتا په‌یتا سینگی ده‌رده‌پ‌ه‌ر‌اند و
 پ‌شوی لی تازه‌ ده‌کرده‌وه و به‌ هه‌موو ه‌یز و توانای خ‌وی داره‌که‌ی لی پ‌اده‌ک‌ک‌شا . تا زیاتری لی
 ده‌دا، تووره‌تر ده‌بوو و تا تووره‌تر ده‌بوو، پ‌تری لی ده‌دا . نیستا نیتر له‌سه‌ر یه‌ک لی پ‌اده‌ک‌ک‌شا .
 وای ل‌یده‌دا داره‌که‌ی نه‌ده‌بینرا .

مه‌می دیک ده‌ینوو‌زان‌د . نه‌یده‌توانی په‌ر‌ۆیه‌که‌ی زاری ب‌نیسته‌ ده‌ری . ده‌نگی له ده‌نگی
 بنیاده‌م‌یک ده‌چوو که خه‌ریکه ده‌خ‌ن‌کی .

عومەر داره‌که‌ی دانا و ده‌ستی کرد به‌ پ‌تله‌قه‌ ل‌یدان، به‌لام د‌لی به‌وه‌ش دانه‌که‌وت و دیسان
 داره‌که‌ی هه‌ل‌گرت‌ه‌وه، نه‌وه‌نده‌ی ل‌یدا تا مه‌می دیک نووزه‌ی لی ب‌را . عومەر پ‌اوه‌ستا و گوتی :

- مرد، با ب‌ری . ده‌یبه‌م و ف‌پ‌ی ده‌ده‌مه نیو نه‌شکه‌وتی په‌ریانه‌وه . که‌س‌یش نازانی .

که په‌ر‌ۆیه‌که‌ی له زاری ده‌ره‌ینا، مه‌می دیک چاری هه‌ل‌پ‌چ‌ری و نیگای ک‌ز و پ‌ر له پ‌رسیاری
 له عومەر ب‌ری و نه‌وجار ت‌یگه‌یشت . گیانی وا ده‌بر‌ژایه‌وه که به‌ حاله‌حال ده‌ستی کرده‌وه به
 نووزاندن، به‌لام به‌ ه‌یچ ش‌یوه‌یه‌ک نه‌یده‌توانی هه‌ست‌یت‌ه‌وه . عومەر گرتی و خ‌ی‌را هه‌ل‌یستان‌د
 داین‌یشاند . مه‌می دیک خ‌وی پ‌ی نه‌گیرا و که‌وته‌وه سه‌ر عه‌رزه‌که‌ . عومەر نه‌وجاره‌ش
 هه‌ل‌یستانده‌وه و پ‌شتی به‌ دیواره‌که‌وه نا و ناوا رایگرت .

- ده‌ی ب‌لی ب‌زانم . نووره‌کان خه‌ون و خه‌یال بوون یان پ‌استه‌قینه‌ ؟ له ده‌ست من پ‌زگاریت
 نایه . تاشباش خه‌ون بوو یان پ‌استی ؟

مه‌می دیک به‌ چاری به‌تال و نیوه‌زیندرووه‌ سه‌ری ده‌کرد . هەر ده‌تگوت سه‌یریشی نا‌کا .
 نیگای له نیگای کو‌یران ده‌چوو .

- خه‌ون بوو یان پ‌استه‌قینه‌ ؟

مه‌می دیک ه‌یچ نه‌ده‌جوولا .

- توتوکه سەگ قسە بکە. خەون بوو یان راستەقینە؟
 مەممی دیک وەک مردووێن مەتەقی لێو نەدەهات.
 - هەتیو، دایکی خۆم گابی، ناهێلیم بە زیندوویی لەو مالا پرۆیە دەری. دەی بلی، خەون
 بوو یان راستەقینە؟

مەتەقی لە دار و بەرد دەهات لە مەممی دیکووە نەدەهات.
 - کورە، برالە، پوورزا گیان، تۆ هەر ناتەوی هیچ قسە بکە. پریک بەر لە ئیستا درۆیەکت
 بەسەر یەکووە دەنا و دەتویست مالاکەکی ئیمە وێران بکە، لیتمان ببوویتە بولبول. ئیستاش دەی
 قسە بکە دەی پوورزا گیان. تۆ خۆداکت قسە بکە. دەست و لاقت ماچ دەکەم قسە بکە دەنا
 دەتکوژم. دەتکوژم کەلاکەکت فری دەدەمە نیو نەشکەوتی پەریانەو. یاللا دەی برا، یاللا پوورزا
 جوانەکەم. یاللا پالەوان. قسە بکە. هەر هەمووی یەک وشە و تەواو... دەچی و بە گوندییەکان
 دەلێی خەونم دیتبوو، لە خەیاڵدا بوو و پێمابوو راستییە. ئەو کات تاشباش نۆغلو بە گوندییەکان
 دەلێ ئەو هەتیو شیتە خەونی دیتووە. ئەمن لە مالاکەکی خۆم خەوتبووم و پرخی خەوم دەهات.
 ناوا نەتۆش بە درۆزن دەرنای... دەی یاللا دەی. قسە بکە رۆلە. قسە بکە سەگاب. قسە بکە
 توتوکه سەگ. سەیر کە قەڵەفت وەک سەگی گرویتی لی هاتووە. وەک سەبەکی گرویتی کە کلکی
 لەگەڵۆزی نابی. لە ترسانا هەڵدەلەرزێ. یاللا دەی برالە، قسە بکە. کورە بەنۆکەرت یم قسە بکە.
 تەنیا یەک وشە بلی و تەواو. خۆ نامری دەی. هەر بەو وشەیی لە زاری تۆرە دیتە دەری، بنەمالە
 گەورە مائی کوێخا خەر رزگاری دەبی. درۆشت نەکردووە، چما مرۆڤ خەون نابینی؟ هەتیو
 درۆزناییە. هەتیو فێلبازە خۆهەلکێشەکە. ناخ چۆن شتی وا دەبی دارستانێک لە نوور بە دوا
 بنیادەمێکدا بخی و لەو بەفر و بارنەدا بە دوا ئەودا بەرەو لووتکە چیاکان بخی؟

- قسە ناکە؟ ها؟ ناتەوی قسە بکە. ئەمنیش دەتکوژم برالە و پێستت هەڵدەقەم و کای
 تێداخەم. لەتوێت دەکەم کورێ باش، پوورزا گیان. ئەتۆ باشم دەناسی. بۆ وێنە چ دەبی نەگەر
 یەک قسە بکە؟ ئیستا مامە سەفەرت لەو ژوورە دیکووە پێت وایە سەبارەت بە من چۆن بیر
 دەکاتەو؟ دەلێ ئەو نەیتوانی تەنانت مەممی دیکیش وەقسە بێتی. ئەوێە ئەمن دەبی
 بێتەنجەم تۆ ئەو کاتیک لە ژوورە کە دەچمە دەرەو، دەبی پێی بێت ئەمنانی قسە لە زاری
 دەرکێشم، بەلام ئەو سەریم هێناوە بۆت، فەرموو.

لە ناکاو هەموو گیانی مەممی دیک کەوتە لەرزین. شەویلکە هەڵنەدەپچرا.

- زارت ناکرێتەو برالە؟ زارت ناکرێتەو. دەتەوی چۆرێکت ئا بەدەمی؟

ساجیکیان له سەر ناگردانه که داناوه. ماله که پره له دوو کهل. سی ژن دانیشتون له سەر پنه ننگوتکه کان پان ده که نه وه. نهوی دیکهش به رفیده وهی دها و ده یخاته سەر ساجه که، چاویان له بهر دوو کهل پر بووه له ناو. له بن ساجه که وه، بلنسه و دوو کهل دینه ده ری. بۆنی نان و ناردی سووتاو ماله که ی پر کردووه. هەر له دووره وه بهو بۆنه را ده زانی له مالتیک نان ده کری. ماله که نه مپژ ده لئی مالی بوو کیته. ده ست و ده موچای ژنه کان هه مووی نارد او بیه.

سه فەر نه مپژ درهنگ له خهوی هه ستا. له میژ بوو ناوا درهنگ هه لنه ستا بوو. دیار بوو دوی شهوی هەر نه نوو ستووه. ده ورو بهری چاره کانی هه لمه سابوون و ده موچا ویشی ده تگوت نه ستوور بووه.

ههوا خۆشی کرد بۆوه. سه فەر له ماله که ی هاته ده ری و ده موچای شوشت و له حالیکدا به خا ولییه که ی ده ست و ده موچای وشک ده کرده وه گه رایه وه ژووری. دوو که له که ی ژووری چاوی کزانه وه.

- هه ی گووی سه گ به گۆری بایتان. کوره پیاو نازانی پۆژی نان کردنی، پروو له کو ی بکا. بی تۆقره بوو. نهیده زانی چ بکا و پروو له کو ی بکا. نهو مه می دیکه ببووه هۆی نه وه ی هه موو هیوا و ناو اته کانی به بادا پرۆن و شادییه کانی ببه خه م و خه فته. نیتر تاشباش ببووه پیاو چاک و وه لی. تازه مه رگیش نهیده توانی لهو پله و پاییه ی بجا و وه ک بلنسه یه کی پیرۆز هه تا پۆژی قیامه تی هەر دایسا.

شه پۆلنکی نیره یی له دلی سه فەر گه را و به خۆی گوت: بازی پادشایه تی ناوا له سەر شان ی پیاو ده نیشی:

"له زۆریه ی گونده کانی تۆرووسدا، چ له سه رده می شه ره کانی سه ره خۆیی خوازیدا و پیشتیش، له سه رده می شه ری گه ل یۆنانییه کان و له کاتی گرانی و قاتی و قرییه که ی هیرشی

کولله که شدا، همر گونده یه که دوو وهلی و پیاوچاکی لی هه لکه وتبوو، به لام تا نیستا له گوندی یالا کدا شتی وا نه ببوو. نه گهر لهو سه رده مدا ته نانه ت نهحه شیتیش هه بوايه، به دلتیاییه ده یانکرده وهلی. به دلتیاییه وه ایان ده کرد، به لام نیستا کهس نازانی بزچی "شیتته" یان هه لته بژارد و بهو تاشباشه وه نووسان؟ نهحه شیتتو کهی نیوه پروت بهو روخساره تاوه سووت و سه رما بر دوه یه وه، بهو جهسته توکمه و به هیژه یه وه و بهو چاوه درشت و پرهش و خهفه تبار و سیحراویانه یه وه و بهو پدینه لوول لوول و خورمایه یه وه، له هه موو کهس بو کاری ناوا باشت بوو. کهس نازانی نهو تاشباشه له کوپوه قوت بۆوه.

"نهو هه مووه ساله، له شه و گرانی و قاتوقریدا نهو گونده وهلی و پیاوچاکی لی هه لته کهوت. چما نیستا چ بووه؟ نهو مه سه له یه مه می دیک نهو نهندهش سانا و ساکار نییه. ناماده بوو گیانی خۆی دابنی و به خو شحالییه مه مرگ قبوون بکا، به لام ناماده نه بوو له قسه کهی خۆی پاشگهز بیتته وه و خه یانه ت له تاشباش بکا. له چاوه کانی را دیار بوو درۆیان ده کا. ته و او دیار و روون بوو که بزخۆی نهو چیرۆکی دارستانی نووره ی هه لته ستووه و دوا ییش خۆی پروای پی هیناوه. له پیشدا ههوت توپه لی نوور به دوا ی تاشباشه وه بوو، دوا یی بوو به بیست و پینج توپه له نوور... و دواتر دارستانیکی نوور... هه موو جارێک که مه می دیک چیرۆکه کهی ده گێرپا یه وه. ژماره ی توپه له نووره کانی زیاتر ده بوون. شوکری دهنگی نووسا و نیتر وا به ساده یی مه می دیک ناتوانی زار هه لپچری، نه گینا خودا به نه سیبی کهسی نه کا... هه موو رۆژی نووره کانی پشت سه ری نهو تاشباشه زیاتر و پتر ده بوون و زهوی و ناسمانی پر ده کرد.

"نه ری باشه ههر به راستی مه می دیک گوته ی درۆم کرد، چ دهقه و ما؟ ههر نهو قسه یه بهس بوو بو نه وهی تاشباش تیدا بجی." له وانه شه مه می دیک ناماده بووبی وا بلی، به لام نیتمه له ریگه که یان نه ده زانی. نه گهر که وتبا یه ته دهستی سه ربازه کهی بنکه ی پۆلیس، نهو زۆر باش ده یزانی چۆن وه زمانی بینتی. نهو کات مه می دیک ده هات و له نیوه راستی ناوایی هاواری ده کرد و ده یگوت: "درۆم کرد، درۆم کرد".

"نه ی لهو به خته سه گ تیپریاوه ی من. لهو کاره دا ههر چی هه یه دژی منه. هادیل و گوندی و ته نانه ت خزم و کهسه کهی خۆیشم. ههر له میرووله ی سه ر زهوییه وه بگه ره هه تا مه ل و بالته ده کانی ناسمان و ماسیه کانی ده ریاش. ههر هه موویان ده ستیان داوه ته دهستی یه کتری و ده یانه وی له بهر پی تاشباشدا به چۆکما بینن و ئابرووم بهرن. کۆره خو بنیاده م نه قلی

نه فلاتون و تين و هيزی رۆسته م و زیره کییه که ی عیسمه ت پاشاشی هه بیّن هه ر ده ر قه ت نایه و ده ر قه تیشی بیّ ئاوا ی به سه ر دی.

به راستی نه م م می دیکه گوناحی چ بو که نه به لایه ی به سه ر هینابوو؟ باشه نه و مندالهی بو دابوو دهستی نه عومه ره شیتته که ئاوا له مردنی بکا؟ نیستا نه و کچه که ی قیر سمایل له ژووره که ی خواره برینه کانی بو ده سپیه وه. سه فەر چوو نه ژووره ی م م می دیک له ویّ نوستبوو. کچه که ی قیر سمایل له ژوور سه ری دانیشتبوو و ده سه ریه کی ته ری له سه ر نیوچاوانی داده نا. سه فه ری پرسی:

- ژنه که، هیچ چاوی هه لێناوه؟

کچه که ی قیر سمایل به خه مباریه وه وه لامی دایه وه:

- چاوه کانی هه لێنا و ته نانه ت قسه شی کرد... به لام خه ریکه گر بگری. داوا ی ئاوی کرد، ئاوم دایی. نامری.

- چ بکه م خه تای خۆی بوو. گوی خۆیه تی با بیشیلی. نه گه ر مردیش با بریّ چش.

"نه و حه قایه ته م م می دیکش سازی نه کردبا، یه کیکی دیکه هه لیده به ست. خه لک به شوین نه و ئوین و حه قایه تانه ون. حه زیان لییه حه قایه تی ئاوا هه لبه ست و دوایش بوخویان برۆای پیّ بکه ن و نه و جار وه ک سه رخۆشان بو خه لکی بگێر نه وه و هه ول به دن خه لکیش برۆا به و به سه ر هاته بکه ن. بلێن چی. بنیاده م خه یال پلاوی زۆر. خودا پیستی سه ری نه و خه لک و که سوکاره به نه حله ت بکا.

"نه و داماره، به زه یم پییدا دیتته وه، به لام ده ی، ده بوو بیلی. ده بوو بوّ پزگار کردنی گیانی گوندیک و مرۆتیک نه ویش بریک و یژدانی هه بوایه. له سه ر نووکی زمان ی بوو. نه ی بوّ نه یگوت؟ نه گه ر گوتبای چ ده بوو؟ چیی لیّ که م ده بووه؟ تووتکه سه گه، لینی گه ریّ با بریّ و هه روه ها جه حه نده میشی لیّ پر پیّ.

"نه مرۆ هه وا خۆشه. له وانه شه نه ندامه کانی نه نجوومه نی ئاوا یی که چوونه ته شار، بگه رپنه وه. له و جه ند رۆژده ها هه واوبانیکی قۆر و بیتامی هه بوو. ته نانه ت به پیی خۆت نه ده دی. هه موو شتیک ته نانه ت که ش و هه واکه ش دژی من له گه ل تاشباش کلکی تیکه ئالاندبوو. هه ر به راستی نه کا نه و کابرایه وه لی بیّ.

"خۆ نه گه ر هه وا خۆش بوایه، نه وانه ی چوونه ته شاری، نیستا له میژبوو گه رابوونه وه. نه وانه چ بنیاده میکن. ته نانه ت دنیا ش خرا بیّ و نه توانی دوو قولانج نه ولای خۆت و به رییت

ببینی، که ده زانی گیانی نه فەرتیک به هەوائیکەوه بەستراوەتەوه، بنیادەم دەبێ چیی لە دەستی دی بیکا و ئەو خەبەرە بگەیینی. قەیناکا، مشوورتیکیان دەخۆم.

چۆوه ژوورە کەمی دیکە. هەر چووبایەتە سەر جێبایە کەمی دەمۆدەست خەوی لێ دەکەوت. شتیک لە دلیدا نازاری دەدا، شتیک کە وردە وردە قورگی دەگوشی. لە شتیک نادیار و نەبەدی دەترسا. ترسێکی نامۆ وردە وردە ناخی دەتەنێیەوه. ژەهرە کەمی تێکەلی خۆینی دەبوو و هەتا ناخی گیانی ڕۆدەچوو.

لە ناکاو وەخۆ هاتەوه. ناخۆ هەر بە راستی ئاوا لە تاشباش تۆقیبوو؟ شەرمی دەکرد پرسیارێکی ئاوا لە خۆی بکا. نەگەر ئەوانەمی چوونەتە شاری، ئیستە بە خەبەری خۆشەوه گەرابانەوه، لەوانەبوو بکری پێشی تاشباش بگری. کورە کەس لەو گوندییانە تیناگا. هیچ دوور نەبوو عادیل بێ و لە گەلێان ڕوی خۆش بێ و بۆ بیانی هەموو گوندییەکان گالتە و قەشەری بە تاشباش و چیرۆکەکانی مەمی دیک بکەن. ئەو فکەرە برێک ئەهوەنی کردەوه و تۆخۆنێکی هاتی:

"ئای بۆ ئەو ڕۆژانەمی ڕۆیشتە، ناخ، ئەو شانس و بەختە بۆ کوێ چوو؟"

دیسان لە تاریکایی بێهێواپیدا نوقم بۆوه. نە عادیل دەهات و نە گوندییەکانیش پشتیان لە تاشباش دەکرد.

"ئەو ژنانەش زیاد لە هەموو ڕۆژێک ئەمەڕۆ نانی دەکەن. کورە خۆ پیاو ناتوانی تاوێک لە ماله کەمی خۆی دانیشی. دووکەل پیاو شیت دەکا."

وەدەر کەوت و لە بەربەرپۆچکە دانیشت. سەری داخست و خەیاڵ هەلیگرت. بیری لە ناقیبەتی کارە کەمی خۆی دەکردەوه. باشە نەگەر کەوتبایەتە چنگی تاشباش، ناخۆ تاشباش بەزەیی پێیدا دەهاتەوه؟ مەحەل بوو، بەلام بلێی و نەلێی تاشباش پیاوێکی باشە. بەلێ، بەلام نەگەر فریشتەش بێ، چما دەکری کەلک لەو هێز و دەسلەتە وەرەگری کە جواي حەوت سال هەول و تێکۆشان بەدەستی هێناوه؟

لە حالێکدا هەر جارەو جۆرتیک بیری لە تاشباش دەکردەوه و جارێک بە پیاوێکی باشی دادەنا و جارێکیش بە یەکیکی نارەسەن و بێبەزەیی، لە ناکاو شتیک بە مێشکیدا هات. سەری بەرز کردەوه و سەیری پێش خۆی کرد. برۆای نەدەکرد. هەستایە سەر پێ. بەلادا هات. خەریک بوو لە خۆشیان پشوو سوار بێ. ئەندامەکانی ئەنجوومەنی ئاوايي کە چووبوونە شاری، لە بەردەمی ڕاوەستابوون. بە ڕوویەکی گەش و هیوادارانەوه پێدەکەنین. سەفەر ئامبازیان بوو و بە هاوار هاواری گوتی:

- پيويست ناكا داواي لايبوردين بكن. ده زانم بوي زور ماتل بوون. ده ي باشه، پيم بلين شيرن يان پوي؟
هه ناسه برکتي بو.
زه کهر يا گوتي: خه بهر کان خوشن. زوريش خوش.
جا گوتي:

- له هه موو قهرزه کاني نه مسالمان خوش بوون و تو له گونده که دا وه کيلي عاديل نه فنيي.
له مه ودوا گوندييه کان بويان هه يه بچنه شاري و چيي حه زيان لييه بيکرن. ته نانه ت نه گهر حه زيان لي بي، عاديل قهرزيشيان ده داتي.
عايل گوتي "نه دوو کانا نه و هه رچي هه مه، ني سه فهر نه فنين و نه من خاوه ن مال ني، ني گوندييه کاني يالا که. جا وهره سه يري بکه.
نهو پريسکه يي به کولييه وه بوو، داينا و کرديه وه و گوتي:
- نيتمه هه رچي ويستماني کريومانه.

سه فهر چاوي برييه نهو قوماش و چيت و په رويانه ي له پريسکه که دا بوون. هه رچي پتر سه يري ده کردن، زياتر رهنگي ده بزکا. ليتوه کاني که و تنه له رينه وه و گوتي:
- خوايه هزار جار شوکر، هزار و هزار جار شوکر. هيچ هيوايه کم نه بوو که نهو روزه به چاو ببينم و دلم پروون بيته وه.
نه دنامه کاني نه نجو مهنه ناوايي که له شاريه وه گه رابوونه وه، وه که نهو پاليان به ديواره که وه دابوو و سهريان خستبووه ناو له پي ده ستiane وه.

دواي چنده ساتيك سه فهر وهك فيشه که شيته ده ريه يري و چوزه ژووري و چوه نهو ژووره ي مهنه يي ديكي تيدا نوستبوو. به سه ر مهنه يي ديکدا نوشتايه و به ميته ربه بانييه وه ده ستی له سه ر نيوچه واني دانا و گوتي:

- روله، مهنه يي ديک گيان، نه تو هيچت نييه. "تا" شت لي نييه. هه سته چاک بوويه ته وه.
ليت ده گه ريم پروي. نه گهر نهو سه گبابه له ماله که ي مندا تو زتيکي نازار داوي، من داواي لايبوردين لي ده که م. نه من نه مزاني. نه تو ش زور لاساريت کرد، به لام قهينا کا. جا نيستا جوان گوي بديه بزانه ده ليم چي. هه ر نيستا هه سته و بچو له نيو ناواييدا هه زاران درو هه لبه سته و بلتي تاشباشم له سه ر لووتکه ي چياي ته که چ و هه موو کيوه کاني تو رووس ديتووه که حه فته هزار هه تاويشي به شوين که و تبوو. هه مووي نه وانه بلتي و دنياس به نهو

قسانه پوولینکی سوتتاو ناکهن. یاللا دهی بهخیر هاتی. برۆ و چیت ههز لییه بیلئی. به دوو قسان دهتتوانی هم گونده که و هه میش شاره کهش رزگار بکهیت. نامردیت کرد، بهلام نیستا نیت کهس ناتاجی تو نییه. باللا دهی ملت بشکینه. برۆ بهغدا نیوهی رینگات بی.

ناوړی له ژنه کی دایه وه و گوتی:

- لئی گهری با جله کانی له بهر بکاته وه و خیرا لیره برؤا. پتی بلئی شانسی بوو، نه گینا نه گهر نه وهوالهی نیستا هاتوو نه هاتبا، من نه مده توانی له چنگی عومهر نه جاتی بدهم... بلئی با بجیته وه لای دایکی.

نه ندامه کانی نه نجوومه نی ناوایی هه را له ته نیشته دیواره که هه لئرووشکا بوون. سه فهر گه رایه وه لایان و دهستی پی کرد:

- براده رینه، نه مزگینییهی هیناوتانه، گهره ترین مزگینییه. ههتا دنیا دنیا یه، و ههروه ها له سه رده می حمزه تی ناده مه وه تا نیستا مزگینی نی ناوا به هیچ ناده میزادیک نه دراوه. نه گهر به یه کینکی که له بن سیداره یه، بلین نه تو به خشراوی و لیت خوش بوون و له دار نادری، هیندهی من دلئی خوش نابی. خودا عه مرتان درێژ بکا، بهلام هاوړتیان، بریک لیتان دلهمندم. بنیادهم کاتیک ههوالیکی ناوای پییه، چون ده بی هه نه وه، به هه رپیه کدا بی، نه یگه یینیته وه سه فهره کی خوی؟ زه که ریا گوتی:

- بهلام ناخر، به فر پی و بانی گرتبوو. لهو به فر و بوژانه دا چاو چاری نه ده دی. نه من سی جارن که وتمه پی. ده مویست هه رچی زووتر خه بهر و رووداوه کان بگه یینمه وه سه فهرناغا کهی خۆم. سی جارن ههتا قورقورۆچکه م له به فر هه لچه قیم. ناخرین جار چیی وای نه مابوو تیدا بچم، بهلام نه جاتیان دام. نه تو حه قته، بهلام ده بی لیمان خوش بی. بالندهی ناسمانانیش نهیده توانی نه مزگینییهت بو بیتی، نهویش مزگینییه کی ناوا گه وه. سه فهر:

- گرنگ نییه. به دواي چواندا مه چن. نیستا دهی خیرا و زۆر به جی و پی خه لکی لی ناگادار بکه ینه وه. پیو یسته به تیر و ته سه لی و زۆر به باشی پییان بگوتی. زه که ریا گوتی راسته، فهرمایشته کهت به جییه و ده بی هه را بی. سه فهر:

- زۆر په لهی بکه ن و گویم لی بگرن. نهو کاره میوانداریه کی گه وه ی پیو یسته. گوندیه کان بیت و بیسته نه وه له خوشیانا شیت دهن. هه موو هه وله کانی تاشباش به فیرو چو

و ريسه كەي لى بۆۈە بە خورى. ھەر بە راستى بىستوتانە تاشباش بە راشكاۋى رايگە ياندوۋە
 كە ۋەلى و پىارى خودايە؟ جا ئىستا خۆى دەبىنئەۋە. پىتى دەسەلمىنم و نىشانى دەدەم
 پىاۋچاكبۈون يانى چى؟ گۈيرە كە يە كم كىرۋەتە نەزىر بۆ ئەو مىۋانىيە. ھەر كام لە ئىۋەش دەبى
 بزىنك دابىنن. ئەۋە قورىبانى ئىمە يە لە رىگەى خاۋا كە ئىمەى لەۋ بەلا و نە ھامەتتە
 گەۋرە يە نە جات دا. ئەۋجار گۈندىيە كانى ئىمەش زىگىكى باش تىر دەخۆن. جارى ئىۋە ھىچ بە
 گۈندىيە كان مەلئىن. تەنيا ژنان و خزم و كەسە كان بنىرنە نىۋ دى بۆ ئەۋەى كارىكى ۋا بىكەن
 خەلكە كە تاسەبارى بىستىنى خەبەرە كانى ئىۋە بن. ۋايان لى بى لە چاۋەروانىدا شىت بن.
 ھەرۋە ھا كاتىك ئەمەن دەمەۋى سەبارەت بەۋ مەسەلە يە قسان بىكەم، با گۈندى ھەموو چاۋ لە
 زارى مەن بېرن. باللا دەى ئىستا ھەستەن بېرۆن و بىچنەۋە مالىەكانتان و بزەكانتان خىرا بنىرنە
 ئىرە. بۆ سبەى نىۋەرۆ مىۋانىيە كى گەۋرەمان لە پىشە.

ئەندامە كانى ئەۋجۈمەنى ئاۋەدانى ھەستان و چوۋنەۋە مالىەكانيان. دەيانەۋىست زۆر زوۋ
 ئەۋەى كرىۋانە نىشانى ژن و مىندالە كە يان بەدەن.

سەفەر بانگى كرد:

- گزىر باش...

گزىر دەمۈدەست لە بەردەمىدا دەستەۋنەزەر راۋەستا.:

- ھەرمۇو گەۋرەم.

- خۆ گۈيت لە خەبەرە كانى شۆراى ئاۋايى بوو؟

- بەللى ھەموۋىم بىست.

- كەۋاتە ھەستە ۋە نىۋ دى بىكەۋە و بلى... ھۆى.... بلى كۈيخا سەفەر. مزگىنئىيە كى زۆر

گەۋرەى بۆ ئىۋە پىيە. مزگىنئىيە كى ئەۋتۆ كە لە ژيانتاندا نە تانىستۋە. ئەگەر گۈيتان لىتى بى
 لە خۇشيانا شىت دەبن. ھەرۋە ھا ئەۋ مزگىنئىيەش سبەى بەيانى لە زمانە شىرىنە كەى سەفەر
 ئاغا كە مانەۋە دەبىستەۋە. بىللى چاۋەرپى رۆژبۈنەۋە بن.

گزىر بە غاردان خۆى گەياندە نىۋ دى. خۇشى بۆ گەياندىنى ئەۋ ھەۋالە بىنئۆقرە بىۋو.
 قسەكانى سەفەرى بە تام و خۈيۋە چەندىن جار دوۋپاتە كىرەۋە. لە جار كىتشانە كە ماندرو
 نەدەۋو. ئىۋارە داھات. ھەۋا تارىك بوو. شەۋ بەسەردا ھات. كەلەشئىرە كانى بەيانى خۈندىيان.
 ھىشتا گزىر ھەر ۋا بە مالاندا دەگەر ۋا يەك بە يەك بە تام و خۈيۋە خەلكە كەى لى ئاگادار
 دەكردەۋە. ئەۋ جۆش و خرۆش و كەفوكۆلەى گزىر گۈندىيە كانى تەۋاۋ كوڭجكۆل كىرەۋو. ئەۋ

شهوہ بۆ یەکم جار بەسەرھات و باسی تاشباشیان لە بیر چۆوہ و باس باسی ئەوہ بوو کە ناخۆ مزگینییەکی کوێخا سەفەر بلیتی چی بێ.

هێشتا تاو هەلنەھاتبوو کە ھەمروو خەلکی ناوایی لە مندالتی ھەوت سالانەوہ تا پیری ھەفتا سالان، لە بەر دەرگای کوێخا کۆ بوونەوہ. تەنانەت مەمی دیکیش کە بە دەستی عومەر شپ و شپۆتو ببوو، لەوێ بوو. خۆی بەسەر پێوہ پێ نەدەگیرا. دەستی بە دایکییەوہ گرتبوو.

کوێخا ھات و سینگی دەرپەراند و گوتی: ئھم م م .. لاقی راستەشی ھێنایە پێشەوہ و دەستی کردە قسە کردن، لە فرماندەیک دەچوو کە دوژمنی شکاندبێ. زۆر بە تام و بۆن و بە کەشم و نەشموہ ئەو خەبەرە پێ راگەیانندن کە عادیل ئەفەنی ناردبووی. چیی زیاتر قسە دەکرد، زیاتر وەجۆش دەھات و چیی پتر وەجۆش دەھات زیاتری قسە دەکرد. عادیلی کردە باب و برا و پشت و پەنای خەلکە کە. بەرەبەری نیوہرۆ بوو قسەکانی ناوا بریەوہ: "ئەوہ بوو مزگینییەکم بۆ ئێوہ".

گوتبووی ھەر عادیل خۆی پارە ی ئەو گۆرە کە و بزنانە دەدا وا لەو مەنخەلانەدا دەکوڵێن. لە بەر کێ؟ دیارە لەبەر برا نازیزەکی خۆی سەفەر ئەفەنی.

گوندی لە خۆشیان شاگەشکە ببوون. ھەر قسە ی کوێخا تەواو بوو ھورروژمیان کردە سەر مەنخەلەکان. لە ژیاناندا میوانیی ناوایان نەدیتبوو. گوشت و پلاو بە پیتی فیلان. گوندیکی چی، پێنج گوندیش لیتی خواردبایە تەواو نەدەبوو.

سەفەر لە نیو ھەشیمەتە کەدا بە شوێن تاشباشدا دەگەرا، بەلام دیار نەبوو. کە چاوی بە تاشباش نەکەوت، زۆر توورە بوو. لە بن لیوانەوہ مپاندی:

- چاخ و بالتم چاک شکاند تاشباش؟ ... دیتت چیم لێ کردی؟ ئەو کانیاوہشم لێ وشک کردی، جا ئیستا برۆ دیق بکە و بمەرە....

ئەو سى رۆژە لەسەر يەك بالئەدەيەكى سىي لەسەر گوتسوانەي مالهەي تاشباش
هەلئىشتوو. مەلئىكى سىيى دوو هەندەي هەلۆ، بەبى ئەوئى بچوولئىت، لەوئى هەلئىشتوو.
بالئەدەيەكى لەو جۆرە، تا ئىستا نە لە كۆتەكانى تۆرووس بىنراو و نە لە دەشتەكانى
چوگوراراش. چاويكى شىنە و يەكيان زىرين.

هەر خەبەرەكەي عادىل ئەفەنى دىنن، بالئەدەكە لە شەققەي بالئى دەدا دەفري.

- چما عادىل هەر عادىلەكەي جاران نىيە؟...

- ئەو نەفەسى تاشباشى سەرورەمان بوو گەيشتە شارۆچكە و عادىلى وەك ميو و پۆن نەرم

کرد...

- شەويكيان سەرورەكەمان تاشباش ببوو بە كۆتريكى سىي و لە بەر پەنجەرەكەي تاشباش
هەلئىشتوو. عاذىل پەنجەرە دەكاتەو و سەير دەكا ئەو كۆتريكى سىيى لەوئى نىشتوو كە
چاوەكانى وەك بلئىسەي ناگرن. كۆترەكە وەزمان دى و دەلئى: "كۆرە عادىل، چما تۆ نەتبىستوو
ژنەكانى ساكارجا، چۆن يەكئىك لە ناغاكانى ئەوتيان لەتوبەت كرد؟ ئەگەر گيانى خۆت خۆش
دەوئى، مەچۆرە گوندى يالاك. ئەگەر مندالەكانتت خۆش دەوئى، ئەمسال لە قەرزەكانى خەلئى
يالاك خۆش بە. ئەتۆ لە شارى دانىشتوى و خەلئى گوندى رەش و پروتن. لە دووكانەكەتدا
هەموو شتەكت بە لئشاو. خەبەر بئىرە بئىن و بكپن. ئەمسال پەمۆيەكى زياتر دەچننەو.
قەرزى هەردوو سالەكەت بەيەكەو دەدەنەو....

- ئەو سەفەرەش زۆر هەپ و گيئى هەيە....

- هەر هەمووى ئەوانە لە سايەي سەرى تاشباشەو بوو....

- لە سايەي سەرى

- ئەگەر تاشباشى سەرۋەرمانە نەدەبوو...

- كۆترە سىپىيەكە بە چاۋى ناگرىنەۋە نىگايەكى ۋا لە عادىل دەكا، كە عادىل لە ترسانا خۆى پىس كىردىبوو... بە كۆترە سىپىيەكەى گوتىبوو، خەلكى يالاك بىنېرە با بىنە دووكانەكەم. گىيائىم و مالىكەم ئىي ۋانە... كۆترەكە ھەر گوتى لەو قسانە بىبوو، بە دلىكى خۆشەۋە لە شەققەى بالانى دابوو و ھاتبۆۋە ئاۋايى، بەسەر ئاۋايىيەكەدا فرىپىو و خەبەرە خۆشەكەى بە مزگىنى دابوو خەلكەكە.

- ھەر بۆيەش، دايك و خۆشك و پىاۋەكان و بە گشتى ھەموو خەلكى ئاۋايى ئەۋە سى شەۋە، بە ئارخەيانى لىي دەنۋون.

- ھەتا سىبەرى سەرۋەرەكەى خۆمان تاشباشمان بەسەر سەرىيەۋە بى، ھىچ بەلەيك بەسەر ئەۋ گۈندە نايە.

- عادىلىش نايە...

- پەتا و نەخۆشيش نايە...

- مارىش نايەن...

- وشكەسالىيش نايە...

- گۈلەكان دەپشكوتىن و شىن دەبنەۋە و خاك بە پىت دەبىتەۋە.

- ژنەكانى ئاۋايىش نەزۆك نابىن...

- دە مىندالىيان بە زگىك دەبى...

- تازە سەفەر سىنگى دەردەپەرپىنى و دەلى، ئەۋە مىنم ئەۋ چاكەيەم دەرھەق خەلكى ئاۋايى

كرد...

- پىاۋى سىپلە...

- ئەگەر تاشباش نەدەبوو...

- كابرايە فىلېباز...

- ئاخ ئەگەر تاشباشكەمان نەدەبوو...

- ئەۋ سەفەرە پىتى ۋايە لە لىۋوتى فىلەۋە بەر بۆتەۋە...

- ھەر بە راستى بۆۋەى نابى لىي بىچىتە پىشى...

- خۆزگە ئەۋ عادىلە دەھاتە ئەۋ ئاۋايىيە، بۆ ئەۋەى سزاكەى بىيىنى...

- دەيدى كە دىنيا بە دەستى كىۋەيە و ھەزار جار لەۋ ھاتنەى پەژىۋانە دەبۆۋە و گۈۋى پى

دەخورا.

هه موو ئه و قسانه ی له ناوايیدا ده کران، وهك هه میشه، ده موده ست ده گه یشتنه وه گوتی
سه فەر. سه فەر به بیستنی ئه و قسانه له دین ده هری ده بوو. وهك شیتان له ماله که ی خۆیدا
هه لده سووړا و هه رچی له زارییه وه ده هاته ده ری، به و خه لکه ی ده گوت.

جاریکیان هاواری کرد:

- نه ی هاوار خنکام، چۆری ناوم ده نی، فریام که ون. خنکام بابه رۆ...
رهنگی رهش داگه رابوو...

له ده رهوش کړپوه بوو. چاو چاوی نه ده دی. سه فه ریش که خه ریک بوو له خو ده چوو، به
نالینه وه گوتی: "گزیر، گزیر، نه غوومه نی ناوایم بۆ بانگ بکه."
- نه گه ر هیممه تی تاشباشی سه ره ره مان نه ده بوو و نه گه ر عادیل ترسی نه وی له دلیدا
نه ده بوو، ده هات و ده رپنکه شمانی له پیمان داده که ند.

- چما پشتریش وای نه کردبوو؟...

- ته نانه ت دیزه ی چیشته که شان...

- ته نانه ت که وچکه چپویه کانیشمان...

- ته نانه ت نه و لوپچه ساواره شان ده برد...

- لوپچه نارده که شان...

- ته نانه ت نیوفه کیشمانی ده بری و ده یرد...

- پشتریش بردبووی...

ساتیک دواتر نه غوومه نی ناوایی گه یشتنی. به فر سه رتاپای داپوشی بوون. سه فەر گوتی:
- نه من ده رۆم. راسته ورپی ده چمه لای نه و عادیله. ناوا ده ری ناهیتنی. نه و گوندیانه شیت
و شوورن. لینگه ری با به چمه لای عادیل با نه وان که راماتی کوتره که و تاشباشه که شیان به چاوی
خۆیان ببینن. کچی هژی، نه و قابووته م بۆ بیتن. چاویلکه کلاوه که شم بیتن. ده بی جوان خۆم
داپۆشم و وه ری که وم. نابی کات به فیرۆ بده م.

ژنه کان و نه ندانه کانی نه غوومه نی ناوایی له به ریدا شل و کوت بوون و ویشتیان نه هیتلن
بروات، به لām سه فه ری گوتی پتیا ن نه بزووت. گوتیان:

- کوړه چما له و کړپوه و بارنه دا ده کری بجیته شوینیک؟ که سیره ده بی، ده مری...

هه ر پش نه وه ی له ناوایی بجیته ده ره وه ده مری. دیتت مام خه لیل نه و سه ره ی بردی
نه به یتنایه وه؟ حوسنی و په جه بیش رۆیشتن و نه گه رانه وه. نه گه ر هه ر ده شپۆی، پرک راوهسته با
هه وا خوخی بکاته وه جا برۆ.

سەفەر دەيگوت: "خۆم پى راناگيرى. ناگريك بەريۆتە ناخم ئارا و قاراي لى بريموم. لە داخى سىلەيى ئەو خەلکە دەبى خۆم بگەيىنمە عادىل. " وەك توفانىك، دەرپەپىيە دەرەو و لە كرپۆ و بارنەكەدا لە چاوان ون بوو.

ژنەكانى بە دويدا گريان و بانگيان كرد. كچەكەي قيرسمايل وەشويىنى كەوت. خۆي گەياندى و خۆي بە عەرزى دادا و باوەشى لە لاقەكانى وەراند. سەفەر گوئى لى نەبوو. هەستى نەدەكرد و ھەر دەپۆيى و پانەدەوہستا:

"لە سايەي سەرى تاشباشموە ھا؟ تف، ھەي ھيچ و پووچينە، تف لە پرووتان گوندىي بيناموس. كورە خۆ دەست ھەتا تانيشكت بەھەنگوين بكە و بىخە زاريانەو و بيهيتنەو دەرئ، قەپى لى دەگرن."

ھەر بەو خيرايبە گەيشتە شيوہ دريۆكە. لە شيوہ دريۆكە دەترسا. ھەر ئەوہندەي زەحمەت بوو تا ئەو شيوہ بپي. ئەو كاتە بارن و كرپۆەي چى، قيامەتيش بوايە گوئى پيى نەدەبزووت. بەلام ئەو شيوہ شووم و مەرگبار بوو.

گوئىەكانى زرينگانەوہ. دەتگوت سەرى بووہتە پوورەي ھەنگ. ھەوا خەريك بوو روون دەبۆو كە گەيشتە نۆيۆك تاش. كرپۆەكە ھەر وا توند بوو و ديار بوو وا زوو خۆشى ناكاتەوہ. بىرى كردەوہ: "دەبى بچمە ئەشكەوتەكەي نۆيۆك تاشەو و لەوى ناگريك بكەمەوہ و چاوەرپىم بم خۆشى بكاتەوہ."

تىنى ئەژنۆي نەمابوو. دپدۆنگ بوو. باشە بەوہندە تينەي لە ئەژنۆيدا مابۆو، نەيدەتوانى بەبى پشوووان خۆي بگەيىنيتە شارۆچكە؟، بەلام ديتى ئاوا بپوات ناتوانى و ناگاتى. بەرەو ئەشكەوتە راي كرد. لە پشتەوہي با و بۆران وەك قەمچيى لە گيانى دەدا. ئەشكەوتەكە پي بوو لە شەمشەمەكوئيرە. ھيتشو ھيتشو لە ميچەكەوہ شۆر ببوونەوہ. مچورەكەي پيدا ھاتەوہ.

ناگرەكەي ناخى ھەر دەھات و كەپەي دەسەند. بەخۆي گوت: "ليترە راموہستە سەفەر. ھەستە و خۆت بگەيىنە عادىل و دارىك بە پۆخى ئەو گوندييە بيناموسانەدا بەدە." لە ئەشكەوتەكەدا خۆي پى نەگيرا و ساتيك دواتر خۆي خستەوہ ناميژى با و بۆرانە شيتەكە.

"يانى ئاوا؟ يانى ھەموو زەحمەتەكانى من بەخۆرايى چوون؟ ئەو عاديلە زۆر ترسنۆكە، نەگەر كرپۆەكە خەستەر نەبيتەوہ، ھەر ئەمشەو دەگەمە شارى. ئالندەي سپى؟ دلە بەردەكەي عاديل؟... باشە دەبينن... ئىستا دەبينن ئەو دلە ميترەبانە چۆن ديسان دەبيتەوہ بەرد."

خیرا دەرپوا و جاروبارهش غار دهدا و له کاتی راکردنییدا ههڵدهخلیسکی و دهکهوی و
ههڵدهستیتهوه و دیسان دهکهویتهوه و ههڵدهستیتهوه و رادهکاتهوه.
بلیسهیهک له ناخیدا کلپه دهستیئی و ژههری رق و قین و توورپیی ههر دی و بهتهوژمتر
دهبی. سهفهڕ ئهو هیژی توورپیه، بۆرائی چی، تهنانهت لافار و بوومهلهرزesh دهبهزینی.
نیستا کپتوه و بۆرائه که بهرهو پرووی دی و شلپ له دههوجاوی دهدا و سهفهڕ شانی پاستهی
به رهو بۆرائه که گرتهوه و دهپوا.

مەمى دىك قىسەكانى خۆى ئارا تەواو كرد:

- نەريۆەللا ئاوايان لى كىردم.

تاشباش ئۆغلۇ گوتى:

- جوان و زەريف سەيرم كە. ئەوئى دارستانىك نوورى بەدوودا دەھات مەن بووم؟

مەمى دىكە لە ھەموو لاوہ لە پوخسارى ورد بۆوہ و دوايى زۆر لىبراوانە گوتى:

- ئەتۆ بووى.

تاشباش ئۆغلۇ گوتى:

- كەوابوو گوى بەدەيە شتىك با پى بلىم. ئەمەن ئەو شەوہ ھەر لىرە لەو جىگەربانەدا

نووستبووم وا كاكە عەلى پالى پىتوہ داوہ. ئەگەر بلىم خەوم لىكەوت و چل سوارەى

غەيبى ھاتن و برديانم، درۆيە دەكەم. چونكە ئەو شەوہ ھەتا بەيانى خەو نەچووہ

چاوہ كافەوہ. جوان سەيرم بكە، نەكا ھەلەت كىردبى. نەكا يەككى دىكەت لەگەل مەن

لى تىك چووبى. لەوانەشە ئەو شەخسە نوورانىيە زۆر لە تۆوہ دور بووبى و ئەتۆ لەگەل

مەن لىت تىك چووبى.

مەمى دىك گوتى:

- كۆرە لە بەر دەم بوو و كىتومت خۆت بووى.

دەستى برد و يەخەى كراسەكەى تاشباشى گرت و گوتى:

- ھەر ئەو كراسەشت لەبەردا بوو، بەلام پوخسارت خەماوى بوو. لەوانەشە لە سۆنگەى ئەو

تىشكە كەسكەوہ بووبى كە لە پوخسارتەوہ دەبارى.

مەمى دىك لە بەردەم تاشباشدا وا دەستەونەزەر راوہستابوو دەتگوت لە بەردەم
 فەرماندەيەكى گەورەدا يان لە ھەنتەشى پيارچاكيكى خوادا راوہستاوہ. سەرى ھەلنەدەپرى.
 جاروبارەش لە گۆشەى چاوہ كانییەوہ سەيرىكى دەکرد وەك بلىتى لە چيایەكى مەزن پىروانى.
 "عەلى" يە درىژ كەيفى بەو ھالەتەى كۆرەكە دەھات. بەخۆى دەگوت: "ھەر بە راستى نەكا
 ئەو مەمەدەى برامان بە راستى ھەلى بى. كۆرپىزگەكە بەچاوى خۆى دیتوويەتى، چما بۆ دەبى
 لەخۆوہ درۆيان بكا." و وەك نارازى بى، سەيرىكى تاشباشى كرد و گوتى:
 - برالە، مەمى دىك بۆ دەبى درۆيان بكا؟ لەوانەشە يەكئەك لە چل سوارەكەى غەيبى
 چوويىتە پۋالەتى تۆوہ و خۆى پىشان دابى.
 مەمى دىك گوتى:

- مەن خالە مەمەدم پىك وەك چۆنە ناوا دى. رىتى تىنچاچى كەسيكى دىكە بووبى.
 بە لەبىزىكى گرياناويەوہ، وەك مندالىكى كەلپەلى گەمەيان لى ئەستاندى، قسەى دەکرد:
 - سەفەر پىتى گۆتم، مەمى دىك نەگەر بلىتى ئەوہى دیتووتە تاشباش نۆغلو نەبووہ، ژنت بۆ
 دىنم، مەزرات دەدەمى، خانووت بۆ دروست دەكەم. ئەمنىش گۆتم ھەر بەو چاوانەى خۆم دىتم.
 ئەمەن ناتوانم درۆيان بكەم. ئەوہى دارستانىك تيشكى بە دوودا دەھا، تاشباش نۆغلو خۆى
 بوو. ئەوانىش تا بەيانى تىيان ھەلدام و بەو دەردەيان بردم. ديار نازانم چۆن بوو نەيانكوشىتم.
 عەلى" يە درىژ بە لەبىزىكى لۆمەكەرانەوہ بە تاشباشى گوت:

- ئەو مندالە بە چاوى خۆى تۆى دیتووہ. ئىستەكە دیتووتى چ بكا؟ درۆ بكا؟
 مەمى دىك قسەكەى لى وەرگرتەوہ و بە نارەحەتییەوہ گوتى:
 - بە خودا خالە عەلى، بۆخۆى بوو. بۆ درۆ بكەم؟ مەن خالە تاشباشم لە مەوداى يەك
 رۆژەپتوہ بىيىنم دەيناسمەوہ. پىك لە بەر دەمەم بوو، بۆ دەبى درۆ بكەم؟ خەونىشم نەدۆوہ.
 چەقۆيەكەم لە خۆم دا. ئەوہش برىنەكەى.
 ئەوہ چوارەمىن جار بوو برىنەكەى دەكردەوہ و نيشانى عەلى و تاشباشى دەدايەوہ. تاشباش
 مىلى بەلارەوہ نا و بە پىكەينەوہ گوتى:

- چ بكەم. لەوانەشە بەبى ئەوہى خۆم زانىيىتم، چوويىتمە ريزى پياوچاكانەوہ.
 مەمى دىك كە زویربوونەكەى ئەوى دى، خەمبار بوو:
 - لەوانەشە، نەبوويىتە ھەلى. لەوانەشە ھەر بەویدا تىپەريپىتى و تۆپەلە تيشكەكان
 وەشوینت كەوتىيىن و تۆش ناوړىكت لە دواوہت نەدايىتەوہ و تيشكەكانىشت نەديتەبى، بەلام

ناچارم مەكە درۆيان بكمم ئەمن، بەو چاوانەى خۆم دىتىم. بىروام پى بكن، ناچارم مەكەن درۆيان بكمم.

جۆرە پارانەوئەيك لە دەنگى مەمى دىكدا بو. جارى وابوو بىرى دەكردهو: "نەكا ئەوانەش وەك سەفەرم لى بكن." "خۆ وابوايە مەمى دىك تاقەتى نەدیتنا و دەمرد. چۆنە درۆيكە بكا و پرزگارى بى لە دەستيان؟ گوتى:

- ئەگەر ناچارم نەكەن درۆ بكمم باشە. چ قازانجىكى بۆ ئىئو تىدايە ئەگەر ناچارم بكنەن درۆيان بكمم؟

تاشباش ھەر دەھات و پرووى گرژتر دەبوو. گوتى:

- مەمى دىك. دەزانى لەوانەيە لەسەر ئەو بەسەرھاتەى تۆ گوندەكە تووشى چ بەلەيكە بى؟ مەمى دىك گوتى:

- ئەمەن دەمەرم ئەگەر ئىئوئەش تىمەلەن. مەن ناژىم و دەمەرم. تۆخودا لىم مەدەن. مەمەكوژن. ناچارىشم مەكەن درۆ بكمم. بەو چاوانەى خۆم دىتىم.

تاشباش ئۆغلۇ ناخىكى ھەلگىشا و گوتى:

- ناخ مەمى دىك، ناخ، مەنت كرده، تۆزى بانان. مالىئىرانت كەردم جا چ درۆ بكمەى يان نەيكەى.

مەمى دىك زۆر لەو ھالەتەى ترسا و كەوتە ھەول و تەقەلا و گوتى:

- ئىزىم بەن با بۆم. نەخۆشم. ھەموو گيانم كوتراو و پىشتم لە زگم نەرمەت كراو. دەمەوى بچمەو لای داىكم.

بەزەھەت لە جىيى خۆى ھەستا و نىگای پر لە پارانەوئەى لەوان بىرى. "عەلى" يە درىژ بە پىكەنىنەو گوتى:

- بۆ مەمى دىك، مادام نەخۆشى و داىكىشيت چاوەرپتە بۆ كۆم.

كەوابوو ديار بوو نايانەوى لىي بەن. نەياندەويست بىكوژن. لە ھالىكدا خۆى دابوو سەر تىلاكەى و ھەموو گيانى دەيزىكاند، بە خشكەخشك وەدەر كەوت. دەتگوت ھەموو ژان و نازارەكانى فەرامۆش كەردووە. عەلى ئىتچاوانى گرژ كەرد و گوتى:

- سەير كە چىيان بەسەر ئەو مەندالە ھىتاو. ئەى ھاوار چىيان لى كەردووە؟ ئەو مەسەلى پىاواكەيەى تۆ سەفەر شىت دەكا. وا تۆقيو خەرىكە دىق بكا. سەير بكە چىي لەو مەندالە كەردووە.

تاشباش گوتى:

- چووه ته شاری. بۆ نهوهی داوا له عادیل بکا له قهرزی گوندیهکان خوش نهبی. چووه بۆ نهوهی عادیل به قهرز شت نه داته دتهاتیهکان. گوندیهکان پێیان وایه نه من بوومه ته هۆی نهرمبوونی عادیل. نهو دتهاتیانهش به راستی شیتن. عهلی:

- ناخر نهو سهفه رهش بی نهقله. نه گهر مهسه لهی پیاوچاکیبونه کهی تۆ شیتی نه کردبایه، چۆن کاری وای ده کرد خۆی تیدابچی؟ سهفه ری کهر و گهمزه، بۆ نهوهی پێش به "وهلی" بوونه کهی تۆ بگری، خۆی به ناو و ناگردا دهکا. کهره و نازانی کهس پێشی شتی وای پێ ناگیردری، ته نانهت خۆیشت. تازه نهو شته چووه ته میشکی گوندیهکانهوه. ته نانهت نه گهر مه می دیک گوتباشی نهوهی گوتومه درۆ بووه و خۆم ههلبهستوو و نهنگۆ کهر و گهمزه ن بروتان کرد، دیسانیش کاری نه ده کرده سهر گوندیهکان. و به پێکه نینهوه گوتی:

- براله مه مه د، نهکا به راستی تۆ وهلی و پیاوی خودای بی. نه گینا گوندیی نه وهنده له سهر بنیاده میک سوور و پێداگر نابن. تاشباش دلێ داخوړیا و به نهرمییه وه گوتی:

- کوږه براله ئیتر تۆ قه شه ریم پێ مه که. به پای من هه موو به لایانه فیتی سه فهرن و له بن سه ری نهو دان.

عهلی تووږه بوو و گوتی:

- چما تۆ شیت بووی؟ نهوه نهقلت نه ماوه؟ کوږه سه فهر له ترسانت شیت بووه. ده ترسی تۆ بهو پلهیه بگهیت و بلتی نهو بیدینه شیاوی کوشتنه و فتوای سه ری بدهی و به راستی وه ها فتوایه کیش ده دهی.

تاشباش گوتی:

- نه من زۆر، به لām به سهر دین. نه گهر نهو سه فهره ترسابی، چیی له دهستی بی دهیکا و ههر چۆنیک بی به لایه کم به سهر دینی.

خه فته بار بوو، تۆزیک بیده نگ بوو و چووه فکهره وه و دیسان دهستی پێ کرده وه:

- ئیستا ده زانم، ئیستا ده زانم نهو چه کدارانهی په لاماری ماله که میان دا کی بوون... نهو کفن پۆشانه...

عهلی گوتی:

- نه منیش زانیم. ئیستا زانیم، هه‌ی گوو به گۆری بابی. له مه‌ودوا ده‌بی نه‌وانه بۆ خه‌وتنی بییه ماله‌که‌ی من. نابێ به‌که‌سیش بلیتی. تهنه‌نگینکی ماوه‌ری پێنج تیریشم له ماله‌وه هه‌یه، ئی بابمه‌...

تاشباش نۆغلو گوتی:

- چما پێگه‌چاره‌ی دیکه‌ش هه‌یه، براله گیان عه‌لی؟

"عه‌لی" یه‌ درێژ ناخینکی هه‌لکیشا و گوتی:

- نه‌وه چوه‌ته شاری بۆ نه‌وه‌ی هه‌موو شتی‌ک تیک بدات و به‌م و به‌و بلی که تۆ خۆت کردۆته "مه‌ده‌ی" و هه‌ول ده‌دا به‌ندینه‌وه یان ... خوی نه‌خوایسته‌...

تاشباش نۆغلو به‌ شله‌ژاویه‌وه گوتی:

- هه‌ر گوویه‌کی پێ ده‌خوری با بیخوا.

عه‌لی که ده‌تگوت برۆای به‌و مه‌سه‌له‌یه‌ی تاشباش هیناوه گوتی:

- له‌وانه‌شه تۆ پیاوچاکی خودای بی و ئیمه نه‌مانزانیوه. دووعایه‌ک بکه به‌شکم سه‌فه‌ر نه‌گاته شاری و له به‌فردا ره‌ق هه‌لی.

تاشباش پێکه‌نی:

- تۆ خودا گاته‌م پێ مه‌که عه‌لی گیان. پیاوی خودا له کوی و ئیمه‌ی هیج و پووج له کوی؟...

عه‌لی یه‌ درێژ دیسانیش ناخینکی هه‌لکیشاوه‌وه و گوتی:

- کێ چووزانی؟ بنیاده‌م خۆیشی نازانی... له‌وانه‌شه لای خودا پێگه‌یه‌کت هه‌بی. دلێکی

پاکت هه‌یه و تا ئیستا خراپه‌ت بۆ که‌س نه‌بووه و هه‌وت سالی‌شه کیشته له‌گه‌ڵ نه‌و پیاوه

هه‌یه. نه‌ویش له‌سه‌ر حه‌قی گونديه‌کان. ئیستاش ته‌تۆ دووعایه‌کی لی بکه به‌شکم وه‌دی بی.

تاشباش گوتی:

- براله عه‌لی ده‌ست هه‌لگه‌ره. لانیکه‌م تۆ قسه‌ی وا مه‌که. چما ده‌کری که‌سی‌کی وه‌ک من

به‌ پله‌ی وا بگا؟ له‌و قسانه‌دا بوون هه‌سەن وه‌ژوور که‌وت و دوا‌ی نه‌وه‌ی به‌ ترسه‌وه سه‌یرینکی

تاشباشی کرد و لیکاوی زاری قووت دایه‌وه گوتی:

- بابمه، ته‌من و ئۆمه‌خان ده‌مانه‌وی بچین بۆ پووشکه کۆکردنه‌وه. دایکم ناهیلێ و پووشکه‌شمان ته‌واو بووه.

عه‌لی پرسی:

- ھەۋاي دەرى چۆنە؟

ھەسەن ديسان بە ترسەۋە سەيرىكى تاشباشى كىرد و گوتى:

- زۆر خۆشە. تاو و بانە.

- كەۋابوۋ بېژن...

ھەسەن سەيرىكى دىكە تاشباشى كىرد و بە غاردان ۋەدەر كەوت. لە دەرەۋە ئۆمەخان بە

تەۋر و پەتەۋە چاۋەرىپى بوو. پىپى گوت:

- دىتىم. تاشباشىم دىت. بوۋەتە ۋەلى. چاۋەكانى جۆرىك بوون. لەگەل بايم بەرەۋى يەكتى دانىشتوون و قسان ئاكەن.

ۋەرى كەوتىن. بە غاردان بەرەۋ دارستانەكە چوون. كە لە گوندى چورونە دەرەۋە شل بوونەۋە.

ھەسەن گوتى:

- ديارە سەفەر زۆر دەترسى. تاشباش لەشكرىك جنۆكەى ھەيە كە... باوكەپۇۋۇ

لەشكرىكى گەرە. ھەمرويان بەژنيان ئەۋەندەيە. تا ئەژنۆى من... بەلام زۆر بەقەۋەتن.

تاشباش گوتتويەتى ئەگەر فەرمان بە جنۆكەكان بەدم، ئەو كىنە ھەلدەگرن و لەسەر ئەۋى

دىكەى دادەننن. ئەگەر پىم خۆش بى، دەلىم كۆيخا سەفەر و عادىل ئەفەنى بەرن و لە

لووتكەى چىاي تەكەچەۋە ھەلىانواسن. ئەتۇ بۆ ۋا دالغەت لىداۋە؟

ئۆمەخان گوتى:

- بىر لەۋە دەكەمەۋە كە...

و بىدەنگ بوو.

ھەسەن بە توۋرەيىۋە گوتى:

- بىر لە چى دەكەيەۋە. دەى بىلى كچەتيۋە؟

ئۆمەخان بە ساردىيەۋە گوتى:

- بىر لەۋە دەكەمەۋە نەكا ئەۋانەى تۆ لە بلىسەى ئاگرەكەدا دەتبىنن، جنۆكە بوۋىتن؟

ھەسەن خۆى پىدادا و قزى گرت و گوراندى:

- چۆن ئەۋانە جنۆكەن ھەى گلاۋ؟... بلىسە بوون، ھەر بلىسە و ھىچى تر...

ئۆمەخان ھەۋلى دا تىتكى لە چنگى ھەسەن دەريىنى ۋ ھاۋارى كىرد:

- بەرم دە، باشە، جنۆكە نەبوو، بلىسە بوو.

ھەسەن گوتى:

- دەى باشە، ئاۋا. و نىتر دەستى لە تىتىكى كردهۋە.

گەيشتنە دارستانەكە. ھەسەن دىسان لە جىيەكەى جاران ئاگرەكەى كردهۋە. دىسان چاۋى برىيۋە بلىسەكان. ئۆمەخان بەۋ پەرى گەشبينىيەۋە سەير بلىسەكانى دەكرد و ھىچ كام لەۋ شىكلانەى بلىسەكان دروستيان دەكرد، لە چاۋى ون نەدەبوۋ، بەلام ھىچى نەدەدى. ئاخريەكەى توورە بوۋ و قىژاندى:

- نايىبنم، نايىبنم نىتر، چاۋەكانم زەق زەق دەكەمەۋە و چاۋ ناترووكىنم دىسانىش ھەر ھىچ نايىبنم.

ھەسەن لەخۇبايىانە گوتى:

- ناتوانى بيانىبنى. ھەموو چاۋىك نايانىبنى. نەگەر جنۆكە بايەن دەتدېتن، چونكە سىحربازى.

ئۆمەخان گوتى:

- داىكت سىحربازە.

ھەسەن ۋەلامى دايەۋە:

- زۆر باشە، ئەۋ قسەيەت ھەلگەر. خۇ ھەر داىكى من نىيە، داىكى تۆشە.

ھەستا و بە توورەيىۋە گوتى:

- ئاۋر بەدەۋە كچەتىۋ. نەگەر سەيرى ئەۋ شويئە بىكەى كە پىتتى دەلئىم دەتكورۇم.

ئۆمەخان گوتى:

- زۆر خۇت گىف مەدە. دەزائم دەچى و سەيرى بن بەردەكە دەكەى. نىتر كەس لە ئاۋايى

نەماۋە سەيرى بن ئەۋ بەردەى نەكردبى. دوو رەگە گىاي لە بندايە و برىك خۇلى رەش. ھىچى دىكەى لى نىيە.

ھەسەن بە ئاماژەى دەست گوتى:

- جارى برىك راۋەستە. برىك راۋەستە با بۆت دەرگەۋى. بۆت دەرگەۋى كە لە بن ئەۋ

بەردەۋە چ شتىك دىئە دەرى... شتى چۆن...

ئەۋجار لە چىژەۋە لىۋەكانى خۇى لستەۋە.

بە غاردان چوۋە تەنىشت بەردەكە. بەرزى كردهۋە و سەيرى ژىرەۋەى كرد و ئەۋجار بە

ئەسپايى لەسەر جىي خۇى دانايەۋە. ئۆمەخان گوتى:

- لىگەرپى با مەنىش سەيرى بىكەم. چما من خوشكت نىمە؟

هەر ئەوەندەى حەسەن لەسەخۆ گوتى: "باشە وەرە سەبرى بکە"، ئۆمەخان دەریەرى و دەستى لە ئەستۆى کرد و هەر دووکیان بەرەو بەردەكە غاریان دا. حەسەن بەردەكەى هەلگرت و لەولاهەى دانا. دانىشت و وەك بلیتى شتێكى سەیر خەرىك بى بقمومى، چاریان لە جیى بەردەكە برى. دواى ئەوەى ماوهێك هەر وا سەیریان کرد، حەسەن هەستا و بەردەكەى لەسەر جیى خۆى دانایەوه. دلایان خۆش بوو.

حەسەن دەستى ئۆمەخانى گرت و گوتى:

- هەستە ئۆمەخان، خەریكە پۆژ ئاوا دەبى. با پووشكە و دارەكەمان كۆ بكەینەوه. هەواش خەریكە ساردى دەكا. پۆژێكى دیکە دێینەوه و لە بەیانینیوه تا ئیوارى تێر بە دلای خۆمان سەبرى دەكەین. ئۆمەخان گوتى:

- هیچ تێر نەبووم.... بەلى... سەبرى دەكەین.

***

دیسان گوندەكە شەژا بوو. كۆیخا بۆچى چووبوو شارى؟ نەینییەك لە گۆرپى بوو. سەفەر گوتبوى "گوندیەكانى من، و هەروەها براكانم، عادیل هەوالى ناردوو ئەمسال وەك پێشوو، با هەموو ژنەكانى ناواى وەرپى كەون و بێنە دووكانەكەى من. ئەمسال دەبى هەر پیاوێكان قوماش بكرن. لەبەردەم دووكانەكەم ژنێك چییە، تەنانەت مندالێكى پێنج سالانىش بێنم، ئەمسال گەزە جاوێك چییە نادەم بە خەلكى گوندى يالاك. دەبى پیاوێكان بێن، ئەویش نەك هەمووان پێكەوه، بەلكو دەبى هەر پۆژەى دە كەسیان بێن و پۆژێكى دیکە پازدە كەسیان... و هەروەها بێن و كەلوپەلى خۆیان بەرن... عادیل واى دەوى."

خەلك دەیانپرسى: "مەبەستى چى بوو".

هەر هەمووان باسى ئەوەیان دەکرد، بەلام تاقمێكیش خۆیان پێك دەخست بچنە شارى. ژنەكان ئەو قەسەیان لە دلای گران هاتبوو و نینگەران بێسون. پێیان وابوو نەكا عادیل پیاوێكانیان هەلخەلەتێنى و قوماشى پزىو و پواى كارخانەكانیان بەستۆدا بەرى. مریمۆك ئەگەر توانیبای قسان بكا لەپۆه دەیگوت: "عادیل، لە ژنەكان دەترسى، دەترسى لەتوپەتى بكەن." ئەو عادیل باش دەناسى. لە ماوهى ئەو تەمەنە درێژەى دا، زۆرى ئەزمون لە سەر بنیادەمەكان كۆ كردبۆوه.

تاشباشیش نیگه‌ران بوو. سەفەر پۆششتبوو و ئیستاش گوندی دەیانویست برۆن. لەو نێوەدا
 عادیل دەویست چ بکا؟ شەوی تا بەیانی بە دلێکی پاکه‌وه پارایه‌وه سەفەر وەبن بارسنایی
 بەفری بکه‌وی و نه‌گاته عادیل. ئەو کاته برۆای دەکرد مەمی دیک هەر بە راستی شەوی لە
 پێش کۆمەلێک تۆپەلە نوورەوه دیتووه. گوندیەکان چییان دەگوت؟ شەوان دەیانگوت، هەتا
 ناگریک نەبێ، دووکه‌لێک هەلناسی. ئەگەر سەفەر وەبن بەفری که‌وتبایه‌، ئەو دلنیا دەبۆوه که
 ناگریکی گەوره لە ناخیدا کلپه‌ دەستینی و قەبوولی دەکرد بووه‌ته وه‌لی.
 بۆ یه‌که‌جار بیری کردەوه: "هەر بە راستی وه‌لی و پیاوچاکان خه‌لکیکی چۆن؟ له‌وانه‌شه
 هەر که‌سانێکی وه‌ک خۆی بن. بلیتی و نه‌لێتی زۆری نه‌ده‌برد روون ده‌بۆوه پیاوی خودایه‌ یان نا؟"

نه گهرچی تاشباش بریاری دابوو شهوانه له ماله که ی عه لی بنوی، به لام دواپی پاشگهز بۆه. خۆی تووشی کی شه یه کی گهره بیوو و پینگه ی دهر یازبونی نه بوو. وا باشتر بوو عه لیش تیوه نه دا. نه گهر سه فهریش ویستی، با بی و بیکوژی. لی گهری با بی، تا بزانی چۆن ده توانی بیکوژی؟

تۆزه ناسه واریک چیه له توو ره یه ناگرینه و لهو هه موو تف و نه حله ته ی تاشباش نه مابۆه. نیستا وهك ده رویشیک خۆی دابوو ده ست قهزا و قه ده ره وه. له دوو ره وه گوپی له هه موو نهو ده نگۆ و قسه هه لبه ستر اوانه ده بوو که له سه ره نهو بوون و پینان پیده که نی.

کاتی مه می دیک حه قایه ته که ی حه وت تۆ به له نوو ره که ی به ناوای وه رکرد بوو، تاشباش پی که نی بوو و گو تبه وی:

"له پیندا حه وت تۆ به له نوو زیان وه دوو خستم. دواپی نهو حه وت تۆ به له نوو ره بوو به دارستانیک له نوو. له چیا ی ته که چه وه به ره و ناسمان هه لکشام. جاری نهو له سایه ی سه ری مه می دیکه وه، به ناسماناندا ده فرم. خۆ نه گهر به وه ندهم له کۆل بینه وه خراپ نییه، به لام با جاری بزانی چ حه قایه ته ی دیکه شمان بۆ هه لده به ستن.

نیتر له ماله که ی خۆی وه ده ره نه ده که وت و جگه له عه لی و مریمۆک نهیده هیشته که س ده رگای مالی لی بکاته وه. راسته نهو کاره ی نهو گوندیه کانی تینووتر و تاسه بارتر ده کرد، به لام چاری نه بوو، چونکه تۆ قی بوو تۆ مه ته ی بانگه شه ی مه هدی بوون و ده ولته و شیتخانه. نهو شته ی له هه موو شتیک پتر نازاری ده دا نهو بوو که خه لک زۆر سه یر و سه مه ره سه یریان ده کرد:" خه لک به تر سه وه و له بنه وه سه یریان ده کرد... ته نانه ت ژن و منداله که ی خۆیشی وایان سه یر ده کرد....

تاشباش ئۆغلۇ نوقمى ھەست و خەيالآتى ئالۆز بوو. جارى وابوو بۆخۆشى نەيدەزانى چىيى بەسەر ھاتوۋە. ساتىك دواتر ۋەخۆ دەھاتەۋە و گالتەي بەخۆي و بە گوندىيەكان دەھات و بەخۆي دەگوت: "ئەو گوندىيانە زۆر شىت و سەيرن. ھەي مالتان بەقور بگيرى، ناخۆ من چى و پياۋچاكبوون چى؟ ئەمن لە كۆي و ھەلقىرین بە ئاسماناندا لە كۆي"

مندالە پاشەبەرەكەي خۆي زۆر خۆش دەويست. لە باۋەشى دەکرد و دەستى بەسەر و قىزى دا دىئا. دەويست مندالەكەي لە باۋەش بكا و ماچى بكا، ھەر دەستى بۆ دەبرد، مندالەكە بە گريانەۋە راى دەکرد و خۆي دەخستە باۋەشى دايكيىمەۋە.

بړىك دواى ئەۋە ۋەخۆ ھاتەۋە و سەيرىكى دەورەبەرى خۆي كرد. ژنەكەي و مندالەكانى دىكەي بړىك لەولاترىيەۋە راۋەستابوون و بە چاۋى بەمۆلق ۋەستار و دەستەۋستانى و بە پىزىنكى تايىيەتيىمەۋە لىيان دەۋرۋانى. ئەۋە زۆر كارى تى كرد... نىتر تاك و تەرىك كەوتبۆۋە. بە تورپەيىمەۋە گوراندى:

- ئەۋە شىت بوون؟ ھەي شىتتىنە. ئىۋەش ئەۋە درۆيانەتان چوۋەتە مېشكەۋە؟ باشە ئەمن ھەر لەۋ مالتە چوۋمەتە دەرەۋە؟ ئەۋىش لەۋ قىامەت و بەفر و بۆرانەدا، بە نيۋەي شەۋى چ كارىكم ھەيە لە لووتكەي چىاي تەكەچ؟ بۆۋا چاۋتان تىۋەبىريوم؟ ئەمپۆ نەك ھەر زستان، كورە بنيادەم لە ھارينيشتدا بچىتە سەر چىاي تەكەچ دەيىستى و لە سەرمان دەمرى. ئەۋە گوندىيانە تەۋاۋ لە كەللەي داۋن. چما ئىۋەش شىت بوون؟ جوان و زەرىف سەيرم بىكەن، ئەمىنىش ۋەك ئەۋە خەلكەم، نە نوور لە قورۇم داىە و نە دارستانىش. ئەۋە مەمى دىكە شىتە. خەيالآت ھەلىگرتوۋە. تىگەيشتن؟

تەرىق بېۋە ئەۋەندەي گوراندىبوو، بەلام فايدهي چى؟ چەندى كەيفى ھىئاباي ھەر گوراندىباي و شىراندىباي، كەي لە گوڭى نەدەگرت. دواى ئەۋە ھەمۋە گوراندىن و تورپەبوۋنە، ھىتور بۆۋە و دەستى كەردەۋە بە قەشەرى بە خەلكەكە و دەيگوت:

- بەلى، بوۋمەتە ۋەلى. ئەۋىش چ پياۋچاگىتك؟ ھەر بەياني دەچم و چىاي تەكەچ لە جىي خۆي ھەلدەگرم و دەيىمە لە نيۋەپاستى چوكورواۋى دادەنىم. ئەۋە دەشىيىنن. بەياني خەلكى چوكورواۋا ھەلدەست و سەير دەكەن، كىتۆيكى گەۋرە لە بەر چاۋيان قوت بوۋەتەۋە. پىيان سەير دەبى و جا لە خۆيان دەپرسن باشە ئەۋە كى ئەۋە چىايەي ھىناۋە و لىرەي دانائە؟ ئىنجا چوكورواۋا دەبىتە قىامەتلىك ھەر مەپرسن. ھەمۋە خەلكى شار و گوندان دىن بۆ سەيرى چىاكە. دوايىش كە شەۋ دادىتەۋە، چىاكە لەسەر دەستى چەپەم دادەنىم و دەيەنمەۋە سەر

جییه کەمی خۆی. هەر وەها چو کورواوییه کانی سەیر دەکەن ئەو چیا یە بەیانی هاتبوو شەوی
هەلقەرپووە و پۆشتوو. ئەوەشیان زۆر پێ سەیر دەبێ. ئەمنیش بە کەس نالێم کێ ئەو چیا یە
بردوو و هیناویتییهو.

زۆری کەیف بەو حەقایەتە هات کە دروستی کردبوو و کاتیەک دەیگێڕایه وەخت بوو لە
پێکەنێنان بمری، بەلام نەیدەزانی ژنەکە ی ئەو پێکەنێنانە ی ئەویشی جوێکی دیکە لێک
داوەتەو.

تاشباش ئۆغلۆ بیستییهو کە ئەو ی بە گالته لە مالهو دەلی و پێدەکەنی، دەمۆدەست
بەنیۆدی وەردەبێ و خەلکە کە بە راستی وەردەگرن. زۆر ترسا و لە توورەییان شیت بوو و گوتی:
هە ی گوندییه کەر و گەوجەکان، چیی پێتان خۆشە بیکەن، بەلام ناتوانن من بکەنە وەلی و
پیاوچاک و وەک کول مورتەزا تووشی شیتخانەم بکەن یان وەک ئەحە شیتۆکە ناواری کێو و
بیابانانم بکەن. دەمرم، بەلام بە بلوێری ئێو هەلناپەرم.

***

"تاشباشی سەرورمان فرمویەتی: هەموو بەیانیان چیا تەکەچ لەسەر دەستم دادەنێم
و..."

گەرورمان تاشباش فرمویەتی... ئەمن بە ئاوی چۆم دەلێم پراوەستە ئە ی پووباری پیرۆز و
پووبارە کە پراوەست... تەنانت دۆپەیکیشی نابزوی. ئەگەر بشلیم و شک بە، و شک دەبێ.
دەلێم بچۆ لە عەرزهو، بە عەرزه کەدا دەچیتە خواری و ناسەواری لێ نامینێ و دەبیتە
بیابانیکی قاقی.

"گەرورمان تاشباش فرمویەتی، ئەمسال قەرار بوو مار بەسەر ئەو ناوییهدا ببازی.
گۆم، پراوەستە و نەباری ئەو مەخلووقی پیرۆز، نیت نەباری. قەرار بوو ژنەکان نەزۆک بکەونەو
و ئەستۆر بن، گۆم: ئە ی خۆی گەرور لێیان خۆش بە لە تاوانیان، و خوا لێیان خۆش بوو."
"گەرورمان تاشباش بە عادیل ئەفەنی گوتوو، نەیتە ناوایی. و گوتووشییەتی، ئەگەر
بییهوی بیت، هەر لە رێیە رەق هەلیدی. گەرورمان تاشباش فرمویەتی سلاوی من بگەیتنە
عادیل و پیتی بلین نەیتە گوندە کە ئیمە و گالته بە گیانی خۆی نەکا."

کاتی بنیادەم گۆلەمی دەکویتە لیژی، دەست بۆ هەرشێک بەری، پێچەوانە کە لێ شین
دەبیتەو. هەرچی لە ماله کەمی خۆیدا بە گالتهو دەیگوت، بەیانی بە هەزار شاخ و بالەو
لەسەر زار و زمانان بوو... بە ژنە کەمی دەگوت:

- كچى وا مەكە. بە نۆكەرت ېم وا مەكە. چما پېم نەكوتى ئەو گوندىيانە شىت بوون. ئەى ئەتۆ بۆ؟ ئەوانە ئاخىرى بەو درۆ و دەلەسانەيان سەرى من دەخۆن و تووشى گۆۋەندىكەم دەكەم و ئاخىرىيەكەى ۋەك كول مورتەزاكەى گوندى يۇغجاليك تووشى شىتخانەم دەكەن... كچى دەسىتم بە داۋىنت، لانىكەم ئەتۆ ئاگرەكە خۆش مەكە. ۋەلاھى من نە ۋەلىم و نە تەرەماش.

ژنەكەى بەبى ئەۋەى قسەيەك بكا، لەچكەكەى ھەلگرت و ھىتايە پېش سەرى و گوتى:
- ئەى ئەو برىنەى من چىيە. ھەر دەستت وىى كەوت چاك بۆۋە. ئەۋەش درۆيە؟
تاشباش بەو قسەيەى ديسان ۋەك شىر ھەلچۆۋە و ھۆشى لەسەر خۆى نەما و ھاۋارى كرد:
- كچى ژنەتىۋە شىتتە، ئەمن سەرى تۆم چاك كردهۋە يان مرىمۆك؟ كۆنە ماكەرى مالىۋىران، ئىستا منت لى بوۋەتە ۋەلى و پىارى خودا؟ ھا؟

ژنە گوتى:

- سەرم...

تاشباش گوراندى: /

- كچى ئەو سەرەت بە برىن بچى.

و پاللىكى پىۋە نا.

ئەو ژنەى خۆى، لە ھەمرو كەس پتر ئاگرەكەى خۆش دەكرد. دەبوو پېش ھەمرو كەس پېشى ئەو بگرى. تورپەيەكەى نىشتەۋە و خەيال ھەلگرت و رىنگەچارەيەكى دۆزىيەۋە و بە لەسەرخۆيەۋە گوتى:

- ئەمن ۋەلىم، پىۋىست ئاكا خەلگەكەش بزائن، بەلام خۆيشم پېم وايە بوۋمەتە ۋەلى... وا نىيە ژنەكە؟...

ژنەكەى بە خۆشپەۋە گوتى:

- چۆن وا نىيە؟ لە سەر سەرت گەرپم، مەمەدەكەى خۆم. ئەتۆ ئەو پىاۋچاكەى وا چوۋىتەتە ئاسمانى ھوتەمىن. گوندىيەكان دەلئىن ۋەلى و پىاۋچاكەكان بەخۆيان نازانن بوۋنەتە ۋەلى.
تاشباش گوتى:

- مادام وايە، گوى بەدەيە بزائە دەلئىم چى. لە مەودوا جگە لە عەلىى برام و نەنە مرىمۆك نابى بىلى كەس بىتتە ئەو مالا و ھاموشۆ بكا. تىگەشىتى؟
ژنەكەى گوتى:

- بەلى، بەلام ئاخىر ئاكرى بە دەروجىران بلئىم مەيەن.

تاشباش گوتی:

- له دهره وهی ماله وه و له نیو دی، نابیی باسی من بکهی.

- ناخو دهرسن. کاتی پرسیار ده کهن...

- نه وه پیت ده لیم ژنه که. نه گهر باسی من بکهی به چاک یان به خراپ، بلایی باشه یان

خراپه، خه وتوه یان به خه بهره، رویشته یان هاته وه، دلنیا به نه من غه زهبت لی ده گرم و نیفلیجت ده کهم چاره کانیشته کویر ده کهم. لهو دنیاش ده تنیرمه جه حنده می.

ژنه کهی ترسا. چیی نه مابوو خوئی به سه ر پیتلاوه کانیدا هه لکیتشی. گوتی:

- وام لی مه که ممه ده کهی خویم، گه وره و سه روه رمان، وستهم لیوه نایه.

تاشباش که له خوئی نهو ریگه چاره یه ی خوئی وهخت بوو بفری، له دلی خویدا گوتی:

کوره پیاو چاکیش که لکی خوئی هیه ها؟" ده یزانی نیتر ژنه زاری ناکاته وه و له هیچ کوئی باسی ناکاته وه.

دوای نهوه ی تاشباش راشکاوانه باسی وهلی بوونه کهی خوئی بو ژنه کهی کرد، نیتر ژنه کهی

ته و او گوژدرا. هه. ناوه کهشی ده بیست، چه قرچوئی ده هاتی.

تاشباش ورده ورده بیته و ده بوو و هیچ ریگه یه کی ده ر یازوونی نه ده دوزیه وه. تاقه که سیک

نه یه ده بیست بیته وهلی، سه فر بوو. یه خوئی ده گوت: چونه له گهل سه فر ریک کهوم. ناخو له گهل

نهو شتیکیان له دهست ده هات؟ نه به خوای کهس باشاری نهو گوندیه شیتانه ی نه ده کرد...

***

نه گهر نهو دنیا هیچ و پوچ و بی به قایه به سه رماندا خراپ نابیی، نهی گه وره و

سه روه ره کهی نیتمه ناغا تاشباش که چووی و له گهل چل سواره ی غه یی هه ستاوی و

دانیشتووی، و نه گهر هه ره له سه ر جیتی خویمتی، دیسان هه ره له سایه ی سه ری توه یه.

نه دی، له بهر نه وه که نهو دنیایه سه روین نابیی، له بهر تاشباشه مه زنه کهی خویمان ه که

نیستا بووه ته پیر و پیاو چاک."

***

سی شهو و روژه ناگریک له بهر ده رگای ماله کهی دایسی. ناگریکی پیروژه به تیشکی

زیرینه وه. نیتمه کویر بووین و نه مانده دی. ده لین هه ره یه کهم روژ، لهو روژه وه که تاشباشی

سەرور و پیرۆزمان، له دایک یو، له بهر ده‌رگای ماله پیرۆزه‌که‌یان ناگرێک نایساوه که هه‌رگیز نه‌کوژاوه‌ته‌وه و کوژانه‌وه‌ی نه‌بووه. نه‌و ناگره‌ کێ کردوویه‌تموه؟ نه‌و چل سواره‌ی غه‌یییه به‌ میژه‌ری که‌سک و عه‌بای سپییه‌وه... کاتی‌ک نه‌و ناگرانه‌ دایسان، له‌ ده‌شته‌ پان و به‌رینه‌وه، له‌ پاناوکه‌که‌ی نه‌و ده‌شته‌وه... به‌ره‌و ماله‌که‌ی نه‌و.... کێ ده‌هاتن؟... هه‌موو شه‌وی له‌ ده‌شته‌که‌وه... له‌ به‌فره‌کانی ده‌شته‌که‌وه، له‌ به‌هاری ده‌شته‌که‌وه، له‌ نی‌و گوله‌کانی ده‌شته‌که‌وه، کێ ده‌هاته‌ ده‌ری؟... هه‌زاران و هه‌زار کچی سپی پۆشی وه‌ک گولێ بادام... و تانجیکی نه‌ستی‌ره‌نیشانیان له‌ گولێ له‌سه‌ر سه‌ر بوو... ده‌هاتنه‌ به‌رده‌رگای تاشباشی سه‌روه‌رمان و له‌ ده‌وری نه‌و ناگره‌ پیرۆزه‌ هه‌تا که‌ره‌ی به‌یانی بالیان ده‌گرت و سه‌مایان ده‌کرد. له‌ کاتی سه‌مای که‌چه‌کاندا، هه‌زاران کوری تازه‌ پی‌که‌یشته‌وی وه‌ک گوله‌ پشک‌ووتوووه‌کانی درای بادام، ده‌هاتن.... که‌چه‌ سه‌ماکه‌ره‌کانیان ده‌خسته‌ نی‌وان خۆیانوه‌.

"نه‌و گولانه‌ی نوقمی نوور بوون و هه‌موو شه‌وی له‌ پی‌نده‌شته‌که‌وه ده‌خوشین و ده‌هاتن، نه‌وه کێ بوون؟..."

"نه‌وانه‌ی وا چل ناگریان ده‌کرده‌وه و هه‌تا به‌یانی به‌ ده‌وریدا ده‌خولانه‌وه، کێ بوون؟..."

***

شه‌ویکیان، تاشباشی سه‌روه‌رمان، ئاره‌زووی به‌هه‌شتی کردبوو. هه‌ر نه‌وه‌نده‌ی نه‌و خه‌یاله‌ی هاته‌بووه‌ که‌له‌ی، سه‌ی کچی ده‌ست لی‌نه‌دراو، به‌ هه‌لقه‌ین ده‌رکه‌وتن، که‌چه‌کان ده‌ستیان گرت و گوتیان: "چاوت لی‌ک نی". و برێک دواتر گوتیان: "چاو هه‌لی‌نه." تاشباشی سه‌روه‌رمان به‌ ژنه‌که‌ی خۆی گوتی‌بوو، که‌ چاو هه‌ل‌ل‌ی‌نم چ بیه‌ینم، نه‌وه‌ دی‌م‌نی‌کم له‌به‌ر چاوه‌، د‌ل‌م نه‌ده‌هات قه‌ت به‌جی‌ی بی‌لم.

"به‌هه‌شت شه‌وانه‌شی وه‌ک رۆژ وایه‌. هه‌موو جیه‌ی‌کی نوقمی نووره‌. شیر و هه‌نگوین به‌ ده‌شت و پی‌نده‌شتیدا ده‌روا. به‌رزتر له‌ ولاتی که‌نعان. جۆکه‌یه‌کی پی‌دا دی، که‌ شه‌ریه‌تی پی‌دا دی‌ته‌ خوارێ. مرۆ‌قه‌ هه‌ر لی‌ی بجوا، مه‌ست ده‌بی. لک و پۆی داره‌کان به‌رده‌وام به‌ریان گرتووه‌ و له‌وی هه‌میشه‌ به‌هاره‌ و زستان به‌خۆه‌ نابینی. تاشباشی سه‌روه‌رمان گوتی‌بوو، نه‌مه‌ده‌ی‌ست له‌وی بی‌مه‌ ده‌ری. که‌چه‌ بال‌داره‌کانی بانگ کردبوو و گوتی‌بوو: "زوو مبه‌نمه‌ گونده‌که‌ی خۆم." چون ده‌یزانی تو‌ژی‌کی دی‌که‌ له‌وی دا بی، ئیتر قه‌ت ناتوانی له‌وی دابه‌ری. به‌ که‌چه‌ بال‌داره‌کانی گوتی‌بوو: "خیرا مبه‌نمه‌ گونده‌که‌ی خۆم، چون له‌وی نه‌م، ماریان به‌سه‌ردا ده‌باری و گوندیه‌کانم تووشی نه‌هامه‌تی ده‌بن و لی‌یان ده‌قه‌ومی. خیرا مبه‌نمه‌وه. وه‌ختیه‌کی گوندیه‌کانی من ئاوا چاره‌په‌ش و لی‌قه‌وماو بن، چ

سوودیکي همیه نهمن له بههشتیدا بیښمویه و خوم نه جات بدهم... شو تاشباشه مهزنه مان شو
پیاویمه که له بهر خاتری یتیمه وازی له بههشت هیټاوه و گهراوه تمویه...

***

"تاشباشی مهزغان په کمم شو وهری ده که وی و نیوهی شوی ده گاته کابه توللا و نیوچاوانی
له گزړی پیغمه مېره نازداره که مان ده خشینې. بهر بهری بهیانی ده گه پټه وه."
"دهست و پی و هم مرو گیانی سهروره که مان که سک ببو. وه شینکه ی به هاران. کی شو
په ننگه که سکه ی ده بیښی؟ نه وانه ی دلنکی پاک و بیگه ردیان همیه و وه مندا لا پاکن. شو
بنياده مانه ی وه مندا لا بی تاوانن."

***

شو شوه ی پیره دارگوړه که نوقمی نوور بوو، هر شو داره گوړه ی ساری قیز له
قازداغییه وه هیټا بووی و لیږه ی چه قانده بوو. شو شوه نه و نه ده تاريک بوو، چاو چاوی نه ده دی.
به فریکی نهرم و نیان ده باری. له لای رږژنا و او ده نگی قه لشی نی شتی که بهر ز بږوه. ده نگی که
وه که چیا به کیان له نیوه راسته وه له ت کرد بی. خه لک به بیستنی شو ده ننگه له ماله کانیا ن
پایان کرده ده روه، سیر ده که ن دارنکی نوقمی نوور، له تاریکیدا درز ده بات و ده خوشی و
دیته پیښه وه. داره که خوشی و هاته پیښه وه و له سر بانی مالی تاشباشی سهروره مان راوه ستا
و له ویوه وه ده رویشی که به ده وری خویدا ده خولایه وه. له گمان شو داره دا گوندییه کان و چل
سواره ی غه بی و که چکانی پیښه شتی نه لا نه لایان ده گوت و ده خولانه وه و هله ده فرین و
دووعایان ده کرد."

"تاشباشی سهروره و مهزغان، به بیستنی شو ده ننگانه له ماله که ی هاته ده ری و سهیری
کرد، نه وه دارنکی گه و به لک و پږ و په گ و ریشی نورانییه وه وه ده رویشی که له ده وری
خویدا ده سوړ پټه وه. همرای کرد: "هوی داری پیر ژ... و که و ته سوژده و کړنوشی برد."
"هیچ قسمیه کی دیکه ی له زاری نه ده هاته ده ری، ته نیا ده یگوته وه: "نه ی داره پیر ژ که،
نه ی داری ساری قیزی دایکمان..."

"که شو کړنوشی برد، داره که هاته خوار ی و له بهر دم تاشباشی سهروره ماندا کړنوشی
برد و نه و جار بهر و لووتکه ی چیا ی ته که چ خوشییه وه."

***

"ئەو پۇرۇش تاشباشى مەزغان ئارەزوۋى ھەنگۈنىنى كەرد، لە چاۋتروۋكانىكا، سەيرى كەرد پورەيدەك ھەنگۈن لە بەردەمى دانراۋە. تاشباشى مەزغان دەستى لە ھەنگۈنە نەدا كە ئەو ھەموۋە ئارەزوۋى دەكەرد و گوتى:"ئەي ھەنگۈنەكە، كاتىك گۈندىيەكانم بىرىن و لە ژياناندا دەميان لە ھەنگۈن نەداۋە، ئەمەن ناتوانم دەمت لى بىدەم."

***

"تاشباشى مەزغان، ھىچى ناخا. چۈن پىۋىستىي بە خواردنى نىيە. ھەمو پۇرۇش دەنكە خورمايەكى لە بەغداۋە بۇ دى و خواردنى پۇرۇش تاشباشى مەزغان ھەر ئەو دەنكە خورمايەيە."

***

ئەي تاشباشى مەن كە چۈيە پىزى چەل سوارەي غەيىيەۋە. لەسەر سەرت گەپىم. ھانام بۇ ھىناۋى. مەزنى مەن، پادشاكى مەن، ئاغاكى مەن. ئەگەر ئەو گۈندە بومەلەرزەي لى نادا، ئەگەر گيا وگۇ لەو گۈندەدا دەپۇش و گولان دەپشكۈت و كىلگەكان بەر دەگرن و ناۋەكان دەخوشن و بەھار دى... ھەموۋى لە سايەي سەرى تۆۋەيە."

***

كى چۈۋەتە سەر لووتكەي چياكانى "چەل كانى"؟ تاجى سەرمان تاشباش. كى ئەسپە سىيىيەكەي كۈرئۇغۇلى كە نەمرە، دۆزىيەۋە و بە سوارى ئەو لە نىۋەھزار و يەك كانىدا سەرچاۋەكەي ئاۋى ژيانى ناسىۋەتەۋە؟... كى لەو ئاۋەي خواردۋەتەۋە و سى شەو و پۇرۇش لەسەر لووتكەكەي چياي تەكەچ لە ھۆش خۇي چۈۋە؟... تاجى سەرمان تاشباش. كى دۋاي ۋەھۆش ھاتنەۋە، ھەرىكە لەسەر سەرى سوۋراۋەتەۋە و پىي ناۋەتە ھەر شۈيىنەك ۋلات شىن بوۋەتەۋە گولان پشكۈۋتۈۋەن و لەگەل ھەر ھەنگاۋىكىدا نۈۋر لە خاك بەرز بۆتەۋە؟ كى لە چياي چەل كانىيەۋە ھاتۋەتە خۋاى و گەيشتۋەتە نەشكەۋتەكەي چەل سوارەي غەيىيە و چەل سوارەي پىرۇز و نەمر بە غەبا سەۋزەكەي بەريانەۋە ھاتۋەتە پىشۋازىي و كىرۇشيان بۇي

بردووه؟ و نهوه کي بوو پيري چل سواره له بهري ههستاوه و گوتويه تي: "به خير هاتي، شوي ني من جي تي تويه. فهرموو وهره جي تي من دانيشه." و جيبه كهي خو ي داوه ته وي؟ تاشباشي سهروره مان.

"نهوه كي ته پريه كان له چي اي ته كه چ كوشكي كي بلوور و شوشه بهنديان بو ساز كردووه و پييان گوتووه: "فهرموو گهره ي ني مه، وهره و ليتره مي نه وه. نه ي سهروره ي چل سواره ي غه يبي و پياو چاكان." ده ته وي كي بي؟ سهروره مان تاشباش."

"نهو نازيزه مان، كه گالته ي به هه موو نهو قسانه دي و ده لي: نهو خه لكه كهره، ناخريه كهي، به دهردي نهحه شي ت و مورته زام ده بهن، نهو وه ليه ي ني مه كه نه وه نده خاكه رايه، كي ته؟ سهروره كه مان تاشباشه كه كو له كهي نيوان عهرز و ناسمانه."

نەنە فاتمۆك دەيگوت:

- ياخو لەسەر سەرت گەرێم كاكە تاشباشى خۆم. كۆرە نەتۆ خوا بۆ ئىمەى ناردووى. نەتۆ دەرمانى دەرد و هيوای لىقەوماوانى. لاسارى مەكە لەسەر تەپلى سەرت گەرێم. لاسارى مەكە پىواى خودا. لاسارى مەكە پادشاكەى من. كاكى خۆم. خودا نەتۆى كردووە تە هيوای هيواپراوان و شىفای نەخۆشان. نەتۆ خۆشت باش دەزانى تاشباش گيان، ئەو كچۆلەيم حەوت سالا كەوتوو و ھەلنەستارەتەو. ھىچ ئىمامزادە و فالگرە و شىخ و مشايخك چارىيان نەكردووە. تەنانەت دكتۆرەكەى چوكووراواش دىتى و ھىچى پى نەكرا. تاشباش مەزنى من، راست ئەو كاتەى دەستم لە ھەموو جىيەك شوشتبوو، خوا نەتۆى نارد. خودا بەزەبى بەو كچۆلە لىقەوماوەمدا ھاتەو كە حەوت سالا لەسەر گازەراى پشت كەوتوو. نەتۆش ئەو لاسارى دەكەيت و ناىەى ئەو كچەم نەجات بەدى. بەلەن نەتۆ ئەمرى خواى بەجى ناھىنى. زۆر باشە. مەيكە، بەلەم ئەو خوا گەورەى لەو سەرەو تۆى ناردووە، سەير دەكا و دەبىنى خراپەمان لەگەل دەكەى. نەگەر تۆ ئەو كچەم بۆ چاك نەكەبەو، خودا پروت لى وەرەگىپى و شوككەش داغ قۆردو دەكاتە وەلى. لاسارى مەكە تاشباشەكەى خۆم. نۆە يارەبى نەو فاتمۆكەت بە قوربانى گەنە موويەكت بى. ئەو دەستەت كە لە لۆكە و گول نەرم و ناسكترە، بەسەرى دا بىنە، بەشكەم ئەو كچە داماوەش بە مرادى دللى خۆى بگا و ناھومىد نەبى. نەگەر دەستىك بەسەرى دا بىنى، چىت لى كەم دەبىتەو؟ دەى ياللا دەى تاشباشەكەم. ئەو چاكەبەمان لەگەل بكە. سەرت ھەلئىنە و سەيرىكى ئاسمان بكە، دەبىنى خواى گەورە لەوتو دەبىنى. دەرگاگە بكەرەو و وەرە دەرى. ئەو كچە چاوەرپوانى تۆيە و دەلى، تاشباشى ئىمە دەرگاگەى بكاتەو و دەستىك بەسەرى مندا بىنى و لەو نازارە نەجام بدا.

"له بهيانبيیهوه لسمه نمو بهفره دانیشتونوم. لاقه کاتم سړ و کسیره بوونه. کچؤله نه خوشه کەشم وا کسیره دهبی و دهمری. رۆژ له نیوهرۆ لایداوه و نیستا نا نیستا رۆ ژاوا دهبی. تۆ خودا تاقه یهک جاری دیکه وهره و ده رگا که بکهرهوه. لاساری مه که، خو هیچت لی کم نایستهوه."

فاتمۆکی، ههر له بهیانبيیهوه کچه کهی به کۆلی خوئی دادا بوو و هاتبووه بهر ده رگا کهی مالی تاشباش. تاشباش له دووره ده دیتبووی و ده رگا کهی پیتهو دابوو. دهیزانی فاتمۆک چیی دهوی. کچه کهی له میژ بوو نه خوش بوو و چاک نه ده بۆوه. فاتمۆکی که بیستبوویهوه تاشباش بوو ته پیاوچاک و وهلی گوتبووی: "خو به زهیی به کچه کهی مندا هاتووه و ده زمانی ده رده کهی نهوی بهو تاشباشه دا ناردووه." یه کیک لهو که سانهی به سه رهاته کانی تاشباشی هه لده به ست و شاخ و کلکی و یدده خستن و لک و پۆی پیتهو ده نان و بلاوی ده کرد نهوه، فاتمۆک بوو. به چوار دهستان به تاشباشهوه نووسابوو و لیتی نه ده بۆوه.

نمو تاشباشه وه لیه ش، لاساری ده کرد و نه یده و یست ده ستیک به سه ری کچه دا بیئی و ته نانه ت ناماده نه بوو له ماله کهشی پیته ده ری و تاقه قسه یه کیشیان له گه ل بکات:

- رهنگه له بهر نهوه بی ته من ده ستکورت و هه ژارم ها؟ نه گهر دهوله مه نديک هاتبايه، به غاردان نه ده هاتيه پيشوازی و نهک ههر ده ست به سه ريدا ده کيشا به لکو نه خوشه که شيت له باره ش نه ده کرد؟ نه تۆ پیاوکی پیرۆزی. دا بلتی بزاتم، ناخۆ لای خودا هه ژار و دهوله مه ند فەرقیان هه یه؟ تازه، چونکه دهوله مه نده کان گونا حیان پتره، له جه حه نده میشا ده سووتی. سامانه کیان بۆیان ده پیته ناوردووی جه حه نده مه کیان. ههر که سه و به قه درایی سامانه کهی خوئی ده سووتی. هه ژاره کان یهک ری ده به نه به هه شتی. نه تۆ چ پیاوچاکیکي که نهوه نازانی تاشباش گیان.

"نه تۆ ده ستیک به سه ری نمو کچه د بینه، نه مسال له چوکوراوا چیی لۆکه ی رینمانه وه بۆ تۆ. نه گهر ده ته وی تاقه مانگا که شمان (فندق)، نه ویش پيشکه شت بی و وه ره ده ست لهو لاساریه ت هه لگه ره."

کاتی ژنه نمو قسانه ی ده کرد، تاشباش ئۆغلو له ماله وه خه ریکبوو شیت ده بوو، بۆ نه وه ی نه گورپینی، به زۆر و زۆرداری پيشی خوئی ده گرت. جاری وابوو میشکی گهرمدا ده هات و وه ناگر هه لده بوو و جاری واش بوو، رهنگی به روخساریه وه نه ده ما و ده ست و پیی ده له رزین. تاشباش ئۆغلو باش دهیزانی نه گهر یهک جار ده ستیک به سه ر نمو کچه دا بیئی، تا مردن ده ستی لی هه لئاگرن، به لām ژنه که له سه ر به فره که دانیشتبوو و جیوبانی کچه کهی له ته نیشت دیواره که وه پاخستبوو و نه یده و یست له جیتی خوئی به زوی و یهک پشوو ده پارا یه وه:

- تاشباشى من، به قەرەداشت بىم، وهلييه كه مان. نهى پياوچا كه كهى خودا، نهى نهو كه سهى
 نهتۆ يه كيكي له سهحابه كانى پيغه مبه ره گه وه كه مان، تۆ خودا ده رگه كه بكه ره وه. نه گهر ده رگا
 نه كه يه وه ليژه نابزووم. ههم نه منيش و ههميش نهو كچه نه خوششم ليژ له بن نهو ده رگايهت كه سيره
 ده بين و ده مرين. خوئينمان ده كه ويته نه ستۆت. ده رگا كه بكه ره وه تۆ خودا..."

ئاخرييه كهى فاتمۆك ده ستى كرد به کوتانى ده رگا كه.

تاشباش نيتر خۆى پى نه گيرا. نه يتوانى به سهر تووره ييه كهيدا زال بى. به په له ده رگا كهى
 كر ده وه و ده ره پرييه ده ره وه. ده يويست پيلى فاتمۆك بگري و بيخاته نيوه راستى به فره كه وه،
 به لām كه ديتى نهو دوو بنياده مه داماو و ليقه وماو له سهر به فره كه، تووره ييه كهى خوار ده وه و
 پړك لهو كاته دا بوو كه فاتمۆك خۆى خستبووه سهر پيلاوه كانى و ماچى ده كردن.
 تاشباش گوتى: نهى هاوار، خوشكه فاتى، وه لā بيللا، نه من وهلى نيمه. دهستم لى
 هه لگرن.

فاتمۆكى گوتى:

- به قوربانى نهو دهنگه خوشهت بىم. خوايه شوكرت كه گويم لهو دهنگه خوشهت بوو...
 وه ليش نهى، ده ستى موباره كت به سهرى نهو كچه دا بينه...
 تاشباش گوتى:

- چ بكه م بۆ نه وهى پروا بكه ن... باشه چ بكه م؟... نه من وهلى نيم. نه من كابرايه كى زۆر
 گوناچار و هيچ و پووچم كه به چوار كتيبان كوشتنم واجبه. ههر وهك سه فهر ده لى، نه من
 چورمه ته زگ حه يوان و ناژه لāن. دزيم كر ده وه، ده سترى ژيم كر ده وه ته سهر كچان، دهى پياوى
 ناوا ده بيته پياوچاك؟"
 فاتمۆك گوراى:

- درۆيه، درۆيه و له جى خۆى ههستا: هه موو نهو قسانه درۆ و بوختانن. نهتۆ وهك نوورى خواى
 پاكي. هيچ په لامي كه بهتۆوه نانورسى. ياخوا له ده ورت گه پيم. تۆ خودا ده ستىك به سهرى نهو كچه دا
 بينه. كهيفى خۆته، ههر شتىك ده بى بيه، به لām نه من ههر نه وه نه ده م ليژ دهوى ده ستىك به سهر نهو
 كچه دا بينى. ههر جييه كت بوى ده ته ده مى. حمز ده كهى حموت كه له بابات بۆ ده كوژمه وه.
 تاشباش كه زانىسى له كوژى نايته وه، راي كر ده وه نيۆ مالى و ده رگا كهى داخسته وه.
 فاتمۆكى كه زانىسى ناوا به ناسانى له كيسى چوه، تووره بوو و به مسته كوژله به ربووه ده رگا كه
 و ده يگوراى:

- ھەي بە زىياد نەبى چ پياوچاكيكى. خودا بىتباتەوہ. ھەي كافرى بىدىن. بەرازى كافر. ئەمەن نازام خودا بۆچى ھىچ و پوچىكى وەك تۆ دەكاتە وەلى ئەو بەلایانەمان بەسەر بىتى. لە ناکاۋ وەخۆى ھاتەوہ. بنیادەم ئاۋا پياوچاكان دەدوینى؟ و ئاۋا جىنىۋارانیان دەکا؟ وەلى و پياوچاكان دەبى نازیان بکىشى. دەبى لەگەلئان لەسەرخۆ بى.

ترسا. ئەکا ئىستا زمانى گۆلەي لى بى وەك دار لە زاریدا وشك بى. دەستى کردە گریان: - كۆرە ياخو لەسەرت گەپىم. مېوورە تاشباش گيان. تۆ خودا تاشباشەكەي مەن لىم خۆش بە. ھەلەم کرد. ئەوہى نەدەبوو بىللىم گۆم، بەلام ئەتۆ توورەت کردم. دەستت بەسەرى كچەكەمدا نەھىتا. مېوورە. بەرى پىيانەت ماچ دەكەم. مېوورە... ئەگەر تۆ لىم خۆش نەبى، خۆم دەكوورم.

سەرى بە دەرگاگەوہ نابوو و دەيقىژاند و ھاۋارى دەکرد و بە كۆل دەگريا. ژنەكانى ناۋابى و مندالک و پياۋەكان ھاتىبونە بەردەگاگەي مالى تاشباش بزانن چ باسە. بىدەنگىيەك بەسەر كۆلەنەكەدا كشا: نىو سەعاتىك دەبوو. ھەلگەكە ھەروا پراۋەستابوون و سەيرىيان دەکرد. ھىچ كەس تەنانت ھەنگاۋىكىش لە مالىكەي تاشباش نەدەچوہ پىشى. نە قەسيان دەکرد و نە دەشجوۋلان. كەس مەتەقى لىۋە نەدەھات. ھىندىكيان ھەلئرووشكاۋوون و ھىندىكى دىكەيان ھەر بە پىۋە بوون. فاتمۆكى كە ھاتىۋوہ سەر خۆ، گوراندى:

- بىت و دەست بەسەر ئەو كچەدا نەھىنى و لە منىش خۆش نەبى، ھەتا دەسەرم، لەو بەر دەرگايت نابزووم. وەرە سەير كە كاكە تاشباش گيان، سەيرى ئاسمان بكە. ئەو كړپوہ دەكا. كړپوہ... ئەمشەو ئەمەن و ئەو كچە ئەگەر لىۋە بىتىنەوہ، رەق ھەلدىن و دەسەرىن و ئەتۆ لای خودا دەبىتە پياوكوژ.

يەك پشوو قەسەي دەکرد. تاشباش ئۆغلۆش بە ھىۋاي ئەوہى بىرواي پى بكا: "لە نىۋو مالىكەيمەو دەيگوت: كچى پوور فاتم دەستم لى ھەلگەر، وەللا بىللا درۆيە. ئەو چاۋانەم كوئىر بىن ئەگەر مەن پياوچاك بىم. ئەوانە لە خۆيانەوہ قسان دەكەن، وەرە و دەست لە بەرۆكم بەردە. ئەمەن دەزانم ھىچ سوودىكى نىيە.

- ئەگەر راست دەكەي دەستىك بەسەرى كچەكەمدا بىتە.

مشتومرەكەي نىۋان تاشباش و فاتمۆكى ھەر ۋا بەردەوام بوو. ئاخىرەكەي تاشباش قايىل بوو. ژنە لاسار بوو. دەستى ھەلئەدەگرت. شەۋى لەۋى دەمانەوہ و خۆى و كچەكەشى رەق ھەلئەھاتن. ھەستى بە بەرپرسىارەتى کرد. ھەر بە راستى لە سۆنگەي ئەوہو تىدا دەچوون.

جگه لموئش شتيك له ناخيدا همبوو، نديدوئرا له دلي خوئشيدا بيرى لى بكايموه. هر به راستى لموانه بوو دهستى نو كچه كه شيفا بدات؟

واى لى هاتبوو كولى گريانى هستابوو. له پاده به دهر خوئ به تهنيا و داماو ددهى... ناچار چوو و دهرگاكهى كرده وه. به سهر كچه دا نووشتايه وه و دهستيكي به سهريدا هينا. ماوهيك هر وا مايه وه و دهستى به سهر و قوئ كچه دا هينا. چاوه كانى پر بوون له فرميسك و له دلي خوئدا گوتى: "خوايه گيان، كهيفى خوئه من هر شتيك بم، نه تو خوئ شيفاي نو كچه بدهيت و چاك بيتوه."

فاتمؤكه كه ديتبووى ليوه كانى تاشباش دهجوئلين، خوئ خسته سهر پتيه كانى و گوتى: - به قوربانى نو كه سهى بم توئ ناردووه، كاكه تاشباش. نه تو خودا ناردووتى، خودا به زهينى به كچه كه مدا هاتووه...

له سهر پتيه كانى هستايه وه و به دهستيدا نووسا. تاشباش خوئ له دهستى راپسكاند و خوئ خسته وه ماله كهى و چلميردهى^۱ خسته وه پشت دهرگاكهى. ده تگوت بارتيكى قورسى له سهر نه ستوى دارنيوه.

نيستا كچه چاك بوايه توه يان نا، نه خوئ هروژميان دهرده سهر ماله كهى. دهبو چ بكا؟ چون پيشيان پى بگرى؟

فاتمؤكى له خوئشان وهخت بوو بفرى. كچه كهى به كؤليدا دا و راخه ره كانى خسته بن ههنگلى و بو دواچار دهرگاي ماله كهى تاشباشى ماچ كرد و لهوى دوور كهوتوه. هر له گهئ نه وهى فاتمؤك لهوى دوور كهوتوه، تاشباش دهرپه رپيه دهره وه و خهلكه كه هيشتا بلاوه يان نه كردبوو. چوه نيئ خهلكه كه وه و پتي گوتن:

- راوهستن. مهرؤن. دوو قسم پيتانه.

خهلكه كه وهك سهرى بوونه وه رتيكى سهر و سه ميره بكن، به سهر سوور ماويه وه له جى خوئان وشك بوون و چاويان تيهرپى. تاشباش له بن بارستايى نو نيكايانه دا دردؤنگ بوو. زمانى كهوته پته پت و شه لآلى ناره وه بوو. ماوهيك به بى نه وهى بتوانى پريارتك بدا، نه وسهر و نه مسهرى كرد و نه وچار به سهر خوئدا زال بوو و گوتى:

---

^۱چلميرده: نو دارهى دهيمنه پشت دهرگا.

- خەلکینە، بە خدا من وەلی نیم. ئەو قسانەى لەسەر من و بنەمالەکم دەکری و هەلیدەبەستن، هەر هەمووی درۆن. سەیری من بکەن. ئەمنیش یەکیکی وەک خۆتەم و بەندەیهکی گوناهباری خودام. لەوەتەى هەم سەرم بە فەزى خودایدا نەداوە. بە دزیەوه پۆژووەکانم خواردووە. چوومەتە زگە حەبیان و نازەلان. لە چوکوراوا تەنانت لە مام خەلیلیش پتر لۆکمە دزیە. ئارەق و شەرابم خواردووەتەوه و دەستدرێژم کردووەتە سەر نامووسی خەلکی. بە کورتی هەر گوویەکی پێم خوراوه خواردووە و چى گوناهە لى نەپەڕنگاومەتەوه و کردوومە. وەللاهی مام خەلیل بە مام خەلیلیەکی خۆی بیستە وەلى من نام. دەستم لى هەلگەرن و لە کۆلم بنەوه. بپۆن وەلى و پیاوچاکىکی دیکە پەیدا بکەن کە بە راستی پپۆز بى و بەکارتان بى. پیاویکی ئاواشتان لە ئاوایدا هیە. ئەوەتا ئۆکەش داغ قۆردو. پینچ فەزەى خودا سەری بچى نوژی ناچى و لە برى مانگىك شەش مانگ پۆژوو دەگرى. بەندەى باش و پاکی خودایە.

كى دەلى ئەمن وەلیم و بە حەوت تۆیەلە نوورەوه هەلقەپۆم؟
پێکەنى:

"جوان و زەریف سەیرم بکەن. کوا تۆیەلەى نوور؟ جوان سەیرم بکەن... تۆیەلە نوور کوا؟ دەستم لى هەلگەرن. لە کۆلم بنەوه. ئەو کارە ئاقیبەتینکی خیری نابى. ئەنگۆ منتان خۆش دەوى. ئەو خراپەیم لەگەڵ مەکەن. ئەگەر ئاوا بپوا، یان تروشی بەندىخانەم دەکەن یان شیتخانە و بە سیدارەم دەدەن. باشە بەزەیتان پێمدا نایەتەوه؟"

بى پسانەوه قەسەى دەکرد. چى زیاتر قەسەى دەکرد، زمانى پتر دەپژا و پتر خەلکی لى کۆ دەبوونەوه. کەس لە مالهەدا نەمابوو و هەر هەموویان هاتبوون و لە دەورى کۆ ببوونەوه. تاشباش بە هەموو هیزی خۆیەوه هەولێ دەدا قایلێان بکا. چەندى پینى کرا خۆى سووک و ریسوا دەکرد، و لە نێو قەسەکانیدا بەردەوام دەیگوتەوه "تۆ خوا بنیادەمى ئاوا شیاوی ئەویە بەکریتە وەلى؟"

چاوەرى بوو گوندیەکانى لە دووی بدەن و بلین راست دەکەى، پیاوی وەک تۆ بۆ پیاوچاکى ناشى. "، بەلام کەس مەتەقى لێوه نەهات.

هەتا پۆژئاوا بوو هەر قەسەى کرد. کە قەسەى تەواو بوون، دلى خۆش بوو. جا ئیستا ئەگەر گوندی دەتوانن با بپن و بیکەنە وەلى و بە پیاوچاکى بزەن.

بە نێو حەشیمەتەکەدا تپەپى و بەرهو مالهەکی پۆشت. گوندیەکان و شک ببوون و بە رەقەو سەیریان دەکرد. تاشباش خۆى نەزانیبوو.

ئەو دۇنيا نەخشىنەي چەند مانگىڭ بوو لە ساپەي تاشباشدا بۆخۇيان دروست كوردبوو، خەرىك بوو كاول دەبوو. ئەو دۇنيا پەر لە سىحر و ھىوا و جوانىيە... تەننەت دواي ئەوئەي تاشباش چۆۋە نىۋ مالاكەي و دەرگاگەشى پىۋە داپەو، خەلكەكە ھەر لەجىي خۇيان نەبزووتن. تەننەت قەسەيان لەگەل يەكتەش نەكرد. بايەكى ساردى سەھۇلەن لە لاي دەشتەكەو ھەلىكردبوو. ئەوان كە نەياندەزانى دەبى چ بكن و چ لە تاشباش بكن، واقيان وەر مابوو. جگە لە گفەي سەھۇلەنى بايەكە، كە سات بە سات بە تەۋمەر دەبوو، سەيوەي ھىچ شىتەك نەدەھات.

ئەگەر دەنگى پەر لە جۆش و خرىشى پىرەئەكە بەرز نەبووبايەتەو و بە فرىيان نەھاتبا، لەوانەبوو ھەتا بەيانى ھەر ئاوا لە بەردەگاگەي تاشباش بى جۈلە راوەستاباين. ئۇ دەيگوت:
- چما ئىۋە شىت بوون، كام پىاۋچاك و ۋەلى تا ئىستا دانيان بە پىاۋچاكبوونى خۇياندا ناۋە؟ ئەوانە ھەموويان ۋەلى بوون و حاشاشى لى دەكەن. ئەوانە خەلكىكى خاكەران.

ئەو قسانە ۋەك رووناكايەك درى بە تارىكيەكەي دەروونيان دا:

- كى دىتوۋىەتى پىاۋچاكىك بلى نەمن ۋەلىم.

- بە خۋاي ئىمەش كەرىن.

- كۈرە خۆ خەرىك بوو پىرا بە قەسەكانى تاشباش بكنەين.

- چىي ۋاي نەمابوو پىۋەرەشى دەرگاي خۋاي بىن.

ئەوانەي لە دلى خۇياندا جىئو و قەسەي سووكيان بە تاشباش دابوو، وىكرا گوتيان:

- تۆبە.... تۆبە... ھەزار جار تۆبە... لە گوناھانمان خۆش بە. خۆت بە سەھووت بىردىن و

توۋشت كىردىن... ئەي كاكە تاشباش، سەروەرى ئىمە.

- ئەتۆ بە سەھووت بىردىن...

- دىسان وىكرا گوتىانەو:

- نىۋەي گوناھانمان بە نەستۆي تۆ.

ئىتر ئاسوودە بىوو. ھىچ پىيى وا نەبوو ئاوا سووك و ئاسان ئەو گىچەلەي لە كۆل بىتەوہ
ئاخر كاكە، دەبى ئاگرىك لە گۆرپى بى، ئىنجا دووكەلئىكى لى ھەستى. خو بچووكترىن
شۆنەوار و ھىماي وەلىبوونى پتوہ بوايە، خەلك كوا ئاوا سووك و ئاسان لە كۆلئى دەبوونەوہ.
ئەو ھەمووہ باسى خوئى كوردبوو، ئەو ھەمووہ خوئى داوین پىس و گەمار كوردبوو، كەچى
گوندىيەكى بىناموس نەبوو بى و بلى "كاكە تاشباش گيان، ئەتۆ لە خوڤايى بوختان بە خوئ
دەكەي، ئەگىنا شتى وا لە تۆ ناوہشيتەوہ. ئىمە لە مندالئىيەوہ دەتئاسىن و دەزانىن ھىچ
پەلەيەكى ئاوا بە تۆوہ نانووسى."

بەبى ئەوہى سريوہيان لئوہ بى، گوئيان دابوويە و دەسبەجىش دەستيان لە كۆل كوردبۆوہ.
لەوانەشە تا ئىستا يەكىنكىان دۆزىبىتەوہ... نەشاندۆزىبىتەوہ ديارە لە مەرقەدەكەي "باوہ
باران" پەرجۆيەك دەبينن.

مەرقەدەكەي باوہ باران دوور دوور لە نىتو دەشت و چىياكانى تۆزووسدا، لەسەر گردۆلكە
قسلئىك بوو. ئەو سالانەي باران نەدەبارى و وشكە سال دەبوو، گوندىيەكانى دەشتى، دەچوونە
ئەوى و كەلەشىرئىكىان دەكردە قوربانى و نوژەبارانەيان دەكرد. باوہ باران، تەنيا كەلەشىرىشى
بۆ قوربانى قەبوول دەكرد و ھەر شتىكى دىكەيان قوربانى كردبا، بە پىچەوانەي داراكەي ئەوان
دەجوولايەوہ. باوہ باران گەلئىك پەرجۆ و ئەفسانەي ھەبوون و ئەو بۆ خوئى خدرئىكى دىكە بوو.
سروشەت لە بن ركىف و دەسلاتى ئەودا بوو. ئەو بەفرى دەنارد و تۆفانى ھەلدەستاند و باو و
باران بە ويستى ئەو خوئى دەكردەوہ. ئاوەكان ئەو ھەلئىدەستاندن و دەيكردنە لافا و ھەروہا
ھەموو بەرەكەتەكانى دەشت بە دەستى ئەو بوو. كە وشكەسالىي دەبوو، گوندىيەكان چىي
جنىو و قسەي تال بوو بۆ باوہ بارانيان دەنارد. ھەزاران گوندىي برسى لەسەر گۆرەكەي كۆ

دەبوونەو و بە گریان و لالانەو تەف و نەحەتیان دەکرد. ئەدی ئەو سالتە کە بۆچی دەستوداوتنی باوە باران نەببون و بە تاشباشیان دەسنیشان کردبوو؟

ئێستا کێیان پێ خۆشە با هەلیبژێرن. یا نوککش داغ قۆردو یان باوە باران... چیی حەز لێیە با بیکەن، تاشباش ئەو لە کۆل خۆی کردبوونەو.

کۆرە خۆ گوندی زۆر بێ بەزەن. دەبینی یەکیەک هەتا ئەو ساتەش لە لایان وەلی و پیر و پیاوچاکە، هەر ئەوەندە زانییان نێر قازانجی بۆیان نییە، لەو ناسمانەو شلپ بە عمرزە کەمی دا دەدەن و دەیکەنە پەرۆ گوو. خۆ تازە بەزەییان بە فرمیتسکیشیدا نایەتەو. باشە یانی چی، پیاو یەکیەک بە وەلی و پیاوی خودا بزانێ، و دارستانیەک لە نووری وەدوو بخا و بیباتە ناسمانان و دوازی بە دوو قسان لە بێر خۆی بەریتەو؟ دەی با ئەو دوو قسەییە وەلییە کە خۆشی کردبێ....

تاشباش لە گەل ئەوەشدا کە لەو حەوت سالت مەملانییەیدا لە گەل کۆتخا، هەر ئەو گوندییانە پشتیان لە عمرزی دابوو، هەرگیز ئەوەندەیان لێ توورە نەببوو. گوتبووی: "ئەمن چوومەتە زگ ژنی خەلکی". چما گوندییەکان نەیان دەزانی ئەو لە ژانییدا کاری وای نە کردووە؟ گوتبووی: "دزیم کردووە و شەرام خواردووەتەو و کەرم و ئازەلم گارە." چما گوندییەکان نەیان دەزانی ئەو بە تووتووش* تھوون کاری وای نە کەوتووە؟ کۆرە هەر سەگبایتک نەهات بلی: "بوختان بەخۆت مەکە، ئێمە نەتۆ باش دەناسین."

بەلام هەرچی بوو، بوو. خۆ ئەو لە کۆل خۆی کردبوونەو... ئەگەر یەکیەک گوتبای وای نییە، ئێر خۆ گوندی لێی نە دەبوونەو. باشتەر کە هیچ کەس مەتەقی لێو نەهات. خۆ مەرمۆک قسەیی پێ کرابایە، هەر دەیکۆت. بێدەنگ نە دەبوو. گوتنی چی، هەر دەیکردە هەللا و قیامەتێک هەر مەپرسە. چ باشتەر کە هەر قسە ناکا... باشتەر... بە خێر رابرد... ئێر بەلای ناوای تووش ناییتەو. لە خەم خەلسابوو...

ژوورەو تارێک بوو. پووشکە و ئاوردووە کەمی نێو کوانووە کەش وای نەبوو بلیتەمی بەرز بێ. وردە وردە دەسووتان و تەواو دەبوون. گوندییەکانی داوتنی تۆرووس تێرۆپرتر بوون. لانیکەم کوانووەکانیان داری وای تێدا بوو گپ بگری. تەلەشی دار کاژیشیان هەبوو بۆ دەستەچیلە. خەلکی دەشتی ئاوردوویان نەبوو. لە ئاورگە و کوانووەکانیاندا لە بری دار و ئاوردوو، دەو و

---

* بە تووتوو: بە هیچ شێوەیەک. هێمن دەفەر موی: بە تووتووش تووشی مەکتەب کوا دەهاتم من کە زانیابام....

تەپالە و كەمەرەيان دمسوتاند. خۆ كەمرە و تەپالەش ناوری نییه. له گوندهكانی نەو دەشتەدا، هەر شوو بەسەردا دەهات، تاریکییەکی خەست خەست بەلێ بەسەر وڵتدا دەکێشا. نێو مالهكان به قەد يەك تاریك بوو... هیچ پرووناكاییەك درێ یەو تاریکاییە نەدەدا. شاعیر واتەنی:

"تاریکاییەکی هەزاران سالتە... داگیرتبوو شوو و ژینی نەو ماله."

خۆ بلیتسە و ناگری تەلەشە کارێش پرووناکاییەکی وای نییه. پرووناکاییەکی هێندە نابا. نەگەر تەلەشیکی کەم بسووتینی، پرووناکاییەکی وای نییه، و نەگەر زۆریشی پێتوێ بنی، دووکەل دەکا. بە کورتی بۆ پرووناکایی نییه. هەر له ماله‌کە‌ی کوێخا سەفەر شۆلەچرایەك (چرایەکی نەفتی) هەیه.

تاشباش که له تاریکی ماندوو ببوو گوتی:

- ژنەکه يەك دوو تەلەش داگیرستە. لانیكەم با دەموچاوی یەكتری ببینن. نیمانە؟
ژنەکه بەبێ ئەوێ مەتەقی لێتوێ بێ، هەستا. دوو تەلەشی داگیرساند. ناواش یەكتریان نەدی. تاشباش له دلی خۆیدا گوتی: "نەو دارە ی هەموو شووی له سەر سەریانەكەمان دەخوشی و دەخولیتەوه، خۆزگە سەت خۆزگە له كولانكە ی دووكەلکێشەكەوه هاتبايەتە ژووری و من و مندالەكەم لانیكەم توانیامان یەكتری ببینن." بەخۆی پێكەنی و گوتی "داری نوورانی، نەگەر بێش له سەر ماله‌كە‌مان راده‌وستی، خۆ نایەتە ژووری..."
گوتی:

- باشە ژنەکه، شوکرانەبژێر بە، نەو وەلی و پیاوچاکییەم له كۆل خۆم كرده‌وه. وەللاهی قەسە یام بەو گوندیانە گوت، له بەر چاویان خۆم كرده پەرۆیەکی گواوی و نیتەر زانیان پیاوی وا لیتی ناوەشیته‌وه وەلی و پیاوچاك بێ و دەستیان له كۆل كرده‌وه. دیارە جاری له كۆلم بوونەتەوه، بەلام لهو دارە نوورانییە دەرسم. نەگەر نەمشەو دیسان بێتەوه و له سەر ماله‌كەم بسووریتەوه و گوندی ببینن، رەنج بە خەسار دەیم و گوندی دیسان دەستم له ئێخە ی ناکەنەوه. نەو کاتە نەمن بۆخۆم دەزانم دەبێ چیاان لێ بکەم. نا، نا، کورە چیی دەبێ با بێی چش. نیتەر گوندی بە پیاوی پیرۆزم نازانن.

ژنەكەشی وەك گوندییەكانی بێر دەكردەوه. وا بە سەرسوورپاوییەوه سەیری كرد وەك بوونەوه‌ریکی نامۆ و سەیر و سەمەرە له لێرەوارەكانی تۆرووسەوه هاتبێ و له تەنیشتییه‌وه دانیشتی. تاشباش روانینە سەیر و سەمەرەكانی ژنەكە ی هەست پێ كرد، بەلام نەیدەزانی بۆ ناوا بە بە سەرسوورپاوییەوه سەیری دەکا. بە پێكەنینەوه گوتیك

- باش بوو. ژنه که، پژگارم بوو له شیتخانه و زیندان نه جاتم بوو. نهوه عادیلش که وتووه ته چاکه کاری. له جیته نهوه ی بیت و گوندیه کان پروت بکا، قهرزیشان دده تاتی. نه مسال جا بلن چی نه کرا؟ سه فدریش نهو سه رهی بردی نه بهیتنايه وه. نهو پرویشته ی سه فدرم هیچ به که یفی نه بوو. پتم وایه خه ریکه گيچه لیک بو نهو گوندیانه دهنیته وه.

تووپه بوو و گوراندي:

- کچی ژنه که بو قسه ناکه ی؟ چما لال بووی؟ گزلفت له زمانی هاتووه؟

ژنه که ی سه ری بهردایه وه. منداله کانیش وه کو دایکیان سهیری تاشباشیان ده کرد. تاشباش هیوايه کی تیکه ل به ترسی له نیگیاندا دده ی. همر به راستی له مه ودوا گوندیه کان وه جاری جارانیان سهیر ده کرده وه؟

تاشباش ورده ورده ههستی ده کرد نه مجارهش خه ریکه کاره که خراپتر ده بیتموه. نهو کاره سنوری نه بوو. نیتر گوندی نه یانده توانی به چاوی جارانی سهیر بکه نه وه و به پیاو یکی باش و ناسایی بزنان. یان تاجی پروزی له سه ر دهنن یان له سه گ که متری داده نین. همر چهند چرکه له وه پیش دیتبووی کاتی به جیته ده هیشتن، چون همر چوار دهوری به رق و قین ته مرابوو و دیتبووی که چون لی بیزار بوون. نهو بیزاریه ی له ناخییه وه ههست پی کردبوو.

جا نیستا چ ده بوو؟ دیاره به یانی که ده چوه نیو دی، هیچ کهس سهیری نه ده کرد و هه مرو جنیویان پیی دده و سوو کایه تییان پیی ده کرد. هه رگیز لی خوش نه ده بوون و وه که یه کتکی خه لکی خه له تاندبی و دروی له گه ل خه لک کردبی، ناویان سهیر ده کرد. به چاوی که سیك که هه موو هیواکانی به بادا دابیتن و جوانترین ناره زووه کانی لی کوشتبیتن. وه قاتلی منداله کانیان سهیریان ده کرد. روژ به روژ زیاتر رقیان لیی ده بوو. ناخری روژک شوانه کان تهرمه که یان له نیو شیو و دژلیکدا ده دژیه وه که به بهردیک میشکی پژاوه و ده یانگوت نه وه جن و په ری سهریان به بهردی پان کرده وه ته وه.

دوای نه وه ته نیا یه ک ریگه ی نه جاتی هه بوو: نهویش نه وه بوو که گوندیه کان هیچ ریژیک ی بو دانه نین و گالته و قه شمهری پیی بکه ن. ، به لام تاشباش ده یزانی هیچ که سیك قه شمهری پیی ناکا، به لام خوزگه هه ر وا به وه لی و پیاو چاکیان زانیبایه. زور زور په ژوان بوویه وه له و قسانه ی کردبوونی. به خو ی ده گوت: "ناخر پیای گه مژه، پیاو روژتیکش پادشا بی، همر پادشایه تییه. نیستا که گوندیه کان تزیان کرده وه وه لی، بوچی له خو رای پیشت پیی گرتن؟ پیای کهر، نه تو بوخوت له کو ی ده زانی وه لی و پیاو چاکیت یان نیت؟ بوچی گوت نیم؟ جا نیستا گوندی گووت به زاری

دەبەستەن و نەك ھەر لەو گوندە بەلگەو لەو دنیا بەشدا نایەلن بژییی. پیاوی كەر، جارێك لە ژیا ئێدا بازى بەخت و شانس لە سەر شانت نیشتهوه، ئەویش چ بازێك... بازێك كە لەسەر شانی پادشای ئینگلیزیش نانیشتیەوه. ئەگەر بە گوندیەكانت گوتبایە چىای تۆرۆوس لە جىى خۆى ھەلکەنن و بىبەنە چو كۆرراوا، دەمۆدەست بە قسەیان دەکردى. بە دەستى خۆت، بەو زمانە بە بىرین چووى خۆت، ھەموو شتىكت تێك دا. ھەى تاشباشى كەرى گەمژە...

ماندوو ببوو ھىندەى ھەموو رۆژى لە گەل خۆى و گوندیەكان بەشەر بى. گوتى: "ھەيھوووو... كۆرە وازى لى بىنە، چى دەبى با بى. با ھەر بەیانی بىچن و بىبەن لە دارم بەدن." بەو خىالە، نىوچاوانە گرژەكەى كرايەوه. مچۆر كىكى شىرن بە ھەموو گىانیدا گەرا. سەیرىكى دەوروشتى خۆى كرد. دىتى مندالەكانى خەوتوون. بۆ يەكەم جار ھەستى كرد دەنگە دەنگىك لە دەرەو ھەرا دى: "چما ھىشتا ئەو خەلكە بلاو ھیان نەكردووه؟ دەى با نەيكەن. تۆتو كە سەگىنە. سەگى برسى."

چو دەرگا كەى داخست و چلمێردەى ھاویشتە پشتى. كە فوكۆل و شەھو ەتێكى خۆش وردە وردە لە گىانى گەرا. لە مێژبوو بەھۆى ئەو كىشە دەروونىيەو ئەو ەى ھەر لەبىر نە ما بوو. كتۆپر سەیرى كرد ژنەكەى زۆر جوانە... بەلام ژنەكەشى ھەر بە راستى زۆر جوان بوو. چاوەكانى گەورە و قوول و رەش بوو.

ژنەكەى لە پشتمو ە نامێز گرت. ژنەكە پەلەقاژەى كرد لە دەستى رزگارى بى و دەرپەرى و چو ە قوژنى ژوورەكە. تاشباش چو ە لای ژنەكەى. ژنەكە لەو قوژنەدا كروشەى كردبوو و ھەلەلەرزى. خۆ جارى جارەن كە تاشباش باو ەشى پىندا دەكرد، ژنەكە بە ئەشقىكەو ە كە ەتا ناخى ئىسقانەكانى رۆدەچو، خۆى دەدا بە دەستىيەو.

تاشباش دەیزانى مەسەلەكە چىيە، بەلام جگە لەو ەى پەيتا پەيتا بلى: "كچى چما تۆ شىتى... كچى ئەو ە شىت بووى؟" ھىچ دىكەى پى نەدەكرا. ئەو ەلەتەى ژنەكەى ھەم تۆرپەى كرد و ھەمىش پى خۆش بوو. لە ناكاو داىە پىكەنن و گوتى:

— كچى، خۆ پىغەمبەرەكانىش سەرجىيى ژنەكانى خۆيان دەكرد. ھەموو ەلى و پىاوچاكەكان و تەنانەت خدرى زىندووش ژنەيان ھەبوو.

دىسان وىستى ژنەكەى لە نامێز بگرى. ژنەكەى دىسان چوست و چالاك لە بن دەستى دەرپەرى و بەرەو دەرگا كە راي كرد. — كچى ئەو ە شىت بووى؟... كچى ئەو ە شىتى تۆ؟

نەوہ چ بەلایەك بوو بەسەری ھابتوو؟ ژنەكەشی لەگەڵی نەدەخەوت و مندالەكانیشی لێی دەسلەمینەوہ. دەیگوت: "كچی ژنەكە، بە خودایەتیی خودا، من نە وەلیم و نە شتی دیکەش، كچی كۆرێر نەبێ، چما تۆ شت بووی؟"

ھەر نووكی پەنجەیی وە ژنەكە دەكەوت، ژنە وەك میژۆكە دەلەرزێ. ھەتا بەیانێ نەنووستن. تاشباش تا بەیانێ قسەیی بۆ كرد، بەلام ژنەكە نەدەچوو لە گوێیەوہ كە ئەو وەلی نەبێ. بە چەند قسە ھەموو خەلكی گوندیكی ئاوا گەورەیی قانع كردبوو، بەلام چیی دەكرد ئەو ژنە خودا غەزەب لێگرتووہی پێ قایل نەدەبوو.

كە بەیان نەنگوت و پۆژ بۆو و پرووناكایی لە دەلاقەكەوہ ھاتە ژوورەوہ، تاشباش ددانەكانی چێر كردنەوہ و بەخۆی گوت: ناخ، خۆ ئەگەر وەلی بوایەم، ئەو كات پێم دەگوتی. دەمۆدەست و شكەم دەكردی. زمانتم لە زارتدا وەك دار وشك دەكرد. دەمكردییە پیرەژنیكی ھەفتا سالانە... خۆ ھیچ یەك لەوانەشم نەكردبایە، لانیكەم بێك نەقلم دەخستە ئەو مێشكە بۆشەتەوہ. مخابن وەلی نیم. ھیچ دەسەلاتێكم نییە و بە چاك و خراپ چیم پێ ناكړی."

لە مائەكەیی چووہ دەری، بەلام خێرا گەراپەوہ. ڕەنگی بە ڕووەوہ نەمابوو. ژنەكەیی كە لەو ڕەنگ ھەلبزركانەیی تۆقیبوو، پرسی:

- چییە؟ چ بووہ؟...

تاشباش بە ئالینەوہ گوتی:

- نەخۆش...

ژنەكەیی لە مائەیی چووہ دەری. لە دەرەوہ، لە تەنیشت دیواری مائەكەیانەوہ، چەند نەخۆشێكیان بە جێوانەوہ ھێنابوو و لەسەر بەفرەكەیان دانابوون. كۆپۆیە دەكرد، لە خوارەوہ، لە نێو گوندەكەشەوہ ژن و پیاوہكان ھەر كەسە و نەخۆشێك بە كۆلەوہ و بەرەو ئەوێ دەھاتن. ژنەكەیی بە خۆشحالییەوہ چۆوہ ژووری، لە خۆشیان ڕووخساری گەش گەش ببۆوہ، چاوی لە مێردەكەیی بری و چاوەری ما. تاشباش چاوی برێییوہ ناگردانە دامركاوەكە. ماوہیەك دواتر وەخۆ ھاتەوہ و گوتی:

- پێیان بلێ ئەو نەخۆشانە بێننە ژوورەوہ. دیسانیش نەمتوانی خۆم ڕزگار بكەم. وا دیارە دیسان...

ژنەكە دەرگای لە نەخۆشان كردەوہ. زۆری پێ نەچوو، مائەكەیی پێ بوو لە خەلكیكی سیپال شری بۆگەن، كە ھەر كامە سێ چوار سالتێك دەبوو لە پێ كەوتبوون و ھیوایەكیان بە ژیان

نەمابوو. خۆ ئەگەر نەفس و نژای تاشباش کاری نەکردبایە و چاری نەکردبان، ئیتەر دەبوو دەستیان لێ بشۆن. تاشباش دەستەکانی هەلپڕین و لە ناخی دلێیەوه داوای لە خودا کرد و بۆ چاکبوونەوه و ڕزگاربوونی ئەو لێقەوماوانە پاراپیەوه. چوو ژیور سەری هەموو نەخۆشەکان و فووی لە دەمرچاری یەک بە یەکیان کرد.

کاتێک ئەو دووعاکەمی دەکرد و فووی لێ دەکرد، نەخۆشەکان چاویان هەلدیتنا و بە هیوا و سوپاس و پێزانینەوه سەیریان دەکرد. تاشباش تال تال دەستی بە مووی سەریاندا دیتنا. خزم و کەسی نەخۆشەکان سەرقلەمانەشیان هێنابوو. تاشباش هیچ سەرقلەمانەیکە وەر نەگرت و گوتی:

- ئەوانەی لەمەودوا دێنە لای من، لە سەرە پەنجەیکە خۆی پتر، هیچ شتێکی دیکی نەهێنن. ئەگینا خودای گەوره دووعام لێ وەرناگری. سەرە پەنجەیکە خۆی، نیوێ کلکەوانەیکە.

مریمۆك لهو باو بۆراندهدا كه له دهشته كهوه ههلیكردبوو، به نیۆ دیدا غاری دهدا و لهچكه سپییەكهی به دەم بایهكهوه دهشهكایهوه. گونديهكان دهیانزانى بهو كهپهی بهیانیه بۆچی و بۆ گوی دهچی. ژنان و كچان و نهو بووكانهی چاویان له غاردانهكهی نهو بوو، وهشوینى كهوتن. ههر هیندهی چاوترووكانێك، ههموو ژنهكان، له گۆرپانی گوندهكه كۆ بوونهوه. مریمۆك له مهیدانهكهدا پارهوستا، سهیریكى نهو ژنانهی كرد وا له دهوری كۆ ببوونهوه. له ههموو جووله و ههلسوكهوتهكانیهوه دیار بوو زۆر توورپهیه. داهاتهوه و بهردیكى پر به چنگی ههلگرت. ژنهكانی ديكههش داهاتنهوه و بهردیان ههلگرت. ژنه گهههكان ههر كامهیان كۆشێك بهردیان كۆ كردهوه. مریمۆك بهرهو مالهكهی سهفهركهوته پى. ژنهكانی ديكهش ههروا. كهس متهقی لیوه ندههات. وهك گۆمێكى مهند و بى شهپۆل وا بوون.

مریمۆك تیژ ڕۆیشت و پهلاماری دهركاكهی سهفهري دا. ژنهكانیش به دوویدا گهیشتنی. دهركاكه نهكرايهوه. سهفهركه دیتبوونی ناوا به توورپهیهوه دین، چلمێردهی خستبووه پشت دهركاكهی و كۆلكهدارێكى گهورهشی له پشتیهوه دانابوو. ماوهیهكى زۆر پالیا به دهركاكهوه نا، بهلام نهكرايهوه. سهیریان كرد ههرچی دهكهن و دهكرێن، ناتوانن بیهكهنهوه. كشانهوه دهستیان كرد به بهردهباران. بهرد وهك بارانه بهسهر مالهكهی سهفهردا دهباری. سهفهركه له ژورووه پێنج تیرێك به دهستمه چاوهپى بوو. خهريك بوو زراوى بچی. پێنج تیرهكه ههر پێنج فیشهكى ههبوو. خوای دانێن توانیبای له پتر له پێنج كهسیش بكوژى، خو كوشتابشی، نهی نهو ژنانهی ديكه، كه وهك كوله و میرو هرووژمیان هینابوو، نهو و ههموو ژنهكانی و مندالهكانیان تهتر و تونا دهكرد. ساتێك بیری كردهوه چهند فیشهكێك به ههواوه بنی. دواى پاشگهز بۆوه. دیسانی به میتشكیدا هات، چهند كهسیكیان لى بكوژى و را بكا. لهوهش پهشیمان بۆوه. بیری كردهوه بیته و دلۆپه

خوینیک بکهوئته سەر ئەر گورگانه، ئهوان تهنا ته يه کتریش له تپار ده کهن... ژنان بێت و چاویان به خوین بکهوتایه، ده بونه گورگی درنده و خاکی ماله که ی کوئخایان به تووره که ده کیشا. باشتین ری ئهوه بوو که به تفهنگه که میوه، چاوه ری بی بزانی چیی لی دیتهوه. دهیزانی ریگهی ده رازبونی نییه، به لām هەر ده بوو تا دوا بن سات هیوادار بی.

لایه کی ده رگا که شکابوو و لهویوه به رده کان ده گه یشتنه بن ناگردانه که. یه کیل له به رده کان وه قاچی که چه کی قیرسمایل کهوت. قاچی ژنه که ئه ستورر بوو و ئه وه نده ژانی کرد، یه که به خۆی هاواری ده کرد و تووک و نه فرینی لیان ده کرد.

روژتیک دوا ی ئه وه ی کوئخا گه یشتنه شاری، ده پانزه که س له گوندیه کان بو کرینی شتومه که چووبونه دوو کانه که ی عادیل ئه فنه ی. زۆر که یفخۆش بوون. چونکه له و ساتانه دا که چاوه ری به لایه کان بوون، خودا له سایه ی سه ری تاشباشه وه نیعمه تیکی ناوای پی به خشیبوون. به روویه کی گه شه وه له دوو کانه که وه ژوور کهوتن. رهزا به گی برازای عادیل ئه فنه ی به سه رسوورپهاوییه وه سهیری کردن و پرسی:

- چما ئیوه خه لکی یالا ک نین؟... ده ی باشه، ئه ی بۆچی هاتوون؟ هاتوون قه رزه کانتان بده نه وه؟

گوندیه کان کهوتنه پته پت...

- ناخر عادیل ئه فنه ی هه وائی ناردبوو که...

- راهه ست شتیکتان پی بلیم، براده رینه، هەر به هاری به سه ردا بی و کیوان شین ببه نه وه، عادیل ئه فنه ی دیته گونده که تان و هه رچی هه تانه، ته نانه ت نیوفه کی ژنه کانیشتان ده بری و ده ییا. وا باشته خۆتانی پیشان نه دن.

رهزا ئه فنه ی ئه و جار گوندیه کانی برده قوژینی دوو کانه که وه و بۆی له بنی کووله که ی دان. کوئخا دهیزانی چیی به سه ر دی، به لām هیچ پیی وا نه بوو ناوا زوو مه سه له که بگاته وه گوئی هه مووان و نه یده زانی ناوا سووک و سانا هه موو گوناچه کان ده خه نه ئه ستۆی ئه و. ژنه کان هه ر خه به ره که یان پی گه یشته وه... له پێشدا پرێکیان به لاوه سهیر بوو و دوا یی هه ر ئه وه نده بوو مریمۆک هاته مه یدانه که ی ناوایی، هه ر هه موو وه ری کهوتن... سه فەر به خۆی ده گوت: "ریگهی ده رازبوون نییه. وه ک گورگی برسی هرووژم دینن. ئه منیش هه تا ئه و پینج تیره په نجا که سیان لی نه کوژم، خۆمیان به ده سه وه ناده م. لیان گه ری با بینه پیتش. ئه گه ر ده یانه وی بینه پیتش، دیاره هه ر دیتشه پیتش."

لهو جهنگمید، ژنهکان، له بهردهرگاکی سدفەر، کۆمایهک بهردیان خر کردبۆوه هیندهی بهژنی بنیادهمینک. هیشتا دهستیان له بهردی نمو کۆمایه نهدهدا و نمو بهردهی به مالهکمی سهفهریان دادهدا، نمو بهردانه بوون که لهو دهووبهرانه ههلیاندهگرتنهوه.

بهردبارانی مالهکه ههتا نیوهپۆ ههر نهبرایهوه. دهرگای مالهکه لهتوبهت بوو و کرایهوه. که دهرگا که کرایهوه، سهفهر تهواو غیرهتی نایه بهر خۆی و به پینج تیرهکهیموه له مالهکمی هاته دهروه و خۆی خسته پشت دیوارهکمی شانی چهپی و لولهی پینج تیرهکمی بهرهو ژنهکان راگرت. بهبی جووله له پشت دیوارهکهوه له پهنای چهکهکهیموه، راکشابوو.

ژنهکان که دیتیان سهفهر دهستی له کیانی خۆی شوتتوه و تاساوهیم، یورد له چنگاندا، بی جووله راوهستان و چاویان بریسه سهفهر و چاوهپی بوون چوکهترین جوولهی لینهی بی. سهفهریش باش تیگیشتبوو. وه که بهردیک له جیتی خۆی چهقیبوو و ههر جوولهی نهدهکرد. وه که مردووان، تهنانهت چاویشی نهدهترووکاند.

عهسر داهات، نه ژنهکان جوولهیهکیان پتوه دیار بوو و سهفهریش. بیت و سهفهر بهحال جوولابایه، ههسوو شتیک تهواو دهبوو، بهلام مهسهلهی گیان له گۆپی سوو و کهسی نهیدهویرا پهل بهزیوی.

سهفهر چاوهپی خۆرئاواوون بوو و دلێ وه که بالێ چۆله که فیهی دههات. مینشکی باشی کار دهکرد و بیی له ههسوو شتیک کردبۆوه به وردهکارهکانیسهوه. له دلێ خزیدا دهیگوت: "نیشهللا کهس نابزی. ههتا ئیوارێ نیشهللا هیچ ناقهومی..."

ئیتسا ژیانی نمو به موویهک بهند بوو. تهنانهت نهگهر پۆله بالندهیهکیش به جریوه و جووکه به تاساندا تیپهرن و ژنهکان سههر ههلیرن و نهوان ببینن، بهبی نموی گوی بدنه تهنهکهکمی دهستی، نامبازی دهبن و لهتوبهتی دهکن. ههورهتریشقهیهک، بۆرائیک و تهنانهت وهپینی سهگیک، دهیتوانی وهزعهکه تیک بدات.

سهفهر، زاروتۆقیو، پهیتاپهیتا دهپارایهوه کهس نهزیوی.

نهگهر گهغجیک له جیتی سهفهر بوايه، به تهنهکهکمی دهستی دهخوری و تهقهی له ژنهکان دهکرد و پیی وادهبوو نمو ژنانه به یهک دوو تهقه رادهکهن، بهلام سهفهر دهیزانی ریک به پینچهوانهوه دهقهومی. نهگهر یهک یان تهنانهت ده کهسیشیان بنگیوی و بشمرن، نهوانی دیکه لهبری نموی را بکهن، لهوانه بوو هرووژمی بکهنه سهری. نمو باشی خۆندبۆوه. لهوانهشه به فیشهکیک رایان کردبایه، بهلام زۆریان پهلاماریان دهدا. کهمتر بینرابوو که لهو وهخته پر له رپ و قینانهدا، ههشینهت له گولله بهرینگیتهوه و را بکا.

لە دوایە، لە نێو ماله کەوێ پشیلەیک دەمیواند. باش بوو ژنەکان ئەوەندە لێ نزیك
نەبوون گوێیان لە دەنگی پشیلە کە بێ. سەفەر بەو دەنگە شیت دەبوو، بەلام نەیدەتوانی
تەنانت بەسەر ژنەکانی خۆشیدا بگۆڕینی و بلی ئەو پشیلە بە بێدەنگ بکەن.
پۆلی ژنان لە بەرامبەردا دەتگوت دوخی شمشیر. ژمارەیان هەر دەهات و زیادتر دەبوو و
وێدەچوو هەنگاوێ کانیشیان خۆشتر بکەن.

بیت و کەلەشیرێک خۆیندبای یان سەگێک وەربایە، یان پیاویک لە ماله کەوێ وەدەر کەوتبایە
و دەنگی دابان، کار لە کاری دەرەزا.

باشە ئێ پیاوێ کان چییان بەسەر هاتبوو؟ چووبوونە کوێ؟ ژنەکانیان لەو بەردابوو و
خۆیان خەزبوونە ماله کانیانەو؟ دەیزانی هیچ پیاویک ناوێری بێ و قسەیک لە گەل ئەو ژنانە
بکا. لەو خاترجەم بوو. تەنیا لە شتێک دەترسا. ئەویش ئەو بوو کە لە ناکاو ئەو شتێک
پیدا بێ. تەنانت هاتنی ئەویش دەیتوانی ژنەکان باروورێتی.

سەفەر خەریک بوو مێشکی دەتەقی. سەیرێکی خۆرە کەوێ دەکرد و دەپروانییەوێ ژنەکان کە
ورده ورده لە بەر چاوەکانی هەر دەهاتن و گەورەتر دەبوونەو وەک دێوێ زمەیان لێ دەهات.
ژنەکان ورده ورده خەریک بوو لە سەرمان کەسیرە دەبوون. دەتگوت ئەو ژنانە هەر لێرە لە
بەردەم ماله کەوێ ئەو وەک پەوێزە کای چیا تەکەچ دەبنە تەختە سەهۆل و دەچەقن.
خۆر ناوا دەبوو. سەفەر لە بێتۆقرەییان جینگلی دەدا و دەتگوت: دەی یاللا برالە، هەتاو
جوانە کەوێ من، دەی ناوا بە، ناوابە دەی."

لەو سەرما و زەمەریەدا، سەرتاپای شەللی نەرەقە بوو. خۆ لە دەستی هاتبایە، ئەو
خۆری دەمی زەرەپەرە دەگرت و هەتا ئەو دیوی چیا تەکەچ ڕایدەکیشا.

لە خۆی دەپرسی، باشە ئەو مێمۆکە هەر وا لە پێش ژنەکانەو وەک بەردێک دەچەقی و
سەیری ناوابوونی خۆر دەکا؟ ناخۆ هەتا رەق هەلیدی هەر لەوێ دەمێنیتەو؟ مێمۆک بێ و
نەبێ پێش خۆر ناوابوون شتێکی هەر دەکرد. ئەو لە هیچ شتێک نەدەترسا. لێی گەری با
نەترسی. کۆنە ماکەر. یەکم فیشەک لە تەختی نێوچاوانی ئەو دەدەم.

مێمۆک دەیزانی یەکم فیشەک لەو دەدری، بۆیە نەیدەتوانی بیزوی و لە دلی خۆیدا
گوتی: "خواه گیان، خوا گەورە کەوێ خۆم. بێتکم غیرەت بەدیه. بەدیه با پەلاماری بەدەم، ئەگەر
دەم دەست بەشەنگیوی."

دهيزانی نه گهر بتوانی په لاماری بدا، سه فمر نه گهر چند ژنيکيش بکوژی، ديسانيش خاکی ماله کهي به تورپه که ده کيشن. له وانه شه نهو کاته ی نهوان هرووژم ده بن، سه فمر له ترسان هر نه توانی په نجه به په له پيټکه شدا بيښی و تنانته ته قهيه کيش بکات.

ژنه کانی گوندي ناق کيسراک، په لاماری نهو ناغايه يان دا واهستدريژي کړدبووه سريان. ناغا پينج تيره کهي پاکيتشابوو و له خنده کيکدا خوئی مه لاس دابوو. ژنه کان نه ترسابوون و چووبوونه پيشه وه. ناغاکه به بی نهوهی ته قهيه کيش بکا، تفهنگه کهي فري دابوو و به هاوار هاوار خوئی خستبووه خنده که که وه. ژنه کان گه يشتبوونه سهری و ونج و نجران کړدبوو.

سه فمر خهريک بوو پشوری سوار ده بوو. خوژ گه يشتبووه سهر لووتکه کهي ته که چ و لهوی نيشتبوو و هر ده تگوت نايهوی ناوا بی. هر لهوی چه قی و تيريژه سووره کانی به به فره کاند پواند. ژنه کان ديسان گه وره تر بوونه وه. نهو ژنه بوجی نهوه ندهی رق لهو بوو؟ نهو ژنه هيچی له چاوی ون نه ده بوو. هه زار چاوی هه بوو. له ناکاو ديتی خوژه که له ناوابوونه. ته نيا په لويه کي ته سکی سووری لی مابووه. سه فمر به خوئی گوت: "وا ناوا ده بی، ناوا ده بی..." نه گهر نه، مريموکش نه بوايه يانی نهو ژنانه هر ده هاتن؟ نا، نه ده هاتن. تنانته حه يوانه کانيش پيشه ننگيکیان دهوی. به تاييه تی بنيادهم هر ده بی سهرکرديه کي هه بی. نهو مريموکه درنده يه، نه مريموکه خوینخوه... وا خهريکه ناوا ده بی... ناوا ده بی... ناوا بوو."

هه شيمه تی ژنان له بوومه ليکله که دا مانه وه. سه فمر به سهر خویدا زال نه بوايه، نه گهر نه يزانيبايه چنده خه تهره، درده په پری و چه نهی لی ددها و سه مای ده کړد. بو ساتیک پشوری برا. ترسا. نهوه له خو ده چوو؟ پشوری پرگه پرگه و خيرا خيرا. ورده ورده به خو هاته وه.

ژنه کان به تاريخکاييه که دا روده چوون. راسته نهويان نه ده دی، به لام ده يانزانی هر له ويته و باشيش ده يانزانی، هه تا نه جو ولاوه و بلاوه يان نه کړدوه، مه ترسيه که هر له جيی خو يه تی.

هه شيمه تی ژنه کان ته وواو تيکه لی تاريخکاييه که بوون. نهو جار کو مه ليک دهنگی سه بر و ماندوو بيستران و له تاريخکاييه که دا جووژل به دی کرا. نهو جار دهنگی کو مه ليک لاقی پروت که به سهر به فره که دا ده خشکان، بيسترا. بریک دواتر، لهوی له مهيدانه کهي پيش ماله کهي کوخا، که سی لی نه مابووه.

سه فمر گوتی: "خوايه گيان، هه زار و هه زار جار شوکرانه بژيرم." و هه ستا. ده ست و لاقه کانی سپر بيوون. "نهو به لايه ت له کوژل کړد مه وه. نه زر بی، له سهر مه رقه ده کهي باوه باران، پينج که له شيري پوپه لاريت بو ده که مه قوربانی."

چاره‌کانی برێك قیچتر كردن و سه‌یریکی نه‌و پاناوکه‌ی كرد وا ژنه‌كان به‌جێیان هێشتبوو. چۆله‌كوژی لی نه‌مابوو. كه‌وابوو هه‌مووان رۆژییوون. تارماییه‌ك له‌ تاریكاییه‌كه‌دا ده‌جوولا، به‌لام نه‌وه‌ هه‌یج له‌ قه‌لافه‌تی بنیاده‌م نه‌ده‌چوو. له‌ سیبهره‌ له‌رزۆك و باریكه‌كه‌ ورد بۆوه، به‌لام له‌و تاریكاییه‌دا چیی بۆ نه‌چۆوه سه‌ر یه‌ك. له‌ دلی خۆیدا گوتی: "كوپه‌ خۆ هێنده‌ی سه‌یرم كرد چاوم ماندوو بوون. ناخۆ ژنیكه‌ به‌ته‌نی؟ ... ده‌ی با ببی. چیی پێ ده‌كری. ئێمه‌ له‌ تۆفانه‌كه‌ په‌ڕینه‌وه‌."

مریمۆك هه‌ر له‌ جیی خۆی نه‌بزووتبوو. خۆی دابوو سه‌ر تیلایه‌ی و ته‌نانه‌ت ناگای له‌ بلاوه‌كردنی ژنه‌كانیش نه‌ببوو. نه‌و تیشكان و به‌زینه‌ هه‌مووی خه‌تای نه‌و بوو. نه‌گه‌ر تۆژیکی دیکه‌ غه‌ره‌تی هه‌بوايه، و توانیبای ده‌ست له‌ گیانی بشوات، ئیستا نه‌و سه‌فه‌ره‌ شوینه‌واریشی لی نه‌مابۆوه.

سه‌فه‌ر چه‌زی ده‌کرد، هه‌ر ئیستا به‌جێته‌ سه‌ر مه‌رقه‌ده‌كه‌ی باوه‌باران و قوربانییه‌كه‌ی بكا. ده‌یویست هه‌ر ئیستا و به‌و شه‌وه‌ سارد و به‌و باو بۆرانه‌ پروات...، به‌لام ده‌یزانی نه‌وه‌ کاری نه‌کرده‌یه‌. وه‌خت بوو به‌فری.

نه‌و شكسته‌، شكستی یه‌كجاره‌کیی ژنه‌كان بوو. سه‌فه‌ر ده‌یزانی هه‌رگیز شه‌شیمه‌تیکی ناوا په‌لاماری ناده‌نه‌وه‌. نه‌گه‌ر تاكه‌ كه‌سێك به‌هزی، ده‌توانی گه‌لی جاری دیکه‌ش هه‌ر تیه‌ه‌لچیته‌وه‌ و ده‌ست پێ بکاته‌وه‌، به‌لام کاتی کۆمه‌لیك تیک ده‌شکی، نه‌سته‌مه‌ بتوانی ناوا کۆ ببیته‌وه‌ و یه‌ك به‌گریته‌وه‌.

سەفەر ھەرچۆنئىكى بى، توانىبووى خۆى لە چنگى نەو بەلایە پرزگار بکات. کەرتىتى كەردبوو. ئەویش چ کەرتىتییەك. ئەوجار لىتى روون ببۆو كە تاشباش نى وەى نىيە قەرەى لە قەرەى بەدى. كۆرە خۆ نەو تاشباشە داماوەش خۆى زۆر لەبەر گوندىيەكان پارابووە و گوتبووى ئەمن لە گەل ھەيوان و ئازەلى مالى و كىتوى جووت بوومە، وچ و گورگم گاوە. دەستم لە بەرۆكى بەردەن. و گوتبووشى كۆرە پياوچاكى لە من ناوەشیتەوہ. چىى لە دەستى ھاتبوو و چەندى زمانى گەرابوو، خۆى سووك و چرووك كەردبوو، بەلام كاكە خۆ نەو گوندىيانە نەچووبووە گوتيانەوہ و لە كۆلى نەمبوونەوہ. سەفەر بەخۆى دەگوت: "دیارە ئەوہش ھەر لە بن سەرى خۆى داہ... تاشباش بمر كارانە دەپەوى خۆى گران بكا... دەپەوى بلى ئەمن ئەگەر پياوئىكى ئاوا چەپەلئىش یم، ديسان ھەر لە سەر تەختى پياوچاكى دادەنیشم. خەرىكە جىتى خۆى قايم دەكا..."

سەفەر ھەر لەو كاتەدا بىرى لەو بەلایە دەكردەوہ كە بەسەر گوندىيەكانى ھىتابوو. عادىل لە قەرزەكەى خۆى خۆش ببوو و تەنانەت ھاتبووہ سەر ئەوہى كە قەرزىش بە گوندىيەكان بەدات. بۆ لە خۆراپى چووہ شارى و ھەموو شتىكى تىك داہەوہ؟ چما گوندى ئەوہيان لەبەر دەچۆوہ؟ رِق و تورپەى نەو كار قۆرەى پى كەردبوو... كارەكەى زۆر قۆر بوو...

جگە لەوہش لای عادىل خۆى چەندە سووك كەردبوو. خۆ راستە زار بە ماچى قوون، پىس نابى، بەلام... ديسانئىش كارەكەى بى جى بوو. گوتبووى:

- پىلاوانت ماچ دەكەم عادىل ئەفەنى... واى دانى كورتم كوشتووہ و خۆم خستووہتە مالىكەتەوہ و پەنام بۆ ھىناوى، عادىل ئەفەنى، ھا بكمۆزە. ئەوہندەم خۆش دەوتى ئەگەر بشمكوژى، خۆتەكەم ھەر بەرەو لای خۆت شۆلاوگە دەبەستى، عادىل ئەفەنى. لە قەرزى نەو

همن، هەر دامانیلتۆسیون و پارووی زاریانمان پڤاندووه. لەسەر ئەو زەوییه هیچ بوونەوهرێك پەیدا نابێ هیندهی ئەو گوندییانە ترسنۆك و بێ دەمار بێ. لە مار، لە میروو، لە دارستان، لە خاك، لە بەفر، لە تۆفان، لە خێو و جنۆكه و پەری و لە تاریکی و ئەستێره و هەورەتریشقه و ئاگر و ئاویش دەترسن. تەنانەت لە مەل و بالەندانیشت دەترسن، چ بگا بە بنیادهمی شاری... ئەتۆ ئەو هەمووه سالا تاقیت کردوونەتەوه و ئەو گوندییانە لە من باشتەر دەناسی.

زۆری لی پست و زۆری باسی سووك و چرووكبون و ترسنۆکی گوندییهكان كرد و نمونەیی زۆر لی هینانەوه و گوتی: بنیادهمی ترسنۆك، هەموو خراپەیهکی پێ دەكرێ. هیچ شتیك هیندهی ترس بنیادهم سووك ناکا و خەلکی گوندیش لە هەرچی بنیادهمه ترسنۆكترن. عادیل که دهیبیست گوندی ئەوهنده ترسنۆكن، بۆیهش زەریان بۆ کەس نییه، پروومەتی گەش گەش ببۆوه.

— ئەی ژنەکانیان.... ژنەکانیان هەزار هیندهی پیاوهکانیان ترسنۆكن. بەچاوی خۆم دیتوومه، هەر هەورەتریشقهیهك بەسەر بۆ ئەوهی زۆریه هەر زۆری ژنەکانیان ئەژنۆیان بنووشتیتهوه و وههزری بکهون. ژنی گوندی، هەر تۆزێك قاروقیژیان ههیه و ئەوهشیان ئەو کەسانەیی تۆقاندووه که نایانناسن.

لە ناکاو سەفەر بە مێشکیدا هات که کێ بووته هۆی ئەوهی عادیل ئاوا بخلیسکیته نێو ئەو جەحەندهمی ترسهوه. لێی پرسى:

— ئەرێ هەر بەراست عادیل ئەفەنی، ئەو مام خەلیلهی گوندهکەیی ئیمە دەناسی؟ خۆ لەو سەرۆبەندانەدا رێی نەکهوتووته ئێره، ها؟

عادیل سەری بەردایهوه و وهلامی پرسیارهکەیی نەدایهوه. ئەو زانیبووی سەفەر بۆچی ئەو پرسیارهیی لی دەکا.

باشه هەر بە راستی مام خەلیل هابووه لای عادیل؟ سەفەر ئەوجار دلتیا ببوو که هاتووه. عادیل که ترسهکەیی تەواو پەویبۆوه، ههستا و ئاخریهکەیی گوتی:

— براله سەفەر، ئی من و ئەو گوندییانە بمێنی. نەک هەر فلستیکیان بە قەرز نادەمی، تەنانەت رتبان نادەم بێته ئەو دووکانەشهوه. بەهاریش دیم و دەرپیتی بەری ژنەکانیان دادەکەن و دهیبهم. چما هەقی خۆم نییه؟ دهیستینمهوه... ئەوه بە کەیفی بەسەفەر بوو. لە دلی خۆیدا دهیگوت: "دهی باشه، جا تاشباش که دلی عادیل ئەفەنیی نەرم کردبوو، ئیستا دهیبینی دلە نەرمەکەیی عادیل یانی چی...."

سەفەر چاۋەرى بوۋ عادىل دەسبەجى بى و گوندىيەكان پروت بىكاتهۋە، بەلام عادىل مەھال بوۋ لەۋ ھەۋا سارد و ۋەشوو مەيدە ۋەدەر بىكەۋى.

"دەي باشە، لىتى گەرى با بەھار دابى، گرنگ ئەۋەيە ئەۋ بى، با بەھارى بى." وا شاگەشكە ببوۋ كە ھىچ بىرى لەۋە نە كەردبۆۋە ئەگەر بىت بە گوتى گوندىيەكان بىكاتهۋە، چىي بەسەر دىتن. لەۋانەيە بە مېشكىشىدا ھاتى، بەلام گوتى نەدابىتى، كۆرە جا گوندى چىيان لە دەست دى؟...

سەفەر لە گوندىيەكان نەدەترسا. گوندىيەكان بەلای ئەۋەۋە ۋەك مېگەلىك وا بوۋن كە تواناي قسە كەردنيان ھەبوۋ. دەتتوانى بە دوو قسان كوتى ھەز لى بى، بىيانبەيتە ئەۋى. جا سەفەر لىترەدا بەسەھوۋ چوۋبوۋ. چىي واى نە مابوۋ ژنەكانى ناۋەدانى لە چاۋتروۋكانىكا ئەنجن ئەنجنى بىكەن. باشە چۆن لەۋ داۋە كەۋتېۋ؟ بىيادەم نابى ئەسپى كەفوكولەكانى دەرۋونى ھەلىگرى. ھەموو كارتىك دەبى بىجىتە تاي تەرازۋى ئەقلەۋە.

لەۋ خەتەرە و لەۋ مەرگەي بۆسەي بۆ دانابوۋ، بە سىلامەتى نەجاتى ببوۋ. نىتر بۆي گرنگ نەبوۋ تاشباش دەبىتە ۋەلى يان نا، دەبىتە پىاۋچاك يان دەبىتە پىغەمبەر. ۋەك گوتوبانە مار بە زمانى خۆش لە كونى دىتە دەرى. گوندىيەكانىش زۆر كەيفيان بە زمان و لەبى خۆش دى. بىرى لەۋ دە كەردەۋە كە ھەر ئەۋەندە بەسە دوو جارار لەبەر تاشباش دابىتەۋە و رىزى بگرى و بلى ئەتۋ ۋەلىي ھەموۋ ۋەلىيەكانى و بەر جۆرە ۋەك مېۋ نەرمى بىكا. خۆ دۆژمنى بەخوين تىنۋوشى بى ھەر لىتى خۆش دەبى.

دەي باشە، نىستا دەبوۋ چۆن بىتس بەۋ توۋرەسەي گوندىيەكان بگرى و داير كىنىتەۋە؟ جارى مەسەلەكە ھەر ئەۋە بوۋ. چ دەبوۋ جارىكى دىكە بىجىتەۋە لاي عادىل ئەفەنى و لەبەرى بىپارتەۋە.. لەبەرىشى نەپارتەۋە، ترسى ۋەبەر بىتى... خۆ بىت و بە ترسە ترس و ھەناسەپر كى خۆي گەياندىباي و گوتباي گوندىيە ھەموۋ شىت بوۋن و لەۋانەيە ھەموۋيان بىكوژن و گوتباشى كە چ بەلەيەكيان بەسەر ھىناۋە، عادىل بە ترسانا لەخۆي دەريا و دەيگوت:"ھەرچى لە دوۋكانەكاندا ھەمە بۆ ئىۋە. ھەلىگرى و بىيەن." بە دىنبايەۋە واى دەگوت. وا لە گوندىيەكان تۆقىسوۋ، جا بە تايەتەي ئەگەر باسى ژنان كرايە، ئەۋىش ئەۋ ژنانەي وا كۆ دەبنەۋە و بەلامار دىتن، نىتر كارى تەۋاۋ دەبوۋ. ھەر دەشبوۋ بترسى. چۆن ھەر ۋەك گورگى ھار ھورۋوژمىان ھىتابو؟"

سەفەر ھىشتا لە ترسانا دەلەرزى:"ئەكا بگەرپىنەۋە، ئەگەر بگەرپىنەۋە، ئەۋجارە ديارە نىتر لە مەرگ ناترسىن. نە بە تۆپ و نە بە جىتەكانى عىسمەت پاشاش، ناگەرپىنەۋە."

له دوروهه سى جەندەرمە دەرکەوتن. دیار بوو بەرەو ماله‌که‌ی ئەو دەرگا. سەفەر له ترسانا مووی لى بوونه نەشتەر. چىی نەمابوو ئەژنۆى بنوشتیتەوه. دەستی بە لاشىپانەى دەرگا گرت. ئەوه هەر گوى خۆى بوو دەشتىلا. چونکە تیرەى بە تاشباش دەبرد. له بەر ئەوهى گوندىیه‌کان ئەمیان بەپیاوچاک دەزانی، وەخت بوو له داخان شىت بى و هەموو ئەو بەلایانەش له گۆرۍ هەژدیه‌ی بەخىلى و تیرەییەوه هەلدايسان.

جەندەرمە‌کان نزىك دەبوونەوه. ئىستا ئەوان تاشباشیان دەگرت و دەیانبرد و دواى بردنە‌که‌ى سەفەر له گەل ژنانى گوند و ئەو مریتمۆکە تووک لىکراوه بەتەنى دەمایەوه. دیاره ئەوانیش پۆتیک دەرەتەیان لى دینا و پاكانەیان له گەل دەکرد. ئەگەر مریتمۆک سەردەستەیان نەبوايه، ديسان دەکرا پى دەربازبوونىك بدۆزیتەوه، بەلام مریتمۆک بەزىنى نەبوو، وازى نەدینا. ئەو هەمیشە چاوه‌پروان دەبوو و له کاتى گونجاودا، ژەهرى خۆى دەرشت و وک مار پیتەوى دەدا. باشه بۆ رانەوه‌ستابوو؟ چوینوه بنگەى پۆلیس بۆ لای مولاژم شوکرى، سەرزکى بنگە‌که و هەموو کارەکانى تاشباش و ئەو چیرۆکانەى بۆیان هەلبەستبوو، بۆى لەبنى کووله‌که دابوو. مولاژم له داخان وک شیتانى لى هاتبوو:

- سەده‌ى ئەتۆم و وه‌لى و پیاوچاک؟ چاخى گەردووناسین و بانگەشەى مەهده‌وییه‌ت؟ ئەمن ئىسک و پرووسکى ئەو مەهده‌وییه‌ته ورد دەکەم و کەلاکە‌که‌ى دەخەمه بەر دەمى سەگان...

مولاژم له توورەیان وەخت بوو بگرى...

- هەر ئىستا جەندەرمە‌ى دەتیرم و دەیه‌تە تیرە. هەر ئىستا... هەر ئىستا... هەر کۆمەلە‌ىك درۆزن و زەرەوى وک تاشباشن ناهیلن تێمه پێش کەمین. ناهیلن نانى زیندووان بخوا. له تورکیایه‌کى شۆرشگێردا بانگەشەى وه‌لییایه‌تى دەکەن، ها؟ ... ئەدا و ئەتواری سەرده‌مى عوسمانلییه‌کان؟...

توورەیه‌که‌ى مولاژم سەفەرى تۆقاندبوو.

ئەو ژەندەرمە‌نه، دیاره هەر ئەوانه بوون کە هاتبوون تاشباش بەرن. ئەوان تاشباشیان قۆلبەست دەکرد و دەیانبرد و له بنگەى پۆلیسه‌که، سى شه و پۆژان، نا پێنج شه و پۆژان تێیان هەلده‌دا.

ئەو وه‌لییایه‌تیه‌ى تاشباش بەلا نەمابوو بەسەر سەفەرى بێنى.

گوندىیه‌کان لەسەر عادیل ئەفەنى ئاوا له گەل بېرونه دوژمن. لەو بەلایه‌ى رزگارى بېوو. دواى ئەوه‌ش باشارى هەموو چەشنه گیر و گرفت و تەنگانیه‌کى لەو چەشنه‌ى دەکرد، بەلام ناخۆ مەمى

دیک که نمو نەشکەنجەیهی دیتبوو، لەبیری دەچۆو؟ تۆلەئە نمو گولەییوانە ترسناکە. نیستا تاشباشیشی ھاتبوو سەری. ئەگەر تاشباش لە بنکەئە پۆلیسەکە تێئە ھەلنرابایە و پێئە نەمردبایە، لێئە دەبوو نێزرایلیکی دیکە. تاشباش کە توورە دەبوو، کەس باشاری نەدەکرد.

- سلاو، کوئخا.

- سلاو لە ئێوئەش. بەرپێژ جۆمالی...

- وەک دەلێن لەو گوندەئە ئێوئەدا پیاویک خۆئە پێغەمبەر دانائە و راپۆرتەکەشی تۆ داوتە. ئێمە ھاتووین بیبەین. کەوابوو، تاشباشەکەئە ئێمە، بووئە وەلئە؟ خۆ نمو پیاویکی ژیر بوو. ھیچ پێم وا نەبوو ئاوا تێک چووئە. بیستووئە لە گوندیەکانئە دەورووبەرئە نەخۆشی بۆ دێنن و ھەر ئێوئەئە تاشباش دەستیان بەسەریدا دێئە، چاک دەبنەو... ھا؟...

سەفەر:

- جارئە فرموون دابنیشن...

- نا، نا، نیستا کاتئە دانیشتنئە نییە. جەنابی مولازم چاوەرپێئە نمو کابرایەئە وا خۆئە بە پێغەمبەر دەزانئە.

سەفەر دەست و لاقئە تێکەل ھاتبوون و خەریک بوو دەستەکانئە لێک دەخشانن و دەیگوت:

- جەنابی جۆمالئە، ناکرئە نیستا تاشباش نەبەئە؟

بە نابەدلییەئە نمو قسەئەئە کرد. چونکە ھەموو ئاوات و ئارەزووئە نمو بوو، تا زوو تاشباش بەرن... و نەدەبوو پێشیان پێ بگرئە.

- دوئە شوئە تاشباش لە مائەکەئە ھاتە دەرئە و بە تێر و تەسلەئە بە گوندیەکانئە گوت کە

نمو وەلئە نییە و وەک ئێمەومانان بەندەئەکە خوائە و گوتیشئە ئێوان بە سەھوو چوون.

نمو قسانەئە لە خۆرایئە لە زارییەئە دەربەرپێبوون. جۆمالئە گوتئە:

- چما تۆ شیت بووئە؟ ھەم دەچیتە لای مولازیم راپۆرتئە لئە دەدەئە و نیستاش نمو قسانە

دەکەئە؟ مولازم فرمانئە دەکردوو، ھەر چۆنێک بوو دەبئە لەگەل خۆما بیبەم. مولازم گوتووئەئە ئەگەر گوندیەکانیش بەرەرەکانییان کرد و نەیانھێشت، زوو ئاگادارم بکەوئە با بە تاقمێک سەربازوئە بێم.

سەفەر کە سەیری کرد شەپکە توندە، بای داہەرە. زانیئە ھەر چییەک بکات و ھەر شتێک

بلیئە، خۆرایەئە و ئێوان تاشباش ھەر دەبن و ھیچ شتێک ناتوانئە پێشیان پێ بگرئە. مولازم فرمانئە لێپراوانەئە دەرکردبوو.

به دهنگی بهرز گوراندى:

- نه خيتر، نه خيتر، بهر پيژ جۆمالى، نه من كويخاى نهو گوندهم. نه تۆ ناتوانى به زۆرى له چنگى منى دهريپنى. نهو خيتر و بهره كهتى نهو ناوه دانپيهيه...
جۆمالى پيڤكهنى و گوتى:

- تيڤه يشتم كويخا، له ناين و ئۆينت گه يشتم. دواى رۆيشتنه كهى تاشباش، نه تۆ نيگه رانى گيانى خۆتى و ده ترسى گونديه كان هه ر به زيندووى قووت بدهن. نهو كار به بيست و پينج ليره چاك ده بى، نه گينا گونديه كانت لى دهنگ ده دهه و پييان ده ليم نهو كويخا خه بهرى له تاشباش داوه. جا ئيستاش بيته دهى بيست و پينج ليره كهه بدهيه.
سه فهر به غاردان چۆه ژوورى و گهرايهوه. دراوه كانى توند له قولى گرتبوو. گوتى:
- هانى ئۆنباشى. وهك شيرى داىكت هه لالت بى.
ئۆنباشى گوتى:

- جا ئيستا هه ر بهر پينه كويخا. چه ندى دهنگت پر ده كا هاوار بكه.
سه فهر به سرتيهك به ئۆنباشى گوت:
- با بچين به رهو ماله كهى تاشباش، لهوى هاوار ده كهه و دهيكه مه قيامهت. ده گريم و ده لاليمه وه و خۆم به عهرزى داده دهه. تكات لى ده كهه، كاتيك ده مهوى پيشت پى بگرم، يهك دوو قوونه تفهنگم له نيوشانى بده... نه من واى ده نويم بوراومه ته وه، به لام تۆ گوى مه ده رى.
ئۆنباشى گوتى:
- به خواى هه وايه كى ساردى هه يه... زۆرم سه رمايه، كويخا.
سه فهر گوتى:

- عه مريت دريژ بى ئۆنباشى. هه ر به خاترى نهو نان و نه كهى نهو هه موو ساله پيڤكه وه خوار دوومه، خوا ته مه ن دريژوت بكا. جا به رهو مالى تاشباش وه پى كهوتن. سه فهر هاوارى ده كرد:
- ناتوانن بپيهن. نهو گونديه انه و ههروه ها نه منيش. تاشباشه كه مان له كيس خۆمان نادهين. ده كرى گياغان لى بستيئن، به لام تاشباش نا. ئيوه پيتان وايه نه من و ههروه ها نهو گونديه انه ش مردوين؟

نه گه ر گونديه كان به ره ره كانپيان كر دبايه و برياريان دابايه نه هيلين تاشباش به رن،، كويخا حازر بوو سه د ليره ش بدهته ئۆنباشى. خۆزگه مولازم به دهسته يهك سه ر باز وه دههات و هه موو گونديه كانى ده گرت و ده پيخته به نديخانه وه.

بە سرتەيەك بە ئۆنباشىي گوت:

- ئەگەر گوندى بەرەنگارتان بوونەو، سەد و پەنجا ليرەت دەدەمى.

ئۆنباشىي پىتكەنى:

- ئەتۆ ناچارىان دەكەي.

گوندى لەبەر دەرگاي مائەكانيانەو پراوەستابوون. كە گەيشتەنە بەر دەرگاگەي مالى

تاشباشيش، تووشى ھەشيمەتتىكى زۆر بوون. ئۆنباشىي بە توورەيىيەو گوراندى:

- بلاوھى بىكەن، سەگى سەگباينە...

و ئەوجار گوتى:

- مەمەد تاشباشىي كورى مەمەد، لە پۆلىسخانە بانگ كراي. وەرە دەري.

سەفەر دەسبەجى خۇي گەياندە پىشەو و ھەراي كرد:

- مەيە دەري، برالە تاشباشىي بىرام. ئەو كابرايە برىاري گرتنى تۆ و ھاتنە ژوورەوھى نييە.

مەيە دەري. ئەو ناتوانى قۆلبەست بكا.

گوندىيەكان بە غاردان ھەتا بەر دەرگاگەي تاشباش دەھاتن و لەوئىيىدەنگ و كپ

پادەوھەستان. مەيمۆك خۇي دابووە سەر تىلاگەي و لە پىش كۆمەللىك ژنەو پراوەستابو.

تاشباش كە باشترين جلويەرگى جىژنانەي خۇي لەبەر كردبو و خۇي پازاندبوو، ھاتە دەري.

تيزە بزيەكى تەوساويى لەسەر ليوان بو. گوتى:

- فەرموو، ئۆنباشىي.

- مولازم داواي كردوي.

- دەي باشە با بۆين.

سەفەر ھاواري كرد:

- ناكري، ناكري نا. ناتوانن گيانى ئەو گوندە بگرن. ناتوانى دەست لە تاشباش بەدەي.

ئەگەر دەستى لى بەدەيت، دەستەكانت وشك دەبن. بىت و سووكايەتتى پى بىكەي، زمانت پەق

دەبى. ئەتۆ ھىچ ئىزنى ياساييت نييە. بۆت نييە تاشباشىي ئىمە بەري، ناتوانى ليئمانى

بستىنى. ئەگەر گوندەكەمان تا ئىستا كاول نەبوو و ھەر لە سەري جىي خۇيەتى، لە سايەي

پىز و گەورەيى ئەووەيە. ئەگەر لە بوومەلەرزە و پەتا و پەلامارى ماران پارىزراو، ھەر لە

سايەي سەري ئەووەيە.

ئەوجا شانى تاشباشىي گرت و گوتى:

- ئەمەن ئەوتان ئادەمى. ئەگەر دەتوانى، ۋەرە لىتىمى بىستىنە. دەى ۋەرە.
تاشباش شانى راپىسكاند و خۆى لە چىنگى ھىئا دەرۋە. تاشباش لە پىشەۋە و پۇلىسەكار
بە دوايدا كەۋتەنە پى..

سەفەر گەپايەۋە لاي گوندىيەكان و ھەراى كرد:
- چما ئىتۈە خويىستان لە دەماريدا نىيە؟ چما ئىتۈە بىنيادەم نىن؟ ۋەرنە سەير، وا با
بەرچاومانەۋە سۆماى چاۋەكاغان دەبەن. ئەەى بۆ راۋەستان، بۆ؟ بۆچى ناجوۋاين؟
ھەموو گوندىيەكان، بە ژن و مىندالەۋە، بە پىر و لاۋەۋە، لەۋى بىوون. كەس مەتەقى لىتو
نەھات.

- باشە بۆ وا رەق ھەلاتوون و راماون؟ خەرىكن دەيەن. وا گياغان، ئاغاكەمان دەبەن.
رايكرد و پىشى تاشباشى گرت و ھاۋارى كرد:
- مەرپۆ، مەرپۆ، پادشاگەى ئىمە، پاۋەستە. مەرپۆ، ئاغاكەمان. ئەتۆ دەبى بەسەر تەرمى
مىندا پرۆى. كەس ناتوانى بەلكىشت بىكاتە پۇلىسخانە.

لەو جەنگەيدە كە ئۆنباشى لىتى نزيك بىبۈۋەۋە، بە ھەموو ھىزى خۆى قوونە تەنەگىكى ل
نىۋوشانى سەفەر كوتا. سەفەر ھاۋارىكى لىتۈە ھەستا و ۋەعەرزى كەۋت و لەسەر بەفرەك
تلايەۋە. ئۆنباشى وا لى راکىشاپوۋ، سەفەر نەك بە قەستى، ھەر بە پاستى خۆى وىك دىئا
دەتلايەۋە. خەلگەكە ھەر سەيرىشيان نەكرد و بە تەنىشتىدا تىپەرپىن. سەفەر ھەستايەۋە
بەلادا دەھات. وردە وردە كەۋتە شوپىن پۇلىسەكان. دەيگوت:

- چما ئىتۈە دىن و نىسانتان نىيە؟
و پروى كرده گوندىيەكان و بانگى كردن:
- ئەۋە كوا غىرەتەكەتان؟ باشە بۆچى لەسەر ۋەلىيەكەمان ئاكەنەۋە؟
دەستى بە نىۋوشانىيەۋە گرتىۋو و ددانەكانى لەچىرەۋە دەبىردن. دېرى بە ھەشىمەتەكە دا
دىسان بەلامارى ژەندەرمەكانى دا:
- دەبى بەسەر تەرمى مىندا پرۆن...

ئىتەر ئەبجارەيان ئۆنباشى كە خۆى پىياۋىكى بەتىن و گورپ بو، ھەرچى ھىزى ھەبىۋو خستىيە
شان و باھۆى و تەنەگەكەى ھەلپنايەۋە و بەھەموو ھىزى خۆى دايەپنايە. سەفەر ھاۋارىكى ل
بەرز بۆۋە و كەۋتە سەر عەرزەكە:
- ئەى ھاۋار كوشتيانم، كۆشتيانم، خەلگىنە فرىام كەون...

نۆنباشى به پىڭكەنىنەۋە گوتى:

- سەفەر، نىتر ئەمجارەيان دەتكوزم...

و ددانەكانى گېر كىردنەۋە و لە بن لىوانەۋە گوتى:

- ھەى گەۋاد...

ھەر بە راستى بېريارى دابوو، ئەگەر جارىكى دىكە سەفەر بىتتە پىشى، واى تىسرەۋىنى،

يان ئىفلىج بى، يا پىتى بىرى.

سەفەر نەيدەتوانى ھەستىتەۋە. ھەر بە راستى نەيدەتوانى. بە خشكەخشك دەپۆيسى.

گوندىيەكان بەزەيان پىيدا دەھاتەۋە و بە لايدا دەپۆىشتن و سەرييان دەکرد و كەوتبۇنە دواى
ژەندەرمەكان.

سەفەر بە پارانەۋە دەيگوت:

- ۋەرن، ھەلمستىننەۋە. ھەلمستىنن...

لەو نىۋەدا چاۋى بە عومەر كەوت:

- عومەر كورم، ئەتۆش ۋەك ئەو گوندىيانە كافىر بوۋى؟ ۋەرە ھەلمستىننەۋە. و جا پىژ فرىاي

تاشباشە ۋەلىيەكەمان بىكەۋە و لە چىنگ پۇلىسانى دەريىنەۋە.

عومەر ھاتە پىشەۋە و بەبى ئەۋەى قىسەيەك بىكا، ھەلىستاندەۋە و ھەر لەۋى بەجىتى

ھىشت و پۆيى. عومەر دەيزانى درۆيان دەكا، بەلام نەيدەزانى چىيى لە بن سەريدايە.

دىسان سەفەر دەنگى لى بەرز بۆۋە:

- مەھىتلن، مەھىتلن بىيەن. مەھىتلن ۋەلىيەكەمان بەرن. بىتت و بىروا گوندەكەمان كاۋل

دەبى. تىتدا دەپى...

يەك دوو جىاران ويسىتى پەلامار بەدات، بەلام ترسا: كورە ئەو جۆمالى نۆنباشىيەش

بىيادەمىتىكى سەيرە، ھەر بەزەبى نىيە. ھەر بلى لىم دە دەيەۋى بشكوزى."

بە دەۋرياندا خۇلايەۋە، بەلام ھەر نەيدەتوانى لىيان بىتتە پىشى. لە نۆنباشى تۆقىبىۋو.

ھىۋاى بە گوندىيەكانىش ئەمابوو. بىرى دەكرەۋە كە بىردى تاشباش سەھلە، ھەر لەۋى درىژى

بىكەن و سەريشى بېرن، كەس مەتەقى لىۋە نايە، مېشىكىشىيان لى مىۋان نىيە.

نەۋىش چۈۋە نىۋ ئەو ھەشەمەتە بىدەنگ و كپەۋە كە بە شوۋىن ژەندەرمەكانەۋە دەپۆىشتن.

تاشباش لە پىش ھەمۋانەۋە، گەردنى بەرز كىردبۆۋە و دەپۆىشتن. ئەگەرچى پىرىك رەنگى

بىركابوو، بەلام ۋا پىدەچۈۋ گوتى لى نەبى. دەتگوت دەلى: "چ دەكرى و دەسەلات چىيە.

چاره‌نوس وا بوو. "بئ ترس و بییاکانه ده‌رۆیی. که گه‌یشتنه ده‌ره‌وه‌ی ناوایی، سه‌فه‌ر هاوارێکی دیکه‌ی کرد و په‌لاماری ژهنده‌رمه‌کانی دا، به‌لام نیگایه‌کی وا پسر له‌ پارانه‌وه‌ی له‌ تۆنباشی کرد، وه‌ك بلیتی پیتی ده‌لی: "توئدم لی مه‌ده، هیواشم لی بده". جۆمائی، به‌ خه‌یالی نه‌وه‌ی نه‌وه‌ داوین زه‌بره، هه‌موو هیژی خۆی دایه‌ شان و باهۆی و تفه‌نگه‌که‌ی داهیتنایه. قرچه‌ی شکانی نیسقانی هات. سه‌فه‌ر گوتی: وه‌ی باوکه‌ رۆژۆ مردم و له‌ هۆش چوو. گوندیه‌کان نه‌جاره‌ گه‌یشتنی و له‌سه‌ر به‌فره‌که‌ هه‌لیانستانده‌وه. که چاوی هه‌لیتا، گوندی به‌ ژوو سه‌ریه‌وه‌ پاره‌ستابوون. ژهنده‌رمه‌کان دوور که‌وتبوونه‌وه. نالاندى: - رۆیشت؟ برديان؟

ده‌ره‌پری. خۆی پێ نه‌ده‌گیرا. به‌ دواي ژهنده‌رمه‌کاندا هه‌رای کرد: - نه‌وه به‌ قسه‌ی منتان نه‌کرد و بردتان. نه‌کا نازاری بده‌ن. نه‌کا سووکایه‌تی پێ بکه‌ن. نه‌کا تاله‌ موویه‌کی له‌سه‌ری که‌م بێته‌وه.... به‌خواي ژنه‌کانتان بیه‌ژن ده‌که‌ونه‌وه. منداڵه‌کانتان به‌ مردوویی له‌ دایک ده‌بن. بوومه‌له‌رزه‌ ئه‌م هه‌ریمی تۆروسه‌ کاول ده‌کا. کۆماری تورکیا به‌لای لی ده‌باری. کۆماری تورکیا تووشی شه‌ر و په‌لامار و قاتی و قری ده‌بێته‌وه. جا نه‌گه‌ر پیاوون په‌نجی بۆ به‌رن ده‌ی... دواي نه‌لین کویتخا سه‌فه‌ر پیتی نه‌گوتین... ها... تاشباش گیان... ناغاکی ئیمه... رووگه‌ش و لیویه‌زه‌که، بگه‌رپۆه، خه‌م مه‌خۆ، که‌س ناتوانی ده‌ست لی به‌رز بکاته‌وه.

ده‌نگی کزتر بۆه. نالاندى و له‌ بن لیوانه‌وه‌ گوتی:

- به‌خیر چی...

و له‌سه‌ر به‌فره‌کان تلایه‌وه. نه‌وجاره‌ ئیتر سه‌فه‌ر خۆی بووراند بۆه. گوندی ده‌ست و لاقیان گرت و له‌سه‌ر به‌فره‌که‌ هه‌لیانستانده‌وه و به‌بێ نه‌وه‌ی متقیان لیوه‌ بێ، برديانه‌وه‌ ماله‌که‌ی خۆی. ته‌نیا مه‌می دیک، دوور له‌ حه‌شیمه‌ته‌که‌وه به‌ شه‌له‌شه‌ل ده‌رزیشت و که‌ سه‌فه‌ری ناوا ده‌دی، ددانی لی گر ده‌کرده‌وه و مپه‌ مپی توورپه‌یه‌که‌ی له‌ نیوان ددانه‌کانیه‌وه‌ ده‌هاته‌ ده‌ری. - سه‌فه‌ری دوو پروی هه‌زار پروی و دووه‌زار پرو... درۆزنی دایک قه‌چه‌... هه‌ی نه‌نک و ژن و منداڵ و نه‌ژداد و ورد و درشتی بنه‌ماله‌ که‌ت ب.... یه‌ك پشوو جینیوی ده‌دا و دلی فیتنک ده‌بۆه.

سەفەر وەنتو ئاۋايى كەۋتېۋو و بە توورەيىيەۋە دەيگرماند. جىنىۋى بە گوندىيەكان دەدا و توۋكى لى دەكردن. دەيگوت:

- بىردىيان! لە گوندىكى بەو گەۋرەيىيەدا گىرتيان و بىردىيان. ھەر سى ژەندەرمە بوون ھاتن و پۆژە پروناكەكەيان گىرتىن و بىردىيان. سۆماي چاۋەكانغان، بەرەكەتى دەغل و دان و بارانى مۇزاكانغان و شىرى مانگاكان و ھەنگۈيىنى پىۋورە ھەنگەكانغان و مېۋەى دارەكان و سەۋزايى دارستانەكانغان، زاو و زىي ژنەكانغان و بەندە باشەكەى خودايان گىرت و بىردىيان... نەۋىش بە پۆژى پروناك و بە بەرچاۋى خۆمانەۋە، ھەر مەن بووم بەرۆكەم دادىرى و ھەر مەنيان كوشت. قۆلە ھەلبەستراۋەكەى خۆى نىشان دەدا. بە دوايىن زەبرى قۆنداغە تەنگەكەى ئۆنباشى لەجى چىۋو و تاشقەكەچەلە بۆى خىستېۋە جى و ھەلبەستېۋە. نەۋەندە دىشا لە بەر ژان و نازار ناۋى بە چاۋىدا دەھاتە خوارى. دەيگوت:

- ھەتا نىۋ جەرگ و ھەناوم پىۋەى دەزىرپىنى. ژانەكەى سەرى دلىمى پىۋە دىشى. نەگەر نەنگۆ لەگەلم ھارۋەنگ بوايەن، ئەو ئۆنباشىيە نەيدەتۋانى تاشباشەكەى ئىمە بەرى و بىخاتە شىتخاۋە... نەيدەتۋانى ئەۋەندەى لى بدا گۆشتى بە لەشىيەۋە نەمىنى. نەيدەتۋانى گىيانى شىرىنمان بەرى و لە زىندانى توند بكا. نەگەر نەنگۆ پىاۋ بوايەن، بىيادەم بوايەن... ھەى گوندىيە بىناموسەكان...

پاش ئەو جىنىۋەى "ھەى گوندىيە بىناموسەكان"، ئەۋجار ئەو نەفرەتە بەناۋبانگەكەى تاشباش ئۇغلۇ دەھات. ھەر ئەۋەى وا گوتىۋى: "ئەكانتەن نەزۆك دەبن. باران لەو گوندە نابارى." سەفەر دەگەيشتە ھەر كەس ئەو نەفرەتەى دوۋپاتە دەكردەۋە و چاۋەرى بوو دىسان خەلكى ئارايى بە بىستەنەۋى ئەو نەفرەتە بوروۋژىنەۋە و ئەو لەسەر تەختە بەتالەكەى تاشباش دابىنىن، بەلام گوندىيەكان ھەر گۆشيان نەدەدايى.

له ناخی دلپیهوه، دهنګهکمی خوی به خوشتړین شپږه دهر دینا و نفرتهکمی دوویاته دهکردهوه، بهلام دهیزانی نهو گوندییه بی چار و پروویانه، لهو گوښهیان دهیبیستن و لهوی دیکهیان دهیدهنهوه دهړی و ههرچی بیکا خوړاییه.

هر به راستی نهو گوندیانه چ شتیکیان لهو تاشباشه دا بینیبوو که ناوا پټوهی نووسابوون و دهستیان لټی بهرنهدهدا؟ نفرتهکانی بوو؟ خو نهو له تاشباش باشتري نفرته لټیان دهکرد. دووعاکانی بوو؟ خو نهو دهیتوانی دووعای باشتريش بکا.

"ناخ نهګر جارتیکی دیکه نهو تاشباشه ببینمهوه. دهکومه سر پټیانی و ههتا ناخری عومرم دهمه عهبد و نۆکهری. ههروهها...."

هر ههموو گوندهکه ببوو یهک زار و نهو زارهش ببوو تهلهی تهقیو. بچووکترین دهنګیک لهو ناوهدانیهوه نهدهات. تنانته بچووکترین جوولهیهکیش نهدهبینرا. ژیانی ناوهدانیهکه راههستاوو و هر دهتګوت گیانیت کټشاهه. جیا له گفهی با و کرپوه و نهو بۆرانهی له دهشتهکوه ههلیکړدوو و خوی به کهلټن و قوژبنی خانوهکاندا دهکرد، دهنګ و سریوهی هیچ شتیکی دیکه نهدهات. هر وهک بارنی هټمن و لهسرخوی بهفرهکه له بیدهنگیدا، که دهنګیکوی وهک دهنګی بالی جروجانهوهران دهیبسترا. تنانته سهګهکانیش نهدهورین. کهلهشپږهکانیش نهیاندهخوټند.

"دنیا لهوتمی همیه، وهها ماتهمیکی بهخویموه نهبینیوه... ههواره لهمن، ههی به گۆری نهژدای نهنگوی دټهاتی.... هر لهبر نهو تاشباشه سهګابه که هر ههموو گیانی پولیتکی سووتا ناهیتی، نهو تاشباشه شیت و شووره... نموه چ شهمؤته و ماتهمیکه. نموه چیه ها؟..."

هزی دهکرد بچټه نیوهراستی گوندهکه و له بهیانیهوه تاشهوی چهندی پشوی لهبر دایه ههوار بکا. یهک دوو جاران تاقیی کردهوه... چوه نټو گوند و لهوانیه به ههوارهمین دار نهو نفرته بهناوبانګی تاشباشی گوتهوه. گوتی و گوتی و هر وشهیهکی له ناخی دلپیهوه هینایه دهروه، بهلام زیندهوهړیک نههات گوتی بداتی. سهفر ههرچی توانیی لهخوی نووسا و بابی خوی گا، بهلام کهس گوتی پټی نهبزووت. ناخریهکمی له کهللهی دا و چیی جټیو بوو دای به دایک و خوشکی گوندیهکان، بهلام زور ترسا و له حالیکدا هر ناوړی دهادهوه، به ترسه ترس بهرو مالهکمی خوی تیټی تهقاند. دهرګای مالهکمی ګاله دا و تفهنگهکمی به دهستهوه ګرت و چاوهړی ما. پټی و ابو هر نیستا نا نیستا پهلاماری دهدهن. مریمۆک بهو توورپیهه توښانیهوه له پټشیانهوه دهی و دهرګاکه له رټسمه دهبن و نهوجاره نیتر ناهیلن نانی

زىندووان بىخوات. چىي چاوه پى. بوو كەس نەھات. بەخۆي گوت: "ئەو گوندىيانە "تۆراون" و لە
حوكمەت و لە عىسمەت پاشا و لە مستەفا كەمال و لە كۆ و دەشت، لە ئۆنباشى جۆمالى و
لە ھەريىمى تۆروس و لە خواو پىغەمبەر، لە ئاسمان و دەريا و لە خاك و مېروولە و لە كۆيخا
سەفەر تۆراون. ئەو گوندىيانە وا تۆراون، لە تۆرانە كەي مەريىك قەباحەتەر و خەراپتر. نىتر
ناشت نابنەو.

سەفەريش چۆو قاروغى خۆي و گوتى: "چىي لە دەستان دى بىكەن و ھەروەھا ئەمەن كارم
بە كارى ئەو گوندىيە تۆراوانەو نىيە. بۆن و لە ھەموو دىيا بۆن. ئەو نەبە بۆن. ھەتا
گيانان دەردەچى. ھەي سەگباينە."

ئەو ھالە چۆن دەپرايەو؟ كەي بزيان دەخزايەو سەر لىوھەكانيان؟ پىي وابوو لە گوندەكەدا
ھەقايەت و دەنگۆيەكى زۆر ھەيە، بەلام ترسا تەنەت بىريشان لى بكا تەو:

"تاشباشيان بردوو و خستويانەتە شىتخانەو. لەوى بە ھەزاران شىتى لى بوو. عەرزى
ئاغاي خۆم بكم، لە ئاكاو سەريان كرددوو و دىتويانە بيناي شىتخانەكە لە چاوان ون بوو و
شىتەكان لە نىوھراستى بيايانىكا ماونەتەو. كە تاشباشيان ھىناو تە دەرى، بيناكە ديسان
ھاتو تەو سەر جىيەكەي خۆي..."

بەلام نىتر گوندىيەكان گوتيان بەو جۆرە ھەقايەتەش نەدەدا. ئەگەر پۆوھەكانى پابردوو
بوايە، ئەوان زۆر بە ھەژمەتەو گوتيان بۆ ئەو ھەقايەتە پادەگرت و وازيان لى نەدیتنا.
ئەو گوندىيانە كەنگى لەو خەوى مەرگە بەخەبەر دەھاتن؟... سەفەر تازە تىدەگەيشت كە
لەم دنيايەدا ھىچ شىتەك لە توورەيى بنيا دەمەكان سامناكر نىيە. ئەو گوندە وەك گۆرستانىكى
كپ و كپ و بى سنوور.

رۆژتيكان سەر لە بىيانى سەفەر بە دەنگى ھەللە و قريوھ لە خەو پاپەرى. دەنگى ژن و پياو
و سەگ و كەلەشیر تىكەل بپوو. ئەو دەنگە تىكەل پىكەلەنە، زەوى و ئاسمان و تەنەت دەشت
و دەرى تەنبىوھە و پرى كرددوو. بە پەلەپەل لە جىويانەكەي دەريەپىسە دەروھە. ھىشتا پۆو
نەبىوھە. بەلای پۆوھەلاتدا تيشكى دابوو لىواری گەوالە ھەورەكان و پوونى كرىوھە. بايەكى
سارد لە دەشتەكەو دەھات.

- چ بوو؟ چ باسە؟

چ قومابوو؟ بۆخۆشى دەيزانى چ بوو. جا چونكە دەيزانى، لە دلەكوتە و خىرا، بەرەو
مالەكەي تاشباش پاي دەكرد. كە گەيشتە بەر دەرگا كەي مالى تاشباش، تووشى

هەشیمەتییکی پروگەش و لیۆ بە پێکەنین و دلخۆش بوو. دەرگای مالتی تاشباش لەسەر پشت بوو. درێ بە هەشیمەتە کە دا و وەرژوور کەوت. تاباش نۆغڵو لە دەم کوانوووە کە دانیشتبوو و چاری بریبوو بە بلیسەمی ناگرە کە. سەفەر دەمو دەست خۆی بە عەرزە کە دا و باوەشی بە لاقەکانی تاشباشدا کرد:

- بە خێر هاتییهوه ئاغاکی ئیتمه، وهلییهکە ی خۆمان، نازیزه کەمان، بە خێر هاتییهوه، خێر و بەرە کەتت هینا، ئەم پەیکە پێغەمبەری خوا، بە خێر هاتییهوه ئەم گۆلۆکی دارە کافان، سەوزایی دارستان و خۆرە و هارەیی ئاوە کافان...

تاشباش نۆغڵو لە سەر خۆ سەریکی هەلپری و بە نەفەت و بێزارییهوه لیتی روانی و هەر وا بە لەسەر خۆی شەوه پروی لی وەرگێرا و چاری بریبەوه ناگرە کە.

گوندییهکان کە لە دەگا کەوه دەچوونە دەرێ، بە دلێکی خۆش گوتیان:

- هەر پرووشی نەدایی. نەیدواند.

ئەو دوو کورتە قسەیه، بە دەنگی شادی و قریوه قریو، زار بە زاری پۆشیت و دووپاتە بۆوه.

سەفەر دیسان گوتی:

- ئەم تاشباشی مەزن و گەورە ی ئیتمه، خۆ ئەو ئۆنباشییه گیانی نازەنینتی ئازا نەدا؟ ئەو گەمارانە خۆ دەستیان لە جەستە ی لە گۆل ناسکتر و نەرم و نیانترت نەدا؟ ئەمەن لە ترسانا خەریک بوو زراوم بچی کە نەکا مەزن و سۆمای چارە کافان ئازار بەدن. خوایه گیان شوکر، زۆر شوکر، ئەتۆ پۆشیتی و گەراپیتەوه، ئەو گوندە مردبوو، ماتەمبار بوو، مەزنی ئیتمه، ئەتۆ هاتییتەوه و گیانت بە بەر ئەو گوندەدا کردەوه، وەك خۆیت بە دەمارەکانی ئەو گوندەدا گەرا ی و هەر وەها ئیتمەشت بوو ژاندهوه.

هەر دە یگوت و دە پۆشیت، بەلام تاشباش وەك بەرد، بێ جوولە بوو و تەنانتە ئاورێکیشی لیتی نەدایەوه کە سەریکی بکا. سەفەر حەزی لی بوو تاشباش تەنیا لەبزی دەلەبزی بگەرێ. هەر قسەیهکی لە گەل کردبایە بەسی بوو، باری کەوتوو ی لە گوندە کەدا راست دە کردەوه، بەلام تاشباش دابوو یە باری لاساری و ئەو تاقە قسەیهشی لە زاری نەدەهاتە دەرێ. ئاخیرییه کە ی بە دەنگییکی کز، کە هەر تاشباش گوتی لی دەبوو گوتی:

-، بەلام، تاشباشە خۆشەویستە کە ی ئیتمه، کاتی ژەندەرمەکان تۆیان دەبرد، هەر مەن بووم گریام و لالامەوه و خۆم بە ئاو و ئاگر دا کرد. کەچی ئەو گوندییانە ی ئەتۆ بە خۆمانەیان دەزانی، هەر مێشیکیشیان میوان نەبوو. ژەندەرمە بە قۆناغە تەفەنگ وایان لی دام، ئەو هەتا

دەبىنى باسكەم لەجى چوۋە. بە قوربانت ېم، ھەر يەك قسە، قسەيەكم لەگەل بکە با بىينە دۆست و برادەرى يەكترى و لای ئەو گوندىيانە ھەيام مەبە... ئەمن دۆستى تۆم و لەمەوداۋاش ھەر خزمەتكارى تۆ دەم، لېم خۆش بە، لە ھەموو ئەو خراپانەم خۆش بە كە لىيان ئاگادارى، ئىتر تۆيە، دەمە پىاۋىكى باش و بە ئىمان و دۆستى گوندىيەكان و جگە لە گوندى بىر لە ھىچ شتىكى دىكە ناكەمەو. ياللا دەى رووم تىكە و دوو قسەم لەگەل بکە. با لە نىو ئەو گوندىيانەدا سووك و رىسا نەم. مەردى خوداى بە، بۆچى ئاوا وەك بەرد چەقىوى و جوولەت نايە. چما تۆ دلت نىيە؟ مەزنى ئىمە، چما لەبرى دل، سندانى ئاسنيان لە سينگتدا داناوە؟ گەورە و سەرورەى ئىمە؟... ئىستا دەتەوى قسان بکەى يان نا؟ ئەگەر ھىچ نەلئى... گوندىيەكان ھاتبۇونە پىشتەر و دەيانويست بزائن بە سرتە چ بە تاشباش دەلئى؟، بەلام سەفەر زۆر بە ئەسپايى قسەى دەکرد:

- مەدۆينە. ئەگىنا بۆ خۆت خراپە. كۆرە پىنت دەلئىم خراپ دەبىنى. خراپى لى ھەلدەگريئەو ھا. ئەگەر وەلى سەھلە، بىيتە يەكئىك لە پىتغەمبەرەكانىش، ناھىلەم نانى زىندوان بخۆى. مەن دەستم لە گىانم بەرداۋە. دەى قسەيەك بکە. ئەگەر نەيكەى، ھەرچىت دىتوۋە لە چاۋى خۆت دىو، تاشباش، تاشباش ئۆغلۆ، باش بزائە دواى ئەوە خودا يان بەتۆى دەدا يان بە مەن... باۋەشى كە بەتوندى بە لاقى تاشباشدا كۆردبوو، لە ئاكاۋ بەرىدا و ھەستا:

- ئەمن سەفەرم پى دەلئىن، ئەگەر پىشانم نەداى... بە سەرى شۆرەو، دېرى بە خەلگەكە دا و گورج لە مەلەكەى دەرپەريئە دەرەو. چ ئەو كاتەى قسەى دەکرد و چ ئەو دەمەش كە تىژ دەرپەريئە دەرەو، تاشباش تەنانت جارىكەش چىيە چاۋى لە ئاگرەكە نەترووكاند و سەبرى نەکرد و ھەر نەشجوللا. گوندىيەكان كە لە دەرەو كۆ ببۇونەو، گۆتيان ئۆخەى... ئۆخەى ھەسايەو. - چو كەوتە سەر دەست و پىيانى، بەلام تاشباش ھەر ئاورپىشى لى نەدايەو. - مەزن و گەورەى ئىمە تاشباش... بە سەفەر دەيزانى لە پىشتەملى چىي پى دەلئىن، ھەر وەك ھەموۋى بە گۆنى خۆى بىستى. بە دەم سىل جۆينەو، چۆرە مەلەو و تەنگەكەى لە دىۋارەكە لى كۆردەو و فىشەكى لەبەر نا... چەند ھەنگاۋىك بەرەو دەرگاگە چو و لە لاشىپانەى دەرگاگەدا چەقى. تاشباش ئەو رۆژە بەو ھەلسوكەوتەى خۆى فەرمانى مەرگى ئەو دەرگۆردبوو. دواى ئەو وەزغە، چۆن لە نىو ئەو خەلگەدا سەرى ھەلدەھات و دەيتوانى سەبرى چاۋيان بكا؟ ئاخۆ ئەو ھەر ئەو بەلەيە نەبوو كە تاشباش دەيوست بەسەرى بىنى؟

سەفەر بەخۆی دەگوت: "گیان لە بەرامبەر گیاندا. دەبێ ئەو کەسە بکوژمەوه کە منی کوشتووه... بەلام کەنگر و ماست بە وەختی خۆی... ئەوی بە تورپەییەوه هەستی، بە پەشیمانییەوه دادەنیشیتەوه. هەموو کاریک دەبێ بەجی و پڕی بکری. سەیر کە، حوکمەت هیچ شتیک بە گۆترە ناکا. تەنانت حوکمەتیش....

تەنگەکە ی بردەوه و لە سەر جییەکە ی خۆی دایناوە...

***

مولازم لە پێشدا، بە تورپەییەکی شیتانەوه ڕووه و تاشباش چووبوو و گوتبووی:

- دەی، وەك دەلێن گوتووتە من مەهیدی زەمام؟ ئەویش لە چاخی نەتۆم و گەڕان بە گەردووندا. هەمی مەندەبووری هیچ و پوچ. " و ئەوجار گۆراندبووی.

- بنیادەم ئەوه دەچنە سەر گۆی مانگ. ئەوه کەرەمەت و پەرچۆ نییه. زانستە ئەو دەباتە ئەوی. ئەتۆش هەمی ورچی زەبەلاح، خەریکی لێرە قسە ی پڕو پوچ و ئەفسانە هەڵدەبەستی و خەلك هەڵدەفریوتنی و دەتۆی خەلكی خۆی تووشی چارەپەشی و نەگبەتی و هەژاری بکە ی و تا هەتایە لەو دنیای نەزانیەدا بێننەوه و ئەتۆ کەرەمەت و پەرچۆیان بۆ دەنۆت و جادوویان بۆ دەکە ی... ئەمن هەر لەبەر ئەو سەدە ی بیستەمە ئەنجن ئەنجن دەکەم. قورومساغ، ئەو خەلكە هێشتا لە چاخی بەردیندا دەژین. ژیا نی ئەوانە هیچ جیاوازیەکی نییه لە ژیا نی دە هەزار ساڵ لەوه پێش، پەنجە هەزار ساڵ لەوه پێش... لەو نێوهدا ئەتۆ دیتی و بە فیل و دەهۆیان لە هۆزە ئەفریقیەکانیان پتر بەره و دواوه دەگێرتەوه؟ باشە بەزەییەت بەو میللەتەدا نایەتەوه؟ بۆچی ئەو زولمەیان لێ دەکە ی؟ هەر هەمووی بۆ چەند پوولی ڕەش و چرووک؟ بۆ چەند قرۆش... باشە بەو ملە ئەستورەتەوه بۆچی کار ناکە ی؟...

ئەو قسانە تاشباشیان لە دین دەهەری کردبوو. هەستابوو و گۆراندبووی:

- کۆرە مولازم، جەنابی مولازم. ئەو بوختانانەم پێ مەکە. ناخەر خۆ بنیادەم بەر لەوه ی پرسیاری لێ بکەن لە داری نادەن. ئەتۆ لە پێشدا پرسیارم لێ بکە، دوا یی نەگەر ویستت لە دارم بەدە یان سەرم بپەرە. ئەگەر ویستیش گوللە بارانم بکە. خۆتێم وەك شیر دایکت حەلالت بێ، بەلام لێم گەڕێ با قسە ی خۆم بکەم و بلیتم ئەو مەسەلە ی مەهیدیوونە ی من چیه با جوان و زەریف تێ بگە ی.

ئەو قسانە تۆزیک ڕقەکە ی مولازیمان دامرکاندبۆوه و پرسیبووی:

- يانی نه تۆ ده لیتی کویتخا سەفەر درۆیان دەکا؟ ... دەی باشە بۆم بگێرەو بەزانی چ باسە؟،
بەلام راستییەکی بلی.

تاشباش دانیشتبوو و بۆی لە بنی کۆولەکا دا، بەبی ئەوێ یەکا شتیشی بەجی بێلی.
مولازم بە قسەکانی ئەو گۆرابوو و نەرمتر ببۆو و ناخوێیەکی بەزەیی پێیدا هاتبۆو و
لیتی پرسیبوو:

- باشە ئەمن چ یارمەتییهکم لە دەست دێ، براکەم محەمەد؟ ... ئەتۆ چۆن لەو بەلایە
نەجات دەبی؟ ... کارەکا بە باریکی خراپدا کەوتوو بەرە.

تاشباش ملی بەلارەو نایوو و گوتیبوو:

- رزگاربوونی من ... رزگاربوونی من؟

مولازم وەلامی داوۆو:

- سەیر کە محەمەد، ئەمن پیاوی یاسام و ئەتۆش پیاویکی ژیر دیاری. ئەتۆیان لەو
بەلایە وەرداو و لەو گێژەنەیان خستوو. بۆخۆت دەبی رپی رزگاربوونی خۆت بدزیتەو.
لەو کارەدا کەس جگە لە خۆت ناتوانی دەستت بگرێ. بەو وەزەو کە پێش هاتوو،
رێگەت دەکەوتتە شوینی خراپ. ئەمن ناتوانم هیچ رێگە چارەیکت نیشان بدەم، بەلام
ئەگەر جاریکی دیکە لێرە بتبینمەو و ببیستمەو بچووکترین سەرقلەمانە و دیاریت لە
خەلکەکا وەرگرتوو، دەتاهارم و ورد و پردت دەکەم و بەلایەکا بەسەر دێنم با بە دەواری
شری نەکردبی. چاوی خۆت خۆر بەکەو.

تاشباش ماندو و شکەت و بیتاقەت لەوێ هاتبوو دەری. خواپە چۆن بەرۆکی خۆی لەو
بەلایە رزگار بکا؟

نوقمی ئەو بیر و خەیاڵانە گەشتبۆو ناوایی، بەلام لە ناکاو دەبینی، بەردەرگای مالهەکی
قیامەتیکە هەر مەپرسە. باشە ئەو خەلکە کەنگی و چۆن زانیبوویان ئەو دەگەریتەو کە ناوا
خێرا کۆ ببوونەو؟ هەر چاوی بە خەلکەکا کەوت، ساتیک بە میشکی دا هات، پشت لە گوند
و ژن و مندالەکەشی بکات و را بکا، بەلام خۆشی دەیزانی ناتوانی کاری وا بکا. دەیتوانی واز
لەو گوندە بێنی ... لە ژن و مندالەکەشی ... بەلام نەیدەتوانی واز لە شتیک بێنی ... لە
شتیک ... لە شتیک ... ئەو شتەکی کە بۆخۆشی نەیدەتوانی بێلی.

بەرەو لای حەشیمەتەکا چوو و خۆی دایە دەست خۆشەویستییهکی ئەوان. دەکەوتنە سەر
دەست و پێیانی و شان و دەستیان ماچ دەکرد:

- مولازم ھەر تاشباش مەزنە كەمانى دىتبوو، خۆى بەسەر پىلاۋە كانىدا كىشا بوو و گوتىبوى: "لىم خۆش بە تاشباش ئەفەنى. ئەمەن لەسەر تۆ بەسەھو چووم". لەو كاتەدا تۆپەلە تىشكىك لە نىوچاۋانى تاشباشى مەزغانەۋە دەردەچى و لە پەنجەرە كەۋە دەپراتە دەرى. بېرىك دواتر بوۋەتە سى تۆپەلە تىشك و گەپاۋەتەۋە سەر نىوچاۋانى. مولازم چارى بە مۆلەق ۋەستاون و گوتىۋىتە: ئەى تاشباش ئۆغلۆ، ئەتۆ ۋەلى و ھىۋاى پۇژگار و سەردەمى ئىمەى. زۆر باشە، ئىستا بگەپتۆ گۈندەكەى خۆت. بەخىر چى. بېرۆ و ھىۋا بە مۆشەكان بېخشەۋە. چاكيان بگەۋە و بەرەكت بە زەۋىيەكان بەدەۋە". بەلى، مولازم بىيادەمىكى پاك و ھەللاڭ زادەيە.

تاشباش لەبەر خۆيەۋە بېرى لەۋە دەردەۋە كە نەگەر ئەۋ ھەقايەتى سى تۆپەلە تىشكە بە گۈيى مولازم بگاتەۋە و بلى ھىشتا نەگەيۋەتەۋە ناۋايى دەستى پى كىردۋەتەۋە... خۋايە گيان چ بگەم؟ باشە ئەۋ خەلگە بۆچى لە كۆلەم ناپنەۋە؟

سەيرى كرد بى سوۋدە. ھەر دوو تاى دەرگاگەى كىردەۋە و چوۋ لە تەنىشت كۈنۋەكە دانيشت و چارى بېرىيە ناگرەكە. پىك لەۋ كاتەدابوۋ كە سەفەر ھات و خۆى بەسەر دەست و پىيدا خست.

كە شەۋ داھات، خەلگەكە بىلاۋەيان كرد و نۆرەى نەخۆشان ھات. تاشباش ھىنانىيە مائەۋە و بە پروۋىكى گەش و بە دىلۋقاننىيەۋە بەخىرھاتنى كردن و خولقى كردن. دەستى يەك بە يەكيانى گرت و دەستى لەسەر نىوچاۋانىيان دانا و ئەۋ جار پروۋە قىبلە ۋەرسوۋرايەۋە و چۆكى دادا و لە ناخى دىليەۋە بۆ ھەموۋ نەخۆشەكان پارايەۋە. دەيگوت:

- ئەى خۋاى گەۋرە و مەزنى مەن، ئەۋانە لەبەر خاترى تۆ ھاتۋنەتە لاي مەن. ئەگەرچى لە ھەنتەشى تۆدا ئەمەن ھەر ھىچ نىم و لە بەر دەرگاگەت لە سەگىكىش كەمترە، بەلام چۈنكە ئەۋانە ھىۋايان بە مەنە، خۆت شىفايان بەدە.

و لە جىتى خۆى ھەستا و فۋوى لە سەروچاۋى يەك بە يەكيان كرد.

لە گۈندەكانى دىكەۋە و لە گۈندەكانى نىو چىاكانى تۆرووسەۋە و لە گۈندە دوۋرەكانى دەشتىۋە و لە زۆر زۆر دوۋترىشەۋە نەخۆش بە پەۋە پرويان كىردبۋە مائە پىرۆزەكەى تاشباش. نەخۆش دەھاتن و دەرمانى دەردى خۆيانىيان ۋەردەگرت و دەگەپانەۋە: نەخۆشى جۇراۋجۆر: فېدار، نەخۆشى پۆماتىزىم و پەبۆ و دەمار و پەككەۋتە و مالاريا و دەردەبارىكە و سوۋرەكۋان و

دەست لیۆه شینراو و گۆچ و ئیفلج و شیت و شورور دەهاتن. تاشباش نۆغلو له دووعا و پارانهوه و فوولی کردن ماندوو دهبوو. چونکه به شهو نهخۆشه کانی دهدی و ههتا بهیانی ههر بهخه بهر دهبوو و نهدهنوست، به پۆژ ههتا ئیوارى دهخهوت. ههر بۆیهش کهس نهیدهدی. ههر نهخۆشهی هیندهی نووکه پهنجیهک خویى لى وهگرتن و لهسهه یهك كۆ بووهوه و ببوه تهمباریک. به تاییهتی خهلهکه کى یالاك تهواو خوویان پیوه گرتبوو. ههر کهس لووتی پاسابا (خویى بهر بووبا)، یان ددانى ژانى کردبا، چاوی په پریبا یان مانگا و گویدریژی ون بووبا، دهمودهست خۆی دهگهیانده ماله کى تاشباش.

"له گونده کانی نهولای تۆرووسهوه کچیکی عازه بیان هینابووه لای تاشباش. کچیکی جوان قژ دریژی چاوهش بوو، بهلام حهوت سال بوو به جیوبان کهوتبوو. لاقه کانی وهك دار وشك ههلاتبوون و نهیده توانی له جیى خۆی ببزوی. تاشباشه که مان دهستیکی به لاقى کچه دا کیشابوو، بهلام هیچ کارى نه کردبوو. نهوجار دووعایه کى خۆیندبوو و له بهر خوای گهوره پارابۆوه، دیسان ههر وا وشك و رهق مابۆوه. دواى نهوه چو بووه سهه چیاى ته کهچ و سى شهو و پۆژان لهوئى دووعای کردبوو، که دهگه پیتتهوه دهبینى نهوه کچه ههر وهك خۆیهتی. زۆری بهزهیی به کچه کهدا دیتتهوه... کچیکی ناوا جوان... تاشباشه که مان خۆی پى ناگیرد، دادیتتهوه و نیوچاوانه نوورانی و پیروژه کهى که جگه له خودا له بهرامبهه کهسدا داینه دهنا سهه عهرزى، ده نیتته سهه لاقه کانی کچه و له ناکاو کچه له جیى خۆی ههله دهستی و به پیتی خۆی دهگه پیتتهوه ناوایه کهیان."

***

"حه مه عهلییه لاله، شوانیکی گوندی چوکوورجهی نیوه راستی دهشته کهى چوکووراویه. ته مهنی بیست سال دهبی. شهویکی به بهکرپوه و بارن، گهله گورگ له رانه کهى دابوو و پهز و مهریان لى زگ دریبوو و خواردبوویان. شهویش بۆ رزگار کردنی میگه له کهى، ههر به گۆچان وهرگه رابووه گورگه کان. بهیانی خهلهک به بیهۆشی له سهه به فره که دهییبنهوه و که وههۆش خۆی دیتتهوه، لیى ده پرسن، چیی به سهه هاتوه، مه مه ده عهلی نهیتوانیبوو قسان بکا. هینابوویانه لای تاشباش و تاشباش له زاری تفی بوو. مه مه ده عهلی نهوجار وهك بریشکهی بخوا قسهی کردبوو...

***

كه مائه بهلەك، كه هەوت سالى رەبەق نۆبەتتى و سىيەپۆي بوو، هەموو سالى نەخۆشەكەى سەرى هەلەدەدايمەو. پۆژىك دەيگرت و پۆژىك بەرى دەدا. ئەو داماوە هەر بۆيە نەمىدەتوانى لە چوكور لۆكە بېنئەو. تاشباش چنگە لۆكەيەكى لە پۆنى زەيتونى وەردا و ئاگرى دا و لە بەر لووتى رايگرت. لەو پۆژەو نۆبەتتەكەى بەرى داو و سەرى هەلەداوتمەو...

"مچە زالم، تەمەنى حەفتا سالا. پۆك حەفتا سالا. لە سى و پىنج ساليەو، هەر دووك چاوى كوێر بوو و موقرابى داو. هاتە لای تاشباشەكەى نيمە و گەلای دار بى و بالى شەمشەمەكوێرەى بۆ تىكەل کرد و دووغيەكى لەسەر خوتند و ئاگرى دا. هەر ئەوەندەى دووگەلەكەى گەيشتە چاوى مچە زالم، دەمەدەست بينايى تى گەرايمەو..."

***

زنجيرەيەك لەو حەقايەتە بە هەموو ولاتدا بلار بېوونەو. ئەو حەقايەتە بە هەموو گوند و ديارەكانى تۆرووسدا و دەشت و تەنانت شارۆچكەكەشدا، زار بە زار دەگەران. تەنانت لە شارپەشەو، نەخۆشى بێدەرمانيان ديتايە لای تاشباش. هەموو كەسيك جگە لە پياوانى دەولەت، ئاگادارى ئەو مەسەلەيەى تاشباش بوون و باسيان دەکرد. بۆ وینە ژنەكەى مولازم ئاگای لە هەموو ئەو مەسەلە بوو، بەلام مولازم ئاگای لى نەبوو. تاشباش خۆشى هەتا بە چاوى خۆى ئەو نەخۆشانەى نەديبوو كە بە دەستى وى چاك دەبنەو، بىرواى بە "وەلى" بۆنەكەى خۆى نەکردبوو. ئەو كچە ئيفليجەى كە ديت دواى حەوتووەك چاك بۆو و لە خۆشيانا بە كول گريا. ئەو لالانەى وەزمان هاتن و ئەو كەرانەى گوڤيان چاك بۆو و بىستى و ديتى كە چۆن ئەوانە لە ناخى دلەو دەياننالاند، هەر دەستى ئەويان دەگەيشتى، هينور دەبوونەو، هەر هەمووى ئەو شتانەى ديت و ديتى كە هەر هەمووى ئەوانە بە دەست پىداكيشان و فووليكرديت چاك دەبنەو...

وەلى نەبوو. بنيادەمىك بوو هەر وەك بنيادەمەكانى ديكە، بەلام ئيتەر... ئەى ئەو پروداوانە چ بوون؟ هەر ئەوەش بوو كە نۆقرەى لە تاشباش ئۆغلۆ بربوو و بەردەوام مېشكى تىك دابوو.

هەر بە راستى ئەو هەموو بنيادەمە، ئەوانەى تۆپەلەى تيشكيان ديتبوو و ئەو دار و پىنگە و مارانە و ئەو نەخۆشيانەى چاك بېوونەو، هەر هەموويان درۆيان دەکرد؟ بەلام لىنى سوور بوو كە لەو شەو سارد و وەيشوومەيدە، بە دارستانىكى تيشكەو نەچووەتە سەر چياى

تەكەچ. ئەگەر چووبايە، بىي ئەملا و ئەولا دەببەست و دەمەرد، چونكە ئەوئى لە ھارينيشتا ناكري ساتيكي لى بىيئيتەو. چون بنيادەم دەمودەست دەببەست يەك پارچە سەھۆل. جگە لەوانەش، بنيادەم چۆن خۆى نازانى چووەتە شوئيتك يان نەچووە؟ يان ئەو دار گۆژە پيرۆزەى كە ھەموو شەوان، نوقمى نور دەبى و ديتە سەر مائەكەى تاشباش؟ ئەو دارە نورانييە، نەك يەك كەس، بەلكو ھەموو خەلكەكە بەسەر مائەكەى ئەووە ديتبوويان. جا نيستا با بلتين يەك دووانتيكيان درۆيان كردبى، چما دەكرى ھەموو خەلكى گونديكى گەورە بەپانەو درۆيان بكەن؟ تازە وای دانئين كە ھەموو ئەو گونديانەش درۆيان كردبى، ئەى خەلكى گونديەكانى ديكە كە ئەو دارەيان بينيوە كە چۆناوچۆن لە لووتكەى تۆروسەو دەخوشى و ديتە پيشى، ئەوانيش ھەر دەرۆ دەكەن؟ ئەو كارە حيكمەتيكى تيدا بوو. نھيننيەكى يەزدانى بوو، بەلام چ نھيننيەك؟ چۆن دەكرى يەكتك وەلى بى و خۆى ئاگای لى نەبى، لەوانەشە نەدەبوو ئاگای لى بى، بەلام ئەى پيغەمبەرەكان ئاگايان لە پيغەمبەرپوونى خويان و ھەزرەتى خدر ئاگای لە خدرپوونەكەى خۆى نەبوو؟ دەلئين وەلى و پياوچاكەكان نامرن؟ دەبى راوەستين و بيبينين....

گوندی ته‌واو بی تامیان کردبوو. تۆ بلیی دلی مولازم خه‌بری دابی؟ له‌وانه‌شه هه‌ر بۆیه به‌ری دابی. شه‌لام نه‌گه‌ر له‌ که‌لینیکه‌وه‌ ناگای له‌وه‌زعه‌ی نیستا بوایه و شه‌وه‌نه‌خۆش چاک‌بوونه‌ویه و هاموشۆی شه‌وه‌دان که‌سه‌ی بیستبایه‌ته‌وه‌ که‌ پۆژانه‌ سه‌ردانی تاشباش ده‌که‌ن، چیی ده‌گوت؟ ده‌بوو چ بلی؟ نیسک و پرووسکی ده‌هاری و ده‌یخسته‌ به‌ندیخانه‌وه‌ و دوا‌ی شه‌وه‌ش ده‌ینارده‌ شیتخانه‌.

نه‌ک هه‌ر شه‌وه‌، مه‌ترسییه‌کی دیکه‌ش سه‌ری هه‌لدابوو. چیی وای نه‌مابوو ماله‌که‌شی برووخی. به‌ر ماله‌که‌ی پۆچووبوو. هه‌رکه‌س ده‌هاته‌ ماله‌که‌ی ناچار بوو به‌سه‌ریدا باز بدا. خۆ ناوا چووبایه‌ پێشه‌وه‌، نیتر که‌س نه‌یده‌توانی به‌جیته‌ ماله‌که‌ی. دیار نه‌بوو کێ شه‌وه‌نگۆیه‌ی زار به‌ زار بلاو کردبۆوه‌ که‌ شه‌گه‌ر لویچی گلی به‌ر ده‌رگای تاشباش هه‌لگرن و به‌ مه‌زرا و کینلگه‌یانی وه‌ربکه‌ن، به‌روبووی مه‌زراکه‌یان ده‌، به‌لکو بیست شه‌وه‌نده‌ ده‌بی. له‌ ده‌شته‌وه‌، ده‌سته‌ ده‌سته‌ خه‌لک ده‌هاتن و هه‌ر که‌سه‌ و مستینکی خاکی به‌ر ده‌رگای ماله‌که‌ی شه‌وه‌ هه‌لده‌گرت و ده‌گه‌رانه‌وه‌. خه‌لکی یالاک، له‌ بری یه‌ک دوو لویچ، چه‌ند لویچیان له‌وه‌ خاکی به‌ر ده‌رگاکی شه‌وه‌ به‌ مه‌زرا و زه‌ویوزاره‌کانیان وه‌رکردبوو.

ناخۆ تا نیستا، که‌س له‌ دنیا‌یه‌دا دیتوویه‌تی وه‌لی و پیاوچاکیک ناخری و نا‌قیبه‌تییکی به‌خێر و خۆشی هه‌بووبی؟ یان له‌ سێداره‌ ده‌دری، یان به‌ زیندوویی که‌ول ده‌کری. تاشباشیش به‌وه‌ی ده‌زانی، به‌لام نه‌یده‌توانی وازی لی بینی و بروات. ده‌یانگوت چاوه‌روانی به‌هاریه‌ و بیانوه‌که‌شی شه‌وه‌ بوو، به‌لام به‌وه‌ جوهری خه‌لک روویان تینی کردبوو و شه‌وه‌نده‌ی به‌ پیرۆزیان ده‌زانی، شه‌وه‌ چێژی لی وه‌رده‌گرت و که‌یفی ده‌کرد. شه‌وه‌جار کاتیک که‌ گوئی لی ده‌بوو ده‌یانگوت:

- ئەي تاشباشە مەزنەكەي ئىيمە، كە تۆ ریزی چل سوارەي غەیبی دای، ئەگەر ئەو دنیا
 هیچ و پووجه ئیستاش هەر لە سەر جیتی خۆی ماوەتەو، لە سایەي سەری تۆوہیە. بەلئی هەر
 وایە. هەتا ئەتۆ هەي ئەو دنیایە خرا نابئی. ئەو دنیایەي كە هیم و بناغەكەي رزیو و پواوہ...
 ئەي تاشباشەكەي ئیيمە، كە تۆ لە ریزی ئەولیا و پیارچاكانی...
 هەر شاگەشكە دەبوو هیئەدی پئی خوش بوو.

ئیستا گوندییەكان دەیانپەرست و چۆن ناوی پتغەمبەرەكانیان دینا، ئاواش ناوی ئەویان
 دینا. تاشباش جاروبار خەيال دەیبردەو، هەستی دەکرد لەشی سووك بوو و خۆشی و
 شادییەكی منداڵانە هاتۆتە دلێیەو و وەك بەلئەدیەك بەلئی دەگرت و دەفڕی.

هەر ئەوەتەدی بەس بوو پەنجەي بیزیوی بۆ ئەوێ گوندییەكان كۆیخا سەفەر لەتوكوت
 بكەن. ئەكە هەر خەلكی یالاك، بەلكو هەرچی خەلكی گوندەكانی تۆرووس و دەشتین... ئەگەر
 ئیستا بە گوندییەكانی گوتبا كۆ ببنەو و بچنە سەر شاری و عادیل بكوژن، بەبئی ئەوێ
 قسەي لە قسەیدا بكەنەو، دەمودەست لەسەر چاویان دادەنا. ئیستا چیی كەیفی هیئابای،
 دەیتوانی بە گوندییەكانی بكا. تەنانەت دەیتوانی دژی دەولەت راپانپەرپیتی و گوندییەكان
 ئەگەرچی دەشیانزانی گیانیان تێداچی، دیسانیش بە دلناییەو هەر رادەپەرین.

ئەمڕۆ نا سبەي، ناوبانگی دەگەیشته شار و گوندەكانی دیکەش و هەموو گوندەكانی
 دیکەي ناوچەي تۆرووس و چوكوراواش دەنگی دەدایەو و بە هەر چوار قورنەي جیهاندا بلأو
 دەبۆو و ناوبانگەكەي لە خەلەبەو دەچوو شام و لە ئەدەنەو دەگەیشته ئیستامبۆل.

ئەو خەيالانە شاگەشكەیان دەکرد. لەو كات و ساتانەدا هەودای خەيالەكانی لی درێژ
 دەبوونەو. جاری وابوو خەيال دەپرفاند و هەر بە تەواو مانا خۆي لی دەبوو وەلی و لە
 دلی خۆیدا دەیگوت: "باشە چۆن دەكری ئەو هەموو خەلكە درۆیان بكەن؟ باشە بۆ دەبئی
 درۆ بكەن؟ كئی زۆری لی كردوون؟ دیارە شتیکیان دیتوو و بیستوو. ئەگەر ئاگرێك لە
 گۆرپی نەبئی، كوا دووكەل هەلەدەستی؟" ئەو قسەيەي بە دل بوو و بەردەوام دەیگوتەو: "ئەگەر
 ئاگرێك لە گۆرپی نەبئی، كوا دووكەل هەلەدەستی؟ هەلئاستی... دووكەل
 هەلئاستی."

شەو و رۆژ نوور بەسەر مالهەكەیدا دەباری. ئەو دارە پیروزی دەهاتە سەر مالهەكەي و لە
 دەوری مالهەكەي دەگەرا، جگە لە خۆي هەموو كەس دیتبوی. ژن و منداڵەكەشی دیتبویان.
 وای دانیین هەموو خەلكەكە درۆیان كردبئی، تۆ بلئی ژن و منداڵەكەشی درۆ بكەن؟

دەبوو شەرتکیان خۆیشی لە دەری پاوهستی و ئەو نووریارانی سەر ماله‌که‌ی بیینی. دەبوو چاوه‌ری بی و بیینی که ناخۆ نوورتیک هه‌یه‌ یان نا؟ ئەگەر هه‌یه‌ ئەو تەوار. ئەگەر نیشه‌، ئەوکات... چارێکی خۆی بکا. ئەدی ئەو نەخۆشانه‌ی به‌ دهستی ئەو چاک دەبوونه‌وه؟ ئەو مه‌سه‌له‌ی نووره‌ زۆر گرنگه‌. ئەگەر هه‌بی، نیت نابی ترسی له‌کەس بی.

نووره‌که‌ هه‌بوو. هیچ گومانیک له‌وه‌دا نه‌بوو، به‌لام دەبوو چاوه‌روان بی و بیینی. ئەری وا باشت نه‌بوو؟ دەی خۆ دنیا خراب نابی پیاو بچی ئەو نووره‌ بیینی که به‌سەر ماله‌که‌یدا ده‌رژێ. بر‌وای کردبوو که نوورتیک هه‌یه‌، به‌لام ده‌یویست به‌ چاوی خۆی بیینی که ناخۆ زۆر دره‌شواوه‌؟ دەبوو چاوه‌روان بی و بیینی. ئەگینا مه‌حاله‌ بوو هه‌ر نه‌بی.

جاری وابوو دلێ نیمانی دینا به‌وه‌یکه‌ وه‌لییه‌ و ده‌یویست بچیته‌ گۆره‌پانی گونده‌که‌ و گونده‌یه‌کان کۆ بکاته‌وه‌ و سه‌باره‌ت به‌ دنیا و ژیان و ئەشق و خاک و پرووناکیی قسه‌یان بۆ بکا. که‌ ئەو فکر و خه‌یاله‌ دایده‌گرت، به‌ زۆری به‌ سەر خۆیدا زال ده‌بوو و بۆ ئەوه‌ی له‌ ماله‌ی دره‌نه‌په‌ریته‌ ده‌روه‌ و نه‌چیته‌ نێوه‌راستی گونده‌که‌ و قسه‌ی پر له‌ جۆش و خروش بۆ خه‌لکه‌که‌ نه‌کا، ئەوه‌نده‌ی دان به‌خۆیدا ده‌گرت که هه‌موو گیانی ژانی ده‌کرد. که‌ هه‌ژانه‌که‌ی ناخی داده‌مرکایه‌وه‌، شه‌لائی ئاره‌قه‌ ده‌بوو. وه‌ک که‌سیک وابوو تیه‌له‌دانیکه‌ی خه‌ستی خواردبی و پشتیان له‌ زگی نه‌رم‌تر کردبی. له‌سەر عه‌رزه‌که‌ تخیل ده‌بوو و ئەوجار ورده‌ ورده‌ گیانی نه‌رم ده‌بۆوه‌. دواي ه‌یوربوونه‌وه‌، شه‌پۆلیکی خۆشی گیانی ده‌ته‌نیسه‌وه‌. ئەو شادییه‌ ئەوه‌نده‌ نه‌شه‌به‌خش و شیتانه‌ بوو که ئەو له‌ ژيانیدا شتی وا خۆشی نه‌دیوو.

پیتی وابوو ئەگەر ده‌ست به‌ری، ده‌ستی ده‌گاته‌ سەر لووتکه‌ی چیاي ته‌که‌ج. ئەو لووتکه‌ پر له‌ به‌فره‌... و پیتی وابوو ئەگەر به‌یانیان ده‌ست بۆ خۆره‌تاو به‌ری و پیتی بلی: "ئەي هه‌تاوی پرشنگدار، هه‌ر لی‌ره‌ پاوه‌سته‌ و ئەمرۆ تیریتی زێرینت به‌ دنیا‌دا مه‌پرژینه‌، هه‌تاوه‌که‌ له‌سەر جیتی خۆی راده‌وه‌ستا و کازیوه‌، هه‌ر وا به‌خۆشی و تاریک و روون و ته‌ماوی و پر له‌ بۆنی خاک و به‌رامه‌ی شه‌ونم ده‌مايه‌وه‌ و ئەگەر بیه‌وی ته‌نانه‌ت تا رۆژی په‌سلانیش* هه‌ر وا رايده‌گرێ.

ئەگەر له‌و زستانه‌ پر له‌ به‌فر و بۆرانه‌دا بچیته‌ دارستانه‌که‌ و بلی: "ئەي دارستان، چرۆ ده‌رکه‌ و گه‌لا بکه‌وه‌". دارستانه‌که‌ له‌ چاوترووکانیکا له‌ گه‌لاي که‌سکا نوqm ده‌بی... و ئەگەر بلی: "ئەي هه‌تار گه‌رم به‌وه‌." هه‌موو ولات ده‌یته‌ رۆژیکی به‌هاری و پر ده‌بی له‌ گول و گولوک.

* رۆژه‌ په‌سلان: رۆژی قیامه‌ت

نه گهر بچیتته نهو دهشته به بهفر داپوژشراوه و دهست له سهر بهفره که دابنی و چاوه کانی لیک
بنی و بلتی: "نهی بهفره کان بتوینهوه و خاکی دهشتی همموو پر بی له گول و گولوک، هه تاو
پرشنگی خوی باوی و بالنده کان له شهقهی بال بدن و بفرن." تا چاو ده کاتهوه، سهیر ده کا
چیسی گوتوه وه دی هاتوه.

له ناکاو وه خو هاتوه. له بن لیوانه وه گوتی: "خهریکه شیت ده بم." هه ناسه برکیی بوو.
وهک شتیک بهری قوری گرتی. نهو جار هاتوه سهرخو.

دیسان تا نیواره دهات، مالی پر ده بوو له نه خوش. ناخیکی هه لکیشا. ناخیک له ناخی
دلوه و تاویک به خوی پیکه نی.

تهنانهت خواردن و خویشی له بیر چوبوه. ژن و منداله کهی چاوکیان کردبووه چوار چاو و
سهیری نهو حالته شیتانه می نهویان ده کرد و ورد ورد چاویان به سهریه وه بوو. ورده ورده
ترس و ریژ و حورمه تیان بوی پتر ده بوو.

ژنه کهی لای کهس باسی نهو شتانهی نه ده کرد. تاشباش داوای لی کردبوو لای خه لکه که
هیچ باس نه کا و ژنه کهش که نهیده توانی نهو شتانه بگیژیته وه که دهیدیتن، وهخت بوو بته قی.
ناخ، خوژکه تاشباش نیزنی دابایه هممو نهو شتانه بگیژیته وه.

حهزی لی بوو گوی نه داته قسهی تاشباش و هممو شتیک بو خه لکی بگیژیته وه، به لام دهترسا
به لایه که به سهر خوی و منداله کانی بی و تاشباش غه زه بیان لی بگری و تووکیان لی بکا.

تاشباش ئۇغلۇ لە دلى خۇيدا دەيگوت: "نەمشەو، نەمشەو، پرونى دەكەمەو. نەگەر وەلى
بم، ئەو ھىچ، يىت و نەبم، ئەو كات دەبى مشوورېك لە خۆم بخۆم. نەگىنا ئەو گوندىيانە ئەو
پۇژەيان لە بىر دەچىتەو، كە پىلاويان ماچ دەكردم، ئەوجار دەمكەن بە پەندى عالەمى.
نازناوى "مەمدە وەلى"م لى دەنن و تا مردن گالتەم پى دەكەن. خۆ من نە شىتەم و نە
ئەندەش گەوج و كەرم بىلەم بىمە گەپجارى خەلكى..."

بەبى ئۆقرەبى چاوەروانى شەوى بوو، پەيتا پەيتا دەچووە دەرى و دەھاتەو ژوورى. ھەستى
بە قورسايى نىگاي ئەو خەلگە دەكرد. ھەر دەچوولايەو، ھەر كارىكى دەيكرد، تەننەت
بچوكتىن جوولەي ئەويان لەبەر چا و بوو بە جۆرىك لىكيان دەدايەو. ھەر بۆيە تاشباش
ئۇغلۇ دەست و پىتى بەستراوو و ھىچى پى نەدەكرا. بە پۇژ لە مالى وەدەر نەدەكەوت و جگە
لە غەلىبە درىژ كەسى نەدەواند. نەيدەتوانى وەك جارى جاران پرىسكەي دلى بۆ غەلىبەش
بكاتەو. تەننەت غەلىبەش كە دەچووە لاي، دەتگوت لە شتىكى پىرژ، لە پىاچاكنى يان لە
نىمامزادەيەك دەچىتە پىشى. ھەر بەو بەكجار شىت دەبوو كە دەيدى غەلىبەش ناواي لى
ھاتووە، بەلام دەسلەلتى نەبوو.

جارى وابوو بىرى دەكردەو و خۆي ئەوئەندە بە چارەپەش و بىكەس و لىقەوماو دەدى و ھەستى
دەكرد ھەموو دنيا دوزمىنتى، نىتر ھەزى دەكرد دابنىشى و وەك مىندالان چلمى ھەللووشى و
بگرى. خۆي وەك شىرىكى دەستپى بەستراو دەدى كە بى دەسلەلت لە قەفەزىكدا كەوتووە.
نەگەرچى ھىچى لە دەست نەدەھات، بەلام دىسانىش خەلكى ھەر لىتى دەترسان.

جارى واش بوو لە ناكاو لەو خۆ بە لىقەوماو و بىكەس زانىنە دەھاتە دەرى و ھىژىكى
لەبنە نەھاتووى لە خۇيدا شك دەبرد. دەتگوت ھەموو شتىكى لە دەست دى. دەيتوانى وەك

حهزرهتی سلیمان فرمان به سمر بالنده و دهعبای کینو و شاری پووبار و جویاران و گژوبا و دارستان و نمو گیایاندا که دهپوین و نمو گولانهی که دهپشکوتین و نمو دانوینلهیهی دهپوئی، لی بدات. همر همموو خه لک و تمنانمت کوتخا سهفریش که هیچ پروایه کی پئی نه بوو، له بهر پئی دهبوونه لویتچی خۆل و خاک. نه گهر ویستبای و بریک نه قلی خستبایه کار، دهیتوانی همموو چوکووراوا و ناوچهی تورووس و همر همموو دهشته که بهاته ژیر رکیفی خویهوه و چیی پئی خوش بی بهو خه لکه کی کردبا. خه لکه که نیعمانیان پئی همبوو. دیاره شتیکیان دیتبوو و شتیکیان لی دهزانی وا نیعمانیان پئی هینابوو. له خورا شتی وا همر نابی و ناکری...

جاری واش بوو له خۆی دهترسا. نهی نه گهر به راستی وهلی بی؟ همر به راستی مرژد بهو پلهیه دهگا؟ کی چووزانی. لهوانه شه همر کمسه و به جۆریک پی بگا. بهو دواپانه خهونی دهدی. نهوانه خهونی دنیایه کی دوور و نه ناسراو بوون. دارستان و بالنده و گیایه کانی جۆریکی دیکه بوون. داره کانی به جۆریکی دیکه هملیان ددها. گولنه کان زور سهیر و سه مه ره دهپشکووتن. خهونه کانی و دنیا ی نمو خهوانه همر هممووی نور بوون. له نیتو درهخته کانهوه، له قهدی داره کانهوه و له لک و پۆپه کانیانهوه، نور لووزهوی بهستبوو و خاکی نمو دنیاپانهش همر تیشک و نووری لی هه لدهستا و وه کفار (نافوره) به رهو ناسمان هه لدهستا. تاشباش ئوغلو دوا ی به خه بهر هاتنیش ماوهیه ک همر له نیتو خهونه کهی نمو دنیاپانه دا ده ژیا.

لهو کاتهوه ببوه وهلی، لهو ماله دا، زوری گو ی له دهنگی که له شیر دهسو. له بهر ده رک ی ماله کهی نمو همموو پۆزی بیست تا سی که له شیر ده کوژرایه وه و سه ره براوه کیان به دیواری ماله کهی وه هه لدهواسی. دیواره که به سه ری رهنگا ورهنگی که له شیر و پۆپه سووره گه وه و بچو که کانیان دا پو شرا بوو. دیواره که ده تگوت به ریه که و سه ری که له بابت لی کیشا وه ته وه.

نمو گوندیه سه گبابانه، کاتی که له شیر ه کیان سه ره ده بری، سه ره کیان به دیواره که وه هه لدهواسی و همر لهو ی داده نیشته بو خویان گو شته کیان ده برژاند و ده یاغخوارد، یان ده یا نه رده وه مالی. جا نه وه کو یی قوربانیکردن بوو؟ قوربانی نه وهیه همر لهو ی به جی یی لی و برۆ یان به سه ره هه ژارانیدا به ش بکه ی. پیتیست بوو نه وه یان پی بلی، نه گینا قوربانیه کیان قه بوول نه ده بوو، به لام نهوانه ی قوربانیه کیان ده کرد، خویان هه ژار بوون و هی وابوو همر لهو که له بابا به پتر هیچی نه بوو. تاشباش ئوغلو تووره بوو و له بهر خویهوه گرماندی: "دهی باشه، نه گهر همر وایه، با قوربانی نه کهن. با فیل له خودای نه کهن. نه وه دوو روویه. گوشتی قوربانی هه لاتی خاوه نه کهی نییه. ده بی تیان بگه یینم." که نمو بیرهی به می شکیدا هات، دلی توند بوو، به لام

بەسەر خۆیدا زال بوو. ھەموو پۆژۆی بە دەیان کەلەباب لە دەوری مائەکەیی دەکوژرایەو، نەگەر ھەواکەیی ساو و سامال بڕایە، ئەو لە کادیئە بەتالەکەیی پوویەرودا دەیانبرژاندن و دەیانخواردن و مندالەکانی ئەو ھەموو پۆژۆی ھەر دەمو لیچی خۆیان دەلستەو و بە چاری برسییەو سەھەری ئەو کەلەشیرە برژاوانەیان دەکرد و لیکاریان بە زاریدا دەھاتە خواری. ئەو ھەش بۆ ئینسانی بوو. نەگەر باوکیان بووئە وەلی، ئەو مندالانە تاوانیان چییە؟...

ئەمشەو دەبوو خۆی یەکلایی بکاتەو... ئەو کاتە... ئەوکات دەیزانی دەبۆ چ بکا. نەگەر دلتیا بوايە لەوێ وەلی و پیاوچاکە، ئەو دەم دوو قسەیی لەگەڵ ئەو خەلکە دەکرد کە لە بەر چاوی مندالەکانی ئەودا بە تام و چێژەو کەلەشیرەکانیان دەخوارد... دوو قسەیی لەگەڵ ئەو خەلکە بۆ چا و پروو دەکرد کە پێیان وابوو فیتل لە خودای دەکەن. ئەوان تێر بۆیان نەبوو دەست لە گۆشتی ئەو کەلەبابانە بدەن کە دەیانکەنە قوریانی.

ھەوا سامال بوو. ئاسمان تەنانت پەلە ھەوریکیشی پتو نەبوو. لە دورووە لە لووتکەیی چبای تەکەچەو، گرمەیکە ھات. سەری بەرز کردەو. سێ فرۆکەیی جێت، شان بە شان یەکتەری، دەپۆشتن و لە پشتەو یانەو سێ ھێتلی سپیی روون بەجی دەما. تاوێک دواتر لە چاوان ون بوون. رێچکە سپیەکان ماوہیک لە ئاسمانەکەدا جوولان و مانەو.

تاشباش ئۆغلۆ بزیەکی ھاتی و بەخۆی گوت: "ھەر بە راستی عەلییە دەریژەکەشان ئەوانەیی دی؟ زۆری کەیف بەوانە دی. لە تارێفیان تێر نابۆ."

عەسر داھات. سەرھادی کاروانی ئەو نەخۆشانەیی لە دیھاتە دورووەکانەو بە گۆتەرێژیان بە کۆل یان بە قەرەوێلە دەیانھێتەن، دەرکوت. خەلکی گوندی دوو سێ کادیئە دەورەسەری مالتی تاشباشیان بۆ ئەو نەخۆشانە بەتال کردبوو کە لە گوندەکانی دیکەو دەھاتن، بۆ ئەوێ نەبنە سەرباری مالتی تاشباش ئۆغلۆ. "دەرۆش سولون" یەش لە گۆشەیی یەکیئە لەو کۆخانەدا، دەسبەجی دووکانیئەکی دانابوو. پیاویئەکی زەرەک و بە مشوور بوو. بۆ ئەوێ کارەکەیی پوخت بۆ، پێشتر چوو بوو شاری و کشمیش و نوقل و ھەلوا و وردە و پردەیی دیکەیی کرپسوو و ھێنابوو. کاروبارەکەیی رێک کەوتبوو. ھەر ئاوا چووبا. پێشەو، "دەرۆش سولون" بە دوو سالان دووکانیئەکی گەورەیی لە شاری دەکردەو. لەو پۆژووە کە دووکانەکەیی کردبوو، ھەموو پۆژۆی بێمانی پەرجۆ و کەرەماتێکی نوێی تاشباشی بۆ خەلکەکە دەگێرایەو. ھەر کەس لە گوندەکانی دیکەو ھاتبایە، جا چ شتی کرپاییە یان نەکرپاییە، بێئە ئەوێ بێتلی ماندوویەکی بھەستەو، گەلێکە ھەقەیمەتی لەسەر کەرەمات و پەرجۆکانی تاشباش دەگێرایەو و ناو و نیشانی ئەو نەخۆشانەیی ھەلەدا کە ئەو دەرمانی کردبوون.

دوكانه كەي دەرویش سولون له گۆشەي كادیښكەوه، بېووه مەكزیهك بۆ بلازكردنهوې
كهراماتهكانی تاشباش به دهووبهردا.

تاشباش بهخۆي دهگوت:

"هرچی دهیلښ با بیلښ. هر سحر و كهرامات و پهرجۆیهكی كهیفیان دښنی با
ههلیبهستن. نه مشه و روون ده بیتهوه و لایهكی به لایهكیدا دهكهوئ. نه مشه و نه گهر خۆم دلنیا
بم، نیشانیان دهدهم وهلی و مهلی یانی چی...."

دلی خۆي زۆر بهو شهوه خۆش كړدبوو. نهوه شهوي چاره نووس بوو. تاشباش دهیتوانی
نه مشه و بۆ هه میشه له سهر تهختی وهلیا بهتې دابنیشی. شهو داهات و نه خۆش یهك له دواي
یهك و دووان دووان هاتنه ژووری:

تاشباش نۆغلۆ نیتر شینوازي ده رمانكردنه كەي بهربلاوتر كړدبووه. دهرویش سولونی
راسپاردبوو مۆمی بۆ بیښی و نهویش هیښابوو. مۆمی داده گیرساند. سئ جار به دهوړی سهری
نه خۆشه كەيدا دهخولاندهوه و دواي نهوه بریكی لۆكه به مۆمهكه ناگر ددها و له پښ لووتی
نه خۆشه كەي راده گرت. دواي به نه خۆشه كەي دهگوت فو له مۆمهكه بكات.

زۆر شینوازي ديكەي ده رمانكردنی هه بوو. بۆ هر نه خۆشیتك عیلاجیكی داهینابوو. پهنگر
و پشكۆي دهخسته ناوهوه و لهو ماوه یه دا كه پشكۆیهكه له ناگره كەدا چزه چزی بوو، نهو
مۆمیتك به دهسته وهن سهری چاری نه خۆشه كەي دهكرد و به بی چاوترووكاندن لیتی ورد دهبووه.

هیښدیکانی ناچار دهكرد له بهر ده رگاوه ههتا بهر ناگردانهكه به گاگۆلکی و له سهر چۆكان
برۆن و هیښدیکانی به ههنگله شهله به دهوړی ژووره كەدا دهخولاندهوه. شه مشه مهی كۆتره ی
مردووی له بهر لووتی هیښدیکان راده گرت بۆ نهوه ی بۆنی پیوه بکهن و له ته ئیسقانیكی كه
دهیگوت نهوه شاخه ماره، به بهر لووتی هیښدیکانهوه ی دهنه. نهو شتانه مریمۆك پینی دابوو و
تیڼه گیانیدبوو كه: "نهوانه عیلاجی هه موو دهردیكی بی ده رمانن و بیټ و بکهونه دهستی
پیاویكی شیار، مردو زیندوو دهكه نهوه." مریمۆك متعقی نههاتبوو و بۆ نهوه ی نهو شتانه به
تاشباش بلئ، لهوانه یه پتر له سعاتیكی كات بۆ ته رخان كړدبوو.

نه گهر تاشباش نۆغلۆ پیی گوتبايه: "مریمۆك قسان بکه، سوینده كه تم پوچه ل كردهوه،
دهی قوفله كەي زمانت بکهوه." مریمۆك دهسبه جئ و هه قسه دههاتهوه، بهلام تاشباش
سهعاتیك دانئ به جهرگی خۆیدا گرتبوو و داواي لی نه كړدبوو قسه بكا. دیاره نهوه ش
هۆیهكی هه بوو.

شەوگەر شەق بېور، بەللام ھېشتا نەخۆش ھەر دەھاتن و نەدەپرايمە. پۆژ و مانگ تېپەپىن و نەخۆش ھەر زياتر دەبورن و چاۋەرۋان دەكرا ديسان پترىش بن، چونكە لە دېھاتە دورەكانەرە ھەر كەس دەبېستەو، ھەلدەستا و ملې پتېي دەگرت و دەھات.

خۆ ھەر نەخۆش نەبوو، نەوجار خەفەتبارىش دەستيان كەردبوو بە ھاتن. جارى زۆر نەبورن، بەللام خۆ پىيان كرابايەو نىتر كەس نەيدەتوانى پىشيان بگرى. دنيا دنياى لىقەوماوان و دەردەداران بوو. كەس نەبوو خەم و خەفەتېكى نەبى... ھەر ئەوئەندە بزەنن يەكېك ھەيە گوئيان لى پادەگرى، نىتر كەس باشاريان ناكە. ھەر ھەموو وەك چۆن مەپ دانگەرپتېزە* دەكا، ناوا رېز دەبن و دىن: ئەوى سووكايەتېيەكى پى كراو، ئەوى بە مرادى خۆى نەگەيشتوۋە و گراوئەكى لى دابراۋە، برسى و داماو، ئەو وەرزىرانەى زەويوزاريان بى حاسلاتە، ئەوانەى زەويوزاريان بووئە پەقەن و بەيار، پياوكوژ و دز، ھەر ھەموويان پرويان تى دەكرد.

تاشباش ئۆغلۇ زۆر لە مېژ سوو خەوى شەوانەى لەبىر چووپوۋە. ئەو شەو نەخشەى كارەكەى خۆى دارىشتبوو. دەبوسىت، تۆزىك دواى خويىندىن كەلەبابەكانى بەيانى، بچىتە مائەكەى عەلى"يە درىژ و كەپەنەك و چەكە درىژەكانى لى وەرگرى و بېرىك لەولاترەو لە كاۋلاشەكوئىنكدا خۆى مات بكا و سەيرى مائەكەى خۆى بكا.

زۆرى خۆ پى نەگرا. ھەر كەلەبابەكان خويىنديان، بيانوۋەكى دىتەو و لە مالى وەدەر كەوت. لە دەروە كزەى سەرماكە وەك شىر بە دەموچاويدا ھات. لەو كزە و سەرما و زەمھەررەدا، كەس بە كەپەنەكىشەو نەيدەتوانى سەعاتىك لە دەرى راۋەستى. بەشكەم ئەوى دەبوسىت دەسبەجى دىتبايەى و نىتر پتويست بەو نەبوايە زۆر لە سەرماكەدا چاۋەرپى بىتتەو. ئەگىنا دەيتوانى ئاگرىكەش بۆ خۆى بكاۋە. دەيكردەو، بەللام لەوانەبوو بېيىنن. گوتى:

– عەلى، ئەو كەپەنەك و چەكمانەم بەدەيە. يەك دوو لقە شقارتەش.

عەلى نەبىرسى دەچىتە كوى و نەشىگوت لەو سەرمايەدا كە تف ھەلاۋىي دەبىستى، ناكرى وەدەر بکەوى. نەشىگوت: "دەتبەستى و دەمرى." چو و كەپەنەك و چەكەكانى ھىنا. بارانىيەكەشى وەبىر ھاتەو و ئەوىشى ھىنا و دايى و تەنانەت نەيگوت: "بەخىرىش بچى."

---

* دانگەرپتېزە: كاتى مەپ مۆل دراۋە، لە نەكاو مەردەكان ھەلدەست و بە شوئىن يەكتىدا رېز دەبن و دەپۆن.

حەسەن وەخەبەر ھاتبوو. کۆمەلێک میوانیان ھەبوو کە لە گوندە دوورەکانەوە ھاتبوون دەستەوداوی ئینی تاشباش بن. حەسەن دەمەودەست شقار تەکەیی لە گیرفانی دەرینا و دایە تاشباش. تاشباش سەیری کرد ئەو قوتووە کە پرە و نوێ نوێە. دەستیکی بەسەری حەسەندا ھێنا و پرسیی:

- ئەو دەدەیی بە من؟

شاگەشکە ببوو.

حەسەن بە دەنگێکی کز و لەرزۆک و تیژەوہ گوتی:

- بەلێ، بۆ تۆ.

تاشباش بارانییەکەیی بەسەر خۆیدا دا و چەکمەکانی لە پێ کردن و کەپەنەکەیی بەسەر شانیدا دا و وەدەر کەوت.

کە پۆشت عەلی گوتی:

- بەخوای دەچیتە شوێنێک. خوا بکا سەرماي نەبێ.

مریمۆک چارێکی ئەوەندە ماناداری لێ کرد دەتگوت پێی دەلێ: "ئەو دەلێ چی؟ چما ئەو سەرماي دەبێ؟" بە دەست لە پشتی عەلیی ڕاکێشا.

حەسەن گوتی:

- بابە، ئەوانە نە سەرمايان دەبێ و نە دەشسووتین. نە لافاو دەیانبا و نە ھەورە تریشقە لییان دەدا. ھیچ شتێک کاریان تیناکا. تەنانەت ماریش پیوھیان نادا.

مریمۆک حەسەنی لە نامیز گرت و ماچی کرد.

تاشباش چوو و لە کاوالاشینکدا لەسەر بەردێک ھەلترووشکا و چاوی برییە سەربانی مالاکەیی خۆی. لە ترسی ئەوێ نەکا نوورە کە نەبینی، ھەر چاوشی نەدەترووکاند. بە دلەراوکی و دلەکوئەیکە سەیرەوہ، چاوە پێی نووربارین بوو. ھا ئیستا دەباری ھا تاوێکی دی. جگە لەوہش بە ئاواتەوہ بوو ئەو دارە پیروژە نوورانییە بێینی کە بەسەر مالاکەییەوہ دەشناہوہ... باشە وەختایەکی ھەر ھەمووان دیتبوویان، ھەموو خەلکی ئاوەدانی دیتبوویان، باشە ئەو بۆ نەبینی؟

ماوہیەک ھەروا ڕاوەستا. چاوەکانی لە سەرمان پڕ بوون لە ئار. چاوی ترووکاند. ئەو جار دەسزۆکەیکە دەرینا و ئەو فرمیسکەیی سپیەوہ واکەوتبووہ سەر ڕوومەتی. فرمیسکەکانی سەر ڕوومەتی چیی وایان نەمابوو ببنە سەھۆل. ھەر لە ئیستاوہ ئەو بەشەیی سیملی واکەوتبووہ بن لووتی، بەستبووی.

"دەي، كرا ئەو تيشكە؟ ئەو نورەي ھەموو شەي ھەتا بەيانى بەسەر مائەكەمدا دەبارى كرا؟ ئەو دارە پىرۆزە نورانىيەي لە تاريكايدا دىتە سەر مائەكەم و دەسورپىتەو و تيشك دەپۇتىنى كرا؟ دەيانگوت لە نوريارانەكەيدا بە سەر مائەوەدا، لە ئاسمانەو دەنگىي بالتەدەيەك دى. دەنگىكى ناسك و ۋەك فيكە، كە بە زەھەت دەبىسىرى. كە دارە پىرۆزەكە بەسەر مائەوە دەسورپىتەو، خولانەوەكەي، دەنگىكى لىتو ھەلدەستى ۋەك خشەخشى خوشىنى مار. دەست و پىتى كەسەرە بوون و خەريك بوو بىبەستى. چاۋى لە مائەكەي ھەلنەدەگرت. لە ناكاو دىتى چەند سىبەر و تارمايەك لە بەردەم مائەكەيەو بە پاچ و پىمەرە خەريكى عەرز كۆلىنن. گوتى: "ئەف، ھەي نەحلەتى خواتان لى بى. گەووادينە"؟ بەر دەرگاگەي مالى تاشباش ۋەك چال قوول ببوو. ئەو ئاشە لە مىزتن بى، دىۋارى پىشەوەي مائەكەم دەرۋوخى و ئاخى رۆژىك مائەكەشم بەسەردا تىك دەقرمى. ئەو كات ئەو ۋەليايەتسە سەرى خۆم و مندالەكانم دەخوات. ھەي نەحلەتى خواتان لى بى. يارەبى خوايە، ئەتۇ خۆت لەو بەلايە رزگارم بكەي. ئەگەر ئەمشەو ئەو تيشكە نەيىنم... دواي ئەو، ئەگەر مەن ۋەليايەتسە قەبوول كەرد، شىرى داىكەم لى ھەرام بى..."

لە دوورەو دەپروانى و خەريك بوو دلى بتۇقى. خاكى بەر دەرگاگەيان بە تورەكە دەكىشا. "ئاخ، ھەي نەحلەتى خواتان لى بى... ئاخىر مستىك خاك و تورەكەيەك چ فەرقىكى ھەيە... بىبەن ھەي سەگى سەگابىنە. چەندى پىتان خۆشە بەرن. ۋەلى بىم يان نەبم، لىم سوورە ئەو زەويوزارە مردوۋە بى حاسلاتەي ئىتو، نەك خاكى ۋەلى و پىاۋچاكان، خاكى خوداى و پىغەمبەرىشى پىتو كەن، ھەر ھىچى لى شىن نابىتەو و نابوورپىتەو. ھەي گەوجىنە، چىي واى نەماوە مائەكەم پىروخىتن.

توورە بوو. تا پتر سەرمای دەبوو، توورەتر دەبوو و تا پتر چاۋى بە ھەلکەندى بەر دەرگاى مائەكەي دەكەوت، زىاتر ھەلدەچوو و لە دىن دەھرى دەبوو. دىتوانى پىش بە ھەر چەشنە رووداۋىك بگرى، بەلام چۆن دەكرا پىش بەو كارە تىكەدەريە بگرى؟

ئەوئەندە توورە بوو، گريان ئەوكى گرت. ھەستايە سەر پى و گوتى:

"ئىستا پىتان دەلەم. "بۆ ئەوئەي نەزانن لە كوى خۆي دەشارپتەو، بە پىشەوەي مائەوەدا سووراپەو. لە ناكاو لە پىشت سەريانەو شىن بۆۋە. خەلکەكە بە دىتنى ئەو، پىتيان بە عەرزىيەو رەق بوو. دواي تارىك خۇيان بەسەر لاق و پىلاۋەكانىدا كىشا.

تاشباش ئۆغلۇ چەندى لە تواناى قورگىدا بوو گۆراندى:

- ھەست. دەمەوى شىتكتان پى بلىم.

دەسبەجى ھەستانەمە. يازدە كەس بوون. تاشباش دەستى بە نىرچاوانى يەك بە يەكياندا ھىنا و ھەرمانى دا:

- ئەم گەلە جى خۇي بىكەنەمە. ئەمە گلى خىر و بەرەكەت نىيە. مەن زۆر گەپام و گلى مستفەركى تايىبەتيم بۇ نىوہ دۆزىوہ تەمە. پىژن و لەمە ھەلگەن و بىبەن بە زەويوزارەكە تانىدا بىكەن، بەلام ئەمەش تەنيا دەبى لە پىژى جىژنى ھەزەرتى خەردا گلى لى ھەلگەن. ئەگەر لەمە پىژدە گلى ئەمە بەرن و بە زەمە و زارەكە تانىدا بىكەن، بە مەرجىك پىماوى چاك بىن و دل و دەروونتان ساف بى، زەويىيەكەتان ھەم دانەنەلەيەكى لەمەرى دوو دەنەك، دە دەنەكى لى دەكەمەتتەمە. ياللا دەمە لىرە پىژن.

تاشباش نۆغەلو گەپايەمە و لە تارىكايىيەكەدا ون بوو.

تاوئەك دواتر گەپايەمە كاۋلاشەكە. لە سەر جىيەكەمە پىشەمە دانىشتەمە. ئەمەجار نىتر كەس لە بەر دەرگاگەمە نەبوو. دىسان چاۋى پىيەمە سەربانەكەمە. ئەمەجار نىتر دەبوو نوورەكەمە بىبارى و دارە پىرۆزەكەش دەركەمە. لەوانەشە نىستا لە چىماي تەكەچەمە كەوتىيەتە پى و بە خشكە يىتە پىشەمە. ھەستە و سەيرىكى لاي لووتكەمە چىماي تەكەچى كرد. ھىچ دىيار نەبوو...

چەقۇچى ھاتى. دەستەكانى بىوونە سەھۆل. پەنجەكانى جوۋلانەد. پىرەك دواتر، پەنجە سىرپوہەكانى بوۋزانەمە.

"چۆنە ناگىرەك بىكەمەمە؟ نە تىشك دىيارە و نە ھىچ شىتەك." لە يەك دوو پىژ لەمە پىشەمە دىيارىي كەردبوو لە كوى پووشكە و ئاوردو بىنى. چو و باۋەشەكە پووشكەمە ھىنا و ھاتەمە كاۋلاشەكە و چەند چلەكى لى ناگەر دا. پووشكەكە دەمەدەست نەيگەرت.

تاشباش ناچار بوو، تاوئەك ھەم فوۋى لى بكا. ئاخىرەكەمە گىرە گەرت و تاشباش خىستىيە نىو رەكانىيەمە و دانىشت. چاۋى لەسەر مالى ھەلەنەدەگەرت.

"نەخىر، نە نوور دىيارە و نە ھىچ شىتەك. ھەمە درۆزانە. دەيانگوت تەنيا پىماوى چاك و دلپاك ئەمە تىشكە دەبىن. دەمە باشە، چما ۋەلى، پىماۋچاك نىيە؟ ئەمە چۆن دەبى تىشكىكە بەسەر مالىەكەمە خۇيدا دەبارى نەبىنى؟"

"دارە پىرۆزەكە لە دوورەمە دى. مەمەدەمەكى زۆرە، بەلام ئەمە نوورەكە... دەلەن ئەمە نوورەش لەمەدو ئەمە كىوانەمە دەردەكەمە. دەمە باشە، ئەمە كىوانەش خۇ زۆر لىرەمە دوورن...."

شوین نییه ئەو تیشکەیی نەگاتی. تەنانەت دەچیتە تەرکی بنی ئاوە قوول و بی
بنەکانیشەو. لە زەمانی سەربازیدا ئاریکی بینیبوو ئاوی مرادیان پی دەگوت. بە نێو کۆمەڵە
بەردیکی سوور و وشکی وەک "مس" دا دەهاتە دەری و چلە گیایەکی چییە لێی شن
نەدەبوو. قوول و کەسک، لە بن بەردە سوورەکانەو دەهاتە دەری. لە دوورەو وەک شریته
هەریژێک دەچوو و کە ئاوەکەیی وی دەگوت، دەبریسکایەو.

"لێرەوارەکان، مەککە، مەدینە... هەموو ئەوانە، ئەو شوێنانەن کە ئێمە هەموو شەوی
دەچین... ئەوانە بەسە لە تەنیشت ئەو ناگرەش بمین، جا وەرە بەیانی خوا بزانی ئەفسانە و
حەقایەتی چۆن هەڵدەبەستن، دیارە... دەسبەجی سەد هەزار کچی سەربەمۆر، بە جلویەرگی
سپییهو دەننه پالمان و دەلێن تاشباش نوقمی نوور، لە بارەشی ئەو کچانەدا بوو..."
"ئۆنایشییهک بوو. تەنانەت لە کوێخا سەفەریش خراپتر... لە داخان تێی هەڵدەدا.
دەبگوت: "ئەگەر لەو بنکەیدا سەربازێک نەبی من تێی هەڵدەم، دڵم دەتوقی. هەر بە دوو رۆژ
جاریک لە هەمووانی هەڵدەدا."

"بەخوای ئەو نەنە مریۆکە ژنیکی سەیره. ئەو دەمەیی داوای کەپەنەکەم دەکرد، چۆنی
سەیر کردم."

"ناو مراد کە بەسەر بەردە مسییهکاندا شۆلاوگەیی بەستبوو و دەژیشت، جاری وابوو
بەردە سوورەکانیشی کەسک دەکرد. پەنگە مسییهکەیی بەردەکان، بەو تیشکەیی لە ئاوە
کەسکەکەو دەدرەوشایەو، کەسک دەچۆرە."

گوێی لە خەشە خەشێکی وەک خوشینی مار بوو و دەنگی ئالندەیهکیش... ئەو کوا
نوورەکە؟ دارەکە کوا؟ خۆی گورج کرد و دلیشی تۆزێک خۆش بوو. دیارە ئەوێ چاوەروەرپی
بوو، دەیدی. دلی کەوتە کۆتەکۆت. لە بی ئۆقرەیی پشوو سوار ببوو. بە دڵەکوئەو چاوەرپی
ما... هیچ نوورێکی نەدی.

بەخۆی گوت: "لەوانەیه خەتای چاوەکانی من بی، ئەگینا چۆن دەبی گویم لە دەنگەکە بی،
بەلام خۆی نەبینم."

خەشەخەشێکی بەردەوام و دەنگی پچر پچری ئالندەیهکی گوی لێ دەبوو. ورد بوو و
دەبویست بزانی ناخ ئەو دەنگانە لە کوێو دێن. لە لای دەشتیو دەهاتن. سەیری لای ئەوێ
کرد. هیچ نوورێکی نەدیز رووی لە هەر لایەکی دەکرد، لە ئاسمان و لە زەوییه پێ لە بەفرەکە و
لە مالهکان و لە سەر شاری و لە ئەشکەوتی پەریانەو دەنگی خەشەخەکە دەهات... خەش...
خەش... سەیره، ئەو کوا نوورەکە؟

تەنیا پزىسكىكىش لە ئاگرەكەى بەردەمى نەمابۆو. تەننەت توانای ھەلگەرزىنىشى نەبوو. ساتىك ھەموو ماسوولكەكانى لەبەر يەك كشانەو. خەويكى خەست بەسەريدا زال بوو. بىت و چاوەكانى لىك نابوايە، ھەر لەو كاولاشەدا دەبوو سەھۆل و دەمرد و بەيانى گوندیەكان جەستە بى گيانەكەيان دەدۆزیسەو و دەيانگوت، چل سوارەى غەيبى قورگيان گوشيو و خنكاندوويانە.

بلى و نەلتى بەبى نەوەى چا و لە سەربانى مائەكەى بتروكىنى، بەسپاي ھەستايە سەر پى. نەژنۆى قرچەى لىو ھات. بەرەو مالى كەوتە پى. دەنگى خەخشەكە ھەر لە گوتىدا بوو، بەلام نوورەكە ھىچ سۆراغىكى نەبوو.

بەخۆى گوت: "نەيتىيەكى تىدايە. شتىك ھەيە. نەگىنا نەو خەخشە چىيە؟ لەوانەيە نوورەكان ترساين. لەوانەى كە دەرەوەى مائەوەيان دەكۆلى پەوينەو و دەرەكەوتنەو." گەيشتەو مالى. بەر دەرگای مائەكەى وەك چالى لى ھاتبوو. نەيدەتوانى دابىتەو و لە دەرگاكە بدا. دەكەوتە چالەكەو. بەخۆى گوت، دەبى بەيانى نەو چالە پى بكمەو... ھەراى كرد:

ژنەكە دەرگام لى بكمەو.

رىك لەو كاتەدا دەرگاكە كرايەو. بەسەر چالەكەدا بازىكى دا و چۆو ژوورى. بە غاردان خۆى گەيانە ئاگردانەكە. چىي وای نەمابوو بەكەوتتە نىو كوانووەكەو. بە سەر ئاگرەكەدا نووشتايەو. وەك مېژۆكە دەلەرزى.

ژنەكەى لە دلى خۆيدا گوتى:

وەللاھى سەيرە، يانى وەلييەكان نەوئەندەشيان سەرما دەبى؟

نەوجار:

"تۆيە، خوايە، تۆيە."

نەم شەو نە وەك دوتىنى ئەو سارد بوو نە كزە سەرماكەى دوتىنىشى ھەبوو. ھەورەكان گەوالە ھەورە پەشەكان ناسمانيان داپۆشيبوو و لە دەشتەو بۆرانتىكى توند ھەلىكردبوو و چىي نەمابوو دارەكان لە پەگەو ھەلىكىشى. لە وەھا شەوئىكدا، ھىچ گورگ و رېو و كەمتيارىك نەيدەوترا سەر لە لانى دەريىنى. ئەو تاريكىيە وەك ديوارىكى بەردىن و وەك پۆلەيكى سەخت و نەشكىن وا بوو. دەتگوت ھەرچى شەوى ئەنگوستەچاوى لە سەرەتاي خىلقەتەو ھەيە تا ئىستا، چى كراونەتەو و بەو شەو دراون. تاشباش ئۇغلو دەيگوت: "دوى شەوى، سامال بوو، ھەر بۆيەش نەمتوانى نوورەكان ببىنم. ئەمشەو مسۆگەرە. نوورەكان دىنە بەر چاوم. جا دواى ئەو دەبى ئەو خەلكى تۆرووسە بزانن وەلى يانى چى."

ناگرىشى پى نەدەكرايەو، چون پىنى وا بوو نوورەكە لە ناگر ترساو و رەويەتەو. سى سەعات بوو چاوى لەسەر بانى مالتەكەى نەترووكاندىبوو و ھەر چاوەرپى بوو. لە ناكاو دەنگى خشە خش و دەنگى بالئەدەيكى بىست. لە خۆشيان خۆى پى نەگىرا و ھەستا. تۆف و بۆرانە توورەكە، وا خۆى پىدادا، چىي نەمابوو بە ھەرزىدا بکەوى. ئىستا نا تاوئىكى دى لەوانە بوو نوورەكە دەرکەوى.

تاوئىك پىرشنكىكى كورت و بارىك بە بەر چاويدا تىپەرى و تاريكىى بالى بەسەر ھەموو شتىكدا كىشايەو.

تاشباش گوتى: "نوور، نوور،..." و دلى خۆش بوو "نوور، ھا؟". كەوابوو ئەو قسانەى گوندىيەكان راست بوون... كەوابوو ئەو وەلى بوو؟

ئەو ناگرە پىرۆزەى لە ناخيدا دايسا، گەورەتر و ھەراوتر بۆو. ئىستا نىتر متمانەى بەخۆى بوو... سەرخۆش بوو. نوورى سەر مالتەكەى خۆى دىتبوو... گوئىيەكانى دەزىنگانەو و سەرى

له گيژوهه دههات: "خش ش ش ش... " ناو مراد، كهسك كهسك لووزهوي بهستبوو. وهك ماريكي كهسك. گهرما قولهي دهكرد. ماري رهش رهش بوون بهسهر بهرده مسيه كاندا دهخوشين. دهخوشين و خوشينه كهيان نه ده برايه وه. سيته ره كهي ده كهوته سهر ناوه كهسكه كه. ناوه كه بهرهو خوار ده چوو و سيته ري هه وره كان بهرهو ژوور.

"خش... خش ش ش."

وه خو هاته وه. تاويك ديتبووي. ريك وهك ته وه وابوو كه پيارو زلله يه كي توندي ويكه وي ناگري له چاوي ده ري هري.

به خو ي گوت: "ته وه حمل نيه. نه گهر جاريكي ديكه، يان تو زيكي زياتر بيهينم، راسته و وايه، تهو كات ده رده كه وي وهليم.

له سهر جيه كه دي دانسته وه. سهرما كه وي وهك شير كه په نهك و باراني و چه كه له بادييه كانى ده بري و ده چوه نيو نيسقانه كانى. هينده ي نه مابوو له سهرمان بيهه ستى و له خو بجي، به لام ديسان وازى نه هينا و نه چوه. ورده ورده خه ويش ده برده وه و چي زياتر خه دايدة گرت، گو يه كانى پتر ده زرنگانه وه و سهرى له گيژوهه دههات.

دهنگي كوند يك هات. تاشباش لهو دهنگه ترسا و له رزي. به دليدا هات كه به لايه كي به سهر دي. له ناكاو فه رمانده ي پولي سخانه كه وي وه بير هاته وه. به ليني پي دابوو ده ست لهو كارانه هه لگري، به لام ماله كه وي ههر پر ده بوو له نه خو ش و فيدار و به تال ده بزه و پر ده بزه. بيت و نه مجارهيان كه وتبايه ته وه ده ست مولازم، قسه ي تي دا نه بوو پشتي له زكي نه رمتر ده كرد. بنياده ميكي توو ره و تو سن بوو. ههر به راستي ده يگوت چي؟ ده يگوت: "باشه، له چاخى ته تومدا تهو كارانه؟" تهو پيا وه هه قى بوو. زور زوريش هه قى بوو: "نيستا لهو چاخى ته توم و فلان و فيساره دا، ته وه خه لك ده چنه ناسمانان، ته تو لي ره دانيشت بووي و چاو هري ديتني نووي، به لام چما ههر تهو كارانه ش په رجو نين؟"

"تهو دهنگي كونده بيته ري و به دشوومه. زوريش بيته ره. نه من هه رچي به مولازم بلتم بي تاوانم و چارم نه بوو، تهوان هروورميان هينا يه ماله كه م، گويم ناداتي. هيچ گوي ناداتي و سي شو و پوژان به قهستي كوشتني ليم ده دا. دوي ته وهش ده مخاته زيندانه وه و له پاشان به رتي شيته خانه م ده كا."

ناخ، نه گهر به چاوي خوي و به جواني تهو نوو ره دي تبايه و سهيري خوشيني پيره گو يزه پيرزه كه وي كردبا كه به سهر ماله كه يدا ده خوشي، نهوكات نيتر مولازم و حو كه مت و دنيا، ههر

هه موری به پووشیک. نهو کات مولازم نه عین نه عینیشی کردبایه، دیسان هه گوتی لی نه بوو... دوای نهو نیت لیم دنیا به دا هه به لایه کی بنیاده مه کان به سهریان هینابایه، هه گوشت و پیست و جهستی ده گرتوه و نهیده توانی زیانیك به وهلیایه تییه که ی بگه یینی و نهویش خۆ یه کهم وهلییه که نه ده بوو که خه لکی لیم دنیا به دا نازاریان دابی. چما عیسا، نهو پیغه مبه ره گه وره یی خودایان نه برده سهر چپای ناگری و لهو ی چوار په لیان به بزمار له داری نابنوس نه دابوو؟ لهو ی چوار میخه یان کیشابوو و لهو سهرمایه ی ناگریشدا به جیان هیشتبوو و عیسا پیغه مبه ره که ی خودا، به دهست و پیستی چوار میخه کیشراوه وه له سهرمان په قهه لاتبوو... به لām دهنگی لیوه نه هاتبوو و له بهر کهس نه پارابۆوه.

"ناخ، ناخ، نه گهر بهو دوو چاره ی خۆم و به جوانی نهو نووره ببینم، نهو کات ده زانم چی ده کهم..."

له رز و چه قوچۆیه کی توند هه موو گیانی داگرت. خه ریک بوو به لادا بی. ته نانهت تارماییه کیشی له ماله که ی نه ده دی. هه موو شتیك نوقمی تاریکییه که ببوو، به لām تاشباش شوینی ماله که ی دینایه وه پیش چاوی و چاویکی کردبوو چوار چار و چاره ری نووره که بوو. "هیس س س س... خش ش ش ش...." دهنگی خشه خشه که وهک رۆیشنی دهنگی نار و دهنگی بالنده که شی له گویتدا بوو. هه تا دهنگه که نه برابۆوه، تاشباش له هیچ نه ده ترسا. نهو دهنگه هیوا به خش بوو. لهوه زیاتر چیی دهو یست؟ چما نووره که شی نه دیبوو؟

نا، نا، ده بوو به جوانی ببینی. هه تا کازیوه ی دا، هه چاره ری بوو. نیوه سپ و نیوه بیهۆش بوو، به لām هه را سی سهت ههنگاو یك له ماله که یه وه دوور بوو. تاو که وتبوو که توانیی به خشکه خشک بگاته وه ماله که ی خۆی. دهسته کانی رچنبوون و سهرما بردبوونی.

هه والیان دایه مریمۆک و گوتیان تاشباش سهرما بردوویه تی. مریمۆک به غاردان هات و مه لحه می له سهر دهسته کانی دانا، نه گینا په عه کانی هه لده وه رین.

مریمۆک به خۆی گوت: "خۆ پیاوچاکان نامرن، به لām که سیره ده بن و ده یان به ستی؟...." ده به نه سه هۆل و ناتاجی دهستی مریمۆک ده بن؟

در دۆنگ و دوودل بسو و تاشباش نه وه ی له چاره کانیدا دیتبوو. له دلی خۆیدا گوتی: "نه مشه ویش چاره ری ده بم. نه گهر به روونی نه مدیت، واز له وهلیایه تی دینم و سهری خۆم هه لده گرم و ده رۆم، به لām بیت و نووره که ببینم، مریمۆک، نهو کات دوو قسه شم به تۆیه."

تاشباش له كه لاره كهدا نيوجاوانی له سمر عمرزه كه دانابوو و دمیگوت: "خوايه، نمو نوورهم نیشان بده، به گه ورهیی خۆتم له گملا بكه، هاتوومه دهرگهت و دپارپیموه... سووك و پړسواي لای نمو خه لكهم مده كه. خواي گه وره، هه موو شتلك له بهر دهستی تۆ دایه. نیشافی بده. نمو نووره ی نیشانی هه مووانت داره، نیشانی منیشی بده. نه گهر نه من وهلیسی تۆم و نه گهر بهنده یه کی باشی تۆم، نیشافی بده. نه گینا، نه من خه ریکم نمو پړهش و پروتانه ده خه لمیتیم و لارییان ده گهن. نمو مالاندهی خواره وه پړن له نه خوڅ و فیدار و دهرده دار و هاتوون و شیفا و چاره سهریان ده وئ. نهی خواي گه وره، گه ورهیی خۆت بنوینه. نهی خوايه تۆی له سه رووی هه مووانه وه، نهی به ده پینه ری ناسمان و زهوی، نه گهر نمو تاشباشه ت کردوه ته وهلیسی خۆت، نمو نووره ی نیشان بده با پروا بکات و کهرامات و گه ورهیی تۆ به هه موو دنیا رابگه ییتن." "نه گهر تۆ نمو نوورهم نیشان نه دهی، نه من نیت ناتوانم باسی نمو چاکه و کهراماتانه بکهم که تۆ له دلتم ناوون. وهلیسیا به تیه که مم پی قه بوول ناکرئ و وازی لی دینم."

رووی کرده قیبله و نوئړی دابه ست. دواي نه وهی دوو په کات نوئړی کرد، هه ستا و دهسته کانی پرووه ناسمان هه لپری و پاراپیه وه: "نهی خواي گه وره نمو نووره تم نیشان بده، با له دلوه نیمان بیتن."

ماوه یه کی زۆر پاراپیه وه. به فر و بوژانه که وا به ته وژم هه لئ کردبوو، چیی نه مابوو بیخنکینئ. وه که قه مچی له سه روچاوی ده دا، به لام نه مشه و باشی خو داپیچابوو. مریموک دهسته سه مرابردوه کانی، به پشتوین و بن کراسه کۆن و گۆره ویی بهن، بو داپیچابوو. دواي پارانه وه که ی میزی هات. شانی راسته ی به دیواره که وه نا و میزی کرد. میزه که ی گه یشته عه رز و نه گه یشتی بهستی و بوو به سه هۆل.

دەشتەكە دەیگرماند، گرمی وەك دەنگی تۆپ دەهات.
 "نەمشەو یان لیترە كەسیرە دەم و دەبە سەھۆل و دەمرم یان ئەو نوورە دەبینم. ئەمە خواپە
 گیان، ئەو نوورەم نیشان بەدە. خۆ نیشانی نەدە، بۆ خۆت دەزانی."
 گوئی لە دەنگی خەشەخشیکی كز بوو. دلتی داخوړیا. كاتی بوو. لە تاریكایەكەدا هەر
 چاوێكی كرده چوار چاو، بەلام نوورێك لە گۆرێ نەبوو.

بە تەنێ بوو. بە دەشتە راستاییە چو كووړاوادا دەپۆیشت. هەر چوار دەوری كێلگەم گەنم
 بوو. گولە گەنم پڕ و بە بەر بوون. شەنبایەكی بەهاری هەلتی كردبوو. لە بن پڕشنگی خۆرەكەدا،
 كۆللە پەنگاوەنگ، گەورە و بچووك هەڵدەفرین. لە ناكاو سەیری كرد كۆللە وەك هەوری
 ڕەش بەری ئاسمانیان داپۆشی. گوندیەك لە دەم ڕێیەكەوێ چۆكی دادابوو و دەستەكانی ڕوو و
 ئاسمان هەلپۆییو و دەپارایەو. "خوایە گیان، بۆ خاتری خواپەتیەكەم خۆت،
 مەهیتلە ئەو كۆللەمە لە كێلگەكەم من نەدا. ئەمەن هەر ئەوەندەم هەبە پێی بژێم."

دوو پۆژ دواتر هەر بەو ڕێیەدا دەگەڕایەو. هێشتا گەواڵە هەوری كۆللەم هەر لێ بوو. تاقە
 گولە گەنمێك چیبە بەو گەنمەجارەو نەمابوو. لە چەقی جارەگەنەكە، كە دەتگوت لە بنی بنەو
 تاشیروانە، كابرایەك لە سەر دەم بە عەرزیدا كەوتبوو. كاتێ كۆللە لە كێلگەمەكەدا، ئاوا
 لێ دەكا. تەنەنەت گەلایەكی شینی بۆ دەرمانیش پێو ناهیتلێ.

لە پێكەكە لای دا و چووە لای ئەو كابرایەكی لە نیوێراستی جارەكەدا خەوتبوو. داهاتەو و
 سەیرێكی ڕوخسارە تۆزای و خۆلایەكەم كرد. ڕوخساری كابرە تەپ و قوړاوی بوو. خاوەن
 مەزراكەم ناسیبەو. خۆدا كۆللەكانی خۆی ناردبوو مەزراكەم ئەو كە تاقە سەرچاوەی بژێوی
 بوو و زەویوزارەكەم لێ ئاوا لێ كردبوو. بەهیتەم لە كابرە دور كەوتەو.

لە خاكی چو كووړاوادا ماری بارێك و بفرزی ڕەش و خۆلەمیشی و زەر و سووچەم سوور
 هەبە. پێیان دەلێن "تیرمار" ... زۆر سەیر بوو. هەتا ئەو دەم كەس تیرماری نەدیو. بۆ
 یەكەم جار لە بن دارە هەنخیرێك دیستی. كانییەك بە بن هەنخیرەكەدا دەپۆیشت. دەرووبەری
 كانییەكە، بەردەلێنێكی تیژ بوو. بۆن لەسەر بەردەلێنەكە مۆلیان* خواردبوو. لە ناكاو
 شوولێكی درێژی زیرپنی بەرچاو كەوت كە لە بن بەردێكەو كەوتبوو. پێی وابوو لە زیرپ یان
 كانزایەكی گرانبایی دروست كراوە. چو بۆ لای داهاتەو و دەستی بۆ برد. ڕێك لەو كاتەدا

* مۆل خواردن: نووستنی گارێ و مێگەل. مۆلگە: شوینی نووستنی مێگەل و گاران.

که ده‌بیست هه‌لیگرئ، شولکه وه‌ک تیریک ویزه‌ی هات و به‌ره‌و ناسمان چوو. پانزه تا بیست مه‌تریک هه‌ستا و له‌ نیوه‌راستی به‌رده‌کان که‌وته‌وه و له‌ چاوان ون‌ بوو. نه‌وه چ بوو؟ گیانی هه‌بوو و له‌ مار ده‌چوو، به‌لام نه‌ی نه‌و په‌نگ و دره‌وشانه‌وه و شووش و باریکییه‌ی چ بوو؟ نزیکه‌ی مه‌تر و نیوتیک دریژ بوو و هیئنده‌ی تیریکیش باریک بوو. نه‌وه‌ی دیتبوی بۆ گوندیه‌کانی گیرایه‌وه. گوندی گوتیان:

- سهر نه‌و کانیه‌ی ماری زۆره. پێیان ده‌لێن تیر مار.

که‌وابوو نه‌وه تیرمار بوو؟ ههر بۆیه‌ گوندی له‌و کانیه‌ی نزیک نه‌ده‌بوونه‌وه و ناوه‌که‌شیان نه‌ده‌خوارده‌وه. نه‌و کانیه‌ش شه‌خس (وه‌لی) بوو. کانیه‌که‌ به‌ بن کۆمه‌لێک په‌وه‌زی گه‌وره‌دا ده‌هات که‌ تۆزێکی خۆل چیه‌ی لێ نه‌بوو و گیای لێ شین نه‌ده‌بوو. له‌ راستیدا په‌وه‌ز و به‌رده‌لان نه‌بوو. چاخێکی به‌ردین بوو که‌ له‌ نیوه‌راستی چوکوراوا قوت بپۆه.

نه‌وانه‌ی نۆیه‌تی ده‌گرن، نه‌گهر نانێک کون بکه‌ن و به‌میلیانی دا بکه‌ن و نه‌وه‌نده‌ له‌ ناوی نه‌و کانیه‌ به‌خۆیاندا بکه‌ن هه‌تا نانه‌که‌ ده‌تۆته‌وه، نۆیه‌تییه‌که‌یان ده‌پرتسه‌وه. ناوی نه‌و کانیه‌ ده‌رمانی ده‌رد و نه‌خۆشی و باداری و هه‌زاران ده‌ردی دیکه‌یه. نه‌وه‌ی شه‌وی به‌ پروتی له‌سهر نه‌و به‌ردانه‌ بنوی، هیچ نه‌خۆشییه‌ک ناگرئ.

نه‌و کانیه‌ نه‌وه‌نده‌ی که‌رامات هه‌یه‌ که‌ له‌ ژمار نایهن. ناوه‌که‌ی له‌ نه‌شکه‌وتیکه‌وه‌ دی. زستان و هارین، به‌ شه‌و و پۆژ، تار و ساو بێ یان هه‌ور و هه‌لا، نه‌و پرشنگ و نووره‌ی له‌ نه‌شکه‌وته‌که‌دا کۆ بووه‌ته‌وه، که‌م نابێته‌وه، له‌ به‌رده‌کانی ده‌دا و ده‌بریسکیته‌وه.

دیسان گوئی له‌ خشه‌خشه‌که‌ بپۆه. هه‌ستا. نه‌و با تونده‌ی ده‌هات، رابوه‌شاند و که‌په‌نه‌که‌که‌ی کرده‌وه. تاشباش که‌په‌نه‌که‌که‌ی کیشایه‌وه و داغسته‌وه و توند گرتی.

ده‌نگی "په‌پوو سیمانه‌"شی بیست. تاشباش دله‌خوڕبه‌ دایگرت. ماوه‌یه‌ک به‌ پتوه‌ چاوه‌پێ بوو.

داری چاکی، له‌ سهر چپای ته‌که‌چه‌وه‌ ده‌خوشی و ده‌هات؟ خۆزگه‌ پینشتەر ناگادار بکرتته‌وه و نه‌و داوه‌ بپینئ که‌ له‌ دووره‌وه‌ ده‌خوشی و دی... چاوه‌پێ بوو... چاوه‌پێ بوو... هه‌موو گیانی ببوه‌ چاوه‌پردانی.

نه‌و نووره‌ به‌سهر ماله‌که‌ی نه‌ودا ده‌باری. وه‌ک بارانه‌ به‌غوپه‌مه‌کانی چوکوراوا. داوه‌ گۆتزه‌که‌، رووناک ده‌بۆوه و ده‌هات و وا له‌سهر ماله‌که‌ی له‌نگه‌ری ده‌گرت، وه‌ک بلیتی نیتر له‌وی نابزوی.

ههزرهتی پیغه مبه پیتی له ههر شوتینک دانابایه، جیتی پییه کانی گیای لی شین ده بۆوه و گولی رهنگا و رهنگی لی ده شکوتن. هه میسه هه ورئیکی سپی سیبه ری لی ده کرد. له سه سره ی بگه رپم، ده یویست بجیتته ههر جیهه، به بن نهو سیبه ره دا ده چوو. پیاوچاک زۆر هاتوونه ته نهو دنیا به و زۆریشیان گه یشتوونه ته پله ی وه لیایه تی... وه لییه کان خۆ له ناسانه وه نایه... نهوانیش له دایک ده بن.

ده ی باشه، چ ده بوو؟ هه تا نیستا خۆ خراپه ی بۆ کهس نه بووه و جگه له سه فەر دلی کهسی نه یه شانده وه و چاکه ی له گه ل هه مووان کردوه و نه وه چه ند سالی ش بوو له سه ر مافی نه وان شه ری له گه ل سه فەر ده کرد. پیاوئیکی ناوا باش که نایه وی دلی میرووه که بره بجیتی، و قت له پیتی خوی لا نه داوه، باشه بۆ نه گاته پله ی وه لیایه تی؟ جگه له وه ش، چما نهو هه مووه گوندیه درۆیان ده کرد؟ ژنه که ی نیت له گه لی نه ده نوست و سه رجی ی نه ده کرد. باشه ژنه که ی شیت بوو؟ چما نهویش هه زی لی نه بوو؟ هه موو خه لک که راماته کانی نه ویان دیبوو و هه موو رۆژیش ده یان دی. نه ی بۆچی زیاد له هه مووان، نهو وه لیایه تییه که ی خۆی قه بوو له نه بوو؟ له بهر نه وه ی، یه که م به لیتی به مولازم دا بوو. دووه نه وه ی که له ناقیه ته کاره که ده ترسا. وه لیایه تی شتیکی باش بوو. نه سیبی هه موو که سیك نه ده بوو، به لام ناقیه ته که ی مه ترسی دار بوو؟ هه ز وه لیه کی نهو ده ی ناسی و ناوی بیستبوو، سه ری چوو بووه پای سیداره یان که وتبووه ژیتنه وه... ته فانه ت به ناوی نه وه ی له دین لایان داوه، که ولیان کردبوون.

به خۆی گوت: "نه گه ر من وه لی یم، نه که ولم ده که ن و کام له پیستی ده ناخن و نه ده خریمه به ندیخانه شه وه. گوندیه کان ناهیلن... نه من داوایان لی ده که م پیتی داد په روه ری و یه کسان ی بگرنه بهر. ده سترۆیشتوو و ده وله مه ندان یارمه تی ده سکتورت و هه ژاران بکه ن. کهس زولم له ویت نه کا. کهس کهس رپوت نه کا. هه ق به هه قدار بگا."

به لام ما هه موو وه لییه کان هه ر نه وه یان نه ویستبوو؟... سه ریشیان هه ر له و پیناوه دا دانابوو... نه گه ر نه یانو یستبایه له ده وله مه ندانی بستینه وه و بیده نه هه ژاران، کی کای له پیستیان ده ناخنی؟ کی سه ر و دلی ده گرتن؟

هیچ کهس پیتی نه ده دگوتن پشتی چاوتان برۆیه، به لام نیت هه ژارد کانی ش مه رحه بای وه لییه کان یان نه ده کرد. نه وه هه ژارد کان وه لی ده که نه وه لی. هه ژارد کان دهرمانی ده رد و نه خۆشیه کان یان، که مایه سییه جهسته ییه کان یان و نه داری و هه ژارییه کان یان له وه لییه کان ده وی. ددیانه وی نهو پیشی زولم و ناهه قی و پیاو کوژی و شه ر بگری. هه ر بۆیه شه، له ده وری

وهلی کۆ دهبنهوه. نهگهر وهلییه کهش نهوهی نهوان لییان دهوێ، نهیکا، دارینی بهر دهدهن و نهگهر بیشیکا، نهوه سهری به فهرتهرات دهچی. دهولت کهیفی بهو کارانه نایه.

بهخۆی گوت: "نهوه دهترسی، تاشباش؟ خهریکه دهترسی ها کوری باش؟ دهترسی و لهو نهنگوسته چاوهشدا دیتته دهوێ ههتا نووربارانی سهڕ ماله کهت بیهنی. نهتۆ بوویه ته وهلی، کوری باش، وهلیی خوای. نهتۆ قهدر و قیمهتی نهو بهههشته نازانی که پیتیان بهخشیوه. ههم لهم دنیا به ههمیش لهو دنیا... لیگهپی با سهرت برۆا، کهولت بکهن. دهی جا چیه؟ نهوه چاره نووسی ههموو وهلییه که. له جوابی وهدا خهڵکی ههتا قیامت له دلێاندا ههڵنده گرن (تا ههتایه له دلی خهڵکدا بهزیندوویی دهمینیتتهوه). مهرقهت بۆ ساز دهکهن و ههموو پۆژی دینه زیارهتت. مهترسه، تاشباش، وهلییه کان نهمر دهبن و له مهرگ ناترسن. مولا زمیش چیه له دهستی دێ با بیکا.... ناخ، خۆزگه بهلینت نهدهدای...."

بهلام سهبارهت به نووره که... نووره کهی دیتبوو. به سهڕ ماله کهیهوه درهوشانهوهیهکی بجووی دیتبوو. دردۆنگ له نیوان وهلییایهتی و گوندیهکی پیتیهیدا، نهیده توانی بریار بدا و ساغ بیتتهوه. چۆن بوو له مریمۆک بیرسی؟، بهلام چۆنی لی پرسیبایه؟ بۆ وینه دهپیرسی: "نهوه مریمۆک، تۆ پیت وایه نهمن وهلیم؟" ناخۆ مریمۆک پیکه نینی بهوه ها پرسیارێک نهدههات؟ به دهنگێکی که خۆی گویی لی بێ گوتی: "نهمن نهو قسانم به گویدا ناچن. نهگهر خودا نهمنی کردیتته وهلی و ناردیتتی بۆ یارمهتی بهندهکانی خۆی، با نووره کهشم نیشان بدا. خۆ له سهڕما رهقیش ههلیم، ههتا پۆژ دهیتتهوه ههر چاوه پیتی نهو نووره دهیم. نهگهر نیشانی نهدا، نهمنیش دهست دهکشیموه له وهلییایهتییه کهم و سهری خۆم ههڵنده گرم و دهپۆم. نهو سا، نهگهر خهڵکی نهو تۆرووسه بهپانهوه، ورد و درشت بین و له بهرم بپارێتنهوه و شاخ و باڵم و یخه و سهد ههزار کچی شهقل نهشکاوم له پیتی وهسهما بخه، ههر قهبولۆ ناکهم. ههر نهوهندهم دهوێ جارێکی نهو نووره بیینم، خۆ دواي نهوه با کهولم کهن و کام له پیتستی باخن، با ههموو پۆژی پارچه گوشتیکم لی بکه نهوه و بیخه نه پیتس سهگان. هۆ نهگهر نه بیینم، مهحاله قهبولی بکهم. خۆم ناخهوه نهو گیتچهل و ژانه سهروهه. را دهکهم و دهپۆم. کهسیش ناتوانی بپۆزیتتهوه. ههچ کهس... نهمن تاشباشه لاساره کهم پی دهلین...."

گوندهکانی نانتەب زۆر لهوێهه دوور بوون. موسلیم چاوهش کورپکی چاک بوو. خهڵکی گوندی قزل کیسه بوو. زهمانی سهربازی تهختی خهوتنه کهیان به پال یه کهوه بوو. ببوونه هاوپی گیانی به گیانی یه کتری. پیکهوه فیتری خوتندهواری و نووسین بسوون. نهو پۆژی

وشەبە كيان پى دەنوسرا، لە خۆشيان شاگەشكە دەبورن. ھەر دووگيان چووبونە خولى چاوەشى و پىكەو پەلەى چاوەشيان لە قۆليان دابوو. دوايى ھەر دووگيانيان دابوو يەكەيەك. رۆژتيكىش ھەر پىكەو بە سەرەنيزەكەيان پەنجەى خۆيان بريندار كردبوو و خوينەكەيان خواردبۆو و ببونە براى ھاوخوينى يەكتى.

نەگەر چووبايەتە لای موسليم چاوەش لە ناتتەب، كى دەيتوانى بيدۆزيتەو؟ لە سەر كەوشەنى سووريا بوو. نەگەر حەزيشيان لى بوايە دەيانتوانى قاچاخچيتى بكەن. موسليم پيش ئەوێ بچيتە سەربازى قاچاخچى ببوو. زۆر جارەن سويند و قورشانى خواردبوو كە بيت و بگەريئەو دەيسان دەبەو قاچاخچى. كى چوزانى. لەوانەشە ھەر گەيشتبيتەو مالى دەستى پى كردبيتەو.

جارىكى ديكەش بارانيە خورىەكەى بە جوانى لە سەر و چاويەو پىچايەو. بۆرانەكە توندترى كردبوو و لە پىدەشتەكەو پىك بەرەو ئەو ھەليكردبوو و نەگەر تاشباش پياويكى ناوا بەخۆو نەبوايە، بە دلنيايەو ھەتا شارى رايدەدا.

ھيشتا زۆرى مابوو رۆژ بيتەو. چما دەبوو لەو سەرمایەدا ھەتا تاوھەلاتن راوھەستى؟ تيشك و نوور بە جىي خۆى. نەگەر نەمشەو نەيىەستى و نەمرى، ديارە وەليیە و خىو و جنۆكە و پەرى دەوريان گرتووە و لە زريان و بۆران پاراستويانە.

لە دوورەو گوتى لە خشەخشىك بوو كە دەتگوت كەوتووەتە پيش گۆبەيەكەو: "خش شش ش شش ش ش.."

تاشباش پى وابوو رووناكايەكەش بە شوئى نەودا دى و دلى خۆش بوو. خشە خشەكە وردە وردە نزىكتەر دەبۆو و چەندى نزىكتەر دەبۆو، بەھيترزەر دەبوو. تاشباش ترسا: نەكا ھەژديھا گەورەكەى پىدەشت بى كە دى؟ ھەر ئەو حەزىا گەورەيەى زىرەفانى قەلاى نەرجيسە؟

لە كەلاو كە دەپەريە دەروو و روو و مالىو رۆيشتەو. سى چوار جارا بە دەورى مالى كەيدا خولايمەو. دەنگى خشەخشەكە ھەر دەھات و نزىكتەر دەبۆو و توندتريش دەبوو. چو و لە بەر دەرگاگە راوھەستا. ھيشتا ئەو چالەى پر نەكردبۆو كە لە بەر دەرگاگەو ھەلكەنرابوو. وەبىرى ھاتەو. نەگەر ويستبايەى باز بداتە مالىو، دەبوو وريابى لاقى تىك نەئالى و نەكويتە ئەو قوولكەيمەو.

ماوھەك چاوەرەوان مايەو. دەنگى خشەخشەكە دەھات، بەلام ھيچ رووناكايەك ديار نەبوو. بەخۆى گوت: "ئەى باوكەرۆ، لە كىسەم چو. كۆرە خۆ لىرەو لەو خوارەو نوور نايىنرى."

به غاردان بهرهو كهلاوه كه رژيشتهوه و چاوى برييهوه تاريخايبه كهى سر مائه كهى. دهنكى
خشه خشه كه ده تگوت تاويك كپ بووه. گوتى:

- تف، نووره كه م له كيس چوو. كهس نازانى كهنگى ديتتهوه.

سرما و بهر و بۆرانه كه هر دههات و به تهورمتر دهبوو. نهو كه پهنه كهى به خويدا دابوو،
له ناكاو ناسك ببۆوه. دهله رزى. دهست و پتي ورده ورده سپ ده بوون و ده بيهست. نيتر خوى پى
نده گيرا. سرما كهى وهك شير ده پيرى و به ناخى سيبه كانيدا رۆده چوو. خۆزگه نه مشه و يش
ناگرى كردبايهوه، به لام ناگر لهو بۆرانه دا نه دايسا. ناييسا بايهش، گهرمى نه ده كردوه....

گوتى له خشه خشيكى كز بوو. خهريك بوو دههات. دلى خوش بوو. له ناكاو نه ما.
"كوړه نهو نوورهش به قورپدا بچى. نه گهر دى، با بى و نه جاتم بدا. چيبه نهو نايين و
نۆپنهى ده ريدينى؟..."

كتوپر هيوايه كى نه ما. به سپايى گوتى:

"نه گهر من وهلى بوايم و نه وهنده له بهر خودا پارابامهوه، نوور سه هله، خۆر و مانگ و
نه ستيره كانيشى ده نارد. كوړه با بړوم و له جيتوانه گهرمه كه مدا لتي بنوم. نه من كهى وهلى
برومه؟ چما وهلى ناوا كه سيره ده بن؟ چما سرما ناوا به چوكاندا ديتنى؟" شه ققهى ددانى
دههات. چيى له سر يه كترى داده گرتن، شه ويلكهى رانه ده وهستا و ددانى ويك ده كهوتن: "چما
وهلى ناوا هه لده لهرزن؟"

خوى جوان له كه پهنه كه كه وه پيچا و پالى به ديوارى كهلاوه كه وه دا. مردباش و
بشيبه ستبايه، تا نووره كهى نه ده بيا، هه تا تا وه لآتنى ليتره ده مايه وه: "نه حله تى خواى لهو
كه سهى ليتره دوور كه ويتتهوه."

شه ققهى ددانى و له رزينه كهى گيانى ورده ورده كه متر ده بۆوه. گيانى خهريك بوو بيتهيز و
سپ ده بوو. خه ويكى شيرين وهك هه لميكي گهرم به گيانيدا ده گهرا و ناخى داده گرت.
هيندى شتى هاتنه بهر چاوى. ريزه لك له كيكى جوان بهرى ناسمانيان داپوشيهوه. ناسمان،
ناسمانه كهى چو كورواويه. لهك له كه كان شينايى ناسمانه كه يان داپوشيهوه و شار دوويانه ته وه،
نه وان به نيو كيويكى نووردا، كيويكى هيندهى چياى تورووس، هه لده فزن بهو لاق و باله
قاوه بيا نه وه...

ديسان گوتى له خشه خشيك بۆوه. تاشباش گيانيكى وه بهر هاته وه. بړيك چاوى برييهوه
سر مائه كهى و كه هيجى نه بيب، ديسان نوقمى خه ياله پروونه پر له لك له كه كهى بۆوه.

ئىستا لەو كۆپە نوورەدا، لەو ئاسمانەى ھىندەى كۆپى تۆرووس بوو، دورپا و قورینگەكان دەھاتنە ژوورەو و لەك لەكەكان دەچوونە دەرەو. فرۆكەكان دەھاتنە دەرەو. زەويوزارەكانى لۆكە، دەھاتنە دەرى. فرۆكە دەچوونە ژوورەو و كىلگەى پەمۆ دەھاتنە دەرەو. ساتىك دارستانە سنۆپەرەكەى تۆرووس چووە نۆو ئەو كۆپى نوورەو. دواى ئەو نوور و دارستان و لەك لەك و ھەرچى ھەبوو، ھەمووى نەما و تاشباش بە تاريكايەكەدا پۆچوو.

تاويك لە نۆو تاريكايەكەدا مايەو. گيانى ھەر دەھات و شلتر دەبۆو. بەخۆى گوت: "با ھەستم بچم و لە جۆرپانە گەرمەكەمدا بنووم. كۆرە ئەو نوورە ھەر ناھە." بەلام نەيتوانى ھەستى.

"خەش ش ش ش ش ش ش ش" دەنگەكان ھەر دەھات و بەرزتر دەبوونەو. نزيك بوو پۆژ بىتەو. تاشباش بە بىستنى خەشە خەشەى بەرز، چاوەكانى كردەو. لە ناكاو لە سەر مائەكەى و بەلاى پۆژھەلاتدا درەوشانەوئى تۆپەلەيك تيشكى بىنى. ئاخىرى نوورەكەشى دىتبوو. ئيتىر چىي دەويست؟ ھەرچى ھەولتى دا نەيتوانى ھەستى. خەو بەسەريدا زال بوو. تۆپەلە نوورىكى گەورە لەسەر پىلۆوئەكانى بوو. خەوى لىكەوت. بړيك دواتر، گوڤى لە دەنگىكى وەك دەنگى ژنەكەى بوو. شاخۆ خەونى دەدى؟ ديسان ھەولتى دا، بەلام نەيتوانى ھىچ بە ژنەكەى بلتى. لە ھۆش خۆى چوو. كە چارى ھەلئىنا نىوەرۆ بوو و لە تەنيشت كوانووەكە بوو. مريمۆك و عەلييە دريژ و خەسەن و ئۆمەخان و مندالەكانى خۆى و ژنەكەى لە تەنيشتيەو بوون.

عەلى گوتى:

- بړيك درەنگتر پۆژ ببايەتەو، رەق ھەلەدەھاتى و دەمردى. ئەگەر پۆژ نەدەبۆو و براژنم لەو كەلاوئەدا بەسەرتدا نەدەكەوت، لە دەست چووبووى... كە گەيشتمى، سەيرم كرد پشوووت لى براو، ترسام. دايمك لە بەيانىيەو تا ئىستا بە ژوور سەرتەو يە و دەرمانت دەكا... تاشباش بە رەزامەنديەو بەزەيكەى ھاتى...

مولازم گوتی:

- کور کویخا سەفەر، ئەمەن باش دەزانم ئەتۆ دوژمنایەتیت لەگەڵ ئەو کابرایە ھەیە. بۆیە
 بڕوا بە یەک قسەشت ناکەم. ئەتۆ ئەوەندەت ئەو کابرایە ناخۆش دەوی، لە دەستت بێ، ھەر ئە
 لیڤە و بە ھەر چاری منەو، بە ددان قورگی ھەڵدەبڕی و دەیکوژی، بەلام ئەو دیسانیش پیت
 دەلێمەو، لەوانە یە قسە کانت تۆزیکیشیان راستی پتووە بێ. بۆیە سی کەس لە ژەندەرمە
 متمانەپێکراوەکانی خۆم لە جلی مەدەنیدا بە ناوی نەخۆش دەنێرمە مالا کەم. ئەو پیاو
 بەلێنی پی دابووم دەست لەو بەزمی وەلییایەتیە ھەلگری. پیاویکی باش دیار بوو...
 کابرایەکی ژیریش... ئەمەن چەند کەسیک لەو وەلییانەم دیتووە. ھیچ کامیکیان ناوا نەبوون.
 ھەر چۆنیک بێ، ئەگەر قسە کانت راست دەرچن، ئەمەن ئەو کابرایە ئەوەندە دوور
 دەخەمەو بە خەوینیش ڕیگە ی نەکەوێتەو خاکی تۆرووس. لە پێشدا ئێسک و پرووسکی
 دەھارم و پشتی لە زگی نەرمتر دەکەم، دواي ئەوێش دەخەمە بەندیخانەو و دوايش... بەلام
 کورە کویخا، پیت و درۆت ھەلبەستبێ، نیت ئەوەنییە بۆخۆت دەیزانی. دوو ئەوەندە ی دەمەوی
 بەسەر ئەوی بێنم بەتۆی دەکەم..."

کویخا زۆر بە دلنایەتییەو گوتی:

- پارزیم جەنابی مولازم شوکری بەگ. ئەگەر ئەوێ گوتم، ژەندەرمە کانت گوتیان وا نییە و
 موویەکی کەم بوو، ھەر سزایەکی بۆمی دیاری بکەم، بە گیان و دل قەبوولی دەکەم."
 سەفەر نەدەبوو ئەوێ لەگەڵ تاشباش کردبا، بەلام نەشیدەتوانی رەقە کەمێ خۆی بخواتەو.
 تەنانەت خۆی بەسەر لاق و پیتاویشیدا کێشابوو، کەچی تاشباش لەبزی دەلەبزی نەگەرپابوو و
 سەفەریش نەیدەتوانی لەوێ خۆش بێ. ئیستا نیت دەستی لە ھەموو شتێک شۆشتبوو و بپاری

دابوو هەرچی ده‌بی با بی، به‌لام ئەو گەمەیه تا کۆتاییه‌که‌ی به‌ری. خۆ هیچ پەنگینک له سه‌رووی پەشه‌وه نییه. خۆ له مەرگ به‌ولاوه‌تر نییه. نیتەر پێگه‌ی گه‌رانه‌وه‌ی نه‌ما‌بوو. هه‌ی قور به‌ سه‌ر ئەوه‌ی ده‌یدۆرینی.

سه‌ره‌پای هه‌موو ئەو قسانه‌ش سه‌فه‌ر ده‌ترسا. ترسیکی که‌ که‌وتبووه‌ دلێهه‌، وه‌ک مۆرکه‌ له‌ ناخه‌وه‌ ده‌بخوارد. ناخۆ گوندیه‌کانی نه‌یانده‌زانییه‌وه‌ که‌ ئەو خه‌به‌ری داوه‌؟ باشه‌ نه‌گه‌ر زانیایانه‌وه‌، ناخۆ به‌ سه‌رکه‌ردایه‌تی مری‌مۆک ه‌رووژمیان بۆ نه‌ده‌برد؟ کۆره‌ ئەو تاش‌باشه‌ش بۆخۆی کابرایه‌کی ساویلکه‌ نه‌بوو. که‌ چه‌قۆی ده‌گه‌یشه‌ ئیسقانی، زۆر سامناک بوو. که‌ خوێن ده‌خزییه‌ مێشکییه‌وه‌ و مێشکی گه‌رم داده‌هات، له‌ هیچ نه‌ده‌پرینگایه‌وه‌، ته‌نانه‌ت له‌وانه‌بوو پیاویش بکۆژی. تازه‌ خۆ نه‌گه‌ر تاش‌باش نۆغلو وه‌لیی خواش بی، له‌ گه‌ل چل سواره‌ی غه‌یبیدا بی و نه‌مر بووی چی؟... نیتەر باسی سه‌ر بوو. ئەو کاته‌ سه‌فه‌ر نه‌ له‌م دنیا به‌ نه‌جاتی ده‌بوو نه‌ له‌ قیامه‌تیش... له‌م دنیا به‌دا مەرگ چاوه‌ری بوو و له‌و دنیا، له‌ به‌ر ئەوه‌ی سووکایه‌تی به‌ پیاوچاک و خۆشه‌ویست و وه‌لیی خوا ک‌ردبوو، سه‌ت خۆزگه‌ به‌ مەرگه‌که‌ی ئەم دنیا به‌...

سه‌فه‌ر نه‌گه‌ر به‌ چاوه‌کانی خۆی نه‌یدیایه‌، بر‌وای نه‌ده‌کرد، به‌لام ئەو پێنج نه‌خۆشه‌ له‌ ده‌ست و پێ که‌وتوه‌ی دیتبوو که‌ هه‌ر ده‌ستی تاش‌باشیان گه‌یبووی، قیت بب‌وونه‌وه‌ و هه‌ستاب‌وونه‌ سه‌ر پێ. ئەدی مەمی دیک؟ هێنده‌ی تیه‌له‌درا‌بوو له‌ مردنی گه‌ر‌ایه‌وه‌ و له‌ قسه‌ی خۆی هه‌لنه‌گه‌ر‌ایه‌وه‌. نه‌گه‌ر درۆ بوو، نه‌ی بۆچی حازر نه‌بوو بلێ وایه‌؟ ته‌نانه‌ت عوممه‌ریش سوێند و قورنانی ده‌خوارد ده‌یگوت، به‌ چاوی خۆی تۆ به‌ له‌ نووره‌کا و داری چاکی له‌ سه‌ر ماله‌که‌ی تاش‌باش دیتوه‌. مووسا قوله‌ش که‌ یه‌کێک له‌دۆسته‌کانی خۆی و دوژمنی تاش‌باش بوو، هه‌ر چه‌نده‌ نه‌یده‌گوت شتیکی دیتوه‌، به‌لام به‌بی رێزییه‌وه‌ ناوی تاش‌باشی نه‌دینا. هه‌ر ژنه‌کانی خۆشی رازی نه‌بوون ئەو له‌ لایان خراپه‌ی تاش‌باش بلێ. باشه‌ یانی ئەو هه‌مووه‌ شته‌ تۆزێکیان راستی پێوه‌ نه‌بوو؟...

له‌ بن لیوانه‌وه‌ گوتی: "ناخ، تاش‌باش، نه‌گه‌ر ته‌تۆ له‌ بری ئەوه‌ی دوژمنم بی، دۆستم ب‌وایه‌، به‌ یارمه‌تی تۆ له‌و هه‌ریمی تۆرووسه‌دا دا‌وای پادشایه‌تیم ده‌کرد. کۆره‌ هه‌لی وایه‌ له‌ ژياندا تاقه‌ جارێک بۆ پیاو هه‌لده‌که‌وی."

دا‌وای ئەوه‌ مه‌حاله‌ بوو سووک و سانا له‌ گه‌ل تاش‌باش نۆغلو ناشت بێته‌وه‌. لاقه‌کانی ماچ ک‌ردبوو و له‌ به‌رده‌میا خۆی به‌ عه‌رزدا د‌بوو، به‌لام ئەو هه‌ر نا‌وێکیشی لێ نه‌دا‌بووه‌.

ئەگەر تاشباش ھەر بە راستى ۋەلى بى، پىش ئەۋەى مولازم شوكرى دەست بە تېھەلدانى
بكا، عەزەبى لى دەگرى، دوايىش لەو ژەندەرمەنەى دەبىيەن، جا دواى ھەمووان نۆرەى ئەو
دى، تا ئەو دەمىش خودا كەرمە. رېگەيك ھەر دەۋزىتەۋە.

دوۋ رۆژ بو لە شارەۋە گەرابۆۋە ۋ ژەندەرمەكان شەۋى لە جلوبەرگى دپاۋى گوندىياندا ۋەك
نەخۆش ھاتبۇنە مائەكەى تاشباش ۋ ئەۋىش دوۋعاى بۆيان كەردبو. تاشباش خۆى نەخۆش بو ۋ
بەجى ۋ بان كەۋتبۇ، بەلام ديسانىش دەستى بە سەرى ژەندەرمەكاندا ھىتابو ۋ بۆيان پارابۆۋە.
ژەندەرمەكانىش بە مائە چۆلەكاندا ۋ لەگەل ئەو گوندىيانە ھاتبۇن كە لە دەۋرەۋە ھاتبۇن ۋ
شەۋيان لەۋى رۆژ كەردبۆۋە ۋ ھەمو پەرجۆ ۋ كەراماتەكانى تاشباشيان بىنبۇ.

ئىتر لە مەودا سەفەر خەۋى لى نەدەكەۋت. ھەتا رۆژ دەبۇۋە، بە دەم خەيالى رەش ۋ
ناخۆشەۋە لە جىربانەكەيدا دەتلايەۋە ۋ دەينالاند. سەرى ھەر لايەكى دەكەرد، لىتى قەۋمابو ۋ
رېگەى نەجاتى نەبو.

جارى ۋابو لە پەژىۋاننىيەكى توندا دەتلايەۋە. بۆچى ھەر لە يەكەم رۆژەكاندا تاشباشى
نەكۈشتبۇ؟ خۆ ئەو دەم ھىشتا نەبۇۋە ۋەلى ۋ لاي خوداش ئەۋەندە تاۋانبار نەدەبو. ئەو چوزانى
دوايى تاشباش دەبىتە ۋەلى؟ ئەۋىش ۋەك ئىمەمانان بەندەى خوايە ۋ تازە بەندەيەكى تاۋانبارىشە.
كى ئەقلى دەپرى ۋ كى دەيزانى ئەو دەبىتە پىارچاك ۋ ۋەلى ۋ نەخۆشان چارەسە دەكا ۋ خىر ۋ
بەرەكەت بە سەر زەۋىدا دەبارىنى ۋ ناۋى پروبار دەۋەستىنى ۋ نور بەسەر مالىدا دەبارى؟

ھەى لەو بەدبەختىيە، ديسان شانسەكەى ئەو جۆمالى دەھاتەۋە بۆ بردنى تاشباش.
ئەجارەشيان ئەگەر پەنجا لىرەى دابايە بە ئۆنباشى، لىتى ئاشكرا نەدەكەرد كە ئەو خەبەرى داۋە.
جگە لەۋەش، ديسان لە سەر تاشباش تېھەلدانىكى خەستى دەخوارد. ديارە سەفەر جوان تىتى
دەگەياند كە ئەجارە بە قەستى كۈشتىنى لى نەدا. ھەر كارە ۋ رېگەى خۆى، بەلام جۆمالى زۆر
بە رەقەۋە دەيەشاند. دەتگوت ھەلى بۆ ھەلگەۋتوۋە. كۈرە ئاخىر بىيادەمىكيان گوتوۋە،
دۆستايەتتەك، پىاو بە توندى رادەسى، بەلام كە دايدىنىتى، ۋاى لى دەدا ئىشى پى نەگا.
ئەۋانە دۆست نىن، بىيادەم نىن. بى دايك ۋ بابىن.

تازە پروناكى كەردبۆۋە كە جۆمالى پەيدا بو. دوۋ ژەندەرمەشى بە داۋە بوون. دەيگوت:
- پەنجا لىرەى تۆم ناۋى. پەنجا لىرە بۆ ئەو ھەموۋە كارە ھەر ھىچ نىيە. سەد ۋ پەنجا لىرەى
تەۋاۋم دەۋى. دەزام ئەو سەد ۋ پەنجا لىرەيە گىيانت رزگار دەكا. قروشىكى كەم بى نامەۋى.
كەيفى خۆتە.

سەفەر دەيگوت:

- وا مەكە، ئۆنباشى دەغىلت بىم. پىي مەچەقېتە. نىمە ئەو ھەمووھە نان و غەكى يەكتىران
كردوھە.

- تاقە قرۆشېكى كەم بىي نامەوى. باشە بۆ ناتەوى سەد و پەنجا لىرە بەدى؟ چما ئەمەن
گىانت رزگار ناكەم؟ چما شووشەى تەمەنت لە دەستى مندا نىيە؟ چما ئەو گوندىيانە دواى
نەوھى تاشباشمان برد، لەتوپەتت ناكەن؟

- كورە خۆ ھەمبایە دەمدایەى. سەد و پەنجا لىرەم نىيە.

- درۆ مەكە، كورخا.

- وەللا بىللا نىمە، لە سەر مەيتى ئەو ژن و مندا ئەم دانىشم نىمە.

- كەيفى خۆتە. نىتە، با نەتبى. بە من چى.

- بە سەد لىرە نابى؟

جۆمالى توورە بوو و گوراندى:

- كورە پىناوى چاك، ئەمەن خەرىكە گىانت رزگار دەكەم. ئەتۆ پەنجا لىرە نادەى؟ پەنجا لىرە

بۆ گىانى خۆت؟ گىانى ناوا ھەرزان لە كورە ھەبووھە؟

سەفەر قولى ئۆنباشىي گرت و گوتى:

- لەسەر خۆ... بە نۆكەرت بىم لەسەر خۆ... مەگورېتە.

- كەوابوو خىتر سەد لىرەكە دەريتە دەى. چما ھەقى خۆم نىيە؟ ھاوار كردن سەھلە،

دەيكەمە قىامەت و ھەللا... بە تاييەتى ئەمجارەيان قەول وايە لىشت نەدەم. بەلكو تىللاكە بە

توندى راوەشىتم و سەبرىك بىيەتەمە خوارى. پىت وايە ئەو كارە شارەزايى ناوى؟...

سەفەر سەبرى كرد ھىچ چارى نىيە، چۆرە مالى و بە چەپكىت پاروھە گەرايەوھە. سەبرىكى

دەورو بەرى خۆى كرد و بە سپايى پارەكەى خستە نىو گىرقانى جۆمالييەوھە و گوتى:

- پەنجا لىرەشم لە ژنەكەم بۆ قەرز كردى. تۆ خوداكەت ئۆنباشى، وەك جارى دى مەمھارە، سەبرى

لیم دە، بەلام ئەوئەندە زىرەكانە لیم بەدە ھەمووان پىتيان وابى بە قەستى كوشتەنیم لى دەدەى.

ئۆنباشى پىكەنى. ئەو تاشباشە ديارە بىي و نەبى وەلييە و يەككەكە لە چل سوارە نەمرەكە.

نەوھەتا قازانجى بۆ ھەموو بەندەكانى خودا ھەبوو. ئەويش شتىكى پىي گەيشت. گوتى:

- سوپاس سەفەر ئەفەنى. زۆرت ماندوو نەكردم. ئىستا وەپىش كەوھە و سەبرىكە، گوندى

ديسان لە بەر دەرگای تاشباش كۆ بوونەتەوھە. ھەر ھەموو لەوئىن... باشە بۆ؟

سەفەر گوتى:

- مەترسە. مەتەقشيان نايە. تاشباش ئەمرى پىي کردوون.

جۆمالى:

- ناکرى درەنگتر بچين؟...

- قاوہىەكى بچۆہ...

جۆمالى پاشگەز بۆہ:

- تاشباش ماوہىەكە لە مالىي خۆى نامادە کردوہ و چاوہ پىي نىمەىە. تەنيا نازانم ئەو

گوندىيانە چىيان دەوى؟...

سەفەر گوتى:

- ھىچ مەترسە ئۆنباشى. گوتم تاشباش ئىزنيان نادا. ئەگەر ئەو ئىزنى دابوايەن، ئىستا لە

مىژ بوو ئەمنىش و ئەنگۆشيان لەتوہەت کردبوو.

ئۆنباشى بەرەو مالىيەكەى تاشباش بەرپۆہ بوو، بەلام بە ترسەوہ ھەنگارى دەنا. بەر لەوہى

بگەنە مالىي تاشباش، تاشباش لە مالىيەكەى ھاتبوہ دەرى و بەپىريانەوہ ھات. تاقەتى بە پىتوہ

راوہستانى نەبوو. ھەر بىستبووى ئۆنباشى ھاتوہ، دەسبەجى لە جىويانەكەى ھاتبوہ دەرى و

شمەكە تازەكانى لەبەر کردبوو و چاوہ پىي ھاتنى ئۆنباشى ببوو.

وشكە سەرمایەكى تىژى ھەبوو. ھەواكەى خەرىك بوو تىك دەچوہوہ. گەوالە ھەورەكان لە

سەر لووتكەى چياكەى تەكەچ كۆ دەبوونەوہ.

تاشباش تىزەبەزەكەى ھاتى و دەستى برد و گوتى:

- فەرموو ئۆنباشى.

ئۆنباشى دەستى گوشى و گوتى:

- باشە... تاشباش ئەفەنى، ديسان ھاتووين بىتەين. جەنابى مولازم ئەمجارەيان زۆرت لى

توورپەىە. يەك پشوو دەلى: "ئەو ھەلىيەى بەلئىن دەشكىنى." و لەوہ پتر قسە ناکا. ئەمجارەيان

ئەستەمە لە دەستى رزگاريت پى. ھەرى بکەوہ."

ئۆنباشى كەلەپچەكەى لە ژەندەرمەكە ھەرگرت و لە مەچەكى تاشباشى دا. لەر كاتەدا بوو

زەنازەنايەك لە ھەشیمەتەكەوہ ھەستا. مریمۆك بە تىلاكەىەوہ ھاتە پىشەوہ و لە پىش

خەلكەكەوہ راوہستا.

تاشباش بە سرتەيەك بە ئۆنباشىي گوت:

- ئۆنباشى ئەو كەلەپچەيە دەريئە. ئەوانە ھار بوون، ئەمنىش باشاريان ناكەم و ناتوانم پېشيان بگرم. خېرا... خېرا..

ئۆنباشى سورر ھەلگەپرا و دەسبەجى كەلەپچەكەي دەرهئنا. تاشباش ماوئەك چاوى بەسەر ھەشىمەتەكەدا گېرا. ئەوجار خۇي دەستى برد بۇ ئەوئەي كەلەپچەكەي لە مەچەكەي بدەن، بەلام ديسانەو ھەشىمەتەكە گرماندى. ئۆنباشى كەلەپچەكەي دابوو ئەو ژەندەرمەي لە پىشتىيەو بوو و سەبرىك دەستى تاشباشى گېرايەو.

تاشباش و پېشيان كەوتىبوو. رەنگى بە روويەو نەمابوو. تىسكى لە كاكۆلى لە بن پىچ و كۆلەكەيەو كەوتىبوو سەر نىوچاوانى. چاوە درشتەكانى خەفەتيان لى دەبارى. چاوى برىبوو پىش خۇي.

ئەوان دەريۇشتە و ئەوانەي لە گوندە دورەكانەو ھاتىبون، بە غاردان نەخۇشەكانيان دىنايە پىش تاشباش و لە بەرى دەپارانەو كە ھەر يەك قسەي لەزارى يىتە دەرى و دووئايەكيان بەسەردا بھوتىنى. لەگەل گەيشتى ھەر نەخۇشەك، تاشباش رادەوئەستا. بە بەزەيەو دەستىكى بەسەرى نەخۇشەكەدا دىنا. دواي ئەو تەوتىك دەستى لە سەر تەوتىلى نەخۇشەكە رادەگرت و دووئاي دەكرد و وەرپى دەكەوتەو. دەتگوت تۆزى مردووانت بە سەرودەموچاويدا كەردو.

ھەشىمەتەكە وەك جارى پىشوو، مرىمۆك لە پىشيانەو، كپ و بى دەنگ وەشوتىيان كەوتىبون. كە لە گۆرەپانەكەي ئاوەدانى تىپەرىن، تاشباش سەرى ھەلئنا و ئاوپرى دايەو و لە نىو خەلگەكەدا بە شوين يەككىدا گەپرا. دەتگوت نەيدۆزيەتەو، بۆيە ديسان دەموچاوى تىك نايەو و خەمبارتر بوو. سەرى بەردايەو و كەوتەرى.

بەلام ئاوا خۇي پى نەدەگىرا. جار و بارە ھەر ئاوپرى دەدايەو و دەگەپرا، چونكە نەيدەدۆزيەو، روخسارى وردە وردە خەمبارتر دەبوو.

كە لە ئاوەدانى چوونە دەرى، روخسارى گەش بووئەو. نزيك بوو راوئەستى و پىبەكەنى. كويخا سەفەرى دىتبوو. سەفەر بە غاردان و بە ھاوار ھاوار بەرەو ھەشىمەتەكە دەھات. ھات و ھات و خۇي ھەلۆيشت و خۇي ھاويشتە بەر پىشيانى تاشباش و دەستى كەرد بە ماچكەردنى لاق و ئەژنۆكانى. تاشباش راوئەستابوو و بە تەوسەو سەيرى ئەو ئۆين و ئەدايەي دەكرد.

سەفەر ھەم لاقەكانى ماچ دەكرد و ھەمىش دەگىرا:

- تاشباشەكەي خۇم، ئاغاي مەن، پادشاى مەن، ئەجارەيان، دەبى بەسەر تەرمى مەندا بىتەن. تۆيان نادەمى. ئۆنباشى گوتى: كاكى خۇم، ئەو سەفەرەت، گەرەنەوئەي نىيە. مولازم بۇ ئەوئەي

بزانی چ دەكەى، سى ۋەندەرمەى لە جلويەركى گونديياندا ۋەك نەخۆش ناردېوۋە ئاۋەدانى بۆ لاي تۆ. ئەتۆش دووعات بۆ كرددون و فوت بەسەردا كرددون. پىت ۋابوۋە ئەوانەش ھەر لەو خەلكە گوندييانەن. كوپە ئەو چارەپەشەيە، چارەپەشى، چما پىاۋ بۆ ۋەندەرمەش دەپارېتەو؟..."

تاشباش بەوۋەى نەزانيبوو. خۆ زانيباشى گوۋى لى نەبوو. ھەر ئىستا لەبەر ئاۋەكانى ئۆنباشى دووعاى بۆ چەند كەسان كرددو. ئىتەر لە چنگى مولازم رزگار نەدەبوو. مولازم ھەر چاخى ئەتۆمى دەزانى و ھىچى دىكە. خۆ لە چنگى نەوېش نەجاتى بوايە، چۆن دەيتوانى سەيرى چارى ۋەكەى بىكەتەو؟ ناخ بەلېنى دابو و شكاندېوۋشى. جگە لەوۋەش، خۆى بە سەر پىيانەوۋە رانەدەگرت. كە ئەو قسانەى لە زمانى ۋەندەرمەكانەوۋە بىست، ھەر تەواۋ تىك چوو. چىى نەمابوۋ وە عەرزى بىكەوۋ و لە سەر بەفرەكە لىي تھىل بى. بۆخۆى زۆر لەو مەسەلەيە دەترسا، چونكە ۋاى لى ھاتايە، ۋەندەرمەكان لىيان دەقەوما. ھەشەمەتەكە لە چاوتروۋكانىكدا، دەيانھارپىن. جا ئەوچار ۋەرە ئەو كەرە لەو قورەى يىنەوۋە دەرى. ئەو خەتەرەى ھىنايە پىش چارى خۆى. لاقى لە چنگى سەفەر راپسكاند و رۆيشت.

سەفەر دەستى ھەلنەدەگرت. داد و ھاۋارىكى ۋەرپى خستېو و دەپارايەوۋە. جۆمالى زۆر لەو كارانەى توورە بوو و لە داخانى ھىلنجى دەھاتى. يەك بەخۆى لىي راسا. لە دلى خۆيدا گوتى يا ئەللا و قۇنداغى تەنگى داھىنايە و لە نىوقەدى كۆيخاى رايكشا و لە بن لىوانەوۋە ۋەك تە بىكەتەوۋە گوتى:

- ھەقى خۆى بوو ئەو گەۋۋادە. لىي گەپى با پىشتى بىشكى و چەند مانگان لە جى بىكەوۋ..."

سەفەر كەوتە سەر عەرزى... ۋەك مېشكى سەرھەلقەنراۋ پەلەقاۋەى بوو. يەك دوو كەس لە گونديەكان چوون و ھەلياننەستاندەوۋە. خەرىك بوو بەلادا دەھات، بەلام ديسان بە لارەلار خۆى كەوتەوۋە شوئىيان:

- ۋەى باۋكەرۆ كوشتيانم، سەرۋەرى ئىمە، مەرۆ، را بىكە، مولازم شوكرى دەتكوۋى. دەتئىرېتە شىتخانە. خەلكىنە، ۋەرن سەرۋەرەكەمان لە چنگ ئەوانە دەريپنن. رزگارى بىكەن..."

ديسان خەرىك بوو خۆى بەسەر لاپى تاشباشدا بداتەوۋە، بەلام نىوقەدى ۋا دىشا، دەترسا پىشتى شكابى و لە ترسان ئىتەر نەيدەوۋىرا لىيان نزيك يىتەوۋە.

"نۆنباشى... نۆنباشى جۆمالى، قەول و قەرارمان چ بوو؟ پياو ئەو ھەموو سالتە نان و نەكى يەكتىرى بكا و ئەو ھەموو پار... چما دلى دى؟ ئەتۆ دىن و نىمانت ھەيە؟... بمكوژە... بمكوژە..."

خەلگەكە بەو قسەيە راجلەكىن. سەفەر ئەمجارەيان يەخەى خۆى دادپرى خۆى خستە پىش ژەندەرمەكانەو و پىشى گرتن:

"ناتوانن بىبەن. ئەمن نىزن نادەم. ئەگەر ئەو بىروات، ئەو گوندە وىران دەبى. زەوى زار دەكاتەو و ئەو گوندە ھەلدەلووشى. "وہبا" دى و ھەمووان دەكوژى."

بە ھەر دوو ددەستان بەرۆكى گرتبوو و سىنگە ئاوەلاکەى بردبوو پىشەو و لە بەر دەم جۆمالىدا راوەستابوو. جۆمالى چاوەکانى لىك نا. لە دلى خۆیدا دىسان ناوى خوداى لى ھىنا و قوونە تەنگىكى لە سىنگى سەفەر کوتا و چوار شەقاو لەولاترەو بە عەرزى دادا. سەفەر کەوتە سەر تەنیشتى راستەى و دەستى کرد بە ئالە و نووزانەو.

لە لایەكەو بە دەم نازارەو دەتلايەو و لە لایەكىشەو بە وردى چاوى بەسەر جوولە و ھەلسوگەوتى گوندیەكانەو بوو. گوندى خەرىك بوو لاگیرى دەبوون و چىي نەمابوو پەلامارى ژەندەرمەكان بەن. ھەر ئەوەندەيان بەس بوو غىرەتىك وەبەر خۆيان بنىن، بەلام خۆ ئەو جۆمالىيە داىك سەگەش ھەياتى لى برىبوو.

تاشاباشى تىگەىبوو. ھەستى پى کردبوو و بىرى لى دەکردەو. ئەگەر بىت و لە ناکار ئەو ھەشیمەتە بتەقیتەو، بە کەس نەدەگەرانەو.

سەفەر كە پەيتا پەيتا دەینالاند و دەبوىست ھەرچۆنىك بوو ئەو دەرەتە لەكىس خۆى نەدا. قەت ھەلى واى بۆ ھەلنەدەكەوتەو. ددانەكانى چىرکردنەو و جارێكى دىكەش خۆى بەسەر پىلاوى تاشاباشدا كىشايەو. نىتر خەرىك بوو لە ئاوايى دەچوونە دەرى. جۆمالى تەنگى لى راست کردەو. تاشباش بە دەست ناماژەى بۆ کرد دەست راگرى. پالتىكى بە سەفەرەو نا. پرووى کردە ھەشیمەتەكەو و ناماژەى کرد كە لە دەورى كۆ ببنەو. ئەو ھەشیمەتەى چىي نەمابوو بتەقیتەو، بە قسەيان کرد و وەك دیوارىك دەورەيان گرت. تاشباش سەفەرى ھەلگرت و بردى پىنچ شەش ھەنگاوى لەولاترى خۆیەو داينا... ئەوجار راوەستا و چاوى بەسەر يەك بە يەكى گوندیەكاندا گىرا. سەرى داخست و تاوىك بىرى کردەو و ئەوجار سەرى ھەلئىنا و بە دەنگىكى خەفەتبارانەو گوتى:

- گەردنم ئازاد بکەن. ئەنگۆ زۆر چاڭەتان لەگەڵ کردووم. منتان کردە وەلى و پیاوچاک، خوشتان وىستم. خوداش شادى و خوشيتان بەسەردا بيارينى و خوشتانی بوى. ئەمن ئەوا دەپۆم. يان دەگەرپەمەوه يان ئەو سەرى دەيبەم نايەپەنمەوه... لەوانەشە ئيتەر نەتانیپەنمەوه."

ئەو خەمەى بە روخسارىيەوه ديار بوو، دەتگوت ھەموو گيانى داگرتووه و ناخى بەتەواوەتى تەنيوەتەوه. ئەگەر بەسەر خۆيدا زال نەبوايە، لەوانەبوو دەست بکاتە گريان. خەلکەکەش ھەر وا بوون. ئەوانيش گريان لە ئەوکياندا مابۆوه. تاشباش کە سەرى داخستبوو، تاويک وا مايەوه. ئەوجارى سەرى ھەلئنا. ئيتەر خەم و خەفەتەکەى بە روخسارىيەوه نەمابوو. وەك بەردەيک سەخت ببوو.

- لەوانەىە ئيتەر نەتانیپەنمەوه...

ئەو قەسەى سى جارن پاتە کردەوه. ئەوجار دەنگى پتر ھەلئنا و گوتى:

"جا ئىستا کە ليژە دەپۆم و بەجيتان ديلم، داوايەکم ليتان ھەيە. تەکاتان لى دەکەم ئەو داوايەم جيپەجى بکەن. ئەگەر نەیکەن، چيى بەلایە بەسەرتان دى و بۆ ھەميشە تووشى عەزابى دۆزەخى دەبن."

ماوەيەك لە سەر يەك قەسەى کرد. ئەو بەلایانەى دەژماردن کە ليتان دەبارى. گوتى:

ژنەکانتان نەزۆک و ئەستۆر دەبن. زەويوزارتان بى بەر دەبى. ھەرچى بە ميشکيدا ھات بوى گوتن. ديسان وەك ئەو پۆژانەى کە لە گوندیەکان توورە دەبوو، وەكۆل ھاتبوو. ھەمووان تووکی گيانيشيان کردبوو گۆپچکە و گۆيان بۆ پارگرتبوو:

"تەکاگەم ئەوہيە، کابرايەك ليژە لەگەلئانە، کابرايەكى سەگ و سەگباب و ھيچ و پوچ کە بە چوار کتیبان کوشتنى واجبە و خوينى ھەلآلە. لە سۆنگەى سيخوپيەکانى ئەوہيە کە ئىستا ئەمن دەچمە پۆليسخانە."

ھەر ھەمووان سەيرى سەفەريان کرد:

"تەکاگەم ئەوہيە، ئەو بنیادەمە، ئەگەرچى بە چوار مەزەب و کتیبان خوينى ھەلآلە، نابى بيکوژن. ئەو کافرى بيدينى درۆزنى ھەزار پووە کتيە؟ کویتا سەفەر ئەفەنيەکەى خۆمانە کە ليژە پاوەستاوہ."

زەنازەنايەكى توورەپيائە لە خەلکەکەوہ بەرز بۆوہ.

"تەکاگەى مەن ئەوہيە، ھەتا دەمرى، ھيچ کەسى ئەو ئاوەدانىيە، تەنانەت سەگ و پشیلە و ميروولەکانى ئاوايش، نابى بيدوينن و لەبزيان دەلەبزی بگەرێ. ژنەکان و مندالەکان و خەزم و

کەسی دوور و نزیکیشتان، نابێ یەک قسەشی لە گەڵ بکەن. بە خەلکی گوندەکانی دیکەش رابگهیێنن. خەلکی شاریشی لێ ناگادار بکەنەوه. بە هەموو مەخلووقاتێ سەر ئەو عەرزه بڵێن چیم گوتوو. هەر کەس بیدویتی، وەك ئەو بەر نەحەت دەکەوێ. ئەگەر هات و یەکیەک قسە ی لە گەڵ کرد، ئەویش وەك خۆی (سەفەر)، مەدوێنن. ئەوجار ئەو کابرا نەحەتییه نابێ تا مردن چاوی بە کوێخایهتی ئەو گوندە بکەوێتەوه. نابێ قەبوولی بکەن ئەو کوێخاتان بێ. ئەگەر دەوڵەت و حیزب و میزبیش هاتن و کردیانەوه کوێخا، ئەنگۆ قەبوولی مەکەن. تەکا کەم هەر ئەوه بوو. خوا راپه‌ستاتان بکا و بێ وهی بن. گەردنم نازاد بکەن... لەوانەیه بگەرێتەوه یان هەرگیز نەگەرێتەوه."

کەوتە پێش ژەندەرمەکان و بە هەنگاوی گورج، خێرا کەوتە پێ. سەفەر لە سەر جیتی خۆی وشک هەلاتبوو. رەنگی بە رووهوه نەما بوو. چاوه‌کانی وەك چاوی شێتان لە ژێللا هاتبوون.

تاشباش دوا ئەوهی مەودایه‌کیان لێ دوور کەوتبووهوه، ناوێ دایهوه و گوتی:

- گەردنم نازاد بکەن.

هەمووان یەکدەنگ هاواریان کرد:

- نازاد بێ.

هەتا تاشباش و ژەندەرمەکان لە چاوان ون بوون، لەوێ راپه‌ستان و سەیریان کردن. دوا

ئەوه گەرانهوه ناوایی.

سەفەر هەر لەوێ بێ جوولە مابوووه. دەتگوت گیانیان کێشاوه.

لەو خەلکە ی دەگەرانهوه ناوایی، تاقە یەك نەفەریش سەیریکیان نەکرد. هەر وەك ئەوانە ی

لە تاعوون راده‌کەن، ناوا لیتی دوور دەکەوتنەوه.

بايەكى گەرم ۋەك شەپۇللىكى تىژ، ھات و تىپەرى. ناسمان بەرەبەر تاريكىدا دەھات. ئۆنباشى جۆمالى بەسىرى چاران سەيرى تاشباشى دەکرد. كابرايەكى زىرەك و بەھۆى گوش بوو ئەو تاشباشە، بەلام چۆن و بۆچى كرابوۋە ۋەلى؟ خۆ مەلا و خويندەۋارېش نەبوو. ديارە ھەموو بنيادەم و بوونەۋەرىك شىتېكى لە پىرۆزايەتى تى دايە، بەلام لەگەل ئەۋەشدا...

جۆمالى لە كاكەيەكانى سىواس بوو. كابرايەكى سىل بابرى خويندەۋارى تالى و سۆيرى پۆژگار چەشتوو. دەيزانى لە سەر ئەو گۆى زەويى، پىنگەى ھىچ بوونەۋەرىك ناگاتە ئىنسان. خودا ئىنسانى لە سەر شىۋەى خۆى خولقاندوۋە. بنيادەم دواى خودا، خولقېنەرى زەوى و ناسمانە. خوداى گەۋرە ۋەك تىشكىك دەردەكەۋى و ئەو نوورەش لە بنيادەمە پوختە و كاملەكاندا ھەيە و ھىچ دوور نىيە پۆژىك لە پۆژان لە باشتىن بنيادەمەكاندا دەرکەۋى. بۆيە، كاكەيەكان سوژدەيان بۆ بنيادەم و نوور دەبرد.

تاشباش ئۆغلش ئەۋەى دەزانى. لەۋانەش بوو ئەو نوورە يەزدانىيە لەۋىشدا ھەبى. لەۋانەشە خەلگ ئەو تىشكەيان دىتې. بە دلنەيەۋە دىتبويان. ئەگىنا خەلگ لە خۆرايى ئاۋا لە دەۋرى يەكىك خى نابنەۋە.

تاشباش ۋەلى بى يان نەى، دەيزانى لە ناخى دلېدا شىتېكى پىرۆز و دەست پىرەنەگەيشتوو ھەيە كە مان و نەمانى ئەو دىنايە بەۋەۋە بەستراۋەتەۋە و ئەگەر ئەۋە نەبى دىناش نابى. بەلام نەيدەتۋانى زۆر لەۋ ھەستەى خۆى نىزىك بىتەۋە، دەچۈۋە پىشەۋە و دەگەپايەۋە دۋارە. لە نەيتىيە پىرۆزەكەى خۆى نىزىك دەبۆۋە و خۆى تەۋار دەبردە سەرۋە و لە ناكار لەۋ ھالەتە دەھاتەۋە دەرى و ھەموو شىتېكى بىز دەکرد... لەۋ ساتانەدا كە دەگەيشتە سىۋورى پىرۆزايەتتەيەكەى خۆى، شەپۇللىكى بەختەۋەرى ۋەك تىشك و پىرېشنگ لە ناخىيەۋە ھەلدەستا.

لەو ساتانەدا، مولازم شوکری و شیتخانە و زیندان، لە بەر چاوی ئەو پووشیکیش نەبوون، بەلام بەلئینی بە مولازم داوێ. چۆن لە پروی هەلەهات سەیری چاوی بکاتەو؟ بەلئینەکە ی خۆی نەبردبوو سەر. بنیادەم وەلی بی یان نەبی، مەژۆ و مەژۆش دەبی لە سەر بەلئین و ئادی خۆی بی. هەم لە پێش ژەندەرە مەکانەو دەژۆش و هەمیش ئەو شەرمە لەناخیدا بوو هەر دەهات و پتر دەبوو. پوخسارە ئەسەرەکە و سمیلەکانی ملازم شوکری بۆ ساتیکیش لە بەر چاوی لا نەدەچوون. کە دەگەشتە ئەو، دەبوو چ بە مولازم بەلی؟ ناخۆ دەگوت ئەمن سەراسویتی نەخۆشام نەکردوو و چارەم نەکردوون؟ نەمەشتوو دەست و داوینم ماچ بکەن؟ دوو عام نەکردوو و فووم پێدا نەکردوون؟ نەیدەتوانی. تەنیا دەیتوانی بەلی، سەرقلەمانە ی هەموو ئەو شتانە، تەنیا سەرپەنجە یەکم خۆی لی وەرەگرتن، بەلام چما مولازم گویتی دەدای؟ هیندە ی لی دەدا دەیکوشت. ئەو شارە لەوەتیی هەبوو کوتەک وەشینی وەک ئەو شوکری بەگە ی بەخۆیەو نەدیوو. مەحەل بوو یەکنێک بێتە ئەو بنکە ی پۆلیسە و لە چوونەدەرەو دەدا خۆین نەمیزی. تاشباش ئوغلۆ پیتی قەبوڵ نەدەکرا لی بدری. چۆن دەکرا کەسێکی گەشتبێتە ئەو پلە و پایە ی لە هەنتەشی خودا و لە لای گوندیەکان بە پلە و پایەکی ئاوەها گەشتبی، تێهەلانیکی وا بخوا خۆین بمیزی و لاق و بەلەکی شین و مۆر ببنەو و وای لی بی نەتوانی بە رێنەدا بروت؟

خۆ پرووناکیە کەشی دیتوو: لەسەر مالهەکی خۆی. نیستا نیتەر دلتیا ببوو کە دیتوو یەتی. ئەو شەو و پۆژەکانی دواتریشی کە لە جێدا کەوتبوو، هەر دوو دل بوو، بەلام نیتەر نیستا گومان ی نەماوو.

زیان گەیانەن بە وەها بنیادەمێک، لەوانەبوو مولازمیشی تووشی بەلایەک کردبایە. چووزانی. دەکرا بە مولازم بەلی بە چاوەکانی خۆی پرووناکیە کەشی دیتوو، بەلام کوا ئەو گویتی لەو قسانە بوو؟

لە گوندەکەو، سەگێکی زەرد لەوانە ی مینگەل، کەوتبوو شوێنیان و بە نامان و زامان لێیان نەدەبوو. تاشباش بە دیتنی ئەو چوارپێی، خۆشیەکی لە دلی گەراوو. چوارپیتی "گۆر دورموش" ی دراوسیتی بوو و تاشباش ئەو سەگە ی زۆر خۆش دەویست.

جۆمائی و ژەندەرەمەکان، بە درێزایی ئەو رێی، نە تاشباشیان دواندبوو و نە قسە یەکیشیان لەگەل یەکتری کردبوو. دیار بوو جۆمالییش لی بە پارێزە. تاشباش ئاگای لی بوو کە بەجۆرێک لی دەروانی و کەیفی دەهات. گەشتە دارستانەکی قارامۆغون. لک و پۆپی دارەکان لە بن

بارستایی به فره کەدا داها تەبۆنەوه. دارستانە کە سپیاییەکی ڕووناکی هەبوو. ئەو دارستانە ی لە بەهار و هاویندا تاریک بوو، ئیستا نوقمی تار بوو. خەرمانە یەك بوو لە نوور. سێبەری هەورێکی ڕەش بە سەر سەریاندا تێپەری. با گەرمە کە دیسان هەلیکەردەوه. لووتکە ی چیا ی تە کە چ خەریک بوو تاریکدا دەها.

جۆمائی نیگەرەن بوو. دلتیا بوو لە نا کاو دە ی کاتە کړیو و بارن. ئەو باش شارەزای ئەو داوینە ی تۆرروس بوو. لە دلتی خۆیدا گوئی: "ئای، تاشباش نۆغلون ئە گەر ئەتۆ بە راستی وەلی و پیاوچاکی، پێشی ئەو بە فرە بگرە." ئەو جار خۆمانە سەیرێکی کرد و بزە یەکی هاتی.

هیچ بوونە وەرێک دیار نەبوو. نە بالئە یەك و نە دەعبایەکی کێو و نە حە یوانێکی دیکە، تەنانت گیایە کیش چیه نە دەبێنرا... هەموو شتێک یە کپارچە سپی بوو. ئەو لێرە ی بە نێو ڕاستە کەیدا تێ دەپەڕین، لە بن پێیانیدا خۆشە خشی دەهات و جار جار وەك چۆن گەلای دار دەوهری، ناوا بە فری سەر لك و پۆیه کانیان بە سەردا بەردەبۆوه.

هێشتا زۆری مابوو لێرە کە بێن. لە ترسان هەنگاویان خۆشتر کرد. لە نا کاو هەوهرە کانی سەر چیا ی تە کە چ، وەك خێو هتێک ژوور سەریان دا پۆشین. هەموو ولات تاریک داها ت. تەنیا بە فرە بە ستووه کانی قەدی دارە کانیان دەدی...

ناسمان گەرمە یەکی لێو هات، دەتگوت دێ یەو ی شەق بەر ی. ڕێک وەك ناسمانی پاییز لە ڕاست و چەپ و تەنیش تەوه، لە هەزار لاوه با ی گەرم و سارد و کزە زریان، هەلیان کرد. بە فری سەر لقە کانی هەل دەستاند. کړیو هەستی پێ کرد. ئۆنباشی یە کەم کە سێک بوو وە قسە هات:

- فەوتاین... بێت و ئەو بۆرانی هەلی کردووه ناوا بڕوات... نیت...

ئە گە کە دەتگوت خۆ ی بە تاشباشه وه نووساندووه و چرکە یە کیش لێ جوی نە دبۆوه:

ئۆنباشی ڕوی لە تاشباش کرد و گوئی:

- کاکە مەمەد، ئەتۆ خەلکی ئەو دەو روبرە ی، شارەزاتری. ئەو دەو روبرانە ئەشکە و تێک

شتێکی لێ نییه؟

تاشباش لە دلتی خۆیدا دە ی گوت: "ئەو کاکە ییانە، لە خۆیان خۆ ی نگی رەمتر نییه. نایینە کە یان نایینی هەق و دین خۆشە ویستی و ئەشقه... ئەوانە هەموو شتێک لە سەر بنەمای خۆشە ویستی و ئەشق دادە مە زڕین. دەلێن بنیادەم و ڕووناکی دە پەرست، بە لام واش نییه. ئەوانە ئەشقی مەزفۆدۆستی و ئەشقی دنیا دە پەرستن. چما خۆشە ویستی دنیا هەر ڕووناکی یە کە نییه؟"

تا ترسه کە ی پتر دەبوو، پتر متمانە ی بە ئۆنباشی جۆمالی دەکرد. حەزی دەکرد ھەر چۆنێک
 بێ، چاوی بە مولازم نەکەوی. پیتی وابوو بێت و لەبەری بیارپیتەو و بلێ ھەر لێرە لێم گەری و
 مەمبە لای مولازم، ئەو دەلی باشە بە سەر چاروان.
 کە بەفرە کە دایکردبوو، لە دلی خۆیدا گوتبووی: "ئیشە لا ئەو بۆرانە ناھێلی بگەمە شار.
 وەبن بەفری دەکەوم و پەق ھەلدێم."

لە ناخی دلێیەو ئەو ئاواتە ی خواستبوو.

گوتی:

— مەترسە ئۆنباشی گیان. بڕیکسی دی بڕۆین، لەو دیو رەوێزەکانی گۆک بورون،
 ئەشکەوتیکی لێیە کە کۆرماغارای پی دەلێن. بەر لەوێ بەفرە کە کەسیرەمان بکا، دەگەینە
 ئەوێ.

بەفرە کە ھەر دەھات و توندتری دەکرد، ئاسمان جار بە جار تاریکتر دەبوو و بایەکانیش
 بەتەوژمتر. با لە راست و چەپ و لە ھەزار لای دەھات. لەرەوێزەکان و ھەسەر کەوتن و بە
 ھانکە ھانکە خۆیان گەیانە کورماغارا. دەمۆدەست ئاگریکیان کردەو و گەرم بوونەو.
 سەگەکش لە تەنیشت ئاگرە کەو و لە سەر خۆلە کە وەرکەوتبوو. نێو ئەشکەوتە کە پر ببوو لە
 دووکەل و چارەکانیان پر ببوو لە ئاو.

جۆمالی گوتی:

— باشە خواردنە کەمان بەش دەکا.

— بڕیکسکە کە ی من بەشی سی پۆژی تێدا یە.

ئۆنباشی گوتی:

— لێرە سی پۆژ سەھلە، دەتوانین پێنج پۆژیش بێنینەو.

نانیان خوارد. بەفرە کە کردییە بۆران و بارن. بارنە کە ھەرچی بەفری دەشتەکان و سەر
 دارەکان و ئاسمان ھەبوو، ھەر ھەمووی ھەلدەگرت و لە کێوێکەو بە کێوێکی دیکەیدا دەکرد.
 پەیتا پەیتا قەرجی شکانەوێ دارەکان لە لێرە کەو دەھات. دەتگوت لێرە کە یە کەسەر لە
 رەگەو ھەلدەکەنری.

جۆمالی گوتی:

— ئە ی ھاوار لەو تۆفانە ی، کورە ئارا برۆا، ھەفتە یە کە ی دیکەش لێرە دەریاز نابین. خۆ کاکە

مەمەد ئەو ئەشکەوتە ی پێشان نەدا بایەین، ھەر ئەمڕۆ تێدا دەچووین.

تاشباش بى ئۆقره بوو. بىر يارى خۆى دابوو. چاوه پى ئه وه بوو شه ودا بى. بۆيه ش سهرى هه لئه دىئا كه ته نانه ت سهرى بى ده موچارى ئۆن باشى بكا. ههر پرسىارىكى ژهنده رمه كان لىيان ده كرد، نهو به دور وشه كورت وه لامي ده دانه وه. نىتر بىده ننگ ده بووه وه و نوقمى دنياى خۆى ده بوو.

ده سبه جى نىو نه شكه وته كه يان پر كرد بوو له پووشكه و ئاوردوو. ئاگرىكى گه وره له نىوه راستى نه شكه وته كه بلئسه ده كىشا. خۆ ئاگر كه جوان گرپى گرت، نىتر دوو كه ل ئاكا. نىو نه شكه وته كه گهرم بوو. به گاشه بردى گه وره ده رگاي نه شكه وته كه يان گرت و ههر كه لىنىكى بچوو كيان لى هيشته وه.

نىتر نانى شه و تىشان خوارد و لىنى نووستن. تاشباش به خه بهر بوو. كه دىتى هه مووان نووستون، هه ستا. پرىسكه كه لى له پشتى به ست و له نه شكه وته كه خزيه ده ره وه. له پشته وه گوئى له ده ننگىكى كز بوو. كه ئاورى دا به وه دىتى سه گه كه به. بىت و به سهر خۆيدا زال نه بو به بۆرانه كه ده پرفاند و به عهرزى داده دا. خشه و خرم و هۆرپى داره كان به رز بوو و ويزه ويز و گفهي با به كه دارستانه كه لى پر كرد بوو. تاشباش نه مجاره نه كلاشى لى بادى لى پىدا بوو و نه كه په نه كى پى بوو. بۆران و سه رما كه شى زۆر له سه رما و بۆرانى نىو گوندى جى اواز بوو. داوئى جى تى ته كه چ بوو و بۆران و بارنى شه وانه. جگه له وه ش، نهو تازه له نه خۆش بيه كه لى هه ستا بۆوه و زۆر كز و لاواز بوو. به خىراى له ره وه زه كانى نه شكه وته كه هاته خوارى و خۆى گه يانده ته ختايى لى ره كه. له خواره وه تاوئى وىستا. راست و چه پى خۆى نه ده دى. ماوه يه كه به ده ورى خۆيدا خولا به وه. بۆرانه كه نه وه نده توند بوو، خه ريك بوو پشورى لى بېرى.

تاشباش به خۆى گوت:

"نه وهى كردم كه رىتى بوو. نه وه خۆ كوشتنه." نه و جار دانى بهو كار ه شى تانه يه دا دىئا كه كرد بوو:

"نه گهر مولا زم ههر لىم ده دا و له پىا وه تى ده كه وم، وا با شتره ئاوا بمرم..."

وا با شتر بوو، به لآم نه شى ده توانى ههر وا سووك و ناسان مل بۆ مه رگ را كى شى. چۆكى دادا و ده ستى كرده پارانه وه. نه گهر لهو توفان و بۆرانه به ساغى ده ره چو با به، نه و جار دلئىا ده بوو كه وه لى به. نىتر ته و او ئىمانى به وه لى با به تى و پىا و چا كو بوونى خۆى دىئا و نىتر خىر و خۆشى و چا كه و سلا مه تى به سهر خه لكدا ده به شى به وه.

ده بى گوت:

- خواجه گيان، چما نه من بهنده و وهلييه كهى خۆت نيم؟ بۆ خۆت باش ده زانى، حەز دە كهى هەر ليره بكوژه. كهيفى خۆته چۆنى پيټ باشه من پازيم."

ههستا. تين و تاقهتى له نهژنۆيدا نه مابوو. به ميشكيدا هات بگهريتهوه نەشكهوته كه بۆ لای ژهندهرمهكان. بۆرانه كهى نهوهنده توند بسو، نيتر نهیده توانی له پهوهزهكان وهسەر بکهوتیهوه. لهو ههوا سارد و وهیشوومهیدا، پیاویکی نهخۆش، بهو نهژنۆ لهرزۆکانهوه سههله، کۆره پیاوی زۆر بههێز و تۆکمهش نهیده توانی لهو پهوهزانه وهسەر بکهوی. خۆ تين و تواناشی لهبهردا بوايه، نيتر ريگهی نەشكهوته كهى نهدهدۆزیهوه.

شهفتهی ددانی هات... ماوهیهك بهبی نهوهی بهرهو شوئيتيکی دیاریکراو بجی، ملی رتيهی گرت و رۆيشت. لهو دهرووبه رانه، نهك لهسەر پهوهزهكانهوه، بهلكو له خوارووی گابهردهكانهوه و لهو سهري راستاييهكه، نەشكهوتیکی بچووی دیکهشی لی بسو كه "نەشكهوتی سهرمابردووان" بیان پي دهگوت. هەر وهك له ناوهكهیدا دیار بوو، بۆ خۆ ههشاردانی بنیادهم، ههشارگيهکی زۆر قایم و پهنا نهبوو. نهو نەشكهوته دهبوو هەر لهو نزیکانهوه بی، بهلام دهبوو له کامه لاوه بۆی بجی؟ تاشباش ههموو لایهکی لی تیک چوویوو. خۆ توانیباي بيدۆزتيهوه له کام لایه و بزانی دهبی بهرهو کام لا دهروا، بشمردبا خهمی نهبوو.

نهو شوئنهی لی راوهستابوو، کویره رتيهك بوو. به شانی راستیدا کویره رتيهکی بهمردهلان و به شانی چهپیدا زهويه تهختانيهكه بوو. پووی کرده لایهك و رۆيشت و پۆيشت. دیسان هەر پۆيشت. نه بهمردهلان دیار بوو نه هيچ... گهرايهوه. كه لاقی له بهردیك ههلهنگوت دلی خۆش بوو. ئهوجار دهسو لای باکوور بۆزتيهوه. له باکوورهوه هاتبوو و بهرهو باشوور دهچوو. نەشكهوتی سهرمابردهكان نیوسمهعاتیک له پيشترهوه بوو. له ليره كهدا دارهكان بهرهو باشوور نوشتاونهتموه. پيئنج شەش دارتيکی به دهست تاقی کردهوه و رتي خۆی دۆزیهوه. ئيستا بهرهو باشوور غاری دهدا. دیسان دهكهوت و ههلهستايهوه و غاری دهدا. سهگه زهرديش به شوئينييهوه بوو.

خوئنی راوهستابوو و خهريك بسو رهق دهبووه، بهلام لهو کاتهدا بهسەر خۆیدا زال دهبووهوه و غاری دهدايهوه. جارتيك كه كهوته عهرزی، سهیری کرد تینی لهبهردا نهماوه ههستتيهوه.... دهیزانی گهیهته نيزك نەشكهوتی سهرمابردووان، بهلام نهیده توانی ههستی و له نەشكهوتهكه بگهري. ددانی به جهرگیدا گرتبوو و به ههموو هيژی خۆی، به گاگۆلتيکی بهرهو پيئشهوه چوو. له سهري ملی، ههستی به ههناسه گهرمهکانی چوارپييهكه کرد. نهوهش هيژتيکی تازهی وهبهرد ههنا.

هیتمای پەقەبوونەوی لە گیانیدا هەست پێ کرد. لاقەکانی سەر دەبوون و نەیان دەتوانی جەستەیی هەلگەرن.

لێرەوار دەیلووڕاند و دارەکان وەک لە پەگەو هەلکێشراپێن، سەریان دەبردە بن یەکتەری. لە ناکاو هەرەتریشقەیک هەموو ولاتی پرووناک کردەو. تاشباش نۆغلو لە خۆشیان خەریک بوو شیت بێ. پەوێزە نووک تێزەکی نەشکەوتی سەرمابردووانی دیت. تۆزیک لە پێش خۆیەو، لە پێشەوێ بوو.

هەموو جلەکانی تەمەر بېوون و خووسابوون. لاقەکانی لەکار کەوتبوون و لە نۆقەد بۆ خوارەوێ سەر بېوو. لە لاقییەو سەرپوونەکی خەریک بوو بەرەو سەر، بەرەو زگی دەکش. خەویش خەریک بوو بەرینگی پێ دەگرت. تاشباش نۆغلو کە دیتی خەو خەریکە دايدەگری، ترسا. مەرگ چاوەڕێی دەکرد. کە سەیری کرد بەفری لەسەر کەوتوو، خۆی راپسکاند. هەرچی هێزی هەیبوو داوێ دەستەکانی و بەرەو نەشکەوتە کە خزی.

سەگە کە لە تەنیشتییهو بوو و ئەویش وەک خۆی دەخزی. تاشباش لەو جەنگەیدا دەستی بۆ گیرفانی برد و سەیری کرد شقارتەکی پێ ماو. گوتی: "ئەو شقارتەیه، شقارتەکی حەسەنی خۆمە. دیارییهکی نەو." گەرماي خۆشەویشتی گیانی تەنیهو.

بەفر ورده ورده دەتوايموه. زەرداوى پەين و پال و كا و كۆت بە خور، بە جۆگەلەى نىوان ماله كاندا دەهاته خوارى و مندالى پرووت و قوت تىيدا گەمە و ياريان دەکرد.

بەفراوه پروونهكە، لە نيو ئاوه دانيدا پيس و ليخن و لە داوينى چيا و شيو و دۆلە كانيشدا زولال و پروون وەك چاوى قرزال، بۆ ماويه كى زۆر هەر نەدەپرايهوه. بەهار دەپشكوت.

هەموو سالى، ئەو دەمەى بەفرا، پرويار و جۆگەلە و شيو و دۆلە كانى پى دەکرد، خەلك ئارديان لى دەپرا و برسيتى دەستى پى دەکرد. گوندى، ئەوه نەدى لە عاديل دەترسان، سەد ئەوه نەدى لە هاتنى بەهار تۆقيبوون. ئەوان هەر جارتىك لە عاديل دەترسان، بەلام هەموو سالى ترسى بەهاريان پى دەنيشت. هيج هيزىك باشارى ئەو ترسى نەدەکرد، تەنانەت هيزى وهلييايه تيبه كەى تاشباش نۆغلوش.

پاشكەوتى ئاردى هەموو سالتيان زووتر لە سالى پيشوويان تەواو دەبوو. ئەو پاشكەوتەى سى سال لەمەوبەر لە پانزەى نيسانيدا تەواو ببوو، ئەمساڵ لە يەكەم رۆژى نيساندا تەواو دەبوو. بەو شيوه يە وای لى دەهات لە نيوه راستى زستانيدا تەواو بى. سال بە سال خراپتر دەبوو. لە لايەكەوه سال بە سال خەلكەكە مندالتيان پتر دەبوو و هەشيمەتى گونەكەش زيادى دەکرد و لە لايەكى ديكەشەوه زەويه كان پيت و بەرەكەتيان نەدەما. مام خەليل گوتبووى:

"ئەو زەويه، بە سەردەمى بابى من، هەر دەنكىكى سى دەنكى بەر دەگرت، ئىستا لە پينج دەنك زياتر بەر ناگرى. هەتا نەو كەم گەوره دەبى، هەر دەنكە و دەنكىك دەگرى. دنيا خرابوونە. خەلك زۆل و بيژو دەبن."

مام خەليل تۆزىكى پتو دەنا. ئەو خاكە لەو تەى هەيه دەنكىكى سى دەنكى نەگرتووه، بەلام بەو جۆرهى دەپۆى، لەوانەبوو وای لى بى، هەر دانەوتەلەيه كى بيجينى، لە دەنكىك پترى

پتو نەبى و دواترىش واى لى بى ھىچ بىر نەگرى و وەك شۆرەكات نىتەر ھىچ شىنكەيەكى لى نەپرى و ئەوھش پاستىيەكى تال و ناخۆش بوو.

گونەدەكانى دەور و پششىش ھەر وا بوون. بە تايبەتى گونەدەكانى دەشتى ھەر زۆرىش خراپتر بوون. خاكەكەى ئەوان ھەر لە ئىستائوھ ئەو تۆۋەى لىيان دەچاند، شىنى نەدەكرد.

گوندى ھىچ لەو نەدەترسان. تەننەت ھەر باسشىيان نەدەكرد. چونكە خاكەكە وردە وردە لە پىت و بەرەكەت دەكەوت. ئاخىرى پۆژىك دەھات، سەير دەكەن زەۋىيەكە تەواو لى كەوتوۋە و نىتەر دەستەۋستان دەمانەۋە.

پىش ھەموۋان ئاردى گۆملىكسىز ئۆغلۇ تەواو بوو. ھىشتا ئاۋى بەفراۋان ھەر بە جۆگەلەى گونىدا دەپۆشت و نەبپاۋە. ھەموۋ سالى ئاردى گۆملىكسىز ئۆغلۇ لە پىش ھەموۋاندا تەواو دەبوو، بەلام ئەمسال ھەر زۆر زووتر تەواو ببوو. لەگەل تەواۋىۋونى ئاردەكە، ئەو ترسەى بە درىۋاى زستان دلى گۆملىكسىز ئۆغلۇ تەنىبۆۋە، لە ناكاور پەۋىيەۋە.

گۆملىكسىز ئۆغلۇ پىۋىكى ژىر بوو. ھەر ئاردەكەى تەۋاۋ دەبوو، وەكەيف دەھات و دلى خۆش دەبوو. نىتەر خاتر جەم ببوو. ھەموۋ سالى وا دەبوو. گوتى:

- ئىمە ھەموۋ سالى، بە ترسە ترس چاۋەپنى ھاتنى عادىل "ىن، بەلام لە پاستىدا لەمپۆۋە لە تەۋاۋىۋونى ئارد دەترسىن. عادىل بىانۋە."

دىارە عادىل زۆرىش بىانۋە نەبوو. ترسى بەھار، سال بە سال لە دلىاندا گەۋرەتر دەبۆۋە. ترسىكى قوۋل و پەگدار بوو.

گۆملىكسىز ئۆغلۇ، ھەموۋ سالى بەھارى، كە ئاردەكەى دەپرا، دەچو لە كۆستۆنۆغلۇى برادەرى قەرزى دەكرد. كە كۆستۆنۆغلۇ لىي دەپرا، دەچو لە "چل درۆ"ى وەردەگرت. كە چل درۆش لىي دەپرا...

بەو جۆرە ئاردى ھەموۋ ئاۋى لە ماۋەى چەند پۆژاندا تەواو دەبوو. دىارە لەو نىۋەدا كەسى واش ھەبوون ئاردى خۇيان دەشاردەۋە و بە كەسىيان نەدەدا، بەلام ئەۋانە زۆر نەبوون، ھەر وا چەند كەسىك بوون. ئەۋانەش جارى ۋابوو بى ئارد دەكەۋتەنەۋە، بەلام كە بى ئارد دەمانەۋە، قىشيان ھاتبايە، كەس لوتچى ئاردى نەدەدانى.

ۋەرزى درۆيەنە دەھات. ئەۋى ئاردى بە قەرز ۋەرگرتبۇو، چەندى قەرزى كەربۇو، نە لوتچى كەمتر و نە زىاتەر، قەرزى خۆى دەدايەۋە.

له گەل نزیكبوونەوی به هاردا، خەمێکی قورس له سەر دلی مریمۆك دەنێشت. ئەمسال خەمەكەى دوو هیندەى جاران بوو. هەم بەهار دەهات و هەمیش عادیل. دەبوو له کامیان هەلتی؟

ئەمسال له سالانی قاتی و قری دەبوو، بەلام له سالی قاتی و قریدا نه هیچیان بۆ خواردنی هەبوو، نه دەغل و دانیک بۆ دروینە. له برسانا دەمردن. له خوای بەزیاد بێ، ئەمسال کەس له برسان قری نەدەهات. گەیشتنە بهاری. نێتر زهوی شین دەبووه و هەر هیندەى توانیبایان تا شینکە سەر دەر دینى، دەست به ئارده کەوه بگرن و نه بێ، نێتر ترسیان نه بوو. له دەرکەوتنى شیناوه ردهوه هەتا پێگەیشتنى دەغل و دان، دەرکرا گەلای باویلکەگیا و فەریکە بێنى و بیکولینى و خوئی پێوه بکەى، له گۆشتى بەرخ خوشتره. ترشۆکە، کاردۆ، کەنگر... دەرکری توتیکلى دار کار بقلەشینی و یالابووکى لی دەرینى. هەر بۆن و بەرامەكەى پیاو تێر دەرکا و پیتی دەرئى.

بەلام هەمووی ئەوانه دلخۆشکردن و هیوا بوون. کزە پرووناکییەك کە بەهار به سەر ترسەكەى ئەوانیدا دەرئى. دەرزان هیچ شتیک جیتی نان و ساواریه کەیان بۆ پەر ناکاتەوه. له سالەکانی قاتی و قریدا چۆی هیندی داری تایبەت کۆ دەرکەنەوه و دەرکەنە نان...، بەلام چما ئەوانه جیتی نان پەر دەرکەنەوه؟

ئەگەر راستیت دەوی، هیندەى له بههار دەرئى، ئەوانه له عادل ناترسن. له گەل ترسی برستیدا، بەفراوه کانیشت و شک بوون. له گەل و شکبوونی بەفراوان، شینکەى شک و چۆزەرەى ناسک و تورت سەریان له خاک هینایه دەر. ئەو شەنبایهى له دەرشتیه هەلیکردبوو، تاوی ویکەوتبوو و نیوه گەرم ببوو. دەرشتەکش له بری با و بۆزان، بۆنى عەترى گولانی به بایه کەدا دەرئى.

ئەوانه له نۆز و دەر، له تەرمى مام خەلیل دەرگەران، هیچ شوێنەوارێکیان لێى نەدۆزیهوه. نێتر دلنایابوون کە گورگ خواردوویانە و خەلکیش برۆیان کرد، بەلام لەو نێوهدا له گوندی "ئینجەجیک" ئەو خەبەریان هینا. مام خەلیل زستانی، چووبووه ئەوی. له مالى کۆنە دۆستیکى خۆی، جی قوونی کەردبۆوه و بریاری دابوو نەگەریتەوه ئاوه دانی. دەرئانگوت هەرچی جینۆی دەرئانى، به گوندی یالاك و دار و بەردەكەى و به ژن و مندال و کۆتخا و تاشباشی ئەو گوندەى دەرئى. دەرگوت: "به حالى سەگ گیانە شیرینە کەم نەجات دا، دەرئا کەولیان دەرکردم و لەتوبەت دەرکرام و هەر لەتیکمیان به لقى دارنکەوه دەرکرد. هەقیشیان بوو.

هەر کەس لە جێی ئەوان بۆیە و خەڵکی هەر گوندێکی دیکەش بۆیەن هەر وایان دەکرد. چونکە عەرزى ئاڭای خۆم بکەم، ئەوانم درەنگ بردە لۆکە ڕێنەو و بۆومە ھۆی ئەوێ عادیل بێتتە بەلای گیانیان... بەلام لە چنگیان ڕام کرد و خۆم قوتار کرد. ئەوجار، هەر خۆیشم عادیلم لە کۆل کردنەوە... نیتستا چۆنم لە کۆلیان کردەو؟ هەر خۆم دەزانم و خودا. ئەوئەندەى دوو قسەم لەگەڵ کرد، دەمۆدەست قەبوولی کرد و ئەمن بەو کارەى خۆم ئەو گوناحەم لەسەر خۆم پاک کردووە کە دەرھەق بە گوندیەکان کردوومە، بەلام ناتوانم بچمەو ئەو گوندە. چونکە ئەگەر دیسان بپۆمەو، هەر بە زیندوویی دەمسووتینن و دەخەنە پیش سەگان...."

ئەو بوو ئەو ھەوالەى لە گوندی ئینجەجیکەو ھات. بە دواى ئەوئەو خەبەرێکی وەك ئەو لە گوندی سورمەلییەو کە لە داوینى چیاى تۆروس بوو، ھات. لەوێش مام خەلیل چى لە زارى دیتە دەری بە خەڵکی گوندی یالاکی دەلی. گوتبووی: ھەموو ژنی ئەو گوندە قەحەبە و گاندەرن. ھەر ژنەى چوار مندالی دەبی، بۆیە باجم، ئە ئان بۆ پیرەکان دەمینیتەو و بە ناویان بەش دەکا."

دیسان لە گوندەکانی قۆشلار و قارگۆن و ئۆرەنجیکەو خەبەری دیکەى لەو جۆرە دەھاتن و زۆر ھەقایت و بەیت و باویان لە مام خەلیل دەگێڕایەو. شتێك لیڤەدا مسۆگەر بوو: بەپیتی ھەموو ئەو قسانە، مام خەلیل وەبن بەفری ئەکەوتوو و ئەمردوو. ، بەلام ھەر وەکی کەس تەرمی ئەو بە مردوویی ئەدۆزیوئەو، بە زیندوویی کەس نەیدیوو.

بەلام حوسنى و ڕەجەب... لەو ڕۆژانەدا کە تازە بەفرەکان دەستیان بە توانەو کردبوو، مندالیکی گوندی بۆزدەرە، سەد و پەنج مەترێك لەو لای داوینى "قیمقلى"یەو دیتبوونی. حوسنى، قژ درێژ و ڕەجەب چوار شانە، لە سەر زەویەکە چۆکیان دادابوو و دانیشتبوون و توند یەکتریان لە نامیز گرتبوو. کۆرەکە لە پیشدا بۆ ئەوێ سەیری ئەشقبازیەکیان بکا، دەچی لە پشت پەنجکێکەو مات دەبی و سەیریان دەکا، بەلام دەبینی ھیچ جوولەیان نییە. بە ترس و لەرزەو ھەر لەوێو یەك دوو بەردیان تی دەگری. لەگەڵ ئەوئەو کە بەردەکان لە نزیکیانەو وەعەرزى دەکەون، بەلام ئەوان ھیچ ناجوولین. کۆرە توورە دەبی و بەردەوام بەردیان تیدەگری. کۆرە لە پشت پەنجەکانەو دیتە دەری و لییان دەچیتە پیشی. کە سەیر دەکا، باوھشی ئەو دوو گراویە کە پێکەو نوساون، پەرە لەو بەفرانەى ھێشتا نەتوانئەو. بە غاردان خەبەر دەباتەو ئاوەدانییەکیان.

رۆژنیکيان، كه به يانی له خەو هەستان، سەیر دەکەن بە ھار ھاتووە. بە ھاری دەشتی ناوایە. له ناکاو دی.

له دەشتی، بە ھار شیت ببوو. له ھەموو سالتیک شیتتر. بەرد و ئاو، کێو و شیو و دۆل و زەوی و ئاسمان ھەر ھەمووی شین دەچۆو. لێرەوارە کەش نوقمی بۆن و بەرامەری گولان بوو و لایە لایەری خۆی دەچری و بە ھەزاران مەل و ئالندەری سپی له سەر لک و پۆی دارەکان نیشتبوون.

بە ھاری دەشتی بە درەنگەو دی. گولەکانیشی درەنگ دەپشکوین. چلی گولەکان له پەنجیەك بەرزتر نین. کورت و ئەستوور. پەنگی گولی دەشتی، زۆر سەیر بریقەدارە. ئەگەر سوور بن، سووریەکیان له گۆین ھیچ سووریەکی ئەم دنیا بە نییە... زەرد و شین و نارنجییەکیان ھەر وایە، تەنانت له تاریکە شەویشدا له چاو دەدەن. بۆنەکیان توندە. بۆیە ھەر ئەوەندە بەسە داییتەو و بۆن بە خۆلی دەشتەکو بەکە، جا گولی پێو بی یان نا، بۆنی گولانی لێو دی. لویجی لەو و خۆلە ھەلگرە و له باغەلتی بەکە، بۆ ماوەی چەند پۆژان بۆنی گولەکانی ئەو دەشتە لێ دی. بۆن و بەرامەری گولەکان و تیکەلتی خۆل و خاکە بە بوو، لێک جوی نابنەو.

حەسەن له خۆشیان بانی گرتبوو. بانگی ئۆمەخانی دەکرد:

- ھۆی کچی... ھۆی کچی... بۆچی خۆ دەخافلینی... خێرابە...

ئۆمەخان له ژووریو ھەرای کرد:

- ئەو چ باسە، کورەتیو؟... ئەو ھات و ھاوارەت له چییە؟

- با بییە دەری، بزانە ئەو سەرە ئەسپینەت...

- ئەم ھەر نایەم...

حهسن نهرم بۆوه:

- نا نا وهره... نهتۆ خوشكه جوانه كه مى.... وهره.

ئۆمه خان:

- ديم، بهلام...

حهسن:

- باشه، نهتۆ جارى وهره. چيت بوى دتهده مى.

تساوتكى گهرم بسو. زهوى ورده هالاوى لى ههلهدهستا. ئيستا عهرز دهكولى و كهفوكولتيكى سهيرى ههبوو. جې و جانوهه و بالنده و گورگ و پيوى و نهو ورچانهى له خهوى زستانى ههستابوون، مار و كيسهلهكان، گهرمهى جووتبوونيان بوو. جالجالۆكه به شوين ميتش و مهگهزانمهوه و بالندهى به دواى جالجالۆكهوه و بالنده گهورهكان به شوين بالنده بچووكهكانمهوه بوون بيانگرن. ميرووله كه شارۆچكهى خويانيان ساز كردبوو، به بهر خۆرهكهدا بلاو ببوونهوه و خويان ههلتخستبوو. دار و گيا و با و لك و پۆ و گهلا و جې و جانوهه و بالنده تيك نالاوون. خاكى ليپهوار و دهشت نوقمى ژيان، له كهفوكول و شههوتى پې بهرتهكت و زاو و زيدا بوون. خاك له خوشيى نهو بووژانهوه و زاو و زيبه و نهو چيژ و ژيانه نوييه، نهو جۆش و كهفوكول و ههول و شيتييهدا باويشكى دهدا.

خاكى دهشت و بهرد و داز و دارستانهكه وها نوقمى چيژى خۆ بهدهستهوهدان و خاوبوونهوه بوون، كه بيت و دهستت بۆ بردبايهن، وهت دهزاني دهست له لۆكهيهكى نهرم دهدهى. نهگهر له بهرزايمهوه بهردتيكت ههلهدابايهته سهر پهوهزىك، تيتى دهچهقى.

زهردههواله زل زلهكان و زهردههواله زهردهكان و ميشمهنگينهكان به باله تهنك و ناسكهكانيانهوه لهو بهر تاوه، به ههزاران ههزار دانه دهسووپانهوه. خونچهى تازه پشكووتوو، به ههزاران و سهدههزاران ميشمهنگوينيان له دهوور بسو. تيشكهكه له گهلا لهرينهوهى بالهكانياندا، دهبريسكايهوه.

مندالهكان بهرهو دارستانى رايان دهكرد.

حهسن گوتى:

- دهمهوى وشترىك دروست بكهم. وشترىك دروست بكهم كه هيچ كاتىك تيك نهچى. له

شول سازى دهكهه.

ئۆمه خان:

- بۆ مېنىش دروست بىكە .

خەسەن توورپە بوو:

- كېچەتپوھ دۆمە، ئەتۆ باسى ھەر شتېك بىكەن دەتەوئى.

ئۆمەخان چوۋە پېشى و پالتيكى بە سىنگى خەسەنەوھ نا و گوتى:

- ھەي كەر، ئەتۆ كەرى. ئەگەر كەر نەبوايەي، شقارەتەكەت دەدامەوھ. ئەگەر كەر

نەبوايەي ئەو شقارەتەيەي بە شەوئوونىي لەو شەوھ بە بەفر و كېتوھ و بۆراناھدا وەدەستم

ھىتئابوو، دەتدامەوھ. ئەگەر ئەمەن نەدەبووم، شقارەتەكانتياڭ دەدزى.

خەسەن مىلى بەلارەوھ نا و ناخىكى ھەلگىشا و گوتى:

- جا سوودى چىيە؟ عادىل دى و ھەمووم لى دەستېنى. ئەو ھەمووھ ئىشكەرتنەمان بە

زايە چور.

ئۆمەخان لە پېش خەسەن لاچور و گوتى:

- ئەتۆ چورزانى؟

خەسەن:

- نەتدپوھ بايە ماوھەكە ھەر قسە ناكا. ھەر لە پېش خۆي ورد دەيىتەوھ و دالغەي لى

داوھ. ئەوھندە توورپەيە بۆوھى نابى لىيى نزيك بىتەوھ.

ئۆمەخان گوتى:

- نا، عادىل قەت نايە، ئەو لە بەھارېدا نايە.

خەسەن گوراندى:

- بىدەنگ بە، بىدەنگ بە كېچەتپوھ پىسە. ئەگەر نەھاتبايە بايە ئاواي لى دەھات؟ ئەتۆ

قەتت دىتوۋە ئەو ئاوا پەنگى مردووانى لى بىنىشى؟ عادىل دى و ھەموو شقارەتەكانم لى

دەستېنى.

دو شقارەتەي لە باخەلى دەرېنا و گوتى:

- ھا، ئەو دووانەيان بۆ تۆ. بۆ تۆ بى باشترە نەك عادىل بىانبا.

ئۆمەخان بە ترس و گومانەوھ تاوئىك راوھستا. ناخۆ ئەگەر دەستى بىرېنبايە وەريانگري،

خەسەن دەستى نەدەكېشاھەوھ؟

خەسەن:

- كېچى دەي ھا.

ئۆمەخان بېرۇى نەدەكرد و دەستى نەدەبرد وەريانگرى. بە دريژايى ئەو زستانە لەسەر ئەو شقارتانە شەريان كەردبوو و ھەسەن پازى نەبوو شقارتەتەيك نا، تەنانەت چلەيكيشى بداتى. ھەسەن گرماندى:

- دەى وەريگرە كچەتيو، بۆ تۆ بى باشترە لەوہى عادىل بيبا. ئۆمەخان سەيرى نىو چاوەكانى ھەسەنى كرد. ھىچ شويئەوارىكى گالتەپيكرديان پىئو ديار نەبوو. بەسپايى دەستى برد. شقارتەكان لە لەپى دەستيدا بوون. چاوەكانى پىر بوون لە ئاو. نەيدەزانى چ بكا. ھەپەسا بوو. چاويكى بە شقارتەكانەوہ بوو و چاويكى لە ھەسەن. گوتى: - ئەوانە بۆ خودى خۆم؟...

ھەسەن بە خەفەتباريەوہ گوتى: - بۆ خودى خۆت. باشترە لەوہى عادىل بيبا. ئۆمەخان دەستى كرد بە پىكەنين و تريقانەوہ. پىكەنينەكەى نەدەبرايەوہ. ھەسەن بەرانبەرى راوہستابوو و سەيرى پىكەنينەكەى دەكرد. زۆرى پى سەير بوو. تاوئەك نىگيان تىك ئالغان. ھەسەن دەستى كرد بە پىكەنين. ئىستا خوشك و برا پىكەوہ پىدەكەنين. ھەر دووكيان سەيرى يەكتريان دەكرد و دەتريقانەوہ. نوقمى شادى و خوشى بوون.

ئۆمەخان گوتى: - ھەر بەراتى بۆ خۆم؟ ھەر دووكيان؟ ھەسەن گوتى: - ھەر دووكيان.

بە غاردان گەيشتنە ليڤەوارەكە. ھەسەن پووشكەى كۆ كەردەوہ و بردىيە شويئى ئاورگەكەى جاران و لەسەر يەك ھەلى چنى. دەستەچيلەى وەبن پووشكەكان دا. جا ئىستا كە ئاگرەكەى دەكەردەوہ، ئاى لەو بۆنە خۆشەى لىي ھەلدەستا. پووشكە و دارى بەھارى شتەيكى دىكەيە. بۆنى گولارى ليئو دى. لە تەنیشت پەوہزەكە دانىشت. چەند پۆژئەك بوو ھەجىنى نەبوو و پەيتاپەيتا دەيگوت با چىنە ليڤەوارەكە، بەلام كە ئۆمەخان دەيگوت: "با بېژين." ئەو نىوچاوانى تىك دەنا و پاشگەز دەبۆوہ.

ئەمپۆش ھەر وا بى ئۆقرە بوو. بە سپايى قوتووە شقارتەكەى لە گىرفانى دەرئنا. كردييەوہ و ھەمووى لە سەر كۆشى پۆ كرد. دە دوازەدە چلە شقارتەى ھەلدەگرت و ويكرا ئاگرى دەدان. كە ئاگرىان دەگرت، بليئسەيەكى گەمريان لى

بەرز دەبۆۋە. ھەسەن چارۋى لە بلىئەسەكە دەپرى و بەبى ئەۋەي چاۋ بىرۈككىنى، ھەتا دەكۇزايەۋە، سەيرى دەكرد. رەزامەندىيەكى خەمبارانەي بە دەموچاۋىيەۋە ديار بوو. جار بە جار قەلەڧىتى دەگۇرا، جارنىك خەفەتبار و جارنىك رازى و بە كەيف و جارى واش بوو ئاسايى.

شقارتەي يەكەمى يەكسەر سوتاندى و تەۋاۋى كىرد. قوتۇرى دوۋەمىشى دەرھىئا. ئۆمەخان ھىندەي پى سەير بوو چاۋى لە ژىللا ھاتبۇون و سەيرى دەكرد. لە جىتى خۇي وشك بىسور. سەيرى دەكرد و ھىچى نەدەگوت.

ئاخىريەكەي بە دەست خۇي نەبوو، لە بەرى پارايەۋە:

- بەسە، ھەسەن گيان، بەسە براكەم.

و دەسبەجى بىدەنگ بۆۋە.

ھەسەن دۋاي ئەۋەي ھەموو شقارتەكانى سوتاندى و تەۋاۋى كىردن، بە ئۆمەخانى گوت:

- بىننە شقارتەكانى خۇيشت.

ئۆمەخان دەرپەرى و قىژاندى:

- ناتدەمى. نەتۋ شىتى، شىتى، شىت.

ھەسەنىش ۋەك بزۋوت دەرپەرى و پەلامارى دا. بوو بە شەرىك كەۋچكى تىنەگەرى.

ھەسەن ئەۋەندە شىتتەنە شقارتەكانى دەۋيشت و لە سەريان بەشەر دەھات، كە زۆرى نەبرد

ھەموۋى لە چىنگى ئۆمەخان دەرپەريان. ئۆمەخان ھەموو سەر و دەموچاۋى بە نىنۋىك تىك كىردەبۆۋە.

دەموچاۋى ھەسەن ھەموۋى خۇيتناۋى بوو. ھەر خۇيتنى لى دەچۇرايەۋە، بەلام ئەو گوتى لەو

شتانە نەبوو. ديسان چۆكى دادا و چلە شقارتەكانى ھەر دوو قوتۇۋەكەي كىردە لەپى دەستىيەۋە

و بە ھانكە ھانكە خىستىيە سەر ئاگرەكە. شەمچەكان وىكرا دەتقىنەۋە. دەستەكانىشى لە

چەند جىۋە سوتابوون.

ھەسەن بە دۋايىن چلە شەمچەكەي ئاگرىكى كىردەۋە. دەستى نايە بن چەناگەي و نوقمى

سەير كىردنى بلىئەسەكان بوو. ماۋەيەك چاۋى لە بلىئەسەكان نەترووكاند.

لە ئاكاۋ ھاۋارى كىرد. ئۆمەخان كە دالغەي لىدا بوو، راجلەكى و مچۇركىك بە گيانىدا ھات.

- سەير كە، سەير كە. دارى چاكى. ھەر ئەو دارەي ھاتبۇۋە سەريانەكەي مامە تاشباش...

سەير كە.... ۋەر سەير... ئەۋە ھەستا. خەرىكە دەپرا. نەتدى؟ نايىيىنى؟

ئۆمەخان بە تورپەيەۋە گوتى:

- ناييبنم. هيچ نابينم.

حهسن ديسان ورد بۆوه. ئاگرهكه سورتا و دامركايهوه. ههسن هيشتا چاوى لى نهدەترووكاند.

تاويك دواتر وهخۆ هاتهوه. ههموو گيانى ديشا. ههستا. باسكى ليك كردهوه و باويشكيكى دا و گوتى:

- ههسته، ئۆمهخان. پشتم تى كه. ئاوپر بدهيهوه دهتكورم.

به نير پوهزهكاندا به سپايى رۆيش و چۆوه تەنيشت پوهزه نووك تيژهكه. له كن بـهـردهكهى خۆيهوه ساتيك راوهستا. وهك شتيكى پيرۆز به نەشق و هيواهه عهيري بـهـردهكهى كرد. داهاتهوه و چەند جارێك دەستی پێدا هێنا. ئەوجار بە دوو دەستان گرتى و بەرزى كردهوه. هەر هەلپهینا، وهك كارەبا لێى دابى، هەلبەزیهوه و وشك بوو. نهیدهزانی چ بکا. بـهـردهكهى لادا. نهیدهتوانى چاوه له جیهكهى بـتـرووكيێتى. سات به سات روخسارى گهشتر دهبۆوه و شادی و خۆشى دایدهگرت. چياكان و بـهـردهكان و دارهكان و زهويهكهش هەر ههمووى دهبـيـسـكانهوه. خۆشى و شادی له ههموو گيانیهوه بلیتسى دهدا. ههراى كرد:

- ئۆمهخان، ئۆمهخان وهره.

شادییهكى وا له دهنهكهى دابوو، ئۆمهخانیشى داگرت. به غاردان چوو. ئەویش چاوى برپیه ئەو شوێنەى ههسن لێى ورد ببۆوه. خوشك و برا ئیستا چاویان له جیى بـهـردهكه برپيـوو و سهريان دهكرد. ویناچی تا ئیستا، هیچ كەس به دیتنى خۆشترین رووداویش، روخسارى ناوا گەش بووبیتهوه.

سێ گۆل له جیى بـهـردهكه بشكووتبون و له سەر خۆله پەشهكه پان ببونەوه. یهکیان سوور و بریسكهى بلوورینی وهك بلیتسى لى دهبۆوه و چلهكەشى درێژ بوو... دووه میان زهرد بوو، زهردیكى وهك تاو، ئەویش بریقەدار بوو و چلهكەشى بەرز. سێهه میان شین بوو. شینیکی بلوورین و بەرز.

حهسن سهیری چاوهکانى ئۆمهخانى كرد و پرسى:

- دیتت؟

- دیتم.

- هەر سێکیان؟

- نهی، دیتم.

کۆتایی بەشی دووهم

